GÜNEŞ & GÜNEŞ HUKUK BÜROSU

2026

AYM Bireysel Başvuru Kararları

Bölüm 3 / 11 | 100 karar

Kararlar Bilgi Bankasındaki yayımlanmış kararların resmî tam metinlerinden hazırlanmış bağımsız okuma derlemesi.

Bu dosya, AYM'nin yıllık "Bireysel Başvuru Seçme Kararlar" kitabının kopyası değildir. Kararların sözcükleri ve kaynak künyeleri aktarılmış; sayfa düzeni yeniden oluşturulmuştur.

Sıralama: karar tarihi, ardından başvuru numarası. İçindekiler ve PDF yer imleri kararların başlangıcına bağlanır. Kitap yılı ile karar yılı farklı kavramlardır.

Arşiv kesiti: 12 Ekim 2026. Anonimleştirilmiş başvuru adları resmî kaynakta olduğu gibi korunmuştur.

2026 yılı tamamlanmamıştır; bu bölüm kesit tarihine kadar yayımlanmış 2026 karar tarihli kayıtları içerir.

İçindekiler

001 2022/83327 29.01.2026
AHMET BAYAZİT VE LİVAN ORMAN

002 2022/92475 29.01.2026
AYŞE SİVRİ

003 2022/96438 29.01.2026
BURHANETTİN ALEMDAROĞLU VE DİĞERLERİ

004 2022/99553 29.01.2026
NECLA EĞERCİ

005 2022/106461 29.01.2026
DAVUT ATALAY

006 2022/107256 29.01.2026
MURAT CİVİL

007 2023/28536 29.01.2026
MEHMET BERBEROĞLU

008 2023/28565 29.01.2026
SUNA KARABAY

009 2023/34869 29.01.2026
MÜMİN DEMİRAY

010 2023/43226 29.01.2026
KROMLÜKS MUTFAK CİHAZLARI İMALAT VE TİCARET A.Ş.

011 2023/64230 29.01.2026
HASAN TİĞİZ

012 2023/97525 29.01.2026
FAYSAL SEVİM

013 2023/103547 29.01.2026
MEHMET ÖZEN

014 2023/107732 29.01.2026
DÖRTEL İNŞAAT TAAHHÜT NAKLİYE TURİZM TEMİZLİK YEMEK GÜVENLİK HİZMETLERİ TİCARET LTD. ŞTİ.

015 2024/14898 29.01.2026
ALİ FIRTINA

016 2024/25502 29.01.2026
MEHMET ÇELİK

017 2024/26558 29.01.2026
MUSTAFA MEMDUH YORULMAZ

İçindekiler - devam

018 2024/26794 29.01.2026
UĞUR SARAÇLAR VE DİĞERLERİ

019 2024/33514 29.01.2026
CEMNUR UYSAL VE DİĞERLERİ

020 2024/38076 29.01.2026
KERİM SEÇKİN VE DİĞERLERİ

021 2024/47620 29.01.2026
ERDEM KARAMANOĞLU VE DİĞERLERİ

022 2024/49482 29.01.2026
ADNAN ALKIR VE DİĞERLERİ

023 2024/63094 29.01.2026
FATİH AYAN

024 2020/15880 10.02.2026
LEYLA YILMAZ VE DİĞERLERİ

025 2020/21792 10.02.2026
AKSEL TAAHHÜT İNŞAAT SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.

026 2020/26130 10.02.2026
ELİF ERAY CELEP VE HAKAN ÖNER

027 2020/36278 10.02.2026
F.A. (2)

028 2021/882 10.02.2026
YASİN SAYGIN

029 2021/6506 10.02.2026
MERVE YILDIZTAN VE DİĞERLERİ

030 2021/21576 10.02.2026
BAYRAM ALİ KAYACAN

031 2021/37258 10.02.2026
M.A.A.Y.

032 2021/38605 10.02.2026
TURAN GÜL

033 2021/44540 10.02.2026
NURTEN KESER VE DİĞERLERİ

034 2021/44582 10.02.2026
İBRAHİM HALİL BEYHAN (2)

İçindekiler - devam

035 2021/50281 10.02.2026
HAYRİYE UYAR

036 2021/62759 10.02.2026
HATİCE EFE VE EĞİTİM VE BİLİM EMEKÇİLERİ SENDİKASI

037 2021/64775 10.02.2026
OĞUZHAN DUMAN

038 2022/1756 10.02.2026
MUSTAFA POLATTAŞ VE DİĞERLERİ

039 2022/2748 10.02.2026
HÜSEYİN GÜÇLÜ (2)

040 2022/16161 10.02.2026
MUHAMMET HAYR BEDEVİYE

041 2022/16901 10.02.2026
EMİN GÜRSES

042 2022/23363 10.02.2026
AYŞEGÜL ÇELİK VE DİĞERLERİ

043 2022/27995 10.02.2026
FERDİ ARASAN

044 2022/31172 10.02.2026
MEHMET OZAN ÖZERDEM

045 2022/35091 10.02.2026
MUSTAFA TAKIL

046 2022/36996 10.02.2026
ALPER GÜNGÖR

047 2022/39472 10.02.2026
ETKİLEM İLETİŞİM DANIŞMANLIK EĞİTİM MEDYA VE GIDA TİCARET LTD. ŞTİ.

048 2022/44004 10.02.2026
D.Ö.

049 2022/46516 10.02.2026
KENAN KARADEMİR

050 2022/47695 10.02.2026
ERTAN YILDIZAK VE DİĞERLERİ

051 2022/52918 10.02.2026
NURCAN ASLAN

İçindekiler - devam

052 2022/53022 10.02.2026
MÜFİDE IŞIL YILDIZ

053 2022/60986 10.02.2026
TACETTİN KULAÇ VE DİĞERLERİ

054 2022/71574 10.02.2026
AHMET KIDİL VE DİĞERLERİ

055 2022/75461 10.02.2026
EMAN İLİM AHLAK KÜLTÜR VE YARDIMLAŞMA DERNEĞİ

056 2022/77344 10.02.2026
VAHAP NARİN

057 2023/28112 10.02.2026
İDRİS ARSLAN

058 2023/36593 10.02.2026
S.U.

059 2023/67228 10.02.2026
MUSTAFA TUTGAÇ

060 2023/75030 10.02.2026
HASAN ÖZÜPAK

061 2023/89439 10.02.2026
ENDAM HATİCE ÖZASLAN

062 2023/101428 10.02.2026
BERİVAN BAYAV VE DİĞERLERİ

063 2024/15318 10.02.2026
ABDULKERİM CEYLAN VE DİĞERLERİ

064 2024/18322 10.02.2026
BİLAL YILMAZ

065 2024/37800 10.02.2026
ALİ POLAT VE DİĞERLERİ

066 2024/40288 10.02.2026
SERKAN UŞAK

067 2024/42454 10.02.2026
ALİ RİZA BAŞ VE DİĞERLERİ

068 2024/46726 10.02.2026
ELİF GÖKÇE VE DİĞERLERİ

İçindekiler - devam

069 2024/50618 10.02.2026
ALİ YÜCEL GÜRER VE DİĞERLERİ

070 2024/58271 10.02.2026
HÜSEYİN KESKİN

071 2024/58451 10.02.2026
ŞEHMUS YAĞMUR

072 2024/62784 10.02.2026
KEMALETTİN MUHTEŞEM YAZICI

073 2024/64089 10.02.2026
FAHRİ TIRPAN

074 2018/35625 11.02.2026
MUSTAFA KOÇYİĞİT

075 2019/1267 11.02.2026
HASAN HÜSEYİN KOŞAR

076 2020/40204 11.02.2026
NUR GÖZÜKÜÇÜK

077 2021/16755 11.02.2026
ADEM GÜL

078 2021/22775 11.02.2026
EMİNE TURAN VE DİĞERLERİ

079 2021/30893 11.02.2026
CİHAN EREL VE DİĞERLERİ

080 2021/31145 11.02.2026
MAHSUN CEKLİ

081 2021/41572 11.02.2026
SEYFİ GÜR

082 2021/44249 11.02.2026
ATİKE BİLMEZ VE DİĞERLERİ

083 2021/57788 11.02.2026
AYHAN BOZKAYA

084 2021/60284 11.02.2026
ERCAN ŞAHİN

085 2022/20463 11.02.2026
YUSUF KOYUNCU

İçindekiler - devam

086 2022/24959 11.02.2026
LEYLA KAVURAN

087 2022/28621 11.02.2026
ALI HAIDAR ASGHARI

088 2022/50784 11.02.2026
ÖZGÜR ERDOĞAN

089 2022/51983 11.02.2026
SEBİHA CAN VE DİĞERLERİ

090 2022/65121 11.02.2026
MUHARREM SELİM CAN

091 2022/73898 11.02.2026
K.Ş.

092 2022/77653 11.02.2026
MEHMET DÜBÜŞ

093 2022/85303 11.02.2026
SERPİL YEŞİL UĞUR

094 2022/102980 11.02.2026
FATİH DOĞAN

095 2022/104416 11.02.2026
MESUT HACIDERVİŞOĞLU

096 2023/15184 11.02.2026
HASAN ALP KÖSELİ

097 2023/26605 11.02.2026
SALİH ATAMAN

098 2023/31164 11.02.2026
AYLA AKYÜZ VE DİĞERLERİ

099 2023/56684 11.02.2026
SEVDA DAL

100 2023/63228 11.02.2026
ALAATTİN ÖMERCA VE DİĞERLERİ

AHMET BAYAZİT VE LİVAN ORMAN

B. No: 2022/83327 | Karar tarihi: 29.01.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/83327

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

AHMET BAYAZİT VE LİVAN ORMAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/83327)

Karar Tarihi: 29/1/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Yusuf Enes KAYA

Başvurucular : 1. Ahmet BAYAZİT 2. Livan ORMAN

Vekili : Av. Emrah BARAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, tutuklamanın hukuka aykırı olması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucular İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığınca (Başsavcılık) PKK/KCK'nın gençlik yapılanmasına yönelik yürütülen soruşturma kapsamında 29/7/2022 tarihinde gözaltına alınmışlardır. Soruşturma kapsamında başvurucular hakkında iletişimin dinlenmesi ve kayda alınması çalışmaları yürütülmüştür.

3. Başvurucu Livan Orman Başsavcılıkta alınan ifadesinde herhangi bir örgüt üyeliği veya irtibatının olmadığını beyan etmiştir. 2015-2016 yıllarından bu yana Halkların Demokratik Partisi (HDP) ile irtibatı olduğunu ve son olarak 3/7/2022 tarihinde HDP parti meclis üyesi olarak görev aldığını belirtmiştir. Parti faaliyetleri dışında yasa dışı eylemi olmadığını iddia eden başvurucu, hakkında 2020 yılı içinde İstanbul 23. Ağır Ceza Mahkemesinde (2020/49 Esas sayılı dosya üzerinden) yine gençlik yapılanmasına üyeliği iddiasıyla kamu davası açıldığını belirterek bu dosyanın mükerrer olduğunu düşündüğünü ifade etmiştir. Kollukta kendisine sorulan B.K. isimli şahısla 2021 yılı içinde parti faaliyetleri kapsamında tanıştığını açıklamıştır. Bu kişiyle yapılan yazışmalarda geçen kitap içeriklerinin roman vb. türlerden

alıntılar olduğunu, B.K.nın o dönemde kütüphane oluşturması nedeniyle parti bünyesinden kitap temini ile ilgili bazı görüşmeler yaptıklarını vurgulamıştır. Yine B.K.nın telefon yazışmalarından anlaşıldığı beyan edilen pankart asma eylemiyle bir ilgisi veya alakasının olmadığını bildirmiştir. Ayrıca WhatsApp vb. programlar üzerinden görüşme yapma şeklindeki yazışmaların özellikle resim, video vb. sosyal medya unsurlarının rahat paylaşımıyla ilgili olduğunu, örgütsel bir nedeninin bulunmadığını savunmuştur. Başvurucu ayrıca 16/6/2019 tarihinde meydana geldiği beyan edilen eyleme katıldığını ancak bu hususun da yine yukarıda bahsettiği ağır ceza yargılamasında mükerrer olduğunu kaydetmiştir. Soruşturulan R. isimli şahsın da kendisi gibi parti meclis üyesi olduğunu söylemiştir. Kendisiyle 4/7/2021 tarihinde gerçekleştirdikleri ve gözaltına alınan şahıslarla ilgili olan görüşmenin o dönem Şişhane Meydanı'nda HDP yönetimi tarafından düzenlenen bazı olayların protesto edilmesine dair basın açıklamasının yapıldığı tarihte yaşananlara ilişkin olduğunu ifade etmiştir. Başvurucu; bu basın açıklamasına veya olaylara o tarihte katılmadığını, görüşmenin sadece sosyal medya ve parti içinden alınan bilgilere ilişkin olduğunu işaret etmiştir. Son olarak 26/12/2021 tarihinde faaliyette olan Mezopotamya Haber Ajansına parti faaliyeti kapsamında röportaj verdiğini dile getirmiştir. Bu bağlamda İbrahimler, Mahirler vb. bazı isimleri zikrederek bu kişileri sol siyasi geleneğin öncüleri olarak kabul ettiğini anlatmıştır. Ancak bu kişilerin herhangi bir örgüt veya örgüt kurucusu olduğuna dair vurgusu veya kastının olmadığını ve bu hususları da bilmediğini beyan etmiştir. Başvurucu sonuç olarak herhangi bir örgüt üyeliği bulunmadığını, mükerrer soruşturmanın/kovuşturmanın söz konusu olduğunu yineleyerek serbest bırakılmayı talep ettiğini belirtmiştir.

4. Başvurucu Ahmet Bayazit Başsavcılıktaki ifadesinde resmî olarak HDP üyesi olduğunu ifade etmiştir. 18/6/2021 tarihli telefon görüşmesini tam hatırlayamamakla birlikte bu görüşmenin D.P. için düzenlenecek bir basın açıklamasıyla ilgili olabileceğini çünkü o tarihlerde bir düğünde olduğunu bu sayede hatırladığını kaydetmiştir. Öte yandan HDP Gençlik Meclisinin etkinliklerine dair afişleri astığını ancak bu afişlerin resmî bildiriler dâhilinde olduğunu ve kesinlikle örgüt adına afiş asma eylemine katılmadığını vurgulamıştır. Bu kapsamda 16/7/2021 tarihli görüşmenin de afişle alakalı olduğunu düşündüğünü dile getirmiştir. Rutin parti faaliyetlerine yönelik olarak 1/8/2021 tarihinde Esenyurt'taki HDP mitingiyle ilgili telefon görüşmeleri yaptığını ve kendisine miting yerinin sorulduğunu aktarmıştır. 14/10/2021 tarihinde gerçekleşen görüşmenin ise HDP Gaziosmanpaşa İlçe Başkanı S.B.den aldığı otuz adet konser biletiyle ilgili olduğunu hatırladığını beyan etmiştir. 16/7/2021 tarihinde S. ile yaptığı görüşmenin tamamen kişisel bir etkinlik olarak Çatalca'daki Tabiat Parkı'nda kamp sırasında kullanacakları eşyalarla ilgili olduğunu ileri sürmüştür. Ayrıca 10/8/2021 tarihli görüşmenin halı saha maçıyla ilgili olduğunu izah etmiştir. 3/10/2021 tarihindeki bir konuşmanın ise Küçükçekmece'de HDP il yönetiminin düzenlediği futbol turnuvasının finali hakkında olduğunu belirtmiştir. Bazı telefon görüşmelerinde kullandığı "internetin var mı whatsapp'a bak" şeklindeki ifadelerin sebebini, genellikle kontörü olmadığında WhatsApp üzerinden arama yapmak istemesiyle açıklamıştır. Kendisinin, o gün herhangi bir kanuna aykırı eylem yapmadığını ifade etmiştir. Gözaltı sırasında ikametgâhında el konulan cep telefonu ve SIM kartların kendisine değil kardeşine ait olduğunu söylemiştir. Ele geçirilen el yazılı dokümanların kendisine ait olduğunu, bunların okuduğu haber siteleri, makaleler ve yazılardan tuttuğu kişisel notlardan oluştuğunu ve hiçbir yerde bunları paylaşmadığını iddia etmiştir. Bu notların 2021 yılı Aralık ayında Diyarbakır'da düzenlenen HDP Gençlik Meclisinin kongresi hakkında tuttuğunu sözlerine eklemiştir. Başvurucu sonuç olarak HDP üyeliği dışında bir üyeliğinin olmadığını,

örgütsel eğitim almadığını veya eyleme katılmadığını bildirmiştir. Yalnızca partinin düzenlediği ve suç teşkil etmediğini düşündüğü etkinliklere katıldığını belirterek serbest bırakılmayı talep etmiştir.

5. Başsavcılık, başvuruculari terör örgütü üyesi olma suçundan tutuklanmaları talebiyle İstanbul 3. Sulh Ceza Hâkimliğine (Hâkimlik) sevk etmiştir.

6. Hâkimlik sorgunun ardından 1/8/2022 tarihinde başvuruculari terör örgütüne üye olma suçundan tutuklanmalarına karar vermiştir. Başvurucu Livan Orman hakkındaki tutuklama kararının ilgili kısmı şöyledir:

"Şüphelinin PKK/KCK Terör Örgütünün gençlik yapılanması olan DGH (Devrimci Gençlik Hareketi) içerisinde faaliyet gösterdiği, 16/6/2019 tarihinde Beşiktaş Abbasağa Parkında örgütlenelim özgürleşelim adı altında örgüt mensuplarına ait sivil kıyafetli resimler ile örgütsel pankartların bulunduğu yoğun örgütsel propagandaya haiz "Çağırıyor savaşa dağlara", "Biji serok apo", "Gençlik aponun fedaisidir", "Kürdistan faşizme mezar olacak" şeklinde sloganların atıldığı etkinliğe katıldığı, söz konusu etkinlikte Abdullah Öcalan'ın yüceltildiği konuşmanın yapıldığı, elkonulan dijital materyalin örgütlemeye yönelik çalışmalar içerisinde yer aldığı yönündeki tespitler, dijital materyal inceleme tutanağı içeriği, B.K. isimli şahısla yapmış olduğu yazışmalar, iletişimin tespiti tutanaklarından şüphelinin görüşmelerini internet tabanlı programlar üzerinden yaparak örgütsel faaliyetlerini gizleme çabası içerisinde olması, şüphelinin savunmaları ve tüm dosya kapsamından; şüphelinin üzerine atılı suçu işlediğine dair kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösterir somut deliller bulunduğu, atılı suçun CMK 100/3-a maddesinde yazılı kanunen tutuklama nedeni var sayılan katalog suçlardan olduğu, atılı suç için Türk Ceza Kanununda öngörülen ceza miktarı göz önünde bulundurulduğunda şüphelinin kaçma ihtimali bulunduğundan tutuklama tedbirinin yerinde ve ölçülü olacağı, adli kontrol tedbirlerinin yeterli olmayacağı, şüpheli yönünden herhangi bir tutuklama engeli bulunmadığı gözetilerek … CMK'nın 100 ve devamı maddeleri uyarınca tutuklanmasına… [karar verildi.]"

7. Başvurucu Ahmet Bayazit hakkındaki tutuklama kararının ilgili kısmı ise şöyledir:

"Şüphelinin ikametinde yapılan aramada alınan kolluk ifadesinde kendisi tarafından yazıldığını kabul ettiği örgütsel dokümanın "iktidarın uyguladığı özel savaş politikalarına karşı gençler özgürlükçü bir mücadele sergileyecektir ve sayın Öcalan'a özgürlük istemiyle kongre salonunu inletmiştir" şeklindeki içeriği, [D.E.] isimli şahsın elkonulan dijital materyalindeki Telegram grubunda şüphelinin de kayıtlı olması, söz konusu grupta 11/2/2021 tarihinde Abdullah Öcalan'ın yakalanmasının protestosunu amacıyla panel düzenleneceği şeklinde kitle propagandasına yönelik çalışmaların yer alması, şüphelinin terör örgütünün gençlik yapılanması olan DGH'de (Devrimci Gençlik Hareketi) faaliyet yürüttüğü, Beyoğlu ilçesinde örgütlenme çalışması yaptığı yönündeki tespitler, iletişimin tespiti tutanaklarından şüphelinin görüşmelerini internet tabanlı programlar üzerinden yaparak örgütsel faaliyetlerini gizleme çabası içerisinde olması, örgüt irtibat ve iltisakını ortaya koyacak görüşmeler yaptığını gösterir iletişim tespit ve değerlendirme tutanağı içeriği, şüphelinin savunmaları ve tüm dosya kapsamından şüphelinin üzerine atılı suçu işlediğine dair kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösterir somut deliller bulunduğu, atılı suçun CMK 100/3-a maddesinde yazılı kanunen tutuklama nedeni var sayılan katalog suçlardan olduğu, atılı suç için Türk Ceza Kanununda öngörülen ceza miktarı göz önünde bulundurulduğunda şüphelinin kaçma ihtimali bulunduğundan tutuklama tedbirinin yerinde ve ölçülü olacağı, adli kontrol tedbirlerinin yeterli olmayacağı, şüpheli yönünden herhangi

bir tutuklama engeli bulunmadığı gözetilerek … CMK'nın 100 ve devamı maddeleri uyarınca tutuklanmasına… [karar verildi.]"

8. Başvurucular tutuklama kararına itiraz etmiştir. İstanbul 13. Asliye Ceza Mahkemesi 11/8/2022 tarihinde somut delillere dayalı kuvvetli şüphenin bulunduğu yönündeki tespitte ve itiraza konu karardaki tutuklama sebeplerinde usul ve kanuna aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle itirazın reddine kesin olarak karar verilmiştir.

9. Başvurucular 29/8/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

10. Başsavcılık 23/8/2022 tarihli iddianameyle başvurucular hakkında terör örgütüne üye olma suçundan cezalandırılmaları istemiyle aynı yer ağır ceza mahkemesinde kamu davası açmıştır. İddianamede başvurucular ile ilgili suçlamalar şöyledir:

- 16/6/2019 tarihinde İstanbul Beşiktaş Abbasağa Parkı'nda HDP Beşiktaş ilçe teşkilatının düzenlediği ve parti milletvekilleri ile yöneticilerinin de aralarında bulunduğu yaklaşık 250 kişinin katıldığı "Gençlik Şöleni" adlı etkinlikte başvurucu Livan Orman'ın da yer aldığı belirtilmiştir. Etkinlik alanında PKK/KCK terör örgütü kurucu üyeleri [M.D.], [K.P.] ve [H.K.]nin fotoğraflarının ve "teslimiyet ihanete direniş zafere götürür HDP gençlik meclisi", "ya onurlu bir yaşam yada görkemli bir direniş", "76 ruhuyla gençlik Botana özgür vatana", "ya özgür yaşam ya hiç!!! Esenyurt Gençlik Meclisi" yazan pankartların bulunduğu, ayrıca etkinlik sırasında toplu olarak "Biji Serok Apo", "Jin Jiyan Azadi" ve "Gençlik aponun fedaisidir." şeklinde sloganlar atıldığı ifade edilmiştir. Ayrıca Z.A. isimli şahsın PKK/KCK terör örgütünün Suriye yapılanması olan YPG terör örgütünün benimsediği Kürtçe Rojava Marşı'nı kalabalığa söylettiği tespit edilmiştir. Başvurucunun saygı duruşu bitiminde otururken görüntüye girdiği ve Kürtçe şarkılar eşliğinde grup ile birlikte halay çeken şahıslar arasında yer aldığı kamera görüntüleri üzerinden anlaşılmıştır.

- Başvurucu Livan Orman'ın 1/6/2021 tarihinde Şanlıurfa'ya giderek 2018 yılında Suruç'taki silahlı kavga olayını gündemde tutmak amacıyla eylemler (oturma/basın açıklaması) yapan E.Ş. ve oğlu F.Ş.ye destek amaçlı bir basın açıklaması yaptığı belirtilmiştir.

- 7/11/2021 tarihinde Beylikdüzü'nde bir köprüye üzerinde "Biji Kürdistan" ibaresi bulunan pankart asılması olayıyla ilgili soruşturmada, şüpheli B.K.dan elde edilen cep telefonundaki WhatsApp yazışmaları incelenmiştir. Bu yazışmalardan yola çıkılarak her iki şahsın da örgütsel faaliyetler amacıyla zaman zaman yüz yüze buluşma ayarladıkları ve karşılıklı olarak bazı mesajları sildikleri ileri sürülmüştür. Pankart asma olayının gerçekleştiği gün öğle saatlerinde başvurucunun B.K.ya hitaben "gel burada bir şey almamız lazım" şeklinde mesaj gönderdiği dikkate alınarak başvurucu Livan Orman'ın bu eylem öncesinde pankartın hazırlanması konusuna iştirak etmiş olabileceği değerlendirilmiştir. Görüşmelerin devam eden incelemesinde, iki şahsın da örgütsel saiklerle aile ziyareti yaptığı iddia edilmiştir.

- Başvurucu Livan Orman'ın örgütle iltisaklı olduğu belirtilen Nuçe Ciwan isimli haber sitesinde yayımlanan ve "Gençlik Meclisi'nden şimdi gençlik zamanı şiarıyla düzenlenecek kongreye çağrı" başlığı taşıyan bir haberdeki fotoğrafta konuşma yaparken görüntülendiği ve beyanlarına yer verildiği belirtilmiştir. Bu konuşmada başvurucunun HDP gençlik meclisi olarak uzun süredir saldırılara ve her türlü özel savaş yöntemine maruz kaldıklarını öne sürdüğü, ayrıca mücadelelerinin dayandığı tarihsel mirasın 68 ruhu ve gençlik rüzgârı ile dünyayı salladığını, Mazlumlar, Hayriler, İbrahimler, Denizler ve Mahirler gibi isimlerin bu topraklarda nasıl tarih yazdığını gösterdiğini belirterek "İşte biz bu gelenekten geliyoruz." şeklinde beyanda bulunduğu kaydedilmiştir.

- Başvurucunun kullanımındaki GSM hattı üzerinden uygulanan dinleme tedbiri neticesinde suç unsuru olduğu değerlendirilen beş adet görüşme kaydı olduğu ileri sürülmüştür. Bu görüşmelerden birinde başvurucunun R. isimli şahsı arayarak arkadaşlarının hastaneye götürüldüğünü söylediği ve gözaltı sayısının on iki olduğunu belirttiği iddia edilmiştir. Başvurucunun A. isimli kişiyle mesajlaşmalarında ise "Whatsappa baksana", "Heval Livan Watsabaa", "bakarmısın" ve "Heval Ahmet soruyor" gibi ifadelerin kullanıldığı kaydedilmiştir. Bu tespitler ışığında başvurucunun terör örgütü üst yönetiminden gelen talimatlara uygun olarak, yapacağı örgütsel faaliyetlerle ilgili telefon görüşmelerinin deşifre edilmemesi amacıyla WhatsApp, Instagram ve Telegram gibi internet programları üzerinden görüşmelerini yaptığı ifade edilmiştir.

- Başsavcılık tüm bu tespitlerden yola çıkarak başvurucu Livan Orman'ın terör örgütü üst yönetiminden gelen talimatlara uygun olarak, yapacağı örgütsel faaliyetlerle ilgili telefon görüşmelerinin deşifre edilmemesi amacıyla WhatsApp, Instagram ve Telegram gibi internet programları üzerinden görüşmelerini yaptığı, PKK/KCK terör örgütünün gençlik yapılanması Devrimci Gençlik Hareketi (DGH) içinde sorumlu düzeyde örgütsel eylem ve faaliyet gösterdiği, bu kapsamda sorumlu düzeydeki diğer örgüt mensupları ile ilişki ve irtibat içinde olduğu değerlendirmesinde bulunmuştur.

- Başvurucu Ahmet Bayazit ile ilgili olarak ikametgâhında yapılan aramada ele geçirilen ve başvurucunun yazdığını kabul ettiği dokümanlar kapsamında iddialar öne sürülmüştür. Bu çerçevede "1" ile numaralandırılan dokümanda “Bataklıktan çıkartacağız. Zaten bu kongre gençler için büyük bir enerji kaynağı oldu bu temelde gençler önümüzdeki süreçte AKP-MHP faşist iktidarına karşı ve uygulanan özel savaş politikalarına karşı gençler örgütlü bir mücadele sergileyecektir.” şeklinde, "2" ile numaralandırılan dokümanda “Amedde gerçekleştirdiğimiz gençlik kongresinde atılan her slogan iktidara tokat gibi çarpmıştır ve gençler halklar önderi sayın Öcalan'a özgürlük istemiyle Kongre Salonunu inletmiştir. Ve baktığımızda gençler bir halkın öncüsü umududur bu temelde gençlik kongresindeki o büyük kitle halka büyük umut ve cesaret verdi. Gençlik kongresine farklı şehirlerden katılanlar yoldada kongredeki heyecanını şarkılarla halaylarla şiirlerle ve oyunlarla sürdürdü.” şeklinde, "3" ile numaralandırılan dokümanda “Gençlik Kongresi AMED Kongresi gerçek anlamıyla düşmana korku dosta cesaret oldu. Kürdistanın her yerinden ve Türkiyenin her yerinden gençler Amede akın etti İktidar her ne kadar gençlere baskı yapsada gençler iktidarını o politikada reddediyor Gençler ajanlaştırmaya, istismara, uyuşturucuya ve dayattığı asimilasyona karşı gençlik kongresinde son sözü söyledi hiçbir zaman bi kirli politikalara düşmeyeceğini gösterdi.” şeklinde, "4" ile numaralandırılan dokümanda “Gençlik meclisimiz zaten bu özel savaş politikalarına karşı bir kampanya başlatmıştı. Gençlik kongresinin bu kadar yoğun bir kitlenin katılmasında bu kampanyanın da etkisi olmuştur. Bu özel savaşa karşı başlattığımız kampanyanın biraz içeriğini açalım isterseniz, Bu başlattığımız kampanyada asimile olmuş gençlerin kendi kültürüyle buluşturduk kendi dilinin halaylarını ve bir çok kültürünü hatırlattık, O düştükleri uyuşturucu istismar gibi şeylerden uzaklaştırıp kendi özüyle buluşturduk, Bu temelde bu kampanyamız temelinde diğer ulaşamadığımız gençlere de ulaşıp” şeklinde, "5" ile numaralandırılan dokümanda “Gençlik kongresinde bir ateş yakıldı ve o ateşi her genç gittiği her alanda o ateşi büyütecektir. Gerçektende amedde gerçekleşen gençlik kongresi sadece gençliğe değil bütün halklara, kadınlara ve gençlere büyük moral ve umut oldu bu kongrede verilen mesaj Açık ve nettir ki yıllardır başta kürt halkı ve diğer halklara tecridi uygulayan AKP-MHP faşizmini 2022 yılında AKP-MHP faşist iktidarının çöküşü olacaktır.” şeklinde ifadeler kullanıldığı ileri sürülmüştür.

- Başka bir şüpheliden ele geçirilen cep telefonunun incelenmesi sonucunda, başvurucunun da katılımcısı olduğu tespit edilen "2.Bölge Gençlik Meclisi" isimli 20 kişilik bir Telegram grubu tespit edilmiştir. Bu Telegram grubunda "1322458574 Sinan A." kullanıcısının 11/2/2021 tarihinde yaptığı bir paylaşımda, Abdullah Öcalan'ın yakalandığı 15 Şubat gününün "uluslararası komplo" olarak nitelendirildiği görülmüş ve 12 Şubat Cuma günü Esenler ilçesinde İmralı avukatlarının katılımıyla düzenlenecek bir panele kitlesel katılım çağrısı yapıldığı belirtilmiştir.

- Başvurucunun kullandığı GSM hattı üzerinden uygulanan iletişimin dinlenmesi tedbiri neticesinde kayıt altına alınan çeşitli eylem, toplantı ve organizasyonlar hakkında olduğu anlaşılan 25 adet telefon görüşmesine ilişkin tapelere yer verilmiştir. Telefon görüşmelerinde basın açıklamaları, miting vb. etkinliklerin organizasyonu, bu etkinliklere katılımın sağlanması amacıyla başvurucunun çeşitli kişiler ile yaptığı konuşmalar yer almaktadır. Bu görüşmelerin bazılarında başvurucunun muhataplarından interneti açmasını veya WhatsApp'a bakmasını talep ettiği anlaşılmaktadır.

- Başsavcılık sonuç olarak başvurucu Ahmet Bayazit'in PKK/KCK terör örgütünün gençlik yapılanması olan DGH içinde sorumlu düzeyde örgütsel faaliyetler yürüttüğünü, örgüt talimatlarıyla oluşturulan ve "kadro" olarak adlandırılan mensuplar arasında yer aldığını, örgüt yönetiminden gelen direktifler doğrultusunda planlanan eylem, basın açıklaması ve yürüyüş gibi faaliyetlere katıldığını, üst yönetimden aldığı bu talimatları kendisine bağlı diğer örgüt mensuplarına ilettiğini, ilde geçici süreyle faaliyet gösterecek örgüt mensupları için güvenli ikametgâhlar ayarladığını ileri sürmüştür. Başsavcılık başvurucunun örgütsel ilişkilerinde yüksek seviyede gizliliğe riayet ettiğini, bu nedenle örgütsel faaliyetleri hakkında GSM hattı üzerinden konuşmaktan kaçındığını ve iletişimini WhatsApp, Telegram gibi internet programlarına yönlendirdiğini iddia etmiştir.

11. İstanbul 25. Ağır Ceza Mahkemesi (Mahkeme) iddianamenin kabulüne karar vermiş ve E.2022/298 sayılı dosya üzerinden kovuşturma aşaması başlamıştır.

12. Mahkeme 7/9/2022 tarihinde yaptığı tensip incelemesi sonucunda mevcut delil durumu, tutuklulukta geçirdikleri süre dikkate alındığında bu aşamada adli kontrol tedbirlerinin yeterli olacağı gerekçesiyle başvuruculların tahliyelerine karar vermiştir.

13. Yargılama devam etmektedir.

14. Komisyon, adli yardım talebinin kabulü ile başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

15. Başvurucular tutuklama kararında yer alan kuvvetli suç şüphesi kabulünün herhangi bir somut olguya atıf yapılmaksızın verildiğini ileri sürmüştür. Başvurucu Livan Orman 16/6/2019 tarihindeki etkinliğin yasal izin alınmış bir parti faaliyeti olduğunu ve bu etkinliğe katılımın -kendisinin slogan attığına dair somut bir tespit bulunmadığı için- örgüt üyeliğine dair kuvvetli belirti olarak kabul edilemeyeceğini belirtmiştir. Başvurucu aynı iddia (16/6/2019 tarihli etkinliğe katılımı) sebebiyle daha önce de tutuklandığını, aynı fiili nedeniyle iki kez tutuklanmış olmasının aynı fiilden dolayı birden fazla yargılama olmaz ilkesine aykırı olduğunu ifade etmiştir.

16. Başvurucu Ahmet Bayazit, ikametgâhında bulunan ve örgütsel doküman sayılan yazının internet haberlerinden aldığı kişisel notlar olduğunu, bu notların örgüt içinde kullanıldığına

dair delil bulunmadığını ve ifade özgürlüğü kapsamında kaldığını ileri sürmüştür. Başvurucu dâhil olduğu Telegram grubunun yasal siyasi parti olan HDP'nin çalışma grubu olduğunu, gruptaki faaliyetlerin propaganda sayılması için somut bir katılım veya yasa dışı paylaşım kanıtı bulunmadığını belirtmiştir. Başvurucu; iletişim tespiti tutanaklarındaki görüşmelerin yasal siyasi parti (HDP) etkinliklerine dair olduğunu, yasa dışı örgütsel bir faaliyeti gösteren bir veri içermediğini vurgulamıştır.

17. Başvurucular internet tabanlı programlar üzerinden yaptıkları görüşmelerin örgütsel faaliyetleri gizleme çabası olarak yorumlanmasının soyut bir varsayımdan ibaret olduğunu belirtmiştir. Sonuç olarak kuvvetli suç şüphesi ve tutuklama nedenleri yeterince ortaya konulmadan tedbir uygulandığı için kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

18. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvurucu Livan Orman'ın ilk tutuklanmasından farklı olarak başvuruya konu tutuklamaya dayanak olan soruşturma dosyasında yeni delillere dayanıldığı, bunun mükerrer tutuklama olmadığı belirtilmiştir. Ayrıca başvuruculaların kişi hürriyeti ve güvenliği haklarının ihlal edilip edilmediği konusundaki incelemede tutuklama kararındaki gerekçelerin, ilgili mevzuat ve Anayasa Mahkemesi içtihatlarının, somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir.

19. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanlarında bireysel başvuru dilekçesindeki iddialarını yinelemiştir. Ayrıca başvurucu Livan Orman açısından, daha önceki yargılamaya konu olan ve tutuklama gerekçesi yapılan 16/6/2019 tarihinde düzenlenen etkinliğe katıldığı iddiasının Hâkimlikçe yapılan kuvvetli suç şüphesi değerlendirmesinde belirleyici bir etkiye sahip olduğunu vurgulamıştır.

20. Başvuruculaların şikâyeti tutuklamanın hukuki olmadığına ilişkindir. Dolayısıyla başvuruculaların iddialarının Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası bağlamında kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı kapsamında incelenmesi gerekir.

21. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

22. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına yönelik müdahale, temel hak ve özgürlüklerin olağan dönemde sınırlandırılmasına ilişkin ölçütlerin belirlendiği Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşulları yerine getirmediği müddetçe Anayasa'nın 19. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Bu sebeple müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve tutuklama tedbirinin niteliğine uygun düşen; kanun tarafından öngörülme, Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen haklı sebeplerden bir veya daha fazlasına dayanma ve ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir (Halas Aslan [1. B.], B. No: 2014/4994, 16/2/2017, §§ 53, 54).

23. Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasına göre tutuklama ancak suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişiler bakımından mümkündür. Bir başka anlatımla tutuklamanın ön koşulu, kişinin suçluluğu hakkında kuvvetli belirtinin bulunmasıdır. Bu, tutuklama tedbiri için aranan olmazsa olmaz unsurdur. Bunun için suçlamanın kuvvetli sayılabilecek inandırıcı delillerle desteklenmesi gerekir. İnandırıcı delil sayılabilecek olgu ve bilgilerin niteliği büyük ölçüde somut olayın kendine özgü şartlarına bağlıdır (Mustafa Ali Balbay [1. B.], B. No: 2012/1272, 4/12/2013, § 72; Hanefi Avcı [2. B.], B. No: 2013/2814, 18/6/2014, § 46;

tutuklamanın hukukiliğinin incelenmesinde dikkate alınacak genel ilkeler için ayrıca bkz. Gülser Yıldırım (2) [GK], B. No: 2016/40170, 16/11/2017, §§ 110-124; Eren Erdem [1. B.], B. No: 2019/9120, 9/6/2020, §§ 131-137).

24. Somut olayda öncelikle başvurucuların tutuklanmasının kanuni dayanağının olup olmadığının belirlenmesi gerekir. Başvurucular terör örgütü üyesi olma suçundan 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100. maddesi uyarınca tutuklanmıştır. Dolayısıyla başvurucular hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin kanuni dayanağı bulunmaktadır.

25. Kanuni dayanağı bulunduğu anlaşılan tutuklama tedbirinin meşru bir amacının olup olmadığı ve ölçülülüğü incelenmeden önce tutuklamanın ön koşulu olan suçun işlendiğine dair kuvvetli belirti bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi gerekir. Bu değerlendirme her bir başvurucu yönünden ayrı yapılacaktır.

A. Başvurucu Livan Orman Yönünden

26. Tutuklama kararında kuvvetli suç şüphesinin dayanağı olarak başvurucunun PKK terör örgütünün gençlik yapılanması olan DGH içindeki faaliyetleri, örgütsel sloganların atıldığı ve Abdullah Öcalan'ın yüceltildiği bir etkinliğe katılımı, el konulan dijital materyalde örgütlenmeye yönelik çalışmalara katıldığına dair tespitler, B.K. isimli şahısla yaptığı yazışmalar ve örgütsel faaliyetlerini gizleme çabasıyla internet tabanlı programlar üzerinden iletişim kurması gösterilmiştir. İddianamede de temel olarak bu hususlara dayanılmıştır.

27. İlk olarak başvurucunun 16/6/2019 tarihinde HDP Beşiktaş İlçe Teşkilatı tarafından düzenlenen ve milletvekilleri ile parti yöneticilerinin de aralarında bulunduğu yaklaşık 250 kişinin katıldığı bir etkinliğe iştirak ettiği belirtilmiştir. Bu etkinlik sırasında, PKK terör örgütünün kurucu üyelerinin fotoğraflarının bulunduğu pankartların açıldığı, örgütsel sloganların atıldığı ve Abdullah Öcalan'ı yücelten konuşmalar yapıldığı iddia edilmiştir. Öncelikle söz konusu etkinliğin barışçıl olmadığına dair herhangi bir iddia ileri sürülmemiştir. Etkinliğin şiddet içeren bir nitelik taşıdığına, bu faaliyetler sırasında herhangi bir şiddet eylemi yaşandığına veya başvurucu da dâhil olmak üzere düzenleyicilerin ya da katılımcıların şiddet kastının bulunduğunu gösteren somut bir bulgu mevcut değildir. Soruşturma belgelerinde etkinliğin terör örgütünün çağrısı ve talimatları doğrultusunda gerçekleştirildiği hususunda da bir bilgi bulunmamaktadır.

28. Başvurucunun etkinlik sırasında slogan attığını veya pankart taşıdığını, göstericiler tarafından atılan sloganların ve terör örgütü liderini övücü konuşmaların kaynağı olduğunu gösteren herhangi bir delil de tespit edilememiştir. Ayrıca başvurucunun slogan atmaları için göstericileri cesaretlendirdiği veya bu yönde talimat verdiği belirlenmemiştir. Etkinliğin barışçıl niteliği gözönünde tutulduğunda, bu katılımın başvurucu hakkındaki şüpheyi ve eylemden yaklaşık üç yıl sonra gerçekleşen tutuklama kararını hangi somut gerekçelerle desteklediği anlaşılamamaktadır.

29. Başvurucunun B.K. ile mesajlaşmalarından yola çıkılarak Beylikdüzü'nde bir köprüye üzerinde "Biji Kürdistan" ibaresi bulunan pankart asılması eylemine iştirak etmiş olabileceği ileri sürülmüştür. Bu iddia, başvurucunun B.K.ya "gel burada bir şey almamız lazım" şeklinde bir mesaj göndermesiyle pankartın hazırlanmasına katılmış olabileceği değerlendirmesine dayanmaktadır. Ancak "Bir şey almamız lazım" gibi muğlak bir ifadenin yasa dışı bir örgütsel faaliyetin kanıtı olarak yorumlanması ve tutukluluğa dayanak

yapılması tamamen varsayım üzerine kuruludur. Öte yandan başvurucunun bu pankart asma eylemine katıldığı kabul edilse dahi pankarttaki ifadenin terör suçlarının işlenmesine teşvik, şiddetin övülmesi veya meşru otoritelere karşı isyana kışkırtma içermediği açıktır. Bu nedenle başvurucunun B.K.yla yaptığı yazışmaların terörle ilgili bir suçun işlendiğine dair kuvvetli şüpheyi desteklemek için yeterli kabul edilmesi mümkün değildir.

30. İddianamede, başvurucunun GSM hattı üzerinden uygulanan dinleme tedbiri neticesinde suç unsuru olduğu değerlendirilen beş görüşme kaydı olduğu ve başvurucunun WhatsApp, Instagram ve Telegram gibi internet tabanlı programlar üzerinden görüşmeler yaparak telefon görüşmelerinin deşifre edilmemesi amacıyla hareket ettiği ileri sürülmüştür. Ancak başvurucunun bu uygulamaları kullanmasının örgütsel bir motivasyonla gerçekleştiğine dair somut veri veya suç teşkil eden bir mesaj kanıtı sunulmamıştır.

31. Başvurucunun terör örgütüyle iltisaklı olduğu iddia edilen bir haber sitesine verdiği röportajın ve 2018 yılında Suruç'ta yaşanan silahlı kavga olayını gündemde tutmak amacıyla eylemler yapan şahıslara destek amaçlı bir basın açıklaması yapmasının -bu eylemlerin suç unsuru içerdiğini kanıtlayacak başkaca delillerin yokluğu karşısında- terör örgütüne üyelik suçunu işlediğine dair kuvvetli belirti oluşturmadığı açıktır.

32. Son olarak başvurucunun terör örgütünün gençlik yapılanmasında yer aldığı ileri sürülmüş ise de bu iddia somut kanıtlarla desteklenmemiştir. Başvurucunun toplantılara katılmak, gösterilere iştirak etmek veya örgütün hedefleri doğrultusunda faaliyette bulunmak amacıyla terör örgütünden doğrudan ya da dolaylı talimat aldığına işaret eden somut bir delil de ortaya konulamamıştır.

B. Başvurucu Ahmet Bayazit Yönünden

33. Başvurucu hakkında verilen tutuklama kararında kuvvetli suç şüphesinin dayanağı olarak; ikametgâhında bulunan ve kendisi tarafından yazıldığı kabul edilen örgütsel doküman içeriği, Abdullah Öcalan'ın protestosunu amaçlayan kitle propagandasına yönelik çalışmaların yer aldığı Telegram grubuna kayıtlı olması, terör örgütünün gençlik yapılanması DGH'de faaliyet yürütmesi ve Beyoğlu ilçesindeki örgütlenme çalışmaları, örgütsel iltisakını ortaya koyacak görüşmeler yaptığını gösterir iletişim kayıtları, örgütsel irtibat ve iltisakı gizleme amacıyla internet tabanlı programlar üzerinden iletişim kurması gösterilmiştir. İddianamede de bu delillere dayanılmıştır.

34. Başvurucunun ikametgâhında ele geçirilen dokümanlara ilişkin olarak başvurucu bu notların 2021 yılı Aralık ayında Diyarbakır'da düzenlenen HDP Gençlik Meclisi kongresi hakkında tuttuğu kişisel notlar olduğunu belirtmiştir. Söz konusu dokümanların içeriği başvurucunun bu savunmasını destekler niteliktedir. Notların içeriği eleştiriye açık ifadeler barındırsa bile doğrudan şiddete teşvik veya terör eylemlerini yüceltme niteliği taşıyan herhangi bir unsur ihtiva etmemektedir. Bunların kamuya yayımlanmamış ve başvurucunun evinde ele geçirilmiş kişisel notlar olduğu gözönünde bulundurulduğunda ve bu notlar bir bütün olarak ele alındığında, Türkiye'nin herhangi bir yerinde şiddet eylemlerini teşvik etme veya güvenlik durumunu kötüleştirme potansiyeline sahip olarak değerlendirilemez. Notların başvurucu ile terör örgütü arasında bir bağlantının varlığını makul bir biçimde gösterdiği şeklinde yorumlanması mümkün değildir.

35. Başvurucunun "2. Bölge Gençlik Meclisi" adlı 20 kişilik bir Telegram grubunun üyesi olması ve gruptaki başka bir kullanıcının 15 Şubat'ı (Öcalan'ın yakalanma yıl dönümü) "uluslararası komplo" olarak nitelendirerek bu konuda yapılacak bir panele kitlesel katılım

çağrısı yapması başvurucuya yöneltilen suçlamanın dayanaklarından biri olarak sunulmuştur. Öncelikle bu grubun başvurucunun mensubu olduğu siyasi partinin değil de terör örgütünün gençlik yapılanması olduğuna ilişkin bir tespit bulunmamaktadır. Başvurucunun bu grupta sadece üye olarak yer almasının -söz konusu etkinliğin organizasyonunda bulunduğuna ya da buna katıldığına dair bir delil olmaması ve bu etkinliğin barışçıl nitelikte olmadığının somut delillerle ortaya konulamaması dikkate alındığında- tek başına terör örgütü üyeliği suçunu işlediği konusunda kuvvetli şüphe teşkil edemeyeceği değerlendirilmiştir.

36. Başvurucunun basın açıklamaları, mitingler ve etkinliklerin organizasyonu amacıyla yaptığı telefon görüşmeleri iddianamede örgüt talimatlarıyla oluşturulan faaliyetler olarak nitelendirilmiştir. Ancak söz konusu görüşmelerin içeriği, yasa dışı bir eylemin organize edildiği yönünde bir çıkarım yapılmasına imkân vermemektedir. Bu görüşmelerin suç teşkil eden niteliğini ortaya koyacak başkaca delillerin yokluğu karşısında anılan görüşmelerin söz konusu suçun işlendiği hususunda var olduğu ileri sürülen kuvvetli şüpheyi nasıl haklı çıkarabildiği tespit edilememiştir.

37. Başvurucunun internet tabanlı programlar üzerinden iletişim kurduğu iddiası yönünden Livan Orman hakkındaki yukarıda belirtilen değerlendirmeler Ahmet Bayazit yönünden de geçerlidir. Tutuklama kararında, başvurucunun Beyoğlu ilçesinde örgütlenme çalışması yaptığına ilişkin iletişim tespitleri kuvvetli belirti sayılmışsa da bu görüşmelerin başvurucunun üyesi olduğu siyasi partinin olağan etkinlikleri olmadığına ve örgüt talimatıyla gerçekleştirildiğine dair dosyada somut bir bulgu mevcut değildir. Son olarak başvurucunun terör örgütünün gençlik yapılanmasında yer aldığı ileri sürülmüş ise de bu iddia somut kanıtlarla desteklenmemiştir. Başvurucunun toplantılara katılmak, gösterilere iştirak etmek veya faaliyette bulunmak amacıyla terör örgütünden doğrudan ya da dolaylı talimat aldığına işaret eden elle tutulur bir delil ortaya konulamamıştır.

38. Sonuç olarak incelenen olayda tüm bu hususlar gözetildiğinde her iki başvurucu yönünden tutuklama için gerekli olan suç işlendiğine dair kuvvetli belirtinin soruşturma mercileri tarafından yeterince ortaya konulamadığı kanaatine varılmıştır.

39. Varılan bu sonuç karşısında tutuklama nedenlerinin bulunup bulunmadığına ve tutuklamanın ölçülü olup olmadığına ilişkin ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir. Ayrıca yukarıdaki tespitler ışığında başvurucu Livan Orman'ın aynı eylem nedeniyle ikinci kez tutuklandığı iddiası mevcut tutuklama kararının hukukiliğiyle iç içe geçtiğinden bu iddianın ayrıca incelenmesine gerek görülmemiştir.

40. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası bağlamında kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

Ömer ÇINAR bu sonuca katılmamıştır.

III. GİDERİM

41. Başvurucular; ihlalin tespiti ile ayrı ayrı 50.000 TL maddi ve 200.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

42. Anayasa Mahkemesince yapılan inceleme sonucunda Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu itibarla ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı anlaşılmıştır. Başvurucular hakkındaki tutuklama tedbiri sona ermiştir. Dolayısıyla ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama

yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Diğer taraftan yalnızca kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğinin tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvuruculara ayrı ayrı net 200.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir. Öte yandan başvuruculara uğradıklarını iddia ettiği maddi zarar ile tespit edilen ihlal arasındaki illiyet bağına ve maddi zararın miktarının ne olduğuna ilişkin herhangi bir belge sunmadıkları için maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

B. Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası bağlamında kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE Ömer ÇINAR'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

C. Başvuruculara ayrı ayrı net 200.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 29/1/2026 tarihinde karar verildi.

KARŞIOY

Başvurucular, tutuklama tedbirlerinin hukuka aykırı olması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüş, Mahkememiz çoğunluğu tarafından başvurucunun, Anayasanın 19. maddesinde düzenlenen kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Aşağıda belirtilen gerekçeler ile çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Somut olayda başvurucular, haklarında yürütülen soruşturma kapsamında 1 Ağustos 2022 tarihinde İstanbul 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından silahlı terör örgütüne üye olma suçundan CMK'nın 100. maddesi uyarınca tutuklanmışlardır. Başvuruculardan L.O. hakkındaki tutuklama kararında PKK/KCK terör örgütünün gençlik yapılanması olan Devrimci Gençlik Hareketi (DGH) içerisinde faaliyet gösterdiği belirtilmiş; bu kapsamda, örgüt mensuplarınca düzenlenen ve örgütsel pankartların açıldığı, örgütşel sloganların atıldığı etkinliğe katılmasına ilişkin resimler kuvvetli suç şüphesinin varlığına delil olarak gösterilmiştir. Ayrıca, el konulan dijital materyalde yapılan incelemeler sonucu hazırlanan dijital materyal inceleme tutanağı içeriklerinde, başvurucunun örgütlemeye yönelik

çalışmalar içerisinde yer aldığının tespit edilmiş olması tutuklama kararında belirtilmiştir. Öte yandan, B.K. isimli şahısla yapmış olduğu yazışmalar ile iletişimin tespiti tutanaklarından başvurucunun görüşmelerini internet tabanlı programlar üzerinden yaparak örgütsel faaliyetlerini gizleme çabası içerisinde olması Sulh Ceza Hakimliği tarafından suçun işlendiğine dair kuvvetli belirtinin mevcut olduğu yönünde değerlendirilmiştir.

Başvurucu A.B. hakkında verilen tutuklama kararında ise, ikametinde yapılan aramada ele geçirilen ve kolluk ifadesinde kendisi tarafından yazıldığını kabul ettiği örgütsel dokümanlar Sulh Ceza Hakimliği tarafından kuvvetli suç şüphesi olarak kabul edilmiştir. Ayrıca tutuklama kararında, D.E. isimli şahsın el konulan dijital materyalindeki Telegram grubunda başvurucunun da kayıtlı olması, söz konusu grupta silahlı terör örgütünün sözde elebaşısı A.Ö.'nün yakalanmasının protestosu amacıyla panel düzenleneceği şeklinde kitle propagandasına yönelik çalışmaların yer almış olmasına ve yine başvurucunun terör örgütünün gençlik yapılanması olan DGH'de faaliyet yürüttüğünün kabulüyle, Beyoğlu ilçesinde örgütlenme çalışması yaptığı yönündeki tespitler de tutuklamaya dayanak olarak gösterilmiştir. Son olarak Sulh Ceza Hakimliğince, iletişimin tespiti tutanaklarından başvurucunun görüşmelerini internet tabanlı programlar üzerinden yaparak örgütsel faaliyetlerini gizleme çabası içerisinde olması ve örgütle irtibat ve iltisakını ortaya koyacak görüşmeler yaptığını gösterir İletişim Tespit ve Değerlendirme Tutanağı içeriği de yine kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren olgular olarak belirtilmiştir.

Bu kapsamda, tutuklama kararında, başvuruculaların silahlı terör örgütü üyesi olduğuna yönelik kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut delillerin olduğu, başvuruculara yüklenen suçların CMK'nın 100. maddesinin 3. fıkrasında belirtilen katalog suçlardan oluşu, suç için öngörülen cezaya göre tutuklama tedbirinin ölçülü olması ve işlendiği iddia olunan suça ilişkin olarak kanunda öngörülen yaptırımın ağırlığı dikkate alındığında adli kontrolün yetersiz kalacağı gerekçelerine dayanılmıştır.

Bunun yanında, başvuruculardan L.O. silahlı terör örgütüne üye olma suçundan tutuksuz olarak yargılaması devam ederken aynı suça ilişkin başka bir soruşturma kapsamında 1 Ağustos 2022 tarihinde tutuklanmıştır. 1 Ağustos 2022 tarihli tutuklamaya konu soruşturma dosyasında yer alan eylem ve olguların, ilk tutuklama kararında belirtilenlerden farklılık gösterdiği görülmektedir. Buna göre, başvurucunun İstanbul 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından 15 Kasım 2019 tarihinde tutuklanmasına dayanak olan delillerin, ilgili video içerikleri, 16 Haziran 2019 tarihinde gerçekleştirilen etkinliğe katıldığına dair tespitler ve "Se….n" kodlu örgüt mensubu olduğu belirtilen kişiye hitaben el yazısı ile yazılan mektup olduğu görülmektedir. Ancak, mevcut başvuruya konu olan 1 Ağustos 2022 tarihli kararda ise, başvurucunun DGH içerisinde faaliyet göstermesi, örgütlemeye yönelik çalışmalar içerisinde yer aldığı yönündeki tespitler, dijital materyal inceleme tutanağı içeriği ve B.K. isimli şahısla yapmış olduğu yazışmalar, tutuklamaya dayanak olarak gösterilen hususlardır. Dolayısıyla, başvurucunun ilk kez tutuklanmasına karar verildiği 15 Kasım 2019 tarihli tutuklama kararı ile ikinci kez tutuklanmasına karar verildiği 1 Ağustos 2022 tarihli tutuklama kararı arasında, dayanılan deliller açısından özellikle, başvurucunun aleyhine yeni elde edilen dijital materyaller ve B.K. isimli şahısla yapmış olduğu yazışmalar gibi farklılıklar bulunduğu görülmektedir. Bu kapsamda, başvurucu hakkında yürütülen ve başvuruya konu edilen ikinci soruşturma kapsamında suçlamaya yönelik yeni ve güçlü deliller ortaya konulmuş olup, sonradan ortaya çıkan yeni deliller kapsamında yapılan değerlendirmede başvurucunun suç işlediğine dair kuvvetli belirtinin bulunduğu sonucuna

ulaşılmıştır.

Mahkememiz çoğunluğu tarafından ihlal gerekçesi olarak, her iki başvuru açısından da tutuklama için gerekli olan suç işlendiğine dair kuvvetli belirtinin soruşturma mercileri tarafından yeterince ortaya konulamadığı ileri sürülmüş ise de Sulh Ceza Hakimliği, tutuklama kararında, başvuruculara yüklenen silahlı terör örgütüne üye olma suçunu işledikleri hususunda kuvvetli şüphe teşkil eden (yukarıda ayrıntılı olarak belirtilen) delillerin mevcut olduğuna kanaat getirerek ve bu suç için ceza kanununda öngörülen ceza miktarı ile soruşturma konusu suçun ağırlığı ve önemi dikkate alındığında adli kontrol hükümlerinin yetersiz kalacağını belirterek başvuruculaların tutuklanmalarına karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin yerleşik içtihatlarında ifade edildiği üzere, delillerin değerlendirilmesi ve hukuk kurallarının yorumlanması bireysel başvurunun ikincilliği ilkesi gereği yargılamayı yapan derece mahkemelerinin görevidir. Anayasa Mahkemesinin görevi ise, derece mahkemelerinin yorumlarının açıkça keyfi veya bariz takdir hatası içerecek nitelikte olup olmadığını incelemektir. Yerel mahkeme somut olay bağlamında başvurucunun ifadesini almış, dosya kapsamındaki delilleri değerlendirmiş ve kararını gerekçelendirerek tutuklama tedbirine başvurmuştur. Hal böyle iken CMK'nın ilgili hükümleri çerçevesinde başvurucular hakkında tutuklama tedbirine başvurulması isabetli olup, tutuklamanın hukuki olmadığı yönündeki çoğunluk görüşüne katılmak mümkün değildir.

Açıklanan nedenlerle, başvuruculaların, Anayasa'nın 19. maddesinde güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği haklarının ihlal edilmediği kanaatinde olduğumdan, aksi yönündeki çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye Ömer ÇINAR

AYŞE SİVRİ

B. No: 2022/92475 | Karar tarihi: 29.01.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/92475

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

AYŞE SİVRİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/92475)

Karar Tarihi: 29/1/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Mutlu ALAF

Başvurucu : Ayşe SİVRİ

Vekilleri : Av. Murat ŞAHİN Av. Çiğdem ÇAYLI

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; destekten yoksun kalma tazminatına ilişkin yapılan yargılamada davanın reddedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının, kanunların geriye yürümezliği ilkesine aykırı karar verilmesi nedeniyle hakkaniyete uygun yargılanma hakkının, Yargıtay kararının gerekçesiz olması nedeniyle de gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucunun eşi 1/3/2016 tarihinde aracın direksiyon hâkimiyetini kaybetmesi neticesinde yoldan çıkarak kaza yapmış ve vefat etmiştir. Başvurucu, davalı M.G.S. A.Ş. aleyhine 15/3/2016 tarihinde destekten yoksun kalma tazminatı için dava açmıştır. Ankara 7. Asliye Ticaret Mahkemesinde (Mahkeme) görülen davada Mahkeme 5/4/2018 tarihli kararıyla davanın reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde, başvurucunun eşinin %100 kusurlu olduğuna, dolayısıyla destek tazminatının sigorta teminatı kapsamı dışında bulunduğuna işaret etmiştir.

3. Başvurucunun bu karara karşı istinaf kanun yoluna başvurması üzerine Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 26. Hukuk Dairesi (Bölge Adliye Mahkemesi) 28/11/2019 tarihli kararıyla başvurucunun istinaf başvurusunu kabul etmiş ve Mahkemenin kararının kaldırılmasına karar vermiştir. Kararın gerekçesinde, haksız fiillerde olay tarihinde yürürlükte bulunan

hukuk kurallarının uygulanacağına vurgu yapmıştır. Gerekçenin devamında, Yargıtay uygulamasına göre zarar gören üçüncü kişi sıfatıyla dava açan başvurucunun, eşinin aracın zorunlu mali sorumluluk sigortacısından tazminat talep edebileceğine değinilmiştir. Ayrıca başvurucunun sigorta sözleşmesinin tarafı olmaması nedeniyle olay tarihi itibarıyla 1/6/2015 tarihinde yapılan Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları (Genel Şartlar) ile işleten ve sürücünün kusuruyla neden olduğu kazalar sonucu meydana gelen destekten yoksun kalma zararlarının teminat kapsamında olmamasına ilişkin düzenlemenin zarar gören üçüncü kişi sıfatıyla talepte bulunan başvurucu yönünden 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 90. ve 95. maddeleri ve 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1484. maddesine göre uygulanamayacağı belirtilmiştir. Netice olarak olay tarihinden sonra 2918 sayılı Kanun'un 90. ve 92. maddelerinde yapılan değişikliklerin olay tarihinde bütün hüküm ve sonuçlarını doğuran haksız fiiller yönünden uygulanma imkânı bulunmadığı değerlendirmesi yapılmıştır.

4. Davalının anılan karara karşı temyiz kanun yoluna başvurması üzerine Yargıtay (kapatılan) 17. Hukuk Dairesi (Daire) 10/2/2021 tarihli kararı ile Bölge Adliye Mahkemesi kararını bozmuştur. Bozma kararının gerekçesinde; kazanın 1/3/2016 tarihinde gerçekleştiği, Genel Şartların ise 1/6/2015 tarihinde yürürlüğe girdiği, Genel Şartlar gereğince tam kusurlu olan kişinin tazminat talep edemeyeceği hususlarına değinmiştir. Bölge Adliye Mahkemesi 27/5/2021 tarihli kararı ile bozma kararına uymuş ve davanın reddine karar vermiştir. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 22/6/2022 tarihli kararı ile kararın onanmasına hükmetmiştir.

5. Başvurucu, nihai kararı 27/9/2022 tarihinde öğrendikten sonra 20/10/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Hakkaniyete Uygun Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

6. Başvurucu; haksız fiil tarihinde yürürlükte olmayan ve Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş hükümlere göre değerlendirme yapıldığını, kanuna aykırı olan Genel Şartlara göre sonuca varıldığını, olay tarihinden sonra kanunda yapılan değişikliklere göre karar verilemeyeceğini, bu nedenle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Hukuk Genel Kurulu da olmak üzere öteden beri bu tazminat davalarının kabul edildiğini, kanuna aykırı olan Genel Şartlara göre karar verilerek dezavantajlı duruma düşürüldüğünü, silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğini iddia etmiştir. Olay tarihindeki mevzuata göre değerlendirme yapılmasının hak arama hürriyetini ve hukuki belirlilik ile öngörülebilirlik ilkelerini zedelediğini öne sürmüştür.

7. Anayasa Mahkemesinin somut başvuru ile aynı nitelikteki ihlal iddialarını incelediği Hasret Akbulut ve Mehmet Akbulut ([2. B.], B. No: 2021/32645, 15/4/2025) kararında uygulanacak anayasal ilkeler belirlenmiştir. Anılan kararda, dava konusu süreçle ilgili değerlendirmeler yapılmıştır. 14/5/2015 tarihli ve 29355 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartlarının 1/6/2015 tarihinde yürürlüğe girdiğine işaret edilmiştir. Bu Genel Şartlar yürürlüğe girene kadar ise 12/8/2003 tarihli ve 25197 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartlarının uygulandığına değinilmiştir. Yargıtayın bu dönemde, destekten yoksun kalanların açtıkları davalarda, ölüm nedeniyle doğrudan davacılar üzerinde doğan destekten yoksunluk zararının oluşumundaki kusurun davacılara

yansıtılamayacağı; dolayısıyla tam kusurlu araç şoförünün ve onun eylemlerinden sorumlu olan işletenin kusurunun, işletenin desteğinden yoksun kalan davacıları etkilemeyeceği gerekçeleriyle araç şoförü tam kusurlu olsa bile destekten yoksun kalma tazminatı istenebileceği yönünde kararlar verdiği tespit edilmiştir. Daha sonra 1/6/2015 tarihinde ise yeni Genel Şartların yürürlüğe girdiğine vurgu yapılmıştır. Genel Şartların "Teminat Dışında Kalan Hâller" başlıklı A.6. numaralı maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde, destekten yoksun kalan hak sahibinin, destek şahsının kusuruna denk gelen tazminat taleplerinin teminat dışında kalmasının hüküm altına alındığı belirtilmiştir. 14/4/2016 tarihli ve 6704 sayılı Kanun'un 3. maddesi ile yapılan değişiklikten sonra ise 2918 sayılı Kanun'un 90. maddesiyle, tazminatların Kanun ve bu Kanun çerçevesinde hazırlanan Genel Şartlarda öngörülen usul ve esaslara tabi olduğu düzenlemesinin yapıldığı ifade edilmiştir. Bu düzenlemelerden sonra Yargıtayın destek şahsın tam kusurlu olduğu hâllerde, destekten yoksun kalanların tazminat talep edemeyeceği yönünde içtihatlar tesis ettiği ve Anayasa Mahkemesinin 17/7/2020 tarihli ve E.2019/40, K.2020/40 sayılı kararı ile 2918 sayılı Kanun'un 6704 sayılı Kanun'un 3. maddesiyle değiştirilen 90. maddesinin birinci cümlesinde yer alan “...ve bu Kanun çerçevesinde hazırlanan genel şartlarda...” ve ikinci cümlesinde yer alan “...ve genel şartlarda...” ibarelerini iptal ettiği üzerinde durulmuştur. Devamında Anayasa Mahkemesince, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun Genel Şartların kanuni dayanaklarının 6102 sayılı Kanun'un 1425. maddesi ile 3/6/2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 11. maddesi ve 2918 sayılı Kanun'un 93. maddeleri olduğu değerlendirmesi yaptığı açıklamasında bulunulmuştur. Tüm bu tespitlerin sonucu olarak da başvuru konusu olay kapsamında derinleşmiş bir içtihat farklılığının başvurucular tarafından ortaya konulamadığı, Yargıtayın destekten yoksun kalma tazminatının alınması koşullarına ve hangi mevzuatın uygulanacağına ilişkin yorumunun hukuk kurallarının uygulanması ve değerlendirilmesi kapsamında olduğu, Yargıtayın söz konusu değerlendirmelerinde bariz takdir hatası ve açık keyfîlik oluşturan hususların bulunmadığı kanaatine varılmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

8. Açıklanan gerekçelerle hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Gerekçeli Karar Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

9. Başvurucu; Yargıtay kararının gerekçeden yoksun olduğunu, hukuki dinlenilme hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

10. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının, davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

11. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan merciinin, yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciinde ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Mehmet Yavuz [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

12. Somut olayda Dairenin davanın neden reddedilmesi gerektiğini bozma gerekçesinde esaslı iddiaları karşılayacak ölçüde, objektif, kabul edilebilir nedenlerle açıkladığı anlaşılmaktadır. Bölge Adliye Mahkemesi, kararında bu bozma gerekçesine atıf yaparak davanın reddine karar vermiştir. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi de Bölge Adliye Mahkemesince uyulan bozma kararı doğrultusunda inceleme yapılıp hüküm verilmiş olduğu, delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmadığı gerekçesiyle kararı onamıştır.

13. Dolayısıyla yargısal süreçte davanın reddine yönelik gerekçe sunulmadığı söylenemez. Ayrıca başvurucu, ilk derece ve istinaf aşamalarındaki yargılama sırasında mevcut olmayan, ilk kez temyiz aşamasında ortaya çıkan ve bu sebeple Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin ayrı ve açık yanıt vermesini gerektiren bir durumun varlığını da iddia etmemiştir. Bu hâle göre Yargıtay 4. Hukuk Dairesi tarafından Bölge Adliye Mahkemesinin hüküm ve gerekçesinin uygun bulunduğu dikkate alındığında gerekçeli karar hakkına yönelik bir ihlalin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

14. Açıklanan gerekçelerle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

C. Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

15. Başvurucu, eşinin vefat ettiğini ve maddi zararının ortaya çıktığını, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş ve kanuni dayanağı kalmamış mevzuat hükümlerine göre karar verilmesinin mülkiyet hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür. Ayrıca Genel Şartlara atıf yapan kanun maddesinin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildiğini, Genel Şartlara göre değerlendirme yapılamayacağını, kamu yararının söz konusu olmadığını, Mahkeme tarafından davanın reddedilmesine rağmen bilirkişi raporu aldırılarak yargılama gideri yapıldığını ve aleyhine vekâlet ücretine hükmedildiğini belirtmiştir.

1. Tazminata Hükmedilmemesi Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

16. Anayasa'nın 35. maddesinde düzenlenen mülkiyet hakkı; mevcut mal, mülk ve varlıkları koruyan bir güvencedir. Bir kişinin hâlihazırda sahibi olmadığı bir mülkün mülkiyetini kazanma hakkı, kişinin bu konudaki menfaati ne kadar güçlü olursa olsun Anayasa'yla korunan mülkiyet kavramı içinde değildir. Bu bağlamda belirtmek gerekir ki Anayasa'nın 35. maddesi soyut bir temele dayalı olarak mülkiyete erişmeyi ve mülkiyeti edinmeyi değil mülkiyet hakkını güvence altına almaktadır. Bu hususun istisnası olarak belli durumlarda bir ekonomik değer veya icrası mümkün bir alacağı elde etmeye yönelik meşru bir beklenti Anayasa'da yer alan mülkiyet hakkı güvencesinden yararlanabilir (Kemal Yeler ve Ali Arslan Çelebi [1. B.], B. No: 2012/636, 15/4/2014, §§ 36, 37; Mehmet Şentürk [GK], B. No: 2014/13478, 25/7/2017, §§ 41, 53).

17. Meşru beklenti objektif temelden uzak bir beklenti olmayıp belirli bir kanun hükmüne veya başarılı olma ihtimalinin yüksek olduğunu gösteren yerleşik bir yargı içtihadına ya da ayni menfaatle ilgili hukuki bir işleme dayanan yeterli derecede somut nitelikteki bir

beklentidir (Selçuk Emiroğlu [1. B.], B. No: 2013/5660, 20/3/2014, § 28; Mehmet Şentürk, § 42). Dolayısıyla Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ortak koruma kapsamında olan meşru beklentiye dayalı mülkiyet hakkının tespiti mevcut hukuk sisteminde iddia edilen mülkiyet iddiasının tanınmasına bağlı olup bu tespit, mevzuat hükümleri ve yargı kararları ile yapılmaktadır (Üçgen Nakliyat Ticaret Ltd. Şti. [2. B.], B. No: 2013/845, 20/11/2014, § 37). Temelsiz bir hak kazanma beklentisi veya sadece mülkiyet hakkı kapsamında ileri sürülebilir bir iddianın varlığı meşru beklentinin kabulü için yeterli değildir (Kemal Yeler ve Ali Arslan Çelebi, § 37).

18. Eldeki olayın koşulları altında başvurucunun talep ettiği tazminat tutarı Mahkemenin kesinleşen kararıyla reddedilmiştir. Anılan tazminatın başvurucu yönünden elde edilebileceği hususunda bir kanun hükmünün veya yerleşik bir yargı içtihadının varlığının da ortaya konulamadığı gözetildiğinde başvurucunun talep ettiği tazminat yönünden Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı kapsamına giren bir ekonomik değerin veya bu değeri elde etme yönünde meşru beklentinin bulunmadığı değerlendirilmiştir.

19. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının konu bakımından yetkisizlik nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Yargılama Giderlerine Hükmedilmesi Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

20. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrasında anayasal açıdan önem taşımayan ve başvurucunun önemli bir zarara uğramadığı başvuruların esastan incelenmeksizin reddedilebileceği hüküm altına alınmıştır.

21. Anılan hükümle anayasal ve kişisel önemden yoksun başvuruların esastan incelenmemesine imkân tanıyan ek bir kabul edilebilirlik kriteri getirilmiştir. Dolayısıyla diğer tüm kabul edilebilirlik kriterlerini taşısa hatta esas hakkında incelemeye geçildiğinde ihlal kararı verilebilecek nitelikte olsa bile Kanun'da belirtilen nitelikteki bir başvuru kabul edilemez bulunabilecektir (K.V. [GK], B. No: 2014/2293, 1/12/2016, §§ 54, 55).

22. 6216 sayılı Kanun'da anayasal ve kişisel önemden yoksun başvuruların kabul edilemez bulunabilmesi için iki koşul öngörülmüştür: Anayasal önem olarak adlandırılabilecek olan birinci koşul başvurunun Anayasa'nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi açısından önem taşımaması, kişisel önem olarak adlandırılabilecek olan ikinci koşul ise başvurucunun önemli bir zarara uğramamasıdır (K.V., § 57).

23. Anayasa hükümlerinin yorumlanması açısından önem taşıma unsurunun başta Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru yoluyla daha önce yorumlamadığı meseleleri kapsadığında kuşku bulunmamaktadır. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesi, bir meseleyle ilgili olarak daha önce Anayasa'nın ilgili hükümlerini yorumlamış olsa bile değişen durumları dikkate alarak yeniden yorumlama ihtiyacı duyabilir. Bu durumda da o meseleye ilişkin başvurunun anayasal öneminin bulunduğunu kabul etmek gerekir. Anayasa'nın uygulanması açısından önem taşıma unsurunda ise başvurunun Anayasa hükümlerinin uygulanması açısından önem taşıdığının söylenebilmesi için kamu makamları ve yargı mercilerinin belli bir meseleye ilişkin uygulamalarının Anayasa Mahkemesi yorumlarından farklı olması ve bu farklılığın da önemli olması gerekir (K.V., §§ 63, 64).

24. Kişisel önemin bulunmaması koşulu ise -başvurucunun içinde bulunduğu koşullar da dâhil olmak üzere- her olayın kendine özgü koşulları dikkate alınarak ve objektif verilerden hareket edilerek Anayasa Mahkemesi tarafından değerlendirilir (K.V., §§ 66, 67).

25. İncelenen olayda başvurucu, Mahkemenin davanın reddi yönünde kanaati oluşmasına rağmen aktüer bilirkişi raporu aldırılarak tazminatın hesaplatılması nedeniyle hem yargılama masrafı yapıldığını hem de artırılan talep tutarı üzerinden vekâlet ücreti ödemek zorunda kaldığını, bu sebeple mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Mahkeme 26/9/2016 tarihli duruşmada bilirkişiler için toplam 700 TL ücret takdir etmiştir. Yargılama sonunda da Bölge Adliye Mahkemesi tarafından başvurucu aleyhine 4.080 TL vekâlet ücretine hükmedilmiştir. Başvurucu, içinde bulunduğu kişisel koşullara göre söz konusu tutarın kendisine ciddi anlamda zarar verdiği ve kendisi için ne denli önemli olduğu hususunda herhangi bir açıklama yapmamıştır. Bu tutarın nispeten düşük olduğu gözetildiğinde önemli bir zarara yol açtığı kanaatine ulaşılamamıştır. Dolayısıyla başvurunun Anayasa'nın yorumlanması ve uygulanması açısından önem taşımadığı gibi başvurucunun da önemli bir zarara uğramadığı sonucuna varılmıştır.

26. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının anayasal ve kişisel önemden yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Tazminata hükmedilmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın konu bakımından yetkisizlik nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

4. Yargılama giderlerine hükmedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın anayasal ve kişisel önemden yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 29/1/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

BURHANETTİN ALEMDAROĞLU VE DİĞERLERİ

B. No: 2022/96438 | Karar tarihi: 29.01.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/96438

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

BURHANETTİN ALEMDAROĞLU VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/96438)

Karar Tarihi: 29/1/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Gökhan SÖNMEZ

Başvurucular : 1. Burhanettin ALEMDAROĞLU 2. Hacı Ali SARP 3. Hamdi SARP 4. Mehmet Tanır ALEMDAROĞLU 5. Mustafa ALEMDAROĞLU 6. Necla BIYIK 7. Nihal KILINÇ

Vekili : Av. Hamdi ÖKSÜZKAYA

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ihtiyati tedbirin uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Melikgazi Belediye Başkanlığı tarafından başvuruculların da aralarında olduğu Kayseri ili, Melikgazi ilçesi, Tacettin Veli Mahallesi 5203 ada 4 parsel sayılı taşınmazda 7/3/2007 tarihinde pay sahipleri aleyhine ortaklığın giderilmesi davası açılmıştır.

3. Kayseri 2. Sulh Hukuk Mahkemesi (Mahkeme) ortaklığın satış suretiyle giderilmesine 16/3/2010 tarihinde karar vermiştir. Kararın tarafların kanun yoluna başvurmaması nedeniyle 9/10/2012 tarihinde kesinleşmesi üzerine Mahkeme, kararın gereğinin yerine getirilmesi için dosyayı satış memurluğuna 23/10/2012 tarihinde göndermiştir.

4. Başvurucular 2/11/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi üzerinden yapılan inceleme neticesinde satışın henüz gerçekleşmediği tespit edilmiştir.

5. Komisyon, adil yargılanma hakkı kapsamındaki kararın icrası hakkının ihlal edildiğine

ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

6. Başvurucular, dava tarihinde konulan üçüncü kişilere satışı önleyici ihtiyati tedbirin uzun süredir devam ediyor olması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, inceleme yapılırken Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü şartları gözönünde bulundurularak bir değerlendirme yapılması gerektiği ifade edilmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı önceki iddiasını yinelemiştir.

7. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 47. maddesinin (3), 48. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları uyarınca bireysel başvuruda, kamu gücünün neden olduğu iddia edilen ihlale dair olayların tarih sırasına göre özeti yapılmalı, bireysel başvuru kapsamındaki hakların ne şekilde ihlal edildiği ve buna ilişkin gerekçeler ve deliller açıklanmalıdır (Veli Özdemir [1. B.], B. No: 2013/276, 9/1/2014, §§ 19, 20). Başvuruculaın ihlal iddialarını hukuki ve maddi yönden temellendirme zorunluluğu vardır (Cemal Günsel [GK], B. No: 2016/12900, 21/1/2021, § 25).

8. Somut olayda başvurucular, taşınmazın tapu kaydına konulan üçüncü kişilere satışı önleyici ihtiyati tedbir şerhinin tasarruf yetkisini önemli ölçüde sınırlandırdığından ve uzun süredir devam etmesi nedeniyle mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin ölçüsüz olduğundan yakınmıştır. Bireysel başvuru formu ve ekleri incelendiğinde Mahkeme tarafından taşınmazın tapu kaydına üçüncü kişilere satışı önleyici ihtiyati tedbir konulduğuna dair bilgi ve belgeye rastlanmamıştır. Dolayısıyla Cemal Günsel kararında yer verilen ilkelerden ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Başvuruculaın bireysel başvuru kapsamındaki haklarının ne şekilde ihlal edildiğini ve buna ilişkin gerekçeleri ve delillerini açıklamadığı anlaşıldığından iddiaların temellendirilmemiş şikâyet mahiyetinde olduğu değerlendirilmiştir.

9. Açıklanan gerekçelerle başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucular üzerinde BIRAKILMASINA 29/1/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

NECLA EĞERCİ

B. No: 2022/99553 | Karar tarihi: 29.01.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/99553

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

NECLA EĞERCİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/99553)

Karar Tarihi: 29/1/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucu : Necla EĞERCİ

Vekili : Av. Rıdvan ÇİÇEK

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamulaştırma bedelinin düşük belirlenmesi ve aleyhe yargılama gideri ile vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuru, süresinde yapılmıştır. Komisyon makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kamulaştırma Bedelinin Düşük Belirlenmesi Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

2. Anayasa Mahkemesi Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Mukadder Sağlam ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2013/2511, 22/1/2015), Abdülkerim Çakmak ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2014/1964, 23/2/2017), Cevat Aydın ([2. B.], B. No: 2014/13886, 4/10/2017) ve Ali Taşgeldi ([2. B.], B. No: 2018/30814, 16/11/2021) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu kararlarda, taşınmaz bedelinin tespitinin teknik ve uzmanlık gerektirmesi nedeniyle kamulaştırılan taşınmazın bedelinin tespitinin

uzman mahkemelerin ve Yargıtayın bu konudaki uzman dairelerinin yetki ve görevinde olduğunu, Anayasa Mahkemesinin görevinin kamulaştırma bedelinin tespiti yönteminin gerçek bedelin ödenmesini temin edip etmediğini incelemekten ibaret olduğunu vurgulamıştır. Öte yandan Anayasa Mahkemesinin bir temyiz mercii olmadığına, inceleme yetkisinin sınırlı olduğuna ve bir temyiz mercii gibi hareket ederek mahkeme kararlarını her yönüyle hukuka uygunluk denetimine tabi tutmayacağına dikkat çekmiştir. Bununla birlikte Anayasa'nın 46. maddesine göre gerçek değerin kamulaştırma bedeli olarak ödenmesi mülkiyetten yoksun bırakılan malikler için anayasal bir güvencedir. Bu madde ışığında taşınmazın gerçek bedelinin ödenmediği durumlarda somut olayın şartları da gözetilerek müdahalenin orantılı olmadığı sonucuna ulaşılabilir.

3. Somut başvuruda başvurucunun bedelin belirlenmesine ilişkin sürece katılarak savunma ve itirazlarını ortaya koyma imkânına sahip olduğu, kamu gücü kullanılarak elinden alınan taşınmazın gerçek bedelinin ödenmesi gerekliliğine ilişkin ilkeler de dikkate alındığında mülkiyet hakkının usuli güvencelerinin sağlandığı, ödenen bedelin gerçek bedel olmadığına ilişkin şikâyetlerin ilgili ve yeterli gerekçelerle karşılandığı anlaşılmaktadır. Netice itibarıyla mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklemediği ve kamu yararı ile mülkiyet hakkının korunması arasında olması gereken adil dengenin bozulmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

4. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Aleyhe Yargılama Gideri ile Vekâlet Ücretine Hükmedilmesi Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

5. Anayasa Mahkemesi olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Kübra Yıldız ve diğerleri ([GK], B. No: 2018/32734, 28/7/2022), Mehmet Komutan ([1. B.], B. No: 2020/10899, 30/4/2024) ve Hilmi Kocabey ([1. B.], B. No: 2019/21192, 21/5/2024) kararlarında kamulaştırma bedelinin tespiti ve tescili davalarında aleyhe hükmedilen yargılama gideri ve vekâlet ücreti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetlerde uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvurucular aleyhine yargılama gideri ve vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle yapılan müdahalenin mülkiyet hakkını ihlal ettiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da kamulaştırma bedelinin tespiti ve tescili nedeniyle açılan davada aleyhine yargılama gideri ve vekâlet ücretine hükmedilen başvurucu yönünden de anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmadığı değerlendirilmiştir.

6. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

7. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 75.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

8. Kamulaştırma bedelinin tespiti ve tescili davasında aleyhe yargılama gideri ile vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden

yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Öte yandan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırma bedelinin düşük belirlenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Aleyhe yargılama gideri ile vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Yargıtay 5. Hukuk Dairesine (E.2021/12256, K.2022/2227) iletilmek üzere Ilgın Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2019/537, K.2021/263) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 29/1/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

DAVUT ATALAY

B. No: 2022/106461 | Karar tarihi: 29.01.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/106461

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

DAVUT ATALAY BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/106461)

Karar Tarihi: 29/1/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Alperen KONAK

Başvurucu : Davut ATALAY

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, beyanları belirleyici ölçüde hükme esas alınan tanığın sanık tarafından duruşmada sorgulanmasına imkân verilmemesi nedeniyle tanık sorgulama hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuru, soruşturma ve kovuşturma evrelerinde gerçekleştirilen işlemler nedeniyle başka temel hakların ihlal edildiğine ilişkin şikâyetleri de içermektedir.

2. Başvurucu hakkında İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) ile bağlantılı olarak silahlı terör örgütüne üye olma suçunu işlediği şüphesiyle soruşturma başlatmıştır.

3. Soruşturma neticesinde Başsavcılık, başvurucunun silahlı terör örgütüne üye olma suçundan cezalandırılması talebiyle 2/7/2018 tarihinde iddianame düzenlemiş; iddianamede başvurucunun örgüt tarafından iletişim amaçlı kullanıldığı tespit edilen ankesör/sabit numara içinde arama kaydının bulunduğu, ankesörlü görüşmelerin örgütsel amaçlı yapıldığı, FETÖ/PDY soruşturması kapsamında adli işlem yapılan kişilerle çok sayıda HTS irtibatının olduğu, ele geçirilen dijital veriye göre örgütsel mahiyetteki toplantılara katıldığı, eşi ile birlikte FETÖ/PDY'yi bildiği yani örgütün varlığını kabul ederek yaşam standardını örgütün belirlediği şekilde devam ettirdiği, örgüte maddi destek sağlamak amacıyla himmet verdiği belirtilmiştir.

4. İddianamede ayrıca FETÖ/PDY soruşturmalarından alınan ifadelerden örgüt lideri F.G.den gelen emir ve talimatları sorgulamadan yerine getiren, örgütün çıkarları doğrultusunda yapılacak her şeyin mübah olduğunu savunan örgüt mensupları için "şakirt" kavramının kullanılarak sınıflandırıldığı, bu çerçevede 5/1 İslam dinî ile hiç alakası olmayan ehli dünya kişileri için, 5/2 arada sırada bayramdan bayrama namaz kılan, içki içen öğrenci velileri ve rehberlik istemeyenler öğrenciler için, 5/3 zaman zaman namaz kılan, cemaati seven, kazanılabilir öğrenci ve veliler için, 5/4 kendisi namaz kılan, kazanılmış hizmet şuuru oturmuş kişiler için, 5/5 veliler için tamamıyla kazanılmış mütevelli veya kurum çalışanı kişiler için, öğrenciler içinse tam şakirt olarak nitelendirilmesi yapılmıştır. Bu nitelendirmeler itibarıyla iddianamede başvurucunun 5/5'lik statüde örgüte gönülden bağlı örgüt üyesi statüsünde olduğu, örgütün emir ve talimatlarını sorgusuz yerine getirdiğinin anlaşılması neticesinde atılı suçu işlediği iddia edilmiştir.

5. İddianamenin kabulü ile açılan dava İzmir 2. Ağır Ceza Mahkemesince (Mahkeme) görülmeye başlanmıştır. Yargılamada 20/7/2018 tarihinde duruşma hazırlığı işlemleri yapılmıştır. Tensip tutanağında diğerlerinin yanı sıra tutuklu olan başvurucunun adli kontrol tedbiri (yurt dışına çıkmamak ve konutu terk etmemek şeklinde) uygulanması suretiyle tahliyesine karar verilmiştir.

6. Duruşma on celsede bitirilmiştir. Birinci celsede başvurucu üzerine atılı suça ilişkin ayrıntılı savunmasını yapmış, Mahkeme tensip tutanağı ile yazılan müzekkerelerin akıbetinin sorulmasına ve tanıkların beyanlarının tespiti için adresleri itibarıyla işlem yapılmasına karar vermiş; ikinci celsede tanık Y.S. dinlenilmiş ve diğer tanıkların tespiti için adresleri itibarıyla işlem yapılmasına karar verilmiş, üçüncü celse tanık M.A. dinlenilmiştir. Başvurucu ve müdafii ilk üç celseye katılmıştır. Tanık M.A.nın beyanı şöyledir:

"...İzmir Hava Teknik'ten mezun olduk, 1992 girişliyiz, 1995 de mezun olduk, 1995'den sonra atamamız Ankara'ya çıktı kura ile, sanığın da yine aynı şekilde Ankara'ya çıktı, devre iken de zaten muhabbetimiz vardı bizim, ondan sonraki süreç içerisinde de benim evim uzaktaydı, sanık [başvurucu] zaten Erzurumlu olduğu için Keçiören'de birlikte kaldık, 1996 yılının başından itibaren birlikte kaldık. Ben vardım, sanık vardı, Ö.K. vardı, bir de o yılın sonuna doğru E.Ö. geldi. Birlikte kaldık bu evde. Bu evde kaldığımız süreç içinde emniyetteki ifademde de söylemiştim, bir cami imamı vardı, bu üç dört haftada bir gelir bize ilmihal dersi verirdi. Bir de bizden kıdemli asker vardı, yanılmıyorsam 1980-1981 li olabilir ismini G. diye hatırlıyorum ama o da yine üç dört haftada bir gelir bize risale dersi verir, risale okurdu, namaz kıldırırdı..."

7. Dördüncü celsede duruşmaya kimse katılmamış ve koronavirüs salgını nedeniyle duruşmanın ertelenmesine karar verilmiş; beşinci celsede tanık Ö.K. dinlenmiştir. Mahkeme sonraki celse tanık Y.Z.nin dinlenilmesini kararlaştırmıştır. Bu celseye başvurucu ve müdafii katılmıştır. Tanık Ö.K.nın beyanı şöyledir:

"...Ben kendim şuan emekli astsubayım. Sanığı [başvurucu] da 1997 yılında Ankara Akıncı üssünde çalıştığım dönemden tanırım. Benim branşım makinisttir. Sanığın branşı ise sanırım personelci olması gerekir. Daha sonra hatırladığım kadarıyla 2003-2007 yıllarında Diyarbakır'da astsubay olarak görev yaptım. Sanık da o tarihlerde Diyarbakır'da görevliymiş. Sadece askeriye gereği selamlaşırdık. Kendisiyle pek bir samimiyetim yoktur. Bu nedenle fetö üyesi olup olmadığını bilemem. Ayrıca bana okumuş olduğunuz tanık M.A. isimli şahsı tanımıyorum. Bu tanığın belirttiği E.Ö. isimli şahsı da tanımıyorum. Ayrıca M.A.nın belirttiği gibi ben 1996 yılında kendim bekar evinde kaldım. Yanımda kimse

kalmadı. Bu yöndeki iddiaları da kabul etmiyorum..."

8. Mahkeme altıncı celsede ise tanık Y.Z.yi dinlemiştir. Bu celse duruşmaya başvurucu ve müdafii katılmamıştır. Başvurucu müdafii mazeretinin bulunması nedeniyle duruşmaya katılamayacağına dair dilekçe sunmuş; Mahkeme, başvurucu müdafiinin mazeret dilekçesini duruşma günü sunmasını ve tanığın hazır olmasını dikkate alarak mazereti kabul etmemiştir. Tanık Y.Z.nin beyanı şöyledir:

"...2000 yılından itibaren de örgütte TSK yapılanmasında astsubaylardan sorumlu mahrem imam ya da hususi hizmet sorumluluğu yaptım. Sanığı [başvurucuyu] İzmir'den tanırım 2008-2013 yıllarında benim ilgilendiğim gruptaydı, ben hava kuvvetlerindeki astsubaylardan sorumluydum, haftalık olarak evlerde sohbetler yapardık. Sohbetlerde Kur'an okunur, risale okunur bazen de örgüt liderinin kitapları okunurdu. Sanığın da himmet verdiği oluyordu. Sanığın grubunda H. isimli bir astsubay daha vardı. Daha sonraki dönemde de sanığın grubundan E. isimli kişi vardı, bir defa benim üstüm konumundaki müdür N. kodlu N.K. sanıktan bir fotoğraf getirmesini istedi, sanık o zaman Buca'da Nato Karargahında çalışıyordu. Sanık bu fotoğrafları CD içerisinde getirdi, bana verdi, ben de N. kodlu kişiye verdim. Ben CD içeriğini bilmiyorum, nerede kullandığını da bilmiyorum..."

9. Mahkeme yedinci celse tanıklar S.D.Ö., G.M. ve M.Ç.yi dinlemiş, yazılan müzekkerelerin dönüşünün beklenilmesine karar vermiş; sekizinci celse başvurucunun 1. derece askerî yasak bölgede hudut emniyet hattında yakalandığının bildirilmesi üzerine adli kontrol hükümlerini ihlal etmesi nedeniyle tutuklanmasını kararlaştırmıştır. Dokuzuncu celsede iddia makamı esas hakkında mütalaa da bulunmuş; onuncu celsede ise başvurucu ve müdafii esas hakkında mütalaaya karşı savunmalarını yapmış, Mahkeme başvurucunun silahlı terör örgütüne üye olma suçundan hapis cezası ile cezalandırılmasına hükmetmiştir. Gerekçeli kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...ATAÇ raporunda belirtilen ardışık arama gruplarının örgütsel yöntem aramalarıyla uyumlu olduğu, sanığın [başvurucunun] arandığı tarihteki görev yeri ile uyumlu olacak sabit hat aramaları gerçekleştirdiği, ardışık arandığı askeri personeller ile kuvvetlerin denk olduğu görüldüğü, aramaların genelinin mesai saatleri dışında gerçekleştirildiği, mahrem sorumlu şahsın, askeri personeli aradıktan sonra tedbir amaçlı ilgisiz ve alakasız kişileri de ankesörle arayarak bu bütün içerisinde hedeflerin kaybolmasının amaçlandığı bilindiği, yukarıda da belirtildiği üzere ilgisiz sivil kişilerin arandığı ve yine ardışık arama gruplarında sanığa ait telefon numarasının haneleri değiştirerek 19/03/2014, 11/05/2014, 25/04/2015, 28/09/2015, 17/10/2015 ve 18/06/2016 tarihli aramalarda örgütsel şifreleme yöntemleri de kullanıldığı, raporda belirtildiği üzere aramaların periyodik gerçekleştiği, sanıkla ardışık aranan tanıkların aynı iddia ile haklarında görülmekte olan/görülmüş dava dosyalarının bulunması nedeniyle kendileri ve sanık aleyhine beyanda bulunmalarının kendilerinden beklenemeyeceğinden beyanlarına itibar edilmediği, bu haliyle mahkememizce de sanığın FETÖ/PDY silahlı terör örgütünün mahrem yapılanması içerisinde yer alan imamlar tarafından arandığına kanaat edilmiştir.

...

Deliller ve tüm dosya kapsamından; FETÖ/PDY Silahlı Terör örgütü soruşturmalarından alınan ifadelerden Fetullah GÜLEN'den gelen emir ve talimatları sorgulamadan yerine getiren, örgütün çıkarları doğrultusunda yapılacak her şeyin mubah olduğunu savunan örgüt mensupları için ŞAKİRTLİK kavramını kullanarak sınıflandırdığı, bu çerçevede; 5/1 İslam dini ile hiç alakası olmayan ehli dünya kişileri, 5/2 arada sırada bayramdan bayrama

namaz kılan içki içen öğrenci velilerine, öğrenciler içinse rehberlik istemeyenlere, 5/3 zaman zaman namaz kılan cemaati seven kazanılabilir öğrenci ve veliler için, 5/4 kendisi namaz kılan kazanılmış, hizmet şuuru oturmuş kişiler için, 5/5 veliler için tamamıyla kazanılmış mütevelli veya kurum çalışanı kişiler, öğrenciler içinse tam şakirt olarak nitelendirilmesi itibariyle sanığın 5/5'lik statüde örgüte gönülden bağlı örgüt üyesi statüsünde olduğu, itibar olunan dijital verilerden de anlaşılacağı üzere sanığın örgüt içerisinde 5/5lik tabir edilen örgütün emir ve talimatlarını sorgusuz yerine getirdiği, örgüte itaat ettiği ve mahrem imamın görüşüne göre örgüt adına önem arz edebilecek faaliyetlerde görevlendirilebileceği, örgüte olan bağlılığı nedeniyle örgüt tarafından öğretmen statüsüne getirilmesi yönünde sorumlusu tarafından tavsiyelerde bulunulduğu, bu yönüyle görevli olduğu birlikteki örgüt mensuplarına liderlik yapabileceği ve örgütsel faaliyetler düzenleyebileceği, üstleriyle iyi ilişkiler kurduğu, bu yönüyle emir astsubaylığı yapabileceği ve görev aldığı birlikteki TSK mensupları hakkında fişleme niteliğindeki kişisel bilgilerin örgüt tarafından kayıt altına almasına ve arşiv oluşturulmasına katkı sağlayabileceği bildirildiği,

Sanığın FETÖ/PDY asker mahrem yapılanmasında Y.Z. ve Y. isim/kod adlı örgüt mensuplarının sorumluluğunda bulunduğu, Y.Z.nin haftalık düzenli örgütsel mahiyetteki toplantılarına katıldığı, örgüt mensupları tarafından belirlenen miktarda örgüte maddi destek sağlamak amacıyla himmet verdiği,

Yine sanığın FETÖ/PDY silahlı terör örgütünün mahrem yapılanması içerisinde yer alan imamlar tarafından askeri personel içerisinde yer alan elemanlarının gizlenmesi, açığa çıkmaması amacıyla uyguladığı tedbir mahiyetinde olan ankesörlü-kontörlü telefonlar aracılığıyla sanığa ait olan cep telefonunun periyodik ve ayrıca başka askeri personeller ile ardışık olacak şekilde aranmak suretiyle örgütün gizli haberleşme yöntemine dahil olduğu anlaşılmakla,

Sanığın FETÖ/PDY silahlı terör örgütü ile organik bağ kurarak örgüt hiyerarşisine dahil olarak terör örgütü içerisinde faaliyet yürüttüğünün kabulü ile üzerine atılı silahlı terör örgütü üyesi olma suçunu işlediği kanaatine varılmıştır... "

10. Başvurucu, anılan karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. İstinaf dilekçesinde diğerlerinin yanı sıra tanık Y.Z.nin kendisinin hazır bulunmadığı duruşmada dinlendiğini, bu nedenle tanığa soru sorma hakkının kullandırılmadığını, kolluk tarafından tanzim edilen ATAÇ raporundaki ardışık arama iddialarına ilişkin araştırma yapılmadığını, ele geçirilen dijital verinin delil olarak kullanılmaması gerektiğini, üzerine atılı suçları işlemediğini belirtmiştir.

11. İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 18. Ceza Dairesi istinaf kanun yolu başvurusunun esastan reddine hükmetmiştir. Söz konusu kararı başvurucu, istinaf dilekçesinde ileri sürdüğü sebeplerle temyiz etmiştir. Yargıtay 3. Ceza Dairesi (Yargıtay) başvurucu hakkında verilen silahlı terör örgütüne üye olma suçu bakımından temyiz isteminin reddi ile hükmün onanmasına karar vermiştir. Yargıtay kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...Belirleyici delil niteliğindeki tanığın sanığın da hazır bulunduğu celsede dinlenilmiş olması ve diğer deliller karşısında sanık ve müdafiinin yokluklarında dinlenen tanığı sorgulama hakkı tanınmadığı yönündeki itirazları sonuca etkili görülmemiştir.

Yargılama sürecindeki usuli işlemlerin kanuna uygun olarak yapıldığı, hükme esas alınan tüm delillerin hukuka uygun olarak elde edildiğinin belirlendiği aşamalarda ileri sürülen

iddia ve savunmaların temyiz denetimini sağlayacak biçimde eksiksiz olarak sergilendiği, özleri değiştirmeksizin tartışıldığı, vicdani kanının kesin, tutarlı ve çelişmeyen verilere dayandırıldığı, eylemlerin doğru olarak nitelendirildiği ve kanunda öngörülen suç tipine uyduğu, yaptırımların kanuni bağlamda şahsileştirilmek suretiyle uygulandığı anlaşılmakla; sanık müdafiinin temyiz dilekçesinde ileri sürdüğü nedenler yerinde görülmediğinden CMK'nın 302/1. maddesi gereğince temyiz davasının esastan reddiyle hükmün ONANMASINA..."

12. Başvurucu hakkında silahlı terör örgütüne üye olma suçu bakımından verilen hüküm kanun yolu denetiminden geçerek 19/10/2022 tarihinde kesinleşmiştir.

13. Başvurucu, nihai kararı 17/11/2022 tarihinde öğrendikten sonra 14/12/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

14. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

15. Başvurucu adli yardım talebinde bulunmuştur. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

A. Tanık Sorgulama Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

16. Başvurucu, beyanları mahkûmiyet hükmüne belirleyici ölçüde esas alınan tanık Y.Z.nin kendisinin hazır olmadığı duruşmada dinlenmemesi nedeniyle tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

17. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; başvurucunun adil yargılanma hakkı kapsamında tanık sorgulama hakkının ihlal edilip edilmediği konusunda Anayasa Mahkemesi tarafından yapılacak incelemede Anayasa ve mevzuat hükümleri doğrultusunda somut olayın kendine özgü koşullarının gözönüne alınması gerektiğini bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

18. Başvurucunun iddiaları adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkı yönünden incelenmiştir.

19. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

20. Anayasa Mahkemesi, birçok kararında tanık kavramını sanığa isnat edilen fiil hakkında bilgi veren herhangi bir kişi şeklinde özerk olarak yorumlamış ve tanık sorgulama hakkı ile ilgili ilkeleri belirlemiştir. Anayasa Mahkemesi, tanık sorgulama hakkıyla ilgili olarak verdiği kararlarında somut bir yargılama öncesinde veya haricinde elde edilen tanık beyanlarının delil olarak kabulünün yargılamanın adilliğine zarar verip vermediğini değerlendirmek için üç aşamalı bir test uygulanması gerektiğini ifade etmektedir. Buna göre ilk olarak tanığın mahkemede hazır edilmemesinin geçerli bir nedeninin varlığına bakılmalıdır. Ancak buna ilişkin geçerli bir nedenin ortaya konulmamış olması, tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğinin kabul edilmesi için yeterli değildir. İkinci olarak sanığın sorgulama veya sorgulatma imkânı bulamadığı tanık tarafından verilen beyanın mahkûmiyetin dayandığı tek veya belirleyici delil olup olmadığı değerlendirilmelidir. Sorgulama veya sorgulatma imkânı tanınmayan tanığın beyanının tek veya belirleyici delil olduğunun tespit edilmesi

durumunda ise üçüncü aşama olarak savunma tarafının maruz kaldığı bu zorlukların telafi edilmesi amacıyla yeterli düzeyde karşı dengeleyici güvenceler sağlayan bir usulün yürütülüp yürütülmediği ortaya konulmalıdır (Atila Oğuz Boyalı [2. B.], B. No: 2013/99, 20/3/2014, §§ 34-56; Selçuk Demir [2. B.], B. No: 2014/9783, 22/1/2015, §§ 27-46; AZ. M. [2. B.], B. No: 2013/560, 16/4/2015, §§ 45-67; Baran Karadağ [2. B.], B. No: 2014/12906, 7/5/2015, §§ 49-76; Orhan Güleryüz [1. B.], B. No: 2019/30221, 28/12/2021, §§ 33-42; Abdurrahim Balur [2. B.], B. No: 2013/5467, 7/1/2016, § 80; Onur Urbay [1. B.], B. No: 2014/6222, 6/3/2019, §§ 36, 40; Zekeriya Sevim [2. B.], B. No: 2018/18989, 16/6/2021, §§ 44, 51; Metin Akdemir (2) [1. B.], B. No: 2020/3964, 21/9/2022, § 36; Uğur Özcan [1. B.], B. No: 2021/12137, 26/7/2022, § 40).

21. Yargıtay kişilerin sabit veya ankesörlü hatlarla örgütsel iletişim kurma yöntemi uyarınca FETÖ/PDY'nin mahrem yapılanmasına dâhil olup olmadıklarının hukuki bir kesinlik içinde ortaya konulabilmesi için -somut olayın özelliğine göre- yapılması gerekli görülen araştırma işlemlerini içtihatlarında açıkça belirlemiştir (Murat Albayrak [GK], B. No: 2020/16168, 8/3/2023, §§ 127-132; ayrıca bkz. Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 20/11/2024 tarihli ve E.2024/705, K.2024/15150; 19/11/2024 tarihli ve E.2022/6992, K.2024/14586; 21/10/2024 tarihli ve E.2022/3927, K.2024/11894 sayılı kararları).

22. Bu çerçevede Yargıtayın anılan kararlarında; sanıkla birlikte ardışık arandığı tespit edilen kişiler hakkında herhangi bir soruşturma ya da kovuşturma olup olmadığının araştırılması, ardışık aranan diğer şahıslar hakkında soruşturma bulunması hâlinde bu kişilerin tüm aşama ifadelerinin getirtilerek gerekirse tanık olarak dinlenmesinin sağlanması, sanığın kullandığını bildirdiği GSM hattı dışında operasyonel ve/veya patates hat kullanıp kullanmadığına yönelik yetkili kurumlar nezdinde araştırma yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca sanıkların bütün görev yerlerini kapsayan HTS kayıtları getirtilerek üzerinde yaptırılacak bilirkişi incelemesi sonucunda “gerçekleştirilen arama sayısı, aramaların ardışık ya da periyodik olup olmadığı, aramaların gerçekleştirildiği saatler, konuşma süreleri, farklı ankesörlü telefonlardan aranıp aranmadıkları, ardışık aramaya dâhil olan şahısların aynı kuvvete mensup ve aynı rütbede olup olmadıkları, aramaları gizlemek için herhangi bir şifreleme yönteminin kullanılıp kullanılmadığı” hususlarını gösterir analiz inceleme ve tespit raporunun düzenlettirilmesi, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sisteminde araştırma yapılarak sanık hakkında herhangi bir ifade yahut beyan bulunup bulunmadığının araştırılması, varsa onaylı örneklerinin getirilerek duruşmada 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 217. maddesi uyarınca sanık ve müdafiine okunması, anılan Kanun'un 210. maddesi kapsamında tek veya belirleyici ifade yahut beyan sahiplerinin duruşmada tanık sıfatı ile dinlenerek sonucuna göre sanığın hukuki durumunun belirlenmesi gerektiği de ifade edilmiştir (R.T. [GK], B. No: 2021/47924, 29/5/2025, § 30).

23. 5271 sayılı Kanun'un 206. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre, "...sanığın tebligata rağmen mazeretsiz olarak gelmemesi sebebiyle sorgusunun yapılamamış olması, delillerin ortaya konulmasına engel olmaz. Ortaya konulan deliller, sonradan gelen sanığa bildirilir." hükmünden anlaşıldığı kadarıyla tanığın dinleneceğini bilen sanık duruşmaya mazeretsiz olarak gelmemişse tanık onun yokluğunda dinlenebilecek ve bu dinlemeye ilişkin tutanaklar sonradan gelen sanığa okunabilecektir.

24. İncelenen olayda Mahkeme, başvurucu ve müdafiinin hazır bulunduğu beşinci celsede bir sonraki celse tanık Y.Z.yi dinleyeceğine karar vermiştir. Altıncı celsede ise Mahkeme tanık Y.Z.yi bizzat dinlemiştir (bkz. § 8). Başvurucu müdafii duruşmaya katılamayacağına

dair mazeret dilekçesi sunmuşsa da Mahkeme, mazeret dilekçesinin duruşma günü sunulmuş olması ve tanığın hazır bulunması nedeniyle mazeret talebini reddetmiştir. Başvurucu ise duruşmaya katılmamasına dair herhangi bir mazeret bildirmemiştir. Dolayısıyla başvurucunun tanık sorgulama imkânından yararlandırılmamasının gerekçelendirilmesi yükümlülüğü somut olayda kamu makamları tarafından yerine getirilmiştir.

25. Diğer taraftan gerekçeli karar içeriğinden Mahkemenin tanık Y.Z.nin beyanları dışında mahrem imamlar tarafından ardışık olarak arandığına dair rapor, ardışık olarak aranan kişileri tanık olarak dinlediği, ele geçirilen dijital veriye göre örgüt toplantılarına katıldığı, örgüte maddi destek vermek adına himmet verdiği, örgüt içerisinde 5/5lik tabir edilen örgüt mensuplarından olduğu, tanık M.A.nın beyanları da gözetilerek mahkûmiyet hükmü kurduğu anlaşılmaktadır (bkz. §§ 4, 9).

26. Bu kapsamda Mahkemece itibar edilen tanık beyanlarına göre duruşmada sorgulanamayan tanık Y.Z.nin beyanlarının mahkûmiyet kararına götüren tek veya belirleyici nitelikte delil olduğunun kabulü de mümkün görünmemektedir. Başvurucunun tanık sorgulama imkânından yararlandırılmamasının gerekçelendirilmesi yükümlülüğünün olayda kamu makamları tarafından yerine getirilmiş olması ve yine başvurucunun sorgulama veya sorgulatma imkânı bulmadığı tanık beyanının tek veya belirleyici delil olarak mahkûmiyette kullanılmadığının tespit edilmesi nedeniyle tanık sorgulama hakkıyla ilgili uygulanan testin üçüncü aşamasıyla ilgili bir inceleme yapılmamıştır.

27. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

B. Suçta ve Cezada Kanunilik İlkesinin İhlal Edildiğine İlişkin İddia

28. Başvurucu, suç tarihinde FETÖ/PDY'nin silahlı terör örgütü olarak kabul edilmediğini, terör örgütü suçunun oluştuğuna dair kabulün ceza kanunlarının geniş ve keyfî bir şekilde yorumlanması anlamına geleceğini ve bu doğrultuda suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir.

29. Bakanlık görüşünde; ilk olarak başvurucunun şikâyetlerinin kabul edilebilirliği hakkında inceleme yapılması gerektiğini belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

30. Başvurucunun iddiaları suçta ve cezada kanunilik ilkesi kapsamında incelenmiştir.

31. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

32. Anayasa'nın “Suç ve cezalara ilişkin esaslar” başlıklı 38. maddesinin birinci fıkrasında yer alan suçta ve cezada kanunilik ilkesi uyarınca hangi fiillerin yasaklandığının ve bu yasak fiillere verilecek cezaların hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak biçimde kanunda gösterilmesi, kuralın açık, anlaşılır ve sınırlarının belli olması gerekmektedir (AYM, E.2019/9, K.2019/27, 11/4/2019, § 13). Anayasa'nın 38. maddesine koşut olarak 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 2. maddesinde de düzenlenen ilke, yasaklanan eylemlerin ve bu yasak eylemlere verilecek cezaların hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak biçimde kanunda gösterilmesini, kuralın açık, anlaşılır ve sınırlarının belli olmasını gerektirmektedir. Yargı

organları, terör suçları da dâhil olmak üzere tüm suçlar bakımından suça veya cezaya ilişkin olguları değerlendirirken ve özellikle fiillerin bir suça karşılık gelip gelmediğini belirlerken suç ve cezaların kanuniliği ilkesini anlamsız kılacak şekilde öngörülemez bir yaklaşımda bulunmamalıdır (Mehmet Emin Karamehmet ve diğerleri [2. B.], B. No: 2017/4902, 28/1/2020, § 47). Bu nedenle, suçta ve cezada kanunilik ilkesinin denetlenmesinde normun mevcut deliller çerçevesinde somut olaya uygulanış biçiminin yasal düzenlemeyle bağdaşmaz ve öngörülemez bir sonuca yol açıp açmadığı incelenmelidir (Bilal Celalettin Şaşmaz [1. B.], B. No: 2019/20791, 18/10/2022, § 62).

33. Anayasa Mahkemesi de önüne gelen birçok başvuruda FETÖ/PDY'ye üyelik suçu bağlamında suçta ve cezada kanunilik ilkesinin kapsam ve içeriğini incelemiş, ayrıntılı değerlendirmelerde bulunmuştur (Hasan Sarıcı [GK], B. No: 2018/37695, 9/10/2024, §§ 26-52; Bilal Celalettin Şaşmaz, §§ 44-65; Yahya Turgut [GK], B. No: 2021/43694, 9/10/2024, §§ 44-59).

34. Suçta ve cezada kanunilik ilkesine yönelik şikâyetleri kapsayan başvurularda çözümlenmesi gereken öncelikli meselenin başvurucunun FETÖ/PDY'ye üye olma suçunda delil olarak kabul edilen fiilleri işlediği sırada cezai yönden bir sorumluluk altına sokulabileceğini makul olarak öngörebilmesinin mümkün olup olmadığının belirlenmesi gerektiğini vurgulayan Anayasa Mahkemesi; başvurucunun örgütün terör niteliğini ve amaçlarını bildiği, örgütün bir parçası olmayı istediği, örgütün hayatta kalmasına, amaçlarının gerçekleştirilmesine devamlı bir irade ile katkı sağladığı ortaya konulduğu takdirde söz konusu fiillerden dolayı cezai yönden bir sorumluluk altına sokulabileceğini kabul etmiştir (Bilal Celalettin Şaşmaz, § 40; Hasan Sarıcı, § 33).

35. Terör örgütüne üye olma suçuna bağlanan ağır cezai yaptırımlar gözetildiğinde örgütün nihai amacının herkesçe bilindiğinin kabul edilebileceği kesin bir tarihin verilmesi yoluna gidilmemiş olmakla birlikte örgütün nihai amacının herkesçe bilinir hâle geldiği olaylardan (Bilal Celalettin Şaşmaz, § 11) önce yasal zeminde faaliyet gösteren bir sivil toplum örgütüne bağlı olduğu düşüncesi ile hareket ederek hataya düşenler ile FETÖ/PDY'nin amaç ve yöntemlerini bilen örgüt mensuplarının birbirlerinden dikkatli şekilde ayrılması yoluna gidilmiştir (Yahya Turgut, § 53; Bilal Celalettin Şaşmaz, § 54; Hasan Sarıcı, § 36).

36. Diğer taraftan Anayasa Mahkemesi, örgütün nihai amacının herkesçe bilinir hâle geldiği olaylardan sonra dahi terör örgütü hiyerarşisi içinde gerçekleştirildiği tespit edilen örgütsel faaliyetlerin varlığının ortaya konulması suretiyle örgütün nihai amacının bilindiği sonucuna varılan durumlarda Anayasa'nın 38. maddesinde güvence altına alınan suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edilmediğine de karar vermiştir (Yahya Turgut, §§ 57-59).

37. Başvuru konusu olayda Mahkemenin; tanık Y.Z.nin beyanlarını, mahrem imamlar tarafından ardışık olarak arandığına dair raporu, ardışık olarak aranan kişilerin tanık olarak dinlenmesi, ele geçirilen dijital veriye göre örgüt toplantılarına katılması, örgüte maddi destek vermek adına himmet vermesi, örgüt içinde 5/5lik tabir edilen örgüt mensuplarından olması ve tanık M.A.nın beyanlarını da gözeterek mahkûmiyet hükmü kurduğu anlaşılmaktadır (bkz. §§ 4, 9). Bir başka deyişle bu deliller başvurucunun anılan örgüte üye olma suçu açısından örgüt hiyerarşisi içinde bulunması olarak değerlendirilmiştir.

38. Netice olarak Mahkemenin verdiği karardaki kabulün dosya kapsamındaki tüm delilleri bir bütün olarak değerlendirmek suretiyle olayın şartlarına göre temelsiz ve keyfî olmadığı vurgulanmalıdır. Mahkeme, başvurucunun terör örgütü hiyerarşisi içinde gerçekleştirdiği örgütsel faaliyetlerin varlığını ortaya koyarak örgütün nihai amacını bildiği sonucuna varmış

ve aksi yöndeki savunmalarına itibar etmemiştir. Mahkemenin bu yorumunun kanun koyucunun yasak olarak belirlediği fiilin kapsamını suçta ve cezada kanunilik ilkesine aykırı olacak şekilde genişletmediği, örgüt üyeliğine ilişkin kuralın özüyle çelişmediği ve öngörülebilir olduğu anlaşılmıştır.

39. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 38. maddesinde güvence altına alınan suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

C. Diğer İhlal İddiaları

40. Başvurucunun;

i. Yargılama ve kanun yolu incelemesi yapan makamların doğal hâkim güvencesine sahip, tarafsız ve bağımsız mahkeme olmamaları nedeniyle kanuni hâkim güvencesinin ve bağımsız ve tarafsız mahkemede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddialarının Mustafa Başer ve Metin Özçelik ([1. B.], B. No: 2015/7908, 20/1/2016, §§ 119-133) ile Hüseyin Talaz ([1. B.], B. No: 2017/26769, 15/12/2020, §§ 78-81) kararları doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle,

ii. Suç isnadına bağlı tutulduğu muhakeme süreci itibarıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının Mehmet Emin Kılıç ([2. B.], B. No: 2013/5267, 7/3/2014, §§ 19-32) ve Mehmet Şimşek ([1. B.], B. No: 2018/10953, 22/7/2020) kararları doğrultusunda süre aşımı; mahkûmiyete bağlı tutulduğu süreç yönünden kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının da Yaşar Alat ([GK], B. No: 2021/65564, 21/11/2024, §§ 50-66) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle,

iii. Delillerin toplanmaması, kolluk tarafından tanzim edilen rapora dair bilirkişi raporu alınmaması ve bir kısım talebinin reddedilmesi nedeniyle silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine ilişkin iddiasının başvurucunun yargılamaya etkin olarak katılma imkânının elinden alındığına dair bir bulgu saptanmadığı dikkate alınarak Yüksel Hançer ([1. B.], B. No: 2013/2116, 23/1/2014, §§ 14-21) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle,

iv. Aynı durumda olan kişiler hakkında farklı kararlar verilmesi nedeniyle eşitlik ilkesinin ve ele geçirilen dijital verideki özel hayatına dair bilgileri nedeniyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddialarının Cemal Günsel ([GK], B. No: 2016/12900, 21/1/2021) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle,

v. Soruşturma kapsamında elde edilen dijital veri kayıtlarının hukuka aykırı şekilde mahkûmiyete esas alınması nedeniyle hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının delillerin içeriği ile ilgili itirazlara değil, delillerin ele geçirilmesi ile ilgili şekli bir eksikliğe ilişkin olduğu, suç kapsamında delil olarak kullanılmasında hukuka aykırılık bulunmaması nedeniyle Orhan Kılıç ([GK], B. No: 2014/4704, 1/2/2018) ve Jakop Gabriel ([1. B.], B. No: 2013/2392, 15/4/2015) kararları doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. 1. Suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

3. Diğer ihlal iddialarının kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. 1. Anayasa'nın 38. maddesinde güvence altına alınan suçta ve cezada kanunilik ilkesinin İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkının İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

D. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA,

E. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 29/1/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MURAT CİVİL

B. No: 2022/107256 | Karar tarihi: 29.01.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/107256

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

MURAT CİVİL BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/107256)

Karar Tarihi: 29/1/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Gökhan SÖNMEZ

Başvurucu : Murat CİVİL

Vekili : Av. Deniz KILIÇ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; ihtiyati tedbirin uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucunun da aralarında olduğu davalılar aleyhine vasiyetnamenin iptali istemiyle 20/11/2009 tarihinde açılan davanın yargılaması Ankara 2. Asliye Hukuk Mahkemesinde devam etmektedir.

3. Başvurucu 23/12/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

4. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

5. Başvurucu, kendisine düşecek miras payında yer alan taşınmaz üzerindeki tasarruf yetkisinin uygulanan ihtiyati tedbir ve davalıdır şerhi nedeniyle kısıtlanmasından yakınmaktadır.

6. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 47. maddesinin (3), 48. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları uyarınca bireysel başvuruda, kamu gücünün neden olduğu iddia edilen ihlale dair olayların tarih sırasına göre özeti yapılmalı, bireysel başvuru kapsamındaki hakların ne şekilde ihlal edildiği ve buna ilişkin gerekçeler ve deliller açıklanmalıdır (Veli Özdemir [1. B.], B. No: 2013/276, 9/1/2014, §§ 19, 20). Başvuruculara ihlal iddialarını hukuki ve maddi yönden temellendirme zorunluluğu vardır (Cemal Günsel [GK], B. No: 2016/12900, 21/1/2021).

7. Başvuruya konu somut olayda, başvurucu kendisine düşecek miras payında yer alan taşınmaz üzerindeki tasarruf yetkisinin uygulanan ihtiyati tedbir ve davalıdır şerhi nedeniyle kısıtlanmasından yakınmaktadır. Bireysel başvuru formu ve ekleri incelendiğinde; davaya konu edilen taşınmazlardan hangisinin tapuda adına kayıtlı olduğu ve tapuda adına kayıtlı olmasa bile geçerli bir hukuki sebebe dayalı olarak hak sahibi olup olmadığı, hangi taşınmazına ne zaman tedbir konulduğu ve ne kadar süredir tedbirin devam ettiği hususlarına ilişkin bilgi ve belgeye rastlanmamıştır. Başvurucunun bireysel başvuru kapsamındaki haklarının ne şekilde ihlal edildiğini ve buna ilişkin gerekçeleri ve delillerini açıklamadığı anlaşıldığından iddiaların temellendirilmemiş şikâyet mahiyetinde olduğu değerlendirilmiştir. Dolayısıyla Cemal Günsel kararında yer verilen ilkelerden ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

8. Açıklanan gerekçelerle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

9. Başvurucu, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

10. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

11. Açıklanan gerekçelerle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 29/1/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MEHMET BERBEROĞLU

B. No: 2023/28536 | Karar tarihi: 29.01.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/28536

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

MEHMET BERBEROĞLU BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/28536)

Karar Tarihi: 29/1/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Volkan SEVTEKİN

Başvurucu : Mehmet BERBEROĞLU

Vekili : Av. Ali KIZILAY

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, yargı kararının icra edilmemesi nedeniyle kararın icrası hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

A. Bireysel Başvurudan Önceki Süreç

2. Başvurucu 23/7/2016 tarihli ve 29779 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 22/7/2016 tarihli ve 667 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararname gereği kapatılan Melikşah Üniversitesinde işçi olarak 1/11/2012-23/7/2016 tarihleri arasında çalışması nedeniyle alamadığı kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, ücret alacağı ve yıllık izin ücretinden oluşan alacaklarının ödenmesi istemiyle 17/8/2016 tarihli ve 29804 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 15/8/2016 tarihli ve 670 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin (KHK) 5. maddesi kapsamında Kayseri Valiliği Defterdarlık KHK İşlemleri İl Bürosuna (İl Bürosu) başvuruda bulunmuştur. İl Bürosu tarafından başvurunun 29/3/2018 tarihinde reddedilmesi üzerine başvurucu Kayseri 1. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) 19/2/2021 tarihinde işlemin iptali ile hak ettiği işçilik alacaklarının fesih tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi talebiyle dava açmıştır.

3. Mahkeme 12/10/2021 tarihinde dava konusu işlemin iptaline, işçilik alacaklarına ilişkin maddi tazminat talebi bakımından karar verilmesine yer olmadığına karar vermiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"…Uyuşmazlıkta davalı idare vekilince sunulan savunma dilekçesinde, davacının FETÖ/PDY terör örgütüne aidiyeti, irtibatı, iltisakı olduğu, başvurusunun mevzuat hükümleri gereğince reddedildiği ileri sürülmüş ise de, dava dosyasına buna ilişkin bilgi ve belge sunulmadığı, UYAP sistemi üzerinden yapılan sorgulamada, davacı hakkında yapılan bir ceza yargılaması ya da verilen bir mahkûmiyet kararının olmadığı, kapatılan Melikşah Üniversitesi'nde SGK kaydının bulunduğunun görüldüğü, bu durumun ise davacının kapatılan kurumda çalışan olduğunu ve bu kurumdan işçilik alacağı olabileceğini ortaya koyduğu anlaşılmış olup dava konusu işlemde bu yönüyle hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Davacının, hakkettiği işçilik alacaklarının akdin fesih tarihinden itibaren işleyecek en yüksek mevduat faiziyle ödenmesine karar verilmesi istemi yönünden ise;

Davacının talebinin değerlendirmeye alınmaması yukarıda yer verildiği üzere hukuka aykırı bulunduğundan, davacının kapatılan kuruluştan olan alacak talebi yönüyle İl KHK İnceleme ve Değerlendirme Komisyonunca, hiçbir şekilde devralınan varlıkların değerini geçmemesi, ek mali külfet getirmemesi, asıl borçlu ve diğer kefiller hakkında kesin aciz vesikası bulunan haller hariç olmak üzere kefaletten doğmaması, Fethullahçı Terör Örgütü (FETÖ/PDY)'ne veya diğer terör örgütlerine aidiyeti, iltisakı veya irtibatı olmayan kişilerle gerçek mal veya hizmet ilişkisine dayanması koşulları yönüyle değerlendirme yapılmak suretiyle talep hakkında İl KHK İşlemleri Bürosu veya Maliye Bakanlığınca bir karar verilmesi gerektiğinden, dolayısıyla kapatılan kuruluştan olan istihkak ve alacaklara ilişkin davacının talebiyle birlikte tüm talepler bir arada değerlendirilerek bir karar verileceğinden, davacının işçilik alacağının olup olmadığı ve miktarı idarece yapılacak araştırma ve değerlendirme sonucunda ortaya çıkacağından, bu aşamada davacının parasal hak talebi hakkında karar verilmesine olanak bulunmamaktadır."

4. Başvurucu anılan karar üzerine 27/10/2021 tarihinde İl Bürosuna yeni bir başvuruda bulunarak başvurunun reddine konu idari işlemin Mahkemece iptal edildiğini belirtmek suretiyle işçilik alacaklarının ödenmesini talep etmiştir.

5. Bu arada davalı idarenin istinaf başvurusu Ankara Bölge İdare Mahkemesi 7. İdari Dava Dairesinin (İstinaf Dairesi) 30/12/2021 tarihli kararıyla Mahkeme kararının usul ve hukuka uygun olduğu gerekçesiyle kesin olarak reddedilmiştir.

6. Başvurucu bu defa 14/1/2022 tarihinde Kayseri 2. İdare Mahkemesinde (2. İdare Mahkemesi) açtığı ikinci davada 27/10/2021 tarihli başvurusuna cevap verilmemek suretiyle zımnen reddedildiğini belirterek işlemin iptali ile işçilik alacaklarına karşılık fazlaya ilişkin talep ve dava hakkı saklı kalmak kaydıyla şimdilik 10.000 TL maddi tazminatın akdin fesih tarihinden itibaren faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesini talep etmiştir.

7. Öte yandan başvurucu vekili Kayseri Valiliğine (İdare) yazdığı 27/1/2022 tarihli dilekçe ile İstinaf Dairesinin 30/12/2021 tarihli kararından bahsederek işçilik alacaklarının bildirdiği banka hesabına yatırılmasını talep etmiştir.

8. İdare vekili anılan davada 7/2/2022 tarihli cevap dilekçesinde İstinaf Dairesinin kararı sonrasında başvurucu vekilinin işçilik alacaklarının ödenmesi için 27/1/2022 tarihli dilekçe ile tekrardan İdareye müracaat ettiğini, İl Bürosunca bilirkişi görevlendirildiğini, henüz bilirkişinin raporunu sunmadığını, bilirkişinin raporunu hazırlaması sonrasında ödeme

yapılabileceğini belirtmiştir. Ayrıca şu an için kapatılan kurumun bütün mal varlığının nakde çevrilmediği, mevcut nakit üzerinden orantılama yapılarak (%28,08079) oranında ödeme yapılabildiği, bilirkişi raporu ibraz edildiğinde başvurucu için de bu oran üzerinden ödeme yapılacağı, kapatılan kurumun menkul ve gayrimenkullerinin nakde çevirme işlemlerinin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü (Millî Emlak Müdürlüğü) tarafından yürütülmekte olup çalışmaların devam ettiği bildirilmiştir. Bilirkişi raporundan sonra belirtilen oran üzerinden yapılacak ödemeden bakiye kalan kısmın ödemesinin de nakde çevirme işlemlerinin tamamlanmasına müteakip yapılabileceği ifade edilmiştir.

9. Bu arada İl Bürosunun belirlediği hukukçu bilirkişi 5/5/2022 tarihli bilirkişi raporunu düzenlemiş ve bu raporda dosyada bulunan sınırlı sayıdaki belge ve bilgilere göre işçilik alacakları ve alacak faiz tutarlarının hesaplandığı belirtilmiştir.

10. İl Bürosunun 9/6/2022 tarihinde başvurucu vekiline yazdığı yazıda bilirkişinin hesapladığı işçilik alacakları olarak belirlenen 11.237,18 TL'nin kapatılan kurumun nakit varlıkları yeterli olmaması nedeniyle ödemenin %20'si üzerinden gerçekleştirilerek 2.247,44 TL'nin başvurucu vekilinin hesabına 6/6/2022 tarihinde yatırıldığı ve alacağın kalan kısmının da anılan kurumun taşınmaz varlıklarının nakde çevrilmesi işlemleri tamamlandığında ilgili hesaba yatırılacağı belirtilmiştir.

11. 2. İdare Mahkemesi 16/12/2022 tarihli ara kararında davalı idare tarafından düzenlettirilen 5/5/2022 tarihli bilirkişi raporunun taraflara tebliği ile 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 281. maddesince tebliğden itibaren bilirkişi raporuna itiraz için iki hafta kesin süre verilmesine karar vermiş ve anılan ara karar başvurucu vekiline 25/12/2022 tarihinde tebliğ edilmiştir.

12. 2. İdare Mahkemesi 21/2/2023 tarihinde davanın reddine kesin olarak karar vermiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"...Uyuşmazlıkta, Kayseri 1. İdare Mahkemesinin E:2022/108 sayılı dosyasında yapılan 26.10.2022 tarihli ara kararı ile '667 sayılı KHK kapsamında kapatılan Melikşah Üniversitesinin tüm mal varlığının nakde çevrilip çevrilmediğinin, kısmen çevrilmişse hangi oranda nakde çevrildiğinin ve nakde çevrilen bu kısma ilişkin alacaklılara hangi oranda ödeme yapılabileceğinin sorulmasına buna ilişkin tüm bilgi ve belgelerin, dava konusu alacaklara ilişkin davacıya herhangi bir ödeme yapılıp yapılmadığının sorulmasına, buna ilişkin tüm bilgi ve belgelerin aslı ya da onaylı-okunaklı örneğinin gönderilmesinin istenilmesine' karar verilmesi üzerine davalı idarece verilen ve 14.11.2022 tarihinde kayıtlara alınan cevabi yazıda;'1- 667 sayılı KHK ile kapatılarak her türlü mal varlığı, alacak ve hakları Hazineye bedelsiz olarak devredilen Melikşah Üniversitesinin hazineye intikal eden mal varlıklarının tespiti için Milli Emlak Genel Müdürlüğünün 2016/1 sayılı Genelgesi ile komisyon kurulmuş ve komisyon, kapatılan kurumun borç ve yükümlülükleri hususunda hak iddiasında bulunanlardan hak düşürücü süre içerisinde başvuruda bulunanların dilekçeleri değerlendirmiş ve ödenmesine karar verilen borçlar sıra cetveline bağlanarak; 1-Avans/peşin olarak ödenen eğitim öğretim ücretleri 2- Vergi, Resim, Harç. Fon kesintisi, Pay gibi borçlar 3-Çalışanların sigorta prim borçları 4-Rehinli alacaklar, 5-Enerji, iletişim ve su kullanım borçları 6-Çeşidine bakılmaksızın 500,00 TL'yi geçmeyen borçlar, 7-Özlük hakları ve diğer borçlar, şeklinde düzenlemeye tabi tutulmuştur. Alacak talebinde bulunanlardan ödenmesine karar verilenlere ait toplam borç tutarının 7.457.929,77 TL olduğu tespit edilmiş olmasına karşın Defterdarlığımız Muhasebe Müdürlüğünün 23.10.2019 tarih ve 4468586 sayılı yazısında kapatılan kurumun emanet hesabında

3.670.028,91 TL olduğu anlaşıldığından, yapılacak ödemelerde istihkak taleplerine ilişkin hukuki ihtilaflardan Bakanlığımız aleyhine sonuçlanabileceği öngördüklerimiz ve uygulamada ortaya çıkabilecek diğer riskleri dikkate alarak Hazineye ek mali külfet yüklenilmemesi amacıyla emanet hesabın yüzde on beşine tekabül eden tutar tedbiren muhafaza edilmiş kalan tutar; sıra cetvelinin ancak ilk 6 sıradaki alacaklılarının ödemelerinin tamamını karşılayabilmiştir. Kurumun kalan ödenebilir nakit varlığı olan 1.627.550,70 TL son sıradaki 'Özlük Hakları ve Diğer Borçlar' bölümünde ödenmesi uygun görülen kişi/kurumlara garameten taksim edilmiş, bu tutar ilgili sıradaki kişilerin alacağının %28'ini karşılayabilmiştir.

Kapatılan kurumun emanet hesabına daha sonra; -Kayseri Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünün (Milli Emlak Müdürlüğü) gerçekleştirmiş olduğu taşınmaz satışı sonucunda elde edilen 702.750,00 TL intikal etmiş, -Müflis Asya Katılım Bankası A.Ş. hakkında İstanbul 1. İflas Müdürlüğü'nün 2017/14 sayılı iflas dosyası ile yapılan tasfiye işlemleri sonucu Maliye Hazinesine Melikşah Üniversitesi adına 17.06.2022 tarihinde 2.247.744,38 TL yatırılmış olması ile emanet hesapta 2.947.092,17 TL tutarında bir meblağa ulaşılmış, bu meblağ da kalan borcun ifası için ilgililere taksim edilmiştir.

Mevcut durum itibariyle sıra cetvelinin son sırasında yer alan 'Özlük Hakları ve Diğer Borçlar' grubunda yer alan kişilerin alacaklarının %67'si ödenmiş bulunmaktadır. Bu arada kapatılan kurumun tüm borçlarını karşılayabilmesi için taşınır/taşınmaz varlıklarının satışını yapılarak nakde çevrilmesi hususu, yetkili birim olan Çevre Ve Şehircilik İl Müdürlüğünden (Milli Emlak Müdürlüğü), 14.10.2020 tarih ve 574182 sayılı yazımız ile istenilmiş olup henüz dönüş sağlanmamıştır. Kurumun nakit varlığında gerekli artış sağlanabildiği takdirde kısmi ödeme yapılan tüm alacaklılara kalan alacakları ödenecektir...' ifadelerine yer verilmiştir.

Bakılan davada; davacının kapatılan kuruluştan olan alacak talebi yönüyle İl KHK İnceleme ve Değerlendirme Komisyonunca, hiçbir şekilde devralınan varlıkların değerini geçmemesi, ek mali külfet getirmemesi, asıl borçlu ve diğer kefiller hakkında kesin aciz vesikası bulunan haller hariç olmak üzere kefaletten doğmaması yönlerinden değerlendirilerek davalı idarece bir karar verilmesi gerektiğinin açık olduğu, bu doğrultuda tasfiye süreci ile bağlantılı olarak davalı idare tarafından davacıya alacak kaleminin bir kısmı için ödemenin yapıldığı, diğer yandan Melikşah Üniversitesinin tasfiye sürecinde kuruluşun aktifinin kalıp kalmayacağı hususunun belirsiz olduğu, bu durumun tasfiyeden sonra netlik kazanacağı, KHK'nın emredici hükümleri doğrultusunda kapatılan kuruluşun borçları sebebiyle idareye ek mali yükümlülük getirilemeyeceği, bu sebeple tasfiye sürecinin sona ermesinden sonra emanet hesabında aktif kalırsa öncelikli borçların tediye edileceği, bu tediyeden sonra artık aktif değer kalması halinde kapatılan kuruluşta çalışanların alacaklarının tazminine geçileceği ve davalı idarece Melikşah Üniversitesinin mal varlıkları tasfiye edildikçe ödemelerin yapıldığı da dikkate alındığında bu aşamada davacının parasal haklarının tamamının ödenmesine olanak bulunmamaktadır.

Bu durumda, dosyadaki bilgi ve belgelerle yukarıda aktarılan yasal düzenlemelerin birlikte değerlendirilmesinden, Kayseri 1. İdare Mahkemesince verilen iptal kararı üzerine işçilik alacaklarının ödenmesi talebiyle 27.10.2021 tarihinde yapılan başvurunun zımnen reddine ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı ve dolayısıyla dava konusu işlemde hukuka aykırı bulunmadığından ödenmeyen işçilik alacaklarına karşılık olarak fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla 10.000,00-TL maddi tazminatın akdin fesih tarihi olan 23.07.2016 tarihinden itibaren en yüksek banka mevduatı faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi talebinin reddedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Öte yandan, Melikşah Üniversitesinin tasfiye sürecinin sonunda kuruluşun aktif mal varlığının kalması ve davalı idarece ödeme yapılmaması veya eksik ödeme yapılması durumunda yeniden dava açılabileceği de tabiidir."

13. Anılan karar sonrası başvurucu vekili 24/2/2023 tarihli miktar artırım dilekçesinde belirsiz alacak davası olarak açtığı davada, dosya içerisine idarece alınan ve yanlı olan bilirkişi raporunda hesaplama hatalarının mevcut olduğunu, bu nedenle hesaplanan miktarı kabul etmediklerini belirterek fazlaya ilişkin talep ve dava hakkı saklı kalmak kaydıyla talep miktarını toplam 20.100 TL'ye artırmıştır.

14. Başvurucu vekili bu defa 2. İdare Mahkemesinin anılan kararının 20/3/2023 tarihinde tebliği sonrasında 27/3/2023 tarihli dilekçesinde dava dosyasına miktar artırım dilekçesi sunulmuş olmasına rağmen dikkate alınmaksızın hüküm verilmesinin maddi bir hata olduğunu, bu maddi hatanın giderilerek miktar artırım dilekçesi doğrultusunda 21/2/2023 tarihli karar hakkında tavzih yapılmasını talep etmiştir. Diğer taraftan başvurucu vekili 21/2/2023 tarihli karara karşı 5/4/2023 tarihinde istinaf başvurusunda bulunmuştur.

15. 2. İdare Mahkemesi 6/4/2023 tarihinde başvurucu vekilinin maddi hatanın düzeltilmesi talebinin reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"...Dosyanın incelenmesinden; Mahkememizin E:2022/75, K:2023/302 sayılı kararının 21.02.2023 tarihinde verildiği, davacı tarafından sunulan ıslaha ilişkin dilekçenin ise karar tarihinden sonra 24.02.2023 tarihinde Mahkememiz kayıtlarına alındığı, dolayısıyla karar tarihinden sonra verilen dilekçe ile sunulan beyanlar hüküm kurulurken dikkate alınamayacağından davacı vekili tarafından ileri sürülen hususun yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinde belirtilen 'yanlışlıkların düzeltilmesi' kapsamında ele alınmasına hukuken olanak bulunmadığı açık olup yanlışlığın düzeltilmesine yönelik talebin reddine karar verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır."

16. Başvurucu 10/4/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

B. Bireysel Başvurudan Sonraki Süreç

17. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi aracılığıyla erişilen bilgi ve belgelerden 2. İdare Mahkemesi 12/4/2023 tarihli kararıyla konusu yirmi bin Türk lirasını geçmediği anlaşılan dava hakkında verilen karar kesin olduğundan istinaf kanun yoluna başvurulamayacağı gerekçesiyle anılan kararın kaldırılmasına yönelik istinaf isteminin reddine karar vermiştir.

18. Başvurucu vekili istinaf talebinin reddi kararını istinaf etmişse de İstinaf Dairesi 8/6/2023 tarihli kararıyla istinaf başvurusuna konu 2. İdare Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu gerekçesiyle istinaf başvurusunu kesin olarak reddetmiştir.

19. Öte yandan başvurucu adına vekilinin hesabına 31/10/2023 tarihinde 3.685,79 TL ve 9/11/2023 tarihinde 14.519,95 TL ödeme yapılmıştır.

20. Başvurucu 3/12/2024 tarihinde açtığı yeni davada 25/10/2024 tarihinde işçilik alacaklarının ödenmesi talebiyle İl Bürosuna tekrardan bir başvuruda bulunduğunu ancak başvurusuna cevap verilmemek suretiyle zımnen reddedildiğini belirterek işlemin iptali ile işçilik alacaklarına karşılık fazlaya ilişkin talep ve dava hakkı saklı kalmak kaydıyla şimdilik 30.000 TL maddi tazminatın akdin fesih tarihinden itibaren faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesini talep etmiştir.

21. 2. İdare Mahkemesi 7/3/2025 tarihinde davanın görev yönünden reddine kesin olarak

karar vermiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"...7082 sayılı Kanun'un 16. maddesinin 4 numaralı fıkrasının 3. cümlesinin iptali istemiyle yapılan başvuru sonucunda, Anayasa Mahkemesinin, 22/11/2023 tarih ve 32377 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 31/05/2023 tarih ve E:2018/77, K:2023/105 sayılı kararıyla; söz konusu maddenin ilgili cümlesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline hükmedildiği,

Dava konusu uyuşmazlığı çözümlemekle görevli yargı kolunu belirleyen kanuni düzenlemenin Anayasa Mahkemesinin yukarıda anılan kararıyla iptal edildiği ve bu kararın Resmi Gazete'de yayımlandığı 22/11/2023 tarihinde yürürlüğe girdiği, Anayasa Mahkemesi kararlarının derdest olan davalarda uygulanacağı açıktır.

Anayasa Mahkemesinin iptal kararı sonrasında uyuşmazlığın niteliğine göre, adli veya idari yargının görevli olup olmadığı konusunda dava dosyasını elinde bulunduran idari yargı mercii tarafından karar verilmesi gerekir.

Dava konusu uyuşmazlık, 667 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kapatılan Melikşah Üniversitesi'nde çalışması nedeniyle ödenmeyen işçilik alacaklarının ödenmesi istemiyle yapmış olduğu başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle açmış olduğu davada işlemin iptaline karar verilmesi üzerine Mahkeme kararı doğrultusunda parasal haklarının ödenmesi istemiyle yapılan başvurunun zımnen reddine ilişkin işlemin iptali ile fazlaya ilişkin hakkı saklı kalmak üzere şimdilik 30.000,00-TL işçilik alacaklarının 23.07.2016 tarihinden itibaren yasal faizden düşük olmamak kaydıyla en yüksek banka mevduatı faizi ile birlikte ödenmesine karar verilmesi isteminden kaynaklanmaktadır.

Uyuşmazlığın çözümü için öncelikle 667 sayılı KHK ile kapatılan Melikşah Üniversitesi ile davacı arasında alacak-borç ilişkisinin bulunup bulunmadığının tespit edilmesi ve varsa alacak miktarının hesaplanması gerekmekte olup, tüm bu hallerde uyuşmazlığın adli yargı düzeninin görev alanında olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Nitekim; benzer bir uyuşmazlıkta verilen Danıştay 5. Dairesi'nin 10.12.2024 tarih E:2021/11428, K: 2024/20528 sayılı kararı da bu yöndedir."

22. Başvurucu vekilinin istinaf başvurusu, İstinaf Dairesinin 13/5/2025 tarihli kararıyla kesin olan karara karşı istinaf başvurusunun incelenme olanağı bulunmadığı gerekçesiyle incelenmeksizin reddedilmiştir.

23. Komisyon adli yardım talebinin kabulüne ve başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

24. Başvurucu, adil yargılanma hakkı kapsamında aynı maddi olaya dayanılarak açılan başka davalarda verilen kararlardan aksi bir sonuca ulaşılarak davanın reddedilmesi nedeniyle hakkaniyete uygun yargılanma hakkı ile Mahkemenin 12/10/2021 tarihinde dava konusu işlemin iptaline karar vermesine rağmen idarece işlem tesis edilmemesi suretiyle kararın icrası hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Bununla birlikte başvurucu, bilirkişi raporu aldırılmadan ve miktar artırım dilekçesi de dikkate alınmadan kesin olarak ret kararı verilerek kanun yoluna başvuruya yönelik mahkemeye erişim hakkının ayrıca yeterli bilgi ve belge toplanmadan, mahkemece bilirkişi incelemesi yapılmadan iddia ve savunma hakkı kısıtlanarak karar verilerek hukuki dinlenilme hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

25. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvuru konusu işçilik alacaklarına ilişkin olarak

ekte yer alan Kayseri Valiliğinden alınan cevabi yazıdan Mahkemenin kararı doğrultusunda hazırlanan bilirkişi raporunda belirtilen işçilik alacakları ve faiz tutarlarının başvurucu adına avukatının hesabına ödendiğini ve ödemenin yapılmış olmasının başvurucu bakımından yapılacak kabul edilebilirlik (mağdur sıfatının kalmaması) incelemesinde dikkate alınması gerektiğini bildirilmiştir. Ayrıca bilirkişi raporu (bkz. § 9) doğrultusunda başvurucu vekili hesabına 6/6/2022 tarihinde 2.247,44 TL, 2/9/2022 tarihinde 5.303,95 TL, 31/10/2023 tarihinde 3.685,79 TL olmak üzere toplam 11.237,18 TL anapara ile başvurucunun kuruma başvuru tarihi dikkate alınarak 9/11/2023 tarihinde faizin güncel tutarı olan 14.519,95 TL faiz ödemesi yapıldığına ilişkin ödeme belgeleri sunulmuştur.

26. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında alacaklarının maddi boyutu noktasında uyuşmazlığın devam ettiğini, idarenin dayanak kabul ettiği bilirkişi raporunda birçok eksiklikler olduğunu ve yapılan kısmi ödeme ile mağduriyetinin ortadan kalkmadığını ifade etmiştir. Başvurucu ayrıca bireysel başvuru formundaki ihlal iddialarının dışında mülkiyet hakkının da ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

27. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 59. maddesinin (5) numaralı fıkrasında başvuru formunda belirtilen bilgilerde ve başvuruyla ilgili koşullarda herhangi bir değişiklik olduğunda bunun Mahkemeye bildirilmesinin gerektiği belirtilmiştir. Diğer yandan 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 51. maddesi ile İçtüzük'ün 83. maddesi gereği başvurucunun istismar edici, yanıltıcı ve benzeri nitelikteki davranışlarıyla bireysel başvuru hakkını açıkça kötüye kullandığının tespit edilmesi hâlinde başvuru reddedilecek ve ilgilinin yargılama giderleri dışında 2.000 TL'den fazla olmamak üzere disiplin para cezasıyla cezalandırılmasına karar verilebilecektir.

28. Genel olarak bir hakkın açıkça öngörüldüğü amaç dışında ve başkalarını zarara sokacak şekilde kullanılmasının hukuk düzenince himaye edilmeyeceğini ifade eden hakkın kötüye kullanılması bireysel başvuru alanında özel olarak ele alınmaktadır. Bu bağlamda bireysel başvuru usulünün amacına açıkça aykırı olan ve mahkemenin başvuruyu gereği gibi değerlendirmesini engelleyen davranışların başvuru hakkının kötüye kullanılması olarak değerlendirilmesi mümkündür (Mehmet Güven Ulusoy [GK], B. No: 2013/1013, 2/7/2015, § 31; S.Ö. [2. B.], B. No: 2013/7087, 18/9/2014, § 28).

29. Bu kapsamda özellikle mahkemeyi yanıltmak amacıyla gerçek olmayan maddi vakıalara dayanılması veya bu nitelikte bilgi ve belge sunulması, başvurunun değerlendirilmesi noktasında esaslı olan bir unsur hakkında bilgi verilmemesi, başvurunun değerlendirilmesi sürecinde vuku bulan ve söz konusu değerlendirmeyi etkileyecek nitelikte yeni ve önemli gelişmeler hakkında mahkemenin bilgilendirilmemesi suretiyle başvuru hakkında doğru bir kanaat oluşturulmasının engellenmesi, medeni ve meşru eleştiri sınırları saklı kalmak kaydıyla bireysel başvuru amacıyla bağdaşmayacak surette hakaret, tehdit veya tahrik edici bir üslup kullanılması ile söz konusu başvuru yolu kapsamında ihlalin tespiti ile ihlal ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına ilişkin amaçla bağdaşmayacak surette içeriksiz bir başvuruda bulunulması durumunda başvuru hakkının kötüye kullanıldığı kabul edilebilecektir (Mehmet Güven Ulusoy, § 32; S.Ö., § 29).

30. Somut olayda başvurucu iptal kararının idarece uygulanmadığını, bilirkişi raporu aldırılmadan ve miktar artırım dilekçesi de dikkate alınmadan kesin olarak karar verilerek kanun yoluna başvuramadığını ayrıca adil yargılanma hakkının birtakım usulü güvencelerine aykırı şekilde karar verildiğini ileri sürerek bireysel başvuruda bulunmuştur. Ancak bireysel

başvuru sonrasında başvurucu, aynı konuda 25/10/2024 tarihinde idareye işçilik alacaklarının ödenmesi talebiyle tekrardan başvuruda bulunmuş ve başvurusuna cevap verilmemek suretiyle zımnen reddedildiğini belirterek işlemin iptali ile işçilik alacaklarının ödenmesi istemiyle 3/12/2024 tarihinde yeni bir dava açmıştır (bkz. § 20). Bu dava sonucunda 7/3/2025 tarihinde davanın görev yönünden reddine kesin olarak karar verildiği, başvurucu vekilinin istinaf başvurusunun da İstinaf Dairesinin 13/5/2025 tarihli kararıyla incelenmeksizin reddedildiği anlaşılmaktadır (bkz. §§ 21, 22). Öte yandan başvurucuya bireysel başvuru sonrasında 31/10/2023 tarihinde 3.685,79 TL ve 9/11/2023 tarihinde 14.519,95 TL ödeme yapıldığı Bakanlık tarafından dosya kapsamında sunulan belgelerden anlaşılmıştır (bkz. § 25).

31. Başvurucu, bireysel başvuruda bulunmadan önce istinaf kanun yoluna başvurduğunu bireysel başvuru formunda belirtmediği gibi aynı konuda idareye başvurusu sonrası açtığı dava ve bu davanın yargılama sürecine ilişkin gelişmelerle ilgili olarak da Anayasa Mahkemesini bilgilendirmemiştir. Ayrıca Bakanlık görüşünde bildirilen ve bireysel başvuru sonrasında 31/10/2023 ve 9/11/2023 tarihlerinde yapıldığı anlaşılan ödemelere ilişkin bir bilgi de vermemiştir.

32. Bireysel başvurunun yapılmasından önceki ve sonraki gelişmeler, başvurucu hakkında verilen yeni kararlar ve ayrıca işçilik alacakları kapsamında başvurucuya yapılan ödemeler başvurucunun özellikle mağdur statüsünün değerlendirilmesi veya ilgili diğer ihlal iddialarına yönelik kabul edilebilirlik ve esas incelemesi bakımından oldukça önem taşımaktadır. Buna karşılık başvurucu, İçtüzük'ün 59. maddesinin (5) numaralı fıkrasında belirtilen yükümlülüklerine açıkça aykırı bir şekilde yukarıda ifade edilen olgulara ilişkin olarak herhangi bir bildirimde bulunmamıştır.

33. Bu itibarla başvurucu, başvurunun değerlendirilmesi noktasında esaslı olan unsurlar hakkında bilgi vermediği, bu süreçte vuku bulan ve söz konusu değerlendirmeyi etkileyecek nitelikte yeni ve önemli gelişmeler hakkında Anayasa Mahkemesini bilgilendirmemek suretiyle başvuru hakkında doğru bir kanaat oluşturulmasını engellediği sonucuna varılmıştır.

34. Açıklanan gerekçelerle başvurunun başvuru hakkının kötüye kullanılması nedeniyle reddine karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun başvuru hakkının kötüye kullanılması nedeniyle REDDİNE,

B. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 29/1/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

SUNA KARABAY

B. No: 2023/28565 | Karar tarihi: 29.01.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/28565

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

SUNA KARABAY BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/28565)

Karar Tarihi: 29/1/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Volkan SEVTEKİN

Başvurucu : Suna KARABAY

Vekili : Av. Ali KIZILAY

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, yargı kararının icra edilmemesi nedeniyle kararın icrası hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

A. Bireysel Başvurudan Önceki Süreç

2. Başvurucu 23/7/2016 tarihli ve 29779 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 22/7/2016 tarihli ve 667 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararname gereği kapatılan Battalgazi Özel Eğitim ve Öğretim Hiz. Tic. San. A.Ş.de işçi olarak 1/9/2011-23/7/2016 tarihleri arasında çalışması nedeniyle alamadığı kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, ücret alacağı ve yıllık izin ücretinden oluşan alacaklarının ödenmesi talebiyle 17/8/2016 tarihli ve 29804 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 15/8/2016 tarihli ve 670 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin (KHK) 5. maddesi kapsamında Kayseri Valiliği Defterdarlık KHK İşlemleri İl Bürosuna (İl Bürosu) başvuruda bulunmuştur. İl Bürosu tarafından başvurunun 12/3/2018 tarihinde reddedilmesi üzerine başvurucu Kayseri 1. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) 15/2/2021 tarihinde işlemin iptali ile hak ettiği işçilik alacaklarının fesih tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar

verilmesi istemiyle dava açmıştır.

3. Mahkeme 12/10/2021 tarihinde dava konusu işlemin iptaline, işçilik alacaklarına ilişkin maddi tazminat talebi bakımından karar verilmesine yer olmadığına karar vermiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"...Uyuşmazlıkta davalı idare vekilince sunulan savunma dilekçesinde, davacının FETÖ/PDY terör örgütüne aidiyeti, irtibatı, iltisakı olduğu, başvurusunun mevzuat hükümleri gereğince reddedildiği ileri sürülmüş ise de, dava dosyasına buna ilişkin bilgi ve belge sunulmadığı, UYAP sistemi üzerinden yapılan sorgulamada, davacı hakkında yapılan bir ceza yargılaması ya da verilen bir mahkûmiyet kararının olmadığı, kapatılan Battalgazi Özel Eğitim Hiz. Tic. San. A.Ş.'de SGK kaydının bulunduğunun görüldüğü, bu durumun ise davacının kapatılan kurumda çalışan olduğunu ve bu kurumdan işçilik alacağı olabileceğini ortaya koyduğu anlaşılmış olup dava konusu işlemde bu yönüyle hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Davacının, hak ettiği işçilik alacaklarının akdin fesih tarihinden itibaren işleyecek en yüksek mevduat faiziyle ödenmesine karar verilmesi istemi yönünden ise;

Davacının talebinin değerlendirmeye alınmaması yukarıda yer verildiği üzere hukuka aykırı bulunduğundan, davacının kapatılan kuruluştan olan alacak talebi yönüyle İl KHK İnceleme ve Değerlendirme Komisyonunca, hiçbir şekilde devralınan varlıkların değerini geçmemesi, ek mali külfet getirmemesi, asıl borçlu ve diğer kefiller hakkında kesin aciz vesikası bulunan haller hariç olmak üzere kefaletten doğmaması, Fethullahçı Terör Örgütü (FETÖ/PDY)'ne veya diğer terör örgütlerine aidiyeti, iltisakı veya irtibatı olmayan kişilerle gerçek mal veya hizmet ilişkisine dayanması koşulları yönüyle değerlendirme yapılmak suretiyle talep hakkında İl KHK İşlemleri Bürosu veya Maliye Bakanlığınca bir karar verilmesi gerektiğinden, dolayısıyla kapatılan kuruluştan olan istihkak ve alacaklara ilişkin davacının talebiyle birlikte tüm talepler bir arada değerlendirilerek bir karar verileceğinden, davacının işçilik alacağının olup olmadığı ve miktarı idarece yapılacak araştırma ve değerlendirme sonucunda ortaya çıkacağından bu aşamada davacının parasal hak talebi hakkında karar verilmesine olanak bulunmamaktadır."

4. Başvurucu anılan karar üzerine 27/10/2021 tarihinde İl Bürosuna yeni bir başvuruda bulunarak başvurunun reddine konu idari işlemin Mahkemece iptal edildiğini belirterek işçilik alacaklarının ödenmesini istemiştir.

5. Bu arada davalı idarenin istinaf başvurusu Ankara Bölge İdare Mahkemesi 7. İdari Dava Dairesinin (İstinaf Dairesi) 9/12/2021 tarihli kararıyla Mahkeme kararının usul ve hukuka uygun olduğu gerekçesiyle kesin olarak reddedilmiştir.

6. Bu süreçte İl Bürosu 13/1/2022 tarihli yazı ile yargı kararlarının yerine getirilebilmesi ve bu tür alacakların miktarının tespit edilebilmesi için hizmet satın alınarak adliyede bilirkişilik yapanlar arasından seçilen bir bilirkişiden rapor alınmasına ilişkin görüş üzerine bilirkişi görevlendirmesine karar vermiştir.

7. Başvurucu bu defa 21/1/2022 tarihinde açtığı ikinci davada 27/10/2021 tarihli başvurusuna cevap verilmemek suretiyle zımnen reddedildiğini belirterek işlemin iptali ile işçilik alacaklarına karşılık fazlaya ilişkin talep ve dava hakkı saklı kalmak kaydıyla şimdilik 10.000 TL maddi tazminatın akdin fesih tarihinden itibaren faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesini talep etmiştir.

8. İl Bürosu 17/2/2022 tarihli yazısında bilirkişinin ödenecek bedeli belirlemesine

müteakiben başvurucuya ödeme yapılacağı bildirilmiştir.

9. Bu arada İl Bürosunun belirlediği hukukçu bilirkişi 5/5/2022 tarihli bilirkişi raporunu düzenlemiş ve bu raporda dosyada bulunan sınırlı sayıdaki belge ve bilgilere göre işçilik alacakları ve alacak faiz tutarlarının hesaplandığı belirtilmiştir.

10. İl Bürosunun 20/2/2023 tarihli yazısında bilirkişinin hesapladığı işçilik alacaklarının ve buna dair faize ilişkin ödemenin kapatılan kurumun nakit varlıklarının borçları karşılayamaması nedeniyle henüz gerçekleştirilemediği, anılan kurumun taşınmaz varlıklarının nakde çevrilmesi işlemleri tamamlandığında gerekli ödemenin yapılacağı belirtilmiştir.

11. Başvurucu vekili 24/2/2023 tarihli miktar artırım dilekçesinde belirsiz alacak davası olarak açtıkları davada dosya içerisine idarece alınan ve yanlı olan bilirkişi raporunda hesaplama hatalarının mevcut olduğunu, bu nedenle hesaplanan miktarı kabul etmediklerini belirterek fazlaya ilişkin talep ve dava hakkı saklı kalmak kaydıyla talep miktarını toplam 30.000 TL'ye artırmıştır.

12. Mahkeme 28/2/2023 tarihinde davanın reddine kesin olarak karar vermiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"…Uyuşmazlıkta, Mahkememizin 27.01.2023 tarihli ara kararı ile davalı idareden, dava konusu alacaklara ilişkin davacıya herhangi bir ödeme yapılıp yapılmadığının sorulmasına, buna ilişkin tüm bilgi ve belgelerin aslı ya da onaylı-okunaklı örneğinin Mahkememize gönderilmesinin istendiği, ara karara cevaben davalı idarece sunulan 28.02.2023 tarihli yazıda, '...büromuz kayıtları incelenmiş ve davacı Suna KARABAY adına tayin edilen bilirkişinin ilgili raporu Büromuza teslim ettiği, raporda Suna KARABAY'ın kıdem tazminatının net 8.003,02-TL ve buna ait yasal faizin 6.190,30-TL, ihbar tazminatı alacağının net 2.589,91-TL ve buna ait yasal faizin 966,85-TL, yıllık izin alacağının 2.197,02-TL ve buna ait yasal faizinin 820,52-TL ve bakiye ücret alacağının 902,72-TL ve buna ait yasal faizin ise 501,90-TL olduğu belirtilmiş olsa da kapatılan kurumun nakit varlıklarının borçları karşılayamaması nedeniyle ödemenin henüz gerçekleşmediği, kurumun taşınmaz varlıklarının nakte çevrilmesi için gerekli işlemler başlatılmış olup tamamlandığında kişiye gerekli ödemelerin yapılacağı' şeklinde ifadelere yer verilmiştir.

Bakılan davada; davacının kapatılan kuruluştan olan alacak talebi yönüyle İl KHK İnceleme ve Değerlendirme Komisyonunca, hiçbir şekilde devralınan varlıkların değerini geçmemesi, ek mali külfet getirmemesi, asıl borçlu ve diğer kefiller hakkında kesin aciz vesikası bulunan haller hariç olmak üzere kefaletten doğmaması yönlerinden değerlendirilerek davalı idarece bir karar verilmesi gerektiğinin açık olduğu, diğer yandan […] tasfiye sürecinde kuruluşun aktifinin kalıp kalmayacağı hususunun belirsiz olduğu, bu durumun tasfiyeden sonra netlik kazanacağı, KHK'nın emredici hükümleri doğrultusunda kapatılan kuruluşun borçları sebebiyle idareye ek mali yükümlülük getirilemeyeceği, bu sebeple tasfiye sürecinin sona ermesinden sonra emanet hesabında aktif kalırsa öncelikli borçların tediye edileceği, bu tediyeden sonra artık aktif değer kalması halinde kapatılan kuruluşta çalışanların alacaklarının tazminine geçileceği ve davalı idarece […] mal varlıkları tasfiye edildikçe ödemelerin yapıldığı dikkate alındığında bu aşamada davacının parasal haklarının tamamının ödenmesine olanak bulunmamaktadır.

Bu durumda, dosyadaki bilgi ve belgelerle yukarıda aktarılan yasal düzenlemelerin birlikte değerlendirilmesinden; Mahkememizce verilen iptal kararı üzerine işçilik alacaklarının

ödenmesi talebiyle […] tarihinde yapılan başvurunun zımnen reddine ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı ve dolayısıyla dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığından ödenmeyen işçilik alacaklarına karşılık olarak fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla 10.000,00-TL maddi tazminatın akdin fesih tarihi olan 23.07.2016 tarihinden itibaren en yüksek banka mevduatı faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi talebinin de reddedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Öte yandan, […]'nin tasfiye sürecinin sonunda kuruluşun aktif mal varlığının kalması ve davalı idarece ödeme yapılmaması veya eksik ödeme yapılması durumunda yeniden dava açılabileceği de tabiidir."

13. Mahkemenin anılan kararının başvurucu vekili tarafından 24/3/2023 tarihinde öğrenilmesinden sonra başvurucu karara karşı 4/4/2023 tarihinde istinaf başvurusunda ve 10/4/2023 tarihinde de bireysel başvuruda bulunmuştur.

B. Bireysel Başvurudan Sonraki Süreç

14. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi aracılığıyla erişilen bilgi ve belgelerden başvurucunun istinaf başvurusu İstinaf Dairesinin 12/10/2023 tarihli kararı ile kabul edilerek Mahkemenin kararının kaldırılmasına, dava dosyasının yeniden bir karar verilmek üzere mahkemesine gönderilmesine kesin olarak karar verilmiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"…24.02.2023 tarihinde davacı vekili tarafından dava dosyasına ıslah dilekçesi sunulması üzerine, mahkemece ıslah dilekçesinin karşı tarafa (davalı idareye) 24.02.2023 tarihinde tebliğ edilmesi üzerine 28.02.2023 tarihinde dava değeri 10.000-TL kabul edilmek suretiyle dava konusu uyuşmazlık hakkında kesin olarak karar verilmiş ise de dava konusu tutarın 30.000-TL olduğu hususu gözetildiğinde davanın yirmi bin Türk lirasını geçmeyen bir uyuşmazlığa ilişkin olmadığı, bu bağlamda da istinaf incelemesine tabi olduğu hususunun açık olması karşısında Dairemizce istinaf incelemesine geçilmiştir.

…

Bu nedenle, Bölge İdare Mahkemesince, İdare Mahkemesi tarafından taleple bağlılık ilkesi dışında karar verildiğinin anlaşılması halinde, İdari Dava Dairesince uyuşmazlığın esası hakkında karar verilmeyip bu konuda bir karar verilmek üzere, dosyanın İdare Mahkemesine gönderilmesi gerekmektedir. Aksinin kabulü halinde, kanunda öngörülen aşamalı yargılama sistemine uyulmamış olacağı açıktır.

Bu durumda, usul hukukunun temel ilkelerinden biri olan 'taleple bağlılık' ilkesi uyarınca, İdari Yargı mercilerinde açılan davalarda; idare mahkemeleri, davacının istemi ile bağlı olduğundan ve istemi genişletecek, daraltacak veya değiştirecek biçimde karar verilemeyeceğinden, İdare Mahkemesi kararında usul hükümlerine uygunluk bulunmaması nedeniyle, istinaf incelemesine konu mahkeme kararının bu sebeple kaldırılması uyuşmazlığın esası hakkında yeniden karar verilmek üzere dosyanın İdare Mahkemesine gönderilmesi gerekmektedir."

15. Anılan karar başvurucu vekiline 20/11/2023 tarihinde tebliğ edilmiştir.

16. İstinaf Dairesinin kararı sonrasında yapılan yargılama sonucu Mahkemece 19/12/2023 tarihinde davanın reddine karar verilmiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"…Bakılan davada; davacının kapatılan kuruluştan olan alacak talebi yönüyle İl KHK İnceleme ve Değerlendirme Komisyonunca, hiçbir şekilde devralınan varlıkların değerini

geçmemesi, ek mali külfet getirmemesi, asıl borçlu ve diğer kefiller hakkında kesin aciz vesikası bulunan haller hariç olmak üzere kefaletten doğmaması yönlerinden değerlendirilerek davalı idarece bir karar verilmesi gerektiğinin açık olduğu, diğer yandan […]'nin tasfiye sürecinde kuruluşun aktifinin kalıp kalmayacağı hususunun belirsiz olduğu, bu durumun tasfiyeden sonra netlik kazanacağı, KHK'nın emredici hükümleri doğrultusunda kapatılan kuruluşun borçları sebebiyle idareye ek mali yükümlülük getirilemeyeceği, bu sebeple tasfiye sürecinin sona ermesinden sonra emanet hesabında aktif kalırsa öncelikli borçların tediye edileceği, bu tediyeden sonra artık aktif değer kalması halinde kapatılan kuruluşta çalışanların alacaklarının tazminine geçileceği ve davalı idarece […]'nin mal varlıkları tasfiye edildikçe ödemelerin yapıldığı dikkate alındığında bu aşamada davacının parasal haklarının tamamının ödenmesine olanak bulunmamaktadır.

Bu durumda, dosyadaki bilgi ve belgelerle yukarıda aktarılan yasal düzenlemelerin birlikte değerlendirilmesinden; Mahkememizce verilen iptal kararı üzerine işçilik alacaklarının ödenmesi talebiyle 07.07.2022 tarihinde yapılan başvurunun zımnen reddine ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı ve dolayısıyla dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığından ödenmeyen işçilik alacaklarına karşılık olarak fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla 10.000,00.-TL (ıslah sonucu=30.000,00-TL) maddi tazminatın akdin fesih tarihi olan 23.07.2016 tarihinden itibaren en yüksek banka mevduatı faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi talebinin de reddedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Öte yandan, […]'nin tasfiye sürecinin sonunda kuruluşun aktif mal varlığının kalması ve davalı idarece ödeme yapılmaması veya eksik ödeme yapılması durumunda yeniden dava açılabileceği de tabiidir."

17. Başvurucunun anılan karara karşı yaptığı istinaf başvurusu İstinaf Dairesinin 30/4/2024 tarihli kararı ile kabul edilerek Mahkemenin kararının kaldırılmasına, dava konusu işlemin iptaline ve başvurucunun parasal hak talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"…Yukarıda yer verilen hükümler uyarınca, kapatılan kurumlarda geçen çalışmalara karşılık talep edilen işçilik alacaklarının; hiçbir şekilde kuruluşun devralınan varlıklarının değerini geçmemesi, Hazineye ek mali külfet getirmemesi, asıl borçlu ve diğer kefiller hakkında kesin aciz vesikası bulunan haller hariç olmak üzere kefaletten doğmaması ve gerçek mal veya hizmet ilişkisine dayanması koşulları yönüyle değerlendirme yapılmak suretiyle ve öngörülen öncelik sıralaması gözetilerek ödenebileceği açık olup, ödenmesine karar verilen borçların asıl alacak için yapılan idareye başvuru tarihinden itibaren hesaplanacak kanuni faizi ile birlikte hesaplanacağı açıktır.

Bu bakımdan; davacı tarafından idarece aylık ücretinin eksik hesaplandığı ileri sürüldüğü hususu da gözetildiğinde, davacının işçilik alacaklarına konu kalemlerde günlük ücretinin gerekli görüldüğünde bu belgeler ilgili idarelerden temin edilerek (Tasarruf Mevduatı ve Sigorta Fonu, Sosyal Güvenlik Kurumunca düzenlenen hizmet belgesi gibi) brüt günlük ücretinin belirlenmesi suretiyle hesaplama yapılması gerekmekte olup, hesaplamanın 2016 yılı için ilan edilen brüt asgari ücret olan 1.647,00-TL üzerinden hesaplanmasında hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, işçilik alacaklarının 7091 sayılı Yasa'nın yukarıya alınan hükümleri uyarınca asıl alacak için yapılan idareye başvuru tarihinden itibaren yasal faiziyle birlikte hesaplanması mümkün olup, davalı idarece kıdem tazminatı ile 23 günlük ücret alacağının

mevduat faizi uygulanarak, ihbar tazminatı ile yıllık izin alacağının ise yasal faiz uygulanarak hesaplattırıldığı açık ise de, Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girmesi nedeniyle yapılan ilk başvurunun yapıldığı tarihten itibaren faizin hesaplanması gerekmektedir. Dolayısıyla, idarece hesaplattırılan faiz türleri için başlangıç tarihinin, davacının ilk başvurusu üzerine verilen cevabi yazı esas alınarak hesaplattırılmasında da hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Bu durumda, davacının Kayseri 1. İdare Mahkemesinin 12/10/2021 tarih ve E:2021/215, K:2021/946 sayılı kararıyla iptal kararı verildiğinden bahisle kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, ödenmeyen 23 günlük maaşının ve yıllık izin ücreti karşılığı alacağının ödenmesi istemiyle yaptığı başvurunun zımnen reddine ilişkin dava konusu işlemde hukuka uygunluk, davanın reddine karar veren idare mahkemesi kararında ise hukuki isabet bulunmadığı sonuç ve kanaatine varılmıştır.

Öte yandan, davacının işçilik alacakları tutarının anılan hususlar gözetilmeksizin belirlenmesinde hukuka uyarlık bulunmadığı gibi, davalı idarece kapatılan kurumdan olan istihkak ve alacaklara ilişkin taleplerin tüm talepler bir arada değerlendirilerek, davacının işçilik alacağının ne kadarlık kısmının ödenebileceğine devralınan kurumun mal varlığını geçmeyecek ve Hazine'ye ek külfet getirmeyecek şekilde, nakit varlıklar nispetinde 7091 sayılı Yasa'da öngörülen sıralama gözetilerek karar verileceğinden, söz konusu durumun idarece yapılacak araştırma ve değerlendirme sonucunda ortaya çıkacağı açık olup, bu aşamada davacının parasal hak talebi hakkında karar verilmesine olanak bulunmamaktadır."

18. Anılan karar başvurucu vekiline 13/6/2024 tarihinde tebliğ edilmiştir.

19. Komisyon adli yardım talebinin kabulüne ve başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

20. Başvurucu, adil yargılanma hakkı kapsamında aynı maddi olaya dayanılarak açılan başka davalarda verilen kararlardan aksi bir sonuca ulaşılarak davanın reddedilmesi nedeniyle hakkaniyete uygun yargılanma hakkı ile Mahkemenin 12/10/2021 tarihinde dava konusu işlemin iptaline karar vermesine rağmen idarece işlem tesis edilmemesi suretiyle kararın icrası hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Bununla birlikte başvurucu, bilirkişi raporu aldırılmadan ve miktar artırım dilekçesi de dikkate alınmadan kesin olarak ret kararı verilerek kanun yoluna başvuruya yönelik mahkemeye erişim hakkının ayrıca yeterli bilgi ve belge toplanmadan, mahkemece bilirkişi incelemesi yapılmadan iddia ve savunma hakkı kısıtlanarak karar verilerek hukuki dinlenilme hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

21. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvuru konusu işçilik alacaklarına ilişkin olarak ekte yer alan Kayseri Valiliğinden alınan cevabi yazıdan Mahkemenin kararı doğrultusunda hazırlanan bilirkişi raporunda belirtilen işçilik alacakları ve faiz tutarlarının başvurucu adına avukatının hesabına ödendiği ve ödemenin yapılmış olmasının başvurucu bakımından yapılacak kabul edilebilirlik (mağdur sıfatının kalmaması) incelemesinde dikkate alınması gerektiği bildirilmiştir. Ayrıca bilirkişi raporu (bkz. § 9) doğrultusunda başvurucu vekili hesabına 2/9/2024 tarihinde 13.692,67 TL anapara ve 22.986,96 TL faizin güncel tutarı olmak üzere toplam 36.679,63 TL ödeme yapıldığına ilişkin ödeme belgesi sunulmuştur.

22. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında alacaklarının maddi boyutu noktasında uyuşmazlığın devam ettiğini, idarenin dayanak kabul ettiği bilirkişi raporunda birçok eksiklikler olduğunu ve yapılan kısmi ödeme ile mağduriyetinin ortadan kalkmadığını ifade

etmiştir. Başvurucu ayrıca bireysel başvuru formundaki ihlal iddialarının dışında mülkiyet hakkının da ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

23. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 59. maddesinin (5) numaralı fıkrasında başvuru formunda belirtilen bilgilerde ve başvuruyla ilgili koşullarda herhangi bir değişiklik olduğunda bunun Mahkemeye bildirilmesinin gerektiği belirtilmiştir. Diğer yandan 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 51. maddesi ile İçtüzük'ün 83. maddesi gereği başvurucunun istismar edici, yanıltıcı ve benzeri nitelikteki davranışlarıyla bireysel başvuru hakkını açıkça kötüye kullandığının tespit edilmesi hâlinde başvuru reddedilecek ve ilgilinin yargılama giderleri dışında 2.000 TL'den fazla olmamak üzere disiplin para cezasıyla cezalandırılmasına karar verilebilecektir.

24. Genel olarak bir hakkın açıkça öngörüldüğü amaç dışında ve başkalarını zarara sokacak şekilde kullanılmasının hukuk düzenince himaye edilmeyeceğini ifade eden hakkın kötüye kullanılması bireysel başvuru alanında özel olarak ele alınmaktadır. Bu bağlamda bireysel başvuru usulünün amacına açıkça aykırı olan ve mahkemenin başvuruyu gereği gibi değerlendirmesini engelleyen davranışların başvuru hakkının kötüye kullanılması olarak değerlendirilmesi mümkündür (Mehmet Güven Ulusoy [GK], B. No: 2013/1013, 2/7/2015, § 31; S.Ö. [2. B.], B. No: 2013/7087, 18/9/2014, § 28).

25. Bu kapsamda özellikle mahkemeyi yanıltmak amacıyla gerçek olmayan maddi vakıalara dayanılması veya bu nitelikte bilgi ve belge sunulması, başvurunun değerlendirilmesi noktasında esaslı olan bir unsur hakkında bilgi verilmemesi, başvurunun değerlendirilmesi sürecinde vuku bulan ve söz konusu değerlendirmeyi etkileyecek nitelikte yeni ve önemli gelişmeler hakkında mahkemenin bilgilendirilmemesi suretiyle başvuru hakkında doğru bir kanaat oluşturulmasının engellenmesi, medeni ve meşru eleştiri sınırları saklı kalmak kaydıyla bireysel başvuru amacıyla bağdaşmayacak surette hakaret, tehdit veya tahrik edici bir üslup kullanılması ile söz konusu başvuru yolu kapsamında ihlalin tespiti ile ihlal ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına ilişkin amaçla bağdaşmayacak surette içeriksiz bir başvuruda bulunulması durumunda başvuru hakkının kötüye kullanıldığı kabul edilebilecektir (Mehmet Güven Ulusoy, § 32; S.Ö., § 29).

26. Somut olayda başvurucu iptal kararının idarece uygulanmadığını, bilirkişi raporu aldırılmadan ve miktar artırım dilekçesi dikkate alınmadan kesin olarak karar verilerek kanun yoluna başvuramadığını ayrıca adil yargılanma hakkının birtakım usulü güvencelerine aykırı şekilde karar verildiğini ileri sürerek bireysel başvuruda bulunmuştur. Ancak bireysel başvuru sonrasında kesin olarak verilen Mahkeme kararının İstinaf Dairesi tarafından kaldırıldığı ve yargılama sürecinin devam ettiği anlaşılmaktadır (bkz. §§ 14-17). Öte yandan başvurucuya bireysel başvuru sonrasında 2/9/2024 tarihinde 36.679,63 TL ödeme yapıldığı Bakanlık tarafından dosya kapsamında sunulan belgelerden anlaşılmıştır.

27. Başvurucu, bireysel başvuruda bulunmadan önce istinaf kanun yoluna başvurduğunu bireysel başvuru formunda belirtmediği gibi İstinaf Dairesi kararı ve sonraki yargılama sürecine ilişkin gelişmelerle ilgili olarak da Anayasa Mahkemesini bilgilendirmemiştir. Ayrıca Bakanlık görüşünde bildirilen ve 2/9/2024 tarihinde yapıldığı anlaşılan ödemeye ilişkin bir bilgi de vermemiştir.

28. Bireysel başvurunun yapılmasından önceki ve sonraki gelişmeler, yargılama sürecinde başvurucu lehine verilen yeni kararlar (bkz. §§ 14-17) ve ayrıca işçilik alacakları kapsamında 2/9/2024 tarihinde başvurucuya yapılan ödeme başvurucunun özellikle mağdur statüsünün

değerlendirilmesi veya ilgili diğer ihlal iddialarına yönelik kabul edilebilirlik ve esas incelemesi bakımından oldukça önem taşımaktadır. Buna karşılık başvurucu, İçtüzük'ün 59. maddesinin (5) numaralı fıkrasında belirtilen yükümlülüklerine açıkça aykırı bir şekilde yukarıda ifade edilen olgulara ilişkin olarak herhangi bir bildirimde bulunmamıştır.

29. Bu itibarla başvurucu, başvurunun değerlendirilmesi noktasında esaslı olan unsurlar hakkında bilgi vermediği, bu süreçte vuku bulan ve söz konusu değerlendirmeyi etkileyecek nitelikte yeni ve önemli gelişmeler hakkında Anayasa Mahkemesini bilgilendirmemek suretiyle başvuru hakkında doğru bir kanaat oluşturulmasını engellediği sonucuna varılmıştır.

30. Açıklanan gerekçelerle başvurunun başvuru hakkının kötüye kullanılması nedeniyle reddine karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun başvuru hakkının kötüye kullanılması nedeniyle REDDİNE,

B. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 29/1/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MÜMİN DEMİRAY

B. No: 2023/34869 | Karar tarihi: 29.01.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/34869

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

MÜMİN DEMİRAY BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/34869)

Karar Tarihi: 29/1/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Gökhan SÖNMEZ

Başvurucu : Mümin DEMİRAY

Vekili : Av. Özgür Hakan BİLGİLİ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, hakkında elkoyma tedbiri uygulanan aracın satılmasından kaynaklanan zararın tazmini istemiyle açılan davada belirlenen değerin düşük olması ve enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuru, süresi içinde yapılmıştır. Komisyon makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasının kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasının kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

2. Diğer taraftan yapılan harici nüfus kaydı sorgulaması ile başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra -9/12/2025 tarihinde- vefat ettiği tespit edilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

3. Anayasa Mahkemesi Abdurrahman Beycur ve diğerleri ([GK], B. No: 2023/76490, 31/7/2025) kararında başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra vefat etmesi hâlinde bireysel başvurudan haberi olmayan mirasçılarının hak kaybına uğramaması için yapılması gerekenler hususunda genel ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi mirasçıların hak kaybına uğramalarını engellemek, bireysel başvuruların

neticelendirilmesini sağlamak gerekliliğini birlikte karşılayabilecek bir yol olarak 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 49. maddesinin (7) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 84. maddesinin verdiği yetkiyle 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 26. maddesinin başvuru tarihinden sonra ölüm hâli için de uygulanabileceği kanaatine varmıştır. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi hâlinde bu kişi yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesinin uygun olacağı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında vefat eden başvurucunun mirasçısı olduğunu bilgi ve belgeleriyle ispat eden kişilerin ise makul bir süre içinde bireysel başvuruyu takip etme iradesini ortaya koymaları hâlinde -mirasçıların menfaatlerinin bulunup bulunmadığını da gözeterek- başvurunun incelenmesine devam edilebileceğini belirtmiştir. Bu kapsamda bireysel başvuru yapıldıktan sonra ölen bir başvurucunun mirasçılarının başvuruyu devam ettirme yönündeki taleplerini Anayasa Mahkemesine iletme yükümlülüğünün kendileri üzerinde olduğu kaydedilmelidir. Öte yandan Anayasa'nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi durumunda dahi başvurunun incelenmeye devam edilebileceği vurgulanmalıdır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

4. Açıklanan gerekçelerle başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun İŞLEMDEN KALDIRILMASINA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 29/1/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

KROMLÜKS MUTFAK CİHAZLARI İMALAT VE TİCARET A.Ş.

B. No: 2023/43226 | Karar tarihi: 29.01.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/43226

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

KROMLÜKS MUTFAK CİHAZLARI İMALAT VE TİCARET A.Ş. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/43226)

Karar Tarihi: 29/1/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Volkan SEVTEKİN

Başvurucu : Kromlüks Mutfak Cihazları İmalat ve Ticaret A.Ş.

Vekili : Av. İdris ATALAY

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, temyiz başvuru süresinin gerekçesi açıklanmayan kararın tefhim edildiği tarihten başlatılarak temyiz talebinin süre aşımından reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Asıl davada üçüncü kişi T. Başkanlığı (İdare) takip alacaklısı başvurucu Şirket aleyhine açtığı davada 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 96. vd. maddelerine dayalı olarak istihkak iddiasında bulunmuş ve haczin kaldırılmasını istemiştir.

3. Başvurucu Şirket; davaya cevabında dava konusu hacizlerin İdareye ait inşaat sahasında gerçekleştirildiğini, davalı borçlu D. Ltd. Şti.nin yüklenici A. İnşaat … A.Ş.nin alt taşeronu olduğunu, dolayısıyla borçlu ve üçüncü kişinin malı birlikte ellerinde bulundurduğunu, mahcuzların takip borçlusu şirkete kendileri tarafından satıldığını ve haczin yapıldığı şantiyeye teslim edildiğini belirtmiştir. Başvurucu, ayrıca davacı İdare ile yüklenici şirket arasında imzalanan sözleşme hükümlerine göre işin anahtar tesliminin yapılmakta olduğunu, bu durumda inşaatın teslimine kadar mülkiyetin İdareye geçmesinin söz konusu

olmadığını savunarak asıl davanın reddine karar verilmesini istemiştir. Başvurucu Şirket birleştirilen davalarda ise dava açma ve ispat külfeti istihkak iddiasında bulunan A. İnşaat …A.Ş.ye (üçüncü kişi) ait olmakla beraber, borçlu D. Ltd. Şti.nin, yüklenici A. İnşaat …A.Ş.nin alt taşeronu olduğunu belirterek üçüncü kişinin istihkak iddiasının reddine karar verilmesini istemiştir.

4. Ankara Batı 1. İcra Hukuk Mahkemesinin (Mahkeme) 15/9/2015 tarihli kararı ile asıl davanın kabulü ile haczin kaldırılmasına, birleştirilen davaların süre yönünden reddine karar verilmiştir. Kararın gerekçesinde; asıl davada söz konusu mahcuzların İdareye ait inşaat şantiyesinde haczedildiği, 3/2/2014 tarihli hakediş raporuna göre bedelinin İdare tarafından yüklenici A. İnşaat... A.Ş.ye ödendiği, dolayısıyla mahcuzların mülkiyetinin İdareye geçtiği, ödeme tarihinden sonra yapılan haciz işleminin mülkiyeti iktisap eden İdareye karşı hüküm ifade etmeyeceği belirtilmiştir. Birleştirilen davalarda ise üçüncü kişi A. İnşaat...A.Ş.nin istihkak iddiası üzerine, icra dairesince 2004 sayılı Kanun'un 97. maddesinin birinci fıkrası uyarınca istihkak iddiasıyla ilgili olarak icra takibinin taliki veya devamı hususunda karar verilmesi için takip dosyasının mahkemeye gönderildiği, mahkemece takibin talikine karar verildiği ancak alacaklı başvurucunun istihkak davasını yedi günlük dava açma süresinden sonra açtığı belirtilmiştir.

5. Anılan kararı asıl davada davalı, birleştirilen davalarda da davacı olan başvurucu Şirket temyiz etmiştir.

6. Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin (Daire) 15/10/2018 tarihli kararı ile asıl dava yönünden eksik inceleme ve araştırma sonucu karar verildiği gerekçesiyle ve birleştirilen davalarda ise vekâlet ücreti yönünden karar bozulmuştur. Kararın gerekçesi şöyledir:

"Asıl dava, üçüncü kişinin İİK'nin 96. vd. maddelerine dayalı istihkak iddiasına, birleşen davalar ise alacaklının İİK'nin 99. maddesine dayalı 3. kişinin istihkak iddiasının reddi talebine ilişkindir.

1-Davacı alacaklının birleşen davalara ilişkin temyiz itirazlarının incelenmesinde;

A) Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre, davacı alacaklının aşağıdaki bendin dışındaki temyiz itirazlarının reddi gerekmiştir.

B) Karar tarihi itibariyle yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin 7/2. maddesinde: '... (2) Davanın dinlenebilmesi için kanunlarda öngörülen ön şartın yerine getirilmemiş olması ve husumet nedeniyle davanın reddine karar verilmesinde, davanın görüldüğü mahkemeye göre Tarifenin ikinci kısmının ikinci bölümünde yazılı miktarları geçmemek üzere üçüncü kısımda yazılı avukatlık ücretine hükmolunur...' düzenlemesi yer almaktadır.

Anılan hüküm ve mahkemece birleşen davaların ön şart yokluğundan usulden reddine karar verilmiş olması sebebiyle davalı 3. kişi yararına hükmedilebilecek vekâlet ücreti 500,00.-TL'yi geçmemelidir. Bu durumda; Mahkemece, davalı 3. kişi yararına nispi vekalet ücretine hükmedilmesi hatalı olmuş ve hükmün bozulmasına karar vermek gerekmiştir.

2-Davalı alacaklının asıl davaya ilişkin temyiz itirazlarının incelenmesinde;

Mahkemece, davanın kabulüne karar verilmiş ise de yapılan inceleme ve araştırma karar vermeye yeterli değildir.

Dosya içerisinde yer alan hükme dayanak yapılan hukukçu ve makine mühendisi bilirkişi tarafından tanzim olunan raporlarda mahcuzların değer tespitlerinin yapılmakla yetinildiği, dava konusu mahcuzların bedelinin hak edişler kapsamında ödenip ödenmediğine ilişkin bir inceleme yapılmadığı anlaşılmaktadır. Bu sebeple, mahkemece borçlu şirket ile yüklenici [A.] İnşaat...A.Ş. arasında imzalandığı beyan edilen taşeronluk sözleşmesinin celbinden sonra, mahallinde keşif yapılmak suretiyle, dosyanın 2 mali müşavir ve 1 inşaat mühendisinden oluşan bilirkişi heyetine tevdii edilerek, borçlu şirket ile yüklenici [A.] İnşaat...A.Ş.'nin ticari defterleri de incelenmek sureti ile; taraflar arasında imzalanan sözleşmelerin niteliği ve haciz tarihi de dikkate alınarak, dosyada bulunan hak ediş raporları, faturalar, yapılan iş ve işin ne kadarının tamamlandığı, ödenen para miktarları gibi hususlar değerlendirilerek, dava konusu menkullerin mülkiyetinin davacı 3. kişi İdareye geçip geçmediği noktasında uzman bilirkişi raporu düzenlettirilmesi, bu doğrultuda elde edilen bilgilerin, dava dosyasında bulunan diğer delillerle birlikte değerlendirilerek oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ve araştırma sonucu davanın kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiş ve hükmün bozulmasına karar vermek gerekmiştir."

7. İdarenin karar düzeltme istemi anılan Dairenin 8/10/2019 tarihli kararı ile reddedilmiştir.

8. Bozma kararı sonrası bozmaya uyularak yapılan yargılama sonunda Mahkemenin 15/4/2022 tarihli kararı ile asıl davanın kabulü ile haczin kaldırılmasına, birleştirilen davalarda başvurucu Şirketin istihkak iddialarının süre yönünden reddine karar verilmiştir. Mahkemenin kısa kararı şöyledir:

"G.DÜŞ.//Gerekçesi ayrıntılı kararda açıklanacağı üzere;

1-Mahkememizin asıl davasında davacı [T.] Başkanlığınca, davalı Kromlüks..A.Ş. aleyhine ileri sürülen istihkak davasının KABULÜNE, 11/03/2014 tarihinde talimatla yapılan haciz işleminde üzerine haciz konulan malların üzerindeki haczin KALDIRILMASINA,

2-Tazminat koşulları oluşmadığından [T.] Başkanlığının tazminat talebinin REDDİNE,

3-Birleşen dosyalar yönünden Kromlük..A.Ş.'nin ileri sürdüğü istihkak iddialarının süre yönünden REDDİNE,

4-Sair hususların gerekçeli kararda açıklanmasına,

Dair, davacı [T.] Başkanlığı vekilinin, Birleşen dosya davacısı Kromlüks vekilinin, Birleşen dosya davalısı [A.] İnşaat vekilinin, yüzüne karşı, diğer davalının yokluğunda İİK'nın 363. maddesi uyarınca yüzüne karşı olan taraflara tefhim, yokluğunda karar verilen taraflara tebliğden itibaren 10 gün içinde Yargıtay yasa yolu açık olmak üzere verilen karar açıkça okunup usulen anlatıldı. 15/04/2022"

9. Mahkemenin 15/4/2022 tarihli gerekçeli kararında başvurucu aleyhine hükmedilen “vekâlet ücretine ilişkin” hüküm kısmı şöyledir:

"HÜKÜM: ...

7-Davacı [T.] Başkanlığı kendisini vekille temsil ettirdiğinden karar tarihinde yürürlükte bulunan AAÜT gereğince toplam asıl alacak miktarı olan 93.955,00 TL üzerinden hesaplanan 12.875,72 TL nispi vekalet ücretinin davalı ve birleşen dosyalar davacısı Kromlüks ... A.Ş.den alınarak davacı [T.] Başkanlığına ödenmesine,

8-Birleşen dosyalar davalısı [A.] İnşaat A.Ş. kendisini vekille temsil ettirdiğinden karar

tarihinde yürürlükte bulunan AAÜT gereğince 1.700,00 TL vekalet ücretinin davalı ve birleşen dosyalar davacısı Kromlüks ... A.Ş.den alınarak birleşen dosyalar davalısı [A.] İnşaat A.Ş.ye ödenmesine, ...”

10. Mahkeme, gerekçeli kararını 15/5/2022 tarihinde yazmıştır. Başvurucu vekili gerekçeli kararın 18/7/2022 tarihinde taraflara tebliğini talep etmiştir. Gerekçeli kararın başvurucuya 25/7/2022 tarihinde tebliğ edilmesi üzerine başvurucu 4/8/2022 tarihinde temyiz kanun yoluna başvurmuştur.

11. Mahkeme 9/9/2022 tarihli ek kararla başvurucunun temyiz talebinin süresinde olmadığını belirterek reddetmiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"Somut olayda mahkememiz kararının davalı birleşen dosyalar davacısı Kromlüks ... LTD. ŞTİ. vekilinin 15/04/2022 tarihinde yüzüne karşı verildiği, temyiz başvurusunun ise davalı birleşen dosyalar davacısı Kromlüks ... LTD. ŞTİ. vekili tarafından yasal 10 günlük süre geçtikten sonra 04/08/2022 tarihinde yapıldığı anlaşılmakla temyiz talebinin süre yönünden REDDİNE, ..."

12. Bu defa başvurucu, söz konusu ek kararı temyiz etmiştir. Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin (12. Hukuk Dairesi) 20/1/2023 tarihli kararında, vekâlet ücretine yönelik temyizin gerekçeli kararın tebliğ tarihine göre süresinde olduğu kabul edilerek 9/9/2022 tarihli ek kararın kaldırılmasına ve yapılan temyiz incelemesi sonucu miktar yönünden vekâlet ücretine ilişkin temyiz dilekçesinin reddine; asıl davada haczin kaldırılması ve birleştirilen davalarda süre yönünden redde ilişkin temyiz istemlerinin ise süre aşımından reddine karar verilmiştir. 12. Hukuk Dairesinin kararının gerekçesi şöyledir:

"1- Mahkemece verilen 15.04.2022 tarihli kısa kararda vekalet ücreti yönünden hüküm kurulmadığı, gerekçeli kararda ise alacaklı aleyhine vekalet ücretine hükmedildiği anlaşıldığından, vekalet ücretine yönelik temyizin gerekçeli kararın tebliğ tarihine göre süresinde olduğu anlaşılmakla, mahkemenin 09.09.2022 tarih, 2019/638 Esas 2022/334 Karar nolu temyiz talebinin süre yönünden reddine dair kararının oybirliği ile kaldırılmasına karar verildikten sonra vekalet ücretine yönelik temyiz isteminin incelenmesine geçildi;

Temyiz, toplam 14.575,72 TL tutarındaki vekalet ücretine ilişkindir.

İİK'nın 4949 sayılı Kanun'la değiştirilen 363/1. maddesinin son cümlesindeki kesinlik sınırının aynı kanunun ek 1. maddesinin 1. fıkrası uyarınca 01.01.2022 tarihinden itibaren artırılan miktarı dikkate alındığında uyuşmazlık konusu değerin 16.860,00 TL'yi geçmediği anlaşıldığından mahkeme kararının temyiz kabiliyeti yoktur.

Alacaklının vekalet ücretine ilişkin temyiz dilekçesinin (REDDİNE),

2-Asıl davada haczin kaldırılmasına birleşen dosyalar yönünden ise süre yönünden redde ilişkin mahkeme kararına yönelik temyiz isteminin incelenmesinde ise;

Kararın, temyiz edene 15/04/2022 tarihinde tefhim edildiği halde temyiz dilekçesi belirli süre geçirildikten sonra 04/08/2022 tarihinde verilip kaydettirildiğinden, işbu kararlara ilişkin alacaklının temyiz dilekçesinin, süre aşımı bakımından (REDDİNE), 20.01.2023 gününde oy birliği ile karar verildi."

13. Başvurucunun anılan karara karşı karar düzeltme istemi 12. Hukuk Dairesinin 13/4/2023 tarihli kararıyla reddedilmiştir.

14. Başvurucu, nihai kararı 12/5/2023 tarihinde öğrendikten sonra 9/6/2023 tarihinde

bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

15. Başvurucu, temyiz süresinin gerekçesi açıklanmayan kararın tefhim edildiği tarihten başlatılarak Anayasa Mahkemesinin emsal kararlarına aykırı şekilde karar verilmek suretiyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

16. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, Anayasa Mahkemesi tarafından yapılacak incelemede Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ve ayrıca ilgili İdareden temin edilen görüş ve belgeler ile somut olayın kendine özgü şartlarının dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

17. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

18. Anayasa Mahkemesi, somut başvuru ile aynı nitelikteki ihlal iddialarını incelediği Rüstem Gül ([2. B.], B. No: 2021/26038, 22/11/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi; gerekçesi açıklanmamış bir hükmün tefhim edilmiş bir hüküm olarak sayılmayacağını, gerekçeli karar tebliğ ya da tefhim edilmeden kanun yoluna başvurma süresinin başlamayacağını belirtmiştir. Anayasa Mahkemesi; başvurucunun kısa kararla birlikte kararın gerekçesini öğrenemediği, dolayısıyla karar gerekçesini bilmeyen başvurucudan kısa kararın tefhiminden itibaren istinaf kanun yoluna başvurmasını beklemenin başvurucuya ağır bir külfet yüklediği, bu durumda kanun yolu merciinin somut olayın şartlarında istinaf süresini, ilk derece mahkemesi kararının gerekçesi açıklanmadan tefhim tarihinden itibaren başlatmasına ilişkin yorumunun öngörülemez nitelikte olduğu, başvurucunun katlanmak zorunda kaldığı külfetin hedeflenen meşru amaçla orantısız olduğu, müdahalenin ölçülü olmadığı sonucuna ulaşmıştır (aynı kararda bkz. §§ 41, 42).

19. Eldeki başvuruda Mahkemenin 15/4/2022 tarihli kısa kararında “Gerekçesi ayrıntılı kararda açıklanacağı üzere” ve “Sair hususların gerekçeli kararda açıklanmasına” şeklinde açıklamalarla başvurucu yönünden kararın tefhimden itibaren on günlük süre içinde temyiz kanun yolu açık olmak üzere verildiği belirtilmiştir (bkz. § 8). Gerekçeli kararın ise 15/5/2022 tarihinde yazıldığı ve başvurucuya 25/7/2022 tarihinde tebliği sonrasında başvurucunun kararı 4/8/2022 tarihinde temyiz ettiği ancak Mahkemenin 9/9/2022 tarihli ek kararla başvurucunun temyiz talebini süresinde olmadığından reddettiği anlaşılmaktadır (bkz. §§ 10, 11).

20. Bu defa söz konusu ek kararın temyizi üzerine 12. Hukuk Dairesinin başvurucunun “vekâlet ücretine yönelik temyiz istemleri” ile “asıl davada haczin kaldırılması ve birleştirilen davalarda süre yönünden redde ilişkin temyiz istemlerini” ayrı ayrı değerlendirerek karar verdiği anlaşılmaktadır.

21. Buna göre başvurucunun “vekâlet ücretine yönelik temyiz istemleri” gerekçeli kararın tebliğ tarihine göre süresinde olduğu kabul edilerek 9/9/2022 tarihli ek kararın kaldırılmasına ve yapılan temyiz incelemesi sonucu miktar yönünden (14.575,72 TL'nin) vekâlet ücretinin [12.875,72 TL + 1.700 TL = 14.575,72 TL (bkz. § 9)] temyiz kesinlik sınırını (16.860 TL'yi) geçmediğinden Mahkeme kararının temyiz kabiliyeti bulunmadığı belirtilerek temyiz dilekçesinin reddine karar verilmiştir (bkz. § 12).

22. Öte yandan başvurucunun “asıl davada haczin kaldırılması ve birleştirilen davalarda süre yönünden redde ilişkin temyiz istemleri” ise Mahkeme kısa kararının, başvurucuya 15/4/2022 tarihinde tefhim edildiği, temyiz süresi geçirildikten sonra 4/8/2022 tarihinde temyiz isteminde bulunulduğu gerekçesiyle temyiz isteminin süre aşımından reddine karar verilmiştir (bkz. § 12).

23. Bu tespitler ışığında başvurucunun bir kısım temyiz itirazlarının gerekçeli kararın tebliğ tarihine göre süresinde kabul edilmesi, diğer bir kısım temyiz itirazlarının ise kısa kararın tefhim edildiği tarihe göre süresinde kabul edilmemesine ilişkin 12. Hukuk Dairesinin uygulama ve yorumunun öngörülemez nitelikte olduğu anlaşılmaktadır. Gerekçesi açıklanmamış bir hükmün tefhim edilmiş bir hüküm olarak sayılmayacağı hususu da dikkate alındığında Rüstem Gül kararında açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

24. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

25. Başvurucu, ihlalin tespiti ile yeniden yargılama yapılması talebinde bulunmuştur.

26. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Yargıtay 12. Hukuk Dairesine (E.2023/3027, K.2023/2666) iletilmek üzere Ankara Batı 1. İcra Hukuk Mahkemesine (E.2019/638, K.2022/334) GÖNDERİLMESİNE,

D. 1.480,40 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 41.480,40 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ

UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 29/1/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

HASAN TİĞİZ

B. No: 2023/64230 | Karar tarihi: 29.01.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/64230

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

HASAN TİĞİZ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/64230)

Karar Tarihi: 29/1/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucu : Hasan TİĞİZ

Vekili : Av. Mehmet Cemal İLGE

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; taşınmaza kamulaştırma yapılmadan el atılması ve bunun karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvuru, süresinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kamulaştırmasız El Atma Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

2. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Şevket Karataş ([GK], B. No: 2015/12554, 25/10/2018), Celalettin Aşçıoğlu ([1. B.], B. No: 2013/1436, 6/3/2014), Mustafa Asiler ([2. B.], B. No: 2013/3578, 25/2/2015) ile İbrahim Oğuz ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/5926, 6/10/2015) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvurucuların taşınmazlarına yapılan kamulaştırmasız el atmanın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleri ile 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda belirtilen usule uymadığı belirtilerek mülkiyet hakkına yapılan

söz konusu müdahalenin kanunilik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

3. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

4. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

5. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

6. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'la 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'a eklenen 5/A maddesi ve ayrıca anılan Kanun'un geçici 3. maddesinde yapılan değişiklik gereği 12/3/2024 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde derdest olan yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

7. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

8. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 1.058.064,87 TL maddi ve 250.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

9. Kamulaştırmasız el atma şikâyeti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır.

Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucuya net 50.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

10. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Öte yandan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

3. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. 1. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Batman 1. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2020/248, K.2021/532) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucuya net 50.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 2.220,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 42.220,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 29/1/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

FAYSAL SEVİM

B. No: 2023/97525 | Karar tarihi: 29.01.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/97525

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

FAYSAL SEVİM BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/97525)

Karar Tarihi: 29/1/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Yusuf Enes KAYA

Başvurucu : Faysal SEVİM

Vekili : Av. Yusuf TANRIKULU

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, mahsup talebinin reddedilmesi nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucunun Diyarbakır 1. Asliye Ceza Mahkemesince (E.2012/916) verilen ve 1/7/2015 tarihinde kesinleşen 2 yıl 1 ay, 18/2/2015 tarihinde kesinleşen (E.2011/207) 5 ay, 7/10/2015 tarihinde kesinleşen (E.2010/774) 5 ay hapis cezası bulunmaktadır. Bu cezalar 2 yıl 11 ay olarak içtima edilmiştir.

3. Başvurucu; Diyarbakır 1. Asliye Ceza Mahkemesinin E.2011/207 sayılı dosyasından aldığı 5 aylık hapis ve 13.320 TL adli para cezasının Yargıtay tarafından lehine bozulduğunu ve yeniden yargılamada 8 yıllık dava zamanaşımı nedeniyle davanın düştüğünü ancak dosyanın daha sonra 2022/171 esas numarasıyla tekrar açıldığını, bu süreçte daha önce infaz ettiği 5 aylık hapis cezasının mahsup edildiğini, buna rağmen hakkında kesinleşen cezaların içtima edilerek hazırlanan müddetnamede bu 5 aylık mahsup düşümünün tam olarak yapılmadığını belirterek söz konusu mahsubun uygulanması suretiyle yeni bir müddetname hazırlanması talebinde bulunmuştur.

4. Diyarbakır 3. İnfaz Hâkimliği (İnfaz Hâkimliği) 18/9/2023 tarihinde başvurucunun talebini kabul etmiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"Hükümlünün Diyarbakır 1. Asliye Ceza Mahkemesinin E.2011/207, K.2012/620 ve 18/2/2015 kesinleşme tarihli 5 ay hapis cezası verildiği bu cezanın hükümlünün içtimalı farklı dosyalar ile 1/2 infaz oranı uygulanarak infaz ettiği ve 20/1/2019 yerine getirme tarihli olacak şekilde 4/12/2019 tarihinde yerine getirme işleminin yapıldığı görülmüş olup, mahsup şartları gerçekleştiği anlaşılmakla hükümlünün Diyarbakır 1. Asliye Ceza Mahkemesinin E.2011/207, K.2012/620 sayılı dosyasında infaz ettiği 5 aylık sürenin ceza evinde ve denetimli serbestlik müdürlüğünde geçen zaman aralığı hesaplanmak suretiyle infaz etmekte olduğu Diyarbakır İnfaz Hakimliğinin 2023/13016 Esas 2023/13379 Karar sayılı kararı ile verilen 8 yıl 8 ay 30 gün hapis (içtimalı) cezasından mahsubuna ilişkin talebin kabulüne karar verilmiştir."

5. Savcılık bu karara itiraz etmiştir. İtiraz üzerine Diyarbakır 1. Ağır Ceza Mahkemesi 23/10/2023 tarihinde itirazın kabulüne ve İnfaz Hâkimliği kararının kesin olarak kaldırılmasına karar vermiştir.

6. Kararda, Yargıtay kararlarına atıf yapılarak (Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 27/6/2008 tarihli ve E.2008/5169, K.2008/5425; 5/12/2016 tarihli ve E.2016/3357, K.2016/4165; 16/11/2017 tarihli ve E.2017/1366, K.2017/4019 sayılı; Yargıtay (kapatılan) 18. Ceza Dairesinin 11/1/2016 tarihli ve E.2015/30987, K.2016/108 sayılı kararları) yasal değişiklikle suçun ortadan kaldırılmasının, cezada indirime gidilmesinin, cezanın zamanaşımına uğramasının geçmişte gerçekleştirilen ceza infazını haksız tutuklama durumuna getirmeyeceği ve bu sürelerin başka bir cezadan mahsubunun mümkün olmayacağı belirtilmiştir.

7. Başvurucu, nihai kararı 28/10/2023 tarihinde öğrendikten sonra 10/11/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

8. Komisyon; adli yardım talebinin kabulü ile başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten geçici olarak muaf tutulmasına ve başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

9. Başvurucu, mahsup talebinin reddedilmesinden şikâyetçidir. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümlerinin, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

10. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 51. maddesi ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 83. maddesi gereği başvurucunun istismar edici, yanıltıcı ve benzeri nitelikteki davranışlarıyla bireysel başvuru hakkını açıkça kötüye kullandığının tespit edilmesi hâlinde başvuru reddedilecek ve ilgilinin yargılama giderleri dışında 2.000 TL'den fazla olmamak üzere disiplin para cezasıyla cezalandırılmasına karar verilebilecektir.

11. Anılan düzenlemelerde genel olarak bir hakkın açıkça öngörüldüğü amaç dışında ve başkalarını zarara sokacak şekilde kullanılmasının hukuk düzenince himaye edilmeyeceğini ifade eden hakkın kötüye kullanılması bireysel başvuru alanında özel olarak ele alınmaktadır. Bu bağlamda bireysel başvuru usulünün amacına açıkça aykırı olan ve

mahkemenin başvuruyu gereği gibi değerlendirmesini engelleyen davranışların başvuru hakkının kötüye kullanılması olarak değerlendirilmesi mümkündür (Mehmet Güven Ulusoy [GK], B. No: 2013/1013, 2/7/2015, § 31; S.Ö. [2. B.], B. No: 2013/7087, 18/9/2014, § 28).

12. Bu kapsamda özellikle mahkemeyi yanıltmak amacıyla gerçek olmayan maddi vakıalara dayanılması veya bu nitelikte bilgi ve belge sunulması, başvurunun değerlendirilmesi noktasında esaslı olan bir unsur hakkında bilgi verilmemesi, başvurunun değerlendirilmesi sürecinde vuku bulan ve söz konusu değerlendirmeyi etkileyecek nitelikte yeni ve önemli gelişmeler hakkında mahkemenin bilgilendirilmemesi suretiyle başvuru hakkında doğru bir kanaat oluşturulmasının engellenmesi, medeni ve meşru eleştiri sınırları saklı kalmak kaydıyla bireysel başvuru amacıyla bağdaşmayacak surette hakaret, tehdit veya tahrik edici bir üslup kullanılması ile söz konusu başvuru yolu kapsamında ihlalin tespiti ile ihlal ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına ilişkin amaçla bağdaşmayacak surette içeriksiz bir başvuruda bulunulması durumunda başvuru hakkının kötüye kullanıldığı kabul edilebilecektir (Mehmet Güven Ulusoy, § 32; S.Ö., § 29; Selman Kapan ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/7302, 20/4/2016, § 50).

13. Başvurucu, Diyarbakır 1. Asliye Ceza Mahkemesinin E.2011/207 sayılı dava dosyasında yargılandığını, ilgili mahkemenin 5/6/2012 tarihinde 5 ay hapis ve 13.320 TL adli para cezası ile cezalandırılmasına karar verdiğini, temyiz sonucunda dosyanın Yargıtay 7. Ceza Dairesinin E.2020/4963 sayılı kararıyla lehine bozulduğunu, bozma üzerine dosyanın Diyarbakır 1. Asliye Ceza Mahkemesinin E.2021/353 sayılı dosyasında görülmeye başlandığını, yargılama neticesinde 8 yıllık dava zamanaşımı sürecinin dolması nedeniyle düşme kararı verildiğini, zamanaşımından düşen dosyanın ilerleyen süreçte bila infaz sonrası açılıştan kaynaklı olarak Diyarbakır 1. Asliye Ceza Mahkemesinin E.2022/171 sayılı dosyasında tekrar açıldığını ve 7/6/2022 tarihinde hüküm verildiğini, bu hapis cezasının infaz edilmesinden kaynaklı mahsup talebinin kabulü gerektiğini ileri sürmüştür.

14. Ancak yapılan incelemede Diyarbakır 1. Asliye Ceza Mahkemesinin E.2011/207 sayılı dosyası (15/9/2010 tarihli eyleme ilişkin), başvurucunun iddia ettiğinin aksine 18/2/2015 tarihinde Yargıtay 7. Ceza Dairesince düzeltilerek onanmış ve kesinleşmiştir. Başvurucunun bahsettiği Yargıtay 7. Ceza Dairesinin 10/2/2021 tarihli ve E.2020/4963 sayılı bozma kararı, E.2011/207 sayılı dosya ile değil Diyarbakır 1. Asliye Ceza Mahkemesinin E.2010/977 sayılı dosyası (1/10/2010 tarihli eyleme ilişkin) hakkında daha önce verilen bozma kararı üzerine E.2019/486 sayılı dosyada verilen karara ilişkindir. Bu bozma kararından sonra verilen 4/1/2022 tarihli zamanaşımı nedeniyle düşme kararı da başvurucunun E.2011/207 sayılı dosyasına ilişkin değildir. Öte yandan bu düşme kararı 29/3/2023 tarihli temyiz isteminin reddi kararıyla kesinleşmiştir. Başvurucu E.2011/207 sayılı dosyanın zamanaşımı nedeniyle düşme kararından sonra E.2022/171 sayılı dosyada tekrar açıldığını iddia etmiş ise de E.2022/171 sayılı dosya, E.2011/207 sayılı dosyada yapılan uyarlama yargılaması sonrasında açılmıştır. Zamanaşımı nedeniyle düşme kararı verilen dosya ile bir ilgisi bulunmamaktadır.

15. Açıklanan gerekçelerle başvurucu tarafından sunulan bilgilerin gerçeği yansıtmadığı ve Anayasa Mahkemesini yanıltıcı nitelikte olduğu anlaşıldığından başvurunun başvuru hakkının kötüye kullanılması nedeniyle reddine karar verilmesi gerekir.

16. Başvurunun mahiyeti gözetildiğinde 6216 sayılı Kanun'un 51. maddesi ve İçtüzük'ün 83. maddesi uyarınca başvurucu aleyhine disiplin para cezasına hükmedilmesine gerek görülmemiştir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun başvuru hakkının kötüye kullanılması nedeniyle REDDİNE,

B. Başvuru, başvuru hakkının kötüye kullanılması nedeniyle reddedildiğinden ve başvurucunun adli yardım talebinde bulunduğu anlaşıldığından yatırılmayan 2.220,60 TL harcın başvurucudan TAHSİLİNE 29/1/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MEHMET ÖZEN

B. No: 2023/103547 | Karar tarihi: 29.01.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/103547

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

MEHMET ÖZEN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/103547)

Karar Tarihi: 29/1/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Ayça GANİDAĞLI DEMİRCİ

Başvurucu : Mehmet ÖZEN

Vekili : Av. Hakan GELERİ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, taşınmaza kamulaştırma yapılmadan el atılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuru, süresi içinde yapılmıştır. Komisyon, adli yardım talebinin kabulü ile başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

2. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Şevket Karataş ([GK], B. No: 2015/12554, 25/10/2018), Celalettin Aşçıoğlu ([1. B.], B. No: 2013/1436, 6/3/2014), Mustafa Asiler ([2. B.], B. No: 2013/3578, 25/2/2015) ile İbrahim Oğuz ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/5926, 6/10/2015) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvurucuların taşınmazlarına yapılan kamulaştırmasız el atmanın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleri ile 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda belirtilen usule uymadığı belirtilerek mülkiyet hakkına yapılan söz konusu müdahalenin kanunilik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

3. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

4. Başvurucu, ihlalin tespiti ve 100.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucuya manevi zararları karşılığında net 50.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucuya net 50.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 29/1/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

DÖRTEL İNŞAAT TAAHHÜT NAKLİYE TURİZM TEMİZLİK YEMEK GÜVENLİK HİZMETLERİ TİCARET LTD. ŞTİ.

B. No: 2023/107732 | Karar tarihi: 29.01.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/107732

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

DÖRTEL İNŞAAT TAAHHÜT NAKLİYE TURİZM TEMİZLİK YEMEK GÜVENLİK HİZMETLERİ TİCARET LTD. ŞTİ. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/107732)

Karar Tarihi: 29/1/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Tuğba TUNA IŞIK

Başvurucu : Dörtel İnşaat Taahhüt Nakliye Turizm Temizlik Yemek Güvenlik Hizmetleri Ticaret Ltd. Şti.

Vekili : Av. Ömer GÖKTAŞ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, ihale yoluyla satın alınan taşınmazda ön alım hakkının kullanımı suretiyle açılan tapu iptal ve tescil davasının kabulüne karar verilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 27/12/2023 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Adana ili Çukurova ilçesi Şambayadı Mahallesi'nde bulunan 3114151/4270990 oranındaki payı Sümer Holding A.Ş.ye (Sümer Holding) ait taşınmaz Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (İdare) tarafından 29/3/2017 tarihinde 24/11/1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun kapsamında yapılan ihale ile satışa çıkarılmıştır. Söz konusu ihale en yüksek teklif olan 8.250.000 TL'yi veren başvurucu Şirket üzerinde kalmıştır. 31/10/2017 tarihinde satış sözleşmesi başvurucu Şirket ile Sümer Holding arasında imzalanmış ve satışa konu taşınmaz payı 17/1/2018 tarihinde başvurucu Şirket adına tapuya tescil edilmiştir.

6. Davacı M.D. 18/10/2017 tarihinde Adana 4. Asliye Hukuk Mahkemesinde, davacı F.D. ise 2/11/2017 tarihinde Adana 2. Asliye Hukuk Mahkemesinde ihale konusu taşınmaz üzerinde pay sahibi oldukları gerekçesiyle başvurucu Şirkete karşı ön alım hakkından kaynaklanan tapu iptali ve tescil davası açmıştır. Davalar, Adana 4. Asliye Hukuk Mahkemesinin (Mahkeme) E.2017/552 sayılı dosyası üzerinde birleşmiştir.

7. Davacılar 4.125.258,75 TL'yi depo edilmek üzere banka hesabına ayrı ayrı yatırmıştır.

8. Davacı M.D. sunduğu dava dilekçesinde ihale komisyonu kararının Özelleştirme Yüksek Kurulunun 11/9/2017 tarihli kararı ile onaylandığını, onaylama kararının 14/9/2017 tarihli ve 30180 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak kesinleştiğini belirtmiştir. Ön alım hakkının payın satışı ile doğması nedeniyle taşınmaz henüz davalı başvurucu Şirket adına tapuda tescil edilmese bile 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu gereğince ön alım hakkının kullanılabileceğini ifade etmiştir. Davacı M.D. davaya konu taşınmazın satışına ilişkin ihaleye katılıp pey sürdükten sonra ihaleden çekilmesinin ön alım hakkını kullanmasına engel olmadığına ilişkin Yargıtay içtihadını sunmuştur. Davacı F.D. de dava dilekçesinde M.D.nin dilekçesindeki beyana benzer iddialar ileri sürmüştür.

9. Başvurucu Şirket cevap dilekçesinde davanın ön alım hakkı doğmadan açıldığını vurgulamıştır. Bu kapsamda dava tarihi itibarıyla ortada geçerli bir satım sözleşmesi olmaması nedeniyle Mahkeme tarafından davanın esasa girilmeden reddedilmesi gerektiğini, dava konusu taşınmazın ancak ihale yoluyla satılabileceğini, bu satışın cebrî olması nedeniyle de ön alım hakkının kullanılamayacağını, taşınmaz üzerinde fiilî taksimi bulunmasının ön alım hakkının kullanılmasına engel olduğunu ifade etmiştir. Başvurucu Şirket, davacı M.D.nin ve diğer davacı F.D.nin babasının dava konusu taşınmaz ile ilgili daha önce yapılan ihaleye de katıldıklarını, ihaleye teklif verenler ile M.D.nin teklifi arasındaki farkın ciddi olmasının M.D.nin iyi niyetle hareket etmediğinin bir göstergesi olduğunu belirtmiştir. Dava konusu taşınmazın satıldığı ihaleye ise bu defa M.D.nin katıldığını, F.D.nin babasının da M.D.nin yanında yer aldığını, bir yıl önce ihaleye rakip olarak giren kişilerin bir yıl sonra ihaleye akrabaları ile girerek pey sürmelerinin kötü niyetin açık delili olduğunu iddia etmiştir.

10. Mahkeme, taşınmaz üzerinde keşif yapmış, bilirkişi heyetinden rapor almış ve tanıkları dinledikten sonra davanın 6/12/2018 tarihinde kabulüne karar vermiş; kararın gerekçesinde, ihaleye katılıp pey sürmüş olsalar da davacıların kanuni ön alım haklarının olduğunu, davaların taşınmazın başvurucu Şirket adına tescil edilmesinden önce açılmasına rağmen dava açıldıktan sonra tescil yapılması nedeniyle dava şartı bulunmadığının değerlendirilemeyeceğini, fiilî taksim iddiası yönünden ise yapılan keşif ve dinlenen

tanıkların beyanlarından taşınmazın hissedarlar tarafından sabit bir kullanım alanı olmadığının anlaşıldığını ifade etmiştir.

11. Başvurucu Şirket, Mahkeme kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. İstinaf dilekçesinde; davacıların kanuni ön alım hakkı doğmadan dava açtıklarını, bazı delillerin dosya kapsamına alınması talebinin Mahkemece karşılanmadığını belirtmiştir. Başvurucu Şirket, Sümer Holdingten satış ihalesi bilgileri ile kamera kayıtlarının, ayrıca Şambayadı Mahallesi muhtarından dava konusu taşınmazın bulunduğu yerin kimler tarafından ne şekilde kullanıldığının sorulmasını talep etmiş, taşınmaz üzerinde fiilî taksim olduğunu ileri sürmüştür.

12. Adana Bölge Adliye Mahkemesi 4. Hukuk Dairesi (İstinaf Dairesi) 30/9/2019 tarihli kararıyla davanın kabulüne ilişkin kararın yerinde görüldüğünü ancak başvurucu Şirketten dava değeri üzerinden iki kez nispi harç ve vekâlet ücretine hükmedilmesinin hatalı olduğunu belirterek hüküm fıkrasının düzeltilmesine temyiz kanun yolu açık olmak üzere karar vermiştir. İstinaf Dairesi başvurucu Şirketin fiilî taksim iddiası hakkında taşınmazın taraflarca taksim edilmemesi, davacıların kullanımında olan bir alanın olmaması, satım sözleşmesinin ihale memurunun ihaleyi açıklamasıyla kurulması nedeniyle başvurucu Şirketin istinaf dilekçesindeki iddialarını yerinde görmemiştir.

13. Başvurucu, karara karşı temyiz kanun yolu başvurusunda bulunmuştur. (Kapatılan) Yargıtay 14. Hukuk Dairesi 2/3/2021 tarihli kararıyla İstinaf Dairesinin kararının bozulmasına karar vermiştir. Karar gerekçesinde, ilgili mevzuat ve Yargıtay içtihadı birleştirme kararı uyarınca ihtiyari açık artırma sonucu satılan paya ilişkin paydaş davacıların ön alım davası açmalarının önünde bir engel olmadığı ancak davacıların ihaleye pey sürmek suretiyle katılmalarından sonra ön alım davası açmalarının 4721 sayılı Kanun'un 2. maddesinde yer alan dürüstlük kuralı ile bağdaşmayacağı belirtilmiştir.

14. İstinaf Dairesi 11/11/2021 tarihinde önceki kararında direnme kararı vererek Yargıtay (kapatılan) 14. Hukuk Dairesinin bozma kararına uymamıştır. İstinaf Dairesi, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun kararda ihtiyari ihaleye pey sürmek suretiyle katıldıktan sonra dava yoluyla ön alım hakkının kullanılmasının iyi niyet kurallarına ters düşmeyeceğine yönelik içtihadı birleştirme kararına değinmiştir.

15. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 10/5/2023 tarihli kararıyla İstinaf Dairesi kararının usul ve kanuna uygun olduğuna karar vermiştir. Kararda;

- Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından yapılan ihalede ihale şartnamesinin 23/a maddesinde yer alan "Taşınmaz üzerinde diğer hissedarların şufa hakkı bulunmakta olup, diğer hissedarlara ait şufa haklarının kullandırılmasına ilişkin işlemler ilgili mevzuat çerçevesinde alıcı tarafından yapılacaktır. Alıcı şufa hakkı ile ilgili olarak muhatabın kendisi olduğunu, şufa hakkına ilişkin holdingten her ne surette olursa olsun hiçbir zarar-ziyan vb. talepte bulunamayacağını kabul ve taahhüt eder." ibaresine dikkat çekmiştir.

- 4721 sayılı Kanun'un 733. maddesinde sadece cebrî satışlarda ön alım hakkının kullanılamayacağının vurgulandığını, ihtiyari ihale suretiyle yapılan satışlar için ön alım hakkının kullanılamayacağına dair bir düzenlemeye yer verilmediğini ve somut olayda dava konusu payın ihtiyari ihale suretiyle devredildiği hususunda ihtilaf bulunmadığını belirtmiştir.

- Yargıtay İçtihadı Birleştirme Hukuk Genel Kurulunun 29/11/1939 tarihli ve E.1938/17, K.1939/57 sayılı, 9/3/1955 tarihli ve E.1954/27, K.1955/3 sayılı kararlarına değinerek ihale

usulü ile yapılan satışlarda kanuni ön alım hakkının kullanılabileceği, ilgili mevzuat ve Yargıtay içtihatları gereğince ihtiyari ihaleye katılan paydaşların kanuni ön alım hakkını kullanmalarının dürüstlük kurallarına aykırı olmadığı, İstinaf Dairesinin bu yöndeki direnme kararının hukuka uygun olduğu ancak başvurucunun diğer temyiz iddialarının değerlendirilmesi için dosyanın Yargıtay Dairesine gönderilmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

16. Yargıtay 7. Hukuk Dairesi 4/10/2023 tarihli kararıyla İstinaf Dairesi kararının onanmasına karar vermiştir.

17. Başvurucu, nihai kararı 5/12/2023 tarihinde öğrenmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. İlgili Mevzuat

18. 4721 sayılı Kanun'un "Dürüst davranma" başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"Herkes, haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır.

Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz."

19. 4721 sayılı Kanun'un "Önalım hakkı sahibi" başlıklı 732. maddesi şöyledir:

"Paylı mülkiyette bir paydaşın taşınmaz üzerindeki payını tamamen veya kısmen üçüncü kişiye satması hâlinde, diğer paydaşlar önalım hakkını kullanabilirler."

20. 4721 sayılı Kanun'un "Kullanma yasağı, feragat ve hak düşürücü süre" başlıklı 733. maddesinin 24/12/2025 tarihli ve 7571 sayılı Kanun'un 35. maddesi ile yapılan değişiklikten önceki hâlinin ilgili kısmı şöyledir:

"Cebrî artırmayla satışlarda önalım hakkı kullanılamaz."

21. 4721 sayılı Kanun'un 733. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında yapılan satışlar ile cebrî artırmayla satışlarda önalım hakkı kullanılamaz."

22. 4721 sayılı Kanun'un "Kullanılması" başlıklı 734. maddesinin 7571 sayılı Kanun'un 36. maddesi ile yapılan değişiklikten önceki hâli şöyledir:

"Önalım hakkı, alıcıya karşı dava açılarak kullanılır.

Önalım hakkı sahibi, adına payın tesciline karar verilmeden önce, satış bedeli ile alıcıya düşen tapu giderlerini, hâkim tarafından belirlenen süre içinde hâkimin belirleyeceği yere nakden yatırmakla yükümlüdür."

B. Yargıtay Kararları

23. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Hukuk Genel Kurulunun 29/11/1939 tarihli ve E.1938/17, K.1939/57 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"Reylere müracaat neticesinde mevcudun üçte ikisi nisbetini ziyadesiyle geçen bir ekseriyetle atideki karar ittihaz olunmuştur:

...

Artırma ve Eksiltme Kanununa göre yapılan gayrimenkul satışları sırf ihtiyarî satışlardan

olmakla beraber 571 nci maddenin hükmü haricinde cereyan eder. Bunların ihtiyarî satış mahiyetlerinden dolayı Kanunu Medeninin 658 ve 659 ncu maddelerinde yazılı şüf'a hükümlerine tabi olduğunda şüphe yoktur. Mezkur maddelerdeki akdi ve kanunî şüf'a hakları satışın öğrenildiği tarihten itibaren bir ay içinde kullanılabilir. Satıştan önce istimal edilmelerine lüzum ve imkan yoktur. İcra Kanununa tevfik edilmeyen ihtiyarî artırmaların hepsi hakkında şüf'anın umumî hükümleri ayniyle cereyan eder. Bundan dolayı o gibi alenî ve ihtiyarî müzayedelerde de zikri geçen usulün 572 nci maddesi hükmü tatbik olunamaz."

24. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Hukuk Genel Kurulunun 9/3/1955 tarihli ve E.1954/27, K.1955/3 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesinin 24.11.1937 tarih ve 1015 esas, 2360 karar sayılı ve Altıncı Hukuk Dairesinin 22.6.1954 tarih ve 2622 esas, 3301 karar sayılı kararları arasındaki mübayenetin halli gerekli görülmesine mebni toplanan Tevhidi İçtihat Hukuk Kısmı Umumi Heyetinde keyfiyet müzakere olundu:

Birinci Hukuk Dairesi İlamına nazaran; ihtiyari müzayede ile satılığa çıkarılan gayrimenkulun şayi hissesine müzayede sırasında diğer hissedarın pey sürmesinin ve bilahare müzayededen çekilmesinin şufa hakkını iskat etmiyeceği içtihat edilmiş olduğu halde Altıncı Hukuk Dairesi İlamiyle: (Müzayedeye çıkarılan şayi gayrimenkul hissesini satın almak için pey süren hissedar vekilinin 13.700 liradan keffiyet ettiğini bildirerek müzayede kaimesini imza eylemesinin bu hisseyi satın alan şahsa karşı şufa hakkından feragati tazammun ettiği) içtihat edilmiş olduğundan iki ilam arasındaki mübayenet açıktır.

Bir gayrimenkulün şayi hissesinin aleni müzayede ile satılığa çıkarılması halinde, şayi hissedarlardan her birinin müzayedeye iştirak ederek satılığa arzedilen hisseyi satın almak hakkını haiz bulundukları gibi bu yola başvurmayarak müzayededen satın alan üçüncü şahsa karşı şufa hakkını kullanmak suretiyle de o hisseyi elde etmek salahiyetini haizdirler. Hissedarın müzayedeye iştirak etmesi şufa hakkını kullanması demek olmayıp bilakis satılığa arzedilen hisseyi müzayede neticesinde taayyün edecek bedelle satın almak istemesidir. Muayyen bir hadden sonra hissedarın müzayededen çekilmesi de şufa hakkının istimalinden feragat olmayıp fiatı daha fazla yükseltmemek müzayede neticesini beklemek hususundaki kasdi ifade eder. Müzayededen çekilen hissedarın bu yoldaki irade tezahüründe şufa hakkından feragat kasdının da mümdemic olduğu manası çıkarılamaz. Diğer cihetden bir haktan feragat bahis mevzuu olunca feragat beyanın veya izhar edilen zımni feragat iradesinin hukuki netice husule getirmesi için bu beyan veya zımni iradenin borçluya, hadisede şufa mükellefine (meşfuunaleyhe) tevcih edilmiş olması şarttır. Çünki feragat beyanı tekemmülü vusule bağlı beyanlardandır. Ve bu kabil beyanlar mahiyetleri icabı diğer tarafa tevcih edilmiş olmadıkça hüküm ifade etmezler. Müzayedeye iştirak eden hissedarın müzayededen el çektiğine dair müzayededen kaimesini imza etmesi suretindeki beyan şufa mükellefine karşı değil müzayede memuruna karşı tevcih edilmiş bir beyandır. Bu itibarla feragatın hukuki neticesini husule getirmesi için hukuken vücudu lazım olan şart tahakkuk etmemiştir. Bu sebeple Temyiz Mahkemesi Altıncı Hukuk Dairesinin içtihadı isabetli bulunmamaktadır.

Netice: İhtiyari müzayede ile satışa çıkarılan bir gayrimenkulün şayi hissesini satın almak için o gayrimenkulün şayi hissedarının müzayedeye iştirak ederek pey sürmesi ve bilahare müzayededen çekilmesi şufa hakkından feragati tazammun etmeyip bu hissedarın şayi hisseyi müzayede neticesinde yapılan ihale ile satın alan üçüncü şahsa karşı şufa hakkını kullanabileceğine ve Birinci Hukuk Dairesinin bu yoldaki içtihadının isabetli bulunduğuna

9.3.1955 tarihinde yapılan ilk müzakerede reylerin üçte ikiyi geçen ekseriyetle karar verildi."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

25. Anayasa Mahkemesinin 29/1/2026 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

26. Başvurucu Şirket; ihaleye katılmak suretiyle mülkiyetini elde ettiği taşınmaz hakkında diğer paydaşların ihaleye pey sürerek katıldıktan sonra dava yoluyla ön alım haklarını kullanmaları ve taşınmazın mevzuat gereğince ihale dışında bir yöntemle satılması mümkün olmamasına rağmen ön alım hakkının kullanılmasının ihale ile hedeflenen kamu menfaatine aykırı olması nedeniyle mülkiyet hakkının, davacıların ön alım haklarını kullanmalarının iyi niyet kuralları ile bağdaşmadığına ilişkin iddianın gerekçede karşılanmaması nedeniyle de adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

27. Bakanlık görüşünde, Hazine ve Maliye Bakanlığından alınan görüş yazısı sunulmuş; başvuru konusu yargılama sürecine yer verildikten sonra davacıların mevzuattan kaynaklı olarak ön alım haklarını kullandıkları belirtilmiştir.

28. Başvurucu Şirket, Bakanlık görüşüne karşı beyanında taşınmazın değerinde meydana gelen artış sebebiyle ön alım bedelinin yeniden belirlenmesi gerektiği iddialarının Mahkeme tarafından karşılanmadığını, nemalandırılarak ödenen 12.000.000 TL'nin taşınmaz bedelinin gerçek değerine göre -yargılama süresi de dikkate alındığında- yetersiz kaldığını belirtmiştir. Ayrıca başvuru formunda ileri sürdüğü iddiaları da beyan dilekçesinde ifade etmiştir.

B. Değerlendirme

29. Anayasa'nın iddianın değerlendirilmesinde dayanak alınacak "Mülkiyet hakkı" başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz."

30. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucu Şirket esas itibarıyla ihale yoluyla edindiği taşınmaz ile ilgili diğer paydaşlar tarafından ön alım hakkının kullanılmasından şikâyet etmiştir. Bu nedenle başvurucu Şirketin adil yargılanma hakkıyla bağlantılı olarak dile getirdiği iddiaların da mülkiyet hakkının usul güvenceleri kapsamında incelenmesinin uygun olacağı değerlendirilmiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

31. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca bireysel başvuruların başvuru yollarının tüketildiği tarihten, başvuru yolu öngörülmemiş ise ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekmektedir (Yasin Yaman [1. B.], B. No: 2012/1075, 12/2/2013, §§ 18, 19). Bireysel başvurunun kabul edilebilirlik koşullarından olan başvuru

süresine riayet edilmesi, bireysel başvuru incelemesinin her aşamasında resen nazara alınmalıdır (Taner Kurban [2. B.], B. No: 2013/1582, 7/11/2013, § 19). Bireysel başvuru için öngörülen otuz günlük süre geçtikten sonra yapılan eksiklik giderimlerinde daha önce öz olarak dahi ileri sürülmemiş hak ihlaline dair yeni iddialarda bulunulması mümkün değildir (Ferhat Yildeniz [1. B.], B. No: 2017/20129, 15/12/2020, § 29).

32. Somut olayda başvurucu Şirket, Bakanlık görüşüne karşı beyanında ön alım bedelinin değer kaybına uğratıldığını ve Mahkemece bedelin yeniden belirlenmesi gerektiği iddialarının karşılanmadığını ifade etmiş ancak bireysel başvuru formunda öz itibarıyla dahi olsa bu iddiasından söz etmemiştir. Dolayısıyla söz konusu şikâyetin nihai kararın öğrenilme tarihi de dikkate alındığında süresinde başvuruya konu edilmediği sonucuna varılmıştır. Aksinin kabulü hâlinde Bakanlık görüşüne karşı beyan veya ek beyanları içeren dilekçelerle farklı ve bağımsız ihlal iddialarının her zaman dile getirilmesi mümkün olacaktır. Bu da bireysel başvuru için öngörülen otuz günlük süre kuralını anlamsız hâle getirecektir (benzer yöndeki kararlar için bkz. Ümüt Demir [2. B.], B. No: 2012/1000, 18/9/2014, § 31; Sinan Oğan [2. B.], B. No: 2017/32685, 2/6/2020, § 29; Ferhat Yildeniz, § 33).

33. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

34. Başvuru konusu olayda başvurucunun mülkiyet hakkına yönelik olarak kamu makamlarınca doğrudan yapılan bir müdahale mevcut olmayıp özel kişiler arası bir uyuşmazlık söz konusudur. Dolayısıyla başvuruda, devletin mülkiyet hakkına ilişkin pozitif yükümlülükleri yönünden inceleme yapılması gerekir.

a. Mülkün Varlığı

35. Eldeki olayda başvurucu Şirketin uyuşmazlığa konu taşınmaz payını ihale yoluyla satın aldığı, 31/10/2017 tarihinde satış sözleşmesinin imzalandığı ve tapuda da taşınmazın kaydının başvurucu Şirket adına yapıldığı dikkate alındığında başvurucu Şirket yönünden Anayasa'nın 35. maddesi anlamında mülkün mevcut olduğu kuşkusuzdur.

i. Genel İlkeler

36. Mülkiyet hakkının korunmasının devlete birtakım pozitif yükümlülükler yüklediği hususu, Anayasa'nın 35. maddesinin lafzında açık bir biçimde düzenlenmemiş ise de bu güvencenin sadece devlete atfedilebilen müdahalelere yönelik sınırlamalar getirdiği, bireyi üçüncü kişilerin müdahalelerine karşı korumasız bıraktığı düşünülemez. Pozitif yükümlülüklerin ortaya çıkmasının nedeni gerçek anlamda koruma sağlanmasıdır. Buna göre anılan maddede bir temel hak olarak güvence altına alınmış olan mülkiyet hakkının gerçekten ve etkili bir şekilde korunabilmesi yalnızca devletin müdahaleden kaçınmasına bağlı değildir. Gerçek anlamda koruma sağlanması için devletin negatif yükümlülükleri dışında pozitif yükümlülüklerinin de olması gerekir. Dolayısıyla Anayasa'nın 5. ve 35. maddeleri uyarınca devletin mülkiyet hakkının korunmasına ilişkin pozitif yükümlülükleri bulunmaktadır. Bu bağlamda söz konusu pozitif yükümlülükler, kimi durumlarda özel kişiler arasındaki uyuşmazlıklar da dâhil olmak üzere mülkiyet hakkının korunması için belirli tedbirlerin alınmasını gerektirir (Türkiye Emekliler Derneği [1. B.], B. No: 2012/1035, 17/7/2014, §§ 34-38; Eyyüp Boynukara [1. B.], B. No: 2013/7842, 17/2/2016, §§ 39-41; Osmanoğlu İnşaat Eğitim Gıda Temizlik Hizmetleri Petrol Ürünleri Sanayi Ticaret Limited

Şirketi [2. B.], B. No: 2014/8649, 15/2/2017, § 43).

37. Devletin pozitif yükümlülükleri, mülkiyet hakkına yapılan müdahalelere karşı usule ilişkin güvenceleri sunan yargısal yolları da içeren etkili hukuksal bir çerçeve oluşturma, oluşturulan bu hukuksal çerçeve kapsamında yargısal ve idari makamların bireylerin özel kişilerle olan uyuşmazlıklarında etkili ve adil bir karar vermesini temin etme sorumluluklarını da içermektedir (Selahattin Turan [1. B.], B. No: 2014/11410, 22/6/2017, § 41).

38. Özel kişiler arasındaki uyuşmazlıklarda olayda tarafların birbirleriyle çatışan menfaatleri söz konusudur. Dolayısıyla tarafların karşı karşıya gelen menfaatleri çerçevesinde mülkiyet hakkını korumakla yükümlü olan devletin maddi ve usule ilişkin pozitif yükümlülüklerini yerine getirip getirmediği dikkate alınarak sonuca varılmalıdır. Bu bağlamda ilk olarak belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir bir kanun hükmünün mevcut olup olmadığı irdelenmelidir (Hüseyin Ak [1. B.], B. No: 2016/77854, 1/7/2020, § 53).

39. İkinci olarak başvurucuya mülkiyet hakkına yapılan müdahaleye karşı etkili biçimde itiraz edebilme, savunma ve iddialarını yetkili makamlar önünde ortaya koyabilme olanağının tanınıp tanınmadığı incelenmelidir. Anayasa'nın 35. maddesi usule ilişkin açık bir güvenceden söz etmemektedir. Bununla birlikte mülkiyet hakkının gerçek anlamda korunabilmesi bakımından bu madde, Anayasa Mahkemesinin çeşitli kararlarında da ifade edildiği üzere mülk sahibine müdahalenin kanun dışı veya keyfî ya da makul olmayan şekilde uygulandığına ilişkin savunma ve itirazlarını sorumlu makamlar önünde etkin biçimde ortaya koyabilme olanağının tanınması güvencesini kapsamaktadır. Bu değerlendirme ise uygulanan sürecin bütününe bakılarak yapılmalıdır (Züliye Öztürk [1. B.], B. No: 2014/1734, 14/9/2017, § 36; Bekir Yazıcı [GK], B. No: 2013/3044, 17/12/2015, § 71).

40. Mülkiyet hakkının usule ilişkin güvenceleri hem özel kişiler arasındaki mülkiyet uyuşmazlıklarında hem de taraflardan birinin kamu gücü olduğu durumlarda geçerlidir. Bu bağlamda mülkiyet hakkının korunmasının söz konusu olduğu durumlarda usule ilişkin güvencelerin somut olayda yerine getirildiğinden söz edilebilmesi için mahkemelerin kararlarında konu ile ilgili ve yeterli gerekçe bulunmalıdır. Ayrıca belirtmek gerekir ki bu zorunluluk davacının bütün iddialarına cevap verilmesi anlamına gelmemekle birlikte mülkiyet hakkını ilgilendiren, davanın sonucuna etkili esasa ilişkin temel iddia ve itirazların yargılama makamlarınca özenli bir şekilde değerlendirilerek karşılanması gerekir (Kamil Darbaz ve Gmo Yapı Grup End. San. Tic. Ltd. Şti. [2. B.], B. No: 2015/12563, 24/5/2018, § 53).

41. Son olarak ise başvurucunun mülkiyet haklarını koruyacak ve yeterli güvenceler sağlayacak hukuksal mekanizmaların oluşturulup oluşturulmadığı incelenmelidir. Özel kişilerin mülkiyet haklarının çatıştığı bu gibi durumlarda bunlardan hangisine üstünlük tanınacağının takdiri, kanun koyucuya ve somut olayın şartları gözönünde bulundurularak yargı mercilerine aittir. Bununla birlikte her iki tarafın menfaatlerinin mümkün olduğunca dengelenmesi ve sürecin taraflardan biri aleyhine ölçüsüz bir sonuca da yol açmaması gerekir. Menfaatler dengesinin kurulmasında taraflardan biri aleyhine bireysel olarak aşırı ve olağan dışı bir külfetin yüklenmesi pozitif yükümlülüklerin ihlali sonucunu doğurabilir. Olayın bütün şartları ve taraflara tanınan tüm imkânlar ile tarafların tutum ve davranışları gözönünde bulundurularak menfaatlerin adil bir şekilde dengelenip dengelenmediği değerlendirilmelidir (Faik Tari ve Sultan Tari [2. B.], B. No: 2014/12321, 20/7/2017, § 52).

ii. İlkelerin Olaya Uygulanması

42. Başvuru konusu olayda 3114151/4270990 oranındaki payı Sümer Holdinge ait olan taşınmaz, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından gerçekleştirilen ihale sonucunda başvurucu Şirket tarafından satın alınmıştır. Aynı taşınmaz üzerindeki diğer paydaşlar tarafından ön alım hakkına dayanılarak açılan tapu iptali ve tescil davası sonucunda davanın kabulüne karar verilmiştir. Başvurucu Şirketin yargılama aşamalarında ileri sürdüğü davacı tarafın ihaleye pey sürmek suretiyle katıldıktan sonra ön alım hakkını kullanmalarının dürüstlük kuralı ile bağdaşmadığı iddiası yargı mercilerince 4721 sayılı Kanun ve önceki tarihli Yargıtay İçtihadı Birleştirme Hukuk Genel Kurulu kararları dikkate alınmak suretiyle reddedilmiştir. Bununla birlikte başvurucu Şirket, yargılama aşamalarında ve bireysel başvuru formunda dava konusu taşınmazın idare tarafından ihale yoluyla satılmasının kanuni zorunluk olması nedeniyle ön alım hakkının böyle bir satıştan elde edilmek istenen kamu menfaati karşısında kullanılamayacağını ileri sürmüştür.

43. Pozitif yükümlülükler yönünden ilk incelenmesi gereken mesele mülkiyet hakkına yapılan müdahaleye ilişkin olarak başvurucuya etkili bir biçimde itiraz edebilme, savunma ve iddialarını yetkili makamlar önünde ortaya koyabilme imkânının tanınıp tanınmadığıdır. Bu bağlamda başvurucu Şirketin iddia ve itirazlarını yargı makamları önünde ileri sürme hususunda engelle karşılaşmadığı, kendisini avukatla temsil ettirebildiği görülmüştür.

44. 4721 sayılı Kanun'un 732. maddesinde paylı mülkiyette bir paydaşın taşınmaz üzerindeki payını tamamen veya kısmen üçüncü kişiye satması hâlinde diğer paydaşların ön alım hakkını kullanabilecekleri düzenlenmiş, 733. maddesinde cebrî artırmayla satışlarda ön alım hakkının kullanılamayacağı belirtilmiş, devamında ise bu hakkın kullanım usulüne ilişkin kurallara yer verilmiştir.

45. Yerleşik içtihatlarda 4721 sayılı Kanun'un 733. maddesinde yer alan "cebrî artırmayla satış" ibaresinin yalnızca icra yoluyla yapılan satışlara münhasır olarak yorumlandığı anlaşılmakta, buna karşılık ihtiyari ihale ile yapılan satışlarda ön alım hakkının kullanılabileceği kabul edilmektedir. Yine aynı içtihatlarda ifade edilen ihtiyari ihale, bir malı satın almak isteyenlerin amaçlarını gerçekleştirmek için satışa konu malın fiyatını artırmak zorunda oldukları cebrî artırma usulünün dışında tutulmaktadır.

46. İlke olarak mahkemeler önünde dava konusu yapılmış hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması yargı mercilerinin yetkisindedir (Necati Gündüz ve Recep Gündüz [1. B.], B. No: 2012/1027, 12/2/2013, § 26; Muhammet Kaplan [2. B.], B. No: 2013/1586, 18/9/2013, § 21). Anayasa Mahkemesinin görevi, bu yorumların etkilerini ve menfaatler dengesinde bir taraf aleyhine aşırı orantısızlığa yol açıp açmadığını irdelemekten ibarettir (Nuran Çıkar [2. B.], B. No: 2014/10761, 13/9/2017, § 44).

47. Paylı mülkiyetteki paydaşlara ön alım hakkının tanınmasının kamu yararına yönelik bir amacı olduğu vurgulanmalıdır. Diğer bir ifadeyle bir paylı mülkiyette paydaşın kim olduğu müşterek mülkiyet ilişkisinin sağlıklı bir biçimde yürütülmesi için önemlidir. Paydaşlar arasındaki ihtilaflar sadece paydaşlara zarar vermekle kalmaz, toplumsal barışı da zedeleyebilir. Bu sebeple paydaşın kimliği önemli olup paydaşa ön alım hakkı tanınmasının kamu yararına yönelik olduğu ifade edilmelidir (Göksal Çetin ve İsmail Temel [GK], B. No: 2018/13305, 15/12/2021, § 56).

48. 4721 sayılı Kanun'un ilgili hükümleri incelendiğinde ön alım hakkının kullanımının satıcı, alıcı ve ön alım hakkı sahibi olmak üzere üç tarafın menfaatlerini ilgilendirdiği görülmektedir (AYM, E.2024/152, K.2025/116, 3/6/2025, § 30). Öte yandan kamu idareleri tarafından ihale yolu ile gerçekleştirilen satıştan sonra ön alım hakkının kullanılmasının

payını üçüncü kişiye satan konumundaki kamunun menfaatini de ilgilendirmediği söylenemez.

49. Kamu kurumları, kamuya gelir sağlanması amacıyla ihtiyacının kalmadığına karar verdiği taşınmazları konunun uzmanlarınca belirlenen muhammen bedel üzerinden satışa çıkarmaktadır. Söz konusu kurum, satışın gerçekleştirilme usulü konusunda seçim hakkına sahip olmayıp satışa çıkarılan şeyin özelliğine göre ilgili kanunda belirlenen usulü izlemek zorundadır. Kanun tarafından öngörülen satış usulü ise Hazineye en fazla geliri sağlamayı amaçlayan yöntem olmaktadır. Bu nedenle kamuya ait yerlerin satışı, amaçlanan kamu yararı nedeniyle özel şahıslar arasında yapılan satışlardan farklı olarak ancak ilgili kanunda öngörülen usul ve esaslara göre yapılmaktadır. Başvuru konusu taşınmazın satışında olduğu gibi -ihale yoluyla yapılan satışlarda kamu ihale ilkelerinden olan başta rekabet ve saydamlık ilkeleri doğrultusunda- taşınmaz, kural olarak en yüksek bedeli teklif eden kişiye satılmaktadır. Kamu idaresi tarafından satışa çıkarılan ve kamuya gelir getirmesi amaçlanan bir ihalede; ihale katılımcılarının sayısı, rekabet koşullarının sağlıklı bir zemin üzerinde oluşturulması, taşınmazın satışı ile hedeflenen en yüksek bedelin sunulmasına imkân verecektir. Nitekim 7571 sayılı Kanun'un 35. maddesi ile 4721 sayılı Kanun'un 733. maddesinde yapılan değişiklikle 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında yapılan satışlarda ön alım hakkının kullanılamayacağı düzenlenmiştir. Söz konusu değişiklikle, ön alım hakkının bulunmadığı satış ihalelerinde daha rekabetçi bir ortamın oluşabilmesi nedeniyle paydaşlar dâhil tüm katılanların daha yüksek pey sürmelerinin sağlanacağı, bu şekilde gerçekleşen ihalelerde kamuya ait payın en yüksek bedelle satılması suretiyle kamu yararının azami şekilde gerçekleşeceği açıktır.

50. 4046 sayılı Kanun'a göre Özelleştirme Yüksek Kurulu tarafından genel ve katma bütçeli idarelerin gördükleri kamu hizmetleri ile doğrudan doğruya ilgili olmayan varlıklarının ekonomide verimlilik artışı ve kamu giderlerinde azalma sağlamak için özelleştirilmesi yoluna gidilebilecek, ayrıca Hazineye ait taşınmazlar da kamuya gelir elde etmek amacıyla özelleştirme uygulamaları kapsamında değerlendirilebilecektir. 4046 sayılı Kanun'da özelleştirme yöntemlerinden olan satış, kiralama, işletme hakkının verilmesi gibi yöntemlerden birinin seçilmesinden sonra bu yöntemlerin uygulanmasına ilişkin ihale işlemlerinin aynı Kanun'a göre oluşturulan ihale komisyonları tarafından yürütüleceği, Kanun'da belirtilen ihale usullerine göre yürütülen ihale sonuçlarının Özelleştirme Yüksek Kurulu tarafından onaylanacağı düzenlenmiştir.

51. Bütün bu açıklamalardan sonra Özelleştirme Yüksek Kurulu tarafından özelleştirme kapsamında yapılan satışların 4046 sayılı Kanun'da öngörülen usule bağlı kalınarak yapıldığı da dikkate alındığında neden ihtiyari satış olarak değerlendirildiği yargılama mercilerinin kararlarından anlaşılamamaktadır.

52. Öte yandan paylı mülkiyette yer alan bir taşınmaz satışı ihalesinde diğer paydaşların satış ihalesine katılmasına bir engel yoktur. Başvuru konusu olayda da olduğu gibi diğer paydaşlardan biri ihaleye katılmış ve pey sürmüştür. Bir başka ifadeyle paydaşların doğrudan veya dolaylı olarak ihaleye katılmak suretiyle taşınmaz payını satın alabilmek imkânına sahip olabildiği, ihaleye katılmak konusunda bir engelle karşılaşmadığı belirtilmelidir. 4721 sayılı Kanun'un diğer paydaşlara ön alım hakkının sağlanmasıyla amaçlanan kamu yararının gerçekleştirilmesine yönelik imkân tanındığı vurgulanmalıdır.

53. Kamu yararını gerçekleştirmek için en yüksek bedelin teklif edilmesini sağlamaya elverişli ve rekabete dayalı bir satış ihalesinde paydaşlar, başvurucu Şirketin teklif ettiği

bedelden daha fazlasını teklif etmek yerine ön alım hakkının kendilerine tanıdığı imkândan yararlanarak -başvurucu Şirketin teklifinden daha fazla bir bedel ödemeden- taşınmazı satın almıştır. Davacıların bu durumu söz konusu ihaleden haberdar olmayan ve satışı sonradan öğrenen kişilerin ön alım hakkını kullanma konusundaki hukuki durumlarından daha farklı bir nitelik arz etmektedir. Zira ihale sürecinden haberdar olmak suretiyle ön alım hakkını kullanma fırsatını değerlendirme imkânına sahip olmuştur.

54. Kanuni ön alım hakkının başvuru konusu olayda olduğu gibi kullanılması, somut olaya konu yargılama aşamalarında da görüldüğü üzere 4721 sayılı Kanun'un 2. maddesinde düzenlenen hakkın açıkça kötüye kullanılması tartışmalarına da zemin oluşturmuştur. İncelenen olayda ön alım hakkının kullanılmasının sözleşme özgürlüğü kapsamında ortaya çıkardığı Anayasal sorunlara örnek teşkil ettiği de ayrıca ifade edilmelidir.

55. Başvurucu Şirket taşınmazın ihale yöntemi dışında başka bir şekilde satılmasının mümkün olmadığını, kamu idaresi tarafından gerçekleştirilen bu ihaleden davacıların haberdar olduğunu ve pey sürme imkânını da elde ettiklerini yargılama aşamalarında ileri sürmüştür. Yargı makamlarının kamu idareleri tarafından gerçekleştirilen satışlarda kamu yararı amacıyla satış usulü konusunda kanunun öngördüğü yöntem dışında satışın gerçekleştirilememesinin ön alım hakkının kullandırılmasındaki etkisini ilgili ve yeterli gerekçeyle tartışmadığı anlaşılmış, bu durumun mülkiyet hakkının devlete yüklediği pozitif yükümlülüğün ihlali sonucunu doğurduğu değerlendirilmiştir.

56. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

57. Başvurucu, ihlalin tespiti ile miktar belirtmeksizin maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

58. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

59. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için

yeniden yargılama yapılmak üzere Adana 4. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2017/552, K.2018/642) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 2.220,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 42.220,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 29/1/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ALİ FIRTINA

B. No: 2024/14898 | Karar tarihi: 29.01.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/14898

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ALİ FIRTINA BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/14898)

Karar Tarihi: 29/1/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucu : Ali FIRTINA

Vekili : Av. Ömer DİNÇER

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, taşınmaza kamulaştırma yapılmadan el atılması ve bunun karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuru yargılama süreci devam ederken 9/2/2024 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, adli yardım talebinin kabulü ile başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

2. Başvurucu tarafından 2021 yılında başlatılan yargılama süreci 26/6/2024 tarihinde verilen davanın açılmamış sayılmasına ilişkin karar ile sona ermiş, bu karar istinaf kanun yoluna başvurulmaksızın 9/9/2024 tarihinde kesinleşmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

3. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 45. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmesi zorunludur. Ancak başvurunun hukuk sisteminde mevcut idari ve yargısal yollar tüketilmeksizin yapıldığı anlaşılmaktadır (benzer yönde bkz. Bayram Gök [2. B.], B. No: 2012/946, 26/3/2013, §§

18-19).

4. Açıklanan gerekçelerle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 29/1/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MEHMET ÇELİK

B. No: 2024/25502 | Karar tarihi: 29.01.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/25502

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

MEHMET ÇELİK BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/25502)

Karar Tarihi: 29/1/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Volkan SEVTEKİN

Başvurucu : Mehmet ÇELİK

Vekili : Av. Vahit DURSUN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, 8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun uyarınca verilen tedbir kararının tek taraflı beyan esas alınarak uzatılması ve esaslı iddiaların itiraz merci tarafından karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu ile F.Y.nin resmî olmayan birlikteliklerinden 19/1/2017 doğumlu kız çocukları bulunmaktadır.

A. Bireysel Başvurudan Önceki Tedbir Süreci

3. Menderes İlçe Emniyet Müdürlüğünün 3/9/2018 tarihli yazısı ile başvurucunun F.Y. isimli kadını tehdit ettiği iddiasıyla yapılan soruşturmaya ilişkin evrak nedeniyle başvurucu hakkında 6284 sayılı Kanun uyarınca koruyucu ve önleyici tedbir uygulanması talep edilmiştir.

4. Menderes 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin (Mahkeme) 4/9/2018 tarihli kararıyla başvurucunun F.Y.ye karşı kötü muamelelerde bulunma ihtimali olduğu ve bu tür kararların verilmesi için delil ve belge de aranması gerekmediği gerekçesiyle başvurucu aleyhine 6284

sayılı Kanun'un 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a), (b), (c), (d), (e) ve (f) bentleri uyarınca önleyici tedbir kararı alınmasına, tedbirin altı ay süre ile uygulanmasına, koruyucu tedbir uygulanmasına bu aşamada yer olmadığına karar verilmiştir.

5. Anılan ilk tedbir kararı sonrasında F.Y.nin talebi üzerine Mahkemece önleyici tedbir kararının süresinin uzatılmasına karar verilmiştir. Bu kararlarda Mahkeme;

- 27/2/2019 tarihli kararıyla, tedbirin süresinin uzatılması talep edildiğinden 4/3/2019 tarihinden itibaren altı ay süre ile uzatılmasına,

- 4/9/2019 tarihli kararıyla, tedbirin süresinin uzatılması talep edildiğinden 4/9/2019 tarihinden itibaren altı ay süre ile uzatılmasına,

- 4/3/2020 tarihli kararıyla; talep edenin dilekçesinde karşı taraf ile husumetinin devam ettiği, kendisine ve ailesine zarar verme ihtimali bulunduğunu belirtmesi nedeniyle 4/3/2020 tarihinden itibaren altı ay süre ile uzatılmasına,

- 3/9/2020 tarihli kararıyla; talep edenin dilekçesinde karşı taraf ile husumetinin devam ettiği, kendisine ve ailesine zarar verme ihtimali bulunduğunu belirtmesi nedeniyle 4/9/2020 tarihinden itibaren altı ay süre ile uzatılmasına,

- 1/3/2021 tarihli kararıyla; talep edenin dilekçesinde karşı taraf ile husumetinin devam ettiği, kendisine ve ailesine zarar verme ihtimali bulunduğunu belirtmesi nedeniyle 1/3/2021 tarihinden itibaren altı ay süre ile uzatılmasına,

- 1/9/2021 tarihli kararıyla; talep edenin dilekçesinde karşı taraf ile arasında soruşturması ve kovuşturması devam eden dosyaların bulunduğunu, kendisine ve ailesine zarar vermesinden endişe ettiğini belirtmesi nedeniyle 1/9/2021 tarihinden itibaren altı ay süre ile uzatılmasına,

- 28/2/2022 tarihli kararıyla; talep edenin dilekçesinde karşı taraf ile arasında soruşturması ve kovuşturması devam eden dosyaların bulunduğunu, kendisine ve ailesine zarar vermesinden endişe ettiğini belirtmesi nedeniyle 1/3/2022 tarihinden itibaren altı ay süre ile uzatılmasına,

- 1/9/2022 tarihli kararıyla; talep edenin dilekçesinde karşı taraf ile arasında hâlen derdest soruşturma ve kovuşturma aşamasında dosyaların bulunduğunu, yeni bir soruşturma dosyası daha açıldığını, kendisine ve ailesine zarar vermesinden endişe ettiğini belirtmesi nedeniyle 1/9/2022 tarihinden itibaren altı ay süre ile uzatılmasına,

- 28/2/2023 tarihli kararıyla; talep edenin dilekçesinde karşı taraf ile arasında hâlen derdest soruşturma ve kovuşturma aşamasında dosyaların bulunduğunu, kendisine ve ailesine zarar vermesinden endişe ettiğini belirtmesi nedeniyle 1/3/2023 tarihinden itibaren altı ay süre ile uzatılmasına,

- 5/9/2023 tarihli kararıyla; talep edenin dilekçesinde karşı taraf ile arasında hâlen derdest soruşturma ve kovuşturma dosyaları bulunduğunu, kendisine ve ailesine zarar vermesinden endişe ettiğini belirtmesi nedeniyle 1/9/2023 tarihinden itibaren altı ay süre ile uzatılmasına karar vermiştir.

6. Bu süreçte başvurucunun yaptığı itirazlar Menderes 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin (İtiraz Merci) değişik tarihlerde verdiği kararlarda “taraflar arasındaki husumetin niteliği ve niceliği dikkate alınarak amacı koruma tedbiri olan kararın usul ve yasaya uygun olduğu anlaşılmakla” şeklindeki gerekçeyle reddedilmiştir.

7. Yine bu süreçte Mahkemenin 11/12/2018 tarihli kararıyla başka kişilerin telefon numarasından F.Y.ye yönelik olarak mesaj atmak suretiyle tedbire aykırı davrandığı belirtilerek başvurucunun 3 gün zorlama hapsine karar verilmiş ancak İtiraz Mercinin 18/1/2019 tarihli kararıyla eylemin sabit olmaması nedeniyle zorlama hapis kararının kaldırılmasına karar verilmiştir. Yine Mahkemece 10/5/2019 tarihinde F.Y.ye yönelik olarak mesaj atmak suretiyle tedbire aykırı davrandığı belirtilerek başvurucunun 3 gün zorlama hapsine karar verilmiş; bu defa İtiraz Merci 19/6/2019 tarihli kararıyla başvurucunun itirazını reddetmiştir. Bu kararlar dışındaki 18/3/2019, 3/9/2019, 29/3/2021, 12/8/2021 ve 29/12/2023 tarihlerinde verilen Mahkeme kararlarında ise başvurucu hakkındaki zorlama hapis istemlerinin farklı gerekçelerle reddedildiği anlaşılmaktadır.

B. Bireysel Başvuruya Konu Tedbir Süreci

8. F.Y.nin talebi üzerine Mahkemenin 29/2/2024 tarihli kararıyla da önleyici tedbir kararının süresinin 1/3/2024 tarihinden itibaren altı ay süre ile uzatılmasına karar verilmiştir. Kararın gerekçesi ile hükmün ilgili kısmı şöyledir:

"Mahkememizin 04.09.2018 tarihli 2018/145 d.iş sayılı kararıyla karşı taraf Mehmet Çelik'in mağdur [F.Y.]a karşı kötü muamelelerde bulunma ihtimali olduğundan dolayı 6284 S.K.nun a, b, c, d, e, f fıkraları gereğince koruma kararı verildiği ve süresinin dolduğu, talep edenin 28.02.2024 tarihli dilekçesi ile halen devam eden 04.09.2023 tarihli koruma kararının süresi biteceğini şüpheli ile karşılıklı taraf oldukları ve şüpheli ile devam eden davaların bulunduğunu, koruma kararının süresinin uzatılmasını talep ettiği anlaşıldığından, derdest soruşturmalar itibariyle husumetin ve şiddet tehdidinin devam ettiği kanaati ile talep edenin talebinin kabulüne ve koruma kararının uzatılmasına dair aşağıdaki şekilde karar verilmiştir."

9. Anılan karara karşı başvurucu itiraz dilekçesinde; 2018 yılından bu yana yeni bir durum olmamasına rağmen karşı tarafın tek taraflı, soyut ve mesnetsiz iddiaları ile her seferinde birbirinin kopyası gerekçelerle tedbir kararının altı aylık sürelerle uzatılmasının ölçüsüz olduğunu, karşı tarafla aynı şehirde yaşamadıklarını, tedbir kararının alınmasını gerektirecek bir eylemde bulunmadığını ifade etmiştir. Ayrıca karşı tarafın soruşturma dosyalarını gerekçe gösterdiği olay üzerinden iki yıl geçtiğini belirterek bu süre içinde aralarında hiçbir husumet yaşanmadığını belirtmiştir. Başvurucu, önleyici tedbir alınmasını gerektirecek şiddet uygulandığı ya da uygulanma ihtimalinin bulunduğuna dair tek bir delilin dahi söz konusu olmadığı gibi Mahkemece delil araştırmasının bile yapılmadığını dile getirmiş, verilen tedbir kararının kaldırılmasını talep etmiştir.

10. İtiraz Merci 5/3/2024 tarihli kararıyla “taraflar arasındaki husumetin niteliği ve niceliği dikkate alınarak amacı koruma tedbiri olan kararın usul ve yasaya uygun olduğu anlaşılmakla” şeklindeki gerekçesiyle başvurucunun itirazının reddine kesin olarak karar vermiştir.

C. Bireysel Başvurudan Sonraki Tedbir Süreci

11. Bireysel başvurudan sonraki tarihlerde de F.Y.nin talebi üzerine Mahkemece önleyici tedbir kararının süresinin uzatılmasına karar verilmiştir. Bu kararlarda Mahkeme;

- 4/9/2024 tarihli kararıyla, taraflar arasında bulunan derdest soruşturmalar ve kovuşturmalar itibarıyla husumetin ve şiddet tehdidinin devam ettiği kanaatiyle 4/9/2024 tarihinden itibaren altı ay süre ile uzatılmasına,

- 3/3/2025 tarihli kararıyla, taraflar arasında bulunan derdest soruşturmalar ve kovuşturmalar itibarıyla husumetin ve şiddet tehdidinin devam ettiği kanaatiyle 4/3/2025 tarihinden itibaren dört ay süre ile uzatılmasına,

- 2/7/2025 tarihli kararıyla, taraflar arasında bulunan derdest soruşturmalar ve kovuşturmalar itibarıyla husumetin ve şiddet tehdidinin devam ettiği kanaatiyle 4/7/2025 tarihinden itibaren altı ay süre ile uzatılmasına karar vermiştir.

12. Bu süreçte de başvurucunun anılan kararlara karşı yaptığı itirazlar bu defa Menderes Aile Mahkemesinin (Aile Mahkemesi) 30/10/2024, 10/3/2025 ve 9/7/2025 tarihli kararlarıyla "taraflar arasındaki husumetin niteliği ve niceliği ile yasanın varlık sebebi dikkate alınarak amacı koruma tedbiri olan kararın usul ve yasaya uygun olduğu anlaşılmakla" şeklindeki gerekçeyle reddedilmiştir.

D. Başvurucu ile Çocuğu Arasında Kişisel İlişki Kurulmasına İlişkin Dava Süreci

13. Başvurucu 21/11/2018 tarihinde F.Y. aleyhine açtığı dava ile 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 323. maddesince çocuğu E.A.Ç. ile kişisel ilişki kurulması talebinde bulunmuştur. Yapılan yargılama sonucunda Menderes 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin (aile mahkemesi sıfatıyla) 3/12/2019 tarihli kararı ile davanın kabulüne karar verilmiştir. Kararın gerekçesi ile hükmün ilgili kısmı şöyledir:

"...

III-GEREKÇE:

Dava, çocukla kişisel ilişki kurulması talebine dayanmaktadır.

Davacı ve davalının resmi birliktelikleri olmadığı bir dönemde müşterek çocuğun dünyaya geldiği, babasının tanıması yoluyla nüfusa kaydının gerçekleştiği, tarafların arasının bozulmasından sonra davacının çocuğu görmekte zorluk çektiği bu sebeple bu talebine dayalı olarak dava açtığı sabit ve çekişmesiz olan hususlardır. Bunun yanı sıra davalı ve davacı arasındaki husumetten ötürü Menderes 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2018/145 D.İş sayılı dosyası ile 6284 sayılı yasadan kaynaklı tedbirlere hükmedildiği, davacı aleyhine yaklaşmama ve uzaklaştırma kararının mevcut olduğu, 15/04/2019 tarihinde ise davalının şikayeti üzerine davacının yönlendirdiği iddiasıyla dava dışı 3. kişiler hakkında yeni bir şikayette bulunulduğu, bu kişilerin davacının talimatı ile davalının evini takip ettikleri iddiasının bulunduğu, taraflar arasında geçmişte davalının ayağından kurşunlanması, aracının evinin önünde kundaklanması şeklindeki eylemlerde davacının etkisinin olduğu yönündeki savunması, tarafların adli kurumlardaki dava ve şikayetlerinin niteliği ve niceliği dikkate alındığında aralarındaki husumetin varlığını artarak koruduğu sabittir. Davacı ve davalının bu şekilde müşterek çocuklarını da husumetin içine çektikleri, çocuğu bu ilişkinin seyrinde bir aracı gibi gördükleri vicdani kanaatine varılmıştır. Fakat çocuğun yüksek menfaati tüm menfaatlerin üstündedir. Bu sebeple tedbiren kişisel ilişki talebi reddedilmiştir. Zira aksi halde Menderes 1. Asliye Hukuk Mahkemesince verilen 6284 sayılı yasaya dayalı tedbir kararı işlevsiz kalacak, çocuk psikolojisi bu süreci yegane mağduru olacaktır.

Ayrıca varolan husumetin derecesi gereği ve müşterek çocuğun yaşı itibariyle babasıyla öncesinde uzun süre birlikte yaşamamış olması da dikkate alınarak yatılı kişisel ilişki tesisine de karar verilmemiştir. Nitekim uzman bilirkişide kişisel ilişkinin kısa süreli olarak kurulmasını rapor etmiştir.

Açıklanan tüm bu sebeplerle davacı ve davalı arasındaki husumet baba ile çocuk arasındaki kişisel ilişki kurulmasına engel olmayacağından bir baba ve bir çocuğun en doğal hakkının kişisel ilişki kurulması olduğundan davanın kabulüne ve fakat kişisel ilişkinin çocuğun üstün yararının gerektiği şekilde yatılı olmaksızın tesisine karar verilmiş, husumetin niteliği ve niceliği, davacı aleyhine 6284 sayılı yasa sebebiyle verilen tedbir kararının varlığı, yeni gelişen şikayete konu eylemler, tanık anlatımları, bilirkişi raporu dikkate alınarak tedbiren verilmesi hususunda talebin reddine karar verilmiştir.

HÜKÜM: Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere:

1-Davanın KABULÜ İLE;

Müşterek çocuk [E.A.Ç.]'i davacı babanın her ayın birinci ve üçüncü cumartesi günleri sabah saat 09:00 dan aynı gün saat 17:00'a kadar,

Dini bayramların ikinci günü sabah saat 10:00 dan aynı gün saat 17:00'a kadar,

Her yıl babalar günü sabah saat 10.00 dan aynı gün saat 20.00'ye kadar yanına alarak ŞAHSİ İLİŞKİ KURMASINA, yatılı kişisel ilişki tesisine taraflar arasındaki husumet sebebiyle çocuğun üstün yararı dikkate alınarak şu aşamada YER OLMADIĞINA,

2-Davacı tarafın tedbiren kişisel ilişki talebinin davalı aleyhine verilen 6284 sayılı koruma kararının süresinin devam ediyor oluşu, husumetin iki tarafça da inkar edilmeyen varlığı, geçmişlerinde yaşanan adli vakaların nitelik ve niceliği dikkate alınarak REDDİNE,

3-İş bu kararın Aile ve Kişiler Hukukuna ilişkin olması sebebiyle kesinleşmeden icraya konulmasının MÜMKÜN OLMADIĞINA, ..."

14. Anılan karara karşı başvurucu ve F.Y. istinaf başvurusunda bulunmuştur. İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 18. Hukuk Dairesinin 9/7/2020 tarihli kararı ile her iki tarafın da istinaf başvurularının esastan reddine temyiz kanun yolu açık olmak üzere karar verilmiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"Müşterek çocuk davacı baba tarafından tanınmış ve soybağı tesis edilmiştir. Taraflar arasında resmiyete yansıyan ihtilaflar bulunduğu sabittir. Bu ihtilaflara ilişkin davacı erkek aleyhine davalı kadın lehine 6284 sk. kapsamında verilen birçok tedbir kararı da mevcuttur. Ancak bu kararların tamamında çocuk ile kişisel ilişki kurma halleri saklı tutularak tedbir kararları verilmiştir. Belirtilen ihtilaflar özellikle T.C. Anayasası'nın 20/1nci maddesindeki 'Aileye saygı' kişilik hakkının doğal sonucu olan baba ile çocuk arasında kişisel ilişki tesisini ortadan kaldırıcı nitelikte sayılamaz. Gerek uzman rapor içeriği, gerek bir kısım tanık beyanları ile de baba ile çocuk arasında kişisel ilişkinin kurulmasının uygun olacağı anlaşılmaktadır. Öte yandan kurulacak kişisel ilişkide bir yandan babalık duygusunun tatmini bir yandan çocuğun huzurunun bozulmaması koşullarının birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir ki taraflar arasında görülen ceza yargılamaları, 6284 sk. kapsamındaki başvurular ve sonuçları da birlikte değerlendirildiğinde mahkemece yeterli-denetime açık-hükme elverişli-dosya içeriğine uygun gerekçe ile belirtilen şekilde karar verilmesinde usul ve yasaya aykırılık bulunmadığı, her iki taraf istinaf başvurusunun da yerinde olmadığı sonuç ve kanaatine varılmış, aşağıdaki şekilde hüküm tesis edilmiştir."

15. Davalı F.Y. temyiz kanun yoluna başvurmuştur. Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 2/11/2020 tarihli kararı ile davalının temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun hükmün onanmasına karar verilmiştir.

16. Başvurucu, 5/3/2024 tarihli nihai kararı (bkz. § 10) 6/3/2024 tarihinde öğrendikten sonra 2/4/2024 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Komisyonca başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne ve başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

17. Başvurucu, tedbir kararının uzatılmasını gerektirecek bir eylemi olmamasına rağmen 2018 yılında verilen tedbir kararının her defasında birbirinin kopyası gerekçelerle altı aylık sürelerle uzatılmasının haksız ve hukuka aykırı olduğunu ifade etmiştir. Diyarbakır'da yaşadığını, kızı ile annesinin ise İzmir'de yaşadığını belirten başvurucu; sadece kızını görebilmek ve kızıyla vakit geçirebilmek için İzmir'e gittiğini dile getirmiştir. Ayrıca başvurucu, karşı tarafça çok eski bir olaya dayanarak koruma kararı talep edilmişse de karşı tarafın iddia ettiği vakıayı ispat edemediğini, kendisinin cezalandırılmaya çalışıldığından söz ederek uzatılan tedbir kararlarında hukuki yarar bulunmadığını iddia etmiştir. Son olarak başvurucu; tedbir kararının alınmasını gerektirecek, karşı tarafın kendisini güvensiz hissetmesine neden olacak, rahatsız edici ve hayati tehlike arz edecek nitelikte bir eylemde bulunmadığını, karşı tarafı takip de etmediğini belirterek somut olayda 6284 sayılı Kanun kapsamında karşı tarafın şiddete uğrama tehlikesi altında olması gerektiği koşulunun gerçekleşmediğini beyan etmiştir. Tüm bu sebeplerle altı senedir tek taraflı beyanla haksız şekilde tedbir kararı ile karşı karşıya kaldığını ve sunduğu delillerinin dikkate alınmadığını belirterek gerekçesi belirsiz tedbir kararı ile hukuki dinlenilme hakkı ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

18. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; mevcut başvuruda Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği bildirilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

19. Başvurucunun anılan ihlal iddialarının adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı çerçevesinde incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

20. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

21. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının, davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

22. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan mercinin, yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına

yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciinde ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Mehmet Yavuz [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

23. Olayda lehine tedbir isteyen F.Y. ile başvurucunun resmî olmayan birlikteliklerinden bir kızlarının olduğu görülmektedir. Kolluk birimince, başvurucunun F.Y.yi tehdit ettiği iddiasıyla yapılan soruşturma nedeniyle 6284 sayılı Kanun uyarınca başvurucu hakkında tedbir uygulanması talep edilmiştir. Mahkemece ilk olarak, başvurucunun F.Y.ye karşı kötü muamelelerde bulunma ihtimali olduğu gerekçesiyle 4/9/2018 tarihinde önleyici tedbir kararı verilmiştir.

24. Anılan tedbir kararı sonrasında F.Y.nin talebi üzerine 2018 yılından beri aralıksız olarak 6284 sayılı Kanun kapsamında başvurucu aleyhine tedbir kararları verilmiştir. Bu süreçte, koruma kararlarında tedbir süresinin F.Y.nin tek taraflı beyanları esas alınarak herhangi bir gerekçeye yer verilmeden her defasında altı aylık sürelerle uzatıldığı sabittir (bkz. § 5). İtiraz Merci de gerekçesinde soyut bir şekilde sadece taraflar arasındaki husumetin niteliği ve niceliğine vurgu yaparak, somut bir değerlendirme yapmadan başvurucunun itirazlarını reddetmiştir (bkz. § 6). Gerekçeli karar bakımından aranacak standardın her olayın özelliğine ve kararın niteliğine göre değişebileceği kabul edilebilirse de söz konusu tedbirin bu kadar uzun sürdürülmesine yol açan devam kararlarında ve bu süreçte başvurucu ile kızı arasında kişisel ilişki tesisine karar verildiği de dikkate alındığında şiddete neden olabilecek yeni bir olgunun mevcut olup olmadığının ilk tedbir kararına göre daha da ayrıntılı olarak incelenmesi, bu nedenle aranacak standardın daha yüksek olması beklenir.

25. Başvuruya konu tedbir kararı öncesinde de yine F.Y., başvurucu ile aralarında karşılıklı taraf oldukları ve devam eden davaların bulunduğunu belirterek önleyici tedbir kararının süresinin uzatılmasını talep etmiştir. Bu kapsamda Mahkeme, bu defa tedbir isteyen ile başvurucu arasında derdest soruşturmalar nedeniyle husumetin ve şiddet tehdidinin devam ettiği kanaati ile tedbir kararının süresinin uzatılması gerektiği kanaatine varmıştır (bkz. § 8). Ancak Mahkeme kararının gerekçesinde açık ve ayrıntılı bir değerlendirmenin yapılmadığı, sadece derdest soruşturmalardan bahsedildiği, bu soruşturmaların niteliği ile şikâyet ya da ihbarın zamanına ilişkin bir açıklamada bulunulmadığı görülmüştür. Aynı zamanda başvurucunun tedbir kararlarına aykırılığının mevcut olup olmadığının da değerlendirilmediği, dolayısıyla tedbirin gerekliliğine dair başvuruya konu tedbirin devamına dair kararda Mahkemece ilgili ve yeterli bir gerekçe gösterilmediği sonucuna varılmıştır.

26. Anılan karara karşı başvurucunun önleyici tedbir alınmasını gerektirecek karşı tarafa şiddet uygulandığı ya da uygulanma ihtimalinin bulunduğuna dair tek bir delilin dahi söz konusu olmadığını belirttiği itiraz dilekçesi (bkz. § 9) kapsamında, İtiraz Mercinin somut bir değerlendirme yapmadığı görülmüştür. İtiraz Merci sadece taraflar arasındaki husumetin niteliği ve niceliğine göre kararın usul ve kanuna uygun olduğu gerekçesiyle başvurucunun itirazını reddetmiştir (bkz. § 10). Anayasa Mahkemesi, gerekçeli karar hakkı yönünden olay ve olguları somut başvuru ile benzer iddiaları incelediği Salih Söylemezoğlu ([1. B.], B. No: 2013/3758, 6/1/2016), Erdal Türkmen ([2. B.], B. No: 2016/2100, 4/4/2019) ve S.M. ([GK], B. No: 2016/6038, 20/6/2019) kararlarında itiraz mercince başvurucuların beyan ve delillerinin etkili bir şekilde incelenmesi ve karşılanması gerektiğini belirterek söz konusu yükümlülüğün yerine getirilmemesi nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar

vermiştir. Somut olayda da Mahkeme kararında başvurucunun süregelen iddialarıyla ilgili bir değerlendirme ve gerekçe bulunmamasına rağmen İtiraz Merci tarafından da başvurucunun beyan ve delillerinin etkili bir şekilde karşılanmadığı, ilgili ve yeterli somut bir gerekçenin ortaya konulmadığı anlaşılmıştır.

27. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

28. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 500.000 TL maddi ve 500.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

29. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

30. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne ya da reddine karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

31. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Menderes 1. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2018/145 D.İş, K.2018/143) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin

sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 29/1/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MUSTAFA MEMDUH YORULMAZ

B. No: 2024/26558 | Karar tarihi: 29.01.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/26558

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

MUSTAFA MEMDUH YORULMAZ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/26558)

Karar Tarihi: 29/1/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Yusuf Enes KAYA

Başvurucu : Mustafa Memduh YORULMAZ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, gözaltında kalınan sürenin hükmedilen ceza süresinden mahsup edilmesi talebinin reddedilmesi nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, terör örgütüne üye olma suçundan 7 yıl 6 ay hapis cezası ile cezalandırılmıştır. Mahkûmiyet hükmü 20/6/2023 tarihinde kesinleşmiştir.

3. 22/9/2023 tarihli müddetnamede 19/4/2016-20/4/2016 arasında 1 gün, 16/8/2016-22/8/2016 arasında 6 gün, 19/9/2023-20/9/2023 arasında 1 gün gözaltında geçen, 22/8/2016-8/3/2018 arasında 563 gün tutuklulukta geçen toplam 571 günlük sürenin mahsup edildiği bilgisine yer verilmiştir.

4. Başvurucu esas ve karar numarasını da ifade ederek Hatay 2. Ağır Ceza Mahkemesinde yargılandığını ve cezalandırıldığını, 13/8/2016 tarihinde Hatay Terörle Mücadele Şubesi ekiplerince gözaltına alındığını, dolayısıyla mahsup edilecek sürenin 16/8/2016 tarihinden değil 13/8/2016 tarihinden itibaren başlatılması gerektiğini, mahsubun eksik yapıldığını belirterek Adana 2. İnfaz Hâkimliğine (İnfaz Hâkimliği) başvurmuştur. İnfaz Hâkimliği başvurucunun dilekçesinin usulden reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 63. maddesine göre mahsup şartlarının değerlendirilebilmesi için; mahsup edilmesi istenen hürriyeti sınırlayan hallere ilişkin sürelerin ve bu sürelere ilişkin dosyanın, yine mahsup edilecek hapis cezasının ve ait olduğu yargılama dosyalarının incelenmesinin gerekli olduğu, zira hürriyeti sınırlayan ve mahsup edilmesi istenen iş bu sürelerin ait olduğu ceza hükmünün kesinleşmesinden önce işlenen suçlara ilişkin hükmedilen hapis cezalarından mahsubun mümkün olacağı, bu değerlendirmenin yapılabilmesi için hükümlünün gözaltında veya tutuklu kaldığını iddia ettiği dosyanın ait olduğu mahkemeyi ve dosya numarasını, ayrıca bu sürelerin mahsup edilmesini talep ettiği hapis cezasına ilişkin dosyanın ait olduğu mahkemeyi ve dosya numarasını mahsup talebinde bulunurken net ve belirlenebilir şekilde bildirmesinin gerektiği, hükümlünün talebinin, mahsup şartlarının değerlendirilmesini mümkün kılacak şekilde net ve belirli olmadığı, yukarıda bahsedildiği üzere mahkeme isimleri ve dosya numaralarının net şekilde belirlenerek mahsup talebinde bulunulması halinde talebin değerlendirilebileceği [anlaşılmıştır.]"

5. Başvurucu 2/11/2023 tarihinde bu karara itiraz etmiştir. İtiraz dilekçesinde iddialarını yinelemiş, esas numarasını da belirterek Hatay 2. Ağır Ceza Mahkemesi ile gerekli yazışmanın yapılmasını, gözaltı tarihlerinin 13/8/2016-22/8/2016 olarak düzeltilmesini talep etmiştir.

6. Başvurucu, itiraz merciine gönderilmek üzere 18/1/2024 tarihinde ek dilekçe sunmuştur. Başvurucu, gözaltı giriş ve çıkış tarihlerini gösteren bir belgeyi dilekçesine ekleyerek yanlış gözaltı tarihlerinin düzeltilmesini talep etmiştir.

7. Adana 1. Ağır Ceza Mahkemesi (Ağır Ceza Mahkemesi) 4/3/2024 tarihinde itirazın reddine kesin olarak karar vermiştir. Bu karar 27/3/2024 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir. Başvurucu 24/4/2024 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

8. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

9. Başvurucu, mahsup talebinin reddedilmesi nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

10. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edilip edilmediği incelenirken Anayasa ve mevzuat hükümleri çerçevesinde olayın kendi özel koşullarına göre değerlendirilme yapılması gerektiğini belirtmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

11. Başvuru, kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı kapsamında incelenmiştir.

12. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

13. Anayasa Mahkemesi, hükümlülerin ceza infaz kurumlarında kalacağı süreyi doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen durumların Anayasa'nın 19. maddesinde tanımlanan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini kabul etmiştir (Burhan Yaz (3) [GK], B. No: 2021/7919, 29/5/2024, § 43; İbrahim Uysal [2. B.], B. No: 2014/1711, 23/7/2014, § 26; Günay Okan [1. B.], B. No: 2013/8114, 17/9/2014, § 13). Mahsup, koşullu salıverme süresinin belirlenmesiyle ve dolayısıyla ceza infaz kurumunda

kalınması gereken süreyle doğrudan ilgilidir (Ercan Bucak (2) [1. B.], B. No: 2014/11651, 16/2/2017, § 41).

14. Mahkeme tarafından verilen bir mahkûmiyet kararının infazının sağlanması ve bu bağlamda ceza infaz kurumunda tutulma süresi bakımından, ceza mahkemesinin kararına uygun hareket edilmesi kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının korunması açısından zorunludur. Dolayısıyla hükümlülerin ceza infaz kurumunda kalacakları sürenin mahkûmiyet kararına ve ilgili mevzuata uygun olması Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi kapsamında güvence altına alınmıştır (İbrahim Uysal, § 32). Bununla birlikte Anayasa'da yer alan hak ve özgürlükler ihlal edilmediği sürece mahkemelerin kararlarındaki kanunun yorumuna ya da maddi veya hukuki hatalara dair hususlar bireysel başvuru incelemesinde ele alınamaz (Abdullah Ünal [2. B.], B. No: 2012/1094, 7/3/2014, § 39).

15. Mahsuba ilişkin 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 63. maddesinde yer alan, hükmün kesinleşmesinden önce gerçekleşen ve kişinin hürriyetini kısıtlayan bütün hâller nedeniyle geçirilen sürelerin hükmolunan hapis cezasından indirileceği hususundaki düzenleme karşısında yargı organlarına mahsuba ilişkin bir takdir yetkisinin tanınmadığı anlaşılmaktadır. İlgili yargı organları mahsuba ilişkin incelemelerinde mahsup şartlarının bulunup bulunmadığını incelemekle ve şartları oluşmuşsa mahsup kararı vermekle yükümlüdür (Ercan Bucak (2), § 49).

16. Somut olayda başvurucu 13/8/2016-16/8/2016 arasındaki 3 günlük gözaltı süresinin müddetnameye eksik yansıtıldığını ve bu nedenle cezasından mahsup edilmediğini iddia etmiştir. Başvurucu İnfaz Hâkimliğine başvurmuş, hangi tarihte gözaltına alındığını ve hangi mahkemede yargılandığını belirterek mahsup süresinin düzeltilmesini talep etmiştir. İnfaz Hâkimliği dosya numaralarını net ve belirlenebilir şekilde bildirmediği gerekçesiyle başvurucunun talebini usulden reddetmiştir. Ancak başvurucu, itiraz aşamasında hem mahkeme adını hem de esas numarasını netleştirmiş (Hatay 2. Ağır Ceza Mahkemesinin E.2016/308 sayılı dosyası) hatta ek dilekçeyle gözaltı giriş ve çıkış tarihlerini gösteren bir belge de sunmuştur. Buna rağmen itiraz mercii olan Ağır Ceza Mahkemesi de itirazın reddine karar vermiştir.

17. Mahsubun resen yapılması gereken bir işlem olduğu gözönüne alındığında infaz makamlarının özellikle hürriyetten yoksun bırakma süresinin doğru hesaplanması gibi kişinin özgürlüğü ile doğrudan ilgili konularda, şeklî eksiklikler nedeniyle başvurucunun talebini reddetmeden önce sunduğu bilgiler (mahkeme adı, esas numarası, iddia edilen gözaltı tarihleri ve sonradan sunduğu belge) ışığında gerekli araştırma ve yazışmayı yapma yükümlülüğü bulunmaktadır. Başvurucu, gözaltına alındığı tarih ile müddetnamede belirtilen mahsup başlangıç tarihi arasındaki tutarsızlığı gidermek amacıyla somut kanıt ve bilgiler sunmuştur. İnfaz makamlarının başvurucunun kanıt da sunmuş olmasına rağmen basit bir yazışma veya dosya incelemesiyle kolayca teyit ya da reddedilebilecek bu iddiayı sırf şeklî gerekçelerle reddederek hürriyetten yoksun bırakma süresinin doğru hesaplanmasını engellemesi kişi hürriyeti ve güvenliği hakkıyla bağdaşmamaktadır. Dolayısıyla infaz makamlarının başvurucunun somut bilgiler ve kanıtlar sunmasına karşın mahsup talebini esasa girmeden şeklî gerekçelerle reddederek fiili özgürlükten yoksunluk süresinin doğru hesaplanmasını sağlamaması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

18. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 19. maddesinde güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

19. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 100.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

20. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

21. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 19. maddesinde güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Adana 2. İnfaz Hâkimliğine (E.2023/6236, K.2023/6342) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 5.064,40 TL harçtan oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 29/1/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

UĞUR SARAÇLAR VE DİĞERLERİ

B. No: 2024/26794 | Karar tarihi: 29.01.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/26794

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

UĞUR SARAÇLAR VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/26794)

Karar Tarihi: 29/1/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Nur Hilal MERMER

Başvurucular : Uğur SARAÇLAR ve diğerleri [bkz. ekli listenin (C) sütunu]

Vekili : Av. Erol YANKUNCU

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; taşınmaza kamulaştırma yapılmadan el atılması ve bunun karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının, kesinleşen yargı kararına rağmen hükmedilen tazminatın ödenmemesi nedeniyle de kararın icrası hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvuruya konu taşınmazlar, İstanbul'un farklı ilçelerinde bulunmaktadır. Başvurucular, maliki oldukları taşınmazlara Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (İdare) tarafından kamulaştırma yapılmaksızın el atıldığı iddiasıyla Küçükçekmece 5. Asliye Hukuk Mahkemesi (Mahkeme) nezdinde tazminat davaları açmıştır. Mahkeme yaptığı inceleme ve değerlendirmeler neticesinde taşınmazlara İdare tarafından kamulaştırma yapılmaksızın el atıldığını kabul ederek davaların kabulüne ve kamulaştırmasız el atma tazminatlarının kamu alacaklarına uygulanacak en yüksek faizle birlikte başvuruculara ödenmesine karar vermiştir.

3. Kararlara karşı taraflarca yapılan istinaf başvuruları neticesinde İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 39. Hukuk Dairesi (Bölge Adliye Mahkemesi) kararları faiz yönüyle kaldırmış ve yeniden hüküm tesis etmiştir. Bu kapsamda davaların kabulüne ve kamulaştırmasız el atma

tazminatlarının dava tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte başvuruculara ödenmesine kesin olarak karar vermiştir.

4. Komisyon makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

5. Başvurucular, lehlerine hükmedilen tazminatların tahsili amacıyla icra takibi başlatmıştır. Bakırköy 17. İcra Dairesinin E.2024/8342 sayılı ve Bakırköy 13. İcra Dairesinin E.2021/7212 sayılı dosyalarında İdare tarafından ödeme yapılması dolayısıyla dosyaların infaz ile kapatılmasına 24/2/2025 ve 6/3/2025 tarihlerinde karar verildiği görülmüştür.

II. DEĞERLENDİRME

6. Aralarında bağlantı bulunması nedeniyle süresi içinde yapılan 2024/34411 numaralı başvurunun süresinde yapılan 2024/26794 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

7. Başvurucular, taşınmazlarına kamulaştırma yapılmaksızın el atılması ve lehlerine hükmedilen tazminatların değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Hükmedilen tazminatın tahsili amacıyla başlatılan icra takiplerinin infazının gerçekleşmemesi dolayısıyla kararın icrası haklarının ihlal edildiğinden yakınmıştır.

8. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; başvuruya konu davalara ilişkin olarak İdareden temin edilen bilgi ve belgelerin dikkate alınması, ayrıca Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihatları ve somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanlarında başvuru formlarında ileri sürdükleri iddiaları yinelemiştir.

A. Kararın İcrası Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

9. Genel olarak bir hakkın öngörüldüğü amaç dışında ve başkalarını zarara sokacak şekilde kullanılmasının hukuk düzenince himaye edilmeyeceğini ifade eden hakkın kötüye kullanılmasının bireysel başvuru alanında özel olarak ele alındığı açıkça görülmektedir. Bu bağlamda bireysel başvuru usulünün amacına açıkça aykırı olan ve Anayasa Mahkemesinin başvuruyu gereği gibi değerlendirmesini engelleyen davranışların başvuru hakkının kötüye kullanılması olarak değerlendirilmesi mümkündür (Mehmet Güven Ulusoy [GK], B. No: 2013/1013, 2/7/2015, § 31; S.Ö. [2. B.], B. No: 2013/7087, 18/9/2014, § 28).

10. Bu kapsamda özellikle Anayasa Mahkemesini yanıltmak amacıyla gerçek olmayan maddi vakıalara dayanılması veya bu nitelikte bilgi ve belge sunulması, başvurunun değerlendirilmesi noktasında esaslı olan bir unsur hakkında bilgi verilmemesi, başvurunun değerlendirilmesi sürecinde vuku bulan ve söz konusu değerlendirmeyi etkileyecek nitelikte yeni ve önemli gelişmeler hakkında Anayasa Mahkemesinin bilgilendirilmemesi suretiyle başvuru hakkında doğru bir kanaat oluşturulmasının engellenmesi, medeni ve meşru eleştiri sınırları saklı kalmak kaydıyla bireysel başvuru amacıyla bağdaşmayacak surette hakaret, tehdit veya tahrik edici bir üslup kullanılmasıyla söz konusu başvuru yolu kapsamında ihlalin tespiti ile ihlal ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına ilişkin amaçla bağdaşmayacak surette içeriksiz bir başvuruda bulunulması durumunda başvuru hakkının kötüye kullanıldığı kabul edilebilecektir (Mehmet Güven Ulusoy, § 32; S.Ö., § 29; Selman Kapan ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/7302, 20/4/2016, § 50; Osman Sandıkçı [1. B.], B. No: 2013/6297,

10/3/2016; Sevil Burston [2. B.], B. No: 2019/16106, 24/5/2023, § 23).

11. Başvurucular, kararın icra edilmemesinden yakınmıştır. Buna karşılık başvurucuların Mahkemece lehlerine hükmedilen kamulaştırmasız el atma tazminatlarının tahsili amacıyla başlatılan icra takiplerine ilişkin dosyaların bireysel başvurularda bulunduktan sonra İdare tarafından ödeme yapılması suretiyle infaz ile kapatıldığı anlaşılmıştır (bkz. § 5). Ancak başvurucular, taraflarına ödeme yapıldığı hususunda Anayasa Mahkemesini bilgilendirmemiştir.

12. Kesinleşen mahkeme kararıyla hüküm altına alınan kamulaştırmasız el atma tazminatlarının ödenmediğinden şikâyet edildiği başvuruda borcun süreç içinde kısmen veya tamamen ödenmesi başvurucuların mağdur statüsünün değerlendirilmesi bakımından oldukça önemlidir. Ödeme olgusunun değerlendirilmesi sonucunda bazı şikâyetler yönünden başvurucuların mağdur statüsünün sona erdiği sonucuna ulaşılabilecek ve başvurunun düşmesine karar verilebilecektir. Başvurucular, bireysel başvuru formlarında başvuruyla ilgili koşullarda herhangi bir değişiklik meydana geldiğinde bunu Anayasa Mahkemesine bildireceklerini beyan etmelerine rağmen Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 59. maddesinin (5) numaralı fıkrasında belirtilen yükümlülüklerine açıkça aykırı şekilde herhangi bir bildirimde bulunmamıştır.

13. Açıklanan gerekçelerle başvurucuların başvurularının değerlendirilmesi bakımından esaslı olan bir unsur hakkında bilgi vermediği, bu süreçte vuku bulan ve söz konusu değerlendirmeyi etkileyecek nitelikte yeni ve önemli gelişmeler hakkında Anayasa Mahkemesini bilgilendirmemek suretiyle başvurular hakkında doğru bir kanaat oluşturulmasını engelledikleri anlaşıldığından kararın icrası hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddia yönünden başvurunun başvuru hakkının kötüye kullanılması nedeniyle reddine karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırmasız El Atma Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

14. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Şevket Karataş ([GK], B. No: 2015/12554, 25/10/2018), Celalettin Aşçıoğlu ([1. B.], B. No: 2013/1436, 6/3/2014), Mustafa Asiler ([2. B.], B. No: 2013/3578, 25/2/2015) ile İbrahim Oğuz ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/5926, 6/10/2015) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvurucuların taşınmazlarına yapılan kamulaştırmasız el atmanın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleri ile 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda belirtilen usule uymadığı belirtilerek mülkiyet hakkına yapılan söz konusu müdahalenin kanunilik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

15. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

16. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987,

12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

17. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

18. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

19. Kamulaştırmasız el atma şikâyeti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvuruculara manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

20. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Öte yandan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. 1. Kararın icrası hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddia yönünden başvurunun başvuru hakkının kötüye kullanılması nedeniyle REDDİNE,

2. Kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

3. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR

OLDUĞUNA,

C. 1. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (H) sütununda yer verilen mahkemeye GÖNDERİLMESİNE,

E. Ekli listenin (G) sütununda belirtilen manevi tazminatın listede gösterildiği şekliyle başvuruculara ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

F. Ekli listenin (D) sütununda ayrıntısı belirtilen başvuru harçları ile ekli listenin (F) sütununda yer alan vekâlet ücretinin listede gösterildiği şekliyle başvuruculara ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 29/1/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

CEMNUR UYSAL VE DİĞERLERİ

B. No: 2024/33514 | Karar tarihi: 29.01.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/33514

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

CEMNUR UYSAL VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/33514)

Karar Tarihi: 29/1/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucular : 1. Cemnur UYSAL 2. Ergun SÖNMEZ 3. Gülin NURTEN 4. Halide UYSAL 5. Hülya ECE 6. Nuray UYSAL LAUER 7. Seyit UYSAL 8. Tülay TÜRKER 9. Tülin UYSAL TÜRKAY

Vekili : Av. İsmail GAZEL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvuru, süresinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

2. Başvurunun devamı sırasında başvurucu Seyit Uysal 31/3/2025 tarihinde vefat etmiştir. Başvurucu vekiline başvuruya mirasçıların devam edip etmeyeceğinin on beş gün içinde bildirilmesi hususunu içeren 30/4/2025 tarihli müzekkere gönderilmiş ancak başvurucu vekili müzekkereye cevap vermemiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Başvurucu Seyit Uysal Yönünden

3. Anayasa Mahkemesi Abdurrahman Beycur ve diğerleri ([GK], B. No: 2023/76490,

31/7/2025) kararında başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra vefat etmesi hâlinde bireysel başvurudan haberi olmayan mirasçılarının hak kaybına uğramaması için yapılması gerekenler hususunda genel ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi mirasçıların hak kaybına uğramalarını engellemek, bireysel başvuruların neticelendirilmesini sağlamak gerekliliğini birlikte karşılayabilecek bir yol olarak 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 49. maddesinin (7) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 84. maddesinin verdiği yetkiyle 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 26. maddesinin başvuru tarihinden sonra ölüm hâli için de uygulanabileceği kanaatine varmıştır. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi hâlinde bu kişi yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesinin uygun olacağı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında vefat eden başvurucunun mirasçısı olduğunu bilgi ve belgeleriyle ispat eden kişilerin ise makul bir süre içinde bireysel başvuruyu takip etme iradesini ortaya koymaları hâlinde -mirasçıların menfaatlerinin bulunup bulunmadığını da gözeterek- başvurunun incelenmesine devam edilebileceğini belirtmiştir. Bu kapsamda bireysel başvuru yapıldıktan sonra ölen bir başvurucunun mirasçılarının başvuruyu devam ettirme yönündeki taleplerini Anayasa Mahkemesine iletme yükümlülüğünün kendileri üzerinde olduğu kaydedilmelidir. Öte yandan Anayasa'nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi durumunda dahi başvurunun incelenmeye devam edilebileceği vurgulanmalıdır. Somut başvuruda başvurucu Seyit Uysal başvuru tarihinden sonra 31/3/2025 tarihinde vefat etmiştir. Başvurucu Seyit Uysal yönünden anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

4. Açıklanan gerekçelerle başvurucu Seyit Uysal yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

B. Diğer Başvurucular Yönünden

1. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

5. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

6. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet

hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

2. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

7. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'la 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'a eklenen 5/A maddesi ve ayrıca anılan Kanun'un geçici 3. maddesinde yapılan değişiklik gereği 12/3/2024 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde derdest olan yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

8. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

9. Başvurucular, ihlalin tespiti ile tür ve miktar belirtmeksizin tazminat talebinde bulunmuştur.

10. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Öte yandan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurucu Seyit Uysal yönünden başvurunun İŞLEMDEN KALDIRILMASINA,

B. Diğer başvurucular yönünden;

1. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 5. Hukuk Dairesine (E.2020/333, K.2020/1069) iletilmek üzere İstanbul Anadolu 11. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2016/202, K.2019/384) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvuruculara tazminat talebinin REDDİNE,

F. 3.518,70 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 43.518,70 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 29/1/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

KERİM SEÇKİN VE DİĞERLERİ

B. No: 2024/38076 | Karar tarihi: 29.01.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/38076

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

KERİM SEÇKİN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/38076)

Karar Tarihi: 29/1/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Olcay ÖZCAN

Başvurucular : 1. Kerim SEÇKİN 2. Tacettin BULUT 3. Zafer BULUT

Vekili : Av. Fatih BÜYÜKTURAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamu kurumlarından olan alacağın değer kaybına uğratılması veya uğratılarak ödenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucular, Yalova 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin E.2017/363, K.2019/70 sayılı dosyasında ödemeyi 15/2/2022 tarihinde, Yalova 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin E.2022/76, K.2023/102 sayılı dosyasında ise nihai kararı 31/5/2024 tarihinde öğrenmeleri üzerine 14/6/2024 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Yalova 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin E.2017/363, K.2019/70 Sayılı Dosyası Yönünden

2. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası gereği bireysel başvurunun başvuru yollarının tüketildiği, başvuru yolu öngörülmemiş ise ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir (benzer yöndeki kararlar için bkz. Ahmet Sağlam [2. B.], B. No: 2013/3351, 18/9/2013, § 27; Erendiz Önal [1. B.], B. No: 2014/1133, 30/6/2014, §§

24-34).

3. Somut olayda bireysel başvuru formunda başvurucular dava sonrasında kararın kesinleşmesi üzerine icra takibi başlattıklarını ve 14/2/2022 tarihinde bedelin ödendiğini belirtmiştir. Başvurucular bedelin hesaba yattığını Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi üzerinden 15/2/2022 tarihinde öğrenmiştir. Dolayısıyla bedelin değer kaybına uğradığına ilişkin şikâyetlerini ödemeyi öğrendikleri 15/2/2022 tarihinden itibaren otuz gün içinde ileri sürmeleri gerektiği hâlde başvurunun otuz günlük başvuru süresi geçtikten sonra 14/6/2024 tarihinde yapıldığı anlaşılmıştır.

4. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Yalova 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin E.2022/76, K.2023/102 Sayılı Dosyası Yönünden

5. Anayasa Mahkemesi, kamu kurumlarından olan çeşitli para alacaklarının enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamu makamlarından olan alacakların enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır (bir sosyal güvenlik ödemesi yönünden bkz. Ferda Yeşiltepe [GK], B. No: 2014/7621, 25/7/2017; ihale alacağı yönünden bkz. Ano İnşaat ve Ticaret Ltd. Şti. [GK], B. No: 2014/2267, 21/12/2017; vergi iadesi alacağı yönünden bkz. Akel Gıda San. ve Tic. A.Ş. [2. B.], B. No: 2013/28, 25/2/2015; deprem nedeniyle tazminat yönünden bkz. Abdulhalim Bozboğa [1. B.], B. No: 2013/6880, 23/3/2016; Yıldız Korkut [2. B.], B. No: 2016/8532, 9/5/2019; açığa alınan memurun maaş farklarının iadesi yönünden bkz. Vildan Utku Atalay [1. B.], B. No: 2015/4812, 7/2/2019). Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

6. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

7. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması, bunun mümkün olmaması hâlinde değer kaybına karşılık toplam 2.330.381,63 TL tazminat ve ayrı ayrı 50.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

8. Başvuruda bedelin enflasyon karşısında uğradığı değer kaybı nedeniyle tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 6216 sayılı Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın;

1. Yalova 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin E.2017/363, K.2019/70 sayılı dosyası yönünden süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Yalova 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin E.2022/76, K.2023/102 sayılı dosyası yönünden KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının Yalova 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin E.2022/76, K.2023/102 sayılı dosyası yönünden İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Yalova 1. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2022/76, K.2023/102) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvuruculların tazminat talebinin REDDİNE,

E. 3.518,70 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 43.518,70 TL TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 29/1/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ERDEM KARAMANOĞLU VE DİĞERLERİ

B. No: 2024/47620 | Karar tarihi: 29.01.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/47620

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ERDEM KARAMANOĞLU VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/47620)

Karar Tarihi: 29/1/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Gökhan SÖNMEZ

Başvurucular : 1. Erdem KARAMANOĞLU 2. Ertuğrul KARAMANOĞLU 3. Leyla KARAMANOĞLU 4. Mehmet Erdinç KARAMANOĞLU 5. Yunus Emre KARAMANOĞLU

Vekili : Av. Nizam Güçlü MERAL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; ihtiyati tedbirin uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurucular yargılama devam ederken 8/8/2024 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

2. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Hesna Funda Baltalı ve Baltalı Gıda Hayvancılık San. ve Tic. Ltd. Şti. ([GK], B. No: 2014/17196, 25/10/2018), İhsan Metin ([2. B.], B. No: 2015/7044, 23/1/2019), İbrahim Geçer ([1. B.], B. No: 2014/19056, 19/2/2019) ve Şeyhmus Terece ([GK], B. No: 2017/26532, 23/7/2020) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede mülkiyet hakkını sınırlandıran bir tedbirin uygulanmasının ölçülü olabilmesi için kapsamı ve süresi itibarıyla

orantılı olarak uygulanması gerektiği ve tedbirin makul olmayan bir süre devam etmesinin mülkiyet hakkının tanıdığı yetkilerin kullanılmasının belirsiz olacak şekilde ötelenmesi suretiyle mülk sahibine orantısız bir külfet yüklediği gerekçesiyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda 2009 yılında konulan ihtiyati tedbirin başvuru tarihi itibarıyla uzun süredir devam ettiği anlaşıldığından anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

3. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

4. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'la 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'a eklenen 5/A maddesi ve ayrıca anılan Kanun'un geçici 3. maddesinde yapılan değişiklik gereği 12/3/2024 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde derdest olan yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

5. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

6. Başvurucular; ihlalin tespiti, mülkiyet hakkının ihlali nedeniyle yeniden yargılama yapılması ile makul sürede yargılanma hakkının ihlali nedeniyle tür ve miktar belirtmeksizin tazminat talebinde bulunmuştur. Başvurucular, mülkiyet hakkının ihlali nedeniyle manevi tazminat talebinde bulunmamıştır. Anayasa Mahkemesi, mülkiyet hakkına yapılan müdahaleyi ölçüsüz kılan tedbirin uzun sürmesine ilişkin olarak tedbir sürecinde mülkiyet hakkının gerektirdiği ivediliğin ve özenin gösterilmesi bakımından yargısal makamların sorumluluğu olduğuna dikkati çekmektedir (benzer değerlendirme için bkz. Hamit Alihansoy ve diğerleri [1. B.], B. No: 2017/35581, 29/9/2020, § 66). Buna göre başvuru konusu olayda ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Bunun yanında başvurucuların mülkiyet hakkının ihlali nedeniyle ayrıca tazminat talebi de olmadığından ihlalin tespiti ile yetinilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. 3.518,70 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 43.518,70 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

D. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

E. Kararın bir örneğinin bilgi için Ordu 2. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2020/555) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 29/1/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ADNAN ALKIR VE DİĞERLERİ

B. No: 2024/49482 | Karar tarihi: 29.01.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/49482

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ADNAN ALKIR VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/49482)

Karar Tarihi: 29/1/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Nur Hilal MERMER

Başvurucular : Adnan ALKIR ve diğerleri [bkz. ekli listenin (C) sütunu]

Vekilleri : [bkz. ekli listenin (E) sütunu]

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuru, süresinde yapılmıştır.

2. Komisyon ekli listenin (B) sütununda yer alan başvuruların konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle birleştirilmesine ve incelemenin 2024/49482 numaralı başvuru üzerinden yürütülmesine, birleşen 2024/50436, 2024/50437, 2024/50438, 2024/60947, 2024/60967, 2024/65085, 2024/65535, 2024/66178, 2024/68372, 2024/68375, 2024/68378 ve 2024/69663 numaralı bireysel başvurularda başvurucuların adli yardım taleplerinin kabulüne, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. 2024/49482 numaralı başvuruda Nebiye Alkır 14/11/2024 tarihinde vefat etmiştir. Müteveffa başvurucunun mirasçılarının hâlihazırda başvurucu oldukları ve murisleri adına da başvuruya devam ettiklerine dair beyanda bulundukları görülmüştür.

II. DEĞERLENDİRME

4. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

5. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

6. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

7. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Öte yandan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (G) sütununda yer verilen mahkemelere GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvuruculara tazminat talebinin REDDİNE,

E. Ekli listenin (D) sütununda ayrıntısı belirtilen başvuru harçları ile ekli listenin (F)

sütununda yer alan vekâlet ücretinin listede gösterildiği şekliyle başvuruculara ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucuların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 29/1/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

FATİH AYAN

B. No: 2024/63094 | Karar tarihi: 29.01.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/63094

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

FATİH AYAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/63094)

Karar Tarihi: 29/1/2026

R.G. Tarih ve Sayı: 23/6/2026- 33289

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR

Raportör : Yusuf Enes KAYA

Başvurucu : Fatih AYAN

Vekili : Av. Tebernuş ÇİL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, haksız gözaltından kaynaklanan zararların tazmin edilmesi talebiyle açılan davada hükmedilen miktarın yetersiz olması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, uyuşturucu madde ticareti yapma suçundan yargılandığı davada 9/3/2021-10/3/2021 tarihleri arasında gözaltında kalmış; 10/3/2021-29/3/2023 tarihleri arasında da hakkında adli kontrol tedbiri (yurt dışına çıkamamak, belirlenen yerlere belirtilen süreler içinde düzenli olarak başvurmak) uygulanmıştır.

3. Yargılama sonucunda başvurucunun beraatine karar verilmiş, beraat kararı 4/3/2022 tarihinde kesinleşmiştir.

4. Başvurucu, beraat kararı kesinleştikten sonra haksız gözaltı ve adli kontrol tedbiri nedeniyle 10.000 TL maddi ve 10.000 TL manevi tazminat istemiyle dava açmıştır.

5. Osmaniye 1. Ağır Ceza Mahkemesi (Mahkeme) 4/5/2023 tarihli kararıyla başvurucunun

tazminat talebini kısmen kabul etmiştir. Mahkeme, gözaltına giriş ve çıkış günlerinin birlikte sayılması durumunda bir gün fazla hesaplama yapılacağını ve bu durumun fazla kazanç kaybı hesaplanmasına yol açacağını belirterek başvurucunun gözaltına alındığı günün sayılmayıp ceza infaz kurumundan çıktığı günün sayılarak haksız yere gözaltında geçirdiği bir günlük süreyi tespit etmiş; ve 2021 yılı net asgari ücretin (başvurucunun gözaltında kaldığı süreçte asgari ücretten daha fazla gelir elde ettiğine ilişkin dosya kapsamında herhangi bir belge bulunmadığı için) günlük karşılığı olarak 94,19 TL maddi tazminata hükmetmiştir. Sonrasında ise başvurucunun sosyal ve ekonomik durumu, suçun niteliği, olayın cereyanı, bir günlük gözaltı süresi ve uygulanan adli kontrol tedbirinin süresini dikkate alarak hakkaniyet ölçüsünü aşmayacak ve haksız zenginleşmeye neden olmayacak makul bir miktar olmak üzere bir günlük gözaltı süresi için 500 TL ve adli kontrol tedbiri için 1.500 TL olmak üzere toplam 2.000 TL manevi tazminata karar vermiştir.

6. Adana Bölge Adliye Mahkemesi 14. Ceza Dairesi (Bölge Adliye Mahkemesi) 17/10/2024 tarihinde istinaf başvurusunu hükmü düzeltmek suretiyle kesin olarak reddetmiştir. Bölge Adliye Mahkemesi 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141. maddesinde adli kontrol tedbirinin tazminat kapsamına dâhil edilmediğini açıklayarak bu tedbir nedeniyle maddi tazminata hükmedilmemesinin isabetli olduğunu kabul etmiştir. Başvurucunun avukatlık ücreti ve diğer masraflar gibi taleplerinin maddi tazminat hesabına dâhil edilemeyeceğini belirtmiş, sonuç değişmeyeceği için bu taleplerin gerekçeli kararda tartışılmamasını sadece eleştiri konusu yapmıştır. Bölge Adliye Mahkemesi 5271 sayılı Kanun'un 144. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinin yürürlükten kalkmasıyla mahsubun tazminata engel teşkil etmeyeceğini kabul etmekle birlikte gözaltı süresi başka mahkûmiyetinden mahsup edilenler ile edilmeyenler arasında bir denge kurulması gerektiğini ifade etmiştir. Yaptığı inceleme sonucunda başvurucunun 9/3/2021-10/3/2021 tarihleri arasındaki gözaltı süresinin bir mahkûmiyetinden mahsup edildiğini (müddetname ile) saptamıştır. Gözaltı süresi mahsup edildiği için Mahkemenin bu durumu gözetmeyerek fazla maddi ve manevi tazminata hükmetmesini hukuka aykırı bulmuştur. Bölge Adliye Mahkemesi sonuç olarak maddi tazminatı 75 TL, manevi tazminat miktarını ise 200 TL olarak değiştirmiştir.

7. Başvurucu, nihai kararı 17/11/2024 tarihinde öğrendikten sonra 28/11/2024 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

8. Komisyon adli yardım talebinin kabulüne, kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddia dışındaki diğer şikâyetin kabul edilemez olduğuna, söz konusu iddianın kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

9. Başvurucu; gözaltı tedbiri sonucunda belirlenen tazminat miktarının davanın koşullarına göre orantısız ve Anayasa Mahkemesi içtihatlarına göre kayda değer ölçüde düşük olduğunu, bu düşük tazminat miktarlarının tazminat hakkının özünü zayıflattığını, söz konusu durumun Anayasa ile korunan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı kapsamındaki tazminat hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

10. Başvurucunun şikâyetlerinin özünün 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e) bendi kapsamında açılan tazminat davasında hükmedilen miktarın yetersizliğine ilişkin olduğu görülmüştür. Dolayısıyla başvurunun bir bütün hâlinde Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü ve dokuzuncu fıkraları kapsamındaki kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı bağlamında incelenmesi gerekir.

11. Anayasa Mahkemesi Gülseren Çıtak ([GK], B. No: 2020/1554, 27/4/2023) kararıyla haklarında kovuşturmaya yer olmadığı veya beraat kararı verilenlerin 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinde öngörülen tazminat yolunu tükettikten sonra yakalama, gözaltı veya tutuklamanın hukuki olmadığı ve ödenen tazminatın yetersiz olduğu iddiasıyla yaptıkları bireysel başvurularda başvuru yollarının tüketilmiş kabul edilebilmesi için yalnızca 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e) bendi kapsamında bir tazminat davasının açılmasının yeterli olacağı sonucuna varmıştır. Zira bu hükümle; yakalama, gözaltı ve tutuklamanın daha sonra verilen kovuşturmaya yer olmadığı veya beraat kararıyla hukuka aykırı hâle geldiğinin kabul edildiği, dolayısıyla 141. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e) bendi uyarınca açılan tazminat davalarının Anayasa'nın 19. maddesinin dokuzuncu fıkrası kapsamında olduğu değerlendirilmiştir (Gülseren Çıtak, §§ 36-38).

12. Somut başvuruda da ilgili yargılama mercileri tarafından ihlal tespiti yapılmış, ve bir miktar maddi ve manevi tazminata hükmedildiğinden başvuruda yapılacak inceleme hükmedilen tazminat miktarlarının yeterli olup olmadığını belirlemekle sınırlı olacaktır.

13. Eldeki olayda Bölge Adliye Mahkemesi tazminata hükmederken başvurucunun bir günlük gözaltı süresinin başka bir cezasından mahsup edilmesini gözönünde bulundurarak ve mahsubun tazminata engel teşkil etmeyeceğini kabul ederek başvurucuya 75 TL maddi, 200 TL manevi tazminat ödenmesine karar vermiştir.

14. Anayasa'nın 19. maddesinin dokuzuncu fıkrası kapsamında yeterli tazminin mutlaka parasal tazminat anlamına gelmeyeceği, bunun başka şekillerde de mümkün olabileceği ve bu tazminin yeterliliğinin her davanın özel koşullarına göre değerlendirileceği ihtimalinin gözardı edilmemesi gerekir. Anayasa'nın 19. maddesinin dokuzuncu fıkrasına göre kişilerin uğradıkları zararlar tazminat hukukunun genel prensiplerine göre devlet tarafından ödenecektir. Bu çerçevede mahsup kurumunun tazminat hukukunun genel prensipleri içinde değerlendirilip değerlendirilmeyeceğinin belirlenmesi zorunludur.

15. Mahsup, bir hüküm kesinleşmeden önce gerçekleşen ve kişi hürriyetini sınırlama sonucu doğuran hâller sebebiyle, geçirilmiş sürelerin hapis cezasından indirilmesidir. Bir suç nedeniyle de olsa henüz hakkında mahkûmiyet hükmü bulunmayan bir kimsenin hürriyetinden mahrum edilmek suretiyle ortaya çıkan haksızlığı telafi etmek amacıyla mahsup müessesesine başvurulmaktadır. Özgürlükten yoksun kalınan sürelerin mahkûmiyetten indirilmesiyle bu haksızlık giderilmektedir. Mahsup kurumu, adalet ve hakkaniyet duygusunun gereği olarak özgürlüğü kısıtlanmış bir kişi bakımından denkleştirme görevi görmektedir (Burhan Yaz (3) [GK], B. No: 2021/7919, 29/5/2024, § 41).

16. Bireysel başvuru kapsamında bir temel hak ve hürriyetin ihlalinin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural, mümkün olduğunca eski hâle getirmenin yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Özgürlük kısıtlamasında, geçmiş zamanın fiziki olarak iadesi imkânsızdır. Ancak mahsup, haksız yere kısıtlanan süreyi kişinin zorunlu olarak çekeceği ceza süresinden düşmek suretiyle özgürlüğün zamansal olarak fiilen geri verilmesine imkân tanımaktadır.

17. Haksız yere özgürlükten yoksun bırakıldığı süre kişinin mahkûmiyetinden indirilerek fiilî erken tahliye imkânı yaratılmaktadır. Bu fiilî özgürlük kazanımı, parasal tazminat talebine göre somut bir hukuki sonuç doğurmaktadır. Mahsup kurumunun bu denkleştirici işlevi gözönünde bulundurulduğunda kişinin daha önce gözaltında ve tutuklulukta geçirdiği sürelerin hapis cezasından indirilmesi tazminat hukukunun genel prensipleri çerçevesinde bir tazmin olarak görülebilir. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de mahsup kararı

ile açıkça kişi hürriyeti hakkının ihlali için tazmin sağlamak amaçlanmışsa ve bunun ilgili kişinin çektiği ceza üzerinde ölçülebilir bir etkisi olmuşsa mahsubun Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 5. maddesi anlamında tazmin teşkil edebileceğine karar vermiştir (Porchet/İsviçre, B. No: 36391/16, 8/10/2019, §§ 18-25). Bu kapsamda mahsup işlemiyle açıkça söz konusu ihlal için tazmin sağlamak amaçlanmışsa ve bunun ilgili kişinin çektiği ceza üzerinde ölçülebilir ve orantılı bir etkisi olmuşsa mahsubun Anayasa'nın 19. maddesinin dokuzuncu fıkrası bağlamında tazmin teşkil edebileceği sonucuna varılmıştır (Ahmet Kasım Özkan [1. B.], B. No: 2022/73511, 28/11/2024, § 34).

18. İncelenen vakıada başvurucunun beraat etmesiyle, uygulanan gözaltı işleminin haksız olduğu ilgili yargı mercilerince de kabul edilmiştir. Gözaltı süresinin başvurucunun mahkûmiyet hükmünden mahsup edilmesi kanun gereği otomatik bir uygulama olsa da tazminat davası kapsamında bu işlem kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına yönelik haksız müdahaleyi telafi etme amacıyla gözönünde bulundurulmuştur. Bir günlük haksız gözaltı süresinin başvurucunun cezasından indirilmesi infaz süresini doğrudan kısaltmak suretiyle ölçülebilir ve somut bir hukuki etki yaratmıştır. Bölge Adliye Mahkemesi, mevcut davada mahsup işleminin tazminat talebini ortadan kaldırmayacağını açıkça belirterek başvurucu lehine tazminata da hükmetmiştir. Mahsup işlemi ile hükmedilen tazminat miktarının birlikte nazara alınması neticesinde başvurucuya sağlanan bu telafinin uygun, yeterli ve hukuka aykırılığı giderecek nitelikte bir tazmin teşkil ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Netice itibarıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı yönünden bir ihlalin bulunmadığı değerlendirilmiştir.

19. Açıklanan gerekçelerle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 29/1/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

LEYLA YILMAZ VE DİĞERLERİ

B. No: 2020/15880 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2020/15880

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

LEYLA YILMAZ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2020/15880)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Olcay ÖZCAN

Başvurucular : 1. Leyla YILMAZ 2. Asiye ÜNAL 3. Orhan GÖRGÜL 4. Zuhal KOYUNCU

Vekilleri : Av. Altan BALANTEKİN Av. Ömer Emrah ÇAKIROĞLU

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; kanun yoluna başvurulamaması nedeniyle mahkemeye erişim hakkının, asli müdahale talebi hakkında karar verilmemesi nedeniyle karar hakkının ve yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvuruculardan Leyla Yılmaz, Ankara'nın Altındağ ilçesi Giçik Mahallesi'nde bulunan 60.760 m² yüz ölçümlü tarla vasıflı taşınmazın 373/15624 hissesini (1.450,56 m²) 1/8/2013 tarihinde 2.578,13 TL bedelle satın almıştır.

3. Taşınmazın paylı maliklerinden olduğunu ileri süren Y.Ö. 3/2/2015 tarihinde başvurucu aleyhine Ankara 4. Asliye Hukuk Mahkemesinde (Asliye Hukuk Mahkemesi) yasal ön alım hakkından kaynaklı tapu iptal ve tescil davası açmıştır. Davalı başvurucu; bu davada dava açma süresinin geçtiğini, dava konusu taşınmazı fiili taksimli olarak 2013 yılında aldığını, satış tarihinde el birliği şeklinde taşınmaza malik olan davacının anılan tarihte paylı mülkiyetten doğan ön alım hakkının söz konusu olmadığını ve taşınmaz için 37.714,30 TL ödediğini ancak tapuda satış bedelinin düşük gösterildiğini belirterek davanın reddine, olmadığı takdirde payın dava tarihindeki değerinin şufa bedeli olarak hesaplanmasına karar verilmesini talep etmiştir.

4. Başvuruculardan Asiye Ünal, Orhan Görgül ve Zuhal Koyuncu muhabere yoluyla gönderdikleri 26/2/2015 tarihli dilekçelerle 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 65. maddesi uyarınca asli müdahil olarak davaya katılmak istediğini belirtmiştir. Taşınmazda hissedar olduklarını ve açılan davadan sonradan haberdar olduklarını belirterek davaya konu kısmın tapu kaydının iptal edilmesini ve adlarına tescil edilmesini talep etmiştir. Ayrıca asli müdahale başvurusuna ilişkin 27,70 TL başvuru harcı ile 46 TL peşin harcı yatırmıştır.

5. Asliye Hukuk Mahkemesi tanıkları dinlemiş ve taşınmaz üzerinde keşif yapmıştır. Alınan 17/3/2016 tarihli kadastro teknisyeni bilirkişi raporunda satışı yapılan kısmın bedelinin emlakçılardan edinilen bilgiye göre 58.022,40 TL olduğu ve taşınmazın tamamında rızai taksim yapılmadığı ifade edilmiştir.

6. Asliye Hukuk Mahkemesi 13/6/2016 tarihli duruşmada davaya konu yere ilişkin açılan benzer nitelikteki davaların temyiz incelemesinde bulunduğu gerekçesiyle bu dosyaların sonuçlanmasının beklenmesine karar vermiştir. Ayrıca 9/3/2020 tarihinde V. Bankasına yazdığı yazıda 2.658,13 TL satış bedelinin (tapu satış, harç ve masrafları toplam bedeli) depo edilmesini, bedel için birer aylık vadeli mevduat hesabı açılmasını ve bir ayın sonunda yazışmaya mahal vermeksizin birer aylık dönemler hâlinde vadenin uzatılmasını istemiştir.

7. Asliye Hukuk Mahkemesince 12/3/2020 tarihli son duruşmada asli müdahiller vekilinin mazeret dilekçesi sunduğu ifade edilmiş, mazeret hakkında bir karar verilmemiş, tahkikatın bittiği belirtilmiş ve sözlü yargılamaya geçerek hazır olan davacı ve davalı vekillerine söz verildikten sonra yargılama sonuçlandırılmıştır. Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından davanın kabulü ile taşınmazdaki davalı başvurucu Leyla Yılmaz'ın 373/15624 payının iptali ile davacı Y.Ö. adına tapuya kayıt ve tesciline, depo edilen bedelin davalı Leyla Yılmaz'a ödenmesine miktar yönünden kesin olarak karar verilmiştir. Gerekçeli karar başlığında başvuruculardan Asiye Ünal, Orhan Görgül ve Zuhal Koyuncu asli müdahil olarak yer almış ancak başvuruculara asli müdahale dilekçesinde yer verdikleri talepleri hakkında herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır. Kararın gerekçesinde; davalı başvurucu Leyla Yılmaz'ın taşınmaz payını satın aldığında davacıya ihtar göndermediği, davacının haricen pay satışını öğrenerek şufa hakkını kullanmak üzere süresi içinde dava açtığı vurgulanmıştır. Aynı yere ilişkin başkalarının açtığı şufa davalarının farklı mahkemelerde görüldüğü, bazı mahkemelerce fiili taksimin varlığı kabul edilerek davanın reddine, bazı mahkemelerce de fiili taksim olmadığından davanın kabulüne karar verilmiş ise de her iki kararın temyizi üzerine Yargıtayca dava konusu taşınmazda fiili taksim olmadığına karar verildiği açıklanmıştır. Bu kapsamda taşınmazda fiili taksim olmadığına ilişkin verilmiş olan kararların bu dosya açısından kesin delil olduğu, dava konusu taşınmazda her bir paydaşın kullandığı belli bir yer bulunmadığından fiili taksim olmadığının anlaşıldığı belirtilmiştir.

8. 2020/15880 numaralı başvurunun (başvurucu Leyla Yılmaz tarafından yapılan) kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

9. 2020/16940 numaralı başvuruda (başvurucular Asiye Ünal, Orhan Görgül ve Zuhal Koyuncu tarafından yapılan) makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

10. Ayrıca başvurucular, bilirkişi raporu ile saptanan dava değerinin kesinlik sınırı üzerinde olduğunu ve dolayısıyla kararın kesin olmadığını belirterek istinaf başvurusunda bulunmuştur.

11. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 15. Hukuk Dairesince (Bölge Adliye Mahkemesi) 13/7/2020 tarihinde istinaf başvurusu reddedilmiştir. Kararın gerekçesinde; dava değerinin tapudaki satış bedeli ve masraflarından oluştuğu ve 2.658,13 TL olduğu, ilk derece mahkemesine ait karar tarihi itibarıyla 6100 sayılı Kanun'un 341. maddesinde öngörülen kesinlik sınırının 5.390 TL olduğu ve dava değerine göre davalı ve asli müdahil davacıların istinaf kanun yoluna başvurma hakkının bulunmadığı ifade edilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

12. Aralarında bağlantı bulunması nedeniyle süresi içinde yapılan 2020/16940 numaralı başvurunun süresinde yapılan 2020/15880 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

A. Mahkemeye Erişim Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

13. Başvurucular, bilirkişi raporuyla belirlenen bedelin dava değeri olarak kabul edilmemesi nedeniyle kanun yoluna başvuramadığından şikâyet etmiştir.

14. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) başvurucu Leyla Yılmaz yönünden görüşünde, başvurunun süresinde olup olmadığının, başvurucunun taşınmaza karşılık ödediği bedel ve tapu masraflarının başvurucuya iade edilmesine karar verilmesinin mağdur sıfatının devam edip etmediği yönünden yapılacak kabul edilebilirlik değerlendirmesinde dikkate alınması ve başvurucunun şikâyetlerinin kanun yolu şikâyeti niteliğinde olup olmadığı hususlarının değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Başvurucunun usule ilişkin güvencelerden etkin biçimde yararlanmasının sağlandığını, kararlarda yer verilen tespit ve gerekçelere göre yargısal makamların takdir yetkilerinin sınırının aşılmadığını ve başvurucunun mülkiyet hakkının korunmasına ilişkin etkin ve yeterli güvencelerin mevcut olduğunu belirtmiştir. Bakanlık, diğer başvurucular yönünden görüşünde ise başvuru süresinin değerlendirilmesi gerektiğini bildirmiştir. Ayrıca bütün başvurucular yönünden yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihatları ve somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiğini dile getirmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı sundukları beyanlarında önceki şikâyetlerini tekrar etmiştir.

15. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

16. Anayasa Mahkemesinin yasal ön alım hakkının kullanılmasına ilişkin Yıldıranlar Gıda Nakliyat San. ve Tic. Ltd. Şti. ([1. B.], B. No: 2017/37791, 29/1/2020) başvurusuna konu olayda tapu satış bedeli 1.000 TL gösterilmiş ve başvurucu da süresi içinde satış bedeli ve devir masraflarından oluşan miktarı alıcıya ödemeye hazır olduğunu belirterek kanuni şufa hakkını kullanmak istemiştir. Mahkeme taşınmazın fiili taksime konu edildiğini ve fiili taksim sonucu oluşan kullanımına diğer hissedarlarla birlikte itiraz etmeyen başvurucunun yapılan satışa karşı ön alım hakkını kullanmasının iyi niyet kurallarına aykırı olduğu kanaatine varmış ve davayı reddetmiştir. Başvurucunun istinaf talebi 6100 sayılı Kanun'un 341. maddesi uyarınca dava değeri itibarıyla ilk derece mahkemesi kararının kesin olduğu gerekçesiyle reddedilmiştir (Yıldıranlar Gıda Nakliyat San. ve Tic. Ltd. Şti., §§ 12, 13, 58).

17. Anayasa Mahkemesi, başvurucunun paydaş olup taşınmazın keşif sonucunda belirlenen değerine yaklaşık bir değeri bilebilecek durumda olduğunu ve 3.059,32 m²'lik bir taşınmazın 2016 yılı itibarıyla 1.000 TL'den çok daha fazla bir değere sahip olacağının açık olduğunu ifade etmiştir. Öte yandan 2016 yılı itibarıyla ilk derece mahkemelerinin kesinlik sınırının

Bölge Adliye Mahkemesi kararında belirtildiği üzere 3.114,90 TL olduğunu, anılan kesinlik sınırının 6100 sayılı Kanun'un 342. maddesinde açıkça belirtilmiş olduğunu ve vergi mevzuatı uyarınca yeniden değerleme oranı gereğince 2017 yılında 3.114,90 TL olarak uygulanacağı hususunda da bir tereddüt bulunmadığını belirtmiştir. Taşınmazın hissedarı olan başvurucunun satılan payın gerçek değerinin resmî satışta belirtilen miktardan önemli miktarda fazla olduğunu bilebilecek durumda olduğunu ve taşınmazı gerçek değerinden satın alma yerine resmî satış değerinden satın alma yolunu seçtiğini ve istinaf talebinin bu seçimi esas alarak incelendiğini açıklamıştır. İstinaf isteğinin reddedilmesinin öngörülebilirlik sınırları içinde olduğunu, başvurucuya aşırı bir külfet yüklemediğini vurgulamış ve mahkemeye erişim hakkının ihlal edilmediği sonucuna varmıştır (Yıldıranlar Gıda Nakliyat San. ve Tic. Ltd. Şti., §§ 62-64).

18. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesinin Fatma Mutlu ([1. B.], B. No: 2021/46030, 23/10/2024) kararına konu olayda başvurucu, uyuşmazlık konusu taşınmazın 1/6 hissesini 5.000 TL bedelle tapuda satın almış ve 100 TL tapu harcı ödemiştir. Taşınmazın paydaşı olan davacı, başvurucu aleyhine ön alım hakkından kaynaklanan tapu iptal ve tescil davası açmış; dava dilekçesinde dava değerini resmî senetteki satış bedeli olan 5.000 TL olarak belirtmiştir. Mahkeme bu bedelin depo edilmesine karar vermiştir. Başvurucu, yargılama sırasında tapudaki satış bedelinin gerçek bedeli yansıtmadığını ve 100.000 TL ödediğini ileri sürmüş ve bunun ispatı için banka dekontları sunmuştur. Yargılama sırasında alınan bilirkişi raporunda davacının payının değeri dava tarihi itibarıyla 370.000 TL olarak belirlenmiş, başvurucu kendi hissesinin 225.139,52 TL olduğunu belirterek ve bu değer üzerinden eksik harcın davacıya tamamlatılması gerektiğini iddia etmiştir. Mahkeme başvurucunun 1/16 oranındaki payının iptali ile bu payın davacı adına tapuya tesciline ve 5.100 TL ön alım bedelinin karar kesinleştiğinde başvurucuya ödenmesine istinaf kanun yolu açık olmak üzere karar vermiştir. Ancak bölge adliye mahkemesi, dava değeri olan 5.100 TL'nin karar tarihi itibarıyla 6100 sayılı Kanun'un 341. ve ek 1. maddeleri uyarınca istinaf kesinlik sınırının altında kaldığını ve 1/1/2021 tarihi itibarıyla istinaf kesinlik sınırının 5.880 TL olduğunu belirterek başvurucunun istinaf dilekçesinin reddine kesin olarak hükmetmiştir.

19. Anayasa Mahkemesince Fatma Mutlu kararında 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun 16. maddesinin birinci fıkrasında değer ölçüsüne göre harca tabi işlemlerde (1) sayılı tarifede yazılı değerlerin esas alınacağı, müdahalenin meni, tescil ve tapu kayıt iptali gibi gayrimenkulün aynına taalluk eden davalarda gayrimenkulün değerinin nazara alınacağı, dördüncü fıkrasında noksan tespit edilen değerler hakkında 30. madde hükmünün uygulanacağı belirtilmiştir. Başvuru konusu davanın gayrimenkulün aynına ilişkin tapu iptal ve tescil davası olduğu, değerin belirlenmesinin ödenecek nispi harcın miktarı açısından önemli olduğu gibi davanın temyize tabi olup olmaması bakımından da önemli olduğu ifade edilmiştir. Bu durumda belirlenen gerçek değer üzerinden harcın tamamlanması gerektiği, aksi hâlde yargılamaya devam edilemeyeceğinin yasal düzenleme olduğu açıklanmıştır. Olayda bölge adliye mahkemesinin istinaf talebini dava dilekçesindeki dava değeri üzerinden değerlendirirken ileri sürülen daha yüksek dava değerine ilişkin hususların neden kabul edilebilir olmadığına dair herhangi bir açıklamada bulunmadığı dile getirilmiştir. Oysa başvurucunun satın aldığı pay için 100.000 TL ödediği ve bu ödemeye ilişkin banka dekontlarını ibraz ettiği, payını devraldığı paydaşın taşınmazdaki geriye kalan payının bir kısmını üçüncü bir kişiye 200.000 TL'ye sattığı, bilirkişi raporunda davacının payına 370.000 TL değer biçildiği iddialarının dava değerinin net olmadığını gösterdiği; başvurucunun da rapordaki m^2 birim bedeli üzerinden kendi payının değerinin, dolayısıyla dava değerinin 225.139,52 TL olduğunu savunduğu vurgulanmıştır. Resmî senetteki yazılı satış bedeli ile

492 sayılı Kanun'un 16. maddesinin birinci fıkrası gereğince taşınmazın gerçek değeri arasında aşırı bir dengesizlik bulunduğu ve bu dengesizlik nedeniyle dava değerindeki belirsizliğin başvurucunun istinaf talebinin incelenmemesine sebebiyet verdiği kanaatine varılmıştır. Dolayısıyla ön alım hakkına konu payın gerçek değerinin mahallinde yapılacak keşif sonucu alınacak bilirkişi raporuyla tespit edilmesi ve söz konusu değer üzerinden harcın tamamlatılması gerekirken bölge adliye mahkemesince dava dilekçesindeki dava değeri esas alınmak suretiyle dava değerinin istinaf kesinlik sınırının altında kaldığı gerekçesiyle istinaf dilekçesinin reddedilmesinin kanuni dayanağının bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Fatma Mutlu, §§ 16, 17, 23, 24).

20. İncelenen olayda başvurucu Leyla Yılmaz, taşınmazdaki payı (1.450,56 m²) 1/8/2013 tarihinde tapuda 2.578,13 TL bedelle satın almıştır. Ancak başvurucu Leyla Yılmaz; aslında satışın 37.714,30 TL üzerinden yapıldığını, tapuda belediye rayici üzerinden satışı gerçekleştirdiklerini ifade etmiştir. Bir başka ifadeyle başvurucu, satış bedelinin daha yüksek olduğu hâlde tapuya gerçeğe uygun olmayan beyanda bulunduklarını belirtmiştir. Asliye Hukuk Mahkemesi yapılan keşif sonrası düzenlenen kadastro teknisyeni bilirkişi raporunda satışı yapılan kısmın bedelinin emlakçılardan edinilen bilgiye göre 58.022,40 TL olduğunu açıklamıştır. Asliye Hukuk Mahkemesi tapudaki satış bedeli ve masraflar toplamı 2.658,13 TL üzerinden depo kararı vermiş ve davayı da bu bedel üzerinden kabul etmiştir. Başvurucular tarafından yapılan istinaf başvurularını inceleyen Bölge Adliye Mahkemesi dava değerinin tapudaki satış bedeli ve masrafları olan 2.658,13 TL olduğunu, ilk derece mahkemesine ait karar tarihi itibarıyla 6100 sayılı Kanun'un 341. maddesinde öngörülen kesinlik sınırının 5.390 TL olduğunu ve dava değerine göre davalı başvurucu Leyla Yılmaz ve asli müdahil başvurucular Asiye Ünal, Orhan Görgül ve Zuhal Koyuncu'nun istinaf kanun yoluna başvurma hakkının bulunmadığını vurgulamış ve istinaf talebini reddetmiştir.

21. Fatma Mutlu kararında yer verilen ilkeler dikkate alındığında resmî senetteki yazılı satış bedeli ile 492 sayılı Kanun'un 16. maddesinin birinci fıkrası gereğince taşınmazın gerçek değeri arasında aşırı bir dengesizlik bulunduğu ve bu dengesizlik nedeniyle dava değerindeki belirsizliğin başvurucunun istinaf talebinin incelenmemesine sebebiyet verdiği anlaşılmıştır. Dolayısıyla ön alım hakkına konu payın gerçek değerinin mahallinde yapılacak keşif sonucu alınacak bilirkişi raporuyla tespit edilmesi ve söz konusu değer üzerinden harcın tamamlatılması gerekirken Bölge Adliye Mahkemesince dava dilekçesindeki dava değeri esas alınmak suretiyle dava değerinin istinaf kesinlik sınırının altında kaldığı gerekçesiyle istinaf dilekçelerinin reddedilmesinin kanuni dayanağının bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

22. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Başvurucular Asiye Ünal, Orhan Görgül ve Zuhal Koyuncu'nun Karar Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

23. Başvuruculardan Asiye Ünal, Orhan Görgül ve Zuhal Koyuncu usulüne uygun şekilde harcını yatırarak davaya asli müdahale talebinde bulundukları hâlde Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından talepleri hakkında olumlu veya olumsuz bir karar verilmediğini ileri sürmüştür. Asli müdahil oldukları aynı parseldeki başka bir kısım yönünden ise mahkemenin davalarını kabul ederek davacı ve üç asli müdahil lehine taşınmazın 1/3 oranında tesciline karar verdiğini belirtmiştir. Sonuç olarak zarara uğramalarına yol açan kararın adil

yargılanma hakkı, mahkemeye erişim hakkı ve mülkiyet hakkını ihlal ettiğini iddia etmiştir. Bakanlık görüşünde; inceleme yapılırken Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihatları ve somut olayın kendine özgü koşulları dikkate alınarak bir inceleme yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Başvurucular Asiye Ünal, Orhan Görgül ve Zuhal Koyuncu, Bakanlık görüşüne karşı sundukları beyanlarında önceki şikâyetlerini tekrar etmiştir.

24. Başvuruculaın asli müdahale talebi hakkında olumlu veya olumsuz bir karar verilmediğine ilişkin şikâyetleri karar hakkı kapsamında incelenmiştir.

25. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

26. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında herkesin meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir.

27. Anayasa'nın 36. maddesinin ikinci fıkrasında hiçbir mahkemenin görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamayacağı belirtilmiştir. Bu bağlamda Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkı, kişilere davanın görüldüğü mahkemeden uyuşmazlığa ilişkin bir karar verilmesini isteme güvencesini de sağlar. Öte yandan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni (Sözleşme) yorumlayan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının mahkeme hakkı şeklinde genel bir hakkı düzenlediğini kabul etmekte ve bu hakkın karar hakkını da içerdiğini ifade etmektedir (İbrahim Demiroğlu [GK], B. No: 2017/15698, 26/7/2019, § 54).

28. Adil yargılanma hakkının güvencelerinden biri olan mahkeme hakkı; mahkemeye erişim hakkı, karar hakkı ve kararın icrası haklarını içerir. Karar hakkı genel itibarıyla mahkeme önüne getirilen uyuşmazlığın karara bağlanmasını isteme hakkını ifade eder. Zira dava hakkını kullanan bireyin asıl amacı davanın sonunda, uyuşmazlık konusu ettiği talebinin esasıyla ilgili olarak bir karar elde edebilmektir. Bir başka ifadeyle dava sonucunda şayet bir karar elde edilemiyorsa dava açmanın da bir anlamı kalmayacaktır. Öte yandan karar hakkı bireylerin sadece yargılama sonucunda şeklî anlamda bir karar elde etmelerini güvence altına almaz. Bu hak aynı zamanda dava konusu edilen uyuşmazlığa ilişkin esaslı taleplerin yargı merciince bir sonuca bağlanmasını da gerektirir (İbrahim Demiroğlu, § 55).

29. Mahkemenin önündeki uyuşmazlığın esasını incelememesi, sadece adil yargılanma hakkını zedelemekle kalmaz; aynı zamanda davanın konusunu oluşturan medeni hakkın bağlantılı bulunduğu diğer maddi hak ve özgürlükler yönünden etkili başvuru hakkının ihlal edilmesine de yol açabilir. Yargısal başvuru yolları, çoğunlukla bir hak veya özgürlükle bağlantılı uyuşmazlıkların çözüme kavuşturulması amacıyla ihdas edilmiştir. Kişiler, dava açmak suretiyle mahkemelerden hak ve özgürlükleriyle ilgili olarak yargısal koruma talep etmektedir. Bireylerin yargısal koruma taleplerine cevap vermek, bu bağlamda dava konusu uyuşmazlığın esasını inceleyerek iddia ve savunmaları değerlendirdikten sonra davayı karara bağlamak yargı mercilerinin anayasal yükümlülüğüdür (Nurettin Yıldız [1. B.], B. No: 2018/6496, 6/10/2021, § 33).

30. Anayasa Mahkemesi kararlarına göre temel hak ve özgürlüklere yapılan müdahalenin şeklen kanuna dayanmasının gerekmesi yanında kanun metninin ve uygulamasının da bireylerin davranışlarının sonucunu öngörebileceği kadar hukuki belirlilik taşıması gerekir

(Necmiye Çiftçi ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/1301, 30/12/2014, § 55). Müdahalenin kanuna dayalı olması, iç hukukta müdahaleye ilişkin yeterince ulaşılabilir ve öngörülebilir kuralların bulunmasını gerektirir (Türkiye İş Bankası A.Ş. [GK], B. No: 2014/6192, 12/11/2014, § 44). Kanunilik unsuru yönünden değerlendirme yapılırken yargı mercilerince müdahaleye imkân tanıyan kanun hükümlerinin yorumu ve bu hükümlerin olaya uygulanması bariz takdir hatası ya da açık bir keyfîlik içermediği sürece bu alanda bir inceleme yapılması bireysel başvurunun amacıyla bağdaşmaz. Ancak yargı mercilerinin müdahaleye imkân tanıyan kanun hükmünü açık bir biçimde hatalı yorumladıklarının ve uyguladıklarının tespiti hâlinde müdahalenin kanunilik temelinden yoksun olduğu sonucuna ulaşılabilir (Ramazan Atay [1. B.], B. No: 2017/26048, 29/1/2020, § 29).

31. Eldeki olayda başvurucular Asiye Ünal, Orhan Görgül ve Zuhal Koyuncu ön alım hakkından kaynaklanan tapu iptal ve tescili davasının yargılaması sırasında asli müdahale talebinde bulundukları hâlde talepleri hakkında bir karar verilmediğinden şikâyet etmiştir.

32. Asli müdahaleye ilişkin hükümleri düzenleyen 6100 sayılı Kanun'un 65. maddesinin (1) numaralı fıkrası bir yargılamanın konusu olan hak veya şey üzerinde kısmen ya da tamamen hak iddia eden üçüncü kişinin, hüküm verilinceye kadar bu durumu ileri sürerek yargılamanın taraflarına karşı aynı mahkemede dava açabileceğini ifade etmiştir. Aynı maddenin (2) numaralı fıkrasında ise asli müdahale davası ile asıl yargılamanın birlikte yürütüleceği ve karara bağlanacağı düzenlenmiştir.

33. Yargılama sonunda Asliye Hukuk Mahkemesince davanın kabulüne, davaya konu kısmın tapu kaydının iptaline, davacı adına tapuya tesciline, depo edilen bedelin davalıya ödenmesine kesin olarak karar verilmiştir. Bunun yanında gerekçeli kararda asli müdahil olarak gösterilen başvurucuların davanın esası ile ilgili talepleri hakkında olumlu ya da olumsuz herhangi bir karar verilmediği görülmüştür. Başvurucuların istinaf kanun yolu başvurusu, kararın kesin olduğu gerekçesiyle reddedilmiştir.

34. Sonuç olarak dava 3/2/2015 tarihinde açılmış, başvurucular muhabere yoluyla gönderdikleri 26/2/2015 tarihli dilekçede 6100 sayılı Kanun'un 65. maddesi uyarınca asli müdahil olarak davaya katılmak istediklerini belirtmiştir. Ayrıca asli müdahale başvurusuna ilişkin harçları da yatırmıştır. Ancak Asliye Hukuk Mahkemesi asıl dava hakkında davanın kabulüne karar vermiş olmasına ve başvurucuların adının gerekçeli kararda asli müdahil olarak yer almasına rağmen asli müdahale talebi hakkında herhangi bir değerlendirme yapmamıştır. Oysa 6100 sayılı Kanun'un 65. maddesinde asli müdahale davasının asıl yargılama birlikte yürütüleceği ve karara bağlanacağı açıkça ifade edilmiştir. Dolayısıyla başvuruculların asli müdahale talebi hakkında herhangi bir karar verilmemesi suretiyle yapılan müdahalenin kanuni bir dayanağının olmadığı sonucuna varılmıştır.

35. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

36. Başvurucular Asiye Ünal, Orhan Görgül ve Zuhal Koyuncu mazeret dilekçesi sundukları duruşmada tahkikat aşamasına geçileceği bildirilmeden karar verilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucu Leyla Yılmaz ise davanın tapudaki satış bedeli üzerinden kabul edilmesi, davanın sonucuna etki edecek esaslı iddiaların değerlendirilmemesi ve ödenen ön alım bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir. Kanun yoluna başvurulamaması ve asli müdahil başvurucular Asiye Ünal, Orhan Görgül ve Zuhal Koyuncu'nun talepleri hakkında karar verilmemesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ve karar hakkının ihlal

edildiğine karar verildiğinden başvurucuların diğer şikâyetleri hakkında bu aşamada inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

C. Başvurucu Leyla Yılmaz'ın Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

37. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

38. Açıklanan gerekçelerle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

39. Başvurucu Leyla Yılmaz; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile tür belirtmeksizin toplam 200.000 TL tazminat talebinde bulunmuştur. Başvurucular Asiye Ünal, Orhan Görgül ve Zuhal Koyuncu ise ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması, her bir başvurucu için ayrı ayrı 50.000 TL maddi ve 10.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

40. Başvuruda tespit edilen mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Bununla birlikte mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasına karar verildiğinden başvurucular Asiye Ünal, Orhan Görgül ve Zuhal Koyuncu'nun karar hakkının ihlal edildiğinin tespiti ile yetinilmesi gerekir. Karar hakkının ihlalinin kanun yolu incelemesi sırasında dikkate alınması gerektiği açıktır.

41. Öte yandan başvuruculara iddialarının kanun yolunda yeniden değerlendirileceği anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. 1. Başvurucuların mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Başvurucular Asiye Ünal, Orhan Görgül ve Zuhal Koyuncu'nun karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

3. Başvurucu Leyla Yılmaz'ın makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. 1. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının tüm başvurucular yönünden İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki karar hakkının başvurucular Asiye Ünal, Orhan Görgül ve Zuhal Koyuncu yönünden İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

E. Kararın bir örneğinin mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 15. Hukuk Dairesine (E.2020/982, K.2020/753) iletilmek üzere Ankara 4. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2017/195, K.2020/130) GÖNDERİLMESİNE,

F. Başvuruculara tazminat talebinin REDDİNE,

G. 446,90 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.446,90 TL yargılama giderinin başvurucu Leyla Yılmaz'a ÖDENMESİNE, 446,90 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.446,90 TL yargılama giderinin başvurucular Asiye Ünal, Orhan Görgül ve Zuhal Koyuncu'ya MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

H. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

I. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

AKSEL TAAHHÜT İNŞAAT SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.

B. No: 2020/21792 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2020/21792

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

AKSEL TAAHHÜT İNŞAAT SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2020/21792)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Olcay ÖZCAN

Başvurucu : Aksel Taahhüt İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

Vekili : Av. Bahadır TABEL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, hizmet sözleşmesine dayanan alacak davasında gerekçesiz ve yerleşik içtihada aykırı karar verilmesi sonucunda alacağın tahsil edilememesi nedeniyle hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ve mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucu şirket ile A. Elektrik Dağıtım A.Ş. (A. Elektrik Şirketi) arasında 22/5/2008, 2/7/2010 ve 19/9/2011 tarihlerinde Iğdır ili Merkez ilçe, ilçe, belde ve köylerinde AG abonelerinin el bilgisayarı/endeksör ile endeks okuma hizmet alım sözleşmesi, 1/12/2010 tarihinde de Ağrı ili Merkez ilçe, ilçe, belde ve köylerinde AG abonelerinin el bilgisayarı/endeksör ile endeks okuma hizmet alım sözleşmesi imzalanmıştır.

3. Başvurucu, A. Elektrik Şirketine gönderdiği Ankara 41. Noterliğinin 25/3/2015 tarihli ihtarnamesi ile eksik ödenen kısmın ödenmesini istemiş; ihtarda belirlenen süre içinde ödeme yapılmadığı gerekçesiyle A. Elektrik Şirketi aleyhine 7/5/2015 tarihinde dava açmıştır. Başvurucu; bu davada taraflar arasında yapılan sözleşmeler gereğince iş emri olarak el bilgisayarlarına idare tarafından gönderilen abonelerin adreslerinin tek tek ziyaret

edildiğini, orada karşılaşılan fiilî durumun teknik şartnamenin ilgili maddesinde belirtilmiş abone ve sayaç durum kodları çerçevesinde endeksöre işaret edildiğini, iş emri kodlarını giren ve kaçak bildirimini idareye ulaştıran başvurucunun edimini ifa ettiğini belirtmiştir. Belirlenen bu hususları makul bir sürede tahakkuk ve faturaya bağlama ve kayıtları güncelleme görevinin davalıya ait olduğunu, davalının yükümlülüğünü yerine getirmeyerek ödeme yapmadığını ileri sürmüş ve eksik ödenen endeks okuma iş emirlerinin karşılığı hizmet bedeli ve kaçak ihbar bedellerinden şimdilik 1.000 TL'nin ihtarnamenin tebliğ tarihinden itibaren ticari avans faizi ile birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

4. Davalı A. Elektrik Şirketi; herhangi bir borcu bulunmadığını, sözleşme gereği yaptıkları istihkakların tüm hak edişlerinin ödendiğini, başvurucunun hiçbir ihtirazi kayıt ileri sürmeksizin hak edişleri kabul ettiğini belirterek davanın reddi gerektiğini savunmuştur.

5. Başvurucu 2/5/2018 havale tarihli ıslah dilekçesi ile talep sonucunu 4.820.141,20 TL'ye çıkarmıştır.

6. Erzurum Asliye Ticaret Mahkemesi (Asliye Ticaret Mahkemesi) 8/6/2018 tarihinde davayı kabul etmiş ve 4.820.141,20 TL'nin 3/4/2015 tarihinden itibaren işleyecek ticari avans faizi ile birlikte davalı A. Elektrik Şirketinden alınarak başvurucuya ödenmesine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde, teknik şartnamenin 2. maddesinde "Abonenin sayacı çeşitli nedenlerle okunamadığı takdirde davacı taraf görevlisi endeks yerinin davalı şirkete bildirilmesi için aboneye boş bir bildirim bırakacaktır. Ancak davacıya ödeme yapılabilmesi abone tarafından endeksin davalı şirkete bildirilmesi ve tahakkuk yapılması şartına bağlanmıştır. Sayacı okunamayan aboneye herhangi bir yaptırım uygulanması davacı tarafından yapılmayacak aksine yaptırım konusunda tek yetkili merci davalı şirket olacaktır." şeklinde yer verilen düzenleme ile kendisine sayacını oku, gel yönünde bırakılan bir tebligata uyulmamasının, abonenin bu durumunun takip edilmemesinin davalının kusuru olduğu, bu konuda başvurucunun herhangi bir yetkisinin bulunmadığı ifade edilmiştir.

7. Yapılan istinaf başvurusunu inceleyen Erzurum Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesince (Bölge Adliye Mahkemesi) 9/1/2019 tarihinde istinaf başvurusunun kabulüne ve Asliye Ticaret Mahkemesi kararının kaldırılarak davanın reddine karar verilmiştir. Kararın gerekçesinde; başvurucunun sözleşme kapsamında verdiği hizmet nedeniyle eksik ödenen iş bedellerinin tahsilini istediği, dava konusu sözleşmelere ilişkin hak ediş raporlarından başvurucunun herhangi bir ihtirazı kayıt ileri sürmeksizin hak ediş bedellerini aldığı, hak edişlere itiraz ettiğine ilişkin bir delil bildirmediği ve Hizmet İşleri Genel Şartnamesi'nin 42. maddesinde gösterilen şekilde herhangi bir itirazı bulunmadığından başvurucunun hak edişleri olduğu gibi kabul etmiş sayılacağı belirtilmiştir.

8. Başvurucunun temyiz kanun yolu başvurusunu inceleyen Yargıtay (kapatılan) 23. Hukuk Dairesi (23. Hukuk Dairesi)18/6/2020 tarihinde kararı onamıştır.

9. Başvurucu, nihai kararı 3/7/2020 tarihinde öğrendikten sonra 28/7/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

10. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Hakkaniyete Uygun Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

11. Başvurucu; istinaf ve temyiz incelemesi sırasında talebin hatalı değerlendirildiğini, açıkça keyfîlik ve bariz takdir hatası yapılarak davanın reddedildiğini iddia etmiştir. Bu zamana kadar yargı mercilerince verilen kararlarda ihtirazi kayıt konulması gerektiğine ilişkin bir uygulamanın bulunmadığını ve uygulayıcıların da bu kararlara göre hareket ettiğini, daha evvel aynı işi yapan şirketler tarafından açılan ve kabul edilen davaların 23. Hukuk Dairesince onandığını belirtmiştir. Ayrıca 23. Hukuk Dairesi kararında neden daha önceki kararlardan farklı bir sonuca ulaşıldığına ilişkin objektif bir gerekçenin de bulunmadığını belirterek adil yargılanma hakkı ve hukuki belirlilik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

12. Bireysel başvuru ekinde sunulan 23. Hukuk Dairesinin 18/1/2018 tarihli ve E.2015/9228, K.2018/114; 18/11/2019 tarihli ve E.2016/7521, K.2019/4797 sayılı kararlarının hak edişlere itiraza ilişkin olduğu, geriye kalan içtihatların ise hak edişe itiraz konusunu içermediği açıklanmıştır. 23. Hukuk Dairesinin 18/1/2018 tarihli ve E.2015/9228, K.2018/114 sayılı içtihadı incelendiğinde; davalının şimdiye kadarki hak edişlerin herhangi bir ihtirazi kayıt koymadan kabul edildiği yönünde itirazda bulunduğu ancak mahkemece bu itirazın yerinde görülmeyerek davanın kabul edildiği ve kararın onandığı görülmüştür. 23. Hukuk Dairesinin 18/11/2019 tarihli ve E.2016/7521, K.2019/4797 sayılı içtihadı incelendiğinde; uyuşmazlıkta geçici hak edişlere girmeyen istek kalemleri nedeniyle talepte bulunulduğu, geçici hak edişlere girmeyen istek kalemleri yönünden Hizmet İşleri Genel Şartnamesi'nin 42. maddesinde belirtildiği şekilde itirazın yapılmasına gerek bulunmadığının ifade edildiği anlaşılmıştır. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi üzerinden yapılan incelemede 23. Hukuk Dairesinin 18/11/2019 tarihli ve E.2016/7521, K.2019/4797 sayılı içtihadına ilişkin yapılan karar düzeltme başvurusunun 6/7/2020 tarihli ve E.2020/520, K.2020/2482 sayılı kararla incelendiği, Hizmet İşleri Genel Şartnamesi'nin 42. maddesinde geçici hak edişlere itirazın ne şekilde yapılacağının açıkça düzenlendiği, davacının belli kodlara ilişkin ödeme yapılmadığını ileri sürerek alacak isteminde bulunduğu ancak sözleşme gereği düzenlenmiş hak edişlerin ödendiğinin tespit edildiği, hak edişlere itiraz edildiğine ilişkin savunma ve delil ibraz edilmediği, davanın reddi kararının doğru olduğu, bu nedenle mahkeme kararının onanması gerekirken zuhulen bozulduğu ifade edilmiş ve davanın reddine ilişkin kararın onandığı tespit edilmiştir.

13. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvurucunun temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı sunduğu cevabında önceki iddialarını tekrar etmiştir.

14. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun şikâyetlerinin özünün gerekçesiz şekilde önceki içtihatlara aykırı karar verilmesine ilişkin olduğu anlaşıldığından başvurunun adil yargılanma hakkının güvencelerinden biri olan hakkaniyete uygun yargılanma hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

15. Adil yargılanma hakkı, hukuk kuralının davanın başvurucu lehine sonuçlanmasını temin eden yorumunun esas alınmasını güvence altına almamaktadır. Uyuşmazlığa uygulanacak hukuk kurallarının yorumlanması yargı mercilerinin takdirindedir (M.B. [GK], B. No: 2018/37392, 23/7/2020, § 84). Öte yandan aynı nitelikteki uyuşmazlıkla ilgili olarak değişik mahkemelerin farklı kararlar vermesi de tek başına adil yargılanma hakkını ihlal etmemektedir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesinin yargı mercilerince yapılan yorumların hukuka uygun olup olmadığını denetleme ve bu yorumları birleştirme gibi bir görevinin

bulunmadığının altı çizilmelidir. Anayasa Mahkemesinin açıkça keyfî olmayan veya bariz takdir hatası da içermeyen bir yorumdan dolayı adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine hükmedebilmesi için bu yorumun yerleşik hâle gelen bir içtihattan saptığına veya derinleşmiş ve süregelen bir nitelik kazanan içtihat farklılığına dayandığına ikna olması gerekir (Selahattin Bayri [1. B.], B. No: 2018/32374, 15/9/2021, § 47). Ancak açtığı dava aleyhine sonuçlanan bir kimsenin aynı konuda fakat farklı yönde verilmiş bir veya birkaç kararın varlığından hareketle adil yargılanmadığı sonucuna ulaşılamaz (Selahattin Bayri, § 51).

16. Bunun yanında sadece yerleşik ve süregelen içtihat farklılığının olduğu durumlarda değil aynı somut olay ve hukuksal durumdaki farklı kişilerce açılan davalarda birbiriyle çelişen sonuçlara ulaşılması (Hakan Altıncan [GK], B. No: 2016/13021, 17/5/2018; Türkan Bal [GK], B. No: 2013/6932, 6/1/2015), içtihadın gerekçe gösterilmeden değiştirilmesi (Abdullah Ay [2. B.], B. No: 2015/17110, 28/11/2018; Özlem Terzioğlu [2. B.], B. No: 2014/19341, 21/11/2017) veya içtihattan sadece o davaya özgü olarak farklılaşılması (Aşır Tunç [1. B.], B. No: 2015/17453, 22/1/2019) durumlarında da hukuk devleti ilkesi ışığında öngörülebilirlik yönünden yargılamanın hakkaniyetinin zedelenmiş olduğu kabul edilebilir. Bu çerçevede hukuki güvenlik, belirlilik ve öngörülebilirliğin sağlanması için yargısal kararlarda makul bir istikrarın sağlanmasının gereği olarak yargı makamların benzer davalarda daha önceki kararlarıyla uyumlu kararlar vermesi ancak hukukun dinamik yorumu sebebiyle bir içtihat değişikliğine gidilmesi durumunda ise bunun gerekliliğinin ilgili ve yeterli bir gerekçeyle açıklanması beklenmektedir.

17. Somut olayda başvurucu aynı mahiyette daha evvel açılan davalarda yargı mercilerince verilen kararlarda ihtirazi kayıt konulması gerektiğine ilişkin bir uygulamanın bulunmadığını ve yerleşik içtihada aykırı karar verildiğini ileri sürmüştür. Ayrıca bu durumun ispatı için başvuru formuna 23. Hukuk Dairesinin önceki içtihatlarını eklemiştir. Bu içtihatlardan 18/1/2018 tarihli ve E.2015/9228, K.2018/114 sayılı kararda davalının bu yönde itirazı olduğu anlaşılmakla birlikte davacının hak edişe itiraz edip etmediği veya sözleşme kapsamında yapılan iş olup olmadığına ilişkin bir değerlendirmeye yer verilmediği anlaşılmıştır. Bunun yanında başvurucu tarafından sunulan 18/11/2019 tarihli ve E.2016/7521, K.2019/4797 sayılı kararın karar düzeltme incelemesi sonucunda kaldırıldığı ve hak edişe itiraz edilmemesi nedeniyle davanın reddine karar veren mahkeme kararının yerinde olduğunun ifade edildiği görülmüştür.

18. Benzer uyuşmazlıklara konu 23. Hukuk Dairesinin 19/11/2018 tarihli ve E.2016/2029, K.2018/5368; 18/11/2019 tarihli ve E.2016/7519, K.2019/4796; Yargıtay (kapatılan) 15. Hukuk Dairesinin (15. Hukuk Dairesi) 27/4/2021 tarihli ve E.2021/1344, K.2021/1993; Yargıtay 6. Hukuk Dairesinin (6. Hukuk Dairesi) 4/10/2023 tarihli ve E.2022/763, K.2023/3130 sayılı içtihatlarında ise sözleşmenin eki niteliğinde bulunan Hizmet İşleri Genel Şartnamesi'nin taraflar arasında delil sözleşmesi niteliğinde olduğu, hak edişlere itirazın ne şekilde yapılacağının açıkça düzenlendiği ve belirtilen usule uygun olarak itiraz edilmediği takdirde geçici hak edişlerin hizmet veren açısından kabul edilmiş sayılacağı ifade edilmiştir.

19. Başvurucunun şikâyetine konu Bölge Adliye Mahkemesi kararı incelendiğinde, başvurucunun sözleşme kapsamında verdiği hizmet nedeniyle eksik ödenen iş bedellerinin tahsilini istediği, dava konusu sözleşmelere ilişkin hak ediş raporlarından başvurucunun herhangi bir ihtirazı kayıt ileri sürmeksizin hak ediş bedellerini aldığı ve hak edişlere itiraz ettiğine dair bir delil bildirmediği, Hizmet İşleri Genel Şartnamesi'nin 42. maddesinde

gösterilen şekilde herhangi bir itirazı bulunmadığından hak edişleri olduğu gibi kabul etmiş sayılacağı gerekçesine yer verildiği anlaşılmıştır. Bölge Adliye Mahkemesinin davanın reddine ilişkin gerekçesi ilgili ve yeterli olduğu gibi 23. Hukuk Dairesi, 15. Hukuk Dairesi ve 6. Hukuk Dairesinin içtihatları ile uyumlu olduğu görülmüştür. Bölge Adliye Mahkemesi kararının gerekçesi 23. Hukuk Dairesince de uygun bulunarak karar onanmıştır. Ayrıca Bölge Adliye Mahkemesi kararının gerekçesinde bariz takdir hatası veya açık bir keyfîlik oluşturan bir hususun bulunmadığı da dikkate alındığında yargılamanın hakkaniyetinin zedelenmediği sonucuna varılmıştır.

20. Açıklanan gerekçelerle hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

21. Başvurucu açtığı alacak davasının reddedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğinden yakınmıştır.

22. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğinden şikâyet eden bir kimse, önce böyle bir hakkının var olduğunu kanıtlamak zorundadır. Bu nedenle öncelikle başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesi uyarınca korunmayı gerektiren mülkiyete ilişkin bir menfaate sahip olup olmadığı noktasındaki hukuki durumunun değerlendirilmesi gerekir (Cemile Ünlü [2. B.], B. No: 2013/382, 16/4/2013, § 26; İhsan Vurucuoğlu [1. B.], B. No: 2013/539, 16/5/2013, § 31). Bu hususun istisnası olarak belli durumlarda bir ekonomik değer veya icrası mümkün bir alacağı elde etmeye yönelik meşru bir beklenti Anayasa'da yer alan mülkiyet hakkı güvencesinden yararlanabilir. Meşru beklenti, somut nitelikte olan ve bir kanun hükmüne veya yargısal içtihada dayalı beklentidir. Meşru beklentinin incelenen olayda gerçekleştiğinin ispatı başvurucu üzerindedir (Kemal Yeler ve Ali Arslan Çelebi [1. B.], B. No: 2012/636, 15/4/2014, § 37; Selçuk Emiroğlu [1. B.], B. No: 2013/5660, 20/3/2014, § 28).

23. Somut olayda başvurucu, davaya konu ettiği uyuşmazlık nedeniyle alacağının bulunduğunu yargı mercileri önünde ispat edememiştir. Dolayısıyla başvurucu, mülkiyet hakkı kapsamına giren bir ekonomik değer veya en azından böyle bir değeri elde etme yönünde meşru beklentisinin bulunduğunu ortaya koyamamıştır.

24. Açıklanan gerekçelerle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın konu bakımından yetkisizlik nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın konu bakımından yetkisizlik nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ELİF ERAY CELEP VE HAKAN ÖNER

B. No: 2020/26130 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2020/26130

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ELİF ERAY CELEP VE HAKAN ÖNER BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2020/26130)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Olcay ÖZCAN

Başvurucular : 1. Elif ERAY CELEP 2. Hakan ÖNER

Vekili : Av. Hacı Yunus AKYOL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, üzerinde ihtiyati tedbir bulunan icra dosyasındaki alacağın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucular 2002 yılında Kırıkkale 1. Asliye Hukuk Mahkemesinde (1. Asliye Hukuk Mahkemesi) tazminat davası açmıştır. Davanın devamı sırasında F.Y., başvurucular aleyhine Ankara 18. Asliye Hukuk Mahkemesinde (18. Asliye Hukuk Mahkemesi) tazminat davası açmış; başvuruculara vekilliğini yaptığı ve haksız şekilde azledildiği gerekçesiyle vekâlet ücretinin tahsilini talep etmiştir. 18. Asliye Hukuk Mahkemesi 25/12/2008 tarihli tensip zaptıyla 1. Asliye Hukuk Mahkemesinde başvurucular lehine hüküm altına alınacak alacağa 238.800 TL yönünden tedbir konulmasına karar vermiştir. 18. Asliye Hukuk Mahkemesi 22/4/2021 tarihinde davayı reddetmiş, bu karar istinaf kanun yolundan geçerek 3/1/2024 tarihinde kesinleşmiştir. Ayrıca istinaf incelemesini yapan Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 36. Hukuk Dairesi tedbirin kararın kesinleşmesine kadar devam edeceğini ifade etmiştir.

3. 1. Asliye Hukuk Mahkemesi 27/7/2010 tarihinde başvurucular lehine tazminata hükmetmiştir. Ayrıca 22/8/2010 tarihinde de ek karar vermiş; alacak üzerindeki tedbirin 100.000 TL'lik kısım dışında kaldırılmasına, 100.000 TL üzerindeki tedbirin kararın infazı

aşamasında dikkate alınmasına ilişkin şerh verilmesine karar vermiştir. Karar, Yargıtay 11. Hukuk Dairesince 9/10/2012 tarihinde onanmıştır. Başvurucular bu davada hüküm altına alınan alacakları, harç, faiz, yargılama gideri ve vekâlet ücretinden oluşan toplam 28.741,48 TL'nin tahsili için 27/9/2010 tarihinde Ankara 13. İcra Müdürlüğünde (İcra Müdürlüğü) icra takibi başlatmıştır.

4. İcra Müdürlüğü hesabına 21/10/2010 tarihinde 32.560 TL yatırılmıştır. Başvurucular 2/11/2016 tarihinde yatırılan bu bedelin tedbir nedeniyle ödenmediğini belirterek değer kaybının önlenmesi için nemalandırılmasını talep etmiştir.

5. Nemalandırma talebi İcra Müdürlüğünce kabul edilmeyen başvurucular, bu işleme karşı şikâyet yoluyla Ankara 12. İcra Hukuk Mahkemesinde (Mahkeme) dava açmıştır. Dava, ihalenin feshi davasının sonuçlandırılmasına kadar paranın nemalandırılmasına ilişkin hükmün kıyasen somut olaya uygulanamayacağı gerekçesiyle reddedilmiştir. Karara karşı yapılan istinaf kanun yolu başvurusu 30/5/2019 tarihinde Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 18. Hukuk Dairesince reddedilmiştir. Başvuruculaların temyiz talebi de Yargıtay 12. Hukuk Dairesince 1/6/2020 tarihinde reddedilmiş ve karar onanmıştır.

6. Başvurucular, nihai kararı 4/7/2020 tarihinde öğrendikten sonra 29/7/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

7. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

8. Başvurucular, tedbir nedeniyle ödenmeyen bedelin on yıldır nemalandırılmadığını ve değer kaybına uğratıldığını belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiğinden yakınmıştır. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

9. Başvuru, mülkiyet hakkı kapsamında incelenmiştir.

10. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

11. Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında "Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir." denilmek suretiyle mülkiyet hakkı güvenceye bağlanmıştır. Anayasa'nın anılan maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsar (AYM, E.2015/39, K.2015/62, 1/7/2015, § 20). Bu bağlamda mülk olarak değerlendirilmesi gerektiğinde kuşku bulunmayan menkul ve gayrimenkul mallarla bunların üzerinde tesis edilen sınırlı ayni haklar ve fikrî hakların yanı sıra icrası kabil olan her türlü alacak da mülkiyet hakkının kapsamına dâhildir (Mahmut Duran ve diğerleri [2. B.], B. No: 2014/11441, 1/2/2017, § 60). Somut olayda başvuruculaların mahkemece hüküm altına alınan ve icra takibine konu ettikleri kesinleşmiş alacağının -aleyhlerine açılan davada karar verilmediği dikkate alındığında- mülk teşkil ettiği hususunda kuşku bulunmamaktadır.

12. Anayasa Mahkemesi, icra iflas dairelerinin borçlulardan tahsil ettiği paranın durumunu incelediği Fatma Yıldırım ([1. B.], B. No: 2014/6577, 16/2/2017) kararında borçludan tahsil edilen bedelin alacaklıya ödendiği ana kadar borçlunun veya alacaklının para üzerinde tasarrufta bulunma, parayı kullanma veya paranın değerinin enflasyon karşısında aşınmasını önleyici tedbirler alma imkânı olmadığına dikkat çekmiştir. Borçludan tahsil edilen bedelin

bu süreçte henüz icra müdürlüğünün kontrolü altında olduğunu, dolayısıyla bu paranın enflasyon karşısında kıymet yitirmesini önleyebilecek olanın da para üzerinde tasarrufta bulunma kudretini elinde bulunduran icra dairesi olduğunu belirtmiş; tahsil edilen paranın alım gücünü kaybetmesini engellemenin yolunun da bunun nemalandırılması olduğunu ifade etmiştir (Fatma Yıldırım, §§ 60, 61). Anayasa Mahkemesi sonuç olarak cebri icra organlarının tahsil ettiği parayı bir mevduat hesabına yatırılması biçiminde alacağı basit bir tedbirle icra sürecinin hızlı işlememesinin borçlu üzerinde oluşturduğu olumsuz etkileri asgari seviyeye indirememesinin mülkiyet hakkının devlete yüklediği koruma pozitif yükümlülüğünün ihlali sonucunu doğurduğunu kabul etmiştir (Fatma Yıldırım, §§ 60-63).

13. Anayasa Mahkemesi ön alım bedelinin enflasyon karşısında uğradığı değer kaybına ilişkin şikâyetleri de karara bağlamıştır. Buna göre ön alım hakkına dayalı tapu iptali ve tescili davalarında mahkeme, ön alım bedelinde oluşan değer kaybı şikâyeti yönünden dava açıldıktan sonra makul bir süre içinde ön alım bedelinin vadeli bir mevduat hesabına yatırılması biçiminde basit tedbirle yargı sürecinin hızlı işlememesinin kişiler üzerinde oluşturduğu olumsuz etkileri asgari seviyeye indirme imkânına sahiptir. Ancak mahkemenin bu tedbirleri almamış olması, mülkiyet hakkının devlete yüklediği pozitif yükümlülüğün ihlali sonucunu doğurur (benzer bir değerlendirme için bkz. Hüseyin Ak [1. B.], B. No: 2016/77854, 1/7/2020, § 71).

14. Bunun yanında Anayasa Mahkemesi 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun 36. maddesinin birinci fıkrasının iptali talebi hakkındaki norm denetimi kararında, yoruma açık olmayan ve borçludan tahsil edilen bedelin nemasının Hazineye intikalini öngören bu hükmün Anayasa'nın 35. maddesine aykırı olduğunu tespit etmiş; hükmün iptaline karar vermiştir. Kararda, borçludan tahsil edilen paranın enflasyon karşısında değer yitirmesini önlemeye yönelik bir tedbir olarak vadeli mevduat hesabına yatırılması neticesinde elde edilen nemanın Hazineye irat kaydedilmesinin karşılıksız yararlanma hükmünde olduğunu ve herhangi bir haklı temelinin bulunmadığını vurgulamıştır. Kararda ifade edildiği üzere devletin zorlayıcı nedenler olmaksızın özel bir kişinin mal varlığından karşılıksız yararlanması düşünülemez. Devletin sunduğu yargı ve takip hizmetleri karşılığında zaten harç alınmakta, ayrıca yapılan yargılama ve takip giderleri de ilgili taraflardan tahsil edilmektedir. Bu durumda bankaya yatırılan paranın nemasının Hazineye irat kaydedilmesinin sunulan yargı ve takip hizmetlerinin giderinin kısmen ilgililere yükletilmesi amacı taşıdığı da söylenemez. Kararda netice itibarıyla icra iflas dairelerine tevdi edilen ve özel hukuk kişilerine ait olan paraların nemasının Hazineye intikal ettirilmesinin anayasal açıdan meşru bir amaca dayanmadığı belirtilmiş ve itiraz konusu kuralın Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine aykırı olduğundan iptaline hükmedilmiştir (AYM, E.2023/48, K.2023/72, 5/4/2023, § 19).

15. Son olarak Anayasa Mahkemesi Muharrem Pınarbaşı ([1. B.], B. No: 2020/91, 4/10/2023) ve Alaettin Menteşe ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2020/10979, 3/10/2024) kararlarında nemalandırılan bedellerin Hazineye aktarılmasına ilişkin şikâyetleri incelemiştir. Buna göre Anayasa Mahkemesi, yoruma açık olmayan ve borçludan tahsil edilen bedelin nemasının Hazineye intikalini öngören bu hükmün Anayasa'nın 35. maddesine aykırı olduğunun tespit edildiğini ve hükmün iptaline karar verildiğini belirtmiştir. İptal kararında icra iflas dairelerine tevdi edilen ve özel hukuk kişilerine ait olan paraların nemasının Hazineye intikal ettirilmesinin anayasal açıdan meşru bir amaca dayanmadığı vurgulanmıştır. Sonuç olarak ise borçludan tahsil edilen paranın nemasının Hazineye intikal ettirilmesinin meşru bir amacı olmadığından bu durumun Anayasa'nın 35. maddesini ihlal ettiğine karar

vermiştir.

16. İcra dosyasına 21/10/2010 tarihinde yatırılan bedel tedbir kararı nedeniyle 3/1/2024 tarihine kadar başvuruculara ödenmemiş ve tedbirin devamı sırasında icra dosyasına yatırılan bedel nemalandırılmamıştır. Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre bedelin icra dosyasına yatırıldığı 2010 yılı Ekim ayındaki 100 TL'nin 2024 yılı Ocak ayındaki karşılığı 1.088,03 TL olup arada geçen sürede gerçekleşen enflasyon oranı % 988,03'dir. Bu durumda icra dosyasına yatan 32.560 TL'nin 2024 yılı Ocak ayı itibarıyla enflasyon karşısında değer kaybının giderilmiş karşılığı 354.262 TL'dir. Söz konusu verilere göre başvurucuların mülkiyet hakkı kapsamında değerlendirilen 32.560 TL tutarındaki alacağının değer kaybını telafi edecek fark 321.702 TL'dir. Bedelin nemalandırılmaması nedeniyle değer kaybına uğradığı anlaşılmıştır.

17. Dolayısıyla İcra Müdürlüğü dosya borcu olarak yatırılan ancak üzerinde tedbir olduğu gerekçesiyle ödenmeyen bedelin nemalandırılmasını sağlayabilecekken başvurucuların alacağının enflasyon karşısında değer kaybına uğramasına yol açmıştır. Mahkeme, bu tutum sonucunda basit bir tedbir almayarak yargı sürecinin hızlı işlememesinin başvurucular üzerinde oluşturduğu olumsuz etkileri asgari seviyeye indirme imkânını kaçırmış ve mülkiyet hakkının devlete yüklediği pozitif yükümlülüğün ihlaline neden olmuştur.

18. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

19. Başvurucular; ihlalin tespiti ile ihlal nedeniyle toplam 325.000 TL maddi ve 100.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

20. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamakta olup başvurucuların uğradığı maddi kaybın tazmin edilmesi yeterli bir giderim oluşturacaktır. Bu kapsamda yapılması gereken iş, Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun olarak başvuruculara tazminat ödenmesinden ibarettir (bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

21. Mülkiyet hakkının ihlali nedeniyle başvurucuların uğradığı zarar miktarı mülkiyet hakkı kapsamında değerlendirilen alacağın uğradığı değer kaybı bedelidir. Bu kapsamda başvuruculara net 321.702 TL maddi tazminatın müştereken ödenmesine karar verilmesi gerekir. Belirtilen maddi tazminat miktarı yeterli bir giderim sağladığından tazminata ilişkin diğer taleplerin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvuruculara net 321.702 TL maddi tazminatın MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 446,90 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.446,90 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin bilgi için Ankara 13. İcra Müdürlüğüne (Dosya No: 2010/13419), Ankara 12. İcra Hukuk Mahkemesine (E.2016/1004, K.2017/1), Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 18. Hukuk Dairesine (E.2018/364, K.2019/980), Yargıtay 12. Hukuk Dairesine (E.2019/10954, K.2020/3365) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

F.A. (2)

B. No: 2020/36278 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2020/36278

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

F.A. BAŞVURUSU (2)

(Başvuru Numarası: 2020/36278)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

GİZLİLİK TALEBİ KABUL

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Yücel ARSLAN

Başvurucu : F. A.

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, mahpusun kapalı görüşlerinin dinlenmesi ve kaydedilmesi nedeniyle özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 5/11/2020 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi aracılığıyla erişilen belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucu, başvuru tarihinde silahlı terör örgütüne üye olma suçundan Silivri 7 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Kurum) kalmaktadır. Başvurucu, kapalı ve açık görüşlerin kayıt altına alınması nedeniyle haklarının ihlal edildiğini belirterek Silivri 2. İnfaz

Hâkimliğine (İnfaz Hâkimliği) şikâyet başvurusunda bulunmuştur. İnfaz Hâkimliği 18/9/2020 tarihinde kapalı görüşlerinin dinlenilmesi ve kaydedilmesine ilişkin olarak talebin kabulüne, açık görüşlerin video ile kayıt altına alınmasına ilişkin talebin ise reddine karar vermiştir.

6. Kararın gerekçesinde; Anayasa Mahkemesinin Eşref Köse ([1. B.], B. No: 2017/38098, 3/6/2020) kararına atıfta bulunularak kapalı görüşlerin dinlenmesi ve teknik araçlarla kaydedilmesi ve bu kayıtların daha sonradan mahpusların aleyhine kullanılması ihtimalinin olduğu, bu işlemin kanuni bir dayanağının bulunmadığı, uygulama kapsamının sadece idarenin geniş takdir yetkisine bırakılmasının haberleşmenin gizliliği, özel hayata ve aile hayatına saygı hakkına yönelik ağır bir müdahale niteliği taşıdığı belirtilmiştir. Kararda ayrıca açık görüşlerin video ile kayıt altına alınmasının 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 8. maddesine uygun olarak yerine getirildiği, yapılan video kaydının kurum güvenliği ve firarların önlenmesi amacıyla alınan fiziki tedbirlerden biri olduğu ifade edilmiştir.

7. Başvurucunun bu karara itirazını Silivri Ağır Ceza Mahkemesi (Ağır Ceza Mahkemesi) kararın usul ve yasaya uygun olduğu ve verilen kararın gerekçesinde herhangi bir isabetsizliğin bulunmadığını belirterek 19/10/2020 tarihinde reddetmiştir.

8. Nihai karar başvurucu tarafından 4/11/2020 tarihinde öğrenilmiştir.

9. Başvurucu 5/7/2021 tarihinde denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle tahliye edilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

10. Uyuşmazlık Mahkemesinin 22/12/2025 tarihli ve E.2025/385, K.2025/814 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"44. Dava, davacının kapalı ceza infaz kurumunda eğitim, spor, haftalık telefon görüşmesi, aylık açık görüş vb haklarının verilmemesi şeklindeki uygulamalardan kaynaklanan mahrumiyet ve dolayısı ile hak kaybına sebep olan işlemler nedeniyle zarara uğradığından bahisle açıldığından, 5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 141 ve devamı maddelerinde öngörülen koruma tedbirleri nedeniyle açılmış bir davadan söz edilemeyeceği gibi 4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanunu'nun amacı, kapsamı ve 4. maddesinde öngörülen şikayetleri incelemekle sayma suretiyle özel olarak görevlendirilen infaz hakimliğinin görevi kapsamında da bulunmamaktadır.

45. İdarenin, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğunu kurala bağlayan Anayasa'nın 125. maddesine göre; idare işlevi ifa edilirken personelinin davranışları nedeniyle verilen zararları idarenin hizmet kusuru esasına göre tazmin etmesi gerekmektedir. İdarenin yürütmekle görevli olduğu bir hizmetin kuruluşunda, düzenlenişinde veya işleyişindeki nesnel nitelikli bozukluk veya aksaklık ile personeli üzerindeki gözetim ve denetim görevinin gereği gibi yerine getirilmemesi sonucunda hizmetin kötü işlemesi, geç işlemesi veya hiç işlememesi idarenin hizmet kusuruna dayalı tazmin sorumluluğunun doğmasına yol açar. İdarenin bu hukuki sorumluluğundan kaynaklanan uyuşmazlıkların görüm ve çözümünde kural olarak idarî yargı mercileri görevlidir.

46. Bu itibarla, 1721 sayılı Kanun, 5275 sayılı Kanun ve 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve ilgili mevzuat ile Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'ne ceza infaz kurumları ve burada bulunan hükümlü ve tutuklulara yönelik olarak verilen görev

ve yetkilerin kullanılması ya da kullanılmaması nedeniyle ortaya çıkan mahrumiyet ve dolayısı ile hak kaybına sebep olan işlem ve eylemlerinden kaynaklandığı ileri sürülen maddi ve manevi zararın, hizmet kusuru esasına göre tazmini istemiyle açılan davanın idare hukuku esaslarına göre idarî yargı merciince çözümlenmesi gerekmektedir."

11. Bursa Bölge İdare Mahkemesi 3. İdari Dava Dairesinin 22/11/2024 tarihli ve E.2023/2621, K.2024/3373 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"Davacı tarafından, ...Kapalı Ceza İnfaz Kurumu bünyesinde hükümlü olarak bulunduğu dönemde yakınları ile yaptığı kapalı görüşlerin dinlendiği ve kayda alındığı ileri sürülerek, meydana gelen olayda idarenin hizmet kusurunun bulunduğundan bahisle, uğradığı maddi ve manevi zararlarının karşılanması talebiyle yaptığı başvurunun reddine dair ... Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü işleminin iptali ile, söz konusu süreçte uğradığı zararlarının karşılığı olmak üzere 500 TL maddi ve 400.000 TL manevi tazminatın, hak ediş tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle açılan davada, maddi tazminat istemi yönünden yapılan değerlendirmede; davacının ... söz konusu uygulama nedeniyle ... yaptığı başvurular esnasında 2019 yılı Eylül ve Kasım ayları arasında kırtasiye masrafı olarak harcanan tutarın karşılığı olarak uğradığını ileri sürdüğü ve tahsilini istediği maddi zararlarını ve bu zararlarının toplam tutarını açıkça ve şüpheye yer verilmeyecek biçimde ispata elverişli bilgi ve belgelerin dava dosyasına sunulamamış olması sebebiyle, ... iddia ettiği maddi zararlarını ispatlayamadığı ..., manevi tazminat istemi yönünden yapılan değerlendirmede; davacının ... İnfaz Kurumu bünyesinde hükümlü olarak bulunduğu dönemde yakınları ile yaptığı kapalı görüşlerin dinlendiği ve kayda alındığı iddiaları ile ilgili olarak Anayasa Mahkemesi'ne yaptığı bireysel başvuruda, Mahkemece davacının haberleşme hürriyeti ile özel hayata ve aile hayatına saygı haklarının ihlal edildiğine karar verildiği görülmekte olup, söz konusu hak ihlaline neden olan anılan kurum uygulamasının... idarenin hizmet kusuru olarak nitelendirilmesi gerektiği ve bahse konu uygulama nedeniyle haberleşme hürriyeti ile özel hayata ve aile hayatına saygı haklarının ihlal edildiği anlaşılan davacının, idarenin hizmet kusuru nedeniyle anılan süreçte yaşadığı elem ve üzüntünün kısmen de olsa hafifletilebilmesi amacıyla toplam 20.000 TL manevi tazminatın, davalı idareye başvuru tarihi olan 30.05.2022 tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte davacıya ödenmesi gerektiği kanaatine varıldığı,... davacının maddi tazminat isteminin reddine, manevi tazminat isteminin kısmen kabulüne, 20.000 TL manevi tazminatın, davalı idareye başvuru tarihi olan 30.05.2022 tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte davacıya ödenmesine, davacının fazlaya ilişkin (380.000 TL) manevi tazminat isteminin reddine ilişkin Eskişehir 2. İdare Mahkemesi'nin ...kararının;... istinaf yoluyla incelenerek kaldırılması istenilmektedir....Dosyadaki belgeler ile istinaf dilekçelerindeki iddiaların incelenmesinden; istinaf başvurularına konu kararın ve dayandığı gerekçelerin hukuka ve usule uygun olduğu, kararın kaldırılmasını gerektirecek yasal bir sebebin bulunmadığı sonucuna varılmıştır."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

12. Anayasa Mahkemesinin 10/2/2026 tarihinde yaptığı toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Adli Yardım Talebi

13. Başvurucu, adli yardım talebinde bulunmuştur.

14. Anayasa Mahkemesinin Mehmet Şerif Ay ([2. B.], B. No: 2012/1181, 17/9/2013)

kararında belirtilen ilkeler dikkate alınarak geçimini önemli ölçüde güçleştirmeksizin yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucunun açıkça dayanaktan yoksun olmayan adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

B. Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Hakkı ile Haberleşme Hürriyetinin İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

15. Başvurucu; kapalı görüşlerin teknik araçlarla dinlenilmesi ve kayda alınması yönünden şikâyetinin İnfaz Hâkimliğince kabulüne karar verildiğini, söz konusu kararda da ayrıntılı şekilde izah edildiğine değinerek dört yıl boyunca kanunilik, meşru amaç ve demokratik toplumda gerekli olma şartları gerçekleşmeden kapalı görüşlerin dinlenildiğini ve kayda alındığını belirtmiştir. Başvurucu, İnfaz Hâkimliğince kabulüne karar verilen talebine esas teşkil eden söz konusu iddialarına dayanarak özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğini ileri sürmüş ve belirtilen sürede gerçekleşen hak ihlalinin tespiti ile manevi tazminat talebinde bulunmuştur. Başvuru formunda İnfaz Hâkimliği ve Ağır Ceza Mahkemesi tarafından başvurucunun talebinin reddine karar verilen hususlar dile getirilmemiştir.

16. Bakanlık görüşünde, başvurucunun açık ve kapalı görüşlerinin dinlenilip kaydedilmesi akabinde denetiminin yapılarak en geç bir yıl içinde silindiği hususuna mağdur sıfatı bakımından yapılacak inceleme bağlamında dikkat çekilmiştir. Başvurucunun somut olayda açık ve kapalı görüşlerinin dinlenilip kaydedildiğine ilişkin iddiasına yönelik sunduğu bir dilekçenin mevcut olmadığı ve kapalı görüşlerinin dinlenilip kaydedilmesine yönelik olarak idari mercilere usulüne uygun olarak yaptığı bir müracaat görünmediği hususu da olağan kanun yollarının tüketilmesi bakımından yapılacak inceleme kapsamında Anayasa Mahkemesinin dikkatine sunulmuştur.

17. Bakanlık görüşünde esas yönünden ise başvurucunun yapmış olduğu telefon görüşmelerinin kayıt altına alındığı ve Kurumda barındırıldığı süre içinde yapmış olduğu kapalı telefon görüşlerinin silinerek 8/8/2023 tarihinde tutanak altına alındığı belirtilmek suretiyle başvurucunun özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir.

18. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında başvuru dilekçesindeki iddialarını tekrarlamış; bu iddialarına ek olarak ise duruşma talep etmesine rağmen Ağır Ceza Mahkemesince dosya üzerinden karar verildiğini, Cumhuriyet savcısının görüşünün kendisine bildirilmediğini ve bu suretle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucu ayrıca beyanında, başvuru dilekçesinde talep ettiği 100.000 TL manevi tazminat miktarının 500.000 TL olarak güncellenmesini istemiştir.

2. Değerlendirme

19. Başvurucunun iddialarının Anayasa'nın 20. ve 22. maddelerinde güvence altına alınan özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyeti kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

20. Bireysel başvuru yolunun ikincil niteliği gereği, Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunabilmek için öncelikle olağan kanun yollarının tüketilmesi zorunludur. Başvurucunun bireysel başvuru konusu şikâyetini öncelikle yetkili idari ve yargısal mercilere usulüne

uygun olarak iletmesi, bu konuda sahip olduğu bilgi ve delilleri zamanında bu makamlara sunması, bu süreçte dava ve başvurusunu takip etmek için gerekli özeni göstermiş olması gerekir (İsmail Buğra İşlek [1. B.], B. No: 2013/1177, 26/3/2013, § 17).

21. İncelenen olayda başvurucu dört yıl boyunca kapalı görüşlerinin dinlenip kayda alınması nedeniyle özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüş ve bunun İnfaz Hâkimliğinin kararıyla da tespit edildiğini belirtmiştir. Başvurucunun Anayasa Mahkemesi önünde ileri sürdüğü iddialarına ilişkin olarak İnfaz Hâkimliğinin 18/9/2020 tarihli kararıyla (bkz. § 5) Anayasa Mahkemesinin Eşref Köse kararı çerçevesinde ileriye dönük olarak özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlaline ilişkin durumun ortadan kaldırıldığı anlaşılmaktadır.

22. Başvurucunun şikâyetinin kabulüne ilişkin söz konusu karar sonrasında kapalı görüşlerinin teknik araçlarla dinlendiği ve kayda alındığı döneme dair maddi ve/veya manevi zararlarının giderilmesi amacıyla herhangi bir idari veya yargısal başvuru yolunu tükettiğine yönelik bilgi veya belge sunmadığı görülmüştür. Dolayısıyla başvurucunun özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine ilişkin iddiasını öncelikle ve süresinde yetkili idari ve yargısal mercilere usulüne uygun olarak iletmediği, olağan kanun yollarının tüketilmesi konusunda gerekli özeni göstermeyerek bireysel başvuruda bulunduğu anlaşılmıştır.

23. Açıklanan gerekçelerle başvurunun başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Kamuya açık belgelerde başvurucunun kimliğinin gizli tutulması talebinin KABULÜNE,

C. Başvurunun başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

D. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

YASİN SAYGIN

B. No: 2021/882 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/882

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

YASİN SAYGIN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/882)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Yusuf KARABULAK

Başvurucu : Yasin SAYGIN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; ceza infaz kurumunda süreli yayına erişimin kısıtlanması nedeniyle ifade özgürlüğüyle bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının, telefon görüşmelerinin dinlenmesi ve kaydedilmesi nedeniyle de haberleşme hürriyeti ile özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucu, başvuru tarihinde silahlı terör örgütüne üye olma suçundan hükme bağlı tutuklu olarak Sivas E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Ceza İnfaz Kurumu) bulunmaktadır.

3. Başvurucu, Ceza İnfaz Kurumundaki uygulamalara yönelik olarak ayrı ayrı yaptığı şikâyet ve itiraz başvuruları sonucunda tek başvuru altında 16/12/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Bireysel başvuruya konu edilen olay ve olgular şu şekildedir:

i. Başvurucu 31/8/2020 tarihli dilekçesiyle Türkçe ve yabancı dilde yayımlanmış dergilerin Ceza İnfaz Kurumuna kabulü hakkında bilgi verilmesi talebinde bulunmuştur. Ceza İnfaz Kurumu 7/9/2020 tarihli tebliğ-tebellüğ belgesiyle yabancı dilde yayımlanan gazete ve dergilerin kuruma kabul edilebilmesi, hükümlü ve tutuklulara verilebilmesi için öncelikle 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 62. maddesinin (4) numaralı fıkrasının son cümlesi uyarınca Ceza ve Tevkifevleri Genel

Müdürlüğü Eğitim ve İyileştirme Daire Başkanlığından (Daire Başkanlığı) izin alınması gerektiğini belirtmiştir. Bu izin alınmadan hükümlü ve tutuklulara yabancı dildeki gazete ve dergilerin verilemeyeceği, postayla ya da kargo yoluyla kuruma gönderilen veya ziyaretçi tarafından getirilen gazete veya derginin kabul edilmesinin mümkün olmadığı, söz konusu yayınların Daire Başkanlığının izni alındıktan sonra bedeli ödenerek kurum aracılığıyla satın alınabileceği ifade edilmiştir.

ii. Başvurucu, bu karara karşı Sivas İnfaz Hâkimliğine (İnfaz Hâkimliği/Hâkimlik) şikâyette bulunmuştur. İnfaz Hâkimliği başvurucunun şikâyetinin reddine karar vermiştir. Gerekçeli kararın ilgili kısmı şu şekildedir:

"Hükümlü her ne kadar Sivas E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünce kuruma süreli yayın, yabancı dilde dergi vb. ile Türkçe bütün dergilerin temininin yasaklanmış olduğunu ve ilgili kararın iptal edilmesini istemiş olsa da 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun 4. maddesinde infaz hakimliklerinin görevleri, 5. maddesinde infaz hakimliğine şikayet ve usulu belirtilmiş olup, anılan maddelerde yer alan düzenlemeler nazara alındığında, hükümlünün infaz hakimliğine şikayette bulunabilmesi için öncelikle ilgili cezaevi idaresi tarafından hükümlünün talebine yönelik bir karar verilmesi, bu karara ilgililer tarafından 4675 Sayılı Kanunun 5/1. maddesi uyarınca infaz hakimliği nezdinde şikayette bulunulması durumunda ancak infaz hakimliği tarafından idarenin işlemine yönelik inceleme yapılabileceği ancak hükümlünün talepte bulunduğu konu hakkında Ceza İnfaz Kurumu tarafından alınmış bir karar olmadığı, yalnızca hükümlünün 31/08/2020 tarihli dilekçesi ile talep ettiği konularda ceza infaz kurumu tarafından mevzuat dahilinde bilgilendirme yapıldığı, ortada somut bir duruma dayanan bir talep ve bu talebe yönelik alınmış bir karar olmadığı, bir başka deyişle ceza infaz kurumu tarafından alınmış/verilmiş hükümlünün iptalini istediği bir karar mevcut olmadığı anlaşılmakla bu aşamada infaz hakimliğinin görev ve yetkisi olmadığından talebin reddine..."

iii. Başvurucunun bu karara yaptığı itirazı inceleyen Sivas 1. Ağır Ceza Mahkemesi (Ağır Ceza Mahkemesi), İnfaz Hâkimliği kararının usul ve kanuna uygun olduğu gerekçesiyle 23/11/2020 tarihinde başvurucunun itirazının reddine karar vermiştir.

iv. Başvurucu, Ceza İnfaz Kurumu aracılığıyla dergi satın alma talebine cevap verilmediğinden bahisle 5/10/2020 tarihinde İnfaz Hâkimliğine şikâyette bulunmuştur. Ceza İnfaz Kurumu dosyaya sunduğu cevabi yazıda, COVID-19 tedbirleri kapsamında hükümlülerin dışarı ile teması neticesinde infaz kurumlarına virüs taşımasına neden olacak kurum dışı çalışma, lokanta, sosyal tesis, dış kantin vb. iş yurdu faaliyetlerinin askıya alındığını belirtmiştir. Hâkimlik koruyucu önlemler kapsamında başvurucunun yerinde olmadığını değerlendirdiği şikâyetinin reddine karar vermiştir.

v. Başvurucu bu karara 25/11/2020 tarihinde Hâkimlik kaydına giren 2/11/2020 tarihli dilekçeyle itiraz etmiştir. İnfaz Hâkimliği gerekçeli kararın 1/11/2020 tarihinde tebliğ edildiği, bu karara karşı itiraz edilmediğinden kararın 10/11/2020 tarihinde kesinleştiği, başvurucunun yasal süre geçtikten sonra itirazda bulunduğu gerekçesiyle itirazın süre yönünden reddine karar vermiştir.

vi. Başvurucu bu karara karşı 30/11/2020 tarihli dilekçeyle Ağır Ceza Mahkemesine itirazda bulunmuştur. Ağır Ceza Mahkemesi 15/1/2021 tarihli kararla Hâkimlik kararının usul ve kanuna uygun olduğu gerekçesiyle itirazın reddine karar vermiştir.

vii. Başvurucu telefon görüşmelerinin Ceza İnfaz Kurumunca kayıt altına alınıp alınmadığı,

alınıyorsa gerekçesinin yazılı olarak tebliğ edilmesi talebine cevap verilmediği gerekçesiyle şikâyet yoluna başvurmuştur. Hâkimlik, başvurucunun infaz hâkimliğine şikâyette bulunabilmesi için öncelikle ilgili ceza infaz kurumu tarafından talebine yönelik bir karar verilmesi gerektiği ve incelemenin bu işleme yönelik olarak yapılacağı, kurum tarafından usule uygun olarak tesis edilmiş bir idari işlem bulunmadığı için infaz hâkimliğinin görev ve yetkisinden söz edilemeyeceği gerekçesiyle şikâyetin reddine karar vermiştir. Karar itiraz edilmeksizin kesinleşmiştir.

viii. Başvurucu; Hâkimliğin söz konusu kararı üzerine kendisine Ceza İnfaz Kurumu tarafından yapılan tebligatla görüşmelerin ücretli telefonla yaptırıldığının ve idarece dinlenerek kayıt altına alındığının bildirildiğini belirterek görüşmelerin ücretsiz olması, dinlenmemesi ve kayıt altına alınmaması talebiyle şikâyette bulunmuştur. İnfaz Hâkimliği 5275 sayılı Kanun'un 66. maddesini işaret ederek Ceza İnfaz Kurumunca yapılan işlemin usul ve kanuna uygun olduğu gerekçesiyle şikâyetin reddine karar vermiştir. İtiraz üzerine Ağır Ceza Mahkemesi, İnfaz Hâkimliği kararında herhangi bir isabetsizlik bulunmadığı gerekçesiyle 23/11/2020 tarihinde itirazı reddetmiştir.

ix. Başvurucu, İnfaz Hâkimliğine başvurarak Ceza İnfaz Kurumuna verdikleri dilekçelerin elden toplandığını ve herhangi bir kayıt numarası verilmediğini belirtmek suretiyle bu konu ile ilgili olarak idarenin sorumluluğunu kaç gün içerisinde yerine getirmesi gerektiğinin ve bu konudaki yasal haklarının ne olduğunun yazılı olarak kendisine bildirilmesini talep etmiştir. İnfaz Hâkimliği, ceza infaz kurumunun işleyişi, idari sorumluluğu vb. işlerinin Hâkimliğin görev alanına girmediği, hukuki bilgi verme gibi bir görevinin de bulunmadığı gerekçesiyle talebinin reddine karar vermiştir. Bu karara yapılan itirazı değerlendiren Ağır Ceza Mahkemesi, Hâkimlik kararının usul ve kanuna uygun olduğunu belirterek 23/11/2020 tarihinde itirazı reddetmiştir.

x. Başvurucu, ailesi tarafından kendisine hediye olarak gönderilen yüksek lisans eğitimi ile ilgili dokümanların fotokopi olması nedeniyle hediye kapsamında değerlendirilemeyeceğinden bahisle kendisine teslim edilmemesine yönelik Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü Eğitim Kurulu Başkanlığı (Eğitim Kurulu) kararına karşı İnfaz Hâkimliğine şikâyette bulunmuştur.

xi. İnfaz Hâkimliği başvurucunun akademik izinli öğrenci olduğunu tespit etmiş ve Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün 8/4/2019 tarihli yazısında yer alan "akademik izinli olan öğrencilerin derslere devam edemeyeceği ve öğrencilik haklarından yararlanamayacağı" yönündeki bilgilendirmeyi dikkate almıştır. Buna bağlı olarak Hâkimlik başvurucunun öğrencilik haklarından yararlanamayacağı gerekçesiyle şikâyetin reddine karar vermiştir. İtiraz incelemesi sonucunda Ağır Ceza Mahkemesi kararda herhangi bir isabetsizlik bulunmadığını belirterek 30/11/2020 tarihinde itirazı reddetmiştir.

xii. Başvurucu, Ceza İnfaz Kurumunda kaldığı odada temizlik koşullarının yetersiz olduğunu belirterek İnfaz Hâkimliğine şikâyette bulunmuştur. Hâkimlik şikâyetin reddine karar vermiştir. Gerekçeli kararın ilgili kısmı şu şekildedir:

"Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bulunan hükümlü ve tutukluların haklarında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlerin ya da Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin verdiği kararların kanun veya diğer mevzuat hükümlerine aykırı olduğu gerekçesiyle karar, işlem veya faaliyetlerin öğrenildiği tarihten itibaren onbeş gün içinde şikayet hakları olduğu, ancak adı geçen hükümlünün şahsen yapmış olduğu bir

şikayet başvurusu olmadığı, adi posta yoluyla gelen başvurunun doğrudan doğruya hükümlü tarafından yapılıp yapılmadığının belirlenebilir olmadığı, 4675 sayılı Kanun'un 5/2 maddesinde şikayet usulünün belirlendiği ancak dilekçenin hakimliğimize bu koşulların hiçbirine uyulmadan adi posta yoluyla gönderildiği, dilekçeyi şahsın bizzat hakimliğimize veya Cumhuriyet başsavcılığı veya ceza infaz kurumu ve tutukevi müdürlüğü aracılığıyla Hakimliğimize göndermesinin gerektiği, adi posta yoluyla gönderilen bu dilekçenin taraf olmayan başka şahıs veya şahıslar tarafından da gönderilmiş olabileceği ihtimali olduğu, bu sebeple adi posta ile gelen dilekçe üzerinde Hakimliğimizce denetleme ve inceleme yapılarak 4675 sk 5/3 maddesi gereğince başvuru hakkı bulunan kişi veya kişilerce başvuru yapılıp yapılmadığının belirlenemeyeceği, böylelikle hakimliğimizce bir inceleme yapıldığı takdirde usul yönünden eksik kalacağı, bu gerekçelere dayanarak bu hali ile şikayet dilekçesinin usule uygun olmadığı anlaşıldığından talebin esasa girmeden reddine..."

xiii. Bu karara karşı yapılan itirazı değerlendiren Ağır Ceza Mahkemesi kararda herhangi bir isabetsizlik bulunmadığını belirterek 2/12/2020 tarihinde itirazın reddine karar vermiştir.

4. Başvurucu, nihai kararları öğrendikten sonra süresinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

5. Komisyonca adli yardım talebinin kabulü ile başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

6. Başvurucu; Ceza İnfaz Kurumuna yalnızca kitap ve giysinin hediye olarak kabul edildiğini, derginin hediye kapsamında değerlendirilmediğini, bedeli ödenerek süreli ve süresiz yayınlardan yararlanma imkânına keyfî kısıtlamalar uygulandığını, Ceza İnfaz Kurumu aracılığıyla Türkçe ve İngilizce yayımlanan dergilerin temin edilmesini talep ettiğini ancak bu dergilerin Sivas'ta temin edilmesinin mümkün olmadığı yönünde cevap verildiğini belirtmiştir. Bazı tutuklu ve hükümlülere talep ettikleri dergilerin temin edildiğini, bu kapsamda yargı yoluna başvurduğunu ancak itiraz dilekçesinin Ceza İnfaz Kurumunca bekletilerek gecikmeli bir şekilde gönderildiğini, telefon görüşmelerinin kayıt altına alındığını, tutukluluk hâli sebebiyle akademik izinli öğrenci olduğunu, eğitimi için ailesinin gönderdiği fotokopi akademik yayınların Ceza İnfaz Kurumu idaresince kabul edilmediğini belirterek ifade özgürlüğünün, özel hayata saygı hakkının ve etkili başvuru hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir. Bunun yanında başvurucu; yemek yenilen yerle tuvalet ve banyoların iç içe olduğunu, sağlık ve temizlik koşullarına dikkat edilmediğini ifade ederek yaşam hakkı ile kötü muamele yasağının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

7. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; mevcut başvuruda başvurucunun ifade özgürlüğü ve diğer temel haklarının ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

8. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun ileri sürdüğü ihlal iddiaları aşağıdaki başlıklar altında vasıflandırılarak incelenmiştir.

A. İfade Özgürlüğüyle Bağlantılı Olarak Etkili Başvuru Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddialar

1. Süreli Yayınlara Erişimin Kısıtlanması Nedeniyle İfade Özgürlüğüyle Bağlantılı Olarak Etkili Başvuru Hakkının İhlal Edildiği İddiası

9. Başvurucu, Ceza İnfaz Kurumu aracılığıyla alınmasını talep ettiği dergilerin Daire Başkanlığının izni alındıktan sonra bedeli ödenerek kurum aracılığıyla satın alınabileceği yönündeki düzenleyici işleme yönelik İnfaz Hâkimliğine şikâyette bulunmuştur. Başvurucu; Hâkimlikçe şikâyet ettiği hususa yönelik herhangi bir değerlendirme yapılmaksızın ret kararı verildiğini, bu karara yönelik itirazının da Ağır Ceza Mahkemesince kabul edilmediğini belirtmiştir.

10. Başvuruya konu olayda başvurucunun iddialarının özü; Türkçe ve yabancı dilde yayımlanmış dergilerin kuruma kabul edilmemesine ilişkin Ceza İnfaz Kurumunca alınan karara yönelik şikâyetinin İnfaz Hâkimliğince ortada somut bir duruma dayanan talep bulunmadığı, istemine yönelik bilgilendirme yapıldığından bahisle şikâyetin konusunun görev ve yetkisinde olmadığı gerekçesiyle değerlendirilmemesidir.

11. Anayasa'nın 40. maddesinde Anayasa'da güvence altına alınmış hak ve özgürlükleri ihlal edilen herkesin yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkânının sağlanmasını isteme hakkı (etkili başvuru hakkı) güvence altına alınmaktadır. Etkili başvuru hakkı; anayasal bir hakkının ihlal edildiğini ileri süren herkese hakkın niteliğine uygun olarak iddialarını inceletebileceği makul, erişilebilir, ihlalin gerçekleşmesini veya sürmesini engellemeye ya da sonuçlarını ortadan kaldırmaya (yeterli giderim sağlama) elverişli idari ve yargısal yollara başvuruda bulunabilme imkânı sağlanması olarak tanımlanabilir (Y.T. [GK], B. No: 2016/22418, 30/5/2019, § 47; Murat Haliç [1. B.], B. No: 2017/24356, 8/7/2020, § 44).

12. Şikâyetlerin esasının incelenmesine imkân sağlayan ve gerektiğinde uygun bir telafi yöntemi sunan etkili hukuk yollarının bulunması ilgililere etkili başvuru hakkının sağlanmasının bir gereğidir. Buna göre kişilerin mağduriyetlerinin giderilmesi amacıyla öngörülen yargı yollarının mevzuatta yer alması tek başına yeterli olmayıp bu yolların aynı zamanda pratikte de başarı şansı sunması gerekir. Söz konusu yollara başvurulabilmesi için öngörülen koşullar somut olaylara tatbik edilirken dayanak işlem, eylem ya da ihmallerden kaynaklanan savunulabilir nitelikteki iddiaların bu doğrultuda geniş şekilde değerlendirilmesi, koşulların oluşmadığı sonucuna ulaşılması durumunda ise bu durumun yargı makamları tarafından ilgili ve yeterli gerekçelerle açıklanması gerekir (İlhan Gökhan [2. B.], B. No: 2017/27957, 9/9/2020, §§ 47, 49). Diğer bir ifadeyle bir başvuru yolunun gerek hukuken gerekse uygulamada genel anlamda etkili olması, somut olay bakımından etkili başvuru hakkına ilişkin bir müdahale bulunup bulunmadığının değerlendirilmesine engel değildir (Yusuf Ahmed Abdelazım Elsayad [2. B.], B. No: 2016/5604, 24/5/2018, §§ 59-61).

13. Başvuruda mevzuatta yer alan kanuni düzenlemeler uyarınca mahpusların süreli veya süresiz yayınlardan yararlanma hakkına yönelik bilgilendirme içeren bir işleme yönelik şikâyette bulunulduğu anlaşılmaktadır.

14. İncelenen olayda Ceza İnfaz Kurumu yukarıda açıklanan yasal düzenleme uyarınca Türkçe ve yabancı dilde yayımlanmış dergilerin kabul edilmemesine yönelik düzenleyici mahiyette tesis edilen işleme ilişkin başvurucunun talebi üzerine bilgilendirme içeren bir yazı tebliğ etmiştir. İnfaz Hâkimliği bu işleme yönelik yapılan başvuruda şikâyette bulunulabilmesi için öncelikle Ceza İnfaz Kurumuna bir talepte bulunulması gerektiğini ve bu talebin sonucunda tesis edilen işleme dair şikâyet yoluna başvurulması gerektiğini belirtmiştir. Hâkimlik, ortada somut bir duruma dayanan ve başvurucu özelinde tesis

edilmiş bir işlemin iptalinin istenilmediği, bu aşamada uyuşmazlığı incelemede infaz hâkimliğinin yetkisi bulunmadığı gerekçesiyle şikâyetin reddine karar vermiştir. Bu karara yapılan itirazı inceleyen Ağır Ceza Mahkemesi, Hâkimlik kararının usul ve yasaya uygun olduğu gerekçesiyle itirazın reddine hükmetmiştir.

15. Bu kapsamda başvurucu, Ceza İnfaz Kurumunca tesis edilen düzenleyici işleme yönelik bilgi verilmesi talebi üzerine tebliğ edilen işleme karşı şikâyet makamı olan İnfaz Hâkimliğine başvuruda bulunmuşsa da İnfaz Hâkimliğinin önüne gelen uyuşmazlıkları 16/5/2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu kapsamında inceleyebileceği açıktır. Ceza infaz kurumlarının düzenleyici işlemlerine karşı şikâyet yoluna başvurulmasına engel bulunmamakla birlikte İnfaz Hâkimliğinin somut bir talebin reddedilmesi niteliğinde olmayıp salt mevzuatın ne olduğu konusunda başvurucuyu bilgilendirme amacı taşıyan yazıya karşı yapılan şikâyeti incelemesi gerektiğini söylemek mümkün görünmemektedir. Bu nedenle İnfaz Hâkimliğinin başvurucunun şikâyetini incelememesinin, başvurucunun ifade özgürlüğüyle bağlantılı olarak etkili başvuru hakkı yönünden bir ihlal teşkil etmediği sonucuna ulaşılmıştır.

16. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre mahkemece açıkça dayanaktan yoksun başvuruların kabul edilemez olduğuna karar verilebilir. Başvurucunun ihlal iddialarını kanıtlayamadığı, temel haklara yönelik bir müdahalenin olmadığı veya müdahalenin meşru olduğu açık olan başvurular ile karmaşık veya zorlama şikâyetlerden ibaret başvurular açıkça dayanaktan yoksun kabul edilebilir (Hikmet Balabanoğlu [2. B.], B. No: 2012/1334, 17/9/2013, § 24).

17. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. İtiraz Dilekçesinin Geciktirilmesi Nedeniyle İfade Özgürlüğüyle Bağlantılı Olarak Etkili Başvuru Hakkının İhlal Edildiği İddiası

18. Başvurucu; bir adet Türkçe ve iki adet İngilizce derginin Ceza İnfaz Kurumu aracılığıyla temin edilememesi sebebiyle şikâyet yoluna başvurduğunu, İnfaz Hâkimliğince şikâyetin reddedilmesi üzerine süresinde itiraz kanun yoluna başvurmuşsa da dilekçesinin geciktirilerek teslim edildiği için itiraz talebinin başvuru süresi yönünden usulden reddedildiğini ileri sürmüştür. Başvurucunun bu yöndeki iddialarının ifade özgürlüğüyle bağlantılı olarak etkili başvuru hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

19. Somut olayda başvurucu, aynı gün verdiği dilekçelerden İnfaz Hâkimliği kararına karşı bahse konu itirazını içeren dilekçesinin kasıtlı olarak bekletildiğini, bu sebeple itirazının süre aşımından reddedildiğini ileri sürmüştür. Başvurucunun daha önce sunduğu şikâyet ve itiraz dilekçelerinde Ceza İnfaz Kurumunca benzer bir muameleyle karşılaştığına yönelik bir iddiası bulunmamaktadır. Bunun yanı sıra Ceza İnfaz Kurumu personelince aynı gün verilen diğer dilekçeler bekletilmezken neden sadece itiraz dilekçesinin gecikmeli olarak verildiğine yönelik makul bir açıklamada da bulunmadığı görülmüştür. Nitekim başvurucunun bu iddiasını itiraz makamına da götürdüğü, dayanak sunulamayan itirazın reddedildiği anlaşılmıştır (bkz. § 3/vi).

20. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Telefon Görüşmelerinin Dinlenmesi ve Kaydedilmesi Nedeniyle Haberleşme Hürriyeti ile

Özel Hayata Saygı Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

21. Başvurucu; Ceza İnfaz Kurumunda yaptığı telefon görüşmelerinin dinlenmesi ve kayda alınmasını Hâkimliğe şikâyet etmiş, şikâyetin reddedilmesi üzerine itiraz kanun yolunu tüketerek bireysel başvuruda bulunmuştur.

22. Başvuru, haberleşme hürriyeti ile özel hayata saygı hakkı kapsamında incelenmiştir.

23. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan haberleşme hürriyeti ile özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

24. Anayasa Mahkemesi, telefon görüşmelerinin kurum idaresi tarafından dinlenerek kaydedilmesine ilişkin iddiaların kabul edilebilir olduğu ve anılan denetleme yönteminin özel hayata saygı hakkına ve haberleşme hürriyetine müdahale oluşturduğuna karar vermiştir (Hüsamettin Uğur (2) [2. B.], B. No: 2020/14791, 15/11/2023, §§ 46, 47; Erkam Bedir Türkmenoğlu ve diğerleri [GK], B. No: 2021/54500, 23/10/2025, § 29).

25. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Hüsamettin Uğur (2) kararında telefon görüşmelerinin dinlenmesi ve kayda alınmasına ilişkin anayasal ilkeleri belirlemiştir. Anılan kararda öncelikle mahpusların telefon görüşmelerinin özel hayata dair mahrem kalmasını istediği konular ile kişisel veri kapsamında kalacak bilgileri içerebileceği gözetilerek mahpusun temel hak ve özgürlüklerinin sınırlandırılmasını içeren kanunların ve ilgili alt mevzuatın konuyla ilgili temel esasları ve ilkeleri belirleyecek nitelikte olması gerektiği ifade edilmiştir. Bu çerçevede mevzuatın mahpusun telefon görüşmelerinin dinlenmesi ve kaydedilmesinin kapsamı, süresi, bu kayıtlara üçüncü kişilerin erişimi ile içeriğindeki verilerin kullanılması, imhası ve verilerin gizliliğinin sağlanması hususlarına ilişkin muhataplarının yetki aşımı ve keyfîliğe karşı yeteri kadar güvenceye sahip olmalarını sağlayacak açık ve detaylı kuralları içermesi gerektiği vurgulanmıştır (Hüsamettin Uğur (2), § 58; benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Ferit Şimşek [2. B.], B. No: 2020/4438, 2/5/2024, § 13; Ümit Karaduman [2. B.], B. No: 2020/20874, 2/2/2022, § 69).

26. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi; mahpusun telefon görüşmelerinin dinlenerek kaydedilmesine ilişkin uygulamada, görüşme kayıtlarının muhafazasını ve kullanımını içeren tedbirlerin kapsamını, uygulanmasını, idarenin takdir yetkisinin sınırlarını düzenleyen, bununla birlikte muhataplarının yetki aşımı ile keyfîliğe karşı yeteri kadar güvenceye sahip olmalarını sağlayacak nitelikte kuralların mevcut olmadığı gerekçesiyle özel hayata saygı hakkı ile haberleşme hürriyetine yapılan müdahalenin kanuni dayanağının olmadığı sonucuna ulaşmıştır (Ferit Şimşek, § 14; benzer yöndeki değerlendirme için bkz. Ümit Karaduman, § 71). Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

27. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. ve 22. maddelerinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. Diğer İhlal İddiaları

28. Başvurucunun dilekçelerinin elden alınarak kendisine kayıt numarası verilmemesi şikâyetiyle ilgili olarak mahkemeye erişim hakkı kapsamında (N.C. [1. B.], B. No: 2021/43145, 13/3/2025, §§ 11-18) yapılan incelemede hangi dilekçesinin hangi makama

gitmediği yönünde bir temellendirme yapmadığı görüldüğünden söz konusu iddianın Cemal Günsel ([GK], B. No: 2016/12900, 21/1/2021) kararı uyarınca açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

29. Başvurucunun ceza infaz kurumu dışından gelen fotokopi dokümanın kendisine teslim edilmemesi şikâyetinin Diyadin Akdemir ([2. B.], B. No: 2015/9562, 4/4/2018) kararı uyarınca açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

30. Başvurucunun tutma koşullarına ilişkin şikâyetini adi posta yoluyla Hâkimliğe iletmiş olması nedeniyle incelenmeyen talebine yönelik ihlal iddiasının kötü muamele yasağıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkı kapsamında ele alınması gerektiği değerlendirilmiştir. Hâkimliğin mevzuatta açıkça öngörülen usule uygun şekilde yapılmadığı için başvurucunun şikâyetini incelemediği, buna ilişkin ilgili ve yeterli bir gerekçe de oluşturduğu (bkz. § 3/xii) nazara alındığında anılan iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir (Yasemin Ekşi [1. B.], B. No: 2013/5486, 4/12/2013, § 56).

III. GİDERİM

31. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 500.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

32. Başvurucunun 11/8/2021 tarihinde denetimli serbestliğe ayrıldığı anlaşıldığından ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır.

33. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucuya manevi zararları karşılığında net 20.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Süreli yayınlara erişimin kısıtlanması nedeniyle ifade özgürlüğüyle bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. İtiraz dilekçesinin geciktirilmesi nedeniyle ifade özgürlüğüyle bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Telefon görüşmelerinin dinlenmesi ve kaydedilmesi nedeniyle haberleşme hürriyeti ile özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

4. Diğer ihlal iddialarının kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 20. ve 22. maddelerinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucuya net 20.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin

sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

E. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MERVE YILDIZTAN VE DİĞERLERİ

B. No: 2021/6506 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/6506

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

MERVE YILDIZTAN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/6506)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Kamber Ozan TUTAL

Başvurucular : 1. Merve YILDIZTAN 2. Ahmet SAYINER 3. Emine TIRAK 4. Faruk TAŞ 5. Gülay ÇILGIN 6. Hasan BATUR 7. Kasım ŞAHİN 8. Kasım TALAN 9. Mahmut YILDIZ 10. Mehmet MUTLU 11. Memet CAN 12. Mina MAYKOT 13. Sinem KAYA 14. Şefik TAŞ

Vekili : Av. Erhan ÇİFTÇİLER

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; işçilik alacağının ödenmesine ilişkin kesinleşmiş yargı kararının icra edilmemesi nedeniyle kararın icrası hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Çaldıran Belediyesinde (Belediye) işçi olarak çalışan başvuruculların hizmet sözleşmeleri Belediye tarafından feshedilmiştir. Başvuruculların açtığı işe iade davaları kabul edilmiştir.

3. İşe iade talepleri reddedilen başvurucular, işçilik alacağı davaları açmıştır. İş mahkemeleri başvuruculların davalarını kabul ederek işçilik alacaklarının Belediyeden tahsiline ve başvuruculara ödenmesine hükmetmiştir. İstinaf kanun yolundan geçen kararlar 2019 yılının son ve 2020 yılının ilk aylarında kesinleşmiştir.

4. Başvurucular 2019 ve 2020 yıllarında hükme konu işçilik alacaklarının ödenmesi talebiyle Belediye aleyhine icra takibi başlatmıştır.

5. Ödeme yapılmaması üzerine başvurucular, belediye başkanı hakkında suç duyurusunda

bulunmuştur. Çaldıran Cumhuriyet Başsavcılığı 1/9/2020 tarihinde soruşturma yapılmasına yer olmadığına karar vermiştir.

6. Başvurucular 15/1/2021 tarihinde yapılan görüşmede Belediyenin ödenmeyen işçilik alacaklarının faizinden ve %20'sinden feragat edilmesi şartıyla ödeme yapabileceğini bildirmesi üzerine 5/2/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunduklarını açıklamıştır.

7. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

8. Başvurucular adli yardım talebinde bulunmuştur. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucuların adli yardım taleplerinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

9. 2021/7672, 2021/7696, 2021/7701, 2021/7732, 2021/7736, 2021/7804, 2021/8794, 2021/10727, 2021/10745, 2021/10778, 2021/11042, 2021/11590 ve 2021/12604 numaralı başvuruların konu yönünden hukuki irtibat nedeniyle 2021/6506 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

10. Başvurucular, kesinleşmiş yargı kararına dayalı işçilik alacaklarının ödenmemesi ve yargılamanın uzun sürmesinden yakınmıştır. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, Belediyeden temin edilen görüşe göre 7/9/2021 tarihinde başvurucular vekili ve Belediye arasında imzalanan protokol kapsamında bazı başvurucuların alacaklarının ödendiği, diğer başvuruculara ise ödemelerin devam ettiği belirtilmiştir. Başvurucular, Bakanlığın görüşe karşı imzalamak zorunda kaldıkları protokole rağmen iki başvurucuya ödeme yapıldığını, diğer başvuruculara ödeme yapılmadığını ifade etmiştir.

11. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargı kararlarının geç veya eksik icra edilmesi ya da icra edilmemesi şikâyetiyle yapılan başvurular ile yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

12. Açıklanan gerekçelerle kararın icrası hakkı ve makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiaların başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

C. Kararın icrası hakkı ve makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin

iddiaların başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

D. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucuların yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

BAYRAM ALİ KAYACAN

B. No: 2021/21576 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/21576

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

BAYRAM ALİ KAYACAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/21576)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : İsmail ŞAHİN

Başvurucu : Bayram Ali KAYACAN

Vekili : Av. Mehmet HORUŞ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, Bodrum Geriş Rüzgâr Elektrik Santrali Revizyon Projesi için verilen çevresel etki değerlendirmesi gerekli değildir kararının iptali talebiyle açılan davanın reddedilmesi nedeniyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Muğla'nın Bodrum ilçesi Geriş mevkiinde özel bir şirket tarafından yapılması planlanan Geriş Rüzgâr Elektrik Santrali (RES) Revizyon Projesi (Proje) ile ilgili olarak verilen 19/10/2017 tarihli çevresel etki değerlendirmesi (ÇED) gerekli değildir kararının iptali istemiyle Muğla 1. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) 1/11/2017 tarihinde başvurucu tarafından dava açılmıştır. Başvurucu dava dilekçesinde; ÇED kararının insan ve çevre sağlığı için risk oluşturduğunu, müteşebbisin kaçak olarak faaliyet gösterdiğini, daha önce aynı yer ile ilgili 2014 tarihli ÇED gerekli değildir kararının iptali istemiyle dava açıldığını ve davanın hâlen derdest olduğunu, üretim lisansına aykırı ve geriye dönük ÇED kararının verildiğini ileri sürmüştür.

3. Mahkemece 24/12/2018 tarihinde dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir. Gerekçede aynı işlemin iptali istemiyle açılan Mahkemenin başka bir dosyasında yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucunda hazırlanan 9/7/2018 tarihli bilirkişi raporu esas

alınarak ÇED gerekli değildir kararında hukuka uygunluk bulunmadığı belirtilmiştir. Anılan bilirkişi raporunda Proje alanının kapsadığı geniş arazinin arkeolojik, doğal, kültürel ve doğal peyzaj-topoğrafik görünümü ile Proje kapsamında alanın içinde barındırdığı 1. derece arkeolojik, 1. ve 3. derece doğal sit bölgelerinde müdahaleler yapılacak olması nedenleriyle ayrıntılı bir saha incelemesi yapılarak ÇED çalışmalarının yerine getirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

4. İdare tarafından anılan karara karşı temyiz kanun yolu başvurusunda bulunulması üzerine Danıştay Altıncı Dairesince (Daire) 25/6/2019 tarihinde temyiz isteminin kabulüne ve Mahkeme kararının bozulmasına hükmedilmiştir. Kararda, hükme esas alınan raporu hazırlayan bilirkişi heyetinin tek sayıda oluşturulması gerektiği ayrıca bilirkişilerden tespiti istenilen hususlar arasında dava konusu kararın plan kararlarına uygun olup olmadığı hususuna da yer verilmesine rağmen heyette uzmanlık alanı itibarıyla bu kapsamda değerlendirme yapabilecek şehir ve bölge planlaması konusunda uzman bilirkişiye yer verilmediği ifade edilmiştir. Mahkemeye sunulan raporda arkeolojik ve doğal sit alanları ile jeolojik ve hidrojeolojik açıdan yapılan incelemeler yönünden bir takım eksiklik ve olumsuzluklar ortaya konulmuş olmasına rağmen bu eksikliklerin dava konusu ÇED gerekli değildir kararını sakatlar nitelikte olup olmadığının ortak bir değerlendirme ve sonuç belirtilerek açıklığa kavuşturulmadığı vurgulanmıştır. Netice itibarıyla tarafların iddia ve savunmaları, nihai ÇED raporunu hazırlayanların uzmanlık alanları ve bölgenin özelliği de dikkate alınarak gerekirse başka dallarda da öğretim görevlileri seçmek ve heyeti tek sayıda oluşturmak suretiyle dava konusu ÇED gerekli değildir kararına konu faaliyetin Proje alanının niteliğine göre tarım alanları, su kaynakları, arkeolojik ve doğal sit alanları vb. duyarlı yörelere etkisi ile nihai ÇED raporunun ve alınacak önlemlerin teknik ve bilimsel açıdan yeterli olup olmadığının tespit edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu kapsamda üniversitelerin ilgili bölümlerinden seçilecek biri çevre mühendisi olmak üzere Mahkemece belirlenen heyetteki bilirkişilerin uzmanlık alanlarına ek olarak şehir ve bölge planlaması konusunda uzman bilirkişinin de yer aldığı yeni bir heyet ile mahallinde keşif ve bilirkişi incelemesi yaptırılması ve bunun sonucunda düzenlenecek raporun -bu raporun ortak bir sonuç bildirecek şekilde hazırlanması gerektiği de gözetilerek- değerlendirilmesi suretiyle yeniden karar verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

5. Mahkemece, Dairenin bozma kararı sonrasında mahallinde keşif ve bilirkişi incelemesi yaptırılmasına karar verilmiştir. Şehir ve bölge planlaması konusunda uzman bilirkişinin de yer aldığı tek sayıda oluşturulan heyet raporunda; dava konusu alandaki kurulu ve kurulacak rüzgâr türbinlerinin tarım ve arazi kullanımı yönünden çevreye etkisinin olmayacağı, yörenin mevcut jeolojik, jeoteknik ve hidrojeolojik özellikleriyle yeraltı, yerüstü su durumları gözönüne alındığında dava konusu etkinliğin ve olası çevresel etkilerinin raporda yeterli düzeyde anlatıldığı ve çevreye önemli bir olumsuz etkisinin bulunmayacağı, ÇED sürecinin yürütülmesinde davalı idarenin mevzuat hükümlerine aykırı davranmadığı belirtilmiştir. Bölgenin sahip olduğu karasal faunistik yapının Proje nedeniyle olumsuz etkilenmeyeceği, revize ve nihai raporlamalarda floristik anlamda eksikliklerin giderilmiş olduğu, bölgenin rüzgâr potansiyeli açısından ekonomik bir RES yatırımı için uygun bulunduğu ifade edilerek ÇED gerekli değildir kararının uygun olduğu yönünde görüş ve kanaat bildirilmiştir.

6. Başvurucu; bilirkişi raporuna karşı sunduğu itiraz dilekçesinde imar planı bilirkişisinin Projedeki dört türbinin plan revizyonu yapılmadan kaçak şekilde yapıldığını ortaya koyduğunu, şehir plancısı bilirkişisinin belirttiği uygun mesafeler ve kabul edilebilir ses

şiddetlerinin yanlış ve yanıltıcı olduğunu belirtmiştir. Harita mühendisi bilirkişisinin google earth ekran görüntüsü ve birkaç fotoğraf dışında herhangi bir bilgi vermediğini, böylece mesafelerle ilgili bariz hataların bütün bilirkişi raporunu sakatladığını, arkeolog, çevre ve jeoloji mühendisi bilirkişilerinin görüşlerinin Proje tanıtım dosyasının tekrarı niteliğinde olduğunu, somut herhangi bir değerlendirme içermediğini ileri sürmüştür. Sonuç olarak bilirkişi raporunun soyut ve genel nitelikte olduğu, bozma kararındaki gerekçeleri karşılamadığı ifade edilerek ÇED gerekli değildir kararının kamu yararına ve hukuka aykırılık taşıdığı vurgulanmıştır.

7. Mahkeme bilirkişi raporuna itirazları yerinde görmeyerek 22/9/2020 tarihinde davanın reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde bilirkişi raporuna atıfla ÇED kararına konu faaliyetin yapılacağı alan itibarıyla tarım ve arazi kullanım kararı yönünden çevreyi olumsuz etkilemeyeceği; alanın jeolojik, jeoteknik ve hidrojeolojik özellikleriyle yeraltı, yerüstü su durumları gözönüne alındığında dava konusu faaliyetin su kaynaklarına olumsuz etkisinin olmayacağı belirtilmiştir. Ayrıca bölgenin sahip olduğu karasal faunistik yapının RES Projesi nedeniyle olumsuz etkilenmeyeceği, bölgenin rüzgâr potansiyeli açısından ekonomik bir RES yatırımı için uygun olduğu vurgulanmıştır. Sonuç olarak ÇED gerekli değildir kararının çevreye olumsuz etkisinin olmayacağı, Proje kapsamında olası çevresel etkiler bakımından gerekli ve yeterli önlemlerin alınmış olduğu ifade edilmiştir. Başvurucu, anılan karara temyiz başvurusunda bilirkişi raporuna itiraz dilekçesinde ileri sürdüğü hususları tekrar ederek bilirkişi heyetinin seçiminde hata yapıldığını, bilirkişi raporunun ÇED kararını değerlendirmekten uzak ve yetersiz olduğunu ileri sürmüştür.

8. Daire 31/3/2021 tarihinde Mahkeme kararının hukuka ve usule uygun olduğu ve bozulmasını gerektirecek bir sebep bulunmadığı gerekçesiyle temyiz isteminin reddi ile kararın onanmasına kesin olarak karar vermiştir.

9. Başvurucu, nihai kararı 14/4/2021 tarihinde öğrendikten sonra 26/4/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

10. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

11. Başvurucu ve diğer bazı kişiler tarafından RES Revizyon Projesi için verilen 2014 tarihli ÇED gerekli değildir kararının iptali talebiyle açılan davada Muğla 2. İdare Mahkemesi 23/11/2017 tarihinde karar verilmesine yer olmadığına karar vermiştir. Gerekçede dava konusu yer hakkında 2017 yılında yeniden ÇED gerekli değildir kararı (mevcut başvuruya konu) verildiği ve böylece 2014 tarihli ÇED gerekli değildir kararının hükümsüz hâle geldiği ifade edilmiştir. Anılan karar temyiz kanun yolu aşamasından geçerek 18/5/2018 tarihinde kesinleşmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

12. Başvurucu; doğup büyüdüğü, geçimini sağladığı tarla ve bahçelerinin bulunduğu bölgede rüzgâr enerji santrali projesine verilen ÇED raporunun iptali istemiyle açtığı davanın reddedilmesi nedeniyle sağlıklı bir çevrede yaşama hakkının ihlal edildiğini, yargılama sırasında alınan bilirkişi raporuna itirazlarının dikkate alınmadığını ve yetersiz bilirkişi raporuna dayalı olarak karar verildiğini belirtmiştir. Başvurucu, bu kapsamda maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

13. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; başvurucunun mağdur sıfatının bulunup

bulunmadığının incelenmesi gerektiği, bunun yanında yargı sürecinde Proje kapsamındaki faaliyetlerin riskleri ve zararlı etkileri yönünden kapsamlı ve nitelikli bir araştırma yapılarak ÇED raporunun hukuka uygun bulunduğu vurgulanmıştır. Görüşte ayrıca başvurucunun özel hayatına saygı hakkının ihlal edilip edilmediğine ilişkin yapılacak değerlendirmede Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi içtihatlarına yer verildikten sonra mevcut başvuruda Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

14. Başvuru, özel hayata saygı hakkı kapsamında incelenmiştir.

15. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

16. Gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmaları ifade edecek şekilde tanımlanan ÇED prosedürü; çevresel varlıkları korumayı amaçlayan, proje şeklindeki faaliyetler için uygulanan, muhtemel olumsuz etkileri değerlendiren ve bunların yanında faaliyet sahibi, kamu otoritesi ve halkın karşı karşıya geldiği bir süreci ifade etmektedir (Mehmet Kurt [GK], B. No: 2013/2552, 25/2/2016, § 73).

17. Bu bağlamda ÇED; kalkınma ve ekonomik gelişme için yapılacak yatırım ve faaliyetlerin, doğayı tahrip etmeden ve çevreyi kirletmeden gerçekleştirilmesinde kullanılan, karar verme sürecini etkileyen, dolayısıyla karar mercilerine kararlarını sağlıklı bir şekilde verebilmeleri için seçenek üreten ve bu seçeneklerin olumlu ve olumsuz yönlerini saptayan bir yöntem olarak görülmektedir. ÇED ile korunmaya çalışılan temel unsur; çevre ve bu çevre içerisindeki varlıklardır (AYM, E.2013/89, K.2014/116, 3/7/2014; E.2006/99, K.2009/9, 15/1/2009; Mehmet Kurt, § 74).

18. Çevresel karar alma süreçlerinin karmaşık yapısı nedeniyle kamusal makamların geniş bir takdir yetkisi olduğu açıktır. Bu bağlamda söz konusu alanda bir projenin inşası ve işletilmesi hususunda kamusal makamlarca verilen kararın yerindeliğinin denetlenmesi, Anayasa Mahkemesinin görevi değildir. Bununla birlikte süreçte, bireyin temel hakları ile söz konusu kamusal menfaat arasında gerekli dengenin tesisine hizmet edecek güvencelerin yer alıp almadığının tespiti önemli olup belirtilen yükümlülüğün yerine getirilip getirilmediğinin tespitinde ise çevresel meseleler bağlamında söz konusu olan usul güvencelerinin gözetilip gözetilmediği belirlenmelidir (Mehmet Kurt, § 75).

19. Somut olayda başvurucu Mahkemenin yetersiz bilirkişi raporu ile hatalı bir karar verdiğini, rapora yönelik itirazlarının dikkate alınmadığını ileri sürmüştür. Başvuruya konu yargılama sürecinde alınan bilirkişi raporunda ÇED gerekli değildir kararına konu faaliyetin Proje alanının niteliğine göre tarım alanları, su kaynakları, arkeolojik ve doğal sit alanları vb. duyarlı yörelere etkisiyle nihai ÇED raporunun ve alınacak önlemlerin teknik ve bilimsel açıdan yeterli olduğu belirtilmiştir. Mahkemece dava konusu kararın çevreye olumsuz etkisinin olmayacağı, Proje kapsamında olası çevresel etkiler bakımından gerekli ve yeterli önlemlerin alınmış olduğu, ÇED gerekli değildir kararında hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır. Bu kapsamda kararda başta başvurucunun bilirkişi raporuna olan

itirazlarının değerlendirildiği, söz konusu çevresel rahatsızlığa ilişkin iddialarını ilgili usule ilişkin güvenceleri haiz olarak yargısal makamlara sunma ve inceletme imkânı bulduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla başvurucunun iddia ve itirazlarının ayrıntılı olarak incelendiği ve ÇED gerekli değildir kararının nedenlerinin kapsamlı bir gerekçe ile karşılandığı görülmektedir.

20. Sonuç olarak başvuru konusu olayda gerçekleştirilmesi planlanan Projenin faaliyetlerinin riskleri ve zararlı etkileri yönünden ilgili yargısal makamlarca kapsamlı ve nitelikli bir araştırma yapıldığı ve başvurucunun iddia ve itirazlarının ilgili gerekçelerle karşılandığı değerlendirilmiştir. Dolayısıyla Projenin faaliyet süreçlerinde gerçekleştirilen idari eylem ve işlemlerin hukukiliği yargı mercilerince iddiaları karşılayacak yeterlilikte incelenmiştir. Bu durumda başvurucunun ve kamunun eldeki başvuru özelinde karşı karşıya gelen menfaatleri arasında yargısal makamlar tarafından adil bir denge kurulmadığı ve takdir yetkisinin sınırlarının aşıldığı söylenemeyecektir.

21. Yukarıda yer verilen tespitler ışığında kamusal makamların olaya gereken özenle yaklaştıkları, olayda söz konusu olan kamusal ve bireysel menfaatleri gerektiği şekilde değerlendirdikleri, başvurucunun özel hayata saygı hakkı bağlamında kamusal makamların pozitif yükümlülüklerini yerine getirdiği sonucuna varılmıştır.

22. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

C. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA,

D. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

M.A.A.Y.

B. No: 2021/37258 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/37258

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

M.A.A.Y. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/37258)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

GİZLİLİK TALEBİ KABUL

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Hüseyin ERAL

Başvurucu : M.A.A.Y.

Vekili : Av. Şükrü PANCAR

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, terör örgütüne bilerek ve isteyerek yardım etme suçundan verilen mahkûmiyet hükmünde karar sonucunu değiştirebilecek nitelikteki esaslı iddiaların karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Afyon Kocatepe Üniversitesinde mühendis olarak görev yapan başvurucu 22/7/2016 tarihli ve 667 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararname (KHK) uyarınca görevinden uzaklaştırılmıştır. Görevden uzaklaştırma kararından sonra başvurucu hakkında Afyonkarahisar Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) tarafından Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) üyesi olduğu şüphesiyle soruşturma başlatılmıştır.

3. Soruşturma işlemleri kapsamında başvurucuya ait yurt dışı giriş çıkış, otel konaklama, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) çalışma kayıtları, sendika ve dernek üyeliği, Asya Katılım Bankası A.Ş. (Bank Asya) hesabı ile ByLock kullanıcı bilgileri araştırılmıştır.

4. Başvurucunun KHK ile kapatılmasına karar verilen Aktif Eğitimciler Sendikası (Sendika)

ve Afyonkarahisar Teknik Elemanlar Sosyal Yardımlaşma Derneği (Dernek) üyeliğine ilişkin kayıtlar dosyaya gönderilmiştir. Aynı şekilde başvurucunun oğlu A.Y.nin 2015-2016 eğitim öğretim döneminde FETÖ/PDY irtibatı nedeniyle kapatılan özel okulda eğitim gördüğü bildirilmiştir. Benzer suçtan hakkında işlem yapılan A.Ç. soruşturma aşamasındaki ifadesinde, Derneğin örgüt bünyesinde faaliyet göstermek için kurulduğunu ve başvurucunun da bu derneğin üyesi olduğunu beyan etmiştir. Başvurucuya ait Bank Asya hesabı doğrultusunda düzenlenen tutanakta ise 2/9/2014 tarihinde açılmış olan hesapta 14/11/2014 tarihinde 11.844,94 TL artış yapıldığı belirtilmiştir.

5. Başvurucu, silahlı terör örgütüne üye olma şüphesiyle 27/12/2016 tarihinde gözaltına alınmıştır. Kolluk görevlilerince müdafi huzurunda ifadesi alınan başvurucu; Bank Asya hesabını altın yatırımı yapmak amacıyla kullandığını, talimat doğrultusunda hesabına para yatırmadığını, özel okul teşviki çıkması ve eğitim kalitesi nedeniyle çocuğunu cemaate ait olduğunu bildiği okula gönderdiğini, örgütün sohbet toplantılarına katılmadığını ve yine maaş artışı yapılması için sendika, sosyal imkânlarından faydalanmak amacıyla da dernek üyesi olduğunu belirtmiştir. Afyonkarahisar Sulh Ceza Hâkimliğindeki sorgusunda da benzer yönde ifade veren başvurucu, anılan suçtan 29/12/2016 tarihinde tutuklanmıştır.

6. Başsavcılık, başvurucunun silahlı terör örgütüne üye olma suçundan cezalandırılması talebiyle 3/3/2017 tarihli iddianame düzenlemiştir. İddianamede özetle başvurucunun örgütle irtibat ve iltisakı nedeniyle kapatılan Dernek ve Sendikada üyeliğinin bulunduğu, Bank Asya hesabında 14/11/2014 tarihinde artış yaptığı ve çocuğunun FETÖ/PDY'ye ait özel okulda eğitim gördüğü belirtilerek atılı suçu işlediği iddia edilmiştir.

7. İddianamenin kabulü ile açılan dava Afyonkarahisar 2. Ağır Ceza Mahkemesince (Mahkeme) görülmeye başlanmıştır. Mahkeme 14/3/2017 tarihinde duruşma hazırlığı işlemleri yapmıştır. Tensip tutanağında başvurucunun duruşmada hazır edilmesine ve A.Ç.nin dinlenmesi amacıyla zorla getirilmesine karar verilmiştir.

8. Yargılama iki celsede tamamlanmıştır. Birinci celseye başvurucuyla birlikte tanık A.Ç. katılmıştır. Müdafi huzurunda savunmasını yapan başvurucu; üyesi olduğu Sendikanın FETÖ/PDY bağlantısını darbe girişimi sonrasında öğrendiğini ve üyelikten istifa ettiğini, Dernek üyeliğini ise mesleki konularda eğitim almak için başlattığını, örgütsel faaliyetlerine katılmadığını, Bank Asya hesabını ziynet eşyalarıyla yatırım yapmak amacıyla açtığını, eğitim teşvikinden faydalandığı için çocuğunu özel okula kaydettirdiğini beyan etmiştir. Aynı celse tanık olarak bilgisine başvurulan A.Ç., başvurucuyu Derneğe gidip gelmesi nedeniyle tanıdığını, Derneğin organizasyonlarına başvurucunun da katıldığını, kendisinin 2012 yılından sonra Dernekten ayrılması nedeniyle bu tarihten sonrasına dair başvurucu hakkında bilgisinin olmadığını ifade etmiştir.

9. Aynı celse Cumhuriyet savcısı tarafından esas hakkında mütalaa verilmiştir. Mütalaada, başvurucunun örgütün memur yapılanması içinde yer aldığı, örgütle irtibatlı Sendika ve Derneğe üyeliğinin bulunduğu, çocuğunun örgüte ait okulda 2015-2016 döneminde eğitim gördüğü ve Bank Asya hesabında artış gerçekleştirdiği gözetilerek atılı suçtan cezalandırılması talep edilmiştir. Mahkeme, savunmasını hazırlaması için başvurucuya süre vermiş ve anılan celseyi ertelemiştir.

10. İkinci celse savunmasını sunan başvurucu, örgütle hiçbir bağlantısının olmadığını ileri sürerek önceki savunmalarıyla aynı doğrultuda beyanda bulunmuştur. Mahkemece, başvurucunun silahlı terör örgütüne üye olma suçunu işlediği sabit kabul edilerek örgüt üyeliği suçundan 7 yıl 6 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir. Mahkûmiyet

gerekçesinde; Afyon Kocatepe Üniversitesinde mühendis olarak görev yapan başvurucunun görevinden KHK ile ihraç edildiği, örgüte müzahir Sendika ve Derneğe üyeliğinin bulunduğu, oğlunu 2015-2016 eğitim öğretim döneminde örgütle irtibatı nedeniyle kapatılan özel okula gönderdiği ve 12/9/2014 tarihinde örgüt liderinin talimatıyla uyumlu şekilde Bank Asya hesabında artış gerçekleştirdiği belirtilmiştir.

11. Başvurucu, mahkûmiyet kararına karşı sunmuş olduğu istinaf dilekçesinde -diğerlerinin yanı sıra- örgüt üyeliğine ilişkin kastın kararda ortaya konulamadığını, suçun unsurlarının oluşmadığını ve şüpheyi aşan delilin bulunmadığını ileri sürmüştür. Başvurucunun istinaf talebi Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesi (İstinaf Dairesi) tarafından 28/9/2017 tarihinde esastan reddedilmiştir.

12. Başvurucu anılan karara yönelik sunduğu temyiz dilekçesinde benzer şikâyetlerini tekrar etmiştir. Yargıtay (kapatılan) 16. Ceza Dairesi (Ceza Dairesi) istinaf talebinin esastan reddine ilişkin İstinaf Dairesi kararının "...örgütle irtibatlı olduğu için kapatılmasına karar verilen derneklere üye olan ve 2014 ve 2015 yıllarında örgüt liderinin talimatı doğrultusunda anılan örgütle irtibatlı Bank Asya'daki hesabına para yatıran sanığın [başvurucu] faaliyetlerinin örgüte yardım etme suçunu oluşturacağı..." gerekçesiyle 21/3/2018 tarihinde bozulmasına karar vermiştir.

13. Ceza Dairesinin verdiği bozma kararı sonrasında dosya İstinaf Dairesine gönderilmiştir. İstinaf Dairesi 22/5/2018 tarihinde duruşma hazırlığı işlemlerini yapmıştır. Başvurucu, katıldığı duruşmada örgüt üyeliği ve örgüte yardım suçlamasını kabul etmediğini ifade etmiştir. Cumhuriyet savcısı duruşmada sunduğu esas hakkındaki mütalaasında, başvurucunun Dernek ve Sendika üyeliği ile Bank Asya hesabında gerçekleştirdiği işlemler doğrultusunda terör örgütüne üye olmamakla birlikte terör örgütüne yardım etme suçundan cezalandırılmasını talep etmiştir. İstinaf Dairesince başvurucunun anılan suçtan 2 yıl 13 ay 15 gün hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir. İstinaf Dairesinin gerekçeli kararının ilgili kısmı şu şekildedir:

"...Her ne kadar yerel Mahkemece sanığın [başvurucu] Afyon Kocatepe Üniversitesi içerisinde yer aldığı, Ünitenin oluşturulmasında rol oynadığı, örgüt yöneticilerinin kayıtsız şartsız talimatları doğrultusunda hareket ettiği, Milli Güvenlik Kurulunca Devletin Milli Güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum ve gruplara aidiyeti, iltisakı ve bunlarla irtibatı tespit edilerek, 667 Sayılı KHK'nın 3. Maddesi gereğince kapatılmasına karar verilen örgüte müzahir Afyonkarahisar Teknik Elemanlar Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği [Dernek] ve yine örgütün güdümünde bulunan, örgüte müzahir olan Aktif Eğitim Sen [Sendika] isimli sendikaya üye olduğu, Fetö/PDY Silahlı Terör Örgütüne ait örgütün finansal kuruluşu olan Bank Asya isimli finans kurumunda 12.09.2014 tarihinde hesap açtırdığı, örgüt elebaşı Fetullah Gülen'in 15.01.2014 tarihinde yayınlanan 15.12.2013 tarihli konuşmasında örgüt üyelerine vermiş olduğu 'Bank Asya'ya para yatırın' talimatı üzerine örgüt elebaşının talimatı doğrultusunda, örgüte destek sağlamak amacıyla para yatırdığı ve hesabını kullandığı, oğlu [A.Y.nin] 2015-2016 öğretim döneminde Milli Güvenliğe tehlike oluşturduğu tespit edilen, FETÖ/PDY silahlı terör örgütü ile aidiyeti, iltisakı veya irtibatı olduğu için 667 Sayılı KHK'nın 2. Maddesi ile kapatılan örgüte müzahir [O.] Kolejinde eğitim gördüğü, bu itibarla silahlı terör örgütü olduğu kesinleşmiş yargı kararıyla da tespit edilen Fetullahçı Terör Örgütüne üye olduğu gerekçesiyle cezalandırılmasına karar verilmiş ise de;

...

Örgütle irtibatlı olduğu için kapatılmasına karar verilen derneklere üye olan ve 2014 ve 2015 yıllarında örgüt liderinin talimatı doğrultusunda anılan örgütle irtibatlı Bank Asya'daki hesabına para yatıran sanığın faaliyetlerinin, silahlı terör örgütünün hiyerarşik yapısına dahil olduğunu gösterir biçimde çeşitlilik, devamlılık ve yoğunluk içermemesi karşısında örgüt üyesi olarak kabul edilmesine yasal olanak bulunmadığından, konusu suç oluşturmayan ancak örgüt liderinin talimatı doğrultusunda amaca hizmet eden söz konusu faaliyetlerinin örgüte yardım etme suçunu oluşturacağı..."

14. Başvurucu, İstinaf Dairesinin kararına yönelik olarak sunduğu temyiz dilekçesinde -diğerlerinin yanı sıra- suç sayılmayan eylemleri nedeniyle cezalandırıldığını, yasa hükmünün geçmişe etkili olarak uygulandığını ve suçun işlendiğini gösteren kastın ve delillerin kararda açıklanmadığını belirtmiştir. Ceza Dairesi, İstinaf Dairesi kararını 9/3/2021 tarihinde onamıştır.

15. Başvurucu, nihai kararı 20/5/2021 tarihinde öğrendikten sonra 18/6/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

16. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Gerekçeli Karar Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

17. Başvurucu; yatırım amacıyla açtığı Bank Asya hesabındaki para hareketlerinin, kanuna uygun şekilde faaliyette bulunan Dernek ve Sendika üyelik kayıtlarının, çocuğunu özel okula gönderme şeklindeki bilgi ve belgelerin hangi gerekçelerle mahkûmiyet kararında aleyhe değerlendirildiğinin gerekçeli kararda açıklanmadığını belirtmiştir. Ayrıca tanık dinlenmesine ve tahkikatın genişletilmesine yönelik taleplerinin hangi gerekçeyle kabul edilmediğinin kararda ayrı ve açık olarak tartışılmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

18. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; mevcut başvuruda öncelikle kabul edilebilirlik şartlarının karşılanıp karşılanmadığının incelenmesi gerektiği açıklanmıştır. Diğer taraftan ise başvurucunun iddialarıyla ilgili olarak öncelikle adil yargılanma hakkının bireylere dava sonucunda verilen kararın değil yargılama sürecinin ve usulünün adil olup olmadığını denetleme imkânı verdiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

19. Anayasa Mahkemesi, Bank Asya verilerinin mahkûmiyette belirleyici delil olarak kabul edildiği bir yargılamanın şikâyet konusu yapıldığı başvuruda başvurucunun mutat hesap hareketlerine dayanılarak ceza verildiği yönündeki savunması hakkında mahkûmiyet kararında yeterli açıklamalara yer verilmemesini gerekçeli karar hakkı kapsamında değerlendirmiştir (Gürcan Balık [2. B.], B. No: 2020/16435, 17/11/2022). Bu doğrultuda başvurucunun şikâyetleri adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı yönünden incelenmiştir.

20. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

21. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve

bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının, davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

22. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan merciinin, yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciinde ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Mehmet Yavuz [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

23. Somut olayda İstinaf Dairesince, başvurucunun FETÖ/PDY silahlı terör örgütüne üye olmamakla birlikte örgüte bilerek ve isteyerek yardım etme suçundan mahkûm olmasında dayanılan deliller; örgütle irtibatlı olması nedeniyle kapatılmasına karar verilen Sendika ve Dernek üyeliğinin bulunması ve yine örgütün finans kurumu olan Bank Asya'ya destek olmak amacıyla örgüt liderinin talimatı doğrultusunda 2014 ve 2015 yıllarında para yatırması olarak açıklanmıştır (bkz. § 13). Başvurucu yargılamanın tüm aşamalarında sunmuş olduğu savunmasında Bank Asya hesabını ziynet eşyalarının bozdurulması sonrasında yatırım amacıyla kullandığını, maaş artışı ve sosyal imkânlarından faydalanmak amacıyla da Dernek ve Sendikaya üye olduğunu ileri sürmüştür (bkz. §§ 5, 8).

24. Yargıtay uygulamasına göre kişilerin örgütle iltisaklı Bank Asya'ya örgüt liderinin talimatıyla ve terör örgütüne yardım etme kastıyla destek amaçlı para yatırdıklarına ilişkin kesin ve inandırıcı delil bulunmaması durumunda, mevcut şüphe sanık lehine değerlendirilmektedir [birçok karar arasından bkz. Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 25/11/2024 tarihli ve E.2022/24737, K.2024/15026; 12/12/2024 tarihli ve E.2022/30656, K.2024/18046; 23/12/2024 tarihli ve E.2022/34231, K.2024/19255 sayılı kararları]. Benzer şekilde Anayasa Mahkemesi ilgili Yargıtay içtihadına da atıf yapmak suretiyle başvuruculların örgüte yardım kastıyla, bilerek ve isteyerek bu hesabı açtıklarını, bankacılık işlemleri yaptıklarını gösterir, kastlarını ortaya koyan yeterli delil bulunup bulunmadığı hususunun kararlarda yeterince değerlendirilmediği nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir (Ruhi Erginer ve diğerleri [2. B.], B. No: 2023/24807, 15/4/2025, § 24; kamu görevinden çıkarılmayla ilgili değerlendirmeler için bkz. Resul Darama (2) [GK], B. No: 2022/14226, 23/10/2025, §§ 115-117).

25. Anayasa Mahkemesi Mustafa Özterzi ([GK], B. No: 2016/14597, 31/10/2019) kararında örgütsel amaçlarla yapıldığını gösteren somut olgular ortaya konulmadığı sürece yalnızca FETÖ/PDY'ye aidiyeti veya örgütle iltisakı, irtibatı belirlenen sivil toplum örgütüne üye olunmasının örgütsel bir ilişki bakımından kuvvetli suç belirtisi olarak kabulünü mümkün görmemiştir (Mustafa Özterzi, §§ 105, 106; aynı yöndeki değerlendirmeler için ayrıca bkz. Mustafa Açay [1. B.], B. No: 2016/66638, 3/7/2019, § 61; İlker Deniz Yücel [2. B.], B. No: 2017/16589, 28/5/2019, § 86; Murat Aksoy [GK], B. No: 2016/30112, 2/5/2019, § 79;

Mehmet Hasan Altan (2) [GK], B. No: 2016/23672, 11/1/2018, § 146; mahkûmiyet kararı yönünden benzer değerlendirmeler için ayrıca bkz. Bilal Celalettin Şaşmaz [1. B.], B. No: 2019/20791, 18/10/2022, §§ 17, 18, 57).

26. Bu noktada belirtmek gerekir ki Anayasa Mahkemesinin doğrudan ilgili soruşturma ve yargılama makamlarının yerine geçerek delil değerlendirmesi yapması söz konusu olamaz. Bu konuda asıl sorumlu ve yetkili olanlar ilk elden olayları inceleyen yetkili adli ve idari mercilerdir (Cemil Danışman [1. B.], B. No: 2013/6319, 16/7/2014, § 58). Ancak başvurucunun savunmaya ilişkin olarak Dernek ve Sendikaya maddi ve sosyal ihtiyaçları nedeniyle üye olduğuna ve Bank Asya hesabının yatırım faaliyetiyle ilgili kullanıldığına dair sübuta, ceza hukukunun temel prensiplerine ve Yargıtay uygulamasına temas eden, kararın sonucunu değiştirebilecek nitelikteki savunma ve itirazları hakkında gerekçeli kararda ayrı ve açık olarak somut değerlendirmede bulunulmadığı anlaşılmaktadır (bkz. § 13).

27. Eldeki olayda gerekçeli karara bakıldığında Dernek ve Sendika üyelikleri ile birtakım banka verileri dikkate alınarak mahkûmiyet sonucuna varıldığı görülmüştür. Bununla birlikte özellikle Anayasa Mahkemesi kararlarında ve Yargıtay içtihadında yer verilen (bkz. §§ 24, 25) ilkelerin herhangi bir şekilde kararda tartışılmadığı, bu çerçevede Yargıtay içtihadında ortaya konulması gerektiği belirtilen başvurucunun örgüte yardım kastıyla, bilerek ve isteyerek bu hesabı açtığını gösterir, kastını ortaya koyan yeterli delil bulunup bulunmadığı hususunun kararda yeterince değerlendirilmediği anlaşılmıştır. Diğer taraftan mahkûmiyet kararında; Dernek ve Sendika üyeliğinin örgütsel bir özellik taşıyıp taşımadığı ile başvurucunun örgüt liderinin ve yöneticilerinin Bank Asyaya destek olunması şeklindeki talimatı üzerine örgüte yardım kastıyla bankacılık işlemleri yaptığının yeterli gerekçeyle ortaya konulamadığı da tespit edilmiştir. Yine temyiz incelemesi sırasında da bu eksikliğin telafi edilmediği saptanmıştır.

28. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

29. Başvuruda adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden kararda varılan sonuca ve uygun görülen giderime göre başvurucunun makul sürede yargılanma hakkı dışındaki adil yargılanma hakkı, örgütlenme özgürlüğü ile suçta ve cezada kanunilik ilkesine ilişkin diğer şikâyetleri hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

B. Diğer İhlal İddiaları

30. Başvurucunun yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) ve Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024, §§ 25-42) kararları doğrultusunda başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle, tutuklamanın hukuki olmaması nedeniyle suç isnadına bağlı tutmaya ilişkin olarak kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının Mehmet Emin Kılıç ([2. B.], B. No: 2013/5267, 7/3/2014, §§ 19-32) ve Mehmet Şimşek ([1. B.], B. No: 2018/10953, 22/7/2020) kararları doğrultusunda süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

31. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile miktar belirtmeksizin maddi ve 750.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

32. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

33. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

34. İhlalin niteliğine göre yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından manevi tazminat, başvurucu uğradığını iddia ettiği maddi zararla ilgili bilgi ve belge sunmadığından da maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kamuya açık belgelerde başvurucunun kimliğinin gizli tutulması talebinin KABULÜNE,

B. 1. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

E. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesine (E.2018/1679, K.2018/2039) iletilmek üzere Afyonkarahisar 2. Ağır Ceza Mahkemesine (E.2017/138, K.2017/146) GÖNDERİLMESİNE,

F. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

G. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

H. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu

sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

İ. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

TURAN GÜL

B. No: 2021/38605 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/38605

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

TURAN GÜL BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/38605)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : İsmail ŞAHİN

Başvurucu : Turan GÜL

Vekili : Av. Mehmet SAĞLAM

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamudaki görevine iade edilirken atamanın önceki göreve yapılmaması nedeniyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu 1. derece polis memuru kadrosunda görev yapmaktayken 2/1/2017 tarihli ve 679 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (679 sayılı KHK) ile kamu görevinden çıkarılmıştır. Başvurucu, kamu görevinden çıkarılma işlemine karşı Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonuna (Komisyon) başvurmuş; Komisyon 25/6/2019 tarihli kararıyla başvurucunun talebini kabul ederek kamu görevine iadesine karar vermiştir. Başvurucunun 31/12/2019 tarihinde İçişleri Bakanlığı bünyesindeki araştırma merkezi emrine 5. derece memur kadrosuna ataması yapılmıştır.

3. Başvurucu, atama işleminin düzeltilerek 679 sayılı KHK ile kamu görevinden çıkarılmadan önceki kadrosuna atamasının yapılması ve işlemin iptali talebiyle Ankara 14. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) dava açmıştır. Dava dilekçesinde başvurucu; hakkında kovuşturma yapılmasına yer olmadığına dair karar verildiğini, akabinde kamu görevine iade edildiğini ancak kazanılmış hak aylık derecesinin altında bir kadroya atamasının yapıldığını ve bu durumun kendisine şüphe ile bakılmasına neden olduğunu belirtmiştir. Dava konusu

işleme dayanak yapılan yasal düzenlemenin Anayasa'ya aykırı olduğunu belirten başvurucu, önceki görev yerine atanmaması nedeniyle dava konusu işlemin ve söz konusu işlemin yasal dayanağını oluşturan mevzuat hükümlerinin hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmadığını ifade etmiştir. Davalı idare ise savunma dilekçesinde, dava konusu işlemin ve atama yetkisinin mevzuata uygun olduğunu belirterek davanın reddini talep etmiştir.

4. Mahkemece 28/10/2020 tarihinde dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir. Kararda; dava konusu işlemin 1/2/2018 tarihli ve 7075 sayılı Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 10/A maddesi kapsamında yapıldığı belirtilmiştir. Buna karşın 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu kapsamında bir memurun gerek kendi kurumu içinde gerekse bir başka kuruma isteği ve rızası olmadıkça kazanılmış hak aylık derecesinin altındaki bir kadroya atanmasının mümkün olmadığı ifade edilmiştir. Öte yandan Komisyon kararında başvurucu hakkında silahlı terör örgütüne üye olma suçundan yürütülen soruşturma sonucunda Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) tarafından kovuşturmaya yer olmadığına karar verildiğinin belirtildiği vurgulanmıştır. Netice itibarıyla kamu görevine iade edilmesine karar verilen başvurucunun eski kadro veya pozisyonuna atanması gerektiği, isteği ve rızası olmaksızın kazanılmış hak aylık derecesinin altındaki 5. derece memur kadrosuna atanmasına ilişkin dava konusu işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

5. Davalı tarafından anılan karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulması üzerine Ankara Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesi (Bölge İdare Mahkemesi) 17/6/2021 tarihinde istinaf başvurusunun kabulüne, Mahkeme kararının kaldırılmasına ve davanın reddine kesin olarak karar vermiştir. Kararda 7075 sayılı Kanun'un 10/A maddesine yer verilerek bu düzenlemenin amacının kritik görevlerde bulunmasında sakınca olduğu değerlendirilerek eski kadro, rütbe ve ünvanına atanması uygun görülmeyenlerin kritik görevlerde bulunmalarının önüne geçilmesi ve araştırma merkezlerinde istihdam edilmelerinin sağlanması olduğu belirtilmiştir. Başvurucunun Emniyet Genel Müdürlüğü emrinde polis memuru görevi gibi kritik bir görevde bulunmasının uygun olmayacağı yönünde kullanılan takdir yetkisinin kamu yararı ve hizmet gerekleri dışında subjektif nedenlerle ve tamamen dayanaksız, keyfî şekilde kullanıldığının ileri sürülemeyeceği açıklamasında bulunulmuştur. Öte yandan önceki görevinde fiilen çalışmaya bağlı olarak yapılan ödemeler hariç, başvurucunun önceki görevi ile atandığı yeni görevi arasında aleyhine maddi fark oluşması hâlinde aradaki farkın 7075 sayılı Kanun'un 10/A maddesi uyarınca tazminat olarak kendisine ödeneceği, dolayısıyla anılan Kanun çerçevesinde kazanılmış hak aylık derecesi, aylık, ücret ve intibak hükümleri yönünden herhangi bir kaybının bulunmadığı ifade edilmiştir.

6. Başvurucu, nihai kararı 9/9/2021 tarihinde öğrendikten sonra 24/9/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

7. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

8. Öte yandan başvurucu hakkında silahlı terör örgütüne üye olma suçundan yürütülen soruşturma sonucunda Başsavcılık 29/3/2019 tarihinde kovuşturmaya yer olmadığına karar vermiştir. Kararda yıllar öncesine ait soyut iddialar dışında başvurucunun Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması kapsamında eylemde bulunduğuna ilişkin delil elde edilemediği belirtilmiştir.

9. İçişleri Bakanlığının 29/1/2025 tarihli yazısına göre eski kadro ve rütbesine atanması yönünde verilen yargı kararı gereğince başvurucu 21/8/2023 tarihinde Ankara İl Emniyet Müdürlüğü emrine polis memuru olarak atanmış ve geçmişe yönelik parasal hakları ödenmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

10. Başvurucu; 1. derece kadrosunda polis memuru olarak görev yapmaktayken 679 sayılı KHK ile kamu görevinden çıkarıldığını, Komisyon kararı ile görevine iade edildiğini ancak eski kadrosuna değil daha alt statüdeki bir kadroya atandığını, bu durumun kendisine şüphe ile bakılmasına yol açtığını, kazanılmış sosyal, mali ve özlük haklarının korunmadığını, açtığı iptal davasının reddedilmesinin hukuka aykırı olduğunu belirterek masumiyet karinesinin, eşitlik ilkesinin, hukuk devleti ilkesinin, maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

11. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; başvurucunun 21/8/2023 tarihinde Ankara İl Emniyet Müdürlüğü emrine polis memuru olarak atamasının yapıldığı ve geçmişe yönelik parasal haklarının ödendiği belirtilerek başvurucunun mağdur sıfatı değerlendirilirken kabul edilebilirlik incelemesinde bu hususun dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Ardından somut olayın ve yargılamanın bir özeti yapıldıktan sonra esas yönünden mevcut başvuru incelenirken Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ile incelenen olayın kendine özgü şartlarının da dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı sunduğu beyan dilekçesinde bireysel başvuru formunda ileri sürdüğü iddiaları tekrar ederek dava konusu işlemin yasal dayanağını oluşturan düzenlemenin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildiğini belirtmiştir.

12. Başvuru konusu olayda başvurucunun talebinin polis memuru ünvanı ile sosyal, mali ve özlük haklarının iadesine ilişkin olduğu, bu bağlamda iddiaların özünün mesleki hayatıyla ilgili olarak gerçekleştirilen müdahalenin anayasal güvenceleri ihlal ettiğine yönelik bulunduğu anlaşılmıştır. Eldeki başvuruda başvurucunun mesleki hayatına yönelik müdahalenin özel hayatına ciddi şekilde etki ettiği ve bu etkinin belirli bir ağırlık düzeyine ulaştığı değerlendirildiğinden başvurunun özel hayata saygı hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Abdulkadir Tuncay [2. B.], B. No: 2019/35343, 30/3/2022; Mertihan Kurdoğlu [2. B.], B. No: 2020/5774, 15/11/2023, § 25; Uğur Coşkun [1. B.], B. No: 2020/9103, 28/2/2024, § 25; ayrıca genel açıklamalar için bkz. Tamer Mahmutoğlu [GK], B. No: 2017/38953, 23/7/2020, §§ 84-90).

13. Başvurucu her ne kadar 21/8/2023 tarihinde Ankara İl Emniyet Müdürlüğü emrine polis memuru olarak atanmış ve geçmişe yönelik parasal hakları ödenmiş ise de anılan atama tarihine kadar daha alt bir kadroda görev yapması nedeniyle söz konusu döneme ilişkin mağduriyetinin sonradan tesis edilen işlemle tamamen giderildiği söylenemeyecektir. Hakkında verilen ve kesin hüküm teşkil eden yargı kararının da bulunduğu dikkate alındığında başvurucunun mağdur statüsünün olduğu değerlendirilmiştir. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

14. Anayasa Mahkemesinin 30/6/2022 tarihli ve E.2018/137, K.2022/86 sayılı kararıyla, 25/7/2018 tarihli ve 7145 sayılı Kanun'un 23. maddesiyle 7075 sayılı Kanun'a eklenen 10/A maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline karar verilmiştir. İptal edilen kuralda Türk Silahlı Kuvvetleri ile genel kolluk kuvvetleri personeli ve Dışişleri Bakanlığı diplomatik

kariyer memurları hakkında Komisyon ve mahkemeler tarafından verilen kamu görevine iade kararlarının uygulanmasının usul ve esasları düzenlenmiştir. Ayrıca Emniyet Genel Müdürlüğünde emniyet hizmetleri sınıfına tabi görevde bulunmaktayken kamu görevinden çıkarılanların atamalarında eski kadro, rütbe veya ünvanına atanması ilgili bakan onayı ile uygun görülmeyenlerin İçişleri Bakanlığı bünyesinde kurulan araştırma merkezlerinde istihdam edilecekleri öngörülmüştür.

15. Anayasa Mahkemesinin söz konusu iptal kararında Komisyon tarafından başvurunun kabulüne karar verildiğinde kamu görevinden çıkarma işlemi sebebinin tamamen ortadan kalkmış olmasına rağmen Komisyon kararı sonrasında yeniden kamu görevine dönen kişilerin ilgili bakan onayıyla eski kadro, rütbe veya ünvanlarına göre atanmasını engelleyen kuralların bu kişilerin iltisak veya irtibatlarına dair şüphelerin tam olarak ortadan kalkmadığı izlenimini oluşturduğu, bu durumun kişilerin meslek hayatlarında kişisel gelişimlerinin, üçüncü kişilerle olan ilişkilerinin ve itibarlarının olumsuz şekilde etkilenmesine sebebiyet verebileceği vurgulanmıştır. Ayrıca bu kişilerin yeniden atanmalarında ilgili bakanın hangi ölçütlere göre değerlendirme yapacağına ilişkin bir belirliliğin de bulunmadığı, kişilerin önceki mesleki ünvan, kadro ve rütbelerinin ortadan kaldırılarak tamamen farklı bir statüde görevlendirilmeleri için ilgili bakana bu denli geniş yetki tanınmasının kamu düzeninin sağlanması ve kamu yararı amacını gerçekleştirmek bakımından zorunlu bir toplumsal ihtiyaca karşılık gelmediği belirtilmiştir (AYM, E.2018/137, K.2022/86, 30/6/2022, §§ 474-477).

16. Anayasa Mahkemesinin başvuru konusu olaya benzer işlemlere ilişkin Abdulkadir Tuncay kararında yöneticilik görevine iade edilmesine dair başvurucuya özgü hukuki ve fiilî şartların değerlendirilmesi söz konusu olmaksızın başvurucunun mesleki hayatı bakımından gerçekleştirilen müdahalenin doğrudan dayanağını oluşturan düzenlemenin kanunilik şartını sağlamadığı kabul edilmiştir. Kararda olayın şartları çerçevesinde başvurucunun durumuna özgü bir değerlendirme yapılmadığı, başvurucunun kamu görevinden çıkarılmadan önceki görevine iade edilmesine engel teşkil edecek hukuki ve fiilî bir zorunluluk bulunduğunun da gösterilmediği, Anayasa Mahkemesinin 7075 sayılı Kanun'un 10. maddesinin birinci fıkrasına ilişkin iptal kararının Komisyon kararıyla görevine iade edilenlerin eski görevine dönmesinin kategorik olarak yasaklanmasını içeren söz konusu yasal düzenlemenin Anayasa'nın 13. maddesi ve özel hayata saygı hakkını düzenleyen 20. maddesine aykırı olduğunu tespit ettiği, yöneticilik görevine iade edilmesine dair başvurucuya özgü hukuki ve fiilî şartların değerlendirilmesi söz konusu olmaksızın başvurucunun mesleki hayatı bakımından gerçekleştirilen müdahalenin doğrudan dayanağını oluşturan düzenlemenin kanunilik şartını sağlamadığı sonucuna varılmıştır (Abdulkadir Tuncay, § 50).

17. Benzer şekilde Anayasa Mahkemesi Uğur Coşkun ve Mertihan Kurdoğlu kararlarında 30/6/2022 tarihli iptal kararıyla görevlerine iade edilen öğretim elemanlarının önceki görev yerleri ile Ankara, İstanbul ve İzmir'de bulunan yükseköğretim kurumlarına atanmalarına kategorik yasak getiren ve bu kişilerin öncelikli olarak 2006 yılından sonra kurulan yükseköğretim kurumlarında istihdam edilmelerini öngören kuralın iptal edildiği vurgulanmıştır. Böylelikle başvuruculların daha önce görev yaptığı üniversiteye atamalarının yapılmamasına ilişkin işlemin kanuni dayanağını oluşturan 7075 sayılı Kanun'un ilgili kısmının iptal kararı nedeniyle kanunilik şartını sağlamadığı sonucuna ulaşılmıştır (Uğur Coşkun, § 38; Mertihan Kurdoğlu, § 38).

18. Somut olayda başvurucunun 679 sayılı KHK ile kamu görevinden çıkarılmadan önceki polis memuru kadrosuna atanması ve araştırma merkezine yapılan atama işleminin iptal

edilmesi taleplerini reddeden Bölge İdare Mahkemesi kararında yalnızca anılan Kanun hükmünün tekrarlanması ve açıklanması ile yetinildiği görülmektedir. Kararda 7075 sayılı Kanun'un 10/A maddesine göre polis memuru görevi gibi kritik bir görevde bulunmasının uygun olmayacağı yönünde başvurucu hakkında kullanılan takdir yetkisinin kamu yararı ve hizmet gerekleri kapsamında olduğunun belirtildiği, olayın şartları çerçevesinde başvurucunun durumuna özgü bir değerlendirme yapılmadığı anlaşılmıştır.

19. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesinin anılan iptal kararı (bkz. §§ 14, 15) yeniden kamu görevine dönen kişilerin ilgili bakan onayıyla eski kadro, rütbe veya ünvanlarına göre atanmasını engelleyen kuralların öngörülen amaç bakımından zorunlu bir toplumsal ihtiyaca karşılık gelmediği gerekçesine dayanmaktadır. Bu suretle kamu görevine iade edilenlerin eski kadro, rütbe veya ünvanlarına göre atanmasını kategorik olarak yasaklanmasını içeren söz konusu yasal düzenlemenin Anayasa'nın 13. maddesi ve özel hayata saygı hakkını düzenleyen 20. maddesine aykırı olduğu tespit edilmiştir.

20. Bu açıklamalar çerçevesinde Anayasa Mahkemesinin iptal kararı da gözönüne alındığında somut olayda başvurucunun daha önce görev yaptığı polis memuru kadrosuna atamasının yapılmamasına ilişkin işlemin kanuni dayanağını oluşturan 7075 sayılı Kanun'un 10/A maddesinin kanunilik şartını sağlamadığı sonucuna ulaşılmıştır.

21. Başvuruya konu müdahalenin kanunilik şartını sağlamadığı değerlendirildiğinden söz konusu müdahale açısından diğer güvence ölçütlerine riayet edilip edilmediğinin ayrıca değerlendirilmesine gerek görülmemiştir.

22. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

Ömer ÇINAR bu sonuca katılmamıştır.

III. GİDERİM

23. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 100.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

24. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

25. Diğer yandan başvurucu tazminat talebinde bulunmuş ise de ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için kararın yeniden yargılama yapılmak üzere gönderildiği ilgili yargı merci tarafından verilecek hükmün akabinde başvurucunun tam yargı davası açma imkânına kavuşacağı açıktır. Böylece başvurucu tam yargı davası açarak başvuruya konu süreçten kaynaklanan zararlarını tazmin ettirebilir. Bu durumda yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

B. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE Ömer ÇINAR'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

C. Kararın bir örneğinin özel hayata saygı hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesine (E.2021/570, K.2021/1964) iletilmek üzere Ankara 14. İdare Mahkemesine (E.2020/573, K.2020/1959) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde karar verildi.

KARŞIOY

Başvurucu, kamudaki görevine iade edilirken atamanın önceki göreve yapılmaması nedeniyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüş, Mahkememiz çoğunluğu tarafından başvurucunun Anayasa’nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği kabul edilmiştir. Aşağıda belirttiğimiz nedenlerle çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Başvurucu, birinci derecede polis memuru olarak görev yapmakta iken, 679 sayılı KHK ile kamu görevinden çıkarılmış, OHAL İnceleme Komisyonuna başvurusu üzerine komisyon başvurucunun görevine iadesine karar vermiştir. Başvurucu İçişleri Bakanlığı bünyesindeki araştırma merkezi emrine beşinci derece memur olarak atanmıştır. Başvurucu tarafından işlemin iptali için dava açılmış, yerel mahkeme işlemi iptal etmiş, Bölge İdare Mahkemesi ise, 17.06.2021 tarihinde yerel mahkemenin iptal kararını kaldırarak davanın reddine kesin olarak karar vermiştir.

Bölge İdare Mahkemesi kararında, yerel mahkeme kararının kaldırılması ve davanın reddine gerekçe olarak; 7075 sayılı Kanun'un 10/A maddesine yer verilerek bu düzenlemenin amacının kritik görevlerde bulunmasında sakınca olduğu değerlendirilerek eski kadro, rütbe ve unvanına atanması uygun görülmeyenlerin kritik görevlerde bulunmalarının önüne geçilmesi ve araştırma merkezlerinde istihdam edilmelerinin sağlanması olduğu, başvurucunun Emniyet Genel Müdürlüğü emrinde polis memuru görevi gibi kritik bir

görevde bulunmasının uygun olmayacağı yönünde kullanılan takdir yetkisinin kamu yararı ve hizmet gerekçesi dışında sübjektif nedenlerle ve tamamen dayanaksız keyfi şekilde kullanıldığının ileri sürülemeyeceği, öte yandan önceki görevinde fiilen çalışmaya bağlı olarak yapılan ödemeler hariç, başvurucunun önceki görevi ile atandığı yeni görevi arasında aleyhine maddi fark oluşması hâlinde aradaki farkın 7075 sayılı Kanun'un 10/A maddesi uyarınca tazminat olarak kendisine ödeneceği, dolayısıyla anılan Kanun çerçevesinde kazanılmış hak aylık derecesi, aylık, ücret ve intibak hükümleri yönünden herhangi bir kaybının bulunmadığı ifade edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, 30.06.2022 tarihinde, 2018/137 E. ve 2022/86 K. sayılı kararı ile işlemin dayanağını oluşturan 7075 sayılı Kanun'un 10/A maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline karar vermiştir. Bölge İdare Mahkemesi kararının 2021 tarihli ve kesin olduğu, iptal kararının ise 2022 yılında verildiği ve Anayasa Mahkemesi kararlarının geçmişe yürümediği nazara alındığında, başvuruya konu işlemin kanuni dayanağı mevcut olmaktadır. Yine başvuru konusu olayda başvurucunun, mesleki faaliyetten alıkonulmadığı gibi maddi kaybının telafi edilmesi suretiyle adil bir dengenin öngörüldüğü, başvurucunun özel hayata saygı hakkına yönelik müdahalenin öngörülen meşru amaçla ölçülü şekilde gerçekleştirildiği ve kamunun menfaati ile başvurucunun kişisel menfaati arasında adil dengenin kurulduğu görülmektedir.

Anayasa Mahkemesi'nin yerleşik içtihatlarında belirtildiği üzere, delillerin değerlendirilmesi ve hukuk kurallarının yorumlanması bireysel başvurunun ikincilliği ilkesi yargılamayı yapan derece mahkemelerinin görevidir. Anayasa Mahkemesinin görevi ise, derece mahkemelerinin yorumlarının açıkça keyfi veya bariz takdir hatası içerecek nitelikte olup olmadığını incelemektir. Başvuruya konu edilen yargılama süreci incelendiğinde başvurucunun yargılama makamları önünde delillerini sunduğu, iddiada bulunma ve savunma haklarını herhangi bir kısıtlama olmaksızın kullandığı, yargılamanın usuli güvencelerinin sağlandığı anlaşılmaktadır. Bölge İdare Mahkemesinin başvurucunun davasının reddine yönelik kararı gerekçeli olup, hukuk kurallarının uygulanmasında bariz takdir hatası veya açık bir keyfilik de mevcut değildir.

Bu nedenlerle başvurucunun, Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkı ihlal edilmediğinden, aksi yöndeki çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye Ömer ÇINAR

NURTEN KESER VE DİĞERLERİ

B. No: 2021/44540 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/44540

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

NURTEN KESER VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/44540)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Eren Can BENAKAY

Başvurucular : Nurten KESER ve diğerleri [bkz. ekli listenin (C) sütunu]

Vekilleri : [bkz. ekli listenin (E) sütunu]

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, işçilik alacaklarının tazmini talebiyle açılan davada uyuşmazlığın esasına yönelik bir inceleme yapılmadan karar verilmesi nedeniyle karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Türkiye 15 Temmuz 2016 tarihinde askerî bir darbe teşebbüsüyle karşı karşıya kalmıştır. Kamu makamları ve yargı organları -olgusal temellere dayanarak- bu teşebbüsün arkasında Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanmasının (FETÖ/PDY) olduğu sonucuna ulaşmıştır (darbe teşebbüsü ve arkasındaki FETÖ/PDY'ye ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Aydın Yavuz ve diğerleri [GK], B. No: 2016/22169, 20/6/2017, §§ 12-36; FETÖ/PDY'nin mali yapılanmasına ilişkin genel bilgiler için bkz. Hamdi Akın İpek [2. B.], B. No: 2015/17763, 24/5/2018, § 15).

3. Başvuruculaların çalıştığı şirket ve kurumlar 23/7/2016 tarihli ve 29779 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 22/7/2016 tarihli ve 667 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararname (667 sayılı KHK) ekinde yer aldığından kapatılmıştır. Bu bağlamda şirket ve kurumların sicil kayıtları da ticaret sicilinden resen terkin edilmiştir.

4. Başvurucular, anılan şirket ve kurumlarda çalışmaktayken sözleşmeleri feshedilmiştir. Bunun üzerine başvurucular, sözleşmelerin işverence haksız ve bildirimsiz olarak feshedildiğini iddia ederek muhtelif tarihlerde işçi alacak davaları açmıştır.

5. Ekli listenin (D) sütununda belirtilen mahkemeler muhtelif tarihlerde davaları dava şartı yokluğu nedeniyle reddetmiştir. Kararlarda ülke genelinde ilan edilen olağanüstü hal kapsamında yürürlüğe konulan kanun hükmünde kararnameler gereğince kapatılan kurum, kuruluş, özel radyo ve televizyonlar, gazete, dergi, yayınevi ve dağıtım kanalları ile bunların sahibi gerçek ve tüzel kişiler aleyhine 17/8/2016 tarihinden önce açılan davalar ve bu kapsamda Hazine ile Vakıflar Genel Müdürlüğüne husumet yöneltilen davalarda mahkemelerce 17/8/2016 tarihli ve 29804 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 15/8/2016 tarihli ve 670 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin (670 sayılı KHK) 5. maddesi uyarınca dava şartı yokluğu nedeniyle ret kararı verileceğinin düzenlendiği, davalı şirket ve kurumların söz konusu kararnameler kapsamında kapatılan tüzel kişilerden olması nedeniyle dava şartı yokluğu nedeniyle davaların reddine karar verilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Kararlar istinaf ve temyiz aşamalarından geçerek kesinleşmiştir.

6. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

7. Aralarında bağlantı bulunması nedeniyle süresi içinde yapılan 2021/35314, 2021/55221, 2021/55223, 2021/50085, 2021/52103, 2021/49984, 2023/3168 ve 2023/11542 numaralı başvuruların süresinde yapılan 2021/44540 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

A. Karar Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

8. Başvurucular, sözleşmelerini fesheden işverenlerin işçi alacaklarını ödemediklerini, açtıkları davalarda alacaklarının tahsiline karar verilmesi gerekirken haksız ve hukuka aykırı olarak davalarının usulden reddedildiğini belirterek Anayasa Mahkemesinin Murat Duygu ([2. B.], B. No: 2017/17263, 24/6/2020) kararı doğrultusunda mahkemeye erişim hakkının, mülkiyet hakkının, özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının, etkili başvuru hakkının, çalışma hakkının, sosyal güvenlik hakkının, eğitim hakkı ile örgütlenme özgürlüğünün ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir.

9. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; mahkemeler tarafından yapılan tespit ve değerlendirmelerin kabul edilebilirlik incelemesinde -özellikle başvuruculaın Anayasa Mahkemesi önünde dile getirdiği şikâyetlerin esas itibarıyla yargılamanın sonucuna, delillerin değerlendirilmesine, hukuk kurallarının yorumuna ve uygulanmasına yönelik kanun yolu şikâyeti niteliğinde olup olmadığının tespitinde- dikkate alınmasının yararlı olacağı, mahkemeye erişim hakkının ihlal edilip edilmediği konusunda inceleme yapılırken Anayasa ve ilgili mevzuat hükümlerinin, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Başvuruculaın bir kısmı, Bakanlığın görüşüne karşı bireysel başvuru formunda belirttikleri hususları yinelemiştir.

10. Başvuru, adil yargılanma hakkının unsurlarından biri olan karar hakkı kapsamında incelenmiştir.

11. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

12. Demokratik bir toplumda vazgeçilmez bir hak niteliğindeki adil yargılanma hakkının güvencelerinden biri olan karar hakkı; uyuşmazlığın bir mahkeme önüne getirilebilmesini, dava konusu edilen uyuşmazlığa ilişkin esaslı iddia ve savunmaların yargı merciince incelenerek değerlendirilmesini ve bir karara bağlanmasını, ayrıca verilen kararın icra edilmesini gerektirir. Buna göre karar hakkı; mahkemeye erişim hakkı, karar hakkı ve kararın icrası hakkını içerir. Karar hakkı genel itibarıyla mahkeme önüne getirilen uyuşmazlığın karara bağlanmasını isteme hakkını ifade eder. Zira dava hakkını kullanan bireyin asıl amacı uyuşmazlık konusu ettiği talebinin esasıyla ilgili olarak davanın sonunda bir karar elde edebilmektir. Bir başka ifadeyle dava sonucunda bir karar elde edilemiyorsa dava açmanın da bir anlamı kalmayacaktır. Öte yandan karar hakkı bireylerin sadece yargılama sonucunda şeklî anlamda bir karar elde etmelerini güvence altına almaz. Bu hak aynı zamanda dava konusu edilen uyuşmazlığa ilişkin esaslı taleplerin yargı merciince bir sonuca bağlanmasını da gerektirir (bazı farklılıklarla birlikte bkz. İbrahim Demiroğlu [GK], B. No: 2017/15698, 26/7/2019, § 55).

13. Başvurucular, işçilik alacaklarına kavuşabilmek için davalar açmıştır. Ekli listenin (D) sütununda belirtilen mahkemeler ise 29/10/2016 tarihli ve 29872 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 3/10/2016 tarihli ve 675 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (675 sayılı KHK) uyarınca davayı usulden reddetmiş, işin esasına girmemiştir. Başvuruculaın dava konusu ettikleri alacaklarının 670 sayılı KHK'nın 5. maddesine konu olabilecek olup olmadığının tespit edilmesi uyuşmazlığın değerlendirilmesi açısından önemlidir.

14. 670 sayılı KHK'nın 5. maddesinin (1) numaralı fıkrası da dikkate alındığında icra edilebilir bir alacakla ilgili olarak kanaat getirici defter, kayıt ve belgelerle müracaat edileceği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla ilgili idari mercinin ve bu kararı denetleyen idare mahkemesinin somut olayda olduğu gibi kanaat getirici defter, kayıt ve belgelere dayalı bir alacağı anılan KHK kapsamında değerlendirebilecekleri söylenebilir (Ali Suat Ertosun (16) [GK], B. No: 2020/1500, 18/9/2025, § 43). Zira henüz doğmamış, icra edilebilir olmayan bir alacağın kanaat getirici defter, kayıt ve belgelerle müracaat edilmesi şartıyla da uyumlu olmayacağı belirtilmelidir. Ancak burada önemli olan husus idari başvuruya konu olacak olan alacağın mevcudiyetinin kanıtlanabilmesidir. Bu kanıtlanma esnasında başvurucular -idari yargıda düzenleme altına alınmamış olan- tanık delili ya da ilgili başka delillerden yararlanabilecektir. Dolayısıyla alacağın icra edilebilir hâle gelmemesi durumunda ilgili kişinin bir alacağı olduğundan bahsedilemeyecektir. Böyle bir durumdaki alacağa ilişkin defter, kayıt ve belge ile idari başvuru yapılması ve sonrasında idare mahkemesine konunun taşınmasında ise ortada mevcut, kesin bir alacak olmaması nedeniyle alacak üzerinde bir değerlendirme yapılamaması ile sonuçlanacaktır.

15. Ekli listenin (D) sütununda belirtilen mahkemelerce 675 sayılı KHK'nın 16. maddesinde 670 sayılı KHK'nın 5. maddesine atıfta bulunulduğu gözönünde bulundurulmamıştır. Hâlbuki kapatılan şirket ve kurumlarda çalışılan döneme ilişkin alacakların tahsili amacıyla açılan davanın 675 sayılı KHK'nın 16. maddesi kapsamında kalıp kalmadığının belirlenebilmesi için bu maddenin açıkça atıfta bulunduğu 670 sayılı KHK'nın 5. maddesinin kapsamı ve öngördüğü usulün incelenmesi gerekir (Ali Suat Ertosun (16), § 45). Başvuruculaın alacağının mevcut olup olmadığı mahkemelerce ortaya konulmadığından bu

alacağın kanaat getirici defter, kayıt ve belgelerle müracaat edilebilecek bir alacak mahiyetinde olduğu söylenemez. Bu nedenle de 670 sayılı KHK'nın 5. maddesinin ve dolayısıyla atıfta bulunulan 675 sayılı KHK'nın 16. maddesinin uygulanabilmesi mümkün değildir.

16. Bu itibarla başvuru konusu olayda yargısal fonksiyonun esasını oluşturan uyuşmazlığın içinde yer alan maddi ve hukuki sorunların bütünüyle ele alınması ve karara bağlanması işlevinin ilgili mahkemelerce yerine getirilmediği, bu bağlamda başvurucuların şikâyet konusu ettiği hususlara ilişkin olarak herhangi bir karar verilmediği anlaşılmıştır.

17. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

18. Başvurucuların mülkiyet hakkının, özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının, etkili başvuru hakkının, çalışma hakkının, sosyal güvenlik hakkının, eğitim hakkı ile örgütlenme özgürlüğünün ihlal edildiğini ileri sürdüğü görülmekte ise de karar hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden diğer ihlal iddiaları hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasının gerek olmadığı değerlendirilmiştir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

19. Başvurucu Nurten Keser, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

20. 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'da değişiklik yapan 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun uyarınca üç ay içinde yapılacak müracaat üzerine makul süre şikâyetlerinin Tazminat Komisyonu tarafından inceleneceği düzenlenmiştir. Nitekim Anayasa Mahkemesi Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında ilk bakışta ulaşılabilir olan ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve varılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

21. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

22. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

23. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

24. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. 1. Karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

E. Kararın bir örneğinin karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (D) sütununda belirtilen mahkemelere GÖNDERİLMESİNE,

F. Başvuruculara tazminat talebinin REDDİNE,

G. Ekli listenin (G) sütununda belirtilen harç tutarları ile ekli listenin (H) sütununda belirtilen vekâlet ücretinin (aynı avukat ile temsil edilen başvuruculara MÜŞTEREKEN) başvuruculara ÖDENMESİNE,

H. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

I. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

İBRAHİM HALİL BEYHAN (2)

B. No: 2021/44582 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/44582

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

İBRAHİM HALİL BEYHAN BAŞVURUSU (2)

(Başvuru Numarası: 2021/44582)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Saliha AKSOY

Başvurucu : İbrahim Halil BEYHAN

Vekili : Av. İpek KADİRHAN PEKER

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, tazminat davasının süre aşımından reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 30/9/2021 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi aracılığıyla erişilen belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucunun oğlu V.B. 2/12/2006 tarihinde gerçekleşen trafik kazasında hayatını kaybetmiştir.

6. Başvurucunun da aralarında olduğu beş kişi, çocukları/kardeşleri olan V.B.nin 2/12/2006

tarihinde hayatını kaybetmesine neden olan trafik kazasının meydana gelmesinde İstanbul Büyükşehir Belediyesinin hizmet kusuru bulunduğundan bahisle 23/6/2017 tarihinde adli yargıda tazminat davası açmıştır.

7. İstanbul 9. Asliye Hukuk Mahkemesi (Asliye Hukuk Mahkemesi) 15/10/2020 tarihinde davaya bakmakla idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine karar vermiştir. Kararın hüküm fıkrasında "Karar kesinleştiğinde ve talep halinde dosyanın görevli İstanbul İdare Mahkemesi'ne gönderilmesine, (...) HMK 20. maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren iki haftalık yasal süre içerisinde taraflarca herhangi bir başvuruda bulunulmaması halinde davanın açılmamış sayılmasına karar verileceğinin ve taraflarca talep edilmesi halinde dosya ele alınarak davanın açılmamış sayılması kararı ile birlikte yargılama giderleri harç ve vekalet ücreti hususunda ayrıca karar verileceğinin taraflara ihtarına" karar verildiği belirtilmiştir.

8. Asliye Hukuk Mahkemesinin görevsizlik kararı başvurucu vekiline 19/1/2021 tarihinde elektronik tebligatla tebliğ edilmiştir. Başvurucu vekili 22/1/2021 tarihli dilekçeyle dava dosyasının görevli İstanbul İdare Mahkemesi Başkanlığına gönderilmesini talep etmiş ve aynı tarihli dilekçeyle istinaf kanun yolundan feragat ettiğini beyan etmiştir. Tarafların karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmaması üzerine Asliye Hukuk Mahkemesi kararı 8/2/2021 tarihinde kesinleşmiştir.

9. Başvurucu bunun üzerine 26/6/2021 tarihinde idare mahkemesi nezdinde tam yargı davası açmıştır. Dava dilekçesinde; Asliye Hukuk Mahkemesince verilen görevsizlik kararı uyarınca dosyanın görevli İstanbul İdare Mahkemesi Başkanlığına gönderilmesi için iki ayrı dilekçe ile talepte bulunduğunu ancak dava dosyasının aradan geçen süre içinde görevli idare mahkemesine gönderilmediğini vurgulamış, bu nedenle Asliye Hukuk Mahkemesine süresi içinde verdiği gönderme talebine ilişkin 22/1/2021 tarihli dilekçenin idari yargı yerine başvuru tarihi olarak kabulü gerektiğini ifade etmiştir.

10. İstanbul 10. İdare Mahkemesi (İdare Mahkemesi) 2/7/2021 tarihli kararıyla davanın süre aşımı gerekçesiyle reddine hükmetmiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"...

2577 sayılı Kanunun 13. maddesi ikinci fıkrası uyarınca idareye başvurularak bir ön karar alınması gerekmiyor ise de dosya içerisindeki bilgi ve belgelerin incelenmesinden 02/12/2006 tarihinde meydana gelen trafik kazasında söz konusu idari eylemi aynı tarihte öğrenen davacıların bu tarihten itibaren 1 yıllık süre geçirildikten sonra 23/06/2017 tarihinde İstanbul 9. Asliye Hukuk Mahkemesinde E:2017/277 sayılı dava dosyası ile davalı idare aleyhine de tazminat davası açtıkları, İstanbul 9. Asliye Hukuk Mahkemesinin E:2017/277 sayılı dosyasından davalı idare yönünden tefrik edilerek İstanbul 9. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2020/228 esasına kaydedildiği ve Mahkemenin 15/10/2020 tarih ve K:2020/281 sayılı kararıyla görevsizlik kararı verildiği ve bu kararın da 08/02/2021 tarihinde kesinleştiği görüldüğünden, bu tarihten itibaren otuz gün içinde görevli mahkemede dava açmayan davacıların bu süre geçirildikten sonra 26/06/2021 tarihinde açtıkları işbu davanın süresinde olmadığı sonucuna varılmaktadır.

Öte yandan, davacılar tarafından, asliye hukuk mahkemesinden dosyanın idare mahkemesine gönderilmesine yönelik talepte bulunmalarına karşın asliye hukuk mahkemesinin dava dosyasını idare mahkemesine göndermediği, bu nedenle, asliye hukuk mahkemesine verilen dilekçe tarihinde idare mahkemesinde dava açılmış sayılmasının kabul

edilmesi gerektiğinin ileri sürüldüğü, adli yargıda görülen bir davanın, idari yargının görevli olması nedeniyle görev noktasından reddi halinde dosyanın re'sen yahut talep üzerine idari yargıya gönderilmesine yönelik bir usul öngörülmediği, bu durumda, 2577 sayılı Kanunun 9. maddesinin 1. fıkrası uyarınca, 2577 sayılı Kanuna uygun olarak idare mahkemesine hitaben düzenlenmiş dava dilekçesiyle dava açılmasının zorunlu olduğu gözetildiğinde davacılar tarafından asliye hukuk mahkemesine verilen dilekçenin, idare mahkemesinde dava açılması yolunda sonuç doğurmasına hukuken imkân bulunmaması karşısında bu iddiaya itibar edilmemiştir.

..."

11. Karar hakkında istinaf talebinde bulunulması üzerine İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 9. İdari Dava Dairesinin 7/9/2021 tarihli kararıyla istinaf talebinin reddine kesin olarak karar verilmiştir.

12. Nihai karar başvurucu tarafından 15/9/2021 tarihinde öğrenilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

1. İlgili Mevzuat

13. 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari davaların açılması" başlıklı 3. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"1. (Değişik: 10/6/1994-4001/2 md.) İdari davalar, Danıştay, idare mahkemesi ve vergi mahkemesi başkanlıklarına hitaben yazılmış imzalı dilekçelerle açılır."

14. 2577 sayılı Kanun'un "Görevli olmayan yerlere başvurma" başlıklı 9. maddesi şöyledir:

"1. (Değişik: 5/4/1990-3622/2 md.) Çözümlenmesi Danıştayın, idare ve vergi mahkemelerinin görevlerine girdiği halde, adli (...) yargı yerlerine açılmış bulunan davaların görev noktasından reddi halinde, bu hususta ki kararların kesinleşmesini izleyen günden itibaren otuz gün içinde görevli mahkemede dava açılabilir. Görevsiz yargı merciine başvurma tarihi, Danıştaya, idare ve vergi mahkemelerine başvurma tarihi olarak kabul edilir.

2. Adli (...) yargı yerlerine açılan ve görevsizlik sebebiyle reddedilen davalarda, görevsizlik kararının kesinleşmesinden sonra birinci fıkrada yazılı otuz günlük süre geçirilmiş olsa dahi, idari dava açılması için öngörülen süre henüz dolmamış ise bu süre içinde idari dava açılabilir."

15. 2577 sayılı Kanun'un olay tarihinde yürürlükte olan hâliyle "Doğrudan doğruya tam yargı davası açılması" başlıklı 13. maddesi şöyledir:

"1. İdari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların idari dava açmadan önce, bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka süretle öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde ilgili idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemeleri gereklidir. Bu isteklerin kısmen veya tamamen reddi halinde, bu konudaki işlemin tebliğini izleyen günden itibaren veya istek hakkında altmış gün içinde cevap verilmediği takdirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren, dava süresi içinde dava açılabilir.

2. Görevli olmayan adli ve askeri yargı mercilerine açılan tam yargı davasının görev

yönünden reddi halinde sonradan idari yargı mercilerine açılacak davalarda, birinci fıkrada öngörülen idareye başvurma şartı aranmaz."

16. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun "Görevsizlik veya yetkisizlik kararı üzerine yapılacak işlemler" başlıklı 20. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1) Görevsizlik veya yetkisizlik kararı verilmesi hâlinde, taraflardan birinin, bu karar verildiği anda kesin ise tebliğ tarihinden, (...) süresi içinde kanun yoluna başvurulmayarak kesinleşmiş ise kararın kesinleştiği tarihten; kanun yoluna başvurulmuşsa bu başvurunun reddi kararının tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde kararı veren mahkemeye başvurarak, dava dosyasının görevli ya da yetkili mahkemeye gönderilmesini talep etmesi gerekir. Aksi takdirde dava açılmamış sayılır ve görevsizlik veya yetkisizlik kararı veren mahkemece bu konuda resen karar verilir."

2. Danıştay Kararları

17. Danıştay Sekizinci Dairesinin 10/9/2025 tarihli ve E.2023/5760, K.2025/6661 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"... ceza yargılaması sırasında eylemin idariliğinin öğrenildiği tarihten itibaren idari dava açma süresi içerisinde adli yargıda dava açılmış ve Asliye Hukuk Mahkemesinin uyuşmazlığın görüm ve çözümünün idari yargı mercilerine ait olduğu gerekçesiyle verdiği görevsizlik kararının onanmasına dair kararın tebliği üzerine davacılar vekili tarafından, dosyanın görevli İdare Mahkemesine gönderilmesi talebini içeren dilekçenin otuz günlük dava süresi içinde anılan Mahkemeye verilmiş olması karşısında, dava dosyasının görevli İdare Mahkemesine gönderilmesi için davacının Asliye Hukuk Mahkemesine yaptığı başvuru tarihinin İdare Mahkemesine başvurma tarihi olarak kabulü gerektiği, bu nedenle, davanın süre aşımı yönünden reddine ilişkin kararda hukuki isabet bulunmadığı sonuç ve kanaatine varılmıştır..."

18. Danıştay Sekizinci Dairesinin 19/12/2024 tarihli ve E.2021/2836, K.2024/7211 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...Dosyanın incelenmesinden, davacı şirket tarafından dava konusu olan, 3213 sayılı Maden Kanununun ilgili maddeleri gereğince toplamda 209.656,83 TL para cezası verilmesine yönelik Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü'nün 31/01/2019 tarih ve E.405950 sayılı işleminin tesis edildiği, davacı şirket tarafından dava konusu para cezası işlemine karşı ilk olarak 14/02/2019 tarihinde Lice Sulh Ceza Hakimliği 2019/627 D.İş sayılı dosyasında dava açıldığı, söz konusu davada "davanın idari yargının görev alanına girdiğinden bahisle görevsizliğine ve dosyanın resen Diyarbakır Nöbetçi İdare Mahkemesine gönderilmesine" karar verilerek, bu kararın 19/08/2019 tarihinde tebliğ edildiği, verilen bu karara karşı itiraz edilmemesi üzerine 09/09/2019 tarihinde kesinleştiği, daha sonra Lice Sulh Ceza Hakimliği'nin 2019/627 D.İş sayılı ve 17/07/2020 tarihli işlemiyle, Lice Sulh Ceza Mahkemesi'nin 2019/627 D.İş sayılı dava dosyasının Diyarbakır 3. İdare Mahkemesine gönderilerek 2020/943 sayılı dosyasında kayıt aldığı anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlıkta; dava konusu işleme karşı başvurulan adli yargı hakimliğince başvurulacak mercinin neresi olduğu ayrıca başvuru süresinin de belirtilmediği gibi resen görevli Diyarbakır Nöbetçi İdare Mahkemesine gönderilmesine karar verilmiştir.

Bu durumda, dava konusu işlemin tesisini müteakiben davanın süresi içerisinde açıldığı,

dava Lice Sulh Ceza Hakimliğinde görülmekte iken değişen yasa maddesi uyarınca anılan hakimlikçe görevsizlik kararı verildiği ve kararda davacının başvurması gereken görevli ve yetkili mercin belirtilmediği, Lice Sulh Ceza Mahkemesi'nin 2019/627 D.İş sayılı dava dosyasının Diyarbakır 3. İdare Mahkemesine gönderilerek 2020/943 sayılı dosyasına kaydedildiği tespit edildiğinden, Anayasanın 40. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, "Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır." amir hükmüne aykırı olarak, verilen karar sonrasında davacı hakkında, 2577 sayılı Kanun'un 9. maddesinde yer alan süreye ilişkin hükümlerin de uygulanamayacağı açık olup, davanın süre aşımı yönünden reddine karar verilmesi yönündeki Diyarbakır 3. İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf isteminin reddine ilişkin temyize konu Bölge İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet bulunmamaktadır..."

19. Danıştay Onüçüncü Dairesinin 1/3/2024 tarihli ve E.2020/2424, K.2024/1074 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...Somut olayda, davacının adli yargı merciinin dosyayı İdare Mahkemesi'ne göndermesi üzerine davanın İdare Mahkemesi önünde görülmesi iradesi gösterir bir şekilde eksik olduğu kendisine tebliğ edilen harçları tamamladığı hususu ve mahkemeye erişim hakkına ilişkin yargısal içtihatlar göz önünde bulundurulduğunda, adli yargı mercine verilmiş dava dilekçesinin reddine karar verilmesi yerine dosyanın esas kaydı kapatılarak dosyanın adli yargı mercine iade edilmesine ilişkin Mahkeme kararının İdare Mahkemesi'nde dava açma iradesini ortaya koyan davacının hak kaybına yol açmasına neden olabilecek şekilde usul kurallarının aşırı katı ve şekilci uygulanması niteliğinde olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu itibarla, usul hükümlerinin aşırı katı ve şekilci yorumlanmasına sebep olunmaksızın dava dilekçesinin reddine karar verilmesi gerekirken dosya esas kaydının kapatılması yönündeki İdare Mahkemesi kararına yönelik istinaf isteminin reddine ilişkin temyize konu Bölge İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet bulunmamaktadır..."

20. Danıştay Sekizinci Dairesinin 30/3/2022 tarihli ve E.2021/257, K.2022/2192 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...Uyuşmazlıkta; Bakırköy 10. İş Mahkemesi'nin 17/07/2019 tarihli ve E:2018/281, K:2019/375 sayılı kararının hüküm fıkrasında, "Mahkememiz görevsiz olduğundan görevli idare mahkemesi olduğundan dilekçenin usulden reddine, davacı vekiline idare mahkemesinde dava açmakta muhtariyetine" ifadelerine yer verilmiş olup; kararın tebliğ tarihinden itibaren kaç gün içerisinde idare mahkemesine başvurulması gerektiği belirtilmemiştir.

Bu itibarla; her ne kadar 2577 sayılı Kanunun "Görevli olmayan yerlere başvurma başlıklı" 9. maddesinde; "Çözümlenmesi Danıştay'ın idare ve vergi mahkemelerinin görevlerine girdiği halde, adli ve askeri yargı yerlerine açılmış bulunan davaların görev noktasından reddi halinde, bu hususta ki kararların kesinleşmesini izleyen günden itibaren otuz gün içerisinde görevli mahkemede dava açılabilir." kuralı yer almakta ise de; bu sürenin Bakırköy 10. İş Mahkemesi'nin 17/07/2019 tarihli ve E:2018/281, K:2019/375 sayılı kararınında gösterilmemiş olması nedeniyle Kanun'un 9. maddesi uyarınca 30 günlük özel sürenin değil, 60 günlük genel dava açma süresinin uygulanması gerektiği sonucuna varılmakla, iş bu davada adli yargı yerlerine açılmış bulunan davanın görev noktasından reddi üzerine, bu hususta ki kararların kesinleşmesini (İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 24. Hukuk Dairesi'nin 25/09/2019 tarihli ve E:2019/2821, K:2019/2672 sayılı kararın 30/10/2019 tarihli tebliğini) izleyen günden itibaren 60 günlük genel dava açma süresi esas

alınmıştır..."

21. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 22/12/2011 tarihli ve E.2007/321, K.2011/1643 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...2577 sayılı Yasa'nın anılan 9/1. maddesinde, adli veya askeri yargı yerlerine açılan ancak bu yargı yerlerince idari yargı yerlerinin görevli olduğundan bahisle görevsizlik kararı verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi üzerine ilgililerin otuz gün içinde görevli idari yargı yerlerine dava açmaları öngörülmüş, dolayısıyla görevsizlik kararını veren adli veya askeri yargı yerlerince tarafların talebi üzerine veya mahkemelerce kendiliğinden dosyanın görevli idari yargı yerine gönderileceğine ilişkin bir usul hükmüne yer verilmemiştir. Aynı şekilde olay tarihinde yürürlükte bulunan Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda da bu yönde bir hüküm bulunmamaktadır.

Buna rağmen, görevsizlik kararı veren adliye mahkemelerince tarafların talebi üzerine veya kendiliğinden dosyanın görevli idari yargı merciine gönderildiğine uygulamada rastlanılmaktadır.

Bu tür uygulamalarla sıkça karşılaşılması ve bu uygulamaların hak arama özgürlüğüne engel oluşturarak adil yargılanma ilkesini zedelemesi nedeniyle bu sorun, usul kuralları çerçevesinde yargı kararları ile çözüme kavuşturulmuştur.

Nitekim, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 31.5.2007 günlü, E:2006/4773, K:2007/1302 sayılı kararıyla; adli yargı yerinde açılan bir davanın görev yönünden reddi halinde idari yargıdaki dava türlerinin de niteliği gereği 2577 sayılı Kanunun 3. maddesine uygun olarak hazırlanmış dilekçelerle görevli ve yetkili idari yargı yerinde yeniden dava açılması gerektiği, ilgililerin süresi içinde adli yargı yerine verdikleri dosyanın idari yargı merciine gönderilmesi istemini içeren dilekçelerin "dilekçenin reddi" kararı verilerek dava dilekçesi getirilmek suretiyle işin esasının incelenmesinin hukuken olanaklı olduğuna; diğer taraftan, görevsizlik kararını veren yargı yerinin kendiliğinden dava dosyasını idari yargı yerine göndermesi halinde dosyanın mahkemenin esasına kaydedilmeyerek, dosya sehven esasa kaydedilmiş ise dosya kaydının kapatılarak mahkemesine iadesi gerektiğine karar verilmiştir.

İncelenen olayda; ... Davacının Eceabat Asliye Hukuk Mahkemesine işlemin tebliği üzerine idari dava açma süresi içinde dava açması, anılan Mahkemenin uyuşmazlığın görüm ve çözümünün idari yargı mercilerine ait olduğu gerekçesiyle verdiği görevsizlik kararı üzerine davacının dosyanın görevli İdare Mahkemesine gönderilmesi talebini içeren dilekçeyi otuz günlük süre içinde Mahkemesine vermesi, dosyanın İdare Mahkemesine intikali üzerine Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun benzer nitelikteki uyuşmazlıklarda verdiği kararlara uygun olarak İdare Mahkemesince dilekçenin reddine karar verilmesini takiben, süresi içinde usulune uygun olarak düzenlenmiş dilekçe ile dava açılmış olması karşısında, bakılan davanın süresinde olduğu anlaşıldığından, İdare Mahkemesince dosyanın tekemmül ettirilerek işin esasının incelenmesi suretiyle bir karar verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Bu itibarla; davanın süreaşımı nedeniyle reddine ilişkin İdare Mahkemesi ısrar kararında hukuki isabet görülmemiştir...."

22. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 28/6/2022 tarihli ve E.2021/4-902, K.2022/1049 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...Böylece, görevsizliğe ilişkin bir kararın, iş bölümü esasına göre veya yargı yolu bakımından verilmiş olmasının, yargı kollarına göre farklı sonuçlar doğurmasının önüne geçilerek, anayasal nitelikteki hak arama özgürlüğü zedelenmemiş olacaktır..."

B. Uluslararası Hukuk

23. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 6. maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes ..., medeni hak ve yükümlülükleri ile ilgili uyuşmazlıklar ... konusunda karar verecek olan,... bir mahkeme tarafından davasının ... görülmesini isteme hakkına sahiptir..."

24. Dava açma hakkını kullanmak yasal birtakım şartlara bağlansa da mahkemelerin usul kurallarını uygularken hem yargılamanın adil olmasına halel getirecek aşırı şekilcilikten hem de yasalar tarafından konulan usul kurallarını ortadan kaldırma sonucunu doğuracak aşırı esneklikten kaçınmaları gerekir (Walchli/Fransa, B. No: 35787/03, 26/7/2007, § 29). Yapılan düzenlemelerin hukuk güvenliği ilkesi ve adaletin iyi bir şekilde tecelli etmesi amaçlarına hizmet etmediği, dava açmak isteyen kişinin önünde davasının esasını yetkili ve görevli mahkeme önünde inceletmek bakımından bir engel oluşturduğu durumlarda mahkemeye erişim hakkı ihlal edilmiş olur (Efstathiou ve diğerleri/Yunanistan, B. No: 36998/02, 27/7/2006, § 24).

25. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), dava hakkını süre sınırına bağlayan iç hukuk hükümlerinin yorumlanmasının öncelikli olarak kamu otoritelerinin ve özellikle mahkemelerin görevi olduğunu belirtmekte, rolünün bu yorumun etkilerinin Sözleşme'yle uyumlu olup olmadığının tespitiyle sınırlı olduğunu ifade etmektedir. Süre sınırı getiren kuralların uygun adalet yönetiminin güvence altına alınması amacına dayandığına işaret eden AİHM, bu kuralların veya bunların uygulanmasının ilgililerin ulaşılabilir başvuru yollarına müracaatlarını engelleyecek mahiyette olmaması gerektiğini değerlendirmektedir. AİHM, bu bağlamda her bir olayın somut başvuru yolunun özellikleri ışığında ve Sözleşme'nin 6. maddesinin birinci fıkrasının amaç ve hedefleri çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğinin altını çizmektedir (Eşim/Türkiye, B. No: 59601/09, 17/9/2013, § 20).

26. Süre koşulu gibi dava açmaya ilişkin usul koşulları birden fazla yoruma neden olabilecek nitelikte ise mahkemeye erişim hakkı kapsamında o yorumlardan birinin davayı açmak isteyen kişileri engelleyecek şekilde katı bir şekilde kullanılmaması veya söz konusu koşulların katı bir uygulamaya tabi olmaması gerekir (Běleš ve diğerleri/Çek Cumhuriyeti, B. No: 47273/99, 12/11/2002, § 51).

27. AİHM, Mesutoğlu/Türkiye (B. No: 36533/04, 14/10/2008) başvurusunda, asliye hukuk mahkemesinde açılan davada verilen görevsizlik kararı sonucu idari yargıya taşınan davada verilen usulden ret kararını mahkemeye erişim hakkı kapsamında incelemiştir. AİHM, anılan uyuşmazlıkta davanın idare mahkemesi tarafından görülmesine karar verenin asliye hukuk mahkemesi olduğunu belirtmiş; dava dosyasının görevsizlik kararı veren asliye hukuk mahkemesi tarafından idare mahkemesine gönderilmesi ile 2577 sayılı Kanun'un 9. maddesi ile öngörülen ayrıntı ve usullere sıkı sıkıya bağlı kalarak başvuruculların idare mahkemesine başvurması arasında alınacak sonuç açısından hiçbir fark bulunmadığını, hangi yöntem aracılığı ile olursa olsun, mevcut davada ulaşılmak istenen amacın davanın yetkili bir mahkemede görülmesi olduğunu belirterek mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği sonucuna varmıştır (Mesutoğlu/Türkiye, §§ 23, 24).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

28. Anayasa Mahkemesinin 10/2/2026 tarihinde yaptığı toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Adli Yardım Talebi

29. Başvurucu, adli yardım talebinde bulunmuştur.

30. Anayasa Mahkemesinin Mehmet Şerif Ay ([2. B.], B. No: 2012/1181, 17/9/2013) kararında belirtilen ilkeler dikkate alınarak geçimini önemli ölçüde güçleştirmeksizin yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucunun açıkça dayanaktan yoksun olmayan adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

B. Mahkemeye Erişim Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları

31. Başvurucu; oğlunun ölümüyle sonuçlanan kazanın olay yerindeki derenin ıslah çalışmaları sırasında meydana geldiğini, davalı idarenin bölgedeki denetimsiz ve usulsüz işlemleri nedeniyle olayda hizmet kusuru olduğunu, ölüm olayında idarenin sorumluluğunu ve zararın nedenlerini yıllar sonra öğrenebildiğini vurgulamıştır. Diğer yandan Asliye Hukuk Mahkemesinde açtığı davada verilen görevsizlik kararı üzerine süresinde gönderme talebiyle dilekçe verdiğini, buna karşın mahkemece dosyanın gönderilmemesi sebebiyle idari yargıda dava açtığını belirterek İdare Mahkemesince davanın süre aşımı gerekçesiyle reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

32. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

33. Anayasa'nın 40. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Anayasa ile tanınmış hak ve hürriyetleri ihlal edilen herkes, yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkanının sağlanmasını isteme hakkına sahiptir.

Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır.

..."

34. Başvurucunun şikâyeti, İdare Mahkemesinin dava açma süresine dair hukuk kurallarını katı bir yorumla hatalı değerlendirdiği iddiasına ilişkin olduğundan başvuru mahkemeye erişim hakkı kapsamında incelenmiştir.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

35. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Hakkın Kapsamı ve Müdahalenin Varlığı

36. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında herkesin yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddiada bulunma ve savunma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla mahkemeye erişim hakkı, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün bir unsurudur. Diğer yandan Anayasa'nın 36. maddesine "...ile adil yargılanma" ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerce de güvence altına alınan adil yargılanma hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Sözleşme'yi yorumlayan AİHM, Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının mahkemeye erişim hakkını içerdiğini belirtmektedir (Özbakım Özel Sağlık Hiz. İnş. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti. [2. B.], B. No: 2014/13156, 20/4/2017, § 34).

37. Mahkemeye erişim hakkı bir uyuşmazlığı mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyuşmazlığın etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına gelmektedir (Özkan Şen [2. B.], B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52).

38. Başvurucu tarafından idarenin hizmet kusuru nedeniyle açılan tam yargı davasında, süre aşımı gerekçesiyle davanın reddedilmesi suretiyle davanın esasının incelenmemesinin mahkemeye erişim hakkına bir müdahale teşkil ettiği açıktır.

ii. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

39. Anayasa'nın 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

40. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşulları yerine getirmediği müddetçe Anayasa'nın 36. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Bu sebeple müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanun tarafından öngörülme, haklı bir sebebe dayanma ve ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir.

(1) Kanunilik

41. Başvuru konusu olayda başvurucunun tam yargı davasını 2577 sayılı Kanun'un 9. maddesinde öngörülen sürede açmadığı gerekçesiyle davanın reddedildiği anlaşılmıştır. Buna göre İdare Mahkemesi tarafından verilen süreden ret kararı ile yapılan müdahalenin kanun tarafından öngörülme ölçütünü karşıladığı sonucuna varılmıştır.

(2) Meşru Amaç

42. Kanun yollarına başvuru için belli sürelerin öngörülmesinin meşru amacının ne olduğu hususu benzer nitelikteki başvurularda Anayasa Mahkemesi tarafından incelenmiştir. Anayasa Mahkemesi, bu incelemelerinde süre koşulu öngörülmesinin en genel ifadesiyle hukuki güvenlik ve istikrarın sağlanması şeklinde bir meşru amacı bulunduğuna işaret etmiştir (daha ayrıntılı değerlendirme için bkz. (Ertuğrul Dalbaş [1. B.], B. No: 2014/7805, 25/10/2017, § 59; S.K. [2. B.], B. No: 2015/2438, 19/4/2018, § 34).

(3) Ölçülülük

(a) Genel İlkeler

43. Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca, hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasında dikkate

alınacak ölçütlerden biri olan ölçülülük hukuk devleti ilkesinden doğmaktadır. Hukuk devletinde hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması istisnai bir yetki olduğundan bu yetki ancak durumun gerektirdiği ölçüde kullanılması koşuluyla haklı bir temele oturabilir. Bireylerin hak ve özgürlüklerinin somut koşulların gerektirdiğinden daha fazla sınırlandırılması kamu otoritelerine tanınan yetkinin aşılması anlamına geleceğinden hukuk devletiyle bağdaşmaz (AYM, E.2013/95, K.2014/176, 13/11/2014).

44. Ölçülülük ilkesi elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, gereklilik ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, orantılılık ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2013/66, K.2014/19, 29/1/2014; E.2016/16, K.2016/37, 5/5/2016; Mehmet Akdoğan ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 38).

45. Somut olayda elverişlilik ve gereklilik ilkeleri yönünden tartışılmayı gerektirecek bir yön bulunmamaktadır. Asıl üzerinde durulması gereken, müdahalenin orantılı olup olmadığıdır.

46. Dava açma ya da kanun yollarına başvuru için belli sürelerin öngörülmesi, bu süreler dava açmayı imkânsızlaştırmadıkça -hukuki belirlilik ilkesinin gereği olarak- mahkemeye erişim hakkına aykırılık oluşturmaz. Ancak mevzuatta öngörülen süre kurallarının hukuka açıkça aykırı olarak yanlış uygulanması veya bu sürelerin hatalı hesaplanması nedenleriyle kişilerin dava açma ya da kanun yollarına başvuru haklarını kullanmasına engel olunması mahkemeye erişim hakkını ihlal edebilir (Özbakım Özel Sağlık Hiz. İnş. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti., § 38).

47. Hukuki güvenlik ve hukuki belirlilik ilkeleri hukuk devletinin ön koşullarındandır. Kişilerin hukuki güvenliğini sağlamayı amaçlayan hukuki güvenlik ilkesi hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (AYM, E.2013/39, K.2013/65, 22/5/2013; E.2014/183, K.2015/122, 30/12/2015, § 5). Belirlilik ilkesi ise yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olmasını, ayrıca kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesini ifade etmektedir (AYM, E.2013/39, K.2013/65, 22/5/2013; E.2010/80, K.2011/178, 29/12/2011).

48. Hukuk kurallarının ne şekilde yorumlanacağı veya birden fazla yorumunun mümkün olduğu durumlarda bu yorumlardan hangisinin benimseneceği yargı makamlarının yetkisinde olan bir husustur. Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuruda yargı makamlarınca benimsenen yorumlardan birine üstünlük tanıması veya yargı makamlarının yerine geçerek hukuk kurallarını yorumlaması bireysel başvurunun amacıyla bağdaşmaz (Mehmet Arif Madenci [2. B.], B. No: 2014/13916, 12/1/2017, § 81).

49. Vurgulamak gerekir ki dava açma süresinin hangi tarihte başlayacağını belirleme ve mevzuatı bu yönüyle yorumlama görevi esasen yargılama mercilerine aittir. Bireysel başvurunun ikincillik ilkesi gereği, dava açma süresinin başlatılacağı tarihin belirlenmesi noktasında Anayasa Mahkemesinin bir görevi bulunmamaktadır. Anayasa Mahkemesinin bu hususta üstleneceği rol, dava açma süresinin hangi tarihten itibaren başlatılması gerektiğiyle ilgili yargı mercilerinin yorumlarının mahkemeye erişim hakkına etkisini somut

olayın koşulları ışığında incelemektir (Ahmet Yıldırım [1. B.], B. No: 2014/18135, 20/9/2017, § 46).

(b) İlkelerin Olaya Uygulanması

50. Anayasa'nın 40. maddesinin ikinci fıkrasında devletin işlemlerinde ilgili kişilerin hangi kanun yollarına ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorunda olduğu ifade edilmiştir. Kanun koyucu, devlet organlarının tesis ettiği işlemlere karşı kanun yolları ve hangi mercilere başvuracağı ve başvuru süresi bakımından tarafların doğru bilgi sahibi olmalarını sağlayarak dağınık mevzuat karşısında hangi yola müracaat edeceğini bilmeyen yahut tereddüt eden bireylerin hak arama özgürlüğünü etkin ve sağlıklı şekilde kullanmalarını amaçlamıştır (Kommersan Kombassan Mermer Maden İşletmeleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/7114, 20/1/2016, § 50).

51. Olayda başvurucu, oğlunun ölümü ile sonuçlanan kazada idarenin hizmet kusuru bulunduğunu ileri sürerek adli yargıda tam yargı davası açmıştır. Asliye Hukuk Mahkemesi davaya bakmakla idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir. Ancak mahkeme kararının hüküm fıkrasında karar kesinleştiğinde ve talep hâlinde dosyanın görevli idare mahkemesine gönderileceği ve kararın kesinleştiği tarihten itibaren iki haftalık yasal süre içinde taraflarca herhangi bir başvuruda bulunulmaması hâlinde davanın açılmamış sayılmasına karar verileceği vurgulanmıştır (bkz. § 7). Başvurucu anılan kararın kendisine tebliğ edilmesi üzerine kararda belirtildiği şekilde iki hafta içinde Asliye Hukuk Mahkemesine verdiği dilekçe ile dosyanın İstanbul İdare Mahkemesine gönderilmesini talep etmiş ancak Asliye Hukuk Mahkemesince dosya idare mahkemesine gönderilmemiştir. Başvurucu bunun üzerine 26/6/2021 tarihli dilekçeyle idare mahkemesi nezdinde tam yargı davası açmıştır. İdare Mahkemesi, Asliye Hukuk Mahkemesince verilen görevsizlik kararının 8/2/2021 tarihinde kesinleştiğini belirterek 2577 sayılı Kanun'un 9. maddesi uyarınca görevsizlik kararının kesinleştiği tarihten itibaren otuz gün içinde görevli idare mahkemesinde dava açılması gerektiğini belirtmiş ve bu süre geçtikten sonra 26/6/2021 tarihinde açılan davanın süre aşımı nedeniyle reddine karar vermiştir (bkz. § 10).

52. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Özkan Şen, Cemile Akyıldız ([2. B.], B. No: 2014/1382, 22/9/2016), Hasan İşten ([2. B.], B. No: 2015/1950, 22/2/2018), S.K., Nihal Uslukol ([2. B.], B. No: 2016/73086, 25/9/2019) ve İnta Mühendislik Mimarlık İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti. ([2. B.], B. No: 2017/34763, 11/2/2021) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi; hâkimin kanun yolunu ve süresini taraflara doğru gösterme yükümlülüğü altında olduğunu, başvuruculların mahkeme kararında belirtilen süreye güvenerek hareket ettiğini, kararda belirtilen sürenin başvuruculları yanılttığını ve hukuki belirsizlik yarattığını, mahkemenin yanıltması sonucu ortaya çıkan belirsizliğe başvuruculların katlanmak zorunda bırakılmasının ölçülü olmadığını belirterek mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

53. Kanun yoluna başvuru kapsamında yargısal sistem açısından olaya bakıldığında başvurucunun Asliye Hukuk Mahkemesinin kararında kendisine tanınan iki haftalık süreye güvenerek hareket ettiği anlaşılmaktadır (bkz. § 9). Diğer yandan anılan mahkemece verilen görevsizlik kararında 2577 sayılı Kanun'un 9. maddesi uyarınca başvurulacak mercin idare mahkemesi olduğu ve kararın kesinleşmesinden itibaren 30 günlük başvuru süresinin bulunduğu hususlarına yer verilmemiştir. Bunun yerine talep hâlinde dosyanın görevli idare mahkemesine gönderileceği ifade edilmiştir. Başvurucunun da bu kapsamda kararda

belirtilen sürede dosyanın görevli mahkemeye gönderilmesi talebinde bulunduğu görülmüştür.

54. Yargı kararlarına karşı başvuru yollarının ayrıntılı düzenlemelerde yer alması, başvuru süresinin kısa olması veya olağan başvuru yollarına istisna getirilmesi hâlinde başvuru yollarının yargı organlarınca kararlarda belirtilmesi hukuki güvenlik ilkesinin gereğidir. İncelenen olayda Asliye Hukuk Mahkemesince 6100 sayılı Kanun'un 20. maddesi uyarınca verilen görevsizlik kararında başvurucunun talebi hâlinde dosyanın görevli idare mahkemesine gönderileceği belirtilmiş, diğer yandan 2577 sayılı Kanun'da ise görevsizlik kararı üzerine uygulanacak farklı usul hükümleri düzenlenmiştir. Bu kapsamda Asliye Hukuk Mahkemesince verilen görevsizlik kararında idari yargı yoluna başvurma süresinin gösterilmemesi üzerine başvurucunun kararda belirtilen usul doğrultusunda talepte bulunduğu ve bu talepten sonuç alamaması nedeniyle İdare Mahkemesinde açtığı davanın süre yönünden reddedildiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla İdare Mahkemesince bu doğrultuda bir değerlendirme yapılmaksızın dava açma süresinin başladığı tarihin belirlenmesine ilişkin öngörülebilir olmayan yorumunun mahkemeye erişim hakkına yönelik katı bir yorum olduğu, bu yorumun başvurucu üzerinde ağır bir külfete sebebiyet verdiği, bu suretle başvurucunun katlanmak zorunda kaldığı külfetin hedeflenen meşru amaçlarla karşılaştırıldığında orantısız olduğu değerlendirilmiştir.

55. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

56. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 25.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

57. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

58. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki

mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul 10. İdare Mahkemesine (E.2021/1085, K.2021/984) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

F. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

HAYRİYE UYAR

B. No: 2021/50281 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/50281

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

HAYRİYE UYAR BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/50281)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Tuğba TUNA IŞIK

Başvurucu : Hayriye UYAR

Vekili : Av. Ozan GÜRHAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, yurt dışı borçlanma yoluyla yaşlılık aylığı bağlanmasına karar verilmesine ilişkin davada talep edilmesine rağmen faize hükmedilmemesi nedeniyle mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, 8/5/1985 tarihli ve 3201 sayılı Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanun gereğince yurt dışındaki hizmet sürelerinin saydırılması için 1995 yılında Sosyal Güvenlik Kurumuna (SGK/Kurum) başvurmuştur.

3. SGK tarafından talebi kabul edildikten sonra başvurucu, borç olarak tahakkuk ettirilen 5.494 USD'yi Kuruma ödemiştir.

4. Başvurucu 13/2/2007 tarihinde tahsis talebinde bulunmuşsa da Kurum tarafından 3201 sayılı Kanun kapsamında yapılan borçlanmanın anılan Kanun'da yer alan yurda kesin dönüş yapılması gerektiği şartının yerine getirilmediği gerekçesiyle iptal edildiği belirtilmiştir.

5. Başvurucu yurt dışı borçlanma yoluyla aylık bağlanması talebinin ret gerekçesi olan yurda kesin dönüş yapılması gerektiğine ilişkin 3201 sayılı Kanun'un 3. maddesinde yer alan

hükmün Anayasa Mahkemesi tarafından (AYM, E.2000/36, K.2002/198, 12/12/2002) iptal edildiğini belirterek 1/9/2003 tarihinden itibaren yaşlılık aylığı bağlanması talebiyle 14/6/2010 tarihinde Ankara 12. İş Mahkemesinde (Mahkeme) dava açmıştır. Başvurucu vekili dava dilekçesinin açıklamalar kısmında dava konusu olaylara kronolojik olarak yer verdikten sonra "3201 sayılı yasa hükümleri doğrultusunda 22/8/2003 tarihinde emekli müracaatı yapmış olan müvekkilimin bu tarihten günümüze kadar birikmiş olan maaşlarının tarafına gecikme faizleriyle ödenmesine ... Arz ve Talep ederim." şeklinde talepte bulunduğu görülmüştür. Dava dilekçesinin "İSTEM SONUCU" kısmında ise "Fazlaya ilişkin haklarımız saklı kalmak kaydıyla; davacının borçlanmasına ilişkin kurum işleminin iptaline ve birikmiş olan maaş kaybının kendisine ödenmesine ve maaşının ödenmeye devam ettirilmesine, kurum işlemi iptal edilmezse, yapılan ödemenin hizmet sayılmasına...arz ve talep ederim" şeklinde talepte bulunmuştur.

6. Mahkeme 24/2/2015 tarihli kararıyla başvurucunun yurt dışı borçlanma işlemini iptal eden Kurumun işleminin iptaline, yurt dışı borçlanma işleminin geçerli olduğunun tespitine, başvurucuya 1/5/2007 tarihinden itibaren yaşlılık aylığı bağlanmasına karar vermiştir.

7. Yargıtay 10. Hukuk Dairesi (Yargıtay Dairesi) temyiz incelemesi sonucunda 1/11/2016 tarihinde başvurucunun ödediği bedelin başvurucuya iade edilip edilmediğinin netleştirilmesi gerektiği gerekçesiyle Mahkeme kararının bozulmasına karar vermiştir.

8. Mahkeme, bozma kararına uymak suretiyle yaptığı yargılama sonucunda 8/11/2019 tarihli kararıyla başvurucunun yurt dışı borçlanma işlemini iptal eden Kurumun işleminin iptaline, başvurucuya 1/5/2007 tarihinden itibaren yaşlılık aylığı bağlanmasına, anılan tarihten bu yana ödenmemiş olan yaşlılık aylıklarının yasal faiziyle beraber ödenmesine karar vermiştir.

9. Yargıtay Dairesi 13/10/2021 tarihli temyiz kararıyla Mahkeme kararının yaşlılık alacağına uygulanan faiz yönünden düzeltilerek onanmasına karar vermiş; karar gerekçesinde, bozma kararından önce başvurucu bilirkişi raporuna karşı beyanında ödenmeyen aylıkların faiziyle birlikte tahsilini talep etmişse de dava dilekçesinde faizden bahsetmemesi ve ıslah da yapmaması nedeniyle faiz konusunda karar verilmemesi gerektiğini ifade etmiştir.

10. Başvurucu, nihai kararı 4/11/2021 tarihinde öğrendikten sonra 15/11/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

11. Başvurucu 4/11/2021 tarihinde karar düzeltme talebinde bulunmuştur. Dilekçede, dava dilekçesinde talep etmesine rağmen talep edilmediği gerekçesiyle faize hükmedilmemesinin maddi hataya dayandığını ileri sürmüştür. Yargıtay Dairesi 16/2/2022 tarihinde karar düzeltme talebini, söz konusu karara karşı karar düzeltme yolunun kapalı olması ve temyiz kararında maddi hatanın bulunmaması sebebiyle reddetmiştir.

12. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

13. Başvurucu, dava dilekçesinin sonuç kısmının üzerinde yer alacak şekilde dava konusu aylığına faiz işletilmesi talebinde bulunmasına rağmen Yargıtay Dairesinin Mahkeme kararını faiz istemi yönünden düzelterek onadığını belirtmiştir. Yargılama sonucunda yaklaşık on dört yıldır ödenmeyen aylıklarına faiz uygulanmadığından yaşlılık aylığının değer kaybetmesi sebebiyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

14. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; ilgili mevzuat kapsamında yaşlılık aylığının

ödenmesinde faiz uygulanmasının öngörülmediği, faizin ancak mahkeme kararıyla hükmedilmesi durumunda ödenebileceği, bu nedenle başvurucunun yaşlılık aylığına faiz ödemesi yapılmadığı ifade edilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

15. Başvurucunun şikâyetinin özü, dava dilekçesinde açık ve net bir şekilde faiz talebinde bulunmasına rağmen yargılama sonunda ödenmesine hükmedilen aylığa dava dilekçesinde talep etmediği gerekçesiyle faiz uygulanmamasına ilişkindir. Başvurucunun şikâyetinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde teminat altına alınan etkili başvuru hakkı kapsamında değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

16. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

17. Somut olayda başvurucu, Mahkeme kararı ile 2007 yılından itibaren yaşlılık aylığına hak kazanmış; karar, kanun yolu denetiminden de geçerek kesinleşmiştir. Başvurucunun Mahkeme kararı ile hükmedilen yaşlılık aylığı Anayasa'nın 35. maddesi bağlamında mülk teşkil etmektedir.

18. Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkı, temel hak ve özgürlüklerin korunması amacıyla oluşturulan idari ve yargısal mekanizmalara yapılan başvuruların mutlaka başvurucu lehine sonuçlanmasını güvence altına almamaktadır. Bu bağlamda ilgili idari ve yargısal mercilere düşen ödev, başvurucunun şikâyetinin esasını inceleyerek ilgili ve yeterli bir gerekçeyle karara bağlamaktır. Bununla birlikte mahkemelerin yorum ve değerlendirmelerinin söz konusu başvuru yoluna müracaat edilmesini anlamsız kılacak, başarı şansını zayıflatacak derecede keyfîlik içermesi ya da açıkça makul olmayan bir muhakemeye dayanması hâlinde etkili başvuru hakkı ihlal edilebilir (Seyfettin Şimşek [2. B.], B. No: 2019/21111, 30/3/2022, § 41).

19. Etkili başvuru hakkı anayasal bir hakkının ihlal edildiğini ileri süren herkese hakkın niteliğine uygun olarak iddialarını inceletebileceği makul, erişilebilir, ihlalin gerçekleşmesini veya sürmesini engellemeye ya da sonuçlarını ortadan kaldırmaya (yeterli giderim sağlama) elverişli idari ve yargısal yollara başvuruda bulunabilme imkânı sağlanması olarak tanımlanabilir (Y.T. [GK], B. No: 2016/22418, 30/5/2019, § 47; Murat Haliç [1. B.], B. No: 2017/24356, 8/7/2020, § 44).

20. Etkili başvuru hakkı, Anayasa'ya aykırılığı iddia edilen bir hususta kendisinin zarar gördüğünü düşünen kişinin hem iddiaları hakkında karar verilmesini hem de mümkünse zararının giderilmesini sağlamak için hukuki bir yola başvurabilmesini gerektirir. Başka bir deyişle Anayasa'da düzenlenen temel hak ve özgürlüklerden birinin savunulabilir düzeyde ihlal edilmesinden dolayı mağdur olduğunu ileri süren herkes Anayasa'nın 40. maddesi kapsamında etkili başvuru hakkına sahiptir (Sıtkı Güngör [2. B.], B. No: 2013/5617, 21/4/2016, § 87).

21. Mülkiyet hakkı kapsamında alacağın geç ödenmesi durumunda arada geçen sürede enflasyon nedeniyle paranın değerinde oluşan hissedilir aşınma ile mülkiyetin gerçek değeri azaldığı gibi bu bedelin tasarruf veya yatırım aracı olarak getirisinden yararlanma imkânı da bulunmamaktadır. Bu şekilde kişiler mülkiyet haklarından mahrum edilerek haksızlığa

uğratılmaktadır (AYM, E.2008/58, K.2011/37, 10/2/2011).

22. Başvuruya konu olayda başvurucu, yaşlılık aylığı bağlanmasına hükmedilmesi talebiyle açtığı davada Kuruma başvurduğu tarihten itibaren birikmiş aylıklarına faiz işletilmesi talebinde bulunmuştur. Faiz talebi ilk derece mahkemesi tarafından kabul edilmişse de temyiz incelemesini yapan Yargıtay Dairesi dava dilekçesinde faiz talebi olmadığı ve bu yönde ıslah yapılmadığı gerekçesiyle başvurucunun geriye dönük alacaklarına faiz uygulanmamasına karar vermiştir.

23. Başvuruya konu yargılama sonucunda 13/10/2021 tarihli Yargıtay Dairesi kararıyla başvurucuya 1/5/2007 tarihinden itibaren yaşlılık aylığının bağlanmasına karar verilmiştir. Öte yandan başvurucunun yaklaşık on dört yıl boyunca birikmiş olan aylıklarında meydana gelebilecek muhtemel değer kayıplarının telafisi için dava dilekçesinde talep etmesine rağmen faiz talebinin reddedilmesinin alacağına kavuşamayan, süreç içinde alacağı üzerinde tasarrufta bulunamayan ve alacağın değerinin düşmesini önleyici tedbirler de alamayan başvurucunun mülkiyet hakkını olumsuz etkilediği açıktır.

24. Başvurucunun dava dilekçesinin incelenmesi sonucunda geçmişe dönük alacaklarına faiz uygulanmasını talep ettiği görülmüştür. Ancak Yargıtay Dairesi dava dilekçesinde faiz talebinin bulunmadığı gerekçesiyle ilk derece mahkemesi tarafından hükmedilen faizi kaldırmıştır. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 26. maddesinde hâkimin tarafların talep sonuçlarıyla bağlı olduğu, daha fazlasına veya başka bir şeye karar veremeyeceği ancak duruma göre, talep sonucundan daha azına karar verebileceği düzenlenmiştir. Anılan maddenin lafzına göre hâkimin talepten daha azına karar verebileceği belirtilmişse de somut olayda Yargıtay Dairesinin faiz talebine hükmetmeme gerekçesi başvurucunun dava dilekçesinde faiz talebinde bulunmamasıdır. Yargıtay Dairesinin bu yorum ve değerlendirmesi başvurucunun mülkiyet hakkı kapsamında kabul edilen yaşlılık aylığında zaman içinde meydana gelen aşınmayı telafi yolu olan faizin uygulanmamasına neden olmuştur.

25. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde teminat altına alınan etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

26. Başvurucu, ihlalin tespiti ile yeniden yargılama yapılması talebinde bulunmuştur.

27. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde teminat altına alınan etkili başvuru hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Yargıtay 10. Hukuk Dairesine (E.2020/2586, K.2021/12170) iletilmek üzere Ankara 12. İş Mahkemesine (E.2017/179, K.2019/513) GÖNDERİLMESİNE,

D. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

HATİCE EFE VE EĞİTİM VE BİLİM EMEKÇİLERİ SENDİKASI

B. No: 2021/62759 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/62759

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

HATİCE EFE VE EĞİTİM VE BİLİM EMEKÇİLERİ SENDİKASI BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/62759)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Muhammed Cemil KANDEMİR

Başvurucular : 1. Hatice EFE 2. Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası

Vekili : Av. İbrahim AFŞAR

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamu görevlisinin katıldığı toplantıdan dolayı görevden uzaklaştırılması nedeniyle toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, başvuruya konu olayların yaşandığı tarihte Diyarbakır'ın Yenişehir ilçesinde bir lisede öğretmen olarak görev yapmaktadır. Başvurucu, Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası (Sendika) üyesidir.

3. Sendikanın Diyarbakır 1 No.lu Şubesi tarafından kadına yönelik şiddeti protesto etmek amacıyla alınan karar doğrultusunda 4/5/2019 tarihinde düzenlenen basın açıklaması sırasında başvurucu gözaltına alınmıştır. Başvurucu hakkında Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığınca (Başsavcılık) terör örgütü propagandası yapma suçundan ceza soruşturması başlatıldığı ve başvurucunun 10/5/2019 tarihli işlemle görevden uzaklaştırıldığı anlaşılmaktadır.

4. Başvurucu hakkında 14/5/2019 tarihli işlemle disiplin soruşturması başlatılmıştır.

Başsavcılığın 17/5/2019 tarihli kararıyla terör örgütü propagandası yapma suçundan başvurucu hakkında kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar verilmiştir.

5. Başvurucu görevden uzaklaştırma işleminin iptali talebiyle dava açmıştır. Diyarbakır 3. İdare Mahkemesi (Mahkeme) 28/11/2019 tarihinde davanın reddine karar vermiştir. Kararda, başvurucunun açığa alınmasına ilişkin işlemin kaldırılarak 24/9/2019 tarihinde görevine döndüğü belirtilmiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"...görevden uzaklaştırma kararı bir disiplin cezası olmayıp ilgililer hakkında açılan disiplin soruşturmasının sıhhat ve selameti açısından alınan geçici bir tedbirdir. Kamu görevlilerinin görevden uzaklaştırmaları konusunda idareye verilen yetki ile, soruşturmanın esenlikle yürütülmesinin yanısıra kamu hizmetinin görülmesinde ilgililerinin görevi başında kalması nedeniyle ortaya çıkabilecek olumsuz etkilerin önlenmesi amaçlandığından, yukarıda belirtilen iddialar ile ilgili olarak dava konusu işlem tarihi itibariyle davacı hakkında adli işlem başlatılması ve idari soruşturma başlatılmasının bildirilmesi dolayısıyla Mahkememizce işlem tarihi itibariyle hukuki inceleme yapılarak, davacıya isnat edilen suçlamaların niteliği karşısında görevde kalması halinde doğabilecek sakıncaların önlenmesi ve yürütülmekte olan soruşturmanın selameti için ihtiyati bir tedbir olarak uygulandığı anlaşılan görevden uzaklaştırma işleminin tesisinde, idareye tanınan takdir yetkisi sınırları içinde kalındığı sonucuna ulaşılmakla, dava konusu işlemde kamu yararı ve hizmet gerekleri yönünden hukuka ve mevzuata aykırılık görülmemiştir."

6. Başvurucu, ret kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi 5. İdari Dava Dairesi 10/11/2021 tarihinde istinaf başvurusunun reddine kesin olarak karar vermiştir.

7. Öte yandan başvurucunun 16/9/2019 tarihinde getirilen teklif doğrultusunda tesis edilen 24/9/2019 tarihli işlemle görevine iade edildiği anlaşılmaktadır.

8. Başvurucu, nihai kararı 28/11/2021 tarihinde öğrendikten sonra 23/12/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

9. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Gerçek Kişi Başvurucu Yönünden

10. Başvurucu eldeki başvuruya konu görevden uzaklaştırılmasına ilişkin işlem nedeniyle pasaportuna tahdit konulduğundan, maaşlarının eksik ödendiğinden ve ek ders ücretlerinin ödenmediğinden de yakınmıştır. Başvurucu 14/1/2020 tarihli istinaf dilekçesinde, pasaport tahdidinin kaldırılmasını sağlamak için çaba harcadığını ve ek ders ücretlerine ilişkin olarak idari dava açtığını ifade etmiştir. Bununla birlikte başvuru formunda göreve iade sonrasında da şikâyet edilen bu hususların devam edip etmediğine ilişkin bir açıklama yapılmamıştır. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi kayıtlarından başvurucunun ek ders ücretlerinin ödenmesi talebiyle açtığı bir dava görülmemektedir. Başvurucunun -eğer varsa- söz konusu şikâyetlerini olağan idari ve yargısal yolları tükettikten sonra ayrı birer bireysel başvuruya konu yapabileceği açıktır. Bu sebeplerle başvurucunun pasaportuna tahdit konulması ve ek ders ücretlerinin ödenmemesi şikâyetleri yönünden eldeki başvuruda bir inceleme yapılmayacaktır.

11. Başvurucu; görevden uzaklaştırma işleminin tesis edilebilmesi için kişi hakkında adli

veya idari soruşturma olması gerektiğini, kendisi hakkında hiçbir soruşturma olmamasına rağmen üyesi olduğu Sendikanın eylemine katıldığı gerekçesiyle görevden uzaklaştırıldığını, bu nedenle ifade ve örgütlenme özgürlüğü ile toplantı hakkının, hakkında suç unsuru olmamasına rağmen görevden uzaklaştırılması işlemine karşı açtığı davanın reddedilmesi nedeniyle de masumiyet karinesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir.

12. Başvurucunun iddialarının bir bütün hâlinde toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

13. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 80. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendi şöyledir:

"(1) Bölümler ya da Komisyonlarca yargılamanın her aşamasında aşağıdaki hâllerde düşme kararı verilebilir:

…

ç) Bölümler ya da Komisyonlarca saptanan herhangi bir başka gerekçeden ötürü, başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir neden görülmemesi."

14. İçtüzük'ün 80. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendi uyarınca Anayasa Mahkemesince saptanan herhangi bir gerekçeden dolayı başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir sebebin olmadığı kanaatine varılması hâlinde başvuru hakkında düşme kararı verilebilir (H.L. [2. B.], B. No: 2013/66, 16/5/2013, §§ 17, 18).

15. Olayda başvurucunun 10/5/2019 tarihinde görevden uzaklaştırılması üzerine başvuru konusu davayı açtığı, söz konusu dava devam ederken 24/9/2019 tarihli işlemle görevden uzaklaştırma tedbirinin kaldırıldığı anlaşılmaktadır. Yaklaşık 4,5 ay sonra göreve iade edilen başvurucunun uzaklaştırma işleminden kaynaklı olarak eldeki başvuruya konu tükettiği hukuk yolu kapsamında başvurunun incelenmesini haklı kılacak somut bir şikâyette de bulunmadığı görülmektedir. Bu doğrultuda başvurucunun başvuru konusu davadaki talebinin idarenin işlemiyle karşılandığı görüldüğünden başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir neden kalmadığı sonucuna varılmıştır.

16. Öte yandan İçtüzük'ün 80. maddesinin (2) numaralı fıkrasında öngörülen başvurunun incelenmesinin devamında Anayasa'nın uygulanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı herhangi bir durumun da söz konusu olmadığı anlaşılmıştır.

17. Açıklanan gerekçelerle İçtüzük'ün 80. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendi uyarınca başvurunun düşmesine karar verilmesi gerekir.

B. Tüzel Kişi Başvurucu Yönünden

18. Başvuru, münhasıran gerçek kişi başvurucunun görevden uzaklaştırılmasına ilişkindir. İncelenen olayda başvurucu Sendikaya herhangi bir yaptırım uygulanmamıştır. Bununla birlikte başvurucu, sendika tüzel kişiliğinin haklarını doğrudan etkileyen somut bir olgu ileri sürmemiştir. Dolayısıyla tüzel kişi başvurucunun ihlale konu edilen işlem nedeniyle güncel ve kişisel bir hakkının doğrudan etkilendiği söylenemez (Onur Doğanay [2. B.], B. No: 2013/1977, 9/1/2014, §§ 39-47).

19. Açıklanan gerekçelerle başvurunun kişi bakımından yetkisizlik nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Gerçek kişi başvurucu yönünden başvurunun DÜŞMESİNE,

2. Tüzel kişi başvurucu yönünden başvurunun kişi bakımından yetkisizlik nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucular üzerinde BIRAKILMASINA 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

OĞUZHAN DUMAN

B. No: 2021/64775 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/64775

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

OĞUZHAN DUMAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/64775)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Kamber Ozan TUTAL

Başvurucu : Oğuzhan DUMAN

Vekili : Av. Nebil ALPARSLAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, görevinden uzaklaştırılıp sonrasında iade edilen kamu görevlisinin sonradan ödenen aylıkları için faiz tahakkuk ettirilmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu, nihai kararı 15/12/2021 tarihinde öğrendikten sonra 29/12/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

2. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Hami Çetiner ([1. B.], B. No: 2019/7982, 23/11/2021) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede sonradan ödenen aylıkların faizsiz olarak ödenmesinin başvurucuya şahsi olarak aşırı külfet yüklediği ve başvurucunun mülkiyet hakkının korunması ile müdahalenin kamu yararı amacı arasında olması gereken adil dengenin başvurucu aleyhine bozulduğu gerekçesiyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

3. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ve 15.211,37 TL maddi tazminat talebinde bulunmuştur. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Antalya 1. İdare Mahkemesine (E.2019/1224, K.2020/191) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MUSTAFA POLATTAŞ VE DİĞERLERİ

B. No: 2022/1756 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/1756

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

MUSTAFA POLATTAŞ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/1756)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

GİZLİLİK TALEBİ KABUL

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Erdem Ender ÇINAR

Başvurucular : Mustafa POLATTAŞ ve diğerleri [bkz. ekli listenin (C) sütunu]

Vekilleri : [bkz. ekli listenin (E) sütunu]

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen Fetullahçı Terör Örgütü ve/veya Paralel Devlet Yapılanması ile irtibatlı ve iltisaklı olduğu değerlendirilen kişilerin kamu görevinden ya da meslekten çıkarılmaları nedeniyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucular, kamu görevinden ya da meslekten çıkarılmalarına karşı idari yargıda dava açmış ve kanun yollarını tüketmiştir.

3. Adli yardım talebinin kabulüne ve bu kapsamda bir kısım başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten geçici olarak muaf tutulmasına, özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddia dışında kalan bir kısım ihlal iddialarının kabul edilemez olduğuna, özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddia ile diğer ihlal iddialarının kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına Komisyonca karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

4. Aralarında bağlantı bulunması nedeniyle süresi içinde yapılan ekli listenin (B) sütununda numaraları belirtilen başvuruların süresinde yapılan 2022/1756 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

A. Özel Hayata Saygı Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

5. Başvurucular; olağanüstü hal (OHAL) döneminde çıkarılan kanun hükmünde kararnamelerle veya Hâkimler ve Savcılar Kurulunca verilen kararlara ekli listelerle ya da OHAL döneminde tesis edilen bireysel işlemlerle kamu görevinden çıkarıldıklarını, özel hayata saygı hakkına yönelik söz konusu müdahalelerin yasayla öngörülmediğini, topluca kamu görevinden çıkarılmanın ve bir daha kamu hizmetinde istihdam edilmeyecek olmanın darbe girişiminin bertaraf edilmesine hizmet eden orantılı bir müdahale olmadığını, iltisak ve irtibat nedeniyle demokratik anayasal düzene sadakat yükümlülüğünün ihlal edildiği gerekçesinin soyut nitelikte olduğunu ileri sürmüştür. Başvurucular; Fetullahçı Terör Örgütü ve/veya Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) ile irtibat ve iltisakı gösterdiği konusunda delil olarak kabul edilen ByLock uygulamasını kullandıklarına ilişkin iddiadan meslekten çıkarma işleminin yapıldığı tarihte haberdar olmadıklarını, ByLock kullanmadıklarına ve ByLock verilerinin hukuka aykırı şekilde ele geçirildiğine yönelik iddialarının yeterli şekilde değerlendirilmediğini öne sürmüştür. Ayrıca kamu görevinden çıkarılmadan önce savunma hakkı verilmediğini ve davanın sonucu açısından belirleyici etkiye sahip taleplerinin karşılanmadığını ifade etmiştir. Başvurucular; bahse konu işlemin ağırlığı ve sonuçları itibarıyla cezalandırma niteliği taşıdığını, adil yargılanma hakkının cezai yönüne ilişkin güvenceler yönünden de değerlendirme yapılması gerektiğini, kamu görevinden uzaklaştırılmaları ve bir daha kamu görevine dönememeleri nedeniyle ekonomik ve sosyal haklardan mahrum bırakıldıklarını belirterek özel hayata saygı hakkı, adil yargılanma hakkı ile diğer temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edildiğini belirtmiştir.

6. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan N.E. ([GK], B. No: 2022/62466, 29/5/2025), A.S. ([GK], B. No: 2023/30928, 29/5/2025) ve Erkan Sezgin ([1. B.], B. No: 2022/86339, 16/7/2025) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Anılan kararlarda Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkına yönelik müdahalenin olağanüstü hal döneminde temel hak ve özgürlüklerin kullanımının durdurulmasını ve sınırlandırılmasını düzenleyen Anayasa'nın 15. maddesindeki ölçütlere uygun olduğuna ve özel hayata saygı hakkının ihlal edilmediğine karar vermiştir.

7. Anayasa Mahkemesi; N.E., A.S. ve Erkan Sezgin kararlarında başvurucuların çeşitli haklara müdahale edildiğini içeren iddialarını temeldeki müdahalenin kamu görevinden çıkarılmalarına ve bir daha kamu görevlerine dönememelerine yönelik olduğundan hareketle ele almıştır. Söz konusu müdahalenin başvurucuların özel hayatlarına ciddi şekilde etki ettiği ve bu etkinin belirli bir ağırlık düzeyine ulaştığı sonucuyla iddiaları bir bütün hâlinde özel hayata saygı hakkı kapsamında değerlendirmiştir (N.E., §§ 96-99; A.S., §§ 98-101; Erkan Sezgin, §§ 78-81).

8. Anayasa Mahkemesi; söz konusu tedbirin olağanüstü hal durumuyla bağlantılı olarak bireysel işlem şeklinde tesis edildiğini, tedbirin düzenleyici işlemlerde olduğu gibi genel ve herkesi bağlayıcı bir niteliğinin bulunmadığını ve başvurucular hakkında olağanüstü hal döneminde defaten uygulanarak hüküm ve sonuçlarını doğurduğunu belirterek incelemenin Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında yapılması gerektiğine karar vermiştir (N.E., §§ 109-114; A.S., §§ 111-116; Erkan Sezgin, §§ 91-96). Anayasa Mahkemesi; olağanüstü

yönetim usullerinin benimsendiği dönemlerde Anayasa'nın 15. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan dokunulması yasaklanan çekirdek haklar arasında özel hayata saygı hakkının yer almadığını, başvurulara konu tedbirlerin cezai niteliğinin bulunmadığını, dolayısıyla ceza hukukunun çekirdek haklarının uygulanmasını gerektiren bir durumun olmadığını ve tedbirlerin milletlerarası hukuktan kaynaklanan diğer herhangi bir yükümlülüğe aykırılık teşkil etmediğini tespit etmiştir (N.E., §§ 117-122; A.S., §§ 119-124; Erkan Sezgin, §§ 99-104).

9. Anayasa Mahkemesi, öncelikle olağanüstü hal ilanına neden olan tehlikenin bertaraf edilmesine yönelik alınan tedbirin hukukiliğinin incelendiği iptal davalarının ceza yargılamalarından farklı olduğunu ve mevcut başvurular yönünden tedbirin gerekliliğinin ilgili ve ikna edici şekilde açıklanıp açıklanmadığının değerlendirileceğini vurgulamıştır. Diğer bir anlatımla Anayasa Mahkemesi, maddi gerçeğin her türlü şüpheden uzak şekilde belirlenmesini gerekli kılan ceza yargılamalarından farklı olarak olağanüstü hal ilanına neden olan tehlikenin bertaraf edilmesine yönelik alınan başvurulara konu tedbirin gerekliliğinin ciddi ve objektif şekilde açıklanıp açıklanmadığını irdelemiştir (N.E., § 127; A.S., § 129; Erkan Sezgin, § 109).

10. Anayasa Mahkemesi, tedbirlerin Anayasa'nın 15. maddesinde öngörülen durumun gerektirdiği ölçüde olup olmadığının belirlenmesi konusunda yaptığı incelemede öncelikle 15 Temmuz darbe teşebbüsünün ardından ilan edilen OHAL sürecinde gerçekleştirilen kamu görevinden çıkarmaya ilişkin tedbirlerin niteliğini, gerekçelerini ve OHAL koşullarını değerlendirmiştir. Anayasa Mahkemesi, 15 Temmuz darbe teşebbüsünün sadece demokratik anayasal düzen yönünden değil bununla sıkı bağı olan bireylerin temel hak ve özgürlükleri ve millî güvenlik yönünden de mevcut ve ağır bir tehdit oluşturduğunu ve ülke tarihinde ulusun yaşamını ve hatta varlığını hedef alan millî güvenliğe yönelik en ağır saldırılardan biri olduğunu vurgulamıştır (N.E., §§ 129-138; A.S., §§ 131-140; Erkan Sezgin, §§ 111-117).

11. Anayasa Mahkemesi; 15 Temmuz darbe teşebbüsünün faili olduğu ilgili idari ve yargısal organlarca tespit edilen FETÖ/PDY'nin gizlilik, hücre tipi örgütlenme, itaat ve teslimiyetle hareket etme gibi özelliklerinin bulunması nedeniyle çözümlenmesi zor ve karmaşık bir yapıda olduğunu, büyük gizlilik içinde istihbarat örgütü gibi kod isimler, özel haberleşme yöntemleri ve uygulamaları ve kaynağı bilinmeyen paralar kullandığına ilişkin hususların yargı kararlarıyla sabit olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi, FETÖ/PDY'nin kamu kurumlarının neredeyse tamamında örgütlenmesinin ve somut darbe teşebbüsünün bu yapılanmadan kaynaklanmış olmasının potansiyel tehdidi mevcut tehlikeye dönüştürdüğünü ve demokratik anayasal düzeni sürdürmek bakımından FETÖ/PDY ile irtibat veya iltisak içinde olan kamu görevlilerinin meslekten çıkarılmaları konusunda olağanüstü tedbirler alınmasının zorunlu olduğunu kabul etmiştir (N.E., §§ 132-139; A.S., §§ 134-141; Erkan Sezgin, §§ 114-118). Anayasa Mahkemesi; irtibat ve iltisak kavramlarının objektif anlamının kapsam ve sınırlarının durum ve şartlara göre yargı içtihatlarıyla değerlendirilerek belirlenebileceğini, bu yönüyle anılan ifadelerin kategorik olarak belirsiz olduğunun söylenemeyeceğini de vurgulamıştır (N.E., § 139; A.S., § 141; Erkan Sezgin, § 118).

12. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) rejim değişikliği gibi radikal bir dönüşümün olmadığı durumlarda da Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ndeki güvencelere riayet edilmesi koşuluyla kamu görevlilerine yönelik meslekten çıkarma ve kamu görevinden yasaklama dâhil bazı tedbirlerin alınabileceğini kabul ettiğini, örneğin Xhoxhaj/Arnavutluk (B. No: 15227/19, 9/2/2021) ve Naidin/Romanya

(B. No: 38162/07, 21/10/2014) kararlarına konu olaylarda tesis edilen kamu hizmetinden süresiz şekilde yasaklamaya ilişkin tedbirlerin ortaya konulan meşru amaçlarla uyumsuz ve orantısız olmadığı sonucuna ulaşıldığını da hatırlatmıştır (N.E., § 145; A.S., § 148; Erkan Sezgin, § 126).

13. N.E., A.S. ve Erkan Sezgin kararlarında Anayasa Mahkemesi; FETÖ/PDY'nin faaliyetlerinin ve üyelerinin tespitinde ByLock sunucusundan elde edilen verilerin oldukça önemli bir role sahip olduğunu, örgütün birçok yöneticisinin ya da üyesinin veya bu örgütle iltisak ya da irtibat içinde olanların ByLock verilerinin analizi neticesinde tespit edilebildiğini vurgulamıştır. Söz konusu kararlarda ByLock sunucusunda bulunan verilerin elde edilmesinin ve bu delillerin ilgili kamu görevlilerinin anayasal düzene sadakat bağının ortadan kalkıp kalkmadığının belirlenmesi bakımından dikkate alınmasının olağanüstü hal döneminde demokratik düzenin korunması açısından bir gereklilik içerdiği ifade edilmiştir (N.E., § 141; A.S., 143; Erkan Sezgin, § 121). Ayrıca kararlarda, AİHM'in Yüksel Yalçınkaya/Türkiye ([BD], B. No: 15669/20, 26/9/2023) kararında ByLock uygulamasının yalnızca herhangi bir olağan ticari mesajlaşma uygulaması olmadığına ve FETÖ/PDY ile bir çeşit bağlantıyı akla getirebildiğine yönelik tespitlerine de yer verilmiştir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesince ByLock uygulamasının kullanıldığına ilişkin tespiti içeren delil, anayasal düzene sadakat bağının bulunmadığı hususunun ilgili ve ikna edici gerekçelerle ortaya konulduğunu ve kamu görevinden uzaklaştırma konusunda alınan tedbirin Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında durumun gerektirdiği ölçüde olduğunu göstermesi açısından tek başına yeterli kabul edilmiştir. Anayasa Mahkemesi, ByLock uygulamasının kullanıldığının açıkça tespit edilmesi hâlinde durumun gerektirdiği ölçünün korunup korunmadığının belirlenmesi bakımından diğer delillerin ayrıca değerlendirilmesine gerek olmayacağını da belirtmiştir (N.E., §§ 140-144; A.S., §§ 142-147; Erkan Sezgin, §§ 119-125).

14. Ayrıca Anayasa Mahkemesi; devletin faaliyetlerine güven duyulmasının bir gereği olarak kamu görevlilerinden özel bir güven ve sadakat bağlılığı ile kamu görevini yerine getirmelerini talep etme yetkisinin bulunduğunu, FETÖ/PDY ile iltisak veya irtibatı olduğu değerlendirilen kişilerin kamu görevinden çıkarılmasının kamu otoritesiyle bağlantılı olmayan özel sektör alanında istihdam edilme imkânını ortadan kaldırmadığını ve bahse konu tedbirlerin demokratik anayasal düzene yönelen somut tehlikenin bertaraf edilmesi amacıyla hareket edilerek alındığını belirtmiştir. Ayrıca başvuruculların yargısal makamlar önünde delillerini sunduklarını, iddiada bulunma ve savunma haklarını herhangi bir engellemeyle karşı karşıya kalmadan kullandıklarını, dolayısıyla yargılamalarda usule ilişkin güvencelerin sağlandığını da tespit etmiştir (N.E., § 147; A.S., § 150; Erkan Sezgin, § 128).

15. Söz konusu ilkeler çerçevesinde Anayasa Mahkemesi, ByLock uygulamasını kullandığı tespit edilen başvuruculların darbe teşebbüsünün faili olan FETÖ/PDY ile irtibat ve iltisak içinde olduğunu ve bu suretle anayasal düzene sadakatinin ortadan kalktığını ilgili ve ikna edici gerekçelerle kabul eden yargı mercilerince ulaşılan sonucun Anayasa'nın 15. maddesinde öngörülen durumun gerektirdiği ölçüyle bağdaştığı sonucuna ulaşmıştır. Neticede alınan tedbirlerin OHAL'in ilanına neden olan tehdit veya tehlikeyi bertaraf etmeye elverişli, bunun için gerekli, ulaşılmak istenen amaç ile orantılı olduğunu ve keyfîlik içermediğini tespit ederek OHAL döneminde temel hak ve özgürlüklerin kullanımının durdurulmasını ve sınırlandırılmasını düzenleyen Anayasa'nın 15. maddesindeki ölçütlere uygun olduğuna karar vermiş ve bir ihlalin bulunmadığı sonucuna varmıştır (N.E., §§ 129-149; A.S., §§ 131-152; Erkan Sezgin, §§ 111-130).

16. OHAL ilanına neden olan tehlikenin bertaraf edilmesine yönelik olduğu anlaşılan söz

konusu tedbirden kaynaklı olarak ileri sürülen ve yargılamanın usuli güvencelerine ilişkin olmayan temel hak ve hürriyetlere yönelik müdahale iddiaları müdahalenin sonuçları itibarıyla bir bütün hâlinde ele alınmış ve özel hayata saygı hakkı kapsamında incelenmiştir. Bu nedenle müdahalenin sebepleri üzerinden ve başkaca temel hak veya hürriyetler bağlamında ileri sürülen ihlal iddiaları yönünden ayrıca değerlendirme yapılmasına gerek görülmemiştir.

17. Somut başvurulara konu olan yargılama süreçlerinde verilen kararlarda, başvuruculaın ByLock ağına dâhil oldukları ve bu suretle FETÖ/PDY ile süregelen bir ilişki içerisinde bulundukları ortaya konulmuştur. İdari yargı kararlarında, adli soruşturma ve kovuşturma süreçlerinde yer alan olgu ve tespitlerden de yararlanılarak gerekçelerin oluşturulduğu görülmüştür. Bu bağlamda maddi gerçeğin her türlü şüpheden uzak şekilde belirlenmesini gerekli kılan ceza yargılamalarından farklı olarak olağanüstü hal ilanına neden olan tehlikenin bertaraf edilmesine yönelik alınan başvurulara konu tedbirlerin gerekliliği irtibat ve iltisak kavramları çerçevesinde idare mahkemelerince ilgili ve yeterli gerekçelerle açıklanmıştır.

18. Ayrıca başvuruculaın yargısal makamlar önünde delillerini sundukları, iddiada bulunma ve savunma haklarını herhangi bir engellemeyle karşı karşıya kalmadan kullandıkları, bu suretle yargılamalarda usule ilişkin güvencelerin sağlandığı görülmüştür. Darbe teşebbüsünün faili olan FETÖ/PDY ile irtibatlı veya iltisaklı olunduğunu göstermesi açısından yeterli kabul edilen ByLock uygulamasının başvurucular tarafından kullanıldığına ilişkin olarak açıklanan gerekçelerin ilgili ve yeterli olduğu, incelenen başvuruların koşullarında alınan tedbirin OHAL'in ilanına neden olan tehdit veya tehlikeyi bertaraf etmeye elverişli, bunun için gerekli, ulaşılmak istenen amaç ile orantılı olduğu ve keyfîlik içermediği değerlendirilmiştir. Dolayısıyla OHAL koşullarında durumun gerektirdiği ölçünün korunduğu sonucuna varılmıştır.

19. Netice itibarıyla başvuruculaın ByLock uygulamasını kullandığına ilişkin tespiti içeren delillere dayanan mevcut başvurularda N.E., A.S. ve Erkan Sezgin kararlarından ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

20. Açıklanan gerekçelerle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Diğer İhlal İddiaları

21. Başvuruculardan bir kısmı, özel hayata saygı hakkının yanı sıra Anayasa'da güvence altına alınan masumiyet karinesi ile irtibat ve iltisakı gösteren delillerle veya sebeplerle bir ilgisi olmayan diğer bazı hak ve özgürlüklerinin ihlal edildiğini de ileri sürmüştür. Başvuruculaın bir kısım iddiaları yönünden Komisyonca kabul edilemezlik kararları verilmiştir. Özel hayata saygı hakkı ile Komisyonca karar verilen iddialara konu olan diğer olay ve olgular, başvuruculaın ihlal iddiaları ve başvurulara konu temel şikâyetlere ilişkin yukarıda yapılan tespitler birlikte değerlendirildiğinde diğer şikâyetlerin -açıkça dayanaktan yoksun olması, süre koşulu ve başvuru yollarının tüketilmemesi de dâhil olmak üzere- kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir (N.E., §§ 150-152; A.S., §§ 153-155; Halit İnciroğlu [GK], B. No: 2023/38006, 29/5/2025, §§ 157-165).

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. Kamuya açık belgelerde kimliğinin gizli tutulmasını talep eden başvurucunun talebinin KABULÜNE,

C. 1. Özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Diğer ihlal iddialarının kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

D. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetlerine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvuruculaların yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA,

E. Diğer başvurucular tarafından yapılan yargılama giderlerinin üzerlerinde BIRAKILMASINA 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

HÜSEYİN GÜÇLÜ (2)

B. No: 2022/2748 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/2748

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

HÜSEYİN GÜÇLÜ BAŞVURUSU (2)

(Başvuru Numarası: 2022/2748)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Yusuf KARABULAK

Başvurucu : Hüseyin GÜÇLÜ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ceza infaz kurumunda hükümlü olarak bulunan başvurucunun aynı ceza infaz kurumunda bulunan kişilere gönderdiği mektuplarda yer alan ifadelerden dolayı disiplin cezasıyla cezalandırılması nedeniyle ifade özgürlüğünün ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, olay tarihinde devletin egemenliği altında bulunan topraklardan bir kısmını devlet idaresinden ayırmaya çalışma suçundan hükümlü olarak İzmir 2 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Ceza İnfaz Kurumu) bulunmaktadır.

3. Başvurucunun barındığı Ceza İnfaz Kurumunda 16/8/2021 tarihinde havalandırma bahçesine çıkan S.K.nın odasına alınırken yapılan üst aramasında çorabının içinde dört adet üzerinde yazılar olan kâğıt parçaları bulunmuştur. Ceza İnfaz Kurumu olaya ilişkin soruşturma başlatmış ve S.K. alınan savunmasında; kâğıt parçalarının kendisinin olmadığını, ismini Hüseyin olarak hatırladığı birisinin verdiğini söylemiştir. Notlarda yer alan yazıların Kürtçe olduğu ve kişilere kod isimleri ile hitap edildiği görülmüştür. Kâğıtlara ilişkin yapılan çeviriler şu şekildedir:

"[Birinci Mektup] Heval Bejav Merhaba, İyi olman dileğiyle slm ve sevgiler. Senin ve bütün arkadaşların diriliş bayramı kutlu olsun. Evet sizden kurtuldum burada rahatlık var. Ben ve Savaş konuların içine giriyoruz. Adam her sefer silahla olmaz diyor. Tam klasik devlet

feraseti taş gibi kafasına bir şey girmiyor kendini kader mahkûmu gibi görüyor. Zehranın yazdıkları aileye ulaştı tekrar Allah razı olsun. Gönderdiğiniz fakslarda ellerine ulaşmış. Slmlarını iletiyor ve üzüntülerini dile getirdiler hücreye girdiğimiz için mektup Sezginin eline geçtiği zaman arama gitsin konuşsun gönderdiğim faksı sorsun ve üzerinde dursun. Sabah erken kalkıyorum okumaya başlıyorum bazen mektup yazıyorum. Yazma işi olmadığı zaman kitap okuyorum. Spor yapıyorum hoşçakal görüşürüz. Slm ve saygılar/piro"

"[İkinci Mektup] Dilovan arkadaş iyi günler, Ben başmemurla sevk konusunu konuşacağım. F tipine gitmek için ne zaman dilekçe verelim diye ne zaman kürdistana gitmek için yolumuz açılacak kürdistana gitmek bizim için daha iyi olacak ama f ye gitmeye mecbur bıraktılar. İstiyorsanız f ye verebilirsiniz. Siz bilirsiniz dediler. Geçen mektupta Balıkesirde bir arkadaşın sevki çıkmıştır. Bitlis ahlatta herhalde biz sevk yazdığımız zaman çıkmıştı çünkü mektup haziranda yazılmıştı. Dirok ve Serhata slm söyle notlarımı A-21 E sağlam yolla. Hoşça kal slm ve saygılar/Piro Bazen savaşla konuşun tam devletçi bir adam ama ne yapalım malımız bu."

"[Üçüncü Mektup] Demhat/Bedran arkadaş iyi günler. İyi olmanız dileğiyle senin ve yanındaki bütün cengaverlerin diriliş bayramını kutluyor ve özgür günlere vesile olmasını diliyorum. Geçmiş olsun dilerim ki bir sıkıntın yoktur. İsteyelim ki sizin o tarafa gelip bir slm vereyim size ama olmadı. Başmemurla görüşecem ama gelmeye niyeti yok. Dün Arman arkadaşa yazdığım notta sana slm gönderdim hücre bir yönden senin dediğin gibi iyi oldu. Biraz nefes alalım doğrusu yıllar ister istemez biraz ağırlık yapıyor."

"[Dördüncü Mektup] Cudi arkadaş iyi günler. Senin ve savaşlarının iyi olması dileğiyle senin ve bütün arkadaşların diriliş bayramını kutluyor ve özgür kürdistana vesile olmasını diliyorum. Hacı arkadaşın durumu nasıl ameliyatı nasıl geçti. Çok slmlarımı söyle tanrı şifasını versin. Slm söyle Bende idare ediyorum hücreyi özlemiştim. Xalo arkadaşın durumu nasıl fırsatın olduğunda çok slmlarımı söyle haydi hoşça kal kendine ve arkadaşlara iyi bak, Slm ve Saygılar Piro"

4. Disiplin soruşturması kapsamında yapılan incelemede S.K.ya notu verenin aynı blokta kalan başvurucu olduğu tespit edilerek başvurucuya savunma vermesi gerektiği aksi takdirde bu hakkından vazgeçmiş sayılacağı yazılı ve sözlü olarak tebliğ edilmiştir. Ceza İnfaz Kurumu yapılan tebliğe karşın başvurucunun savunma hakkını kullanmadığını belirtmiştir.

5. Ceza İnfaz Kurumu Disiplin Kurulu Başkanlığı (Disiplin Kurulu) disiplin soruşturması sonucunda başvurucunun idareden habersiz mektup göndermeye çalışarak ''Senin ve bütün arkadaşların diriliş bayramını kutluyor ve özgür kürdistana vesile olmasını diliyorum, ne zaman kürdistana gitmek için yolumuz açılacak kürdistana gitmek bizim için daha iyi olacak.'' şeklinde PKK silahlı terör örgütüne yönelik övücü ve destekleyici ifadeler kullandığını tespit etmiştir. Bunun üzerine başvurucu hakkında 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 44. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (l) bendinde düzenlenen suç örgütlerinin eğitim ve propaganda faaliyetlerini yapma veya yaptırma eylemini gerçekleştirdiği gerekçesiyle 11 gün hücreye koyma disiplin cezası verilmesine, kâğıtlar üzerinde ele geçen S.K.ya ise idareden habersiz mektup gönderme eyleminden dolayı kınama disiplin cezası verilmesine 2/9/2021 tarihinde karar verilmiştir.

6. Başvurucu, Disiplin Kurulunun kararına karşı Karşıyaka 2. İnfaz Hâkimliğine (İnfaz Hâkimliği) şikâyette bulunmuştur. Şikâyet dilekçesinde başvurucu; disiplin soruşturması

kapsamındaki savunma dilekçesini sayımı yapan personele teslim ettiğini, daha önce benzer bir olaya ilişkin suç duyurusunda bulunduğunu, Ceza İnfaz Kurumunca iç mektuplaşma imkânının fiilen engellendiğini, bu sebeple farklı iletişim yolu denendiğini belirtmiştir. Gönderilen kâğıtlarda örgüt propagandası taşıyan herhangi bir ifade kullanılmadığını savunan başvurucu; kürdistan kelimesinin tarih ve coğrafya kaynaklarında yer aldığını, yapılan eylemin idareden habersiz mektup göndermek olduğunu, verilen cezanın ölçülü olmadığını iddia etmiştir.

7. Başvurucu, İnfaz Hâkimliği önünde yaptığı savunmada; iletişim haklarının haksız olarak ihlal edildiğini, bu nedenle mecburen iletişim için farklı yollar denemeye çalıştığını, yakalanan notların da bu kapsamda olduğunu, notların propaganda amaçlı olmadığının not içeriklerinden anlaşılabileceğini belirterek verilen disiplin cezasının kaldırılmasını talep etmiştir. İnfaz Hâkimliği başvurucunun şikâyetini 11/11/2021 tarihinde reddetmiştir. İnfaz Hâkimliği başvurucunun eylemini 5275 sayılı Kanun'un 44. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (ı) bendinde düzenlenen firar etme veya tünel kazma olarak tanımlamış ve eylemin sübuta erdiğine kanaat getirmiştir. Gerekçeli kararının ilgili kısmı şöyledir:

"16/08/2021 tarihinde A Blok Üst Tek-5 odasında bulunan [S.K.]nin 10:00-11:00 saatleri arası bahçe saatinde 1. Kısım havalandırma bahçesine alındığı, saat 11:00 sularında tekrar odasına alınırken yapılan üst aramasında çorabının içinde 4 adet üzerinde yazılar olan kâğıt parçalarının bulunduğu, [S.K.ye] sorulduğunda kendisinin olmadığını, birisinin verdiğini söylediği, ancak kimin verdiği sorulduğunda cevap vermediği, alınan 4 adet kâğıt parçasının incelenmek üzere kurum idaresine teslim edildiği tutulan tutanaktan tespit edilmiştir.

5275 sayılı Kanunun 44/3-ı maddesine göre 15 gün süre ile hücreye koyma cezasını gerektiren eylem "firar etmek veya tünel kazmak" şeklindedir.

Hakimliğimizce yapılan incelemede; olay tutanağı, savunma, muhakkik raporu, kurul kararı ve tüm dosya birlikte değerlendirildiğinde, hükümlünün atılı suçu işlediğinin sabit olduğu anlaşıldığından, hükümlünün itirazının reddine, verilen cezanın onanmasına yönelik aşağıdaki şekilde karar vermek gerekmiştir.

...

2- ... Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanunun 44/3-ı maddesi gereğince "15 gün süre ile hücreye koyma cezası" ile cezalandırılmasına dair kararın 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 48/3-a maddesi gereğince ONANMASINA,"

8. Başvurucu, İnfaz Hâkimliği kararına karşı şikâyet yolunda dile getirdiği benzer iddialarla itiraz kanun yoluna başvurmuştur. Karşıyaka 1. Ağır Ceza Mahkemesi, İnfaz Hâkimliği kararında herhangi bir isabetsizlik bulunmadığından bahisle anılan itirazı 6/12/2021 tarihinde reddetmiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Mahkememizce yapılan inceleme sonucu; verilen disiplin cezasının eylem ile orantılı olduğu, kurumun örgütsel haberleşmeyi önlemeye yönelik tedbirler almaları gerektiği, yazı içeriklerinde örgüt haberleşmesine ve propagandasına yönelik beyanlar bulunduğundan; Karşıyaka 2. İnfaz Hakimliğinin 11/11/2021 Tarih, 2021/901 Esas 2021/1767 Karar sayılı kararı ile hükümlü hakkında verilen kararın mevcut durum usul ve yasaya uygun olduğundan, itirazın reddine karar vermek gerekmiştir."

9. Başvurucu, nihai kararı 14/12/2021 tarihinde öğrendikten sonra 3/1/2022 tarihinde

bireysel başvuruda bulunmuştur.

10. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

11. Başvurucu adli yardım talebinde bulunmuştur. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

12. Başvurucu; öncelikle savunma alınmaksızın disiplin cezası verildiğini, cezanın eyleme karşılık orantılı olmadığını, söz konusu fiile karşılık verilebilecek en ağır cezanın kınama cezası olduğunu, örgütlü suç nedeniyle hükümlü olduğundan hareketle yeterli inceleme yapılmaksızın cezalandırma yoluna gidildiğini belirtmiştir. Başvurucu ayrıca, yasal yoldan mektupla kurum içinde haberleşmenin engellendiğini, nitekim bu şekilde arkadaşına gönderdiği bir mektubun yedi ay sonra teslim edildiğini, İnfaz Hâkimliği kararında isnat edilen firar etme veya tünel kazma fiilini işlemediğini ileri sürerek verilen disiplin cezasıyla gerekçeli karar hakkının, eşitlik ilkesinin, haberleşme hürriyetinin ve ifade özgürlüğünün ihlal edildiğini iddia etmiştir.

13. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvurucunun adil yargılanma hakkı ve haberleşme hürriyetinin ihlal edilip edilmediği noktasında Anayasa Mahkemesi tarafından yapılacak incelemede Anayasa ve mevzuat hükümleri doğrultusunda somut olayın kendine özgü koşullarının gözönüne alınması gerektiği ifade edilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı başvuru formundaki iddialarını tekrar ettiğini belirtmiştir.

14. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun şikâyetleri haberleşmenin engellenmesine değil mektupta kullandığı ifadelerin disiplin cezasına konu edilmesine ilişkindir. Bu nedenle başvurunun ifade özgürlüğü kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir (benzer yönde değerlendirme için bkz. Şeyhmus Ablak [1. B.], B. No: 2019/14529, 30/3/2023, § 22).

15. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

16. Ceza İnfaz Kurumunda izinsiz şekilde gönderilmek istenen mektupların içerikleri nedeniyle hakkında disiplin cezası uygulanan başvurucunun ifade özgürlüğüne bir müdahalede bulunulmuştur. Anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşulları yerine getirmediği müddetçe Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlalini teşkil edecektir. Anayasa'nın 13. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, ... yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ... demokratik toplum düzeninin ... gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

17. Müdahaleye dayanak olarak gösterilen 5275 sayılı Kanun'un 44. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (ı) bendinde firar etmek veya tünel kazmak disiplin cezasının düzenlendiği açıktır. Bununla birlikte disiplin cezası kararı ile yargı makamlarının kararlarının gerekçelerine bakıldığında başvurucunun cezalandırılan eyleminin firar etme veya tünel kazma değil idareden habersiz gönderdiği mektuplarda suç örgütlerinin propagandasını yapma olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre başvurucunun 5275 sayılı

Kanun'un 44. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (ı) bendi kapsamında değil aynı fıkranın (l) bendi kapsamında suç örgütlerinin eğitim ve propaganda faaliyetlerini yapma veya yaptırma eyleminden sorumlu tutulduğu ancak disiplin cezasını düzenleyen (ı) ve (l) bentlerinin sehven karıştırıldığı görülmektedir. İnfaz Hâkimliği kararındaki bu hatanın itiraz kanun yolu aşamasında giderilmeden ret kararı verildiği de aşikârdır (bkz. § 8). Bu durumda müdahalenin kanuni dayanağı konusunda tereddüt bulunduğu belirtilmelidir. Bununla birlikte eldeki başvuruda demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk ölçütü bakımından inceleme yapılmasında fayda olduğu değerlendirilmiştir. Öte yandan müdahalenin Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan kamu düzeninin korunması meşru amaçları kapsamında kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Temel hak ve özgürlüklere yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması ve orantılı bir müdahale olması gerekir (Bekir Coşkun [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, §§ 53-55; Mehmet Ali Aydın [GK], B. No: 2013/9343, 4/6/2015, §§ 70-72; Ferhat Üstündağ [1. B.], B. No: 2014/15428, 17/7/2018, § 45).

18. Herkes gibi hükümlü ve tutuklular da Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) ortak alanı kapsamında kalan temel hak ve hürriyetlerin tamamına (Mehmet Reşit Arslan ve diğerleri [2. B.], B. No: 2013/583, 10/12/2014, § 65) ve bu bağlamda ifade özgürlüğüne de sahiptir (Murat Karayel (5) [2. B.], B. No: 2013/6223, 7/1/2016, § 27). Öte yandan ifade özgürlüğünün mutlak bir hak olmadığı ve Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen sebeplerle sınırlandırılabileceği unutulmamalıdır. Bu bağlamda ceza infaz kurumunda bulunmanın kaçınılmaz sonucu olarak suçun önlenmesi ve disiplinin sağlanması gibi kurumda güvenliğin ve düzenin korunmasına yönelik kabul edilebilir gerekliliklerin olması durumunda, mahpusların sahip olduğu haklara sınırlama getirilebilecektir (Murat Karayel (5), § 29).

19. Disiplin suç ve cezaları yönünden genel hüküm niteliğinde olan 5275 sayılı Kanun'un 37. maddesi uyarınca, Kanun kapsamındaki bir disiplin suçunun oluşabilmesi ve cezasının uygulanabilmesi için sadece her bir disiplin suçu yönünden belirlenen özel hükümdeki şartların gerçekleşmesi yeterli olmayıp ayrıca 37. maddedeki şartların da gerçekleşmesi gerekmektedir. 5275 sayılı Kanun'un 37. maddesine göre ceza infaz kurumunda düzenli bir yaşamın sürdürülmesi, güvenliğin ve disiplinin sağlanması bakımından kanun, tüzük, yönetmelikler ile idarenin uyulmasını emrettiği veya gerekli kıldığı davranış ve tutumları, kusurlu olarak ihlal ettiğinde eyleminin niteliği ile ağırlık derecesine göre hükümlü hakkında kanunda belirtilen disiplin cezaları uygulanacaktır (AYM, E.2013/6, K.2013/111, 10/10/2013; Memiş Berber [1. B.], B. No: 2017/38744, 20/10/2021, § 22).

20. Bu doğrultuda Anayasa Mahkemesi, ceza infaz kurumunda yapılacak bir eylemin 5275 sayılı Kanun'un 39. ile 44. maddeleri arasında öngörülen disiplin suçunu oluşturduğu açık olsa dahi bu durumun disiplin cezası verilmesi için tek başına yeterli olmayacağını, eylemin ceza infaz kurumundaki güvenliği veya disiplini bozacak ya da düzenli yaşamın sürdürülmesini önleyecek şekilde gerçekleştirilmesi gerektiğini kabul etmiştir (AYM, E.2013/6, K.2013/111, 10/10/2013; Murat Karayel (5), §§ 43, 44; Cihat Özdemir [2. B.], B. No: 2015/214, 9/5/2018, § 22). Dolayısıyla somut olayda başvurucunun gönderdiği mektuplardaki ifadelerin kurumdaki güvenliği veya disiplini bozacak ya da düzenli yaşamın sürdürülmesini önleyecek nitelikte kabul edilmesinin mümkün olup olmadığı incelenmelidir.

21. Eldeki olayda başvurucu hakkında gönderilen mektupların içeriği nedeniyle disiplin cezası uygulanmıştır. İdarenin kararında, mektupların içeriğindeki hangi sözlerin suç

örgütlerinin eğitim ve propaganda faaliyetlerini yapma kapsamında kaldığı noktasında bir belirleme yoluna gidilmişse de kâğıtlarda yer alan ''Senin ve bütün arkadaşların diriliş bayramını kutluyor ve özgür kürdistana vesile olmasını diliyorum, ne zaman kürdistana gitmek için yolumuz açılacak kürdistana gitmek bizim için daha iyi olacak." şeklindeki ifadelerin PKK silahlı terör örgütünü nasıl övüp desteklediği konusunda bir izah gerektirdiği açıktır. Söz konusu gerekçe eksikliğinin yargı mercilerinin kararlarında da tamamlanmadığı, anılan ifadelerin disiplin suçu teşkil ettiğine ilişkin somut bir değerlendirmede bulunulmadığı görülmüştür.

22. İkinci olarak başvurucunun hukuka uygun olmayan yoldan mektup gönderme eylemini işlediği konusunda ihtilaf bulunmamaktadır. Eylemin bu hâliyle Ceza İnfaz Kurumunun düzen ve disiplinini bozacağında şüphe bulunmamakla birlikte başvurucunun idareden habersiz mektup gönderme eylemi yerine suç örgütlerinin eğitim ve propaganda faaliyetlerini yapma veya yaptırma eyleminden yukarıda açıklandığı üzere yeterli olmayan bir gerekçeyle cezalandırıldığı gözetildiğinde, disiplin cezasının kurum düzeni ve güvenliği üzerindeki etkisi yönünden de yargısal denetim safhasında yeterli bir gerekçenin oluşturulduğu söylenememektedir. Öte yandan hücre hapsi cezasının hukuka aykırı olduğu yönünde yapılan şikâyet başvurusunda İnfaz Hâkimliğinin 5275 sayılı Kanun'un 48. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca onama kararı vermesinin de ilgili gerekçe olmadığına dikkat çekmek gerekir (bu konuda benzer değerlendirme için bkz. Fatih Korkmaz ve Feyzullah Doğan [2. B.], B. No: 2022/39038, 15/10/2025, § 26; İzzethan Aykut [2. B.], B. No: 2022/41435, 11/6/2025, § 21).

23. Anayasa Mahkemesi ifade özgürlüğüne yapılan bir müdahalenin kamu makamları tarafından ortaya konulan gerekçelerinin ilgili ve yeterli olup olmadığını denetler (diğerleri arasından bkz. Kemal Kılıçdaroğlu [1. B.], B. No: 2014/1577, 25/10/2017, § 58; Bekir Coşkun, § 56; Tansel Çölaşan [1. B.], B. No: 2014/6128, 7/7/2015, § 56; Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri [GK], B. No: 2018/17635, 26/7/2019, § 120; Sırrı Süreyya Önder [GK], B. No: 2018/38143, 3/10/2019, § 60; hükümlü ve tutuklulara uygulanan disiplin cezaları bağlamında bkz. Eşref Arslan [2. B.], B. No: 2014/14655, 18/7/2018, §§ 50-54; Abdulhamit Babat (3) [1. B.], B. No: 2015/3370, 9/1/2020, §§ 33-37). Başvuru konusu olayda yargı makamlarının başvurucunun disiplin cezasına konu eylemini olayla ilgisi bulunmayan bir suç kapsamında değerlendirdiği, yapılan inceleme sonucunda ilgisiz bu eylemin sübuta erdiği yönünde sonuca vardığı ancak başvurucunun hangi ifade ve eylemlerinin söz konusu suçu oluşturduğunu açıklamadığı anlaşılmıştır. Sonuç olarak başvurucunun eylemi nedeniyle disiplin cezası ile cezalandırılmasının zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığı ilgili ve yeterli bir gerekçe ile gösterilememiştir. Bu nedenle başvurucunun ifade özgürlüğüne 11 gün hücreye koyma disiplin cezası verme suretiyle yapılan müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli olmadığı değerlendirilmiştir.

24. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

25. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile miktar belirtmeksizin maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

26. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu

ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

27. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup başvurucunun şikâyetinin kabulüne, reddine veya şikâyete konu defterlerin başvurucuya iade edilmesine karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

28. Ayrıca ihlalin niteliği dikkate alınarak başvurucuya net 30.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir. Başvurucu, maddi zarara ilişkin olarak bilgi/belge sunmadığından maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. İfade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin ifade özgürlüğünün ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Karşıyaka 2. İnfaz Hâkimliğine (E.2021/901, K.2021/1767) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucuya net 30.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

F. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MUHAMMET HAYR BEDEVİYE

B. No: 2022/16161 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/16161

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

MUHAMMET HAYR BEDEVİYE BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/16161)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Ali Erdem ŞAHİN

Başvurucu : Muhammet Hayr BEDEVİYE

Vekili : Av. Muhammed İkbal YAZAR

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, sınır dışı edilme kararı nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. 1987 doğumlu olan başvurucu Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşıdır. Başvurucu, olay tarihi itibarıyla yaklaşık dokuz yıldır Türkiye'de geçici koruma statüsüyle bulunmakta olup Suriye uyruklu eşi ve kızıyla Gaziantep'te ikamet etmektedir.

3. Somut olayda başvurucu, kimliğinin çalışmaması üzerine 8/11/2021 tarihinde Gaziantep Valiliği İl Göç Müdürlüğüne (Göç Müdürlüğü) başvurmuştur. Sistem sorgulamasında başvurucunun e-Devlet üzerinden yaptığı yol izni başvurusuna dayanak olarak gösterdiği üniversite kayıt işlemleri belgesinin sahte olduğu kanaatine ulaşılarak kolluk görevlilerine bildirimde bulunulmuştur. Başvurucu polis merkezinde şüpheli sıfatıyla alınan ifadesinde yaklaşık iki ay önce yol izni almak için Suriye uyruklu bir kişiye kimlik bilgileri ile telefonunu verdiğini ve bu kişinin yol iznini aldığını belirtmiştir. Ayrıca işlem karşılığında 250 TL verdiğini, sisteme bu belgeyi ilgili kişinin yüklemiş olabileceğini ancak kendisinin bu belge hakkında bilgi sahibi olmadığını beyan etmiştir.

4. Göç Müdürlüğü, başvurucu hakkında resmî belgede sahtecilik nedeniyle adli işlem yapıldığı gerekçesiyle 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 54. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendi (kamu düzeni veya kamu güvenliği ya da kamu sağlığı açısından tehdit oluşturanlar) uyarınca 9/11/2021 tarihinde sınır dışı etme kararı vermiştir. Anılan kararda ayrıca aynı Kanun'un 52. maddesine göre başvurucunun gidebileceği güvenli bir üçüncü ülkeye sınır dışı edilmesi veya gönüllü olması hâlinde menşe ülkesine çıkışının sağlanacağı belirtilmiştir.

5. Başvurucu 10/11/2021 tarihinde anılan işleme karşı Gaziantep 1. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) iptal davası açmıştır. Başvurucu dilekçesinde; öncelikle ailesiyle Bursa'da ikamet eden bacanağını ziyaret etmek amacıyla seyahat izin belgesine ihtiyaç duyduğunu, bu konuda Göç Müdürlüğüne başvurduğunu ancak başvurusunun akıbetini öğrenemediğini belirtmiştir. Ardından Göç Müdürlüğü önünde yanına gelen Suriye uyruklu bir kişinin 250 TL karşılığında yardım teklif etmesi üzerine cep telefonu ile kimliğini bu kişiye verdiğini, telefon üzerinden yapılan işlemler neticesinde seyahat izin belgesini aldığını ve ailesiyle Bursa'da bir hafta kaldıktan sonra herhangi bir sorun yaşamadan Gaziantep'e döndüklerini ifade etmiştir. Başvurucu, son olarak sisteme yüklenen belgeden haberdar olmadığını ve evrakta sahtecilik suçunun unsurlarının oluşmadığını ileri sürmüştür.

6. Mahkemece 20/1/2022 tarihli kararıyla dava kesin olarak reddedilmiştir. Karar gerekçesinde ilk olarak başvurucu hakkında adli soruşturmanın devam ettiğine ancak sınır dışı işlemi için eylemin mutlaka suç niteliği taşıması ve bunun yargı kararıyla sabit olması zorunluluğunun bulunmadığına dikkat çekilmiştir. Ardından idarenin kamu düzeninin korunması için yaptığı sınır dışı işlemlerinde geniş takdir yetkisine sahip olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda somut olayın koşulları ile başvurucunun ikrarı gözetildiğinde eylemin tek başına kamu düzenini bozucu nitelikte olduğu ve bu durumun yol izin belgesi almaya çalışan yabancı uyruklu kişilerin geneline yaygın bir uygulama hâline gelmesi durumunda karmaşa ve güvensizlik ortamı oluşturacağı belirtilmiştir. Ayrıca işlemin başvurucunun menşe ülkesi olan Suriye'ye sınır dışı edilmesini kapsamadığına ancak gönüllü olması durumunda menşe ülkesine çıkışının yapılması yönünde olduğuna vurgu yapılmıştır. Nihayetinde dava konusu sınır dışı işleminde hukuka aykırılık bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

7. Başvurucu, nihai kararı 28/1/2022 tarihinde öğrendikten sonra 10/2/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

8. Öte yandan başvurucu hakkında resmî belgede sahtecilik suçu yönünden yürütülen soruşturma neticesinde Gaziantep Cumhuriyet Başsavcılığı 29/11/2023 tarihinde kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar vermiştir. Kararda öncelikle resmî belgede sahtecilik suçu yönünden başvurucunun sisteme yüklediği belgenin aslına ulaşılamaması nedeniyle sahte olup olmadığı hususunda bir inceleme yapılamadığı belirtilmiştir. Ardından resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan suçu ile ilgili olarak bu belgeyi düzenlemekle görevli memurun beyanla yetinmeyerek araştırma yapma mecburiyetinin bulunduğuna vurgu yapılmıştır. Nihayetinde sadece sahte ve geçersiz beyanda bulunmakla söz konusu suçun oluşmayacağı ve ilgili kamu biriminin araştırma mecburiyeti çerçevesinde yaptığı inceleme sonucunda sisteme yüklenen belgenin gerçeği yansıtmadığının anlaşıldığı ifade edilerek resmî belgede sahtecilik suçunun unsurlarının gerçekleşmediği sonucuna varılmıştır.

9. Ayrıca Göç Müdürlüğü, sınır dışı etme kararına atıfla ve kamu düzeni açısından tehdit

oluşturduğu gerekçesiyle 9/11/2021 tarihinde başvurucunun altı ay süreyle idari gözetim altına alınmasına karar vermiştir. Başvurucu söz konusu karara karşı Gaziantep 2. Sulh Ceza Hâkimliğine (Hâkimlik) 10/11/2021 tarihinde başvurmuştur. Hâkimlik tarafından 16/11/2021 tarihinde idari gözetim kararının kaldırılmasına kesin olarak karar verilmiştir. Karar gerekçesinde, başvurucu hakkında devam eden bir adli süreç bulunsa da başvurucunun dolandırıcılık suçunun mağduru pozisyonunda olabileceğine ve hakkında koruma tedbirlerine hükmedildiğine dikkat çekilerek idari gözetim şeklindeki işlemin ölçülü olmadığı sonucuna varılmıştır.

10. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

11. Başvurucu; uzun süredir eşi ve çocuğuyla Türkiye'de yaşadığını, anne ve babasına da bakma yükümlülüğünün bulunduğunu, sınır dışı kararının ölçüsüz olduğunu ve bu karardan tüm ailesinin etkileneceğini belirterek aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; mevcut müracaatta başvurucunun temel hak ve özgürlüklerinin ihlal edildiğine yönelik şikâyetleri incelenirken Anayasa ve mevzuat hükümleri doğrultusunda somut olayın kendine özgü koşullarının gözönüne alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

12. Anayasa'nın 20. maddesiyle güvence altına alınan aile hayatı hâlihazırda mevcut, gerçek, fiilen yakın ve kişisel bağların kurulduğu aile birlikteliklerini içermektedir (Oksana Chıcheıshvılı [1. B.], B. No: 2014/19023, 20/12/2017, § 31).

13. Sınır dışı veya yurda giriş yasağı nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddialarını içeren başvuruların incelenmesinde çözümlenmesi gereken ilk husus, işlemin tesis edildiği tarihte yabancı kişinin bulunduğu ülkede bir özel ve/veya aile hayatının mevcut olup olmadığının ortaya konulmasıdır (Peri Kırık [2. B.], B. No: 2015/19795, 9/1/2019, § 32; A.A.A. [1. B.], B. No: 2018/36516, 15/3/2022, § 43). Sınır dışı etme ve ülkeye kabul ile ilgili başvurularda aile kavramının çekirdek aile olarak yani çiftler arasındaki ilişkiler ile ebeveyn ve küçük çocuklar arasındaki ilişkileri kapsayacak şekilde ele alınması gerekmektedir (Sherapat Yagmyrova [2. B.], B. No: 2017/11905, 21/7/2020, § 39). Dolayısıyla başvurucunun uzun süredir eşi ve çocuğuyla birlikte ülkemizde yasal olarak ikamet ettiği gözetildiğinde eldeki olaya konu işlem tarihinde aile hayatının mevcut olduğu kabul edilmelidir.

14. Bunun yanında yetişkin çocukların ise aileye bağımlı ve muhtaç olduklarının ispat edilebildiği ölçüde aile kavramına dâhil edilebilmeleri mümkündür (Sherapat Yagmyrova, § 39). Bu bağlamda aynı zamanda yetişkin olan başvurucu, anne ve babasına bakmakla yükümlü olduğunu iddia etmişse de başvuru dosyasına söz konusu iddiasını ispat edici nitelikte herhangi bir bilgi veya belge sunamadığından anılan iddiasının aile hayatına saygı hakkından değerlendirilmesi mümkün değildir. Bu doğrultuda başvuru, sınır dışı etme kararı nedeniyle başvurucunun eşi ve çocuğundan ayrı kalacağı yönündeki şikâyetleriyle sınırlı olarak aile hayatına saygı hakkı kapsamında incelenmiştir.

15. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

16. Başvuru konusu olayda başvurucu hakkında sınır dışı etme kararı verilmiştir. Anılan

müdahale 6458 sayılı Kanun çerçevesinde yapılmıştır. Dolayısıyla dayanak düzenlemenin kanunilik ölçütünü karşıladığı ve kamu düzeninin korunmasının sağlanmasına yönelik meşru amacının bulunduğu açıktır. Bu belirlemenin ardından müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olup olmadığı yönünden inceleme yapılacaktır (ilgili hukuk ve kriterlerin detayları için bkz. Peri Kırık, §§ 18-27, 39-48; A.G. [2. B.], B. No: 2018/6143, 16/12/2020, §§ 18-31, 45-54; Gulnura Toktomambetova [1. B.], B. No: 2018/29906, 15/3/2022, §§ 62, 63; A.A.A., §§ 48-53; Demet Hussen Najem [2. B.], B. No: 2019/438, 27/7/2022, §§ 41, 42).

17. Devletlerin uluslararası hukuktan kaynaklanan yabancıların ülkeye giriş yapmasını ve ikamet etmesini kontrol etme ve gerektiğinde ülkedeki yabancıları sınır dışı etme konusunda geniş takdir yetkileri bulunmaktadır. Devletin egemenliğinden kaynaklanan anılan denetleme yetkisi, bu konuyla ilgili konulmuş kanun hükümlerine aykırı davrananlara caydırıcı yaptırımlar uygulanmasını da doğal olarak içermektedir. Bununla birlikte yabancının ülkede aile hayatının varlığının ve/veya özel hayata ilişkin güçlü bağlarının mevcut olduğunun ortaya konulduğu durumlarda aile ve özel hayatı ile sınır dışı veya yurda giriş işleminin uygulanması bağlamında gözetilen kamusal menfaat arasında adil bir denge kurulması gerekmektedir (Peri Kırık, §§ 47, 48; A.G., §§ 50, 51; A.A.A., §§ 53, 54).

18. Bununla birlikte yargı makamlarının temel hak ve özgürlüklerin keyfîliğe karşı gerçekten ve etkili şekilde korunmasını sağlama görevleri gereği kamu makamlarınca müdahale ile ilgili olarak ileri sürülen sebepleri inceleyerek konuyla ilgili beyanların neden kabul edildiği veya reddedildiğine dair gerekçelerini kararlarında göstermeleri zorunludur (Nargıza Gulamova [1. B.], B. No: 2020/33373, 30/3/2023, § 22; A.G., §§ 50-54; A.A.A., §§ 50-57).

19. Somut olaya konu müdahale başvurucu hakkında resmî belgede sahtecilik suçundan başlatılan savcılık soruşturmasının idarece ilgili suçtan gerçekleştirilen adli bir işlem olarak kabul edilmesi nedeniyle yapılmıştır (bkz. § 4). Ancak anılan soruşturma neticesinde başvurucu hakkında kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar verilmiştir. Sınır dışı kararına atıfla alınan idari gözetim kararı ise başvurucunun dolandırıcılık suçunun mağduru olabileceği ve müdahalenin ölçüsüz olduğu gerekçesiyle yargı yolunda kaldırılmıştır (bkz. §§ 8-9). Buna göre başvurucu hakkında gerek müdahale tarihi itibarıyla gerekse savcılığın karar tarihi itibarıyla bahse konu suç yönünden olumsuz anlamda sonuç doğuran ya da doğurabilecek herhangi bir adli işlem bulunduğu söylenemez.

20. Diğer yandan Mahkeme; müdahaleyi Göç Müdürlüğünün anılan gerekçesinden farklı olarak başvurucunun soruşturma sürecindeki beyanı, idarenin takdir yetkisi ve yol izni için başvurulabilecek bu gibi eylemlerin genele yayılması hâlinde oluşturabileceği sakıncalar üzerinden ele alarak kamu düzenini bozucu nitelikte olduğunu kabul etmiştir (bkz. § 6). Mahkeme kararında, başvurucunun aile hayatının kapsamına ve aile yaşantısına ilişkin iddialarına yönelik herhangi bir değerlendirme yapılmadığı görülmüştür. Ayrıca başvurucu hakkında kullanılan takdir yetkisinin orantılı olup olmadığına ilişkin daha ileri bir değerlendirmenin yapılmadığı, başvurucunun aile yaşantısını doğrudan etkileyebilecek bir idari işlemin hukukiliği incelenirken ortaya konulması gerekli olan yeterli ve ciddi bilgilerin var olup olmadığının tartışılmadığı anlaşılmıştır. Başvurucu hakkında verilen takipsizlik kararı da gözönüne alındığında, işlemin başvurucunun aile hayatı üzerinde meydana getireceği olumsuz etkiler dikkate alınmadan ve bu anlamda ilgili ve yeterli gerekçeler açıklanmadan hüküm kurulduğu değerlendirilmiştir (benzer değerlendirmeler için bkz. Hasan Elhalil [1. B.], B. No: 2021/14968, 31/10/2024, § 18). Ayrıca kararda, başvurucunun

yol izni bitiminde ikamet adresine sorunsuz bir biçimde döndüğüne ilişkin beyanının aksini gösterir, bir diğer ifadeyle kamu düzeninin bozulduğuna dair somut bir değerlendirmeye de rastlanılmamıştır. Son olarak benzer yöntemlerin yaygınlık kazanması üzerinden yapılan soyut yorumun bireysel nitelikteki bir eyleme özgülenemeyeceği de açıktır. Bu nedenle Mahkemenin şu hâlde başvurucunun iddialarının neden kabul edildiğine veya reddedildiğine dair gerekçesini kararında gösterme yükümlülüğüne uygun hareket ettiğini kabul etmek mümkün olamamıştır (bkz. § 18).

21. Ayrıca sınır dışı etme işleminin gerekçesinin Mahkeme tarafından farklılaştırılması ve bu gerekçeyle verilen kararın kesin nitelikte olduğu gözetildiğinde yargı kararıyla söz konusu farklılaştırılmış gerekçeden haberdar olan başvurucunun bu bağlamda çelişebildiği söylenemez. Dolayısıyla somut olayda aile hayatına saygı hakkının gerektirdiği usuli güvencelerin yerine getirildiği ve özenli bir yargılama yapıldığını da kabul etmek mümkün olmamıştır (özel hayata saygı hakkının usulü güvencelerinin değerlendirildiği karar için bkz. A.K. [2. B.], B. No: 2019/19453, 30/4/2025, § 18).

22. Netice itibarıyla başvuru konusu olayda idari ve yargısal kararlar aile hayatına saygı hakkı bağlamında ilgili ve yeterli gerekçe içermediği gibi kamu düzeninin korunması hususundaki kamusal menfaat ile başvurucunun aile hayatına saygı hakkı arasında bir dengelemeyi de sağlamadığı sonucuna varılmıştır (benzer kararlar için bkz. K.A. [2. B.], B. No: 2017/38596, 19/10/2021; N.O. [1. B.], B. No: 2018/36798, 17/11/2021; Nargıza Gulamova, § 27; Musa Polat [2. B.], B. No: 2021/2290, 27/11/2024).

23. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

24. Başvurucu, ihlalin tespiti ile yeniden yargılama yapılması talebinde bulunmuştur.

25. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin aile hayatına saygı hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Gaziantep 1. İdare Mahkemesine

(E.2021/1102, K.2022/50) GÖNDERİLMESİNE,

D. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için YASAL FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

EMİN GÜRSES

B. No: 2022/16901 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/16901

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

EMİN GÜRSES BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/16901)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Şermin BİRTANE

Başvurucu : Emin GÜRSES

Vekili : Av. Gülten Sevil ÖZTÜRK

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, tapu iptal ve tescil olmadığı takdirde tazminat talebiyle açılan davada kararın sonucunu değiştirebilecek nitelikteki esaslı iddianın karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu; Balçık köyü tüzel kişiliği adına tapuda kayıtlı bulunan taşınmazları köy tüzel kişiliğinden toplam 350.000 TL nakit ödeme yapmak suretiyle 12/12/2002 tarihinde satın aldığından bahisle taşınmazların adına tescili, bunun mümkün olmaması hâlinde rayiç bedellerinin tarafına ödenmesi istemiyle 8/8/2014 tarihinde Gebze 3. Asliye Hukuk Mahkemesinde (Asliye Hukuk Mahkemesi) dava açmıştır.

3. Başvurucu 8/8/2014 tarihli dava dilekçesinde özetle dava konusu taşınmazları köy tüzel kişiliğinden satın aldığını, devamında tescilini sağlamak üzere ilgili tapu müdürlüğüne müracaat edip devir ve tescil harçlarını yatırdığını ancak tescilin gerçekleştirilemediğini belirtmiştir. Bundan sonra yürürlüğe giren kanun kapsamında taşınmazların mülkiyetinin Gebze Belediyesine devredildiğini, adı geçen belediyeye müracaat edildiğinde ise taşınmazların devredilmesinin mümkün olmadığının bildirildiğini belirterek taşınmazların kendi adına tescilini talep etmiştir.

4. Başvurucu; köy muhtarı ile kendisi arasında imzalanan 11/12/2002 tarihli protokol, 12/12/2002 tarihli köy salma makbuzu fotokopisi ile Gebze 2. Noterliği tarafından onaylı köy ihtiyar heyetinin yedi parselin 350.000 TL bedel karşılığında başvurucuya satışına karar verildiği, satış bedelinin tahsili ile tapudaki tescil işlemlerinin yapılması için köy muhtarına yetki verildiğine dair 12/12/2002 tarihli kararının fotokopisini sunmuştur. 11/12/2002 tarihli protokolün en altında ise "taraflar her ne kadar bu sözleşmeye sadık kalmış ise de; söz konusu satışın yapılması hukuken olanaksız olduğu için protokol hükümsüz hale geldi. Bu nedenle protokol gereğince verilen çekler ve nakit ödeme alıcıya iade edildi." ibaresi bulunmaktadır. Ayrıca köy muhtarının tapu müdürlüğüne hitaben yazdığı 13/12/2002 tarihli yazıda taşınmazların satışına dair makbuzun sunulduğu belirtilerek tapuda alıcı adına tescilin yapılması talep edilmiştir.

5. Asliye Hukuk Mahkemesince Gebze Kaymakamlığı ve belediyeden gerekli belgeler istenilmiş; taşınmazların dava tarihi itibarıyla değer tespiti, ödendiği ileri sürülen bedelin güncellenmesi için keşif ve bilirkişi incelemeleri yaptırılmıştır. Ayrıca köy kayıtları üzerinde inceleme yapılması için Gebze Kaymakamlığına müzekkere yazılmış; Gebze Kaymakamlığının söz konusu satış için verilmiş kaymakamlık onayı bulunmadığını, kendi arşivleri olmadığı için belgelerin belediyenin arşivinde saklandığını belirtmesi üzerine Asliye Hukuk Mahkemesince bilirkişiye görev verilerek arşivde inceleme yapması talep edilmiştir.

6. 26/4/2019 tarihli bilirkişi raporunda belge asıllarına ulaşılamadığı, ödemenin yapıldığı yıla ilişkin kayıtların ve köy karar defterinin bulunamadığı, bulunan belgeler arasında da başvurucu tarafından yapılan ödemeye karşı verilen köy makbuzunun hem koçanının hem de makbuzun (üzerinde iptal yazılmış hâlde) arşivde olduğu belirtilmiştir. Söz konusu bilirkişi raporunun ekinde iptal edilen salma makbuzunun 1. ve 2. suretinin fotokopisinin Asliye Hukuk Mahkemesine sunulduğu ifade edilmiştir.

7. Asliye Hukuk Mahkemesi 18/6/2019 tarihinde davanın reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Dava konusu taşınmazlar 8/4/1999 tarihinde 1508 numaralı parselden ifraz edilerek Balçık Köyü Tüzel Kişiliği adına tapuda tescil edilmiş ve 27/03/2014 tarihi itibariyle Gebze Belediyesi adına devredilmiştir. 442 sayılı Kanun'un 44. maddesinin 3. bendi dava konusu taşınmazların köy ihtiyar meclisi tarafından satışına izin vermekte olup taşınmazların davacı adına tescil edilebilmesi için yapılan satışın ayrıca Kaymakamlık tarafından onaylanması ve bedelinin davacı tarafından ödendiğinin ispat edilmesi gerekmektedir. Mahkememizce Gebze Kaymakamlığı'na müzekkere yazılmış, taşınmazların köy ihtiyar heyeti tarafından satışının Kaymakamlık tarafından onaylandığına ilişkin bir belgeye ulaşılamamıştır. Yine Mahkememizce mali müşavir bilirkişiden alınan rapor ile davacının bu bedeli ödediği tespit edilememiş ve Gebze Belediyesi tarafından dosyaya ibraz edilen 02/06/2015 tarihli yazı cevabı ile de; davacı adına düzenlenen köy salma makbuzunun iptal edildiği bildirilmiştir. Her ne kadar talimat Mahkemesi aracılığıyla dinlenen M.H.Ö. tarafından davacının taşınmazların satış bedellerini ödediği beyan edilmiş ise de; 6100 sayılı HMK'nın 200/1 maddesi gereğince miktar itibariyle bu bedelin ödendiği hususunun tanıkla ispatı mümkün değildir. Somut olayda; aynı Yasa'nın 203. maddesindeki senetle ispat zorunluluğunun istisnaları da bulunmamaktadır. Kaldı ki, bu bedelin davacı tarafça ödenmiş olması halinde köy salma makbuzunun davacıda olması ve dosyaya ibraz edilmesi gerekmekte olup aksine makbuzun her iki nüshası da Gebze Belediyesi arşivindedir. Dolayısıyla satış karşılığında ödenen bedele ilişkin iptal edilen köy salma makbuzu ile davacı tarafça taşınmazların satış bedellerinin ödendiği yazılı delille ispatlanamadığından ve ayrıca taşınmazların satışına

Kaymakamlıkça verilen onay bulunmadığından davacının davasının reddine karar vermek gerekmiş(tir)."

8. Karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulması üzerine Sakarya Bölge Adliye Mahkemesi 1. Hukuk Dairesince 2/3/2020 tarihinde istinaf başvurusunun esastan reddine temyiz kanun yolu açık olmak üzere karar verilmiştir. Karar gerekçesinde; taşınmazların satışına dair kaymakamlık onayı bulunmadığı, köy salma makbuzunun her iki nüshasının davalı belediyede olduğu ve makbuzun iptal edilmiş olduğunun anlaşıldığı, satış bedellerinin başvurucu tarafından ödendiği iddiasının yazılı olarak ispat edilemediği belirtilmiştir.

9. Başvurucunun temyizi üzerine karar Yargıtay 7. Hukuk Dairesinin 14/12/2021 tarihli kararıyla onanmıştır.

10. Başvurucu, nihai kararı 13/1/2022 tarihinde öğrendikten sonra 3/2/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

11. Başvurucu; köy salma makbuzunun iptal edildiğine dair hiçbir bilgi ve belge sunulmadığını, belediye arşivinde bulunan makbuzun da Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından incelettirilmediğini, ödediği bedelin iadesi ile ilgili iddialarının dikkate alınmadan davanın reddine karar verildiğini belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

12. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde başvurucunun adil yargılanma hakkının ihlal edilip edilmediği konusunda inceleme yapılırken Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü koşulları dikkate alınarak bir inceleme yapılması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı başvuru formundaki iddialarını tekrar etmiştir.

13. Başvuru adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı yönünden incelenmiştir.

14. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

15. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının, davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

16. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan merciinin, yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına

yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciinde ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Mehmet Yavuz [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

17. Asliye Hukuk Mahkemesi bilirkişilerden rapor almış olup davaya konu taşınmazların satışına dair kaymakamlık tarafından verilen onayın bulunmaması, köy salma makbuzunun her iki nüshasının davalı belediyede olması ile makbuzun iptal edilmesi gerekçesiyle davayı reddetmiştir. Ayrıca kararda taşınmazların satış bedellerinin başvurucu tarafından ödendiği iddiasının 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu uyarınca yazılı olarak ispat edilemediği gerekçesi yer almıştır.

18. Bununla birlikte başvurucunun yargılama mercilerine sunduğu belgelerde (bkz. § 4) köy muhtarınca anılan taşınmazlar karşılığında bedel alındığına ve köy salma makbuzu sunularak tapuda tescil istenildiğine ilişkin ifadeler bulunduğu, 11/12/2002 tarihli protokolün en altında söz konusu bedelin iade edildiği ibaresi ile ilgili olarak başvurucunun iddiayı reddettiği ve bu ibarenin imzalı olmadığını ileri sürdüğü görülmüştür. Ancak Asliye Hukuk Mahkemesi kararının gerekçesinde başvurucunun bedeli ödeyip ödemediği, yahut iade alıp almadığı konusunda ileri sürdüğü söz konusu belgelerin tartışılmadığı ve değerlendirilmediği anlaşılmaktadır. Bu itibarla başvurucunun kararın sonucunu değiştirebilecek esaslı iddiasının karşılanmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

19. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

20. Başvurucu, ayrıca silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkeleri ile mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi ve buna ilişkin aşağıdaki giderim gözönüne alındığında başvurucunun anılan şikâyetleri hakkında ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

21. Başvurucu, ihlalin tespiti ile yeniden yargılama yapılması talebinde bulunmuştur.

22. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

23. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın

her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Gebze 3. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2016/315, K.2019/240) GÖNDERİLMESİNE,

E. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

AYŞEGÜL ÇELİK VE DİĞERLERİ

B. No: 2022/23363 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/23363

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

AYŞEGÜL ÇELİK VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/23363)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Volkan SEVTEKİN

Başvurucular : 1. Ayşegül ÇELİK 2. Halil BAL 3. Mürselin ARABACI

Vekili : Av. Çiğdem Serra UZUNPINAR

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucular, bir yer altı maden ocağında meydana gelen birçok kişinin ölümü ve pek çok kişinin yaralanmasıyla sonuçlanan faciada yakınlarını kaybetmeleri nedeniyle 11-12/1/2016 tarihlerinde davalı idarelere yaptıkları başvuruların reddi üzerine Manisa 2. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) 25/3/2016 tarihinde manevi tazminat davası açmıştır.

3. Mahkemenin 18/10/2017 tarihli kararı ile davanın kısmen kabulüne, kısmen reddine karar verilmiştir. Tarafların karara karşı istinaf kanun yoluna başvurması üzerine İzmir Bölge İdare Mahkemesi 6. İdari Dava Dairesinin (İstinaf Dairesi) 22/6/2018 tarihli kararıyla istinaf başvurularının reddine karar verilmiştir. Anılan karara karşı tarafların temyiz kanun yoluna başvurmaları üzerine Danıştay Onuncu Dairesinin (Danıştay Dairesi) 29/6/2020 tarihli kararı ile karar kısmen bozulmuştur. Bozma kararına uyularak yapılan yargılama sonunda İstinaf Dairesi 29/12/2020 tarihinde yeniden kararını vermiştir.

4. Bu defa İstinaf Dairesinin 29/12/2020 tarihli kararı davalı idareler tarafından temyiz

edilmiştir. Temyiz aşamasında yargılama devam ederken başvurucular 4/3/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

5. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

6. Öte yandan Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi aracılığıyla erişilen bilgi ve belgelerden temyiz edilen İstinaf Dairesi kararının Danıştay Dairesince 26/12/2023 tarihinde düzeltilerek onanmasına kesin olarak karar verildiği anlaşılmıştır.

II. DEĞERLENDİRME

7. Başvurucular adli yardım talebinde bulunmuştur. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucuların adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

8. Anayasa Mahkemesi Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişiklik çerçevesinde 9/3/2023 tarihi itibarıyla derdest bulunan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasıyla yapılan başvurular yönünden getirilen Tazminat Komisyonuna başvuru yolunu tüketilmesi gereken etkili bir başvuru yolu olarak görmüştür.

9. Bu defa 12/3/2024 tarihinde yürürlüğe giren 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikler üzerine Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024, §§ 25-42) kararında bu konuyu yeniden değerlendirmiştir. Anılan kararda 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'la 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Kanun'a eklenen 5/A maddesi ve ayrıca anılan Kanun'un geçici 3. maddesinde yapılan değişiklik gereği 12/3/2024 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde derdest olan yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

10. Açıklanan gerekçelerle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucuların yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

FERDİ ARASAN

B. No: 2022/27995 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/27995

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

FERDİ ARASAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/27995)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Şermin BİRTANE

Başvurucu : Ferdi ARASAN

Vekili : Av. Cihad BOZKURT

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun Ek 1. maddesinde düzenlenen istihdam hakkından yararlanma isteminin reddine ilişkin işlemin iptali talebiyle açılan davanın reddedilmesi nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucunun babası 1994 yılında terör olayları sonucu vefat etmiştir. 3713 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesinde terör eylemleri nedeniyle hayatını kaybetmiş olanların yakınlarına memur kadrolarına, sözleşmeli personel pozisyonlarına ve sürekli işçi kadrolarına atanma imkânı verilmiştir. Anılan maddenin üçüncü fıkrasının (ç) bendinde istihdam hakkından hayatını kaybedenlerin eş ve çocuklarından birisi, eşi veya çocuğu yoksa anne, baba veya kardeşlerinden birisi olmak üzere toplam bir kişinin yararlanacağı; dördüncü fıkrasında ise bu madde kapsamında atanacakların, atamalarının yapılacağı kadro veya pozisyonlar için sınavlara ilişkin hükümler hariç olmak üzere ilgili mevzuatında öngörülen nitelik ve şartları taşımalarının zorunlu olduğu düzenlenmiştir. Maddenin sekizinci fıkrasında ihdas edilen kadro ve pozisyonların herhangi bir şekilde boşalması hâlinde başka bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılacağı, atama onayı alınmasına

rağmen görevine başlamayanlar ile başladıktan sonra herhangi bir sebeple görevden ayrılanların bu madde kapsamında yeniden istihdam edilemeyecekleri öngörülmüştür.

3. Başvurucunun kardeşi, söz konusu istihdam hakkından yararlandırılmış ve 16/4/2015 tarihinde memur olarak atanmıştır. Ancak başvurucunun kardeşinin uyuşturucu veya uyarıcı madde ticareti yapma veya sağlama suçunu işlediğinden bahisle verilen 3 yıl 4 aylık hapis cezasının Yargıtay tarafından 12/6/2015 tarihinde onanarak kesinleştiğinin anlaşılması üzerine 18/12/2015 tarihli işlemle memuriyetine son verilmiştir.

4. Başvurucu, söz konusu istihdam hakkından kendisinin yararlandırılması istemiyle yaptığı başvurunun reddine ilişkin 7/3/2018 tarihli işlemin iptali talebiyle Ankara 7. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) iptal davası açmıştır. Mahkeme davayı kabul etmiştir. Karar gerekçesinde; kamu kurum ve kuruluşlarının, atama teklifi yapılanların teklif edilen kadro veya pozisyonların gerektirdiği atanma şartlarını taşıyıp taşımadıklarını kontrol etme yükümlülükleri olduğu belirtilmiştir. Başvurucunun kardeşinin 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48. maddesinde aranan kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına mahkûm olmamak koşulunu sağlamadığı, bu sebeple atanma şartlarını en başından beri taşımadığı anlaşılan anılan kişinin istihdam hakkından yararlandığından ve dolayısıyla yalnızca bir kişi tarafından kullanılabilecek hakkın sona erdiğinden bahsedilemeyeceği, netice itibarıyla başvurucunun mevzuatta aranan diğer koşulları sağlaması hâlinde bu haktan yararlandırılması gerektiği ifade edilmiştir.

5. Bu karar, istinaf kanun yolu aşamasında kaldırılmıştır. Ankara Bölge İdare Mahkemesi 11. İdari Dava Dairesi (Bölge İdare Mahkemesi) 29/12/2021 tarihinde istinaf başvurusunun kabulüne, Mahkeme kararının kaldırılmasına ve davanın reddine karar vermiştir. Kararda, 3713 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesinin sekizinci fıkrasında atama onayı alınmasına rağmen görevine başlamayanlar ile başladıktan sonra herhangi bir sebeple görevden ayrılanların bu madde kapsamında yeniden istihdam edilemeyecekleri ve ihdas edilen kadro ve pozisyonların herhangi bir şekilde boşalması hâlinde başka bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılacağının düzenlendiği, buna göre istihdam hakkından yararlanılması hâlinde bu haktan tekrar yararlanılamayacağı vurgulanmıştır.

6. Başvurucu, nihai kararı 7/2/2022 tarihinde öğrendikten sonra 7/3/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

7. Başvurucu adli yardım talebinde bulunmuştur. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

A. Gerekçeli Karar Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

8. Başvurucu; yargı kararlarının gerekçelerinin ayrıntılı olmadığını, yeterli değerlendirme yapılmadan karar verildiğini belirterek gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

9. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüş yazısında; konuyla ilgili Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığından temin edilen görüş ve ilgili belgelerin başvurucunun şikâyetine ilişkin olarak yapılacak incelemede dikkate alınmak üzere sunulduğu belirtilmiştir. Ayrıca başvurucunun temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edilip edilmediği konusunda inceleme yapılırken Anayasa

ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü şartlarının da dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

10. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının, davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

11. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan mercinin, yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciinde ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Mehmet Yavuz [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

12. Somut olayda Bölge İdare Mahkemesinin davanın reddi kararına ne şekilde ulaştığını -dosyadaki bilgi ve belgeler çerçevesinde değerlendirme yapmak suretiyle- esaslı iddiaları karşılayacak ölçüde, objektif, kabul edilebilir nedenlerle açıkladığı görülmüştür. Bölge İdare Mahkemesi, kararında tarafların davanın sonucuna etkili olabilecek tüm iddia ve savunmalarının dikkate alındığı, bu nedenle gerekçeli karar hakkına yönelik bir ihlal olmadığı anlaşılmıştır.

13. Açıklanan gerekçelerle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Diğer İhlal İddiaları

14. Başvurucunun; atanma koşullarını en başından beri sağlamayan kardeşinin istihdam hakkından yararlandığından ve yalnızca bir kişi tarafından kullanılacak hakkın sona erdiğinden bahsedilemeyeceği, atama işleminin tesis edildiği andan itibaren yokluk ile malul olduğu sebebiyle hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasının Ahmet Sağlam ([2. B.], B. No: 2013/3351, 18/9/2013) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. 1. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Diğer ihlal iddiasının kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle KABUL

EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MEHMET OZAN ÖZERDEM

B. No: 2022/31172 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/31172

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

MEHMET OZAN ÖZERDEM BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/31172)

Karar Tarihi: 10/2/2026

R.G. Tarih ve Sayı: 16/7/2026 - 33311

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Hüseyin ERAL

Başvurucu : Mehmet Ozan ÖZERDEM

Vekili : Av. Murat BALCI

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, soruşturma neticesinde kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmiş olan aynı eylem hakkında ikinci kez yargılama yapılmasına bağlı olarak aynı fiil nedeniyle yeniden yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesinin ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuruda ayrıca adil yargılanma hakkının farklı güvencelerinin ihlal edildiği iddiası da bulunmaktadır.

A. Bireysel Başvuruya Konu Soruşturma Öncesi Süreç

2. Başvurucu, bireysel başvuruya konu olayların geçtiği tarihte Rusya'da faaliyet gösteren bir şirketin sahibidir. Başvurucu ve A.P. Rusya'da oldukları dönemde birlikte ticari faaliyette bulunmuş ve sonrasında A.P. Türkiye'ye dönüş yapmıştır.

3. A.P. Türkiye'ye döndükten sonra Konya Cumhuriyet Başsavcılığına müracaat ederek başvurucunun kendisini tehdit ettiğinden bahisle 11/10/2010 tarihinde şikâyette bulunmuştur. Söz konusu şikâyet üzerine başvurucu hakkında 2010/39754 sayılı soruşturma başlatılmıştır. A.P. anılan şikâyetinde; başvurucuyla ticari faaliyet yürüttüklerini, Rusya'da

oldukları dönemde başvurucunun kendisi hakkında hırsızlık iddiasıyla polise müracaat ettiğini, polis merkezinde bir gece kaldığını, gözetim altında kalmasıyla ilgili işlemler nedeniyle polisler hakkında şikâyetçi olmadığına ilişkin dilekçe vermesi karşılığında serbest bırakıldığını ve Türkiye'ye döndüğünü belirtmiştir. Türkiye'ye döndükten sonra başvurucu tarafından tehdit telefonları aldığını beyan eden A.P., kendisini hırsızlıkla suçlayan ve telefonla tehdit eden başvurucudan şikâyetçi olmuştur. A.P. ayrıca 22/10/2010 tarihli ek dilekçesiyle başvurucunun Rusya polis merkezinde kendisine zorla imzalatılan belgeye dayanarak sahte borç belgesi oluşturduğunu, bu belge doğrultusunda hakkında icra takibi başlattığını ileri sürmüştür.

4. Konya Cumhuriyet Başsavcılığı bu şikâyet doğrultusunda müştekinin ifadesini almış ve başkaca soruşturma işlemi yapmaksızın "...ilamsız takiplerde icra müdürlüğüne başvurarak takibi[n] durdurabileceği ve imza itirazında her zaman bulunabileceği, [başvurucunun] atılı suçları işlediğine dair yeterli şüphe oluşturacak herhangi bir delil elde edilemediği" gerekçesiyle 2/11/2010 tarihinde kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar vermiştir. Dosya kapsamında anılan karara yönelik itiraz edildiğine ilişkin bilgi ve belge tespit edilememiştir.

5. Konya Cumhuriyet Başsavcılığı ayrıca A.P.nin babası olan O.P.nin başvurucu hakkındaki tehdit suçu yönünden şikâyetiyle ilgili olarak da 2010/39757 sayılı soruşturma dosyasında "...atılı suçun işlendiğine ilişkin iddiası dışında hiçbir delil bulunmadığı" gerekçesiyle 12/10/2010 tarihinde kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar vermiştir.

6. Diğer taraftan başvurucu, İzmir 17. İcra Müdürlüğüne ait 2010/14807 sayılı dosya üzerinden borçlu A.P. aleyhine 675.000 Amerikan doları alacağın tahsili amacıyla 19/10/2010 tarihinde icra takip işlemleri başlatmıştır. İlamsız takibin konusunu oluşturan borcun sebebi olarak 20/9/2010 tarihli "Borç Ödeme Taahhüdü" başlıklı belge gösterilmiştir. A.P.nin imzasını taşıyan belgede A.P.nin Rusya'da bulunduğu dönemle ilgili olarak başvurucuya 675.000 Amerikan doları borçlu olduğunu kabul ettiği yazmaktadır. Belge üzerinde ayrıca tanık olarak P.E.ye ait imza da bulunmaktadır. Ödeme emrinin tebliği üzerine borçlu A.P.nin itirazı doğrultusunda İzmir 17. İcra Müdürlüğü tarafından takibin durdurulmasına karar verilmiştir.

7. Başvurucu ise borçlu tarafından yapılan itirazın haksız ve dayanaksız olduğunu belirterek itirazın iptali amacıyla İzmir 7. Asliye Hukuk Mahkemesinde itirazın iptali davası açmıştır. Anılan dava 24/1/2023 tarihinde reddedilmiştir.

B. Bireysel Başvuruya Konu Soruşturma ve Kovuşturma Süreçleri

8. Müşteki A.P. yukarıda açıklanan süreç sonrasında İzmir Cumhuriyet Başsavcılığına (Başsavcılık) müracaat etmiş ve başvurucunun tehdit ve resmî belgede sahtecilik suçlarını işlediği iddiasıyla şikâyetçi olmuştur.

9. A.P. ifadesinde özetle Rusya'da bulundukları dönemde başvurucunun kendisi hakkında yapmış olduğu şikâyet sonrasında polis karakoluna gittiğini, işlemler bittikten sonra serbest kalabilmesi için polislerin iki adet boş kâğıda imza atmasını istemeleri üzerine kendisinin de bu kâğıtlara imza attığını beyan etmiştir. İmzaladığı kâğıdı başvurucunun ele geçirdiğini ve üzerini borç taahhüdü olarak doldurduğunu belirten A.P., gerçeğe aykırı olan bu belgenin İzmir 17. İcra Müdürlüğüne ait 2010/14807 sayılı dosyada icra takibine konu edildiğini ifade etmiştir.

10. Soruşturma kapsamında icra takibi ve itirazın iptaline ilişkin dava dosyası temin

edilmiştir. Başsavcılık; başvurucu hakkında düzenlenen yakalama kararının infaz edilememesi üzerine başvurucunun açığa atılan imzanın kötüye kullanılması, resmî belgede sahtecilik ile kamu kurum ve kuruluşlarının araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçlarından cezalandırılması talebiyle 14/2/2012 tarihli iddianame düzenlemiştir.

11. İddianamede özetle müşteki A.P.nin, hakkındaki şikâyet doğrultusunda ifade vermek için Rusya'da gittiği polis karakolunda salıverilmesi amacıyla imzaladığı boş kâğıdın başvurucunun eline geçtiği ve başvurucunun bu belge üzerine bilgisayar vasıtasıyla borç taahhüdüne ilişkin yazılar yazdığı belirtilmiştir. İddianamede başvurucunun bu belgeyi kullanarak Türkiye'de A.P. aleyhine icra takibi başlattığı, sonrasında ise başvurucunun müşteki A.P.ye ait e-posta adresine müdahalede bulunarak müştekinin arkadaşlarına şikâyetten vazgeçmeye yönelik e-posta gönderdiği ve müştekiye tehdit içerikli sözler söylediği belirtilerek atılı suçları işlediği ileri sürülmüştür.

12. İddianamenin kabulü ile açılan dava İzmir 5. Ağır Ceza Mahkemesince (Mahkeme) görülmeye başlanmıştır. Mahkeme 20/2/2012 tarihinde duruşma hazırlığı işlemleri yapmıştır. Tensip tutanağında diğerlerinin yanı sıra Rusya polis merkezi tarafından müşteki A.P. hakkında düzenlenen belge olup olmadığının sorulmasına, Konya Cumhuriyet Başsavcılığına ait soruşturma dosyası ile İzmir 17. İcra Müdürlüğü ve İzmir 7. Asliye Hukuk Mahkemesine ait dosyaların incelenmek üzere istenmesine, başvurucu hakkında yakalama emri düzenlenmesine karar verilmiştir.

13. Yargılama on altı celsede tamamlanmıştır. Birinci celsede başvurucunun savunması alınmıştır. Başvurucu; savunmasında Rusya adli makamlarına yapılan hırsızlık şikâyetinin doğru olduğunu ancak müştekinin imzasını taşıyan bir belge almadığını, müşteki A.P.ye Türkiye'de yapacağı yatırım için 675.000 Amerikan doları borç verdiğini, karşılığında ise icra takibine konu belgeyi aldığını, e-posta yoluyla kimseye mesaj göndermediğini beyan etmiştir. Celse, müştekinin dinlenmesi için işlem yapılması ve Rusya adli makamlarına yazılan istinabe sonucunun beklenmesi için ertelenmiştir.

14. İkinci celse öncesinde Konya Cumhuriyet Başsavcılığına ait soruşturma dosyasında verilen kovuşturma yapılmasına yer olmadığına dair karar dosyaya gönderilmiştir. İkinci celsede hazır bulunan müşteki A.P. şikâyetiyle ilgili önceki beyanlarının geçerli olduğunu, başvurucudan borç almadığını ve boş kâğıda attığı imzanın kötüye kullanıldığını ifade etmiştir. Mahkeme, başvurucunun bildirdiği tanıkların dinlenmesi, taraflar arasında derdest olan yargılama dosyalarının istenmesi ve Rusya adli makamlarına yazılan istinabe sonucunun beklenmesi için celsenin ertelenmesine karar vermiştir.

15. Sekizinci celseye kadar devam eden duruşmalarda önceki ara kararların yerine getirilmesine yönelik işlem yapılmıştır. Sekizinci celsede, gerçeğe aykırı düzenlendiği iddia edilen 20/9/2010 tarihli "Borç Ödeme Taahhüdü" başlıklı belgenin Mahkemece yapılan gözlemi duruşma tutanağına aktarılmıştır. Başvurucu müdafii, müştekinin aynı belgeyle ilgili yaptığı şikâyet hakkında önceki tarihte kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar verildiğini ileri sürmüştür. Mahkeme, anılan belge üzerindeki yazı ve imzaların farklı zamanlarda atılıp atılmadığının tespiti yönünden Adli Tıp Kurumu tarafından rapor düzenlenmesi ve Rusya adli makamlarına yazılan istinabe sonucunun beklenmesi için celseyi ertelemiştir. Dokuzuncu celsede de ara kararların yerine getirilmesinin beklenmesine karar verilmiştir.

16. Onuncu celse öncesinde Adli Tıp Kurumu tarafından dosyaya ibraz edilen 24/10/2014 tarihli raporda belge üzerinde bulunan imzanın bilgisayar vasıtasıyla yazılan yazının altında

da devam ettiği, bu durumun belgedeki imzanın yazıdan önce atıldığını gösterdiği ve belgedeki imzaların yazıdan mutat olmayacak şekilde uzak olduğu değerlendirilmiştir. Onuncu celsede hazır bulunan başvurucu müdafii raporu kabul etmediğini beyan etmiştir. Celse, yurt dışı istinabe evrakının tamamlanması ve itirazın iptaline ilişkin İzmir 7. Asliye Hukuk Mahkemesi dosyasının akıbetinin araştırılması için ertelenmiştir. İzmir 7. Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından celse arasında gönderilen yazı cevabında Mahkemeye ait kovuşturma dosyasının sonucunun beklendiği bildirilmiştir.

17. On dördüncü celseye kadar yurt dışı istinabe evrakına verilecek cevap beklenmiştir. On dördüncü celsede duruşmada hazır bulunan tanık P.E. dinlenmiştir. P.E. beyanında; başvurucunun yanında çalıştığını, müşteki A.P.nin de bir dönem başvurucuyla birlikte çalıştığını, sonrasında başvurucunun müşteki A.P.yle aralarındaki borç ilişkisiyle ilgili bir belge düzenlediğini, bu belgeyi de tanık olarak imzalamasını kendisinden istediğini beyan etmiştir. P.E. ayrıca belgeyi imzaladığı esnada üzerinde müşteki A.P.nin imzasıyla borç ilişkisine ait yazıların olduğunu da ifade etmiştir. Mahkeme, başvurucunun belge üzerinde yeniden bilirkişi incelemesi yapılmasına yönelik duruşmada ileri sürdüğü talebinin reddine karar vermiştir. Ayrıca Rusya adli makamlarına yazılan istinabe talebinin beklenmesinden vazgeçilerek Cumhuriyet savcısı tarafından esas hakkında mütalaa hazırlanması amacıyla celse ertelenmiştir.

18. Başvurucu on beşinci celsede sunduğu beyanlarında, kovuşturma konusu olayla ilgili olarak Konya Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından verilen kovuşturma yapılmasına yer olmadığına dair karar nedeniyle davanın reddine karar verilmesini istemiştir. Mahkeme bu talebin esas hakkında verilecek kararla birlikte değerlendirilmesinin mümkün olması nedeniyle reddine karar vermiştir. Esas hakkında sunulan mütalaada başvurucunun özel belgede sahtecilik ve nitelikli dolandırıcılık suçlarından cezalandırılması talep edilmiştir. Başvurucu aşamalarda sunmuş olduğu beyanlarla aynı doğrultuda esasa dair savunmasını yapmıştır.

19. Mahkemece başvurucunun özel belgede sahtecilik ile kamu kurum ve kuruluşlarının araç olarak kullanılması suretiyle dolandırıcılık suçlarını işlediği sabit kabul edilerek anılan suçlardan alt sınırdan uzaklaşılmak suretiyle ayrı ayrı 2 yıl 1 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına 6/6/2016 tarihinde karar verilmiştir. Gerekçeli kararın ilgili kısmı şu şekildedir:

"... Katılanın beyanı, sanığın [başvurucu] şirketinin lojistik bölümünde çalıştığı yargılama sırasında dinlenen tanıklarca da beyan edilen katılana sanığın bu miktarda borç vermesinin hayatın olağan akışına aykırı olması, tanık [P.E.nin] ayrıntılı anlatımları, gerek katılan gerekse sanığın Türk vatandaşı olup suça konu belgede katılanın ad ve soyadının kril alfabesi ile yazılmış olmasına rağmen diğer kısımlarının Türkçe yazılmış olması, İstanbul ATK Fizik İhtisas Dairesi Adli Belge İnceleme Şubesinin 24.10.2014 tarih 2014/103576/10014 sayılı raporuna göre; inceleme konusu 20.09.2010 tarihli borç ödeme taahhüdü başlıklı [A.P.] adına düzenlenmiş görünen belgenin yapılan incelemesi sonucu inceleme konusu belge de bilgisayar ve ekipmanı vasıtasıyla oluşturulan yazının kazıma işlemi sonucunda kazınan yazının altındaki imzanın devam ettiği, dolayısıyla imzanın önce atıldığı, ayrıca [A.P.] ve [P.E.] adına atılı imzaların belge metninden mutat olmayan şekilde uzak olduğu saptandığından söz konusu imzanın metni onaylar mahiyette atılı olmadığı kanaatine varıldığının belirlenmiş olması karşısında, sanığın açığa atılan imzanın kötüye kullanılması ve özel belgede sahtecilik suçları ile nitelikli dolandırıcılık suçları yönünden yapmış olduğu savunmasının işlemiş olduğu suçun cezasından kurtulmaya yönelik savunma

olduğu kanaati ile bu suçlar yönünden sanığın savunmasına itibar edilmemiş[tir.]"

20. Başvurucu, temyiz dilekçesinde diğerlerinin yanı sıra mahkûmiyet konusu olayla ilgili önceki tarihte yapılan şikâyet neticesinde kovuşturma yapılmasına yer olmadığına dair karar verildiğini, bu karar sonrası yeni delil ortaya çıkmadan iddianame düzenlenemeyeceğini ileri sürmüştür.

21. Yargıtay 11. Ceza Dairesi 7/2/2022 tarihli kararıyla başvurucunun temyiz nedenlerini yerinde görmediğini belirtmek suretiyle kararın onanmasına karar vermiştir.

22. Başvurucu, nihai kararı 9/3/2022 tarihinde öğrendikten sonra 31/3/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

23. Komisyon makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, adil yargılanma hakkı kapsamındaki diğer şikâyetlerin kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Aynı Fiil Nedeniyle Yeniden Yargılanmama veya Cezalandırılmama İlkesinin İhlal Edildiğine İlişkin İddia

24. Başvurucu; müştekinin benzer şikâyeti hakkında Konya Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından kovuşturma yapılmasına yer olmadığına dair karar verildiğini, bu kararın kesinleştiğini, aynı eylemler kapsamında yeni delil elde edilmeksizin başka bir soruşturma dosyası üzerinden iddianame düzenlendiğini, söz konusu muhakeme engeline rağmen cezalandırılmasının aynı fiil nedeniyle iki kez yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesini ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

25. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde öncelikle başvurunun kabul edilebilirlik şartlarını karşılayıp karşılamadığının incelenmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca belirli bir davaya ilişkin olarak delilleri değerlendirme ve gösterilmek istenen delilin davayla ilgili olup olmadığına karar verme yetkisinin esasen yargı mercilerine ait olduğu ve genel anlamda hakkaniyete uygun bir yargılamanın yürütülebilmesi için silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkeleri ışığında taraflara delillerini sunma ve inceletme bakımından uygun imkânların tanınması ve yargılamaya etkin katılımlarının sağlanması gerektiği açıklanmıştır. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında genel olarak bireysel başvuru formundaki iddialarını tekrarlamıştır.

26. Başvurucunun şikâyetleri, adil yargılanma hakkının güvencelerinden biri olan aynı fiil nedeniyle yeniden yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesi kapsamında incelenmiştir.

27. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne (Sözleşme) ek (7) No.lu Protokol'ün 4. maddesinde düzenlenen aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesi Anayasa'da açıkça düzenlenmemiştir. Anayasa Mahkemesi önceleri hukuk devleti ilkesinin temel ilkeleri arasında yer aldığını kabul ettiği bu ilkeyi Ünal Gökpınar ([GK], B. No: 2018/9115, 27/3/2019) kararında, hukuk devleti ve hukuki güvenlik ilkesi konusundaki kendi içtihadından hareketle ve bazı uluslararası hukuk metinlerine referansla Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının bir unsuru olarak görmüştür (Ünal Gökpınar, § 50).

28. Kişilerin haklarında yürütülen ve kesinleşen bir ceza yargılaması sürecinin ardından tekrar yargılanmamalarını veya cezalandırılmamalarını güvence altına alan aynı fiilden

dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesi ile adil yargılanma hakkı kapsamındaki cezai süreçler yönünden hukuki güvenliğin sağlanması amaçlanmıştır. Nitekim Sözleşme'ye ek (7) No.lu Protokol'de ayrı bir hak olarak düzenlenmesine rağmen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarında bu ilkenin adil yargılanma hakkı ile bağlantılı özel bir güvence olduğu vurgulanmıştır. Bazı uluslararası sözleşmelerde de aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesi açık bir biçimde adil yargılanma hakkının bir güvencesi olarak kabul edilmiştir (Ford Otomotiv Sanayi A.Ş. [GK], B. No: 2019/40991, 23/3/2023, § 146; Ünal Gökpınar, § 49).

29. Anayasa Mahkemesi 4/11/2021 tarihli ve E.2019/4, K.2021/78 sayılı kararında konuya ilişkin uluslararası belgeleri de dikkate alarak aynı fiilden dolayı yeniden yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesini, hiç kimsenin ceza yargılamasında kesin/kesinleşmiş bir hükümle mahkûm edildiği ya da beraat ettiği bir fiilden dolayı ceza yargılaması kapsamında yeniden yargılanamayacağı veya cezalandırılamayacağı biçiminde tarif etmiştir. Söz konusu kararda bu ilkeye aykırılık sonucuna varılabilmesi için gerçekleşmesi gereken bazı koşullar ceza ile ilgili bir yargılama sürecinin olması, bu sürecin kesin/kesinleşmiş mahkûmiyet veya beraat hükmüyle sonuçlanmış olması, ceza ile ilgili bir yargılama sürecinin yeniden işletilmesi, farklı yargılama süreçlerinin aynı fiile ilişkin olması ve ilkenin istisnalarından birinin olmaması şeklinde sıralanmıştır (AYM, E.2019/4, K.2021/78, 4/11/2021, § 27; Ford Otomotiv Sanayi A.Ş., § 147).

30. Birinci ve üçüncü koşul bakımından ceza ile ilgili yargılama süreçlerinin her durumda teknik olarak ceza yargılaması hukuku anlamında bir süreç olarak öngörülmüş olması şart olmayıp bu kavram anayasal anlamda özerk bir yoruma tabidir. Nitekim Anayasa Mahkemesi norm denetimi ve bireysel başvuru kararlarında, Anayasa'nın 36. ve 38. maddelerini yorumlayarak ceza kavramının idari vergi cezalarını da kapsadığını belirtmiştir (AYM, E.2019/16, K.2019/15, 14/3/2019, § 13; Ünal Gökpınar, §§ 54-56).

31. İkinci koşul bakımından mahkûmiyet ya da beraat hükmünden ne anlaşılması gerektiği Anayasa Mahkemesi tarafından özerk olarak yorumlanmalıdır. Bu bağlamda aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesinin koruduğu menfaat, ceza yaptırımına bağlanmış olan bir eyleme ilişkin isnadın esası incelenerek kişinin cezai sorumluluğu hakkında olumlu ya da olumsuz verilmiş kesin/kesinleşmiş bir karardan sonra tekrar/yeniden yargılanmaması ve cezalandırılmamasıdır. Dolayısıyla özerk yorum çerçevesinde ceza olarak nitelendirilen bir yaptırıma ilişkin yargılamada delillerin değerlendirilmesi ve olguların tespiti sonrası kişinin ilgili suçu işlediği ya da işlemediği yönünden değerlendirme içeren bir kararın aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesi anlamında mahkûmiyet ya da beraat kararı olarak nitelendirilmesi gerekir. Bununla birlikte isnadın esası incelenmeden verilen, kişinin cezai sorumluluğuyla ilgili tespit içermeyen kararlar, örneğin zamanaşımı nedeniyle verilen düşme kararı ya da kovuşturmaya yer olmadığına dair karar söz konusu ilke kapsamında beraat kararı olarak nitelendirilemez (AYM, E.2019/4, K.2021/78, 4/11/2021, § 29).

32. İlk dört koşulun birlikte gerçekleşmesi hâlinde ilkeye aykırılık oluşur. Bununla birlikte uluslararası hukukta ilkeye istisna teşkil edebilecek bazı özel durumlar öngörülmüştür. Bunlar Anayasa'nın anılan ilke bağlamında yorumunda da dikkate alınmalıdır. Bu kapsamda Sözleşme'ye ek (7) No.lu Protokol'ün 4. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer verilen, Türk hukukunda kanunlarda kabul edilen yeni delil ortaya çıkması ve davanın sonucunu etkileyebilecek esaslı bir kusurun varlığı ilk iki istisnai durum olarak değerlendirilebilir. Üçüncü istisnai durum ise AİHM içtihatları ile geliştirilen (şeklen birden fazla olsa bile)

cezaya ilişkin süreçlerin bir bütünün parçaları olacak şekilde bağlantılı bir biçimde yürütülmesidir (A ve B/Norveç [BD], B. No: 24130/11, 29758/11, 15/11/2016, § 130).

33. Somut olayda müşteki A.P. başvurucunun kendisini hırsızlıkla suçladığı, tehdit ettiği ve kendisine zorla imzalatılan belgeye dayanarak sahte borç belgesi oluşturduğu iddiasıyla Konya Cumhuriyet Başsavcılığına 11/10/2010 tarihinde şikâyette bulunmuştur (bkz. § 3). Konya Cumhuriyet Başsavcılığı şikâyetle ilgili olarak müştekinin ifadesine başvurmuş ve şikâyetin esasıyla ilgili başka bir araştırma ya da delil toplama işlemi yapmaksızın kovuşturma yapılmasına yer olmadığına dair karar vermiştir (bkz. § 4).

34. Aynı fiil nedeniyle yeniden yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesi, hiç kimsenin ceza yargılamasında kesin veya kesinleşmiş bir hükümle mahkûm edildiği ya da beraat ettiği bir fiilden dolayı ceza yargılaması kapsamında yeniden yargılanamayacağını veya cezalandırılamayacağını ifade eder. Mahkûmiyet ya da beraat hükmünden ne anlaşılması gerektiği ise ceza yaptırımına bağlanmış olan bir eyleme ilişkin isnadın esasının incelenerek kişinin cezai sorumluluğu hakkında olumlu ya da olumsuz verilmiş kesin veya kesinleşmiş bir kararın varlığı biçiminde anlaşılmaktadır. İncelenen olayda başvurucu hakkında yürütülen ilk soruşturma dosyasında müşteki A.P.nin beyanının alınması dışında soruşturmanın temelini oluşturan olgularla ilgili bir değerlendirme yapılmamıştır. Diğer taraftan soruşturma neticesinde müşteki A.P.nin ilamsız icra dosyasına yapacağı itiraz yoluyla mağduriyetini giderebileceği vurgulanarak kovuşturma yapılmasına yer olmadığına dair karar verilmiştir. Dolayısıyla başvurucu hakkında mevcut yargılama konusuna dair işin esasını değerlendiren, daha önce verilmiş kesin bir hüküm bulunmamaktadır. Sonuç olarak ilk soruşturma kapsamında isnadın esasıyla ilgili bir araştırma yapılmaması ve yine uyuşmazlığın temeline dair değerlendirme içermeyecek şekilde kovuşturma yapılmasına yer olmadığına dair karar verilmesi nedeniyle başvuru konusu olayın şartlarında aynı fiil nedeniyle yeniden yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesinin ihlal edilmediği değerlendirilmiştir.

35. Açıklanan gerekçelerle aynı fiil nedeniyle yeniden yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Diğer İhlal İddiaları

36. Başvurucunun;

i. Ek savunma hakkı verilmeden karar verilmesi ve son söz hakkının tanınmaması nedeniyle savunma için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının son celsede hazır bulunmadığı ve iddianamede belirtilen sevk maddesi dışında cezanın artırılması sonucunu doğuracak şekilde cezalandırılmadığı dikkate alınarak Erol Aydeğer ([1. B.], B. No: 2013/4784, 7/3/2014, § 41) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle,

ii. Delillerin toplanmaması, Adli Tıp Kurumundan yeni rapor alınmaması ve adli istinabeye ilişkin yazı cevabının beklenmemesi nedeniyle silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine ilişkin iddiasının yargılamaya etkin olarak katılma imkânının elinden alındığına dair bir bulgu saptanmadığı dikkate alınarak Yüksel Hançer ([1. B.], B. No: 2013/2116, 23/1/2014, §§ 14-21) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle,

iii. Yerleşik içtihatlara aykırı karar verildiği, şüphenin giderilemediği, hükme esas alınan

delillerin yanlış nitelendirildiği ve haksız yere ceza verilmesi nedeniyle hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının kararın açık ve bariz takdir hatası içermemesi nedeniyle Ahmet Sağlam ([2. B.], B. No: 2013/3351, 18/9/2013, §§ 43-46) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Aynı fiil nedeniyle yeniden yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Diğer ihlal iddialarının kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MUSTAFA TAKIL

B. No: 2022/35091 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/35091

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

MUSTAFA TAKIL BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/35091)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportörler : Duygu BAKAY Mehmet Yavuz YAŞAR

Başvurucu : Mustafa TAKIL

Vekili : Av. Halil İbrahim AYEBE

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, sürekli işçi kadrosuna geçme talebinin reddine ilişkin işleme karşı açılan davanın süre aşımından reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, Şanlıurfa Harran Sosyal Hizmet Merkezi Müdürlüğü bünyesinde şoförlü araç kiralama hizmet alımı sözleşmesi kapsamında şoför (taşeron işçisi) olarak çalışmaktayken 20/11/2017 tarihli ve 696 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin (696 sayılı KHK) 127. maddesi ile 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu, 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 2802 Sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu, 2914 Sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu, 5434 Sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu ile Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması, Devlet Memurları ve Diğer Kamu Görevlilerine Memuriyet Taban Aylığı ve Kıdem Aylığı ile Ek Tazminat Ödenmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye (375 sayılı KHK) eklenen geçici 23. ve 24. maddelere istinaden sürekli işçi kadrosuna geçmek için idareye başvurmuştur. Şanlıurfa İl Sağlık Müdürlüğü tarafından yapılan inceleme neticesinde başvurucunun talebinin reddi yönünde

işlem tesis edilmiştir.

3. Başvurucu, sürekli işçi kadrosuna geçirilme istemiyle yaptığı başvurunun reddine yönelik işlemin iptali talebiyle Şanlıurfa 2. İdare Mahkemesi (Mahkeme) nezdinde iptal davası açmıştır. Mahkeme 29/4/2021 tarihli kararı ile davanın süre aşımından reddine hükmetmiştir. Başvurucu, anılan karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi 4. İdari Dava Dairesi tarafından yapılan inceleme neticesinde 25/1/2022 tarihli nihai karar ile istinaf talebinin reddine hükmedilmiştir.

4. Başvurucu, nihai kararın 5/3/2022 tarihinde tebliğ edildiğini belirterek 23/3/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Komisyonca başvurunun kabul edilemez olduğu hususunda oybirliği sağlanamaması nedeniyle kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

5. Başvurucu; Mahkemenin süre aşımından davanın reddi kararının ilgili mevzuata aykırı olduğunu, benzer nitelikte davalarda mahkemelerce farklı yönde kararlar verildiğini, bu kapsamda mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

6. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca başvuru yollarının tüketildiği, başvuru yolu öngörülmemiş ise ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde bireysel başvuru yapılması gerekir.

7. Anayasa Mahkemesi Hüseyin Aşkan ([2. B.], B. No: 2017/15649, 21/7/2020) kararında otuz günlük süre kuralının bireysel başvurunun ön şartlarından biri olduğunu ve bu sürenin başlangıç tarihinin tespitinde kanun hükmü gereği öğrenme tarihinin esas alınacağını belirtmiştir. Anılan kararda bireysel başvuru süresinin işlemeye başlaması yönünden nihai kararın gerekçesinin tebliğinin öğrenme şekillerinden biri olduğunu, bununla birlikte başka şekillerde de öğrenmenin söz konusu olabileceğini ifade etmiştir (Hüseyin Aşkan, §§ 20-23).

8. Bu doğrultuda kullanıcıların Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden yaptıkları işlemlerin (doküman oluşturma, düzenleme, imzalama, açma, okuma ve yazdırma gibi) kayıt altına alındığı evrak işlem kütüğünün Anayasa Mahkemesi tarafından incelenmesi sonucunda nihai kararın açılarak okunduğuna ilişkin bir işlemin tespiti hâlinde bu işlemi yapan ilgililerin işlem sırasında nihai kararın sonucunu öğrendiklerinin kabul edileceği, böyle bir durumda bireysel başvuru süresinin de bu tarihten itibaren başlatılması gerektiği belirtilmiştir (Hüseyin Aşkan, §§ 26-29).

9. Somut olayda her ne kadar başvurucu nihai kararın 5/3/2022 tarihinde tebliğ edildiğini belirtmiş ise de başvurucunun nihai kararı 17/2/2022 tarihinde UYAP üzerinden okumak suretiyle öğrendiği sabittir. Bu durumda başvurucunun tespit edilen öğrenme tarihinden itibaren otuz günlük bireysel başvuru süresi geçtikten sonra 23/3/2022 tarihinde başvuru yaptığı anlaşılmıştır. Başvurucunun herhangi bir mazeret de bildirmediği görülmüştür.

10. Açıklanan gerekçelerle başvurunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ALPER GÜNGÖR

B. No: 2022/36996 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/36996

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ALPER GÜNGÖR BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/36996)

Karar Tarihi: 10/2/2026

R.G. Tarih ve Sayı: 16/7/2026 - 33311

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Eren Can BENAKAY

Başvurucu : Alper GÜNGÖR

Vekili : Av. Halit Bülent OK

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, memnu hakların iadesine yönelik yapılan yargılamada davanın sonucuna etkili iddianın kararda karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Adana 6. Kolordu Komutanlığı Askerî Mahkemesinin (Askerî Mahkeme) 27/2/2014 tarihli kararıyla başvurucunun amiri tehdit suçunu işlediğinden bahisle 3.000 TL adli para cezası ile cezalandırılmasına, amire hakaret suçunu işlediğinden bahisle 1.500 TL adli para cezası ile cezalandırılmasına, askerî eşyayı kasten tahrip etme suçunu işlediğinden bahisle 1.500 TL adli para cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir. Söz konusu karar 4/3/2015 tarihi itibarıyla yerine getirilmiştir. Başvurucu 2/11/2021 tarihinde memnu hakların iadesi talebiyle başvurmuştur.

3. Yumurtalık Asliye Ceza Mahkemesi (Mahkeme) 10/12/2021 tarihinde talebi reddetmiştir. Karar gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"5352 sayılı Adli Sicil Kanunu'nun 13/A maddesine binaen yasaklanmış hakların geri

verilmesine karar verebilmesi için 'mahkûm olunan cezanın infazının tamamlandığı tarihten itibaren 3 yıllık sürenin geçmiş olması ve kişinin bu süre zarfında yeni bir suç işlememiş olması ve hayatını iyi halli olarak sürdürdüğü hususunda mahkemede bir kanaat oluşması' gerektiği, sanık hakkında Adana Cumhuriyet Başsavcılığının 2019/476 soruşturma numaralı dosyası ile TCK'nın 245. maddesi uyarınca soruşturma yürütüldüğü ve delil yokluğu sebebiyle 08/02/2019 tarihinde KYOK kararı verildiği, sanık hakkında Yumurtalık Cumhuriyet Başsavcılığının 2018/895 soruşturma numaralı dosyası ile TCK'nın 89. maddesi uyarınca soruşturma yürütüldüğü ve şikayet yokluğu sebebi ile 07/02/2019 tarihinde KYOK kararı verildiği, yine sanığın Yumurtalık Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 'Tehdit, Kasten Yaralama' suçlarından soruşturması devam eden 2021/1039 soruşturma sayılı dosyasında müşteki/şüpheli olarak yer aldığı, her ne kadar bu dosyalara ilişkin suç tarihleri cezanın infazından 3 yıl sonrasına tekabül etse de verilen kararların sebepleri, sanığın müşteki olarak yer aldığı iki ayrı soruşturma dosyasının daha bulunması ve silah taşıma ruhsatı almak için talepte bulunduğu da göz önünde bulundurularak hayatını iyi halli olarak devam ettiğine yönelik mahkememizde olumlu kanaat oluşmadığından yasal şartları gerçekleşmediğinden talebin reddine yönelik aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur."

4. Başvurucu, karara 14/12/2021 tarihinde itiraz etmiş; Ceyhan 1. Ağır Ceza Mahkemesi (Ağır Ceza Mahkemesi) 21/2/2022 tarihinde itirazı reddetmiştir.

5. Başvurucu, nihai kararı 4/3/2022 tarihinde öğrendikten sonra 7/3/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

6. Başvurucu hakkında başkasına ait banka veya kredi kartının izinsiz kullanılması suretiyle yarar sağlama suçundan başlatılan soruşturma kapsamında Adana Cumhuriyet Başsavcılığı 8/2/2019 tarihinde kamu adına kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar vermiştir. Kararda şüphelinin telefon faturalarını kendi ödediğini beyan ettiği, başkaları tarafından aranarak faturaların yanlış yatırıldığının kendisine söylendiğini belirttiği, buna göre şüphelinin atılı suçu işlediğine dair delil bulunmadığı değerlendirilmiştir.

7. Başvurucu hakkında taksirle bir kişinin yaralanmasına neden olma suçundan başlatılan soruşturma kapsamında Yumurtalık Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) 7/2/2019 tarihinde kamu adına kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar vermiştir. Kararda, başvurucunun kolluk güçlerince alınan ifadesinde olay günü yanında oğlu ile birlikte aracıyla seyir hâlindeyken oğlunun kendisine şaka yaptığını, kendisinin de tiki olduğu için kasıldığını, bu nedenle direksiyon hâkimiyetini kaybettiğini ve kazanın meydana geldiğini belirttiği, başvurucunun kaza sonrası alınan sağlık raporunda alkolsüz olduğunun tespit edildiği, dolayısıyla mağdurun yaralanmasına sebebiyet veren olayın trafik kazası olduğu, olayın bilinçli taksir kapsamında olmayan taksirle yaralama suçunu oluşturduğu değerlendirilmiş; bu suçun takibinin şikâyete bağlı olması ve mağdurun alınan ifadesinde şikâyetçi olmadığını beyan etmesi karşısında atılı suçtan kovuşturma imkânı olmadığı sonucuna varıldığı açıklanmıştır.

8. Başvurucu hakkında tehdit suçundan başlatılan soruşturma kapsamında Başsavcılık 13/1/2022 tarihinde kamu adına kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar vermiştir. Kararda, olay anını ve yerini gösterir nitelikte kamera kaydı bulunmadığı gibi dosya kapsamında bilgilerine başvurulan tanıkların da müştekinin iddialarını doğrulamadığını, başvurucunun üzerine atılı suçu kabul etmediğini ifade etmiştir. Dolayısıyla bu aşamada başvurucunun üzerine atılı suçu işlediğine dair müştekinin soyut ve içeriği doğrulanamayan iddialarından başkaca delil elde edilemediğinin tüm soruşturma evrakı kapsamından

anlaşıldığını değerlendirmiştir.

9. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

10. Başvurucu; Askerî Mahkemenin karar verdiği tarihten itibaren hakkında verilen herhangi bir mahkûmiyet kararı bulunmadığını, herhangi bir suç işlemediğini belirtmiştir. Kötü bir yaşam tarzı sürdüğüne dair kanaat oluşturacak bir durum olmamasına rağmen haksız şekilde davasının reddedilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi nezdinde yapılan itirazın herhangi bir gerekçe gösterilmeksizin matbu şekilde reddedilmesi nedeniyle gerekçeli karar hakkının ve silahların eşitliği ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

11. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; başvurucunun memnu hakların iadesi talebi üzerine açılan davada hakkındaki soruşturma ve kovuşturmalar ile birlikte hayatını iyi hâlli olarak sürdürüp sürdürmediğinin incelendiği, mahkemelerce makul ve yeterli gerekçe ortaya konularak davanın sonuçlandırıldığı belirtilerek yapılacak incelemede Anayasa Mahkemesi içtihatları ile somut olayın kendine özgü koşulları da gözönüne alınarak değerlendirme yapılması gerektiği bildirilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında bireysel başvuru formunda belirttiği hususları yinelemiştir.

12. Başvuru, gerekçeli karar hakkı kapsamında değerlendirilmiştir.

13. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

14. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve buna uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesi için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

15. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan mercin yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciinde ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Mehmet Yavuz [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

16. 25/5/2005 tarihli ve 5352 sayılı Adlî Sicil Kanunu'nun 13/A maddesine göre yasaklanmış hakların geri verilmesinin ilk koşulu, mahkûm olunan cezanın infaz edilmiş olması ve infazın

tamamlandığı tarihin üzerinden üç yıl geçmiş olmasıdır. İkinci koşul ise kişinin bu süre zarfında yeni bir suç işlememesi ve hayatını iyi hâlli olarak sürdürdüğü hususunda mahkemede bir kanaat oluşmasıdır. İyi hâlden kastedilen, topluma uyum sağlama konusunda ahlakî gelişimin geçirilmesidir. Bu da pek tabii yeni bir suç işlememeyi içerir. Zira deneme süresi içinde suç işleyen bir kişinin iyi hâlli olduğundan bahsetmek mümkün değildir.

17. Mahkeme, başvurucunun hakkında çeşitli soruşturmalar bulunması nedeniyle memnu hakların iadesi talebini reddetmiştir ancak başvurucu hakkında yalnızca soruşturma mevcut olup başvurucunun herhangi bir suça ilişkin mahkûmiyeti yoktur hatta söz konusu soruşturmalar takipsizlikle sonuçlanmıştır. Başka bir deyişle başvurucunun suç işlediğini kabul eden bir ceza mahkemesi kararı yoktur. Mahkeme yalnızca başvurucu hakkındaki soruşturmaları ve bu soruşturmaların takipsizlik ile sonuçlandığını belirtmiştir.

18. Kişinin yasaklanmış haklarının geri verilebilmesi için yeni bir suç işlememesinin yanı sıra hayatını iyi hâlli olarak sürdürdüğü konusunda mahkeme nezdinde görüş oluşmalıdır. Mahkeme kişinin hayatının iyi hâlli olmadığına kanaat getirmişse bu sonuca nasıl vardığını kararında açıklamalıdır. Olayda Mahkeme, başvurucu hakkında yürütülen soruşturmalar bulunduğundan bahsetmekle yetinmiş; kararında bu olguyu aktarmış ancak değerlendirmede bulunmamıştır. Kararda yalnızca başvurucu hakkındaki soruşturmaların bilgisine yer vermiştir. Oysaki bu bilginin verilmesi yeterli değildir. Ceza soruşturmasında yer alan bilgi ve belgelere ulaşılarak söz konusu verilerin başvurucunun neden iyi hâlli olmadığını gösterir şekilde değerlendirilmesinin önünde -masumiyet karinesine uygun olmak koşuluyla- herhangi bir engel yoktur. Mahkeme, ceza yargılamasında yer alan verilerin iyi hâl olarak kabul edilmemeye olan etkisini ortaya koymalıdır. Olaya bakıldığında ise Mahkeme, ceza soruşturmalarını esas almakla birlikte ceza soruşturmalarında yer alan olguların olumsuz etkisini irdelememiş; ceza soruşturmalarındaki bilgi ve belgeleri değerlendirmemiştir.

19. Kural olarak mahkeme kararlarında esasa ilişkin hususlarda yeterli gerekçe bulunması hâlinde kanun yolu merciince bu karara atıf yapılarak değerlendirme yapılması makul görülebilir. Mahkeme kararlarında gerekçe bulunmadığı hâllerde ise kişilerin ileri sürdüğü esaslı itirazlar kanun yolu merci tarafından gerekçeli şekilde karşılanmalıdır. Somut olayda Mahkeme kararının yukarıda belirtilen bağlamda bir gerekçe içermediği, Ağır Ceza Mahkemesi tarafından ise bu karara atıf yapılarak herhangi bir değerlendirmede bulunulmadığı görülmüştür.

20. Sonuç olarak başvurucu hakkında elde edilen verilerin başvurucunun iyi hâlli olmadığını neden ve nasıl haklılaştırdığı hususunun yargılama mercilerinin gerekçelerinde yer almadığı görülmüştür. Yargılama mercileri başvurucu hakkında elde edilen bilgileri değerlendirmediğinden başvurucunun memnu hakların iadesine ilişkin iddiaları yeterli şekilde açıklığa kavuşturulmamıştır.

21. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

22. Başvurucunun masumiyet karinesinin ihlal edildiğini ileri sürdüğü görülmekteyse de gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden söz konusu ihlal iddiası hakkında ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

23. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 10.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

24. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

25. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddiasının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Yumurtalık Asliye Ceza Mahkemesine (2021/37 D.İş) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

F. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ETKİLEM İLETİŞİM DANIŞMANLIK EĞİTİM MEDYA VE GIDA TİCARET LTD. ŞTİ.

B. No: 2022/39472 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/39472

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ETKİLEM İLETİŞİM DANIŞMANLIK EĞİTİM MEDYA VE GIDA TİCARET LTD. ŞTİ. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/39472)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Mehmet Yavuz YAŞAR

Başvurucu : Etkilem İletişim Danışmanlık Eğitim Medya ve Gıda Ticaret Ltd. Şti.

Vekili : Av. Mehmet Turgay BİLGE

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, hizmet sözleşmesinden kaynaklanan alacak istemine ilişkin açılan davada sonuca etkili iddianın kararda karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Konya Ovası Projesi (KOP) Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının (İdare) KOP Bölgesi Yerel Yönetimleri Personelinin Kapasitesinin Geliştirilmesi Projesi kapsamında yapılan eğitim projesi ihalesini 632.000 TL bedelli teklifle başvurucu kazanmıştır. Taraflar arasında 28/8/2015 tarihinde sözleşme imzalanmış ve sözleşmenin konusunun 16/9/2015-2/12/2015 tarihleri arasında dört farklı şehirde toplam yüz kırk kişiye sözleşmeyle belirlenen konularda eğitim verilmesi işi olduğu kararlaştırılmıştır.

3. Eğitimlere bazı şehirlerde İdare tarafından bildirilen sayıda katılım olmaması ve İdarenin katılım sağlamayan personele ait konaklama ve yeme-içme ücretlerini hak edişten kesinti yapmak (57.837,07 TL) suretiyle eksik ödemesi üzerine başvurucu, Konya 1. Asliye Hukuk

Mahkemesinde (Mahkeme) alacak davası açmıştır. Başvurucu, dava dilekçesinde ödemenin son hak ediş tarihi olan 17/12/2015'ten itibaren işleyecek yasal faiziyle İdareden tahsilini talep etmiştir.

4. Mahkeme 8/7/2021 tarihli kararıyla davayı kısmen kabul etmiştir. Karar gerekçesinde başvurucuya ait 2015-2016 yıllarına ilişkin ticari defterlerin bilirkişi tarafından incelendiğini belirtmiştir. Mahkeme yaptırdığı bilirkişi incelemesi neticesinde başvurucunun İdareden 51.307,25 TL alacaklı olduğunun tespit edildiğini vurgulamıştır. Mahkeme bu tespitten yola çıkarak 51.307,25 TL'nin temerrüt tarihi olan 3/2/2016'dan itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte eğitimlerden, öğrencilerden ayrıca projenin yürütülmesinden sorumlu olan davalı KOP Başkanlığından tahsili ile başvurucuya verilmesi, fazlaya dair istemin reddi gerektiğini açıklamıştır.

5. İdare tarafından yapılan istinaf kanun yolu başvurusu Konya Bölge Adliye Mahkemesi 5. Hukuk Dairesinin (Daire) 30/12/2021 tarihli kararıyla kabul edilmiştir. Daire, Mahkeme kararının kaldırılmasına ve davanın reddine kesin olarak karar vermiştir. Kararın gerekçesinde, taraflar arasında imzalanan sözleşmenin 8.2.1. maddesinde Hizmet İşleri Genel Şartnamesi'nin sözleşmenin eki olarak kabul edildiğini belirtmiştir. Daire; Hizmet İşleri Genel Şartnamesi'nin 42. maddesinde yüklenicinin geçici hak edişlere itirazı olduğu takdirde karşı görüşlerinin neler olduğunu ve dayandığı gerekçeleri, İdareye vereceği ve bir örneğini de hak ediş raporuna ekleyeceği dilekçesinde açıklaması gerektiğini, yüklenicinin itirazlarını bu şekilde bildirmediği takdirde hak edişi olduğu gibi kabul etmiş sayılacağını vurgulamıştır. Daire, istinaf incelemesi aşamasında celbettiğini belirttiği hak ediş raporlarına işaret ederek kesintilerin yapıldığı 1, 2, 3, 4, ve 5 No.lu hak edişlere ilişkin olarak başvurucunun "Sözleşme kurallarına aykırı olduğundan kesintiyi kabul etmediğimizi ve tüm yasal haklarımızın saklı olduğunu bildiririz." şeklinde şerhle hak edişleri imzalandığını ifade etmiştir. Daire, bu tespitten yola çıkarak başvurucunun İdareye sunmuş olduğu bir itiraz dilekçesinin bulunmadığını ve hak edişlere yazdığı şerhlerin Hizmet İşleri Genel Şartnamesi'nin 42. maddesi uyarınca usulüne uygun şekilde yapılmış itiraz olarak kabul edilemeyeceğini dile getirmiştir. Daire, bu sonuçla Hizmet İşleri Genel Şartnamesi'nin 42. maddesi hükmü gözetilerek dava konusu hak edişlerin kesinleştiğinin ve başvurucunun kesintilere ilişkin talebinin reddi gerektiğinin altını çizmiştir.

6. Başvurucu, nihai kararı 4/2/2022 tarihinde öğrendikten sonra 3/3/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

7. Öte yandan 4/3/2009 tarihli ve 27159 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin (Yönetmelik) eki Hizmet İşleri Genel Şartnamesi'nin 42. maddesinin (a) bendinin iptali talebiyle başka bir firma tarafından ilk derece mahkemesi sıfatıyla Danıştayda açılan ve E.2020/1740 sayısına kaydedilen davada Danıştay Onüçüncü Dairesi (Danıştay) 5/10/2020 tarihinde yürütmenin durdurulması isteminin reddine karar vermiştir. Yürütmenin durdurulması talebinin reddine karşı yapılan itirazı inceleyen Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu (İDDK) 17/12/2020 tarihli kararıyla yapılan itirazı kabul ederek Hizmet İşleri Genel Şartnamesi'nin 42. maddesinin (a) bendinde yer alan dava konusu düzenlemenin yürütmesini durdurmuştur. Devam eden süreçte uyuşmazlığı esastan inceleyen Danıştay 1/12/2021 tarihli kararla davanın reddine hükmetmiştir. Yapılan temyiz başvurusunu inceleyen İDDK 3/11/2022 tarihli ve E.2022/892, K.2022/3100 sayılı kararıyla Danıştay kararını bozmuştur. Bozma üzerine uyuşmazlığı yeniden ele alan Danıştay, bozmaya uyarak 6/6/2023 tarihli ve E.2023/404, K.2023/2898 sayılı kararıyla dava konusu işlemi iptal etmiştir. Son süreçte karara karşı yapılan temyiz

başvurusunu inceleyen İDDK 22/1/2024 tarihinde kararı kesin olarak onamış ve hüküm kesinleşmiştir.

8. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

9. Başvurucu; ilgili şartname hükmünün ihale konusu işlerde sözleşmenin tarafları arasında açık bir eşitsizlik oluşturduğunu, net bir itiraza rağmen bunun dikkate alınmadığını ve yüklenici aleyhine alacak hakkı ile hak arama özgürlüğünü kısıtlayıcı nitelik taşıdığını ileri sürmüştür. Başvurucu, ayrıca davalarının Yönetmelik'in eki Hizmet İşleri Genel Şartnamesi'nin 42. maddesine uygun olarak itiraz etmediği gerekçesine dayanılarak reddedildiğini, oysaki İDDK'nın 17/12/2020 tarihli kararıyla Hizmet İşleri Genel Şartnamesi'nin 42. maddesinin (a) bendinde yer alan düzenlemenin yürütmesinin durdurulduğunu iddia etmiştir. Başvurucu, buradan yola çıkarak Dairenin kararını yürürlükte olmayan bir şartnameye dayandırdığını ve bu sebeple gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ifade etmiştir.

10. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvurucunun temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca konuya dair İdareden temin edilen görüş ve ilgili belgelerin başvurucunun şikâyetlerine ilişkin olarak yapılacak incelemede dikkate alınmak üzere sunulduğu dile getirilmiştir. İdare yazısında; geçici hak edişlere itiraz prosedürünü düzenleyen hükmün yürütmesinin durdurulmasının yahut iptal edilmesinin söz konusu kararlardan önce taraflarca imzalanmış olan sözleşmeye ve dolayısıyla eldeki başvuruya etkisinin bulunmadığı vurgulanmıştır. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

11. Başvuru, gerekçeli karar hakkı kapsamında değerlendirilmiştir.

12. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

13. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının, davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

14. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan mercinin, yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciinde

ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Mehmet Yavuz [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

15. Başvurucu; ilgili şartname hükmünün ihale konusu işlerde sözleşmenin tarafları arasında açık bir eşitsizlik oluşturduğunu, net bir itiraza rağmen bunun dikkate alınmadığını ve yüklenici aleyhine alacak hakkı ile hak arama özgürlüğünü kısıtlayıcı nitelik taşıdığını ileri sürmüştür. Şartname maddesine karşı yukarıda değinilen Danıştaydaki dava süreci incelendiğinde başvurucunun iddiasının temelsiz olduğu da söylenemeyecektir.

16. Başvurucunun temel iddiası sözleşme şartnamesindeki hak edişlere ilişkin itirazların bildirimine dair hükümlerin açıkça eşitsizlik oluşturduğuna yöneliktir. Olayda söz konusu bu iddia ile ilgili olarak İDDK 17/12/2020 tarihli kararıyla ilgili Yönetmelik'in eki Hizmet İşleri Genel Şartnamesi'nin 42. maddesinin (a) bendinde yer alan düzenlemenin yürütmesini durdurmuş ve devam eden süreçte Danıştay düzenlemenin iptaline hükmetmiştir (bkz. § 7). Daire ise iptal edilen bu hükme dayanarak davayı reddetmiştir. Bu kapsamda başvurucunun söz konusu iddiasının Danıştay ve İDDK kararları da dikkate alındığında esasa etkili iddia olduğu ve Dairece bu hususun tartışılmadığı açıktır.

17. Sonuç olarak gerekçeli kararda olay ve olgulara dair yeterli inceleme ve araştırma yapılmadığı, başvurucunun yargılamanın esasına tesir eder nitelikteki iddia ve itirazlarının incelenmediği ve bu iddiaların karşılanmadığı görülmüştür.

18. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

19. Başvurucu, ihlalin tespiti ile yeniden yargılama yapılması talebinde bulunmuştur.

20. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

21. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Konya Bölge Adliye Mahkemesi 5. Hukuk Dairesine (E.2021/1252, K.2021/1676) iletilmek üzere Konya 1. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2017/286, K.2021/419) GÖNDERİLMESİNE,

D. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

D.Ö.

B. No: 2022/44004 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/44004

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

D.Ö. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/44004)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

GİZLİLİK TALEBİ KABUL

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Burak TOPALOĞLU

Başvurucu : D. Ö.

Vekili : Av. Saime Gülden ÇİÇEK

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, 8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun uyarınca verilen tedbir kararına yönelik esaslı iddiaların itiraz merci tarafından karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu aleyhine 6284 sayılı Kanun uyarınca önleyici tedbir kararı verilmesi talep edilmiştir. Kuşadası Aile Mahkemesi (Mahkeme) talebi reddetmiştir. Kararın gerekçesinde tedbir kararı verilmesi için gerekli şartların oluşmadığı vurgulanmıştır.

3. Tedbir talep eden, karara karşı itirazda bulunmuştur. Kuşadası 3. Asliye Hukuk Mahkemesi (itiraz merci) (Aile Mahkemesi sıfatıyla) tedbir talep edenin itirazını kabul ederek Mahkeme kararını kaldırmış ve 6284 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca başvurucunun tedbir talep edene karşı bir ay süreyle şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmamasına kesin olarak karar vermiştir. Kararın gerekçesinde somut olaydaki tebdir

talebinin 6284 sayılı Kanun'un amacına uygun olduğunu belirterek başvurucu hakkında şiddet uygulayan ifadesini kullanmıştır.

4. Tedbir talep eden aynı zamanda tedbir talebine dayanak fiiller hakkında Kuşadası Cumhuriyet Başsavcılığına şikâyette bulunmuştur. Başvurucu hakkında yürütülen soruşturma sonucunda tedbir talep edene karşı hakaret suçundan kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmiştir.

5. Başvurucu, nihai kararı 21/3/2022 tarihinde öğrendikten sonra 20/4/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvurucu bireysel başvuru tarihinden sonra 20/6/2025 tarihinde vefat etmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

7. Anayasa Mahkemesi Abdurrahman Beycur ve diğerleri ([GK], B. No: 2023/76490, 31/7/2025) kararında başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra vefat etmesi hâlinde bireysel başvurudan haberi olmayan mirasçılarının hak kaybına uğramaması için yapılması gerekenler hususunda genel ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi mirasçıların hak kaybına uğramalarını engellemek, bireysel başvuruların neticelendirilmesini sağlamak gerekliliğini birlikte karşılayabilecek bir yol olarak 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 49. maddesinin (7) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 84. maddesinin verdiği yetkiyle 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 26. maddesinin başvuru tarihinden sonra ölüm hâli için de uygulanabileceği kanaatine varmıştır. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi hâlinde bu kişi yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesinin uygun olacağı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında vefat eden başvurucunun mirasçısı olduğunu bilgi ve belgeleriyle ispat eden kişilerin ise makul bir süre içinde bireysel başvuruyu takip etme iradesini ortaya koymaları hâlinde -mirasçıların menfaatlerinin bulunup bulunmadığını da gözeterek- başvurunun incelenmesine devam edilebileceğini belirtmiştir. Bu kapsamda bireysel başvuru yapıldıktan sonra ölen bir başvurucunun mirasçılarının başvuruyu devam ettirme yönündeki taleplerini Anayasa Mahkemesine iletme yükümlülüğünün kendileri üzerinde olduğu kaydedilmelidir. Öte yandan Anayasa'nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi durumunda dahi başvurunun incelenmeye devam edilebileceği vurgulanmalıdır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

8. Açıklanan gerekçelerle başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kamuya açık belgelerde başvurucunun kimliğinin gizli tutulması talebinin KABULÜNE,

B. Başvurunun İŞLEMDEN KALDIRILMASINA,

C. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

KENAN KARADEMİR

B. No: 2022/46516 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/46516

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

KENAN KARADEMİR BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/46516)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Eren Can BENAKAY

Başvurucu : Kenan KARADEMİR

Vekili : Av. Fikret KOÇAK

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, alacak ve tazminat davalarında sonuca etkili iddianın kararda karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, eczane sahibi olup mesul müdür olarak çalışmaktadır. Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Ankara Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü (SGK) 26/7/2016 tarihinde Ankara Valiliği İl Emniyet Müdürlüğüne Ankara'da faaliyet gösteren Fetullahçı Terör Örgütü ve/veya Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) adına çalışan, örgüte üye olan, destek sağlayan, terör örgütü içinde faaliyetlerine devam eden eczacıların sahip ve mesul müdürlüğünü yaptığı eczanelerin olduğunu bildirmiş ve ekli listede bu eczanelerin isimlerini belirtmiştir. İsmi yer alan eczaneler arasında başvurucunun sahibi olduğu eczane de bulunmaktadır. Bunun üzerine SGK 27/7/2016 tarihinde başvurucunun sahibi olduğu eczanenin ödemelerine bloke koymuştur. 23/12/2016 tarihinde ise ödemelerine bloke konulan ve MEDULA Sistemi (Sağlık Bakanlığı tarafından ilaç almayı kolaylaştırmak için oluşturulmuş bir program) kapatılan sözleşmeli eczaneler tarafından fatura edilen reçetelerin tamamının protokol hükümleri ve mevzuat çerçevesinde incelenerek kesintilerin netleştirilmesi ve geri kalan tutarın ödenmesi talebine bağlı olarak başvurucunun

eczanesine konulan bloke kaldırılmıştır.

3. Başvurucu SGK'ya çektiği 31/1/2017 tarihli ihtarname ile eczanesi adına 8/8/2016-11/11/2016 tarihleri arasında tahakkuk ettirilen 151.742,83 TL alacak ve hak ediş bedelleri zamanında ödenmediğinden vade farkı ve faizler nedeniyle oluşan 40.000 TL zararının ödenmesini istemiştir.

4. Herhangi bir ödemenin yapılmaması üzerine başvurucu ortaya çıkan 40.000 TL zararının tahsili amacıyla 16/2/2017 tarihinde Ankara Batı 2. Asliye Hukuk Mahkemesi (2. Asliye Hukuk Mahkemesi) nezdinde dava açmıştır. 2. Asliye Hukuk Mahkemesi 24/9/2019 tarihinde davayı reddetmiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Dosyadaki bilgi ve belgeler doğrultusunda bilirkişi incelemesi yaptırılmış, konusunda uzman bilirkişi heyetince düzenlenen 11/2/2019 tarihli ve 10/7/2019 tarihli ek rapor incelendiğinde; 'Ankara Batı 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2018/218 esas sayılı dosyasında bilirkişi heyeti tarafından sözleşmenin protokol hükümlerine uygun olarak feshedildiği, bloke konulan alacak ile zarar arasında doğrudan bir illiyet bağının bulunmadığı şeklinde hukuki değerlendirme yapıldığı, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 103. maddesince davalı Kurum tarafından en az üç müfettişten oluşan komisyonun uygun görüşü ve Rehberlik ve Teftiş Başkanının onayıyla, Kurum alacağı tahsilinin riske gireceğinin öngörülmesi halinde, inceleme veya soruşturma sonuçlanıncaya kadar alacaklara bloke konulabileceği, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığından talep edilen davacı adına yürütülen soruşturma bilgilerinin aşağıdaki gibi olduğu;

1-2016/23703 Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma 31/10/2017 tarihli fezleke ile Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına gönderildi.

2-2016/38570 Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma 2016/23703 numaralı dosya ile birleşme,

3-2017/10820 Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma 2016/23703 numaralı dosya ile birleşme,

4-2017/40899 Karşılıksız Yararlanma Soruşturma devam ediyor,

Buna göre; davacı adına yürütülen 2 (iki) soruşturmanın bulunduğu, davacı vekili tarafından sunulan 19/12/2018 tarihli dilekçe ekinde Ankara Cumhuriyet Başsavcılığınca davacı hakkında yürütülen 2017/178359 sayılı soruşturmada davacı hakkında kovuşturmaya yer olmadığı kararının verildiği,

Davacının alacaklarına bloke konulma işleminin, 5510 sayılı Kanunun 103. maddesine göre değil, bir şikâyet dilekçesine istinaden Ankara Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğünün olağanüstü hal tedbirleri kapsamında almış olduğu “Onay” ile uygulandığı,

Davalı Kurum Başkanlığının İl Müdürlüğü'ne hitaplı 22/12/2016 tarih ve 6935470 sayılı yazısı ile '...ödemelerine bloke konulun ve Medula Provizyon ekranları kapatılan sözleşmeli eczaneler tarafından Kuruma fatura edilen reçetelerin tamamının protokol hükümleri ve mevzuat çerçevesinde incelenerek kesintilerin netleştirilmesi ve geri kalan tutarın ödenmesi' yönünde talimat verildiği,

Blokesi kaldırılan eczanelere ilişkin listenin 5. sırasında davacının sahibi ve mesul müdürü olduğu eczanenin yer aldığı,

Davalı Kurumca davacının ödemelerine haksız şekilde bloke konulduğu ve bu bloke işlemi ile davacının zararı arasında bir illiyet bağı bulunduğuna karar verilmesi halinde;

İcra takiplerine ödenen 44.111,31-TL'nin davacının zararı olarak kabul edilmesi gerektiği, ancak davacının ortaya çıkan zarara ilişkin talebinin 40.000,00-TL olduğu' sonuç ve kanaatine varıldığı belirtilmiştir.

...

...blokesi kaldırılan eczanelere ilişkin listenin 5. sırasında davacının sahibi ve mesul müdürü olduğu eczanenin de yer aldığı görülmüştür. Davalı kurumun bu madde hükmüne istinaden usulüne uygun olarak protokolün feshini ihbar etmiş olması; davacının FETÖ/PDY örgütüne iltisaklı olmaktan tutuklanmış olması, davacının tutuklanmasının davalı Sosyal Güvenlik Kurumunun dışında gelişen olaylardan kaynaklanmış olması ve soruşturmanın adli makamlar ve İl Sağlık Müdürlüğü tarafından yürütülmesi hususları birlikte değerlendirildiğinde, diğer taraftan, davalı Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Ankara Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü Mali Hizmetler Sosyal Güvenlik Merkezi tarafından gönderilen 13/12/2016 tarih ve 17371122 sayılı yazısı eki Emanet Aktarma İşlemlerine ilişkin belgelerin incelenmesinde, farklı tarihlerde emanete aktarılan toplam miktar 151.762,83 TL olmasına karşın, davacının blokenin kaldırılmasından önce muaccel hale gelen toplam borcunun 373.677,19 TL olduğu, bu durumda, davalı kurum tarafından bloke uygulanmamış olsa bile davacının mevcut borçlarını süresinde ödeyemeyeceği, bu nedenle de davacının iddia etiği maddi zararının meydana gelmesiyle bloke ve fesih işlemi arasında doğrudan illiyet bağı bulunmadığı anlaşıldığından davalı kurumun alacaklar üzerine bloke koymasının ve sözleşmeyi feshetmesinin haklı nedene dayandığı ve protokol hükmüne uygun bulunduğu, bu nedenle davacının tazminat talep edemeyeceği kanaatine varılmakla, haklı ve yerinde görülmeyen davanın reddine karar verilmiş ve aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur."

5. Başvurucu, karara karşı 1/11/2019 tarihinde istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi 17/2/2021 tarihinde istinaf başvurusunu reddetmiş; kararda, başvurucu ile SGK arasındaki sözleşmenin hukuka uygun olarak feshedildiğini, maddi zararın meydana gelmesi ile bloke ve ekran kapatma işlemleri arasında doğrudan illiyet bağı bulunmadığını ve tazminat koşullarının gerçekleşmediğini ifade etmiştir. Söz konusu karara karşı yapılan temyiz başvurusu Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin (Yargıtay) 7/4/2022 tarihli kararı ile reddedilmiştir.

6. Öte yandan başvurucu tahakkuk etmiş alacaklarına 27/7/2016 tarihinden itibaren bloke konularak tarafına ödeme yapılmaması nedeniyle uğradığı maddi ve manevi zararların tazmini amacıyla 23/6/2017 tarihinde Ankara Batı 1. Asliye Hukuk Mahkemesi (1. Asliye Hukuk Mahkemesi) nezdinde dava açmıştır. 1. Asliye Hukuk Mahkemesi 14/2/2019 tarihinde davayı reddetmiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Dava konusu uyuşmazlıkta, haksız bloke konulması ve sözleşmenin haksız olarak feshi nedeniyle maddi ve manevi tazminat talep edilmektedir. Davalı kurumun kanundan kaynaklanan bloke hakkının bulunması; protokolün 5.1. maddesinde, tarafların bir ay önceden haber vererek protokolü feshetme hakkının düzenlenmiş olması; davalı kurumun bu madde hükmüne istinaden usulüne uygun olarak protokolün feshini ihbar etmiş olması; davacının FETÖ/PDY örgütüne iltisaklı olmaktan tutuklanmış olması, davacının tutuklanmasının davalı Sosyal Güvenlik Kurumunun dışında gelişen olaylardan kaynaklanmış olması ve soruşturmanın adli makamlar ve İl Sağlık Müdürlüğü tarafından yürütülmesi hususları birlikte değerlendirildiğinde, davalı kurumun alacaklar üzerine bloke koymasının ve sözleşmeyi feshetmesinin haklı nedene dayandığı ve protokol hükmüne uygun

bulunduğu, bu nedenle davacının tazminat talep edemeyeceği, diğer taraftan, davalı Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Ankara Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü Mali Hizmetler Sosyal Güvenlik Merkezi tarafından gönderilen 13/12/2016 tarih ve 17371122 sayılı yazısı eki Emanet Aktarma İşlemlerine ilişkin belgelerin incelenmesinde, farklı tarihlerde emanete aktarılan toplam miktar 151.762,83 TL olmasına karşın, davacının blokenin kaldırılmasından önce muaccel hale gelen toplam borcunun 373.677,19 TL olduğu, bu durumda, davalı kurum tarafından bloke uygulanmamış olsa bile davacının mevcut borçlarını süresinde ödeyemeyeceği, bu nedenle de davacının iddia etiği maddi ve manevi zararının meydana gelmesiyle bloke ve fesih işlemi arasında doğrudan illiyet bağı bulunmadığı anlaşıldığından davacının davasının reddine karar vermek gerekmekle aşağıda belirtilen şekilde hüküm kurulmuştur."

7. Başvurucu, karara karşı 18/3/2019 tarihinde istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 4. Hukuk Dairesi 17/6/2021 tarihinde istinaf başvurusunu reddetmiş; kararda, basiretli bir tacir gibi davranması beklenen eczacının sözleşmeyi imzaladıktan sonra sözleşme hükümleri ile bağlı olduğunu, SGK tarafından alacaklar üzerine bloke konulmasının haklı nedene dayandığını, maddi ve manevi zararın meydana gelmesiyle bloke ve fesih işlemi arasında doğrudan illiyet bağı olmadığını, tazminat talep koşullarının oluşmadığını ifade etmiştir. Karara karşı yapılan temyiz başvurusu Yargıtayın 17/3/2022 tarihli kararıyla reddedilmiştir.

8. Başvurucu, nihai kararları 11/4/2022 ve 28/4/2022 tarihlerinde öğrendikten sonra 9/5/2022 ve 27/5/2022 tarihlerinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

9. Başvurucu hakkında silahlı terör örgütüne üye olma suçundan başlatılan soruşturma sonucunda Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı 15/11/2018 tarihinde ek takipsizlik kararı vermiştir. Kararda, başvurucunun ByLock adlı kriptolu program kullanıcısı olmadığı, örgütün tepe yönetimiyle ilgili olarak yürütülen soruşturmada tespit edilen tepe yöneticileriyle telefon irtibatı ve terör örgütüyle bağlantılı şirketlerde üye ya da yönetici sıfatıyla kaydı bulunmadığı tespitine yer verilmiştir. Terör örgütü ile bağlantılı kurumlardan olan Asya Termal Otelde konaklama kaydı bulunmadığı gibi örgüt ile bağlantılı Bank Asyadaki hesabında şüpheli bir durumun tespit edilmediği değerlendirilmiş; bu tespitler uyarınca başvurucu hakkında kamu davası açılması için şüphe oluşturucak yeterli delil bulunmadığı sonucuna varıldığı açıklanmıştır.

10. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

11. 2022/55511 numaralı başvurunun konu yönünden hukuki irtibatı nedeniyle 2022/46516 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

12. Başvurucu, bilirkişilerce yeterli araştırma yapılmadan yalnızca ek rapor doğrultusunda davasının reddedilmesinden şikâyetçi olmuştur. Emniyet birimlerince hukuka aykırı olarak elde edilen ve somut bir tespite dayanmayan veriler nedeniyle hesaplarına bloke konulmasının hukuka uygun kabul edilip tazminat davalarının reddedildiğini belirtmiştir. Ortaya somut bir gerekçe konulmadığını, kanun yolu incelemesinde de yeterli gerekçe gösterilmediğini iddia ederek adil yargılanma hakkı, hak arama hürriyeti ile gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

13. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvurucunun iddialarının yargı mercileri

tarafından detaylı olarak incelendiği, kararlarda dava konusu olay ve olguların, delillerin değerlendirmesinin, hukuk kurallarının yorumlanmasının ve uygulanmasının, uyuşmazlıkla ilgili varılan sonucun ve kullanılan takdir yetkisinin sebeplerinin gerekçelendirildiği ifade edilmiştir. Sonuç olarak makul ve yeterli gerekçe bulunması, başvurucunun iddialarının da kanun yolu şikâyeti niteliğinde olması nedeniyle başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğu savunulmuştur. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanında bireysel başvuru formunda belirttiği hususları yinelemiştir.

14. Başvuru, gerekçeli karar hakkı kapsamında değerlendirilmiştir.

15. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

16. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının, davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

17. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan merciinin, yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciinde ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Mehmet Yavuz [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

18. Söz konusu uyuşmazlıkta asliye hukuk mahkemeleri başvurucunun zararının bulunmadığını tespit ederken başvurucu ile SGK arasında imzalanan protokolün hukuka uygun feshedildiğini değerlendirmiş, feshin hukuka uygun olması nedeniyle uygulanan blokenin de hukuka uygun olduğunu, bu nedenle de başvurucunun uğradığını ileri sürdüğü zarar ile illiyet bağı olmadığını ifade etmiştir. Feshin hukuka uygun olmasını ise başvurucu hakkında FETÖ/PDY'ye üye olma suçundan başlatılan ceza soruşturması bulunmasına dayandırmıştır.

19. Asliye hukuk mahkemeleri başvurucu hakkındaki ceza soruşturmaları nedeniyle yapılan fesih işlemini hukuka uygun bulmalarına karşın ceza soruşturmalarının akıbetlerinin neler olduğu, soruşturma sonucunda yargılama yapılıp yapılmadığı, yargılama yapıldıysa sonucunun ne olduğuna dair herhangi bir bilgi vermemiştir. Mahkemeler sadece ceza soruşturması bulunmasını SGK tarafından protokolün feshedilmesi için yeterli sebep olarak değerlendirmiş ancak başvurucu hakkında soruşturma olması hususunu herhangi bir şekilde irdelememiştir. Ceza soruşturmasına atıfta bulunulması yeterli olmayıp ceza yargılamasına konu olay ve olguların da değerlendirilmesi önemlidir. Bu bağlamda olayın meydana geliş

şekli, fiilin özelliği, ağırlığı gibi olaya özgü durumlar değerlendirilerek karar sonucuna ulaşılma nedeni ilgili ve yeterli bir gerekçeyle ortaya konmalıdır (benzer yönde bkz. Diren Taş [1. B.], B. No: 2019/38230, 24/1/2024, § 34).

20. Ceza soruşturmalarında yer alan bilgi ve belgelere ulaşılarak söz konusu verilerin başvurucu hakkında tesis edilen işleme ve bu işlem nedeniyle ortada bir zarar bulunup bulunmadığına olan etkisinin değerlendirilmesinin önünde -masumiyet karinesine uygun olmak koşuluyla- herhangi bir engel yoktur. Asliye hukuk mahkemeleri tarafından ceza soruşturmasında yer alan verilerin protokolün SGK tarafından feshedilmesi ve bu nedenle de başvurucunun zarara uğrayıp uğramadığının tespitine olan etkisinin ortaya konulması gerekmektedir. Olaya bakıldığında ise asliye hukuk mahkemeleri ceza soruşturmasını esas almakla birlikte soruşturmada yer alan olguları irdelememiş; ceza soruşturmasında yer alan bilgi ve belgeleri değerlendirmemiştir (Diren Taş, § 35).

21. Öte yandan 2. Asliye Hukuk Mahkemesi kararında bilirkişilerce hazırlanan ek rapor özetine yer vermiştir. Söz konusu raporların eki olduğu asıl rapordan ise bahsetmemiştir. Asıl raporda yer alan tespitlerin neler olduğu, neden bu tespitlerin kabul edilmediği, hangi gerekçe ile ek rapor düzenlenmesi gerektiği, anılan ek raporların neden iki tane olduğunu kararında açıklamamıştır. Ayrıca raporda başvurucu hakkında yürütülen soruşturmalardan birinde kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verildiği ve başvurucu hesabına haksız olarak bloke konulduğu tespitleri yer almasına rağmen bunu değerlendirmemiş, neden bu tespitlerin başvurucu aleyhine değerlendirilmesi gerektiğini belirtmemiştir. Son olarak raporda verilen ceza soruşturma numaralarından yalnızca 2017/178359 numaralı ceza soruşturması (bkz. § 9) başvurucuya ait olup raporların özetinde yer alan diğer soruşturma numaralarının başvurucuya ait olmadığı Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi üzerinden yapılan inceleme neticesinde tespit edilmiştir. Buna rağmen söz konusu soruşturmaların başvurucu aleyhine değerlendirilip değerlendirilmediği, değerlendirilmediyse neden kararda yer verildiği kararın gerekçesinden anlaşılmamaktadır.

22. Ayrıca asliye hukuk mahkemeleri kararlarında yaptığı değerlendirmelerde başvurucunun hesabına konulan blokenin kaldırılmasından önce SGK'ya 373.677,19 TL borcu olduğu, bloke uygulanmamış olsa bile başvurucunun borçlarını süresinde ödeyemeyeceği kanaatine varmıştır. Bundan hareketle de bloke uygulanmamış olsa bile başvurucunun borçlarını süresinde ödeyemeyecek olması nedeniyle uğradığını iddia ettiği zarar ile bloke işlemi arasında illiyet bağı olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Başvurucunun borçlarını süresinde ödeyip ödeyemeyecek olması hakkındaki icra hukukunda yer alan uygulamaların tüketilmesinden sonra ortaya çıkacaktır. Bu nedenle başvurucunun alacağından fazla borcu olması borcunu ödeyemeyeceği anlamına gelmez. Başvurucunun borcu ile alacağı birbirinden tamamen ayrı olup hesabına bloke konulması nedeniyle bir zararın oluşup oluşmadığının değerlendirilmesinde dikkate alınabilecek unsurlardan değildir.

23. Kural olarak mahkeme kararlarında esasa ilişkin hususlarda yeterli gerekçe bulunması hâlinde kanun yolu mercince bu karara atıf yapılarak değerlendirme yapılması makul görülebilir. Mahkeme kararlarında gerekçe bulunmadığı hâllerde ise kişilerin ileri sürdüğü esaslı itirazlar kanun yolu merci tarafından gerekçeli şekilde karşılanmalıdır. Somut olayda asliye hukuk mahkemelerinin kararının bir gerekçe içermediği, bölge adliye mahkemeleri ve Yargıtay tarafından bu kararlara atıfla herhangi bir değerlendirme yapılmadığı anlaşılmıştır (Diren Taş, § 36).

24. Sonuç olarak başvurucu hakkında elde edilen verilerin başvurucu ile SGK arasında imzalanan protokolün feshedilmesini, buna bağlı olarak meydana gelen bir zarar olmadığını neden ve nasıl haklılaştırdığı hususunun yargılama mercilerinin gerekçelerinde yer almadığı görülmüştür. Yargılama mercileri başvurucu hakkında elde edilen bilgileri herhangi bir şekilde değerlendirmediğinden başvurucunun uğradığı zararların tazmin edilmediğine dair iddiaları yeterli şekilde açıklığa kavuşturulamamıştır.

25. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

26. Başvurucunun çalışma hakkının ihlal edildiğini ileri sürdüğü görülmekteyse de gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden diğer ihlal iddiası hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasının gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

27. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile birleştirilen başvuruda yer alan taleple birlikte toplam 750.000 TL maddi ve 1.250.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

28. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

29. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

30. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki

gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Diğer ihlal iddiasının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

E. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara Batı 2. Asliye Hukuk Mahkemesi (E.2017/121, K.2019/386) ile Ankara Batı 1. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2018/218, K.2019/73) GÖNDERİLMESİNE,

F. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

G. 1.328,20 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 41.328,20 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

H. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

İ. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ERTAN YILDIZAK VE DİĞERLERİ

B. No: 2022/47695 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/47695

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ERTAN YILDIZAK VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/47695)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Nur Hilal MERMER

Başvurucular : Ertan YILDIZAK ve diğerleri [bkz. ekli listenin (C) sütunu]

Vekilleri : [bkz. ekli listenin (E) sütunu]

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvuru, süresinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

3. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi üzerinden yapılan nüfus kaydı sorgulaması neticesinde başvurucu Neval Luş'un 2/11/2023 tarihinde, Nebahat Aksu'nun ise 17/1/2024 tarihinde vefat ettiği tespit edilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

4. Ekli listenin (B) sütununda yer alan başvuruların konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle 2022/47695 numaralı bireysel başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

A. Başvurucu Neval Luş ve Nebahat Aksu Yönünden

5. Anayasa Mahkemesi Abdurrahman Beycur ve diğerleri ([GK], B. No: 2023/76490, 31/7/2025) kararında başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra vefat etmesi hâlinde bireysel başvurudan haberi olmayan mirasçılarının hak kaybına uğramaması için yapılması gerekenler hususunda genel ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi mirasçıların hak kaybına uğramalarını engellemek, bireysel başvuruların neticelendirilmesini sağlamak gerekliliğini birlikte karşılayabilecek bir yol olarak 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 49. maddesinin (7) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 84. maddesinin verdiği yetkiyle 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 26. maddesinin başvuru tarihinden sonra ölüm hâli için de uygulanabileceği kanaatine varmıştır. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi hâlinde bu kişi yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesinin uygun olacağı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında vefat eden başvurucunun mirasçısı olduğunu bilgi ve belgeleriyle ispat eden kişilerin ise makul bir süre içinde bireysel başvuruyu takip etme iradesini ortaya koymaları hâlinde -mirasçıların menfaatlerinin bulunup bulunmadığını da gözeterek- başvurunun incelenmesine devam edilebileceğini belirtmiştir. Bu kapsamda bireysel başvuru yapıldıktan sonra ölen bir başvurucunun mirasçılarının başvuruyu devam ettirme yönündeki taleplerini Anayasa Mahkemesine iletme yükümlülüğünün kendileri üzerinde olduğu kaydedilmelidir. Öte yandan Anayasa'nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi durumunda dahi başvurunun incelenmeye devam edilebileceği vurgulanmalıdır. Somut başvuruda başvurucu Neval Luş başvuru tarihinden sonra 2/11/2023 tarihinde, Nebahat Aksu ise 17/1/2024 tarihinde vefat etmiştir. Başvurucu Neval Luş ve Nebahat Aksu yönünden anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

6. Açıklanan gerekçelerle başvurucular Neval Luş ve Nebahat Aksu yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

B. Diğer Başvurucular Yönünden

1. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

7. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

8. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

2. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

9. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

10. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

11. Başvurucular, ihlalin tespiti ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

12. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 6216 sayılı Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Öte yandan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. Başvurucular Neval Luş ve Nebahat Aksu yönünden başvurunun İŞLEMDEN KALDIRILMASINA,

C. Diğer başvurucular yönünden;

1. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının

tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

D. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

E. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (G) sütununda yer verilen mercilere GÖNDERİLMESİNE,

F. Başvuruculara tazminat talebinin REDDİNE,

G. Ekli listenin (D) sütununda ayrıntısı belirtilen başvuru harçları ile ekli listenin (F) sütununda yer alan vekâlet ücretlerinden oluşan yargılama giderlerinin listede gösterildiği şekliyle başvuruculara ÖDENMESİNE,

H. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

I. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

NURCAN ASLAN

B. No: 2022/52918 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/52918

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

NURCAN ASLAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/52918)

Karar Tarihi: 10/2/2026

R.G. Tarih ve Sayı: 16/7/2026 - 33311

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Alperen KONAK

Başvurucu : Nurcan ASLAN

Vekili : Av. Jiyan ABDÜSSEMEDOĞLU GÜMÜŞ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, beyanları belirleyici ölçüde hükme esas alınan tanıkların sanık tarafından sorgulanmasına imkân verilmemesi nedeniyle tanık sorgulama hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Mardin Valiliğinin 13/3/2016 tarihli sokağa çıkma yasağı kararıyla 10/6/1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 11. maddesinin (C) fıkrası gereğince Nusaybin ilçe merkezinde bulunan tüm mahallelerde sivil vatandaşların zarar görmemesi amacıyla 14/3/2016 tarihinden itibaren sokağa çıkma yasağı ilan edilmesi sonrasında "Nusaybin ilçe merkezinde PKK/KCK terör örgütü mensuplarının yakalanması, örgüt adına kullanılan silah ve patlayıcıların ele geçirilmesi, sokak ve caddelere açılan hendeklerin kapatılması, oluşturulan barikatların temizlenmesi, hendek ve barikatların kapatılarak patlayıcı maddelerin ele geçirilmesi veya imha edilmesi amacıyla yürütülen operasyonel çalışmalarda" 26/5/2016 tarihinde PKK/KCK terör örgütü mensubu olabileceği değerlendirilen, aralarında başvurucunun da olduğu bir grup; kolluk görevlilerine teslim olmuştur.

3. Nusaybin Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) başvurucu hakkında PKK/KCK silahlı terör örgütü ile bağlantılı olarak devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma suçunu işlediği şüphesiyle soruşturma başlatmıştır.

4. Başvurucu 30/5/2016 tarihinde suça sürüklenen çocuk sıfatıyla müdafii eşliğinde Başsavcılıkta verdiği ifadede ikrar mahiyetinde beyanlarda bulunmuştur. Başvurucunun ifadesi şöyledir:

"... Ben yasağın ilk başlarında Fırat mahallesinde, ortalarına doğru Abdulkadirpaşa mahallesinde, sonlarına doğru Dicle mahallesinde bulunuyordum. Örgütün hastalarını tedavi ettiği yerin tam olarak neresi olduğunu sokak ve kapı numarasını bilmiyorum. Ancak tedavi eden şahıs Bermal KOD'dur. (benle birlikte teslim olanlar arasındadır) bende onun yanında hastalara yemek ve yiyecek tedarik ediyordum. Benim adım (küçük Hewi) KOD adıydı. Herhangi bir çatışmaya girmedim, asker ve polis yaralamadım, şehit etmedim. Bana yasağın ilk günü 1 adet keleş ve 4 adet yedek şarjör verdiler, veren kişi Kawa KOD'dur... yasaktan önce sadece Fırat Mahallesinde adını hatırlamadığım 1 mahallede barikat kurdum, EYP yerleştirme eylemim hiç olmadı... pişmanım üzerime atılı suçlamayı yukarı[da] anlattığım şekilde kabul ediyorum."

5. Başvurucu ile ilgili başka soruşturmalar kapsamında şüpheli olarak ifade veren A.U., J.A., A.T., S.V., F.Ç., M.T., E.B., İ.H.I., A.B., H.B.A., Ö.S. ve M.Z. "...şüphelinin [başvurucunun] örgüt mensuplarına ve yaralılara yemek yaptığı, aynı zamanda sağlıkçı olarak bulunan Bermal kod isimli şahsa da yardım eden kişi olduğu, uzun namlulu silahının bulunduğu" şeklinde beyanda bulunmuş ve başvurucuyu fotoğraftan teşhis etmiştir. Mardin Cumhuriyet Başsavcılığı bu beyanları, teşhis tutanaklarını ve başvurucunun ikrar mahiyetindeki ifadelerini delil göstererek başvurucu ve diğer suça sürüklenen çocukların 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 302. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereğince devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma suçundan cezalandırılması talebiyle iddianame düzenlemiştir.

6. İddianamenin kabulü ile açılan kamu davası Mardin 4. Ağır Ceza Mahkemesince (Mahkeme) görülmeye başlanmıştır. Mahkemece 4/10/2017 tarihinde duruşma hazırlığı işlemleri yapılmıştır. Tensip tutanağında diğerlerinin yanı sıra tanık beyanlarının alınması hususunun suça sürüklenen çocukların savunmaları alındıktan sonra değerlendirilmesine karar verilmiştir.

7. Yargılama on celsede bitirilmiştir. İlk celsede başvurucunun savunması alınmış, teşhis tutanakları kendisine okunmuştur. Başvurucu; savunmasında soruşturma aşamasında baskı altında ifade verdiğini, terör örgütüyle ve iddia edilen olaylarla bir ilgisinin olmadığını, bu nedenle soruşturmadaki ifadesini ve suçlamaları kabul etmediğini beyan etmiştir. Başvurucu, diğer celselerde üzerine atılı suçu işlemediğine dair beyanlarda bulunmuştur.

8. Mahkeme 5/4/2019 tarihli sekizinci celsedeki ara kararıyla başvurucu yönünden dosyada tefrik kararı vermiş ve dosyayı yeni bir esasa kaydederek yargılamaya devam etmiştir. Bu yargılama da üç celse sürmüştür. Birinci celsede iddia makamı esas hakkında mütalaada bulunmuştur. Başvurucu ve müdafiine esas hakkındaki mütalaaya karşı savunması için süre verilmiştir. İddia makamının mütalaası şöyledir:

"...suça sürüklenen çocuğun [başvurucunun] 26/05/2016 tarihinde güvenlik güçlerine yanındaki arkadaşları ile beraber teslim olduğu, suça sürüklenen çocuk hakkında ifade ve teşhiste bulunan başka dosya sanıklarının müdafiili beyanlarında; suça sürüklenen çocuğun

Küçük Hevi kod ismini kullandığını, Fırat Mahallesinde yaralı örgüt mensuplarının olduğu evde yaralı örgüt mensuplarına baktığını, keleş marka uzun namlulu silahı ve 4 adet şarjör olduğunu, Bermal Kod isimli şahısla birlikte hareket ettiğini, yaralılara tıbbi müdahalede bulunduğunu, YPS-JİN içerisinde faaliyet yürüttüğünü, ailesinin yönlendirmesi ile örgüte katılım yaptığını, Mardin Kızıltepeli olduğunu ifade ettikleri, suça sürüklenen çocuktan alınan svaplarda antimon elementinin kalıntısına rastlanıldığı, soruşturma aşamasında müdafi eşliğinde Cumhuriyet savcısı huzurunda alınan savunmasında: lise öğrenimine devam etmekteyken ailesi ile yaşadığı sorunlardan dolayı HDP İlçe Binasına giderek orada tanımadığı birileri tarafından arabaya bindirilerek 08/03/2016 tarihinde Nusaybin ilçesine geldiğini, kendisinin Devrim Kod'a teslim edildiğini, yasağın ilk başlarında Fırat Mahallesinde, ortalarında Abdulkadirpaşa Mahallesinde, sonlarına doğru da Dicle Mahallesinde bulunduğunu, yaralı örgüt mensuplarını tedavi eden Bermal Kod'un yanında bulunduğunu ve yaralılara yemek ve yiyecek tedarik ettiğini, kod adının Küçük Hevi olduğunu, herhangi bir çatışmaya girmediğini, asker-polis yaralamadığını, şehit etmediğini, yasağın ilk gününde kendisine 1 adet keleş ve 4 adet yedek şarjörün verildiğini, yasaktan önce sadece 1 adet barikat kurduğunu, örgüte katıldığı süre boyunca kaçmayı düşündüğünü ancak Kawa Kod isimli örgüt mensubunun kendisini tehdit ettiğini, suçlamaları anlattığı şekliyle kabul ettiğini, pişman olduğunu beyan ettiği,

Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde; suça sürüklenen çocuğun amaç suç yönünden elverişli/vahim olduğunda kuşku bulunmayan eylemlere asli fail olarak iştirak ettiği, bu suretle üzerine atılı suçu işlediği anlaşılmaktadır..."

9. İkinci celsede başvurucu müdafii mazeret sunarak duruşmaya katılamamış, başvurucu ise bizzat hazır olmak istediğini beyan etmiştir. Mahkeme, bu celsede Mardin 2. Ağır Ceza Mahkemesine yazılan müzekkereye cevap verildiğini, başvurucu hakkında beyanda bulunan A.U., S.V. ve J.A.nın aşamalarda alınan ifade örneklerinin okunup dosya arasına konulduğunu belirtmiştir.

10. Üçüncü celsede (son celse) iddia makamı esas hakkındaki mütalaasını tekrarlamıştır. Başvurucu; esas hakkındaki mütalaaya karşı savunmasında soruşturmada baskı altında ifade verdiğini, üzerine atılı suçu işlemediğini beyan etmiştir. Başvurucu müdafii ise başvurucu ve diğer suça sürüklenen çocukların kötü muamele görüp görmediğinin tespiti için gözaltına alındığı ilk andan itibaren ve teslim olduğu ilk görüntülerin dosya arasına alınması gerektiğini, yine dosyadaki teşhis tutanaklarının mevzuata aykırı olduğunu, ayrıca iddianamede ismi geçen başvurucu aleyhine beyanda bulunan kişilerin duruşmada hazır edilerek kendilerine soru sorma hakkının tanınması gerektiğini belirtmiş; tevsi tahkikat talebinde bulunmuştur. Mahkeme "adı geçen kişilerin ifade tutanaklarının bir önceki celse duruşmada okunarak bu hususun zapta geçirildiği, son duruşma zaptının suça sürüklenen çocuk müdafine tebliğ edildiği, bu nedenle suça sürüklenen çocuk müdafinin belgeleri incelemesi için yeterli süre olduğu görülmekle duruşmanın uzatılmasına matuf bu talebi ile yargılamaya yenilik katmayacağı anlaşılan sair taleplerinin reddine oybirliği ile karar verildi." şeklinde ara kararıyla başvurucu müdafiinin talebini reddetmiştir.

11. Mahkeme son celsede başvurucunun devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma suçundan 16 yıl 8 ay hapis, yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle kasten öldürmeye teşebbüs suçundan 8 yıl 4 ay hapis, kamu malına zarar verme suçundan 1 yıl 1 ay 10 gün hapis cezalarıyla cezalandırılmasına karar vermiştir. Ayrıca Mahkeme "...suça sürüklenen çocuğun mağdur/müştekilere karşı kasten yaralama ve kasten adam öldürme suçlarını işlediğinden bahisle cezalandırılması istemiyle kamu davası açılmış ise de; suça sürüklenen

çocuğun örgütsel faaliyet gösterdiği Nusaybin ilçesinde birden fazla kamu görevlisinin (asker/polis) yaralanmasına veya şehit olmasına sebep olunduğu ancak suça sürüklenen çocuğun hangi mağdura/müştekiye karşı bu eylemleri gerçekleştirdiğinin belirlenemediği, bu sebeple suça sürüklenen çocuk lehine olarak en az bir kez kasten adam öldürmeye teşebbüs suçundan ... hüküm kurulduğunu..." belirterek başvurucu hakkında kasten yaralama ve kasten adam öldürme suçları yönünden ayrı ayrı karar verilmesine yer olmadığına dair karar vermiştir. Yine Mahkeme, başvurucu hakkında tehlikeli maddelerin izinsiz bulundurulması ve el değiştirmesi ve mala zarar verme suçlarını işlediğine dair kesin ve inandırıcı delil elde edilemediğinden beraatine hükmetmiştir.

12. Mahkeme; mahkûmiyet kararında başvurucu ile ilgili soruşturma aşamasında beyanda bulunan diğer suça sürüklenen çocukların ifadeleri, başvurucunun Cumhuriyet savcılığında alınan ifadesi, bir kısım eşya üzerinde başvurucunun parmak izinin çıktığına ve atış artığı olduğuna dair kriminal raporları ve teşhis tutanaklarını delil olarak hükme esas almıştır. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"...26/05/2016 tarihinde teslim olarak yakalanan suça sürüklenen çocuğun [başvurucu] üzerinden elde edilerek gönderilen 31A bulgu numaralı kahverengi renkli uzun kollu tişört, 31B bulgu numaralı LCW ibareli yeşil renkli pantolon, 31D bulgu numaralı siyah renkli alt içlik, 31G bulgu numaralı Lescon ibareli 1 çift siyah renkli ayakkabı ve 31H bulgu numaralı lacivert renkli 1 çift çorap üzerinden alınan svaplarda yapılan inceleme sonucunda Diyarbakır Kriminal Polis Laboratuvarının 10/06/2016 tarihli raporuna göre atış artıklarında bulunan antimon(sb) elementinin tespit edildiği anlaşılmıştır.

Mahkememizce usulüne uygun alınan Sulh Ceza Hâkimliği kararına istinaden hazırlanan kriminal raporları ve kolluk tutanakları hükme esas alınmıştır. Suça sürüklenen çocuğun tüm kıyafetlerinde ve yüzünde atış artıklarında bulunan antimon elementinin tespit edildiği, antimon (sb) elementinin ateşli silah artığı olduğunun ve silaha temas veya silah kullanılan ortamda bulunulması halinde el veya vücut bölgesine bulaşacağının bilindiği, söz konusu kriminal rapor içeriği, suça sürüklenen çocuk hakkındaki beyanlar ve tüm dosya kapsamı birlikte nazara alındığında suça sürüklenen çocuğun uzun namlulu silah kullandığı ve silahlı çatışmalarda bulunduğu anlaşılmıştır.

...

Bu kapsamda; suça sürüklenen çocuk hakkında kolluk aşamasında beyanda bulunan T.İ., H.B.A., A.U., S.V., J.A., M.T., M.Z., İ.H.I., E.B., A.T. isimli şahıslar Cumhuriyet savcılığında müdafi eşliğinde alınan ifadelerinde ve Sulh Ceza Hâkimliğinde müdafi eşliğinde alınan sorgularında yapmış oldukları teşhisleri ve bu doğrultudaki ifadelerini kabul ettiklerini ve kendilerine ait olduğunu açıkça beyan etmişlerdir. (bir kısım sanıkların/suça sürüklenen çocukların bu aşamada müdafiileri ile birlikte Cumhuriyet savcısı ve hâkim karşısında olmalarına rağmen, kovuşturma aşamasında getirmiş oldukları hiçbir itirazı da dile getirmemişlerdir.) Yine bu kişilerden J.A., A.T. ve H.B.A. isimli şahıslar kovuşturma aşamasında mahkememiz/mahkemelerince alınan savunmalarında soruşturma aşamasındaki teşhise yönelik beyanlarını kabul etmişlerdir. Adı geçen şahısların suça sürüklenen çocuğun Yenişehir-Dicle ve Abdulkadirpaşa mahallesinde faaliyette bulunduğunu beyan ettikleri, suça sürüklenen çocuğun da soruşturma aşamasında Cumhuriyet savcılığında alınan ifadesinde benzer şekilde beyanda bulunduğu ayrıca Yenişehir Mahallesinde ele geçen bir kısım eşyalar üzerinde de suça sürüklenen çocuğun parmak izinin bulunduğu, bu haliyle kriminal raporun ve suça sürüklenen çocuğun beyanlarının teşhis tanıklarının beyanları ile

uyumlu olduğu anlaşılmıştır. Suça sürüklenen çocuk hakkında beyanda bulunan kişilerin soruşturma aşamasındaki ifadelerine bakıldığında yer, zaman ve mekan bildirir ayrıntılı ifadeler olduğu görülmüştür. Suça sürüklenen çocuk da, hakkında beyanda bulunan kişilerden bir kısmını teşhis etmiş ve haklarında beyanda bulunmuştur. Dolayısıyla suça sürüklenen çocuk ile teşhis edenlerin birbirlerini tanıdıkları anlaşılmıştır. Bununla birlikte teşhis tanıklarının suça sürüklenen çocuğa iftira atmalarını gerektirir herhangi bir husumet iddiasının da bulunmadığı anlaşılmıştır.

Suça sürüklenen çocuk hakkında beyanda bulunan kişilerin teşhisleri/ifadeleri, teknik anlamda bir teşhis işlemi olarak görünse de (PVSK Ek 6 maddesi) bu işlem bir suçun mağdurunun veya bu suça tanık olan kişinin (önceden tanımadığı kişi/fail açısından) yapmış olduğu teşhis işleminden değildir. Yapılan tanıklık işlemi, kişilerin kendileri ile beraber teslim olan ancak açık kimliğini bilmediği (örgüt içerisinde kişilerin gerçek adları yerine kod adı kullanmaları nedeniyle) ve eylemleri hakkında ise bilgisi olduğu failler hakkında bilgi vermesi işleminden ibarettir. Bu nedenlerle yapılan işlemlerin PVSK Ek 6 maddesine aykırılık teşkil ettiği iddiası mahkememizce yerinde görülmemiştir.

Yine mahkememizce suça sürüklenen çocuk hakkında beyanda bulunanların soruşturma aşamasında usulüne uygun olarak alınmış ifadeleri getirtilip hükme esas alınmakla bu kişiler yeniden mahkememizce tanık olarak dinlenmemişlerdir.

Tüm bu hususlar birlikte nazara alındığında: suça sürüklenen çocuk hakkında beyanda bulunan başka dosya sanıklarının/suça sürüklenen çocukların anlatımlarının doğruluğu konusunda mahkememizde tam bir vicdani kanaat oluşmakla mahkememizce bu beyanlara itibar edilerek ve üstünlük tanınarak mahkûmiyet hükmüne esas alınmıştır..."

13. Başvurucu, istinaf dilekçesinde diğerlerinin yanı sıra hükümlere gerekçe yapılan tanıkların mahkeme huzurunda dinlenmediğini ve soru sorma hakkının kullandırılmadığını ileri sürmüştür. Diyarbakır Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesi (Ceza Dairesi) 28/11/2019 tarihli kararında başvurucu hakkında devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma ve kasten öldürmeye teşebbüs suçlarından kurulan hükümlere yönelik istinaf başvurusunun esastan reddine, kamu malına zarar verme suçundan kurulan hükmü ise kaldırarak suçu işlediğinin sabit olmaması nedeniyle beraatine karar vermiştir. Başvurucu, karara karşı istinaf dilekçesinde ileri sürdüğü gerekçelerle temyiz kanun yoluna başvurmuştur.

14. Yargıtay 3. Ceza Dairesince (Yargıtay) 15/2/2022 tarihinde devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma suçundan kurulan hükmün onanmasına, kasten öldürmeye teşebbüs suçu yönünden ise "...silahlı çatışmaya girdiği kesin olarak belirlenemeyen suça sürüklenen çocuğun, ispat edilemeyen müsnet suçtan beraatine karar verilmesi gerekirken yetersiz gerekçeyle yazılı şekilde mahkûmiyetine hükmolunması..." gerekçesiyle bozulmasına karar verilmiştir. Ayrıca Yargıtay kamu malına zarar verme suçu yönünden de "...İlk Derece Mahkemesince verilen mahkûmiyet kararının istinaf edilmesi üzerine, delillerin hatalı değerlendirildiği mülahazasına istinaden 5271 sayılı CMK'nın 223/2-e maddesi gereğince yüklenen suçun sanık tarafından işlendiğinin kanıtlanamaması gerekçesiyle duruşma açılmaksızın sanığın beraatine karar verilemeyeceğinin gözetilmemesi..." gerekçesiyle bozma kararı vermiştir.

15. Başvurucu hakkında devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma suçundan kurulan hüküm kanun yolu denetiminden geçerek 15/2/2022 tarihinde kesinleşmiştir.

16. Başvurucu, nihai kararı 4/4/2022 tarihinde öğrendikten sonra 5/5/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

17. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

18. Başvurucu, adli yardım talebinde bulunmuştur. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

A. Tanık Sorgulama Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

19. Başvurucu, beyanları mahkûmiyet hükmüne belirleyici ölçüde esas alınan tanıkların duruşmada dinlenmemesi nedeniyle tanığa soru sorma imkânı elde edemediğini belirterek tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

20. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; başvurucunun adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık dinletme ve sorgulama hakkının ihlal edilip edilmediği konusunda Anayasa Mahkemesi tarafından yapılacak incelemede Anayasa ve mevzuat hükümleri doğrultusunda somut olayın kendine özgü koşullarının gözönüne alınması gerektiği bildirilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

21. Başvurucunun iddiaları adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkı yönünden incelenmiştir.

22. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

23. Anayasa Mahkemesi, birçok kararında tanık kavramını sanığa isnat edilen fiil hakkında bilgi veren herhangi bir kişi şeklinde özerk olarak yorumlamış ve tanık sorgulama hakkı ile ilgili ilkeleri belirlemiştir. Anayasa Mahkemesi, tanık sorgulama hakkıyla ilgili olarak verdiği kararlarında somut bir yargılama öncesinde veya haricinde elde edilen tanık beyanlarının delil olarak kabulünün yargılamanın adilliğine zarar verip vermediğini değerlendirmek için üç aşamalı bir test uygulanması gerektiğini ifade etmektedir. Buna göre ilk olarak tanığın mahkemede hazır edilmemesinin geçerli bir nedeninin varlığına bakılmalıdır. Ancak buna ilişkin geçerli bir nedenin ortaya konulmamış olması, tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğinin kabul edilmesi için yeterli değildir. İkinci olarak sanığın sorgulama veya sorgulatma imkânı bulamadığı tanık tarafından verilen beyanın mahkûmiyetin dayandığı tek veya belirleyici delil olup olmadığı değerlendirilmelidir. Sorgulama veya sorgulatma imkânı tanınmayan tanığın beyanının tek veya belirleyici delil olduğunun tespit edilmesi durumunda ise üçüncü aşama olarak savunma tarafının maruz kaldığı bu zorlukların telafi edilmesi amacıyla yeterli düzeyde karşı dengeleyici güvenceler sağlayan bir usulün yürütülüp yürütülmediği ortaya konulmalıdır (Atila Oğuz Boyalı [2. B.], B. No: 2013/99, 20/3/2014, §§ 34-56; Selçuk Demir [2. B.], B. No: 2014/9783, 22/1/2015, §§ 27-46; AZ. M. [2. B.], B. No: 2013/560, 16/4/2015, §§ 45-67; Baran Karadağ [2. B.], B. No: 2014/12906, 7/5/2015, §§ 49-76; Orhan Güleryüz [1. B.], B. No: 2019/30221, 28/12/2021, §§ 33-42; Abdurrahim Balur [2. B.], B. No: 2013/5467, 7/1/2016, § 80; Onur Urbay [1. B.], B. No: 2014/6222, 6/3/2019, §§ 36, 40; Zekeriya Sevim [2. B.], B. No: 2018/18989, 16/6/2021, §§ 44, 51; Metin Akdemir (2) [1. B.], B. No: 2020/3964, 21/9/2022, § 36; Uğur Özcan [1. B.], B. No: 2021/12137, 26/7/2022, § 40).

24. Tanık sorgulama hakkına ilişkin testin birinci aşaması kapsamında tanığın mahkemede hazır edilmemesinin geçerli bir nedene dayanıp dayanmadığının ortaya konulması gerekliliği esasen -anayasal düzeyde bir ilke olan- hükme temel alınan delillerin hâkim huzurunda ikame edilmesi zorunluluğunu ifade eden doğrudan doğruyalık ilkesinin bir sonucudur. Bu kapsamda hakkaniyete uygun yargılanma hakkının özel bir görünümü olan doğrudan doğruyalık ilkesi uyarınca hâkim, kararını ancak duruşmaya getirilmiş ve huzurunda tartışılmış delillere dayandırabilecek ve bu deliller hâkimin vicdani kanaatiyle serbestçe takdir edilecektir. Bu bağlamda ceza yargılamasında kural olarak özellikle tanık beyanlarının esas hakkında kararı verecek hâkim/mahkeme tarafından alınması, tanık beyanlarının bu hâkim/mahkeme tarafından takdir edilmesi gerekir (Erdal Sonduk [GK], B. No: 2020/23093, 15/2/2024, §§ 43-46).

25. Sanığın, aleyhinde beyanda bulunan tanıklarla esas hakkında kararı verecek hâkimin huzurunda yüz yüze gelmesi, onların güvenilirliğini bu esnada test etme fırsatı elde etmesi adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkı bakımından da büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle sanığın suçluluğu konusunda karar verecek hâkim, sağlıklı gözlem yapabilmek ve sadece iddia makamının yorum şekliyle değil savunma makamının iddia ve itirazlarını da değerlendirerek doğru bir vicdani kanaate ulaşabilmek için anlatımlarıyla sanığın hukuki durumunu önemli ölçüde etkileyecek tanıkları huzurda dinlemelidir. Dolayısıyla tanıkların duruşma öncesinde veya haricindeki dinlenmeleri sırasında düzenlenmiş tutanakların veya yazılı açıklamaların duruşmada okunması huzurda dinlemenin eş değeri olarak değerlendirilemez (bazı farklılıklar ve eklemelerle birlikte bkz. Erdal Sonduk, § 45).

26. Nitekim 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 210. maddesinin (1) numaralı fıkrası olayın delili, bir tanığın açıklamalarından ibaret ise bu tanığın duruşmada mutlaka dinleneceğini öngörmektedir. Daha önce yapılan dinleme sırasında düzenlenmiş tutanağın veya yazılı bir açıklamanın okunması dinleme yerine geçemez. Anılan hükmün gerekçesinde de "Delillerin hükmü verecek mahkeme huzurunda ortaya konulması, tartışılması ve irdelenmesi adil yargılama ilkesinin temel gereklerindendir. Bu itibarla, duruşmada sanık ve tanığın ifadesine ait tutanakların okunması ile yetinilmesi, ancak zorunlu hâllerde kabul olunabilir." denilerek bu husus vurgulanmıştır (Erdal Sonduk, § 53). Kaldı ki Yargıtayın da bazı kararlarında 5271 sayılı Kanun'un 210. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan, olayın delilinin tanık açıklamalarından ibaret olduğu durumlar hakkında genişletici bir yaklaşım benimsediği ve tanık ya da tanıkların beyanının tek değil belirleyici delil olduğu durumları da anılan hükmün kapsamında gördüğü anlaşılmaktadır (birçok karar arasından bkz. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 17/3/2021 tarihli ve E.2019/9 MD.213, K.2021/118; (kapatılan) Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 15/2/2021 tarihli ve E.2020/220, K.2021/1681; Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 11/12/2024 tarihli ve E.2023/1657, K.2024/17714 sayılı kararları).

27. Somut olayda Mahkemece başvurucu müdafiinin mazereti nedeniyle katılamadığı ikinci celse başvurucu hakkında beyanda bulunan A.U., S.V. ve J.A.nın aşamalarda alınan ifade örneklerinin okunup dosya arasına konulduğu belirtilmiştir (bkz. § 9). Ayrıca bu celsede duruşma zaptının başvurucu müdafiine tebliği sağlanmıştır. Başvurucu müdafii ise üçüncü celsede başvurucu aleyhine beyanda bulunan kişilerin duruşmada hazır edilerek kendilerine soru sorma hakkının tanınmasını talep etmiştir. Mahkeme ise başvurucu müdafiinin bu talebini duruşmanın uzatılmasına matuf olarak değerlendirmiş ve talebi reddetmiştir (bkz. § 10). Mahkemece tanıkların duruşmada dinlenilmesine ilişkin herhangi bir çaba

gösterilmemiştir. İlgili duruşma tutanakları ve gerekçeli kararda da tanıkların Mahkemede hazır edilememesinin veya aynı anda görüntülü ve sesli iletişim tekniğinin kullanılması suretiyle dinlenilmemesinin geçerli nedene dayandığına ilişkin yeterli bir açıklamaya yer verilmemiştir. Ancak buna ilişkin geçerli bir nedenin ortaya konulmaması tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğinin kabul edilmesi için yeterli değildir. İkinci olarak hükmün tek başına veya belirleyici ölçüde başvurucunun sorgulama ya da sorgulatma imkânına sahip olmadığı tanık/tanıklar tarafından verilen ifadeye dayalı olup olmadığı ortaya çıkarılmalıdır.

28. Testin ikinci aşaması uygulanırken delilin tekliğinden o delilin sanık aleyhine yegâne delil olması, delilin belirleyiciliğinden ise davanın sonucunu ağırlıklı olarak etkileme eğilimi olan delil anlaşılmalıdır (bazı değişikliklerle birlikte bkz. Baran Karadağ, § 65).

29. Duruşmada sorgulanmayan tanığın ifadesinin tek veya belirleyici delil olup olmadığı hususu öncelikle mahkûmiyet gerekçesine bakılarak tespit edilir. Bu açıdan mahkemenin sorgulanmamış tanığın ifadesinin ağırlık derecesini gerekçeli kararda tartışmış olması beklenir. Ancak gerekçeli kararında bu tartışmanın yapılmadığı veya mahkemenin yaptığı değerlendirmenin bariz takdir hatası veya açık keyfîlik içerdiği hâllerde Anayasa Mahkemesinin kendisi bu değerlendirmeyi yapacaktır. Başvurucu hakkındaki gerekçeli karar incelendiğinde soruşturma aşamasında Cumhuriyet savcılığında müdafi eşliğinde alınan ifadelerinde ve sulh ceza hâkimliğinde müdafi eşliğinde alınan sorgularında yaptıkları teşhisleri ve bu doğrultudaki ifadeleri kabul ettiklerini, kendilerine ait olduğunu açıkça beyan eden T.İ., H.B.A., A.U., S.V., J.A., M.T., M.Z., İ.H.I., E.B., A.T.nin beyanlarına ve yine J.A., A.T. ve H.B.A.nın kovuşturma aşamasında yargılandıkları mahkemelerince alınan savunmalarında soruşturma aşamasındaki teşhise yönelik beyanlarına da dayanılarak karar verilmiştir (bkz. § 12).

30. Mahkemenin gerekçeli kararında duruşmada dinlenilmeyen tanıkların beyanlarının başvurucunun devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozma suçunu işlediği yönündeki kanaatin oluşmasında dikkate alındığı sonucuna ulaşmak mümkündür. Ancak bunun yanı sıra başvurucu sokağa çıkma yasağının ilan edildiği ilçede ve silahlı terör örgütü mensuplarının yakalanması için yapılan operasyonlar sonucu teslim olmuştur. Bir anlamda suçüstü hâlinde teslim olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca başvurucudan alınan svapta atış artıklarında bulunan antimon elementine rastlanmıştır. Yine başvurucu kovuşturmada kabul etmese de soruşturma aşamasındaki beyanında üzerine atılı suçlar bakımından ikrar mahiyetinde açıklaması vardır. Bu nedenle tanık beyanının belirleyici delil olmadığı değerlendirilmiştir.

31. Bu kapsamda Mahkemece itibar edilen delillere göre duruşmada sorgulanamayan tanıkların beyanlarının mahkûmiyet kararına götüren tek veya belirleyici nitelikte delil olduğunun kabulü mümkün görünmemektedir. Başvurucunun sorgulama veya sorgulatma imkânı bulmadığı tanıkların beyanının tek veya belirleyici delil olarak mahkûmiyette kullanılmadığının tespit edilmesi nedeniyle tanık sorgulama hakkıyla ilgili uygulanan testin üçüncü aşamasına yönelik bir inceleme yapılmamıştır.

32. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

B. Diğer İhlal İddiaları

33. Başvurucunun;

i. Kamu görevlilerinin gözaltı ve tutukluluk sürecindeki eylemleri nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının Ömer Aktaş ([1. B.], B. No: 2014/14915, 21/9/2016, §§ 38-40) kararı doğrultusunda başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle,

ii. Delillerin toplanmaması, bilirkişi incelemesi yapılmaması ve bir kısım talebinin reddedilmesi nedeniyle silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine ilişkin iddiasının müdafi yardımından faydalanarak yargılamaya etkin olarak katılma imkânının elinden alındığına dair bir bulgu saptanmadığı dikkate alınarak Yüksel Hançer ([1. B.], B. No: 2013/2116, 23/1/2014, §§ 14-21) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle,

iii. Suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiği iddiasının kanun koyucunun yasak olarak belirlediği fiilin kapsamının suçların ve cezaların kanuniliği ilkesine aykırı olacak şekilde genişletilmemesi, yapılan yorumun suça ilişkin kuralın özüyle çelişmemesi ve öngörülebilir olması gerekçeleriyle Mehmet Emin Karamehmet ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2017/4902, 28/1/2020, §§ 46-50) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle,

iv. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasının Abdullah Topçu ([1. B.], B. No: 2014/8868, 19/4/2017, §§ 77, 78) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle,

v. Yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararı doğrultusunda başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. 1. Tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Diğer ihlal iddialarının kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkının İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

D. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA,

E. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MÜFİDE IŞIL YILDIZ

B. No: 2022/53022 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/53022

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

MÜFİDE IŞIL YILDIZ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/53022)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Hüseyin ERAL

Başvurucu : Müfide Işıl YILDIZ

Vekili : Av. Uğur YILDIRIM

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, delillerin eksik ve hatalı değerlendirilerek mahkûmiyet kararı verilmesi nedeniyle hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuruda ayrıca adil yargılanma hakkının farklı güvencelerinin ihlal edildiği iddiası da bulunmaktadır.

2. Müşteki M.Y., cep telefonuyla internete girdiği esnada bir kamu bankası tarafından verildiğini düşündüğü reklama tıkladıktan sonra hesabındaki paranın başvurucuya ait banka hesabına havale edildiğine dair mesaj gelmesi üzerine havale işlemini gerçekleştiren kişiden şikâyetçi olmuştur. Müştekinin şikâyeti doğrultusunda Suruç Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından başvurucu hakkında 24/10/2017 tarihinde soruşturma başlatılmıştır.

3. Suruç Cumhuriyet Başsavcılığı soruşturma işlemleri kapsamında müşteki ve başvurucuya ait banka hesap hareketleri ile havale işlemine ilişkin internet protokol adresi (IP) kayıtlarını araştırmıştır. Dosyaya gönderilen yazı cevaplarıyla havale işleminde kullanılan IP numarası tespit edilmiş ve yine müştekinin banka hesabından başvurucuya ait hesaba 23/10/2017 tarihinde "...taksit ödemesi" açıklamasıyla 2.000 TL para transferi yapıldığı anlaşılmıştır.

4. Başvurucu; kolluk görevlilerine verdiği 30/4/2018 tarihli ifadesinde müştekiyi tanımadığını, şubeye gittiğinde adına kayıtlı banka hesabına iki farklı hesaptan para geldiğini öğrendiğini, söz konusu parayı ATM'den çekmediğini ve banka görevlisinden hesabına gelen paraları iade etmesini istediğini belirtmiştir.

5. Hesap hareketleri incelendiğinde başvurucuya ait olup paranın transfer edildiği hesaptan 1.000 TL'nin aynı gün başvurucunun ikametinin bulunduğu Bahçelievler'deki ATM üzerinden banka kartı kullanılarak çekildiği tespit edilmiştir. Ayrıca havale işleminde kullanılan IP numarasının 0537 404...41 numaralı cep telefonu üzerinden kullanıldığı, hattın yabancı uyruklu O.F. adına kayıtlı olduğu ve bu hatta ait HTS kaydında veri bulunmadığı ilgili kurum tarafından bildirilmiştir. O.F. soruşturma aşamasında alınan ifadesinde anılan hattın kendisine ait olmadığını, hattı kullanmadığını ve müştekiyi aramadığını beyan etmiştir. Bankanın 13/6/2018 tarihli yazı cevabında, başvurucunun hesabına 23/10/2017 tarihinde gönderilen 2.000 TL'den ATM üzerinden çekilmeyen 1.000 TL'sinin müştekiye ait hesaba 19/12/2017 tarihinde iade edildiği belirtilmiştir. Ayrıca yasal saklama süresinin dolması nedeniyle ATM kamera görüntülerinin temin edilemediği de açıklanmıştır.

6. Müşteki 8/6/2018 tarihli ek ifadesinde hesabından rızası dışından çekilen 2.000 TL'nin 1.000 TL'sinin başvurucuya ait hesaptan iade edildiğini beyan etmiştir.

7. Suruç Cumhuriyet Başsavcılığı müşteki tarafından gönderilen paranın İstanbul'dan çekilmesi nedeniyle 23/10/2019 tarihinde yetkisizlik kararı vermiş ve dosyayı Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığına (Başsavcılık) göndermiştir.

8. Başsavcılıkça, başvurucunun bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçundan cezalandırılması talebiyle 20/11/2019 tarihli iddianame düzenlenmiştir. İddianamede özetle müştekinin banka hesabından rızası dışında gönderilen paranın başvurucunun banka hesabına havale edildikten sonra ikamet adresinin yakınındaki ATM'den çekildiği ve başvurucu hakkında benzer suçtan dört farklı dosyanın bulunduğu belirtilerek atılı suçu işlediği iddia edilmiştir.

9. İddianamenin kabulü ile açılan dava Bakırköy 5. Asliye Ceza Mahkemesince (Mahkeme) görülmeye başlanmıştır. Mahkemece 17/12/2019 tarihinde duruşma hazırlığı işlemleri yapılmıştır. Tensip tutanağında başvurucu ve müştekinin beyanlarının tespitine yönelik işlem yapılmasına karar verilmiştir.

10. Yargılama on bir celsede tamamlanmıştır. Müşteki ve başvurucunun katılmadığı birinci celse, tensip tutanağında belirtilen ara kararlarının yerine getirilmesinin beklenmesi amacıyla ertelenmiştir. Beşinci celseye kadar anılan ara kararlarının tamamlanması beklenmiştir. Beşinci celsede savunmasını yapan başvurucu; banka hesabını emekli maaşını almak için kullandığını, olay günü kredi kartının ödeme gününün geçmesi nedeniyle banka şubesinden görevlinin kendisini araması üzerine şubeye gittiğini, görevlinin kendisine hesabında 2.500 TL olduğunu ve bu parayla kart borcunu ödeyebileceğini söylediğini ifade etmiştir. Başvurucu ayrıca bilgisi dışında hesabına gelen paranın kendisine ait olmadığını ve sahibine iade edilmesi gerektiğini beyan ettiğini, bu amaçla 3/11/2017 tarihinde bankaya dilekçe verdiğini, müşteki tarafça gönderilen paradan haberinin bulunmadığını ve müştekinin kalan 1.000 TL zararını da ödemek istediğini belirtmiştir. Celse, müştekinin zararını ödemesi için başvurucuya süre verilmesi ve bankadan müştekiye yapılan 1.000 TL tutarındaki ödemenin araştırılması amacıyla ertelenmiştir.

11. Sekizinci celse öncesinde müştekinin istinabe mahkemesi tarafından alınan beyanları

dosyaya gönderilmiştir. Olayın gerçekleşme şekline ilişkin önceki beyanlarını tekrar eden müşteki, zararının ödenmesi nedeniyle şikâyetinin bulunmadığını ifade etmiştir. Sekizinci celse, başvurucunun talebi doğrultusunda banka görevlisi M.E.C.nin dinlenmesi amacıyla ertelenmiştir. Dokuzuncu celsede hazır bulunan M.E.C.; başvurucunun şubeye gelerek hesabını kullanamadığını söylediğini, bunun üzerine hesabı incelediklerini ve dolandırıcılık işlemi şüphesiyle hesapta bloke bulunduğunu tespit ettiklerini, başvurucunun gelen paradan haberinin olmadığını söylemesi üzerine kendisinden bu yönde dilekçe aldıklarını, sonrasında bir miktar paranın ilgili hesaplara iade edildiğini belirtmiştir. Mahkeme başvurucu hakkında benzer suçtan işlem yapılan dosyaların araştırılmasına karar vererek celseyi ertelemiştir.

12. Celse arasında başvurucu hakkında benzer suçlama içeren derdest dört soruşturma ve kovuşturma dosyası tespit edilmiş ve ilgili evrak dosyaya eklenmiştir. Onuncu celsede esas hakkında mütalaasını sunan Cumhuriyet savcısı, başvurucunun etkin pişmanlık hükümleri gözetilerek atılı suçtan cezalandırılmasını talep etmiştir. Başvurucu; paranın hesabına gönderilmesiyle bir ilgisinin olmadığını, bu durumun paranın iadesine ilişkin dilekçe vermesinden de anlaşılabileceğini, kamera kayıtları ve hesap hareketlerinin detaylı şekilde incelenmesini ve yine benzer suçlamaya ilişkin dosyaların kıyas yoluyla değerlendirilemeyeceğini ileri sürmüştür.

13. Mahkemece başvurucunun bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçunu işlediği sabit kabul edilerek anılan suçtan etkin pişmanlık hükümleri de uygulanmak suretiyle 1 yıl 13 ay hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar verilmiştir. Mahkemenin gerekçeli kararında; müştekinin beyanlarına, tanık anlatımına, banka yazı cevaplarına ve başvurucuya hakkında benzer suçtan işlem yapılan kovuşturma dosyasında yer alan bilgilere değinilmiştir. Gerekçeli kararın delillerin değerlendirildiği kısmı ise şu şekildedir:

"...İddia, sanık savunması, nüfus ve adli sicil kaydı, mağdur beyanı, tanık beyanı, Ziraat Bankası müzekkere cevapları, şüpheli [O.nun] ifadesi, Karabük 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nin 2019/680 Esas sayılı dosyası ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde;

Suruç İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne müracaat eden mağdur [M.Y.], internette gezinirken gördüğü bir [...Bankası] Bahar Kampanyası'na giriş yaptığını, açılan sayfaya banka bilgilerini ve şifresini giridiğini, bilahare kontrol ettiğinde hesabından 2.000,00 TL çalındığını gördüğünü belirtip şikayetçi olması üzerine sanık [başvurucu] hakkında kamu davası açıldığı, yapılan yargılamasında sanığın aşamalardaki savunmalarında üzerine atılı suçlamayı kabul etmediği, mağdurun zararını giderdiğini beyan ettiği, bankadan gelen cevabi yazıda mağdurun [...Bankası] Suruç Şubesi'nde bulunan hesabından 23/10/2017 tarihinde 2.000,00 TL'nin sanık Müfide Işıl [Yıldız]'ın hesabına havale edildiği ve bu paranın da sanığın ikamet adresi olan Bahçelievler'de Atm'den çekildiğinin belirlendiği, sanığın yargılama aşamasında mağdurun kalan 1.000,00 TL zararını ödediği, makbuzu mahkememiz dosyasına sunduğu, tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde sanığın savunmasının aksine üzerine atılı suçu işlediği sabit olmakla sanığın eylemine uyan TCK'nın 142/2-e, 168/2, 62. maddeleri gereğince cezalandırılmasına karar verilerek aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur."

14. Başvurucu; mahkûmiyet kararına karşı sunduğu istinaf dilekçesinde -diğerlerinin yanı sıra- eksik araştırma yapıldığını, işlenen suçla ilgisinin bulunmadığını, paranın iadesine yönelik dilekçe vermesinin suçu işlemediğini gösterdiğini ve benzer suçlama içeren dosyaların delil olarak kullanılamayacağını ileri sürmüştür. Başvurucunun istinaf talebi

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 8. Ceza Dairesince 25/4/2022 tarihinde kesin olarak esastan reddedilmiştir.

15. Başvurucu, nihai kararı 6/5/2022 tarihinde öğrendikten sonra 20/5/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

16. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Hakkaniyete Uygun Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

17. Başvurucu; banka ve HTS kayıtlarının hatalı değerlendirilmesi sonucu ceza verildiğini, müştekiye ait parayı iade etmiş olmasının suç işleme kastının bulunmadığını gösterdiğini, içtihatlarda aranan araştırmaların yapılmadığını ve şüpheye rağmen cezalandırıldığını belirtmek suretiyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

18. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; öncelikle başvuruda kabul edilebilirlik şartlarının karşılanıp karşılanmadığının incelenmesi gerektiği, kabul edilebilirlik şartlarının karşılandığının değerlendirilmesi hâlinde Anayasa Mahkemesince de belirtildiği üzere başvurucunun iddialarıyla ilgili olarak adil yargılanma hakkının bireylere dava sonucunda verilen kararın değil yargılama sürecinin ve usulünün adil olup olmadığını denetletme imkânı verdiği ve başvurucunun adil yargılanma hakkının ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve mevzuat hükümleri doğrultusunda somut olayın kendine özgü koşullarının gözönüne alınması gerektiği ifade edilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı başvuru formundaki iddialarını yinelemiştir.

19. Başvuru, özü itibarıyla ceza davasında delillerin eksik ve hatalı değerlendirilmesi sonucu mahkûmiyet kararı verilmesine ilişkin olduğundan başvurucunun iddiaları adil yargılanma hakkı kapsamındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkı yönünden incelenmiştir.

20. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı maddi adaleti değil şeklî adaleti temin etmeye yönelik güvenceler içermektedir. Bu bakımdan adil yargılanma hakkı davanın taraflardan biri lehine sonuçlanmasını garanti etmemektedir. Adil yargılanma hakkı temel olarak yargılama sürecinin ve usulünün hakkaniyete uygun olarak yürütülmesini teminat altına almaktadır (M.B. [GK], B. No: 2018/37392, 23/7/2020, § 80).

21. Anayasa'nın 148. maddesinin dördüncü fıkrasında, kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin şikâyetlerin bireysel başvuruda incelenemeyeceği belirtilmiştir. Bu kapsamda ilke olarak mahkemeler önünde dava konusu yapılmış maddi olay ve olguların kanıtlanması, delillerin değerlendirilmesi, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması ile uyuşmazlıkla ilgili varılan sonucun adil olup olmaması bireysel başvuru konusu olamaz (konuya ilişkin birçok karar arasından bkz. Ahmet Sağlam [2. B.] B. No: 2013/3351, 18/9/2013, § 42).

22. Ancak temel hak ve özgürlüklere müdahalenin söz konusu olduğu durumlarda mahkemelerin takdir ve değerlendirmelerinin Anayasa'daki güvencelere etkisini nihai olarak değerlendirecek merci Anayasa Mahkemesidir. Bu itibarla Anayasa'da öngörülen güvenceler dikkate alınarak bireysel başvuru kapsamındaki temel hak ve özgürlüklerin ihlal edilip edilmediğine ilişkin herhangi bir inceleme kanun yolunda gözetilmesi gereken hususun incelenmesi olarak nitelendirilemez (Şahin Alpay (2) [GK], B. No: 2018/3007, 15/3/2018, § 53).

23. Diğer taraftan Anayasa Mahkemesi, çok istisnai durumlarda temel hak ve özgürlüklerden biri ile doğrudan ilgili olmayan bir şikâyeti kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin yasak kapsamına girmeden inceleyebilir. Açık bir keyfîlik nedeniyle yargılamanın hakkaniyetinin temelden sarsıldığı ve adil yargılanma hakkı kapsamındaki usule ilişkin güvencelerin anlamsız hâle geldiği çok istisnai hâllerde, aslında yargılamanın sonucuna ilişkin olan bu durumun bizatihi kendisi usule ilişkin bir güvenceye dönüşmüş olur. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin, mahkemelerin değerlendirmelerinin usule ilişkin güvenceleri anlamsız hâle getirip getirmediğini ve açık bir keyfîlik nedeniyle yargılamanın hakkaniyetinin temelden sarsılıp sarsılmadığını incelemesi yargılamanın sonucunu değerlendirdiği anlamına gelmez. Sonuç olarak Anayasa Mahkemesi, mahkemelerin delillerle ilgili değerlendirmelerine ancak açık bir keyfîlik ve adil yargılanma hakkı kapsamındaki usule ilişkin güvenceleri anlamsız hâle getiren bir uygulama varsa müdahale edebilecektir (Ferhat Kara [GK], B. No: 2018/15231, 4/6/2020, § 149; M.B., § 83).

24. Mahkemenin gerekçeli kararının içeriğine göre başvurucunun bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçundan mahkûmiyetine esas alınan deliller müştekinin banka hesabında bulunan paranın rızası dışında başvurucuya ait banka hesabına gönderildiğine ilişkin kayıtlar ile gönderilen paranın bir kısmının aynı gün başvurucunun ikamet adresinin yakınındaki ATM'den çekilmiş olması şeklinde açıklanmıştır (bkz. § 13). Başvurucu, soruşturma ve kovuşturma aşamalarındaki savunmalarında banka hesabına gelen para konusunda bilgisinin bulunmadığını, bu durumu öğrenir öğrenmez paranın iadesine yönelik dilekçe verdiğini ve parayı ATM'den çekmediğini ileri sürmüştür (bkz. §§ 4, 10).

25. Somut olayda Mahkeme müşteki ve başvurucuya ait banka kayıtları, suçta kullanılan cep telefonu numarasına ilişkin IP ve HTS kayıtları ile başvurucunun hesabına gönderilen paranın bloke uygulanmayan kısmının aynı gün başvurucunun ikamet adresinin yakınındaki ATM'den çekilmiş olması nedeniyle mahkûmiyet sonucuna varmıştır. Bu noktada başvurucunun paranın yatmış olduğu hesabına bağlı banka kartının kaybolduğu ya da başkası tarafından kullanıldığı yönünde savunmasının olmadığının altı çizilmelidir. Başvurucu, Mahkemece dayanılan söz konusu delillerin doğruluğunun ve güvenilirliğinin sınanması için ATM güvenlik kamera görüntüleri ile banka kayıtlarının toplanmasını talep etmiştir. Dosya kapsamında banka hesap dökümü ile para çekme anına ilişkin kamera kayıtlarının tespit edilemediğine ve yine suçta kullanılan cep telefonu numarasına ilişkin olarak HTS kayıtlarında hiçbir veri bulunmadığına dair yazı cevapları mevcuttur (bkz. § 5). Bu nedenle anılan şikâyetlerin başvurucuyu usule ilişkin imkânlardan yararlanma noktasında önemli ölçüde dezavantajlı konuma düşürmediği açıktır. Kaldı ki Mahkeme kararında yer verilen gerekçe doğrultusunda istinaf başvurusunun da reddine karar verilmiştir.

26. Bu itibarla başvuru konusu olayda başvurucunun ileri sürdüğü iddiaların yargı mercilerince delillerin değerlendirilmesine ve hukuk kurallarının yorumlanmasına ilişkin olduğu, mahkeme kararında bariz takdir hatası veya açık bir keyfîlik oluşturan bir durumun da bulunmadığı dikkate alındığında ihlal iddialarının kanun yolu şikâyeti niteliğinde olduğu anlaşılmıştır.

27. Açıklanan gerekçelerle hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

Basri BAĞCI ve Kenan YAŞAR bu sonuca katılmamıştır.

B. Diğer İhlal İddiaları

28. Başvurucunun benzer suçlama içeren soruşturma ve kovuşturma dosyalarının kıyas yoluyla yargılandığı dosyada dikkate alınması nedeniyle masumiyet karinesinin ihlal edildiğine ilişkin iddiasının mahkûmiyet gerekçesinde başvurucuyla ilgili diğer dosyalara dayanılmadığı ve bu dosyalara bağlı olarak başvurucunun suçlu olduğu yönünde bir çıkarımda bulunulmadığı dikkate alınarak Galip Şahin ([1. B.], B. No: 2015/6075, 11/6/2018, § 47) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle; delillerin toplanmaması, bilirkişi incelemesi yapılmaması ve bir kısım talebinin reddedilmesi nedeniyle silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine ilişkin iddiasının kamera kayıtlarının tespit edilemediği, HTS ve banka kayıtlarının toplandığı ve müdafi yardımından faydalanan başvurucunun yargılamaya etkin olarak katılma imkânının elinden alındığına dair bir bulgu saptanmadığı dikkate alınarak Yüksel Hançer ([1. B.], B. No: 2013/2116, 23/1/2014, §§ 14-21) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA Basri BAĞCI ve Kenan YAŞAR'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. Diğer ihlal iddialarının kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 10/2/2026 tarihinde karar verildi.

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Başvuru, delillerin eksik ve hatalı değerlendirilerek mahkûmiyet kararı verilmesi nedeniyle hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuruda ayrıca adil yargılanma hakkının farklı güvencelerinin ihlal edildiği iddiası da bulunmaktadır.

2. Başvurucunun diğer iddiaları yönünden başvurunun kabul edilemez bulunduğuna ilişkin Mahkeme kararına katılmakla birlikte, adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilemez olduğuna dair Mahkememiz çoğunluğunun değerlendirmesine, aşağıda açıklanan gerekçelerle iştirak edilmemiştir.

3. Müşteki M.Y. internette banka reklamı izlenimi veren bir bağlantıya girerek bilgilerini paylaşmasının ardından banka hesabından rızası dışında 2.000 TL’nin başvurucuya ait banka hesabına havale edildiğini fark etmiş ve şikâyetçi olmuştur. Soruşturma kapsamında yapılan incelemelerde söz konusu paranın 23/10/2017 tarihinde başvurucuya ait hesaba

aktarıldığı, aynı gün bu tutarın 1.000 TL'sinin başvurucunun ikametinin bulunduğu yerdeki bir ATM'den banka kartı kullanılarak çekildiği, kalan 1.000 TL'nin ise daha sonra müştekiye iade edildiği tespit edilmiştir. Havale işleminde kullanılan IP adresinin bir cep telefonu hattı üzerinden kullanıldığı, hattın adına kayıtlı görünen kişinin hattı kullanmadığını beyan ettiği, ATM kamera görüntülerinin ise yasal saklama süresi dolduğu için temin edilemediği anlaşılmıştır.

4. Başvurucu, soruşturma ve kovuşturma aşamalarında müştekiyi tanımadığını, hesabına gelen paradan bilgisinin bulunmadığını, paranın kendisine ait olmadığını bankaya bildirdiğini ve iadesi için dilekçe verdiğini savunmuştur. Yargılama sırasında dinlenen banka görevlisi de başvurucunun şubeye gelerek hesabına gelen paradan haberdar olmadığını söylediğini ve bu yönde dilekçe verdiğini doğrulamıştır. Müşteki ise zararının giderilmesi üzerine şikâyetinin bulunmadığını beyan etmiştir.

5. Bakırköy 5. Asliye Ceza Mahkemesi, müştekinin beyanları, banka kayıtları, tanık anlatımı ve dosya kapsamını birlikte değerlendirerek başvurucunun bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçunu işlediği sonucuna ulaşmış; etkin pişmanlık hükümlerini de uygulayarak başvurucunun 1 yıl 13 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına karar vermiştir.

6. Başvurucunun eksik araştırma yapıldığı, suçla ilgisinin bulunmadığı, paranın iadesine yönelik davranışlarının dikkate alınmadığı ve benzer dosyaların delil olarak kullanılamayacağı yönündeki istinaf itirazları, Bölge Adliye Mahkemesince esastan reddedilmiş; bunun üzerine başvurucu, mahkûmiyet kararının adil yargılanma hakkını ihlal ettiği iddiasıyla süresi içinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

7. Başvurucu, bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle hırsızlık suçundan 1 yıl 13 ay hapis cezası ile cezalandırılmıştır. İlk derece mahkemesi bu sonuca, esas itibarıyla müştekinin banka hesabından başvurucuya ait hesaba para havalesi yapılmış olmasına ve bu paranın başvurucunun ikametinin bulunduğu ilçedeki bir ATM'den çekildiğinin tespit edilmesine dayanarak ulaşmıştır.

8. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, mahkemelerin tarafların yargılamanın sonucuna etkili olabilecek iddia ve itirazlarını ilgili ve yeterli bir gerekçeyle karşılamasını zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda gerekçeli karar hakkının ihlal edilip edilmediğinin tespitinde, başvurucunun ileri sürdüğü savunmaların ve itirazların mahkemece gerçekten değerlendirilip değerlendirilmediği ve hükme esas alınan gerekçelerin denetlenebilir nitelikte olup olmadığı önem taşımaktadır.

9. Somut olayda başvurucu, yargılamanın çeşitli aşamalarında; havale işleminde kullanılan IP adresinin yabancı uyruklu bir kişi adına kayıtlı bir telefon hattı üzerinden gerçekleştirildiğini, bu hatta ilişkin HTS ve IMEI kayıtlarına ulaşılamadığını, ATM kamera görüntülerinin temin edilemediğini, parayı bizzat çektiğine dair herhangi bir banka kaydı bulunmadığını ve banka çalışanının beyanlarının da paradan haberdar olmadığı yönündeki savunmasını doğruladığını ileri sürmüştür. Ayrıca, hesabına gelen parayı geç öğrendiğini, bu durumu fark eder etmez bankaya başvurarak iade talebinde bulunduğunu ve bu hususun dosyada dilekçe ve tanık anlatımıyla sabit olduğunu belirtmiştir.

10. Başvurucu ayrıca Yargıtay içtihatlarında, benzer olaylarda paranın kim tarafından ve ne şekilde çekildiğinin, kamera kayıtlarının temin edilip edilemeyeceğinin, havale işlemine ilişkin IP adresinin hangi cihaz ve kişilerle bağlantılı olduğunun ve sanık ile bu kişiler

arasında bir irtibat bulunup bulunmadığının araştırılmasının zorunlu görüldüğüne işaret etmiş; somut olayda bu yönde kapsamlı bir araştırma yapılmadığını ifade etmiştir.

11. Buna karşın ilk derece mahkemesinin gerekçeli kararında, başvurucunun anılan iddia ve itirazlarının neden hükmün sonucunu etkilemeyecek nitelikte görüldüğü açık ve denetlenebilir şekilde ortaya konulmamıştır. Kararda, paranın başvurucunun hesabına aktarılma ve ATM'den çekilme olguları esas alınmış; ancak bu işlemlerin başvurucu tarafından gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği, üçüncü kişilerce yapılmış olma ihtimali ve başvurucunun iade yönündeki davranışlarının suçun maddi ve manevi unsurları bakımından taşıdığı anlam tartışılmamıştır.

12. Olayda havale edilen paranın başvurucunun hesabına hangi yöntemle aktarıldığı, ATM'den çekim işleminin kim tarafından gerçekleştirildiği ve başvurucunun bu işlemler üzerindeki hâkimiyetinin bulunup bulunmadığı hususları açıklığa kavuşturulmadan mahkûmiyet sonucuna ulaşılması, gerekçeli karar hakkı bakımından ciddi bir eksiklik oluşturmaktadır. Bu eksikliğin istinaf aşamasında da giderilmediği anlaşılmaktadır.

13. Bu itibarla, başvurucunun hükmün sonucuna etkili olabilecek nitelikteki savunmalarının ilgili ve yeterli bir gerekçeyle karşılanmadığı, mahkûmiyet kararının dayandığı gerekçelerin başvurucu bakımından ikna edici ve denetlenebilir olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

14. Açıklanan gerekçelerle başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği kanaatiyle çoğunluk görüşüne iştirak edilmemiştir.

Başkan Basri BAĞCI Üye Kenan YAŞAR

TACETTİN KULAÇ VE DİĞERLERİ

B. No: 2022/60986 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/60986

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

TACETTİN KULAÇ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/60986)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Ayça GANİDAĞLI DEMİRCİ

Başvurucular : Tacettin KULAÇ ve diğerleri [bkz. ekli listenin (C) sütunu]

Vekili : Av. Yasin ERDİL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamu kurumlarından olan alacağın değer kaybına uğratılması veya uğratılarak ödenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvuru, süresinde yapılmıştır.

2. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir. Komisyon ayrıca 2022/87242 numaralı bireysel başvuru yönünden makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

3. Aralarında bağlantı bulunması nedeniyle süresi içinde yapılan ekli listenin (B) sütununda bulunan başvuruların süresinde yapılan 2022/60986 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

A. Başvurucular Ahmet Doğan Özhan, Döne Küçükaslan ve Nigar Can Yönünden

4. Anayasa Mahkemesi Abdurrahman Beycur ve diğerleri ([GK], B. No: 2023/76490, 31/7/2025) kararında başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra vefat etmesi hâlinde bireysel başvurudan haberi olmayan mirasçılarının hak kaybına uğramaması için yapılması gerekenler hususunda genel ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi mirasçıların hak kaybına uğramalarını engellemek, bireysel başvuruların neticelendirilmesini sağlamak gerekliliğini birlikte karşılayabilecek bir yol olarak 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 49. maddesinin (7) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 84. maddesinin verdiği yetkiyle 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 26. maddesinin başvuru tarihinden sonra ölüm hâli için de uygulanabileceği kanaatine varmıştır. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi hâlinde bu kişi yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesinin uygun olacağı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında vefat eden başvurucunun mirasçısı olduğunu bilgi ve belgeleriyle ispat eden kişilerin ise makul bir süre içinde bireysel başvuruyu takip etme iradesini ortaya koymaları hâlinde -mirasçıların menfaatlerinin bulunup bulunmadığını da gözeterek- başvurunun incelenmesine devam edilebileceğini belirtmiştir. Bu kapsamda bireysel başvuru yapıldıktan sonra ölen bir başvurucunun mirasçılarının başvuruyu devam ettirme yönündeki taleplerini Anayasa Mahkemesine iletme yükümlülüğünün kendileri üzerinde olduğu kaydedilmelidir. Öte yandan Anayasa'nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi durumunda dahi başvurunun incelenmeye devam edilebileceği vurgulanmalıdır. Somut başvuruda başvurucular Ahmet Doğan Özhan, Döne Küçükaslan ve Nigar Can başvuru tarihinden sonra sırasıyla 7/12/2025, 10/4/2025 ve 31/10/2025 tarihlerinde vefat etmiştir. Başvurucular Ahmet Doğan Özhan, Döne Küçükaslan ve Nigar Can yönünden anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

5. Açıklanan gerekçelerle başvurucular Ahmet Doğan Özhan, Döne Küçükaslan ve Nigar Can yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

B. Diğer Başvurucular Yönünden

1. Kamu Kurumlarından Olan Alacağın Değer Kaybına Uğratılması veya Uğratılarak Ödenmesi Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

6. Anayasa Mahkemesi, kamu kurumlarından olan çeşitli para alacaklarının enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamu makamlarından olan alacakların enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır (bir sosyal güvenlik ödemesi yönünden bkz. Ferda Yeşiltepe [GK], B. No: 2014/7621, 25/7/2017; ihale alacağı yönünden bkz. Ano İnşaat ve Ticaret Ltd. Şti. [GK], B. No: 2014/2267, 21/12/2017; vergi iadesi alacağı yönünden bkz. Akel Gıda San. ve Tic. A.Ş. [2. B.], B. No: 2013/28, 25/2/2015; deprem nedeniyle tazminat yönünden bkz. Abdulhalim Bozboğa [1. B.], B. No: 2013/6880, 23/3/2016; Yıldız Korkut [2. B.], B. No: 2016/8532, 9/5/2019; açığa alınan memurun maaş farklarının iadesi yönünden bkz. Vildan Utku Atalay [1. B.], B. No: 2015/4812, 7/2/2019). Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

7. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

2. 2022/87242 Numaralı Bireysel Başvuru Dışındaki Başvurular Yönünden Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

8. 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'da değişiklik yapan 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun uyarınca üç ay içinde yapılacak müracaat üzerine makul süre şikâyetlerinin Tazminat Komisyonu tarafından inceleneceği düzenlenmiştir. Nitekim Anayasa Mahkemesi Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında ilk bakışta ulaşılabilir olan ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve varılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

9. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

10. Başvurucular, ihlalin tespiti ile maddi tazminat talebinde bulunmuştur. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 6216 sayılı Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. Başvurucular Ahmet Doğan Özhan, Döne Küçükaslan ve Nigar Can yönünden başvurunun İŞLEMDEN KALDIRILMASINA,

C. Diğer başvurucular yönünden;

1. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. 2022/87242 numaralı bireysel başvuru dışında makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

D. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

E. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (G) sütununda belirtilen mahkemelere GÖNDERİLMESİNE,

F. Başvuruculların tazminat talebinin REDDİNE,

G. Ekli listenin (D) sütununda ayrıntısı belirtilen başvuru harçlarının ve ekli listenin (F) sütununda yer alan vekâlet ücretinin listede gösterildiği şekilde başvuruculara ÖDENMESİNE,

H. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

I. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

AHMET KIDİL VE DİĞERLERİ

B. No: 2022/71574 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/71574

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

AHMET KIDİL VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/71574)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucular : Ahmet KIDİL ve diğerleri [bkz. ekli listenin (C) sütunu]

Vekilleri : [bkz. ekli listenin (E) sütunu]

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; taşınmaza kamulaştırma yapılmadan el atılması, kamulaştırmasız el atma davasında hükmedilen tazminatın düşük belirlenmesi ve bu tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuru, süresinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

2. 2023/22459 numaralı başvuruda makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğinden şikâyet edilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

3. 2023/22459 numaralı başvurunun 2022/71574 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

A. Kamulaştırmasız El Atma Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

4. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Şevket Karataş ([GK], B. No: 2015/12554, 25/10/2018), Celalettin Aşçıoğlu ([1. B.], B. No:

2013/1436, 6/3/2014), Mustafa Asiler ([2. B.], B. No: 2013/3578, 25/2/2015) ile İbrahim Oğuz ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/5926, 6/10/2015) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvuruculların taşınmazlarına yapılan kamulaştırmasız el atmanın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleri ile 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda belirtilen usule uymadığı belirtilerek mülkiyet hakkına yapılan söz konusu müdahalenin kanunilik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

5. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Düşük Belirlenmesi Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

6. Anayasa Mahkemesi kamulaştırma bedelinin/kamulaştırmasız el atma tazminatının taşınmazın gerçek değerini yansıtmadığı yönündeki şikâyetleri daha önce çeşitli kararlarında mülkiyet hakkı kapsamında incelemiştir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Mukadder Sağlam ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2013/2511, 22/1/2015), Abdülkerim Çakmak ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2014/1964, 23/2/2017), Ali Taşgeldi ([2. B.], B. No: 2018/30814, 16/11/2021) ve Hilmi Kocabey ([1. B.], B. No: 2019/21192, 21/5/2024) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu kararlarda taşınmaz bedelinin tespitinin teknik ve uzmanlık gerektirmesi nedeniyle bedel tespitinin uzman mahkemelerin ve Yargıtayın bu konudaki uzman dairelerinin yetki ve görevinde olduğunu, Anayasa Mahkemesinin görevinin taşınmazın bedelinin tespiti yönteminin gerçek bedelin ödenmesini temin edip etmediğini incelemekten ibaret bulunduğunu vurgulamıştır. Öte yandan Anayasa Mahkemesinin bir temyiz mercii olmadığına, inceleme yetkisinin sınırlı olduğuna ve bir temyiz mercii gibi hareket ederek mahkeme kararlarını her yönüyle hukuka uygunluk denetimine tabi tutmayacağına dikkat çekmiştir. Bununla birlikte Anayasa'nın 46. maddesi uyarınca kamulaştırma bedeli olarak gerçek değerin ödenmesi mülkiyetten yoksun bırakılan malikler için anayasal bir güvencedir. Bu madde ışığında Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine göre müdahalenin ölçülü olabilmesi için gerçek değerin ödenmesini sağlayabilmek amacıyla gerekli usule ilişkin güvencelerin etkili bir biçimde uygulanması, mahkemelerin ilgili ve yeterli bir gerekçe ile gerçek değeri belirlemeleri gerekir.

7. İncelenen olayda başvuruculların tazminat tutarının belirlenmesine ilişkin sürece katılarak savunma ve itirazlarını ortaya koyma imkânına sahip olduğu, kamu gücü kullanılarak ellerinden alınan taşınmazların gerçek bedelinin ödenmesi gerekliliğine ilişkin ilkeler de dikkate alındığında mülkiyet hakkının usuli güvencelerinin sağlandığı, ödenen tazminatın gerçek bedel olmadığına ilişkin şikâyetlerin ilgili ve yeterli gerekçelerle karşılandığı anlaşılmıştır. Netice itibarıyla mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklemediği ve kamu yararı ile mülkiyet hakkının korunması arasında olması gereken adil dengenin bozulmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

8. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

C. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

9. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri, Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

10. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

D. 2023/22459 Numaralı Başvuru Yönünden Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

11. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'la 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'a eklenen 5/A maddesi ve ayrıca anılan Kanun'un geçici 3. maddesinde yapılan değişiklik gereği 12/3/2024 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde derdest olan yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

12. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

13. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

14. Kamulaştırmasız el atma şikâyeti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvuruculara manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

15. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu

ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Öte yandan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. 1. Kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın düşük belirlenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

4. 2023/22459 numaralı başvuru yönünden makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. 1. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (G) sütununda gösterilen mahkemelere GÖNDERİLMESİNE,

E. Ekli listenin (F) sütununda belirtilen tutardaki manevi tazminatların başvuruculara tabloda gösterildiği şekilde ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

F. Ekli listenin (D) sütununda belirtilen harç ve (H) sütununda belirtilen vekâlet ücretlerinden oluşan yargılama giderlerinin başvuruculara tabloda gösterildiği şekilde ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde

OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

EMAN İLİM AHLAK KÜLTÜR VE YARDIMLAŞMA DERNEĞİ

B. No: 2022/75461 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/75461

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

EMAN İLİM AHLAK KÜLTÜR VE YARDIMLAŞMA DERNEĞİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/75461)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Alperen KONAK

Başvurucu : Eman İlim Ahlak Kültür ve Yardımlaşma Derneği

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, yargılamaya ilişkin esaslı taleplerin karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu dernek, sosyal yardımlaşma ve kültür derneğidir. Başvurucu dernek şubesinin izin belgesi olmadan yatılı öğrenci barındırdığına dair ihbarda bulunulması üzerine Kahramanmaraş İl Emniyet Müdürlüğü (Müdürlük) görevlilerince ilgili adrese gidilmiş ve araştırma yapılarak tutanak tanzim edilmiştir. Anılan tutanakta; adreste bulunan Z.N. ve Ş.K. isimli kişiler ile görüşüldüğü, bu adresin derneğe ait ve başkanının D.K. olduğu belirtilmiştir. Ayrıca tutanakta kolluk görevlilerinin çağırması üzerine adrese gelen D.K.nın dernek başkanı olduğu, yakın çevresindeki kişilerin çocuklarının bu adreste kaldığı, yurt açma belgesinin olmadığı ifade edilmiştir. Bu tutanak kolluk görevlileri; Z.N., Ş.K. ve D.K. tarafından imzalanmıştır.

3. Anılan tutanak doğrultusunda Müdürlük tarafından söz konusu tesiste 24/3/1950 tarihli ve 5661 sayılı Yüksek Öğrenim Öğrencileri Yurtları ve Aşevleri Hakkındaki Kanuna Ek Kanun'da öngörülen koşullara aykırı şekilde izinsiz barınma hizmeti verildiği sonucuna

ulaşılmış; 5661 sayılı Kanun'un 1. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca 71.550 TL idari para cezası verilmesine, dernek şubesi olan yerin kapatılmasına karar verilmiştir.

4. Başvurucu, Müdürlükçe verilen idari para cezasına karşı Kahramanmaraş 2. Sulh Ceza Hâkimliğine (Hâkimlik) başvurmuştur. Başvuru dilekçesinde diğer itirazların yanı sıra derneğin herhangi bir şubesinin bulunmadığını, idari para cezasına konu adresin malikinin dernek başkanı D.K. ile M.N. ve M.T. isimli kişiler olduğunu ancak buranın dernek ile alakalı bir yer olmadığını ileri sürmüştür. Ayrıca bahse konu adres ile ilgili tapu senedini ibraz etmiştir.

5. İnceleme sırasında idari para cezasına dayanak olan belgeler Müdürlük tarafından Hâkimliğe gönderilmiştir. Müdürlük 8/7/2021 tarihli tutanak doğrultusunda başvurucunun ruhsata aykırı olarak öğrenci barınma hizmeti verdiğinin tespit edildiğini belirtmiştir.

6. Hâkimlik 22/4/2022 tarihli kararıyla başvurucunun idari para cezasına yönelik başvurusunu reddetmiştir. Ret kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...İdari yaptırımı uygulayan kurumun savunma dilekçesi ve ilgili kurum tarafından idari yaptırım kararı ile ilgili gönderilen dayanak bilgi ve belgeler birlikte incelendiğinde, uygulanan idari yaptırım kararında bir hukuka aykırılık bulunmadığı, itiraz edenin de dosyaya tutanağın aksini ispatlayacak ve itirazını haklı gösterecek bir delil sunmadığı, bu haliyle iptali talep edilen idari yaptırım kararının 5326 sayılı Kanunun 28/8-a maddesi gereğince hukuka uygun olduğu anlaşıldığından itiraz edenin başvurusunun reddine karar veril[miştir]..."

7. Başvurucu, ret kararına itiraz etmiştir. Dilekçesinde diğer hususların yanı sıra dernek tüzüğünde başka şubesinin olmadığının açıkça belirtildiğini, dernek ile bağlantılı olmayan bir yerin dernek ile ilişkilendirildiğini, aksinin ispatına imkan verilmeyerek kolluk tutanağına üstünlük tanındığını belirtmiştir. Başvurucu ayrıca dilekçesinin ekinde dernek tüzüğünü sunmuştur.

8. Kahramanmaraş 1. Sulh Ceza Hâkimliği 20/5/2022 tarihli kararıyla Hâkimlik kararının hukuka uygun olduğunu belirterek başvurucunun itirazını reddetmiştir.

9. Başvurucu, nihai kararı 8/6/2022 tarihinde öğrendikten sonra 7/7/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

10. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

11. Başvurucu; idari para cezasına konu adresin dernek ile bir ilgisi olmadığına dair ileri sürdüğü itirazlarının Hâkimlikçe araştırılmaksızın, kolluk ve Müdürlük görevlilerince düzenlenen tutanağa bağlı kalınarak reddedilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

12. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, Anayasa ve mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının yapılacak değerlendirmede dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı başvuru formundaki iddialarını yinelemiştir.

13. Başvuru, adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı yönünden incelenmiştir.

14. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

15. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının, davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

16. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan merciinin, yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciinde ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Mehmet Yavuz [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

17. Başvurucuya isnat edilen izinsiz barınma hizmeti verilmesi eylemi kolluk görevlileri tarafından düzenlenen tutanağa dayanılarak delillendirilmiştir. Hâkimlik de itirazı reddederken idari para cezası tutanağının aksine yeterli ve geçerli belge sunulmadığına vurgu yapmıştır.

18. Bireysel başvuru konusu olayda başvurucu, idari yaptırıma konu yerin derneğin bir şubesi olmadığı gibi dernek ile herhangi bir bağlantısının da bulunmadığını belirterek iddiayı reddetmiştir. Başvurucu ayrıca bahse konu adresin dernek adına kayıtlı olmadığına dair tapu senedini de ibraz etmiştir (bkz. § 4).

19. Hâkimlik gerekçesinde idari yaptırımı uygulayan kurum tarafından gönderilen bilgi ve belgelere istinaden başvurucunun idari para cezasına yönelik başvurusunu reddetmiştir (bkz. § 6). İdari yaptırımın dayanağı olan tutanak incelendiğinde adreste bulunan Z.N. ve Ş.K. isimli kişilerin tespit yapılan yerin öğrenci yurdu olduğunu, kendilerinin de burada görevli bulunduğunu, D.K. isimli kişinin de derneğin başkanı olduğunu belirttikleri görülmüştür. Ayrıca tutanakta D.K. isimli kişinin çağrılması üzerine ilgili adrese geldiğini ve bu yerin yakın çevresindeki kişiler için yurt olarak kullanıldığını, izin belgelerinin olmadığını beyan ettiği aktarılmıştır. Tutanak kolluk görevlileri, Z.N. ve Ş.K. ile dernek başkanı olduğu belirtilen D.K. tarafından imzalanmıştır.

20. Hâkimlik kararı ve idari yaptırıma konu tutanaktaki tespitler dikkate alındığında başvurucunun itiraz aşamasında ileri sürdüğü, idari para cezasına konu adresin dernek ile bir ilgisinin olmadığına ilişkin iddialarıyla ilgili olarak ayrıca bir değerlendirme yapılmamasının maddi olayın tespiti bakımından bir eksiklik olduğu söylenemez. Dolayısıyla kararda ayrıca ve açıkça tartışılması gereken hususlara ilişkin olarak yeterli gerekçe ortaya konulmuştur. Bir başka deyişle başvurucunun ileri sürdüğü iddialar bağlamında yargısal

makamların uyuşmazlığa ilişkin esas sorunları inceleyerek bir sonuca vardığı, gerekçelerinin yeterli bir yanıt ihtiva ettiği anlaşılmıştır.

21. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

C. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

VAHAP NARİN

B. No: 2022/77344 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/77344

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

VAHAP NARİN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/77344)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Alperen KONAK

Başvurucu : Vahap NARİN

Vekili : Av. Umut YILMAZ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, idari para cezasının iptal edilmesi talebiyle sulh ceza hâkimliğine yapılan başvuruda karar sonucunu değiştirebilecek nitelikteki esaslı iddiaların karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Antalya İl Emniyet Müdürlüğü (Müdürlük) ekiplerince yapılan yol kontrolünde başvurucunun sürücüsü olduğu araç durdurulmuş ve teknik cihaz ile alkol ölçümü yapılmıştır. Başvurucunun alkolmetre ile saat 22.16'da yapılan nefes ölçümü sonucunda 2,25 promil alkollü olduğu belirlenmiş, 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 48. maddesinin beşinci fıkrası uyarınca başvurucu hakkında idari para cezası karar tutanağı ile geçici olarak sürücü belgesi geri alma tutanağı düzenlenmiştir. Ayrıca Antalya Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) başvurucu hakkında trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan soruşturma başlatmıştır.

3. Başvurucu, hiçbir zaman alkol kullanmadığını belirterek anılan tutanağa itiraz etmiş ve kan tahlili yapılmasını talep etmiştir. Kolluk görevlileri refakatinde aynı gün Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesine (Hastane) götürülen başvurucunun ertesi gün saat 02.14'te yapılan kan tahlilinin sonucunda kanındaki alkol oranının 0,03 olduğu tespit edilmiş ve buna

istinaden düzenlenen adli raporda sıfır (0) promil olduğu belirtilmiştir.

4. Başvurucu 16/5/2022 tarihinde Antalya 1. Sulh Ceza Hâkimliğine (Hâkimlik) başvurarak idari para cezasının iptalini ve sürücü belgesinin iadesine karar verilmesini talep etmiştir. Başvurucu, dilekçesinde alkolmetre ölçümünün hatalı olduğunu, nitekim kolluk görevlilerinin refakatinde gittikleri Hastanede kanında alkol bulunmadığının belirlendiğini ifade etmiştir. Hâkimlik tensip zaptı ile Müdürlükten idari yaptırıma ilişkin işlemlerle ilgili tüm belgelerin onaylı örneklerinin gönderilmesini istemiştir.

5. Bu sırada Başsavcılık 26/5/2022 tarihinde başvurucu hakkında yapılan kan testinde etanol değerinin 0 olduğunun tespit edildiğine dair düzenlenen adli rapora istinaden üzerine atılı suç yönünden kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar vermiştir.

6. Müdürlük 26/5/2022 tarihli cevabi yazısında başvurucunun alkol ölçümü yapıldığı tarihte alkolmetre cihazının kalibrasyonun yapılı olduğunu belirterek idari para cezasına konu belgeleri göndermiştir. Hâkimlik 13/6/2022 tarihinde düzenlenen idari yaptırımın kanuna ve usule uygun olduğu sonucuna ulaşmış ve itirazın reddine karar vermiştir. Gerekçeli kararın ilgili kısmı şöyledir:

"... Alkol ölçüm cihazıyla saat 22:16'da yapılan kontrolünde 2,25 promil alkollü olduğunun ve bu şekilde araç kullandığının tespit edildiği, bu alkol düzeyinin 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 48/5 madde ve fıkrasında düzenlenen 0,50 promil sınırının üzerinde olduğu, ölçümün tutanaklara göre saat 22:16'da yapıldığı, bu ölçümden sonra Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesinde kabahatlinin kan değerleri üzerinden 09/05/2022 tarihinde saat 02:14 itibariyle yapılan ölçümünde bu defa 0,032 promil olduğunun tespit edildiği anlaşılmaktadır. Benzer bir durumla ilgili olarak Adli Tıp Kurumu 5. Adli Tıp İhsisas Kurulu'nun 23/02/2015 tarih ve 364 karar sayılı mütaala raporunda özetle, alkolün genetik farklılıklara bağlı olarak değişebilen hızlarda metabolize olduğu ve ayrıca kişilerin alkol tüketim alışkanlıkları, diürez gibi bireysel özelliklere bağlı olarak değişebilen derecelerde zaman içerisinde tamamının vücuttan atılacağının tıbbi bir gerçeklik olup, buna göre normal bir metabolizma sonucunda kandaki alkol düzeyinin bir saatte ortalama olarak 0,15 promil azaldığının tıbben bilindiğinden, bu bilimsel mütalaa çerçevesinde somut olay değerlendirildiğinde, başvuran kabahatlinin ilk alkol düzeyi ölçümünün yapıldığı 22:16 saati ile hastanece kandan yapılan alkol düzeyi tespitinin yapıldığı 02:14 saatleri arasında 3 saat 58 dakikalık bir zaman dilimi olduğu, bu zaman dilimine göre, normal bir metabolizma sonucunda kandaki alkol düzeyinin bir saatte ortalama olarak 0,15 promil azaldığı tıbben bilindiğinden, hastanede kişiden alınan kandan yapılan sonraki ölçüm dikkate alınarak, normal metabolizma şartlarında kabahatlinin kollukça yapılan denetim esnasında 0,58 promil alkollü olduğunun kabul edilmesi gerektiği, bu alkol düzeyinin de 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 48/5 madde ve fıkrası hükmünde düzenlenen 0,50 promilden yüksek bir düzey olduğu, hastane raporunun alkolmetre tespitinin aksini ispatlayamadığı..."

7. Başvurucu; Hâkimlik kararına karşı Hastanede yapılan ölçümlere polis eşliğinde gidildiğini, Hastanede yapılan ölçümde sıfır promil çıktığını, alkol seviyesinin 2,25 promilden sıfıra inmesinin mümkün olmadığını, alkol düzeyinin ilk ölçülen düzeyde olmasının tıbben imkânsız olması ve son ölçümlerde sıfır (0) promil şeklinde tespit edilmesi de dikkate alındığında ilk ölçümün doğru olmadığının ortaya çıktığını, Hâkimliğin bu ölçümü yok sayarak bilimsel verilere aykırı, sübjektif bir hesaplama yaptığını belirterek itiraz etmiştir. İtirazı inceleyen Antalya 2. Sulh Ceza Hâkimliği (İtiraz Makamı) kararın usul ve yasaya uygun olduğu gerekçesiyle itirazı reddetmiştir.

8. Başvurucu, nihai kararı 4/7/2022 tarihinde öğrendikten sonra 26/7/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

9. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

10. Başvurucu; alkollü olmamasına rağmen hatalı bir ölçümle idari para cezası kararı verildiğini, Hâkimliğin kan tahlili sonucunu dikkate almadan karar verdiğini belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

11. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvurunun öncelikle kabul edilebilirlik kriterleri yönünden değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiş, ayrıca somut olay ele alınırken mevzuat hükümleri ile konuya ilişkin yer verilen Anayasa Mahkemesi kararlarının dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı başvuru formunda ileri sürdüğü itirazlarını yinelemiştir.

12. Başvuru, adil yargılanma hakkının güvencelerinden biri olan gerekçeli karar hakkı kapsamında incelenmiştir.

13. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

14. Anayasa Mahkemesi, önüne gelen birçok başvuruda gerekçeli karar hakkının kapsam ve içeriğini belirlemiştir. Anayasa Mahkemesi özellikle açık ve somut bir biçimde öne sürülen iddia ve savunmaların davanın sonucuna etkili olması, başka bir deyişle davanın sonucunu değiştirebilecek nitelikte bulunması hâlinde davayla doğrudan ilgili olan bu hususlara mahkemelerce makul bir gerekçe ile yanıt verilmesi gerektiğine dikkat çekmiştir (Muhittin Kaya ve Muhittin Kaya İnşaat Taahhüt Madencilik Gıda Turizm Pazarlama Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. [2. B.], B. No: 2013/1213, 4/12/2013, §§ 25, 26; Vesim Parlak [2. B.], B. No: 2012/1034, 20/3/2014, §§ 33, 34; Yasemin Ekşi [1. B.], B. No: 2013/5486, 4/12/2013, §§ 56, 57; Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31-39; Münür Ata [2. B.], B. No: 2014/4958, 22/1/2015, §§ 37-43; Hikmet Çelik ve diğerleri [2. B.], B. No: 2013/4894, 15/12/2015, §§ 54-59; Şah Tarım İnşaat Turizm Seyahat Yatçılık San. ve Tic. Ltd. Şti. [2. B.], B. No: 2013/7847, 9/3/2016, §§ 36-48).

15. Gerekçeli karar hakkı, yargılamada ileri sürülen tüm iddialara ayrıntılı şekilde yanıt verilmesi gerektiği şeklinde anlaşılamaz. Bu nedenle gerekçe gösterme zorunluluğunun kapsamı kararın niteliğine göre değişebilir (Mehmet Yavuz [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51). Kanun yolu incelemesi yapan mercinin yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması, bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya atıfla kararına yansıtması kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterlidir (Yasemin Ekşi, § 57).

16. Eldeki olayda başvurucu hakkında uygulanan idari para cezası kararı başvurucunun alkollü araç kullanmasına dayanmaktadır. Başvurucu; itiraz dilekçesinde söz konusu idari para cezası kararına konu alkollü araç kullanma eylemini gerçekleştirmediğini, buna ilişkin olay günü Hastanede yapılan kandaki alkol oranının sıfır (0) çıktığını belirtmiştir (bkz. § 3). Hâkimlik ise alkolmetre cihazının kalibrasyonunun yapıldığını, ayrıca kandaki alkol ölçümünün 0,03 promil olduğunu, her saat 0,15 promil azaldığını, alkolmetreyle yapılan ölçüm ile kandaki ölçüm arasındaki yaklaşık dört saatlik zaman farkına her saat için 0,15

promil eklendiğinde 0,58 promile denk geldiğini ve yine eşik değer olan 0,50 promilin üstünde bulunduğunu belirterek itirazı reddetmiştir (bkz. § 6).

17. Başvurucu, Hâkimlik kararına karşı sunduğu itiraz dilekçesinde; Hâkimliğin gerekçeli kararındaki her saat için 0,15 promil eklenmesi şeklindeki kabulün hukuka aykırı olduğunu, bu yaklaşım ile hiç alkollü olmaması durumunda dahi eşik değer olan 0,50 promilin üstünde olabileceğini, ayrıca Başsavcılık tarafından kandaki alkolün sıfır (0) çıkması nedeniyle takipsizlik kararı verildiğini belirterek itiraz etmiştir. İtiraz Makamı ise kararın usul ve yasaya uygun olduğunu belirterek itirazı reddetmiştir (bkz. § 7).

18. İdari para cezasına konu olayda başvurucunun alkolmetre ile yapılan nefes ölçümü sonucunda 2,25 promil alkollü olduğu tespit edilmiş ve idari para cezası uygulanmıştır. Başvurucunun bu ölçümünden yaklaşık dört saat sonra Hastanede kandan yapılan ölçümünde sıfır (0) promil çıkmıştır. Hâkimlik gerekçesinde de belirtildiği gibi bilimsel olarak kandaki alkol miktarı her saatte bir 0,15 promil azalmaktadır. Somut olayda ilk ölçüm ile sonraki ölçüm arasındaki promil farkı bu bilimsel kabul ile uyuşmamaktadır. Bu nedenle başvurucunun -Hâkimliğin kabulü gibi- her saatte bir 0,15 promil eklemek suretiyle ilk ölçüm anındaki promiline ulaşılması hesabında yaklaşık dört saatlik zaman farkı gözetildiğinde otomatik olarak kabahatli durumuna düşürmektedir. Ayrıca yine bu kabul ile bakıldığında ilk ölçümün doğru olmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

19. Başvurucu üzerine atılı kabahati işlemediğine dair iddiasını destekleyebilecek mahiyette savunmada bulunmasına rağmen Hâkimlikçe bu durum gerekçeli kararda ayrı ve açık olarak tartışılmamış ve başvurucunun iddialarına cevap verilmemiştir. Sonuç olarak yargılamaya bir bütün olarak bakıldığında -somut olayın özel koşullarında- Hâkimlik ve İtiraz Makamının davanın neticesine etkili hususlar hakkında yeterli bir yanıt vermediği anlaşılmıştır.

20. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

21. Başvurucu; ihlalin tespiti ve yeniden yargılama yapılması talebinde bulunmuştur.

22. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

23. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip

sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Antalya 1. Sulh Ceza Hâkimliğine (2022/3376 D.İş) GÖNDERİLMESİNE,

D. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

İDRİS ARSLAN

B. No: 2023/28112 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/28112

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

İDRİS ARSLAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/28112)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Hüseyin ERAL

Başvurucu : İdris ARSLAN

Vekili : Av. Yunus DEMİRKAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ceza davasında hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Hakkâri Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) tarafından polis kontrol noktasında ele geçirilen ve gümrük kaçağı olduğu değerlendirilen parfümlerle ilgili olarak başvurucu hakkında 21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'na muhalefet suçundan soruşturma başlatılmıştır.

3. Başsavcılıkça, başvurucunun anılan suçtan cezalandırılması talebiyle 16/1/2018 tarihli iddianame düzenlenmiştir. İddianamede özetle ele geçirilen parfümlerin yurt dışından bandrolsüz ve kaçak olarak ülkeye sokulduğu belirtilerek başvurucunun atılı suçu işlediği iddia edilmiştir.

4. İddianamenin kabulü ile açılan dava Hakkâri 1. Asliye Ceza Mahkemesince (Mahkeme) görülmeye başlanmıştır. Yargılama beş celsede tamamlanmıştır. Mahkeme, ele geçirilen parfümlerin yurt dışında üretilerek Türkiye'ye kaçak yollardan sokulduğu konusunda kesin bir kanaate ulaşılamadığı gerekçesiyle başvurucunun beraatine karar vermiştir.

5. Ticaret Bakanlığı, başvurucu hakkında verilen beraat kararına karşı istinaf kanun yolu başvurusunda bulunmuştur. İstinaf dilekçesinde, delillerin hatalı değerlendirildiğini ileri sürmüştür. Erzurum Bölge Adliye Mahkemesi 5. Ceza Dairesi (İstinaf Dairesi) soruşturma aşamasında temin edilen bilirkişi raporuyla, ele geçirilen ürünlerin ülkede üretilmediğinin tespit edilmiş olmasına rağmen beraat kararı verilmesinin hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle kararın 22/12/2021 tarihinde bozulmasına karar vermiştir.

6. Mahkeme bozma kararı doğrultusunda tamamladığı yargılama neticesinde başvurucunun 5607 sayılı Kanun'a muhalefet suçunu işlediğini sabit kabul ederek anılan suçtan 3 ay 10 gün hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar vermiştir. Mahkeme ayrıca 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 231. maddesi uyarınca vermiş olduğu mahkûmiyet hükmünün açıklanmasının geri bırakılmasını (HAGB) kararlaştırmıştır. Mahkemenin gerekçeli kararında, ele geçirilen ve Türkiye'de üretilmediği bilirkişi raporuyla tespit edilen suç eşyalarının yurt dışından gümrük kaçağı olarak başvurucu tarafından ülkeye sokulduğuna dayanılmıştır.

7. Başvurucunun HAGB kararına yaptığı itiraz Hakkâri 1. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 8/2/2023 tarihinde kesin olarak reddedilmiştir.

8. Başvurucu, nihai kararı 6/3/2023 tarihinde öğrendikten sonra 28/3/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

9. Komisyon; adli yardım talebinin kabulüne, makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, adil yargılanma hakkı kapsamındaki diğer iddiaların kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

10. Başvurucu; yüklenen suçun sabit olup olmadığı yeterince araştırılmadan mahkûmiyet kararı verildiğini, mevcut delillerin suçun ispatı bakımından yeterli olmadığını, etkili soruşturma ve kovuşturma yapılmadığını ileri sürmüştür.

11. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; adil yargılanma hakkının ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği, şikâyetin esasının incelenmesine imkân sağlayan ve gerektiğinde uygun bir telafi yöntemi sunan etkili hukuk yollarının olmasının ilgililere etkili başvuru hakkını sağladığı belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

12. Başvuru, adil yargılanma hakkı kapsamında incelenmiştir.

13. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

14. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Atilla Yazar ve diğerleri ([GK], B. No: 2016/1635, 5/7/2022) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Haklarında çeşitli suçlardan HAGB'ye karar verilmesinin başvurucuların ifade özgürlükleriyle toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme haklarını ihlal ettiği iddiasıyla yapılan bir bireysel başvuruda Anayasa Mahkemesi, uygulamadan kaynaklanan anayasal sorunlarla ilgili kapsamlı değerlendirmeler yaparak somut tespitlerde bulunmuştur. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, usuli güvenceleri ortadan kaldırır şekildeki HAGB kurumu

uygulamasının kanunilik ölçütünü sağlamadığı sonucuna vararak ihlal kararı vermiştir (Atilla Yazar ve diğerleri, § 174).

15. Anayasa Mahkemesi, Atilla Yazar ve diğerleri kararında, sanıkların HAGB kararını kabule ilişkin irade beyanlarının alınması usulündeki güvence eksikliğine ilk derece mahkemelerince verilen gerekçeli kararlarda sadece ilgili kanun hükmünün ya da başvuruculara isnat edilen söz ya da davranışın tekrarından ibaret ifadelere yer verildiğine yahut ilgisiz gerekçe içerdiğine dikkati çekmiştir. Ayrıca mahkemelerce izlenen usul ve yöntemin silahların eşitliği ilkesinin gereklerine uygun olmadığı, iddia karşısında savunma makamının sahip olduğu güvenceleri yeterince koruyamadığı ve onu dezavantajlı hâle getirdiği sonucuna varılmış; somut başvurularda müdafi yardımından yararlanma ve bu hakla bağlantılı olarak savunma için gerekli zaman ve kolaylığa sahip olma haklarına ilişkin güvencelerin sağlanmadığı belirtilmiştir (Atilla Yazar ve diğerleri, §§ 124-142).

16. Nitekim Anayasa Mahkemesi 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesinin (12) numaralı fıkrasında yer alan ve HAGB kararlarına karşı itiraz yolunun açık olduğunu düzenleyen kurala ilişkin yapılan başvuruda anılan kuralı bireysel başvuru kapsamında görünür hâle gelen hususları gözönünde bulundurarak anayasallık denetimine tabi tutmuş ve kuralın itiraz kanun yoluna başvuranların iddia ve delillerinin dikkate alınmasında, çatışan menfaatlerin dengelenmesinde, temel hak ve özgürlüklere yapılan müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluğunun ve ölçülülüğünün belirlenebilmesinde belirli ve etkili bir denetim yolu öngörmediği, bu durumun temel hak ve özgürlüklere yapılan müdahalelerin giderilmesi ve kamu gücünü kullananların keyfî davranışlarının önüne geçilmesi imkânının sağlanmadığı sonucuna ulaşarak iptaline karar vermiştir (AYM, E.2021/121, K.2022/88, 20/7/2022).

17. Akabinde Anayasa Mahkemesi; HAGB kurumuna dair daha önce yaptığı tespit ve değerlendirmeleri de gözönünde bulundurarak 1/6/2023 tarihinde E.2022/120 sayılı dosyada 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesine 5560 sayılı Kanun'un 23. maddesiyle eklenen (5) numaralı fıkranın birinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline, kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe girmesine karar vermiştir. Anılan cümlenin iptali nedeniyle uygulanma imkânı kalmayan aynı maddenin (5) numaralı fıkranın ikinci ve üçüncü cümleleri ile (6), (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13) ve (14) numaralı fıkralarının 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptaline hükmetmiştir. Bu kararla iki yıl veya daha az süreli hapis veya adli para cezasıyla cezalandırılan sanık hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılabileceğini öngören ve bunun şartlarını düzenleyen tüm kurallar iptal edilmiştir (AYM, E.2022/120, K.2023/107, 1/6/2023, §§ 22-56).

18. İptal kararı sonrasında 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'la HAGB kurumuna ilişkin yeni düzenlemeler getirilmiştir. Yapılan düzenlemeyle sanığın kabul etmemesi hâlinde HAGB kararı verilemeyeceğine ilişkin hüküm yürürlükten kaldırılmıştır. Böylece şartların oluştuğuna kanaat getirmesi hâlinde mahkemeler resen HAGB kararı verebilecektir. Ayrıca yeni düzenleme ile kural olarak HAGB kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurulabileceği, istinaf mahkemesi tarafından verilen kararlar hakkında 5271 sayılı Kanun'un temyize ilişkin 286. maddesi hükümlerinin uygulanacağı, HAGB kararının ilk derece mahkemesi sıfatıyla bölge adliye mahkemesi veya Yargıtay tarafından verilmesi hâlinde temyiz kanun yoluna gidilebileceği kabul edilmiştir. İstinaf ve temyiz kanun yolunda HAGB kararının usul ve esasa ilişkin hukuka aykırılıklar yönünden inceleneceği öngörülmüştür.

19. Somut başvuruda da Anayasa Mahkemesinin yukarıda izah edilen iptal ve ihlal kararlarında varılan sonuçlardan ayrılmayı gerektiren bir yön bulunmamaktadır.

20. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

21. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 60.000 TL maddi ve 70.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

22. İncelenen başvuruda HAGB kararıyla gerçekleştirilen müdahalenin başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkını ihlal ettiği sonucuna varılmıştır. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 6216 sayılı Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Yargı mercilerince yapılacak yeniden yargılamada beraat veya düşme kararı verilip verilemeyeceği değerlendirilmelidir (Atilla Yazar ve diğerleri, § 198).

23. Başvurucu, maddi zarara ilişkin olarak bilgi ve belge sunmamıştır. Buna ek olarak başvurucunun istinaf ve temyiz kanun yoluna başvuru hakkı bulunduğu da nazara alındığında ihlalin tespiti ve yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı değerlendirildiğinden tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin adil yargılanma hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Hakkâri 1. Asliye Ceza Mahkemesine (E.2022/51, K.2023/17) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

S.U.

B. No: 2023/36593 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/36593

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

S.U. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/36593)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

GİZLİLİK TALEBİ KABUL

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucu : S.U.

Vekili : Av. Şaheser ULUÇAY

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması ve yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkı ile makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvuru, süresinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kamulaştırma Bedelinin Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

2. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında

hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

3. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

4. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'la 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'a eklenen 5/A maddesi ve ayrıca anılan Kanun'un geçici 3. maddesinde yapılan değişiklik gereği 12/3/2024 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde derdest olan yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

5. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

6. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 3.000.000 TL maddi ve 3.000.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

7. Kamulaştırma bedelinin değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Diğer taraftan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kamuya açık belgelerde başvurucunun kimliğinin gizli tutulması talebinin KABULÜNE,

B. 1. Kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Adana 1. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2018/697, K.2019/84) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

F. 1.480,40 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 41.480,40 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MUSTAFA TUTGAÇ

B. No: 2023/67228 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/67228

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

MUSTAFA TUTGAÇ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/67228)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucu : Mustafa TUTGAÇ

Vekili : Av. Sema DENİZOĞLU

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; kamulaştırma işleminde kamu yararı bulunmaması, kamulaştırma bedelinin düşük belirlenmesi, bu bedelin değer kaybına uğratılması ve yargılamanın uzun sürmesi nedenleriyle mülkiyet hakkı ile makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvuru, süresinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kamulaştırma İşleminde Kamu Yararı Bulunmaması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

2. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 45. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmesi zorunludur. Somut olayda başvurucu tarafından kamulaştırma işleminde kamu yararı bulunmadığı iddiasıyla kamulaştırma işleminin iptali istemine yönelik açılmış bir dava sürecinden bahsedilmemiş ya da herhangi bir belge sunulmamıştır. Bu durumda başvurunun hukuk sisteminde mevcut

idari ve yargısal yollar tüketilmeksizin yapıldığı anlaşılmaktadır (benzer yönde bkz. Bayram Gök [2. B.], B. No: 2012/946, 26/3/2013, §§ 16-19).

3. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırma Bedelinin Düşük Belirlenmesi Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

4. Anayasa Mahkemesi Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Mukadder Sağlam ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2013/2511, 22/1/2015), Abdülkerim Çakmak ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2014/1964, 23/2/2017), Cevat Aydın ([2. B.], B. No: 2014/13886, 4/10/2017) ve Ali Taşgeldi ([2. B.], B. No: 2018/30814, 16/11/2021) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu kararlarda, taşınmaz bedelinin tespitinin teknik ve uzmanlık gerektirmesi nedeniyle kamulaştırılan taşınmazın bedelinin tespitinin uzman mahkemelerin ve Yargıtayın bu konudaki uzman dairelerinin yetki ve görevinde olduğunu, Anayasa Mahkemesinin görevinin kamulaştırma bedelinin tespiti yönteminin gerçek bedelin ödenmesini temin edip etmediğini incelemekten ibaret olduğunu vurgulamıştır. Öte yandan Anayasa Mahkemesinin bir temyiz mercii olmadığına, inceleme yetkisinin sınırlı olduğuna ve bir temyiz mercii gibi hareket ederek mahkeme kararlarını her yönüyle hukuka uygunluk denetimine tabi tutmayacağına dikkat çekmiştir. Bununla birlikte Anayasa'nın 46. maddesine göre gerçek değerin kamulaştırma bedeli olarak ödenmesi mülkiyetten yoksun bırakılan malikler için anayasal bir güvencedir. Bu madde ışığında taşınmazın gerçek bedelinin ödenmediği durumlarda somut olayın şartları da gözetilerek müdahalenin orantılı olmadığı sonucuna ulaşılabilir.

5. Somut başvuruda başvurucunun bedelin belirlenmesine ilişkin sürece katılarak savunma ve itirazlarını ortaya koyma imkânına sahip olduğu, kamu gücü kullanılarak elinden alınan taşınmazın gerçek bedelinin ödenmesi gerekliliğine ilişkin ilkeler de dikkate alındığında mülkiyet hakkının usuli güvencelerinin sağlandığı, ödenen bedelin gerçek bedel olmadığına ilişkin şikâyetlerin ilgili ve yeterli gerekçelerle karşılandığı anlaşılmaktadır. Netice itibarıyla mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklemediği ve kamu yararı ile mülkiyet hakkının korunması arasında olması gereken adil dengenin bozulmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

6. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

C. Kamulaştırma Bedelinin Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

7. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri, Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya

uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

8. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

D. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

9. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'la 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'a eklenen 5/A maddesi ve ayrıca anılan Kanun'un geçici 3. maddesinde yapılan değişiklik gereği 12/3/2024 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde derdest olan yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

10. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

11. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile tür belirtmeksizin 4.534.500 TL tazminat talebinde bulunmuştur.

12. Kamulaştırma bedelinin değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 6216 sayılı Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Diğer taraftan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırma işleminde kamu yararı bulunmaması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırma bedelinin düşük belirlenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine

ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

4. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İzmir 10. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2019/239, K.2021/193) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 2.220,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 42.220,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

HASAN ÖZÜPAK

B. No: 2023/75030 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/75030

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

HASAN ÖZÜPAK BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/75030)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucu : Hasan ÖZÜPAK

Vekili : Av. Ali Serkan BİLGİN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; kamulaştırma bedelinin düşük belirlenmesi ve kamulaştırma bedelinin tespiti davasında hükmedilen bedelin enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması ile bedele uygulanan faizin başlangıç tarihi nedenleriyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuru, süresi içinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

2. Diğer taraftan yapılan harici nüfus kaydı sorgulaması ile başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra -28/6/2025 tarihinde- vefat ettiği tespit edilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

3. Anayasa Mahkemesi Abdurrahman Beycur ve diğerleri ([GK], B. No: 2023/76490, 31/7/2025) kararında başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra vefat etmesi hâlinde bireysel başvurudan haberi olmayan mirasçılarının hak kaybına uğramaması için yapılması gerekenler hususunda genel ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi mirasçıların hak kaybına uğramalarını engellemek, bireysel başvuruların neticelendirilmesini sağlamak gerekliliğini birlikte karşılayabilecek bir yol olarak 30/3/2011

tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 49. maddesinin (7) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 84. maddesinin verdiği yetkiyle 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 26. maddesinin başvuru tarihinden sonra ölüm hâli için de uygulanabileceği kanaatine varmıştır. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi hâlinde bu kişi yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesinin uygun olacağı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında vefat eden başvurucunun mirasçısı olduğunu bilgi ve belgeleriyle ispat eden kişilerin ise makul bir süre içinde bireysel başvuruyu takip etme iradesini ortaya koymaları hâlinde -mirasçıların menfaatlerinin bulunup bulunmadığını da gözeterek- başvurunun incelenmesine devam edilebileceğini belirtmiştir. Bu kapsamda bireysel başvuru yapıldıktan sonra ölen bir başvurucunun mirasçılarının başvuruyu devam ettirme yönündeki taleplerini Anayasa Mahkemesine iletme yükümlülüğünün kendileri üzerinde olduğu kaydedilmelidir. Öte yandan Anayasa'nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi durumunda dahi başvurunun incelenmeye devam edilebileceği vurgulanmalıdır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

4. Açıklanan gerekçelerle başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun İŞLEMDEN KALDIRILMASINA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ENDAM HATİCE ÖZASLAN

B. No: 2023/89439 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/89439

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ENDAM HATİCE ÖZASLAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/89439)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Ömer Faruk NURSAÇAN

Başvurucu : Endam Hatice ÖZASLAN

Vekili : Av. Mehmet ERDEM

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, tutuklama tedbirinin hukuki olmaması ve tutuklamaya etkin şekilde itiraz edilememesi nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. 20/7/2015 tarihinde Suruç'ta (Şanlıurfa) Suriye'deki çatışmalara ilişkin basın açıklaması sırasında DEAŞ tarafından gerçekleştirildiği ileri sürülen bombalı intihar saldırısında 34 kişi hayatını kaybederken 73 kişi yaralanmıştır (Gülser Yıldırım (2) [GK], B. No: 2016/40170, 16/11/2017, § 28; Selahattin Demirtaş (5) [2. B.], B. No: 2016/4154, 10/6/2020, § 11).

3. PKK silahlı terör örgütünün haber kanallarından olan (başvurucu hakkında düzenlenen iddianamede ifade edildiği üzere) ANF NEWS, NUCE CİWAN ve ETHA HABER isimli girilmesi yasaklı olan haber kanallarında 2023 yılı Temmuz ayında farklı tarihlerde Suruç olayına ilişkin eylem çağrı haberleri yayımlanmıştır.

4. 21/8/2023 tarihinde ise başvurucu ve arkadaşı A.M.M.A. Gaziantep'in Şahinbey ilçesinde bulunan G.G. isimli işyerine ait duvara sprey boyayla "SURUÇ için Adalet ESP VE 33'leri Unutma ESP!", aynı ilçede bulunan başka bir evin duvarına "SURUÇ için adalet esp" şeklinde yazılar yazmıştır. Bu durumun 112 Acil Çağrı Merkezi Müdürlüğüne video kaydı ile

birlikte ihbar edilmesi üzerine olayla ilgili olarak Gaziantep Cumhuriyet Başsavcılığınca (Başsavcılık) soruşturma başlatılmıştır.

5. 22/8/2023 tarihinde başvurucu silahlı terör örgütüne bilerek ve isteyerek yardım etme suçundan evinde yakalanarak gözaltına alınmıştır. 23/8/2023 tarihinde Cumhuriyet savcısı huzurunda vekilinin katılımı ile şüpheli olarak vermiş olduğu savunmasında A.M.M.A.yı ortak arkadaşları sebebiyle tanıdığını, DEAŞ'ın Suruç'ta gerçekleştirdiği olaya tepki göstermek ve bu olayı unutturmamak amacıyla olay günü A.M.M.A. ile birlikte duvara yazı yazma kararı aldıklarını, ANF NEWS, NUCE CİWAN127.XYZ ve Firatnews.com adresli haber kanallarını takip etmediğini, bu kanallarda çıkan haber ve çağrılara istinaden yazıları yazmadığını, suçlamayı kabul etmediğini beyan etmiştir. Aynı gün Başsavcılık başvurucunun anılan suçtan tutuklanması için sulh ceza hâkimliğine sevk etmiştir.

6. Gaziantep 5. Sulh Ceza Hâkimliği (Sulh Ceza Hâkimliği) başvurucunun tutuklanmasına karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şu şekildedir:

"...Şüpheli hakkında isnat edilen Örgüte Bilerek İsteyerek Yardım Etme suçu yönünden üzerine atılı suçun vasıf ve mahiyeti, kanunda öngörülen müeyyidenin alt ve üst sınırları, hep birlikte değerlendirildiğinde dosya kapsamındaki diğer bilgi ve belgeler ile kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut delillerin bulunduğu, şüpheliye isnat edilen suç için kanunda öngörülen ceza miktarına göre kaçma veya saklanma girişiminde bulunabileceği, müsnet suçun CMK 100/3 maddesinde yazan katalog suçlar kapsamında olması ile birlikte tutuklama nedeninin varlığı ile adli kontrol tedbirinin bu aşamada yetersiz kalacağı gibi tutuklamanın ölçülü bir tedbir olacağı kanaatine varılarak Gaziantep Cumhuriyet Başsavcılığının şüpheli hakkında tutuklanması yönündeki talebinin KABULÜ İLE; CMK'nın 100 ve devamı maddeleri gereğince şüphelinin TUTUKLANMASINA..."

7. Başsavcılık 29/8/2023 tarihli iddianameyle A.M.M.A. ile birlikte başvurucunun hakkında tutuklama kararına konu olan suçtan cezalandırılması istemiyle aynı yer ağır ceza mahkemesinde kamu davası açmıştır. İddianamenin ilgili kısmı şöyledir:

"...SORUŞTURMANIN BAŞLAMASI VE TOPLANAN DELİLLER:

112 Acil Çağrı Merkezi Müdürlüğüne 21.08.2023 tarihinde 47749704 numarasıyla; "mavi kot pantolon koyu penyeli siyah sırt çantalı 25'li yaşlarda 2 bayan sokak arasında duvara suruç için adalet ESP birde 33 leri unutma yazarak oyuncak müzesi istikametine yaya olarak uzaklaştılar" şeklinde ihbar geldiği,

İhbara istinaden yapılan kontrollerde Şahinbey İlçesi ... Sokakta bulunan [G.G.] isimli iş yerine ait duvara spreyle "SURUÇ için Adalet ESP VE 33'leri Unutma ESP!" şeklinde ibarelerin yazıldığının görüldüğü, ... sayılı ikametin duvarına "SURUÇ için adalet esp" şeklinde ibarelerin yazıldığının görüldüğü,

Olaya ilişkin ihbarcının gönderdiği video kaydının ve olay yeri güvenlik kameralarının incelemesi sonucu şahısların kimlik bilgilerinin tespit edildiği, şahısların dosyamız şüphelileri [A.M.M.A] ve Endam Hatice ÖZASLAN olduğunun tespit edildiği,

Olaya ilişkin olarak şüphelilerin adresinde arama yapıldığı;

Şüpheli Endam Hatice ÖZASLAN'ın adresinde yapılan aramada;

-ATILIM isimli derginin ele geçirildiği, dergi içeriğinde açık bir şekilde terör örgütlerinin şiddeti ve diğer terör eylemlerine teşvik eder mahiyette propagandasının yapıldığı

sempatizan kitlenin devletin güvenlik güçlerine yönelik eylem ve saldırılarının kahramanlık olarak gösterilmeye çalışıldığı, halkın terör örgütleriyle aynı safta bulunarak ayaklanmaya hazır geniş kitleler oluşturmasına teşvik edici söylemlerde bulunulduğunun tespit edildiği, ayrıca şüphelinin adresinde toplatma kararı bulunan birçok yayının ele geçirildiği,

...

-Şüphelinin dijitallerinde yapılan inceleme sonucunda atılı suçlamaya ilişkin birçok görüntü ve yazışmaların tespit edildiği,

SONUÇ ve KANAAT :

Örgütün haber kanallarından olan ANF NEWS, NUCE CİWAN ve ETHA HABER isimli girilmesi yasaklı olan haber kanallarında Suruç olayına ilişkin eylem çağrı haberleri yayınlandığı, şüphelinin yapılan telefon incelemelerinde ve tarayıcı geçmişlerinde ilgili ETHA HABER sitesine girildiğinin görüldüğü, aynı zamanda şüphelinin ikametinde örgüte ait yayınlar yapan ATILIM DERGİSİNİN bulunduğu, bu hali ile şüphelinin örgütün ideolojisine benimseme halinde olduğu ve örgütün çağrılarına uyarak eylem yaptığı hususunda kuvvetli şüphe oluştuğu, kaldı ki şüphelinin dosyada mevcut mesaj tutanaklarında yaptıkları eylemin suç unsuru içerdiğini bildiklerinin görüldüğü, tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde dosya içerisine alınan Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 2021/13315 Esas, 2022/1941 Karar numaralı 12/04/2022 tarihli kararıyla benzer yazılama eyleminin "silahlı terör örgütüne bilerek ve isteyerek yardım etme suçunu" oluşturduğuna ilişkin karar ilamı da göz önünde bulundurularak şüphelilerin üzerilerine atılı suçu işledikleri..."

8. Gaziantep 2. Ağır Ceza Mahkemesince (Ağır Ceza Mahkemesi) 7/9/2023 tarihli tensip zaptı ile başvurucunun tutukluluk hâlinin devamı kararlaştırılmıştır. Tensip zaptında iddianamenin, tensip zaptının ve duruşma gününün sanıklara ve vekiline bildirilmesine, sanıkların duruşma günü hazır edilmeleri için ceza infaz kurumuna yazı yazılmasına karar verilmiş, bunlar dışında delil toplanmasına yönelik bir karar alınmamıştır. Kararın tutuklamanın devamı ile ilgili kısmı şu şekildedir:

"...Sanıklar Endam Hatice ÖZASLAN ve [A.M.M.A.]'nın üzerine atılı suçun vasıf ve mahiyeti, üzerine atılı suçun işlendiğine ilişkin kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut delillerin bulunması, delillerin henüz tam olarak toplanamamış oluşu, atılı suçun CMK'nın 100. Maddesinde sayılan tutuklama nedeninin varsayıldığı katalog suçlardan olması, kaçma ve delilleri karartma şüphesinin bulunması, suç için öngörülen ceza miktarı dikkate alındığında bu aşamada verilecek adli kontrol tedbirinin yetersiz kalacağı, tutuklama tedbirinin orantılı ve ölçülü olduğu anlaşılmakla sanığın TUTUKLULUK HALİNİN DEVAMINA..."

9. Başvurucu vekilinin diğer sebeplerin yanı sıra kaçma ve delilleri karartma şüphesinin bulunmaması sebebiyle tutukluluk hâlinin sonlandırılması talebini içerir itirazı 18/9/2023 tarihinde reddedilmiştir.

10. İtirazın reddi kararını 24/9/2023 tarihinde öğrendiğini beyan eden başvurucu 2/10/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

11. Bireysel başvuru sonrasında 3/10/2023 tarihli ilk duruşmada iddianame ve diğer dosya içerisinde bulunan deliller okunmuş, başvurucu ve A.M.M.A. savunma yapmış, Cumhuriyet savcısının mütalaa için süre istemesi üzerine süre verilmiş ve başvurucu ile A.M.M.A. yurt

dışına çıkış yasağı uygulanmak suretiyle tahliye edilmiştir. Tahliyeye ilişkin karar şu şekildedir:

"...Tüm dosya kapsamı incelendiğinde delillerin toplanmış olduğu, delil karartma şüphesinin bulunmadığı ve sanığın tutuklulukta geçirdiği süre de göz önüne alındığında daha fazla tutuklu kalmasının orantılı olmayacağı, adli kontrol ile beklenen faydanın sağlanacağı kanaatine varılmakla sanıkların AYRI AYRI TAHLİYESİNE..."

12. Ağır Ceza Mahkemesi 20/5/2025 tarihinde başvurucunun silahlı terör örgütüne bilerek ve isteyerek yardım etme suçunu işlediğinin sabit olmadığı gerekçesiyle beraatine karar vermiştir. Gerekçeli kararda; başvurucunun örgütün talimatı doğrultusunda terör örgütüne yardım etmek kastıyla örgütle ilgili duvar yazılarını yazdığına dair kesin ve inandırıcı delil bulunmadığını, ele geçirilen maddi ve dijital materyallerin silahlı terör örgütü sempatizanlığı kapsamında olduğunu ancak başvurucunun silahlı terör örgütüne yardım etme faaliyetinde bulunduğuna dair bir emare olmadığını, söz konusu yazı içeriklerinin somut bir eyleme davet oluşturmadığını belirtmiştir.

13. Başsavcılık karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Yargılama istinafta derdesttir.

14. Komisyon, adli yardım talebinin kabulü ile başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Tutuklamanın Hukuki Olmadığına İlişkin İddia

15. Başvurucu; suç şüphesi ve bunu haklı kılan deliller olmamasına rağmen hakkında tutuklama kararı verildiğini, tutuklama kararının ve bu karara itirazı üzerine verilen tutukluluğun devamına ilişkin kararın gerekçe içermediğini belirterek ölçülü olmayan tedbir nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

16. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; ilgili Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarına atıf yapılarak değerlendirmenin bu içtihat doğrultusunda yapılmasının uygun olacağı ifade edilmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı bireysel başvuru formundaki açıklamalarını yinelemiştir.

17. Başvurucunun şikâyetinin özü, tutukluluğun hukuki olmadığına ilişkindir. Dolayısıyla başvurucunun iddialarının Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası bağlamında kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı kapsamında incelenmesi gerekir.

18. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

19. Şikâyete konu olayda öncelikle başvurucunun tutuklanmasının kanuni dayanağının olup olmadığının belirlenmesi gerekir. Başvurucu, silahlı terör örgütüne bilerek ve isteyerek yardım etme suçundan 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100. maddesi uyarınca tutuklanmıştır. Dolayısıyla başvurucu hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin kanuni dayanağı bulunmaktadır.

20. Kanuni dayanağı bulunduğu anlaşılan tutuklama tedbirinin meşru bir amacının olup olmadığı ve ölçülülüğü incelenmeden önce tutuklamanın ön koşulu olan suçun işlendiğine dair kuvvetli belirti bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi gerekir.

21. Soruşturma mercileri tutuklama kararı verirken PKK silahlı terör örgütünün medyasında Suruç olaylarına ilişkin çağrılar üzerine başvurucunun soruşturmaya konu yazıları sprey boyayla yazmasına ilişkin görüntü kaydına, konutunda ele geçirilen yasaklı yayınlara ve dijital materyallere dayanmıştır (bkz. §§ 6, 7). Suruç olaylarının yıl dönümünde terör örgütünün haber kanallarında bu olayları gündemde tutmak amacıyla eylem çağrısı yapılmış, başvurucuda cep telefonundan bu haber kanallarından birine erişerek bu çağrıya uygun şekilde, bu çağrılara yakın sayılacak zaman diliminde duvar yazıları yazmıştır. Başvurucunun bu eylemi Sulh Ceza Hâkimliği ve soruşturma makamları tarafından terör örgütünün çağrısı üzerine gerçekleştirilen eylem olarak kabul edilmiştir. Söz konusu tespitlere dayalı olarak atılı suçun işlendiğine dair kuvvetli belirtinin varlığını gösteren somut delillerin bulunduğuna ilişkin değerlendirmelerin keyfî ve temelsiz olduğu söylenemez.

22. Diğer taraftan başvurucu hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin meşru bir amacının olup olmadığının ve ölçülülüğünün değerlendirilmesi gerekir. Bu değerlendirmede tutuklama kararının verildiği andaki genel ve özel koşullar gözardı edilmemelidir.

23. İncelenen olayda Sulh Ceza Hâkimliğince verilen tutuklama kararında tutuklama nedeni olarak atılı suçun 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesinin (3) numaralı fıkrasında sayılan katalog suçlardan olmasına, atılı suçun vasıf ve mahiyetine, başvurucunun alabileceği muhtemel ceza miktarına göre kaçma veya saklanma girişiminde bulunma ihtimaline dayanılmıştır (bkz. § 6). Tensip zaptı ile verilen tutukluluk hâlinin devamı kararında ise atılı suçun 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesinin (3) numaralı fıkrasında sayılan katalog suçlardan olması, atılı suçun vasıf ve mahiyeti, delillerin henüz tam olarak toplanamamış olması, kaçma ve delilleri karartma şüphesinin bulunması, öngörülen ceza miktarı dikkate alındığında bu aşamada verilecek adli kontrol tedbirinin yetersiz kalacak olması tutukluluk hâlinin devamı nedenleri olarak kabul edilmiştir (bkz. § 8).

24. Öncelikle Sulh Ceza Hâkimliğince verilen tutuklama ve tensip zaptıyla verilen tutukluluk hâlinin devamı kararlarında başvurucunun üzerine atılı suçun katalog suç olduğu belirtilmiştir. Oysa Sulh Ceza Hâkimliği ve Ağır Ceza Mahkemesinin kabulünün aksine başvurucunun tutuklandığı örgüte bilerek ve isteyerek yardım etme suçunun katalog suçlardan olmadığı görülmektedir. Bu sebeple kaçma veya delilleri değiştirme riski gibi bir tutuklama nedeni olduğunun varsayılabilmesi mümkün değildir. Dolayısıyla yargı mercilerince tutuklama nedeninin mevcut olup olmadığının ortaya konulması gerekmektedir.

25. Bir ceza soruşturması veya kovuşturması bağlamında uygulanan tutuklama tedbirleri bakımından kaçma şüphesinin bulunup bulunmadığının veya devam edip etmediğinin belirlenmesinde -suçun ya da cezanın niteliğine ilişkin olanların yanı sıra- şüphelinin veya sanığın durumunun da özellikle dikkate alınması gerekmektedir. Bu bağlamda şüpheli veya sanığın sabit bir yerleşim yerinin olup olmadığı, mesleği, mal varlığı, ailesinden veya işinden kaynaklı bağlantıları, yakalanma şekli, süreç içindeki tavır ve davranışları, başka bir ülkeye gitmesini veya orada barınmasını kolaylaştıran bazı özel koşulların bulunup bulunmadığı, kişilik özelliklerini ortaya koyan olgular, ahlaki durumunu gösteren tutum ve eylemleri gibi kişisel (subjektif) unsurlar birlikte değerlendirilerek bir kanaate ulaşılmalıdır (Eren Erdem [1. B.], B. No: 2019/9120, 9/6/2020, § 135).

26. Nitekim buna paralel olarak 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde şüpheli veya sanığın kaçması, saklanması veya kaçacağı şüphesini

uyandıran somut olgular varsa bu tutuklama nedenine dayanılabileceği belirtilmiştir. Yine 5271 sayılı Kanun'un 101. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendinde tutuklama kararında tutuklama nedenlerinin (kaçma şüphesinin) varlığını gösteren delillerin somut olgularla gerekçelendirilerek açıkça gösterileceği ifade edilmiştir.

27. Başvurucu; tutukluluğa itiraz dilekçesinde kaçma şüphesinin bulunmadığını, tüm delillerin toplandığını beyan etmiştir. Başvurucu, evinde yakalanarak gözaltına alınmıştır. Başvurucunun gözaltına alınmadan önce kaçma girişiminde bulunduğuna ilişkin bir olgunun söz konusu olmadığı görülmüştür. Tüm bu hususlar karşısında başvurucunun kaçma riski taşıdığı sonucuna varılmasını haklı çıkaracak herhangi bir kişisel değerlendirme tutuklama kararında bulunmamaktadır.

28. Delillerin karartılması şüphesiyle ilgili olarak ise Sulh Ceza Hâkimliğince verilen tutuklama kararında bir değerlendirme yapılmamıştır (bkz. § 6). Buna karşılık Ağır Ceza Mahkemesince tensip zaptıyla verilen tutukluluk hâlinin devamı kararında ise sadece delillerin henüz tam olarak toplanamamış olması sebebiyle delilleri karartma ihtimaline dayanıldığı anlaşılmıştır (bkz. § 8).

29. Delilleri karartma riskinin soyut bir biçimde değerlendirilemeyeceği, olgusal bir temelinin bulunması gerektiği açıktır. Nitekim 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendinde bu tutuklama nedenine dayanılabilmesi için şüpheli veya sanığın davranışlarının delilleri yok etme, gizleme veya değiştirme, tanık, mağdur veya başkaları üzerinde baskı yapılması girişiminde bulunma hususlarında kuvvetli şüphe oluşturması gerektiği belirtilmiştir. Diğer bir deyişle delilleri karartma şüphesinin temelinde şüpheli veya sanığın davranışları olmalıdır. Yine 5271 sayılı Kanun'un 101. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendinde bu tutuklama nedenini işaret eden delillerin somut olgularla gerekçelendirilerek açıkça gösterileceği vurgulanmıştır.

30. Başvurucu hakkında tensip zaptıyla tutukluluk hâlinin devamına dair karar verilmekle birlikte delil toplanması yönünde herhangi bir karar verilmemiştir. Tensip zaptından sonraki ilk duruşmada ise delillerin toplanmış olduğu, delil karartma şüphesinin bulunmadığı belirtilerek başvurucu tahliye edilmiştir. Tensip zaptının düzenlenmesinden sonraki ilk duruşma tarihine kadar dosyaya yeni bir delil girdiğine yönelik duruşma zaptında açıklamaya yer verilmemiştir.

31. Öte yandan başvurucunun olay tarihinde duvarlara yazı yazdığına dair görüntü kaydı, başvurucunun ikrarı ve terör örgütünün basın organlarında yer alan çağrılar ile başvurucunun evinde yapılan aramada ele geçirilen basılı ve dijital materyaller tutuklama ve tutukluluk hâlinin devamı kararlarının verildiği tarihte soruşturma ve kovuşturma makamlarının uhdesindedir. Benzer şekilde Başsavcılık ek yeni deliller elde etme ihtiyacı duymadan bu deliller ışığında iddianame düzenlemiştir (bkz. § 7). Ayrıca tutuklamadan önce hakkında soruşturma başlatılacağını bilen başvurucunun serbest olduğu zaman diliminde en azından basılı dergi ile telefonunda tespit edilen delilleri karartmaya yönelik girişimde bulunduğuna ilişkin bir bilgi veya bulgu söz konusu değildir. Bu koşullar altında başvurucunun soruşturmayla ilgili delillerin karartılmasını sağlayabilecek bir konumda olduğu söylenemeyecektir.

32. Dolayısıyla başvurucu hakkındaki tutuklama tedbirine ilişkin kararda yer alan açıklamaların başvurucunun kaçma ve delilleri karartma şüphesinin bulunduğunu, buna dair somut olgular olduğunu ilgili ve yeterli gerekçelerle ortaya koyduğunu söylemek mümkün değildir.

33. Sonuç olarak meşru bir amacının varlığına dair olgular yeterli dayanaklarla ortaya konulmadan başvurucu hakkında tutuklama tedbirinin uygulanmasının Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan güvencelerle bağdaşmadığı anlaşılmıştır.

34. Varılan bu sonuç karşısında tedbirin ölçülülüğü yönünden ayrıca inceleme yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

35. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası bağlamında kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Tutuklamaya Karşı İtiraz Hakkının Etkin Olarak Kullanılamadığına İlişkin İddia

36. Başvurucu, tutukluluğun devamı kararına karşı yaptığı itirazın bir sonraki numaralı mahkeme tarafından incelendiğini belirterek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı ile etkili başvuru hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

37. Bakanlık görüşünde; ilgili Anayasa Mahkemesi ve AİHM kararlarına atıf yapılarak değerlendirmenin bu içtihat doğrultusunda yapılmasının uygun olacağı ifade edilmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı bireysel başvuru formundaki açıklamalarını yinelemiştir.

38. Başvurucunun şikâyetinin özü, Ağır Ceza Mahkemesince tensip zaptıyla verilen tutukluluk hâlinin devamı kararına karşı yaptığı itirazın bir sonraki numaralı ağır ceza mahkemesince değerlendirilmesinin hukuka aykırı olduğuna ilişkindir. Başvurucunun bu başlık altındaki şikâyetlerinin Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrası kapsamında incelenmesi gerekmektedir.

39. Bireysel başvuru yolunun ikincil niteliği gereği Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunabilmek için öncelikle olağan kanun yollarının tüketilmesi zorunludur.

40. 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (k) bendi yakalanan veya tutuklanan kişilere yakalama ve tutuklama işlemine karşı kanunda öngörülen başvuru imkânlarından yararlandırılmamaları durumunda maddi ve manevi her türlü zararlarının tazminini isteyebilmelerine imkân sağlamaktadır. Anayasa Mahkemesi bireysel başvurunun incelendiği tarih itibarıyla tahliyesine karar verilen başvurucular yönünden anılan yolun tüketilmesi gereken etkili bir hukuk yolu olduğu sonucuna varmıştır (Cafer Yıldız [2. B.], B. No: 2014/9308, 9/1/2018, §§ 37-40; Yaşar Saçlı [1. B.], B. No: 2014/9311, 24/1/2018, §§ 37-40).

41. Eldeki olayda başvurunun incelendiği tarih itibarıyla tahliye olduğu anlaşılan başvurucu yönünden anılan kararlardan ayrılmayı gerektiren bir durum söz konusu değildir.

42. Buna göre 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinde belirtilen dava yolu başvurucunun durumuna uygun, telafi kabiliyetini haiz, etkili bir hukuk yoludur ve bu olağan hak arama yolu tüketilmeden yapılan bireysel başvurunun incelenmesi bireysel başvurunun ikincillik niteliği ile bağdaşmamaktadır.

43. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

44. Başvurucu; ihlalin tespiti ile 100.000 TL maddi ve 100.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

45. Başvuruda tutuklamanın hukuki olmaması nedeniyle Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Ancak başvurucu tahliye edilmiştir. Bu nedenle ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasına gerek bulunmamaktadır. Bununla birlikte kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına yönelik müdahale nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucuya talebine bağlı kalınarak net 100.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir. Başvurucu, maddi zarara ilişkin bilgi ve belge sunmadığından maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Tutuklamanın hukuki olmaması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Tutuklamaya etkin şekilde itiraz edilememesi dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Tutuklamanın hukuki olmaması dolayısıyla Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası bağlamında kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucuya net 100.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

BERİVAN BAYAV VE DİĞERLERİ

B. No: 2023/101428 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/101428

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

BERİVAN BAYAV VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/101428)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucular : 1. Berivan BAYAV 2. Cemal BAYAV 3. Esmer BAYAV 4. Fatım AKTAŞ 5. Güli KESKİN 6. Haci BAYAV 7. Hasan BAYAV 8. Huriye ÖZBAY 9. Kadir BAYAV 10. Leyli BAYAV 11. Meryem BAYAV 12. Peri TEK 13. Rıdvan BAYAV 14. Şükrü BAYAV 15. Zehra EKİNCİ

Vekili : Av. Nimetullah TARLAK

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; taşınmaza kamulaştırma yapılmadan el atılması, kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın düşük belirlenmesi ve enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvuru, süresinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kamulaştırmasız El Atma Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

2. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Şevket Karataş ([GK], B. No: 2015/12554, 25/10/2018), Celalettin Aşçıoğlu ([1. B.], B. No: 2013/1436, 6/3/2014), Mustafa Asiler ([2. B.], B. No: 2013/3578, 25/2/2015) ile İbrahim Oğuz ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/5926, 6/10/2015) kararlarında uygulanacak anayasal

ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvurucuların taşınmazlarına yapılan kamulaştırmasız el atmanın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleri ile 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda belirtilen usule uymadığı belirtilerek mülkiyet hakkına yapılan söz konusu müdahalenin kanunilik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

3. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Düşük Belirlenmesi Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

4. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 45. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmesi zorunludur. Somut olayda başvurucuların ilk derece mahkemesi kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurmadıkları görülmüştür. Bu durumda başvurunun hukuk sisteminde mevcut idari ve yargısal yollar tüketilmeksizin yapıldığı anlaşılmaktadır (benzer yönde bkz. Bayram Gök [2. B.], B. No: 2012/946, 26/3/2013, §§ 20-24).

5. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

C. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

6. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

7. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

D. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

8. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'la 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'a eklenen 5/A maddesi ve ayrıca anılan Kanun'un geçici 3.

maddesinde yapılan değişiklik gereği 12/3/2024 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde derdest olan yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

9. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

10. Başvurucular; ihlalin tespiti ile 250.000 TL maddi ve 275.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

11. Kamulaştırmasız el atma şikâyeti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvuruculara net 50.000 TL manevi tazminatın müştereken ödenmesine karar verilmesi gerekir.

12. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Öte yandan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın düşük belirlenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

4. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının

tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. 1. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Pervari Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2018/341, K.2021/86) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvuruculara net 50.000 TL manevi tazminatın MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 2.220,06 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 42.220,06 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ABDULKERİM CEYLAN VE DİĞERLERİ

B. No: 2024/15318 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/15318

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ABDULKERİM CEYLAN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/15318)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucular : 1. Abdulkerim CEYLAN 2. Ahmet CEYLAN 3. Akide ÇAM 4. Akide KESKİN 5. Emine AY 6. Hasan CEYLAN 7. Şaban CEYLAN 8. Ümmühan ÇİFTCİ

Vekili : Av. Suat SERT

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamulaştırma bedelinin düşük belirlenmesi ve kamulaştırma bedelinin tespiti davasında hükmedilen bedelin enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvuru, süresinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kamulaştırma Bedelinin Düşük Belirlenmesi Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

2. Anayasa Mahkemesi kamulaştırma bedelinin/kamulaştırmasız el atma tazminatının taşınmazın gerçek değerini yansıtmadığı yönündeki şikâyetleri daha önce çeşitli kararlarında mülkiyet hakkı kapsamında incelemiştir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Mukadder Sağlam ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2013/2511, 22/1/2015), Abdülkerim Çakmak ve diğerleri ([2. B.], B.

No: 2014/1964, 23/2/2017), Ali Taşgeldi ([2. B.], B. No: 2018/30814, 16/11/2021) ve Hilmi Kocabey ([1. B.], B. No: 2019/21192, 21/5/2024) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu kararlarda taşınmaz bedelinin tespitinin teknik ve uzmanlık gerektirmesi nedeniyle bedel tespitinin uzman mahkemelerin ve Yargıtayın bu konudaki uzman dairelerinin yetki ve görevinde olduğunu, Anayasa Mahkemesinin görevinin taşınmazın bedelinin tespiti yönteminin gerçek bedelin ödenmesini temin edip etmediğini incelemekten ibaret bulunduğunu vurgulamıştır. Öte yandan Anayasa Mahkemesinin bir temyiz mercii olmadığına, inceleme yetkisinin sınırlı olduğuna ve bir temyiz mercii gibi hareket ederek mahkeme kararlarını her yönüyle hukuka uygunluk denetimine tabi tutmayacağına dikkat çekmiştir. Bununla birlikte Anayasa'nın 46. maddesi uyarınca kamulaştırma bedeli olarak gerçek değerin ödenmesi mülkiyetten yoksun bırakılan malikler için anayasal bir güvencedir. Bu madde ışığında Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine göre müdahalenin ölçülü olabilmesi için gerçek değerin ödenmesini sağlayabilmek amacıyla gerekli usule ilişkin güvencelerin etkili bir biçimde uygulanması, mahkemelerin ilgili ve yeterli bir gerekçe ile gerçek değeri belirlemeleri gerekir.

3. İncelenen olayda başvuruculların kamulaştırma bedelinin belirlenmesine ilişkin sürece katılarak savunma ve itirazlarını ortaya koyma imkânına sahip olduğu, kamu gücü kullanılarak elinden alınan taşınmazın gerçek bedelinin ödenmesi gerekliliğine ilişkin ilkeler de dikkate alındığında mülkiyet hakkının usuli güvencelerinin sağlandığı, ödenen bedelin gerçek bedel olmadığına ilişkin şikâyetlerin ilgili ve yeterli gerekçelerle karşılandığı anlaşılmıştır. Netice itibarıyla mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklemediği ve kamu yararı ile mülkiyet hakkının korunması arasında olması gereken adil dengenin bozulmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

4. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırma Bedelinin Enflasyon Karşısında Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

5. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri, Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma tazminatlarının enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

6. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmı yönünden Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

7. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri

belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'la 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'a eklenen 5/A maddesi ve ayrıca anılan Kanun'un geçici 3. maddesinde yapılan değişiklik gereği 12/3/2024 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde derdest olan yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

8. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

9. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 174.470,38 TL maddi ve her biri için ayrı ayrı 50.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

10. Kamulaştırma bedelinin değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Diğer taraftan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırma bedelinin düşük belirlenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

3. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Kemalpaşa 2. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2019/927, K.2021/461) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvuruculara tazminat talebinin REDDİNE,

E. 3.518,70 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 43.518,70 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

BİLAL YILMAZ

B. No: 2024/18322 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/18322

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

BİLAL YILMAZ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/18322)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucu : Bilal YILMAZ

Vekili : Av. Mustafa GOLUOĞLU

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamulaştırma bedelinin düşük belirlenmesi ve kamulaştırma bedelinin tespiti davasında hükmedilen bedelin enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedenleriyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuru, süresinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kamulaştırma Bedelinin Düşük Belirlenmesi Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

2. Anayasa Mahkemesi kamulaştırma bedelinin/kamulaştırmasız el atma tazminatının taşınmazın gerçek değerini yansıtmadığı yönündeki şikâyetleri daha önce çeşitli kararlarında mülkiyet hakkı kapsamında incelemiştir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Mukadder Sağlam ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2013/2511, 22/1/2015), Abdülkerim Çakmak ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2014/1964, 23/2/2017), Ali Taşgeldi ([2. B.], B. No: 2018/30814, 16/11/2021) ve Hilmi

Kocabey ([1. B.], B. No: 2019/21192, 21/5/2024) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu kararlarda taşınmaz bedelinin tespitinin teknik ve uzmanlık gerektirmesi nedeniyle bedel tespitinin uzman mahkemelerin ve Yargıtayın bu konudaki uzman dairelerinin yetki ve görevinde olduğunu, Anayasa Mahkemesinin görevinin taşınmazın bedelinin tespiti yönteminin gerçek bedelin ödenmesini temin edip etmediğini incelemekten ibaret bulunduğunu vurgulamıştır. Öte yandan Anayasa Mahkemesinin bir temyiz mercii olmadığına, inceleme yetkisinin sınırlı olduğuna ve bir temyiz mercii gibi hareket ederek mahkeme kararlarını her yönüyle hukuka uygunluk denetimine tabi tutmayacağına dikkat çekmiştir. Bununla birlikte Anayasa'nın 46. maddesi uyarınca kamulaştırma bedeli olarak gerçek değerin ödenmesi mülkiyetten yoksun bırakılan malikler için anayasal bir güvencedir. Bu madde ışığında Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine göre müdahalenin ölçülü olabilmesi için gerçek değerin ödenmesini sağlayabilmek amacıyla gerekli usule ilişkin güvencelerin etkili bir biçimde uygulanması, mahkemelerin ilgili ve yeterli bir gerekçe ile gerçek değeri belirlemeleri gerekir.

3. İncelenen olayda başvurucunun kamulaştırma bedelinin belirlenmesine ilişkin sürece katılarak savunma ve itirazlarını ortaya koyma imkânına sahip olduğu, kamu gücü kullanılarak elinden alınan taşınmazın gerçek bedelinin ödenmesi gerekliliğine ilişkin ilkeler de dikkate alındığında mülkiyet hakkının usuli güvencelerinin sağlandığı, ödenen bedelin gerçek bedel olmadığına ilişkin şikâyetlerin ilgili ve yeterli gerekçelerle karşılandığı anlaşılmıştır. Netice itibarıyla mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklemediği ve kamu yararı ile mülkiyet hakkının korunması arasında olması gereken adil dengenin bozulmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

4. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırma Bedelinin Enflasyon Karşısında Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

5. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri, Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma tazminatlarının enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

6. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmı yönünden Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

7. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 1.000.000 TL maddi ve 1.000.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

8. Kamulaştırma bedelinin değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin

sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Diğer taraftan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırma bedelinin düşük belirlenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Bulancak Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2020/336, K.2021/645) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 3.518,70 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 43.518,70 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ALİ POLAT VE DİĞERLERİ

B. No: 2024/37800 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/37800

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ALİ POLAT VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/37800)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucular : 1. Ali POLAT 2. Hava ÇELİK 3. Naciye POLAT 4. Zeynep AVARİSLİ 5. Züleyha YİLMAZ

Vekili : Av. Ünal YILMAZ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; kamulaştırma işlemlerine ilişkin tebligatın usulsüz yapılması, kamulaştırma bedelinin düşük belirlenmesi ve bu bedelin enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuru, süresinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

2. Başvuruculardan Hasan Polat başvuruda bulunduktan sonra 28/8/2024 tarihinde vefat etmiş, mirasçıları başvuruya katılma talebinde bulunmuştur.

II. DEĞERLENDİRME

A. Usulsüz Tebligat Yapılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

3. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 45. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmesi zorunludur. Somut olayda başvuruculaların ilk derece mahkemesi kararına karşı başvurdukları istinaf ve temyiz kanun

yollarında söz konusu şikâyetlerini ileri sürmedikleri görülmüştür. Bu durumda başvurunun hukuk sisteminde mevcut idari ve yargısal yollar tüketilmeksizin yapıldığı anlaşılmıştır (benzer yönde bkz. Bayram Gök [2. B.], B. No: 2012/946, 26/3/2013, §§ 20-24).

4. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırma Bedelinin Düşük Belirlenmesi Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

5. Anayasa Mahkemesi kamulaştırma bedelinin/kamulaştırmasız el atma tazminatının taşınmazın gerçek değerini yansıtmadığı yönündeki şikâyetleri daha önce çeşitli kararlarında mülkiyet hakkı kapsamında incelemiştir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Mukadder Sağlam ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2013/2511, 22/1/2015), Abdülkerim Çakmak ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2014/1964, 23/2/2017), Ali Taşgeldi ([2. B.], B. No: 2018/30814, 16/11/2021) ve Hilmi Kocabey ([1. B.], B. No: 2019/21192, 21/5/2024) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu kararlarda taşınmaz bedelinin tespitinin teknik ve uzmanlık gerektirmesi nedeniyle bedel tespitinin uzman mahkemelerin ve Yargıtayın bu konudaki uzman dairelerinin yetki ve görevinde olduğunu, Anayasa Mahkemesinin görevinin taşınmazın bedelinin tespiti yönteminin gerçek bedelin ödenmesini temin edip etmediğini incelemekten ibaret bulunduğunu vurgulamıştır. Öte yandan Anayasa Mahkemesinin bir temyiz mercii olmadığına, inceleme yetkisinin sınırlı olduğuna ve bir temyiz mercii gibi hareket ederek mahkeme kararlarını her yönüyle hukuka uygunluk denetimine tabi tutmayacağına dikkat çekmiştir. Bununla birlikte Anayasa'nın 46. maddesi uyarınca kamulaştırma bedeli olarak gerçek değerin ödenmesi mülkiyetten yoksun bırakılan malikler için anayasal bir güvencedir. Bu madde ışığında Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine göre müdahalenin ölçülü olabilmesi için gerçek değerin ödenmesini sağlayabilmek amacıyla gerekli usule ilişkin güvencelerin etkili bir biçimde uygulanması, mahkemelerin ilgili ve yeterli bir gerekçe ile gerçek değeri belirlemeleri gerekir.

6. İncelenen olayda başvuruculaların kamulaştırma bedelinin belirlenmesine ilişkin sürece katılarak savunma ve itirazlarını ortaya koyma imkânına sahip olduğu, kamu gücü kullanılarak elinden alınan taşınmazın gerçek bedelinin ödenmesi gerekliliğine ilişkin ilkeler de dikkate alındığında mülkiyet hakkının usuli güvencelerinin sağlandığı, ödenen bedelin gerçek bedel olmadığına ilişkin şikâyetlerin ilgili ve yeterli gerekçelerle karşılandığı anlaşılmıştır. Netice itibarıyla mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklemediği ve kamu yararı ile mülkiyet hakkının korunması arasında olması gereken adil dengenin bozulmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

7. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

C. Kamulaştırma Bedelinin Enflasyon Karşısında Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

8. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri, Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında

kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma tazminatlarının enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

9. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmı yönünden Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

10. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 100.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

11. Kamulaştırma bedelinin değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 6216 sayılı Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Diğer taraftan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Usulsüz tebligat yapılması dolayısıyla mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırma bedelinin düşük belirlenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Yusufeli Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2021/1022, K.2022/612) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvuruculaların tazminat talebinin REDDİNE,

E. 3.518,70 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 43.518,70 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına

başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

SERKAN UŞAK

B. No: 2024/40288 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/40288

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

SERKAN UŞAK BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/40288)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Muzaffer KORKMAZ

Başvurucu : Serkan UŞAK

Vekili : Av. Ezgi ÖNALAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; tutuklama tedbirinin hukuki olmaması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının, gösteri yürüyüşüne katılma şeklindeki eylemin tutuklamaya konu edilmesi nedeniyle de toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü kapsamında 1/5/2024 tarihinde yapılan gösterilerde kanuna aykırı toplantı ve gösteri yürüyüşüne katılarak ihtara ve zor kullanmaya rağmen dağılmamakta ısrar etme ile görevi yaptırmamak için direnme suçlarının işlendiği iddiasıyla bir soruşturma başlatmıştır.

3. Başvurucu, belirtilen soruşturma kapsamında 5/5/2024 tarihinde gözaltına alınmıştır.

4. Başsavcılık, başvurucuyu kanuna aykırı toplantı ve yürüyüşlere silahsız katılarak ihtara rağmen kendiliğinden dağılmama ile görevi yaptırmamak için direnme suçlarından tutuklanması istemiyle İstanbul 4. Sulh Ceza Hâkimliğine (Hâkimlik) sevk etmiştir. Başvurucu sorgusunda, anayasal haklarını kullanmak amacıyla barışçıl bir şekilde söz konusu toplantıya katıldığını ve kolluk kuvvetlerine karşı şiddet içeren bir eylemde

bulunmadığını ifade etmiştir.

5. Hâkimlik tarafından 6/5/2024 tarihinde başvurucunun atılı suçlardan tutuklanmasına karar verilmiştir. Kararda, başvurucunun isnat edilen suçları işlediğine dair kuvvetli suç şüphesini gösteren somut delillerin mevcut olduğu belirtilerek bu suçların niteliği, kanunda öngörülen yaptırımın ağırlığı, delillerin toplanma aşamasında olması ve kaçma şüphesinin bulunması hususlarına bağlı olarak adli kontrol tedbirinin yetersiz kalacağı ifade edilmiştir.

6. Başsavcılık 29/5/2024 tarihli iddianame ile kanuna aykırı toplantı ve gösteri yürüyüşüne katılarak ihtara ve zor kullanmaya rağmen dağılmamakta ısrar etme, görevi yaptırmamak için direnme, kamu malına zarar verme ve kasten yaralama suçlarından cezalandırılması istemiyle başvurucu hakkında aynı yer asliye ceza mahkemesinde kamu davası açmıştır.

7. İddianamede 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü kapsamında 1/5/2024 tarihinde Taksim Meydanı'na hareket etmek üzere bir grup göstericinin Fatih ilçesi Saraçhane Parkı'na gelmeye çalıştığı, kolluk görevlileri tarafından Fatih Kaymakamlığının yasaklama kararının bu gruba tebliğ edildiği ve grubun dağılması noktasında ikaz edildiği, grup üyelerinin yapılan uyarılara rağmen yürüyüş yapmak istemeleri nedeniyle önlerine bariyer çekilerek yürüyüş yapmalarının engellendiği, protestocu grup üyelerinin bunun üzerine kolluk görevlilerine fiilî olarak saldırdığı ve çok sayıda kolluk görevlisinin yaralandığı belirtilmiştir. İddianamede kolluk görevlilerince gösteriler sırasında kaydedilen görüntüde başvurucunun da göstericilerin arasında yer aldığının tespit edildiği ileri sürülmüştür.

8. İddianameyi kabul eden İstanbul 25. Asliye Ceza Mahkemesi (Mahkeme) 6/6/2024 tarihinde başvurucunun tutukluluk hâlinin devamına karar vermiştir.

9. Başvurucunun anılan karara itirazı İstanbul 31. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 25/6/2024 tarihinde kesin olarak reddedilmiştir.

10. Bu karar başvurucuya aynı tarihte tebliğ edilmiştir. Başvurucu 2/7/2024 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

11. Mahkeme 3/7/2024 tarihinde başvurucunun tahliyesine karar vermiştir.

12. Bireysel başvuruyu inceleme tarihi itibarıyla yargılama ilk derece mahkemesi aşamasında derdesttir.

13. Komisyon, adli yardım talebinin kabulü ile başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kişi Hürriyeti ve Güvenliği Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

14. Başvurucu; suç şüphesi ve bunu haklı kılan deliller olmamasına rağmen hakkında tutuklama kararı verildiğini, delilleri karartma tehlikesi ve kaçma şüphesinin de somut olayda mevcut olmadığını, tutuklama kararının ve bu karara itirazı üzerine verilen tutukluluğun devamına ilişkin kararın gerekçe içermediğini belirterek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

15. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, ilgili Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarına atıf yapılarak değerlendirmenin bu içtihat doğrultusunda yapılmasının uygun olacağı ifade edilmiştir.

16. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanında bireysel başvuru formundaki

açıklamalarını yinelemiştir.

17. Başvurucunun şikâyetinin özü, tutukluluğun hukuki olmadığına ilişkindir. Dolayısıyla başvurucunun iddialarının Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası bağlamında incelenmesi gerekir.

18. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

19. Somut olayda öncelikle başvurucunun tutuklanmasının kanuni dayanağının olup olmadığının belirlenmesi gerekir. Başvurucu, kanuna aykırı toplantı ve yürüyüşlere silahsız katılarak ihtara rağmen kendiliğinden dağılmama ile görevi yaptırmamak için direnme suçlarından 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100. maddesi uyarınca tutuklanmıştır. Dolayısıyla başvurucu hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin kanuni dayanağı bulunmaktadır.

20. Kanuni dayanağı bulunduğu anlaşılan tutuklama tedbirinin meşru bir amacının olup olmadığı ve ölçülülüğü incelenmeden önce tutuklamanın ön koşulu olan suçun işlendiğine dair kuvvetli belirti bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi gerekir.

21. Başvurucu hakkında verilen tutuklama kararında ve iddianamede gösterilere katılan başvurucunun içinde bulunduğu grubun güvenlik güçlerinin yaptığı ihtarlara ve dağılma yönünde güç kullanılmasına rağmen dağılmamakta ısrar ettiği iddiasına dayanıldığı görülmektedir (bkz. §§ 5, 7).

22. Başvurucunun eylemlerinin isnat edilen suçları oluşturup oluşturmayacağı hususundan bağımsız şekilde somut olayın koşullarında soruşturma makamlarının 1/5/2024 tarihli gösteri yürüyüşüne yönelik genel nitelikteki tespitleriyle birlikte başvurucunun göstericilerin arasında yer aldığına dair görüntü inceleme ve tespit tutanağı bir bütün olarak gözetildiğinde belirtilen tüm bu hususların tutuklama tedbirinin uygulanmasında suçun işlendiğine dair kuvvetli belirti olarak kabul edilmesinin temelsiz ve keyfî olduğu söylenemeyecektir (tutuklama tedbiri yönünden benzer yönde değerlendirme için bkz. Şilan Delipalta [1. B.], B. No: 2021/21311, 26/2/2025, § 35; konutu terk etmeme şeklindeki adli kontrol tedbiri yönünden benzer yönde değerlendirme için bkz. Azze Deniz Akşar [2. B.], B. No: 2021/21481, 14/2/2024, § 18).

23. Başvurucu hakkında uygulanan ve kuvvetli suç şüphesinin bulunması şeklindeki ön şartı yerine gelmiş olan tutuklama tedbirinin meşru bir amacının olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir.

24. Tutuklama kararında delillerin toplanma aşamasının devam ettiği ifade edilse de başvurucunun tutuklanmasının esas dayanağı olan görüntü inceleme ve tespit tutanağı tutuklama tarihi itibarıyla soruşturma makamlarının uhdesinde olup bu bakımdan başvurucunun delilleri karartma şüphesinin bulunduğu söylenemeyecektir. Diğer yandan tutuklama kararında kaçma şüphesinin varlığından bahsedilmekle birlikte buna dair ilgili ve yeterli herhangi bir somut gerekçenin ortaya konulmadığı görülmüştür. Öte yandan tutuklama konusu suçlar, tutuklama nedeninin varsayılabildiği katalog suçlardan da değildir. Dolayısıyla tutuklama kararında tutuklama nedenlerine yönelik ilgili ve yeterli bir gerekçenin mevcut olmadığı değerlendirilmiştir. Bu nedenle tutuklama tedbirinin hukuki olmadığı sonucuna varılmıştır (benzer yönde değerlendirme için bkz. Şilan Delipalta, § 37).

25. Varılan bu sonuç karşısında tedbirin ölçülülüğü yönünden ayrıca inceleme yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

26. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası bağlamında kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Düzenleme Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

27. Başvurucu, barışçıl bir gösteriye katıldığı için tutuklandığını belirterek toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

28. Bakanlık görüşünde, ilgili Anayasa Mahkemesi ve AİHM kararlarına atıf yapılarak değerlendirmenin bu içtihat doğrultusunda yapılmasının uygun olacağı ifade edilmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanında bireysel başvuru formundaki açıklamalarını yinelemiştir.

29. Eldeki olayda kanuna aykırı bir toplantıya katıldığı ve ihtara rağmen dağılmamakta ısrar ettiği iddiasıyla başvurucu hakkında tutuklama tedbiri uygulanmıştır. Dolayısıyla bu tedbirin toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına müdahale teşkil ettiği kabul edilmelidir.

30. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

31. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı kapsamında tutuklama tedbirinin hukukiliğine ilişkin yapılan değerlendirmede müdahalenin kanun tarafından öngörülme koşulunu sağladığı sonucuna varılmıştır (bkz. § 19). Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı bakımından da bu sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

32. Anayasa Mahkemesi, tutuklama tedbirinin ifade ve basın özgürlükleri, dernek kurma hürriyeti, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakları gibi diğer temel hak ve özgürlükler üzerindeki etkisini incelerken öncelikle tutuklamanın hukuki olup olmadığını ve/veya tutukluluğun makul süreyi aşıp aşmadığını değerlendirmekte; sonrasında tutuklamanın hukukiliğine ya da tutukluluğun süresinin makullüğüne ilişkin vardığı sonucu da dikkate alarak diğer temel hak ve özgürlüklerin ihlal edilip edilmediğini belirlemektedir (Günay Dağ ve diğerleri [GK], B. No: 2013/1631, 17/12/2015, §§ 191-203; Mehmet Haberal [1. B.], B. No: 2012/849, 4/12/2013, §§ 105-116; Kemal Aktaş ve Selma Irmak [2. B.], B. No: 2014/85, 3/1/2014, §§ 61-75; Faysal Sarıyıldız [1. B.], B. No: 2014/9, 3/1/2014, §§ 61-75; İbrahim Ayhan [2. B.], B. No: 2013/9895, 2/1/2014, §§ 60-74; Gülser Yıldırım [1. B.], B. No: 2013/9894, 2/1/2014, §§ 60-74).

33. Anayasa Mahkemesi başvurucu hakkında uygulanan tutuklama tedbirinde meşru amacın ortaya konulamadığı değerlendirmesinde bulunmuştur (bkz. § 24). Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı yönünden başvurucuyla ilgili yapılan bu tespit ve değerlendirmelerin toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı yönünden de geçerli olduğu açıktır. Ayrıca meşru amacı ortaya konulamayan tutuklamanın bireyler üzerinde toplantıya katılma hususunda caydırıcı etki yarattığı da dikkate aldığında anılan müdahalenin toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı yönünden demokratik toplumda gerekli olmadığı sonucuna varılmıştır.

34. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

Ömer ÇINAR bu sonuca katılmamıştır.

III. GİDERİM

35. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 500.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

36. Anayasa Mahkemesince yapılan inceleme sonucunda kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı ile toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu itibarla ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı anlaşılmıştır. Başvurucu hakkındaki tutuklama tedbiri sona ermiştir. Dolayısıyla ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Diğer taraftan yalnızca kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı ile toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğinin tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucuya net 300.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

2. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

B. 1. Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası bağlamında kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE Ömer ÇINAR'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

C. Başvurucuya net 300.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin bilgi için İstanbul 25. Asliye Ceza Mahkemesine (E.2024/376) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde karar verildi.

KARŞIOY

Başvurucu, toplantı ve gösteri yürüyüşüne katılmasından dolayı tutuklama tedbirine başvurulması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği ve de toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüş, Mahkememiz çoğunluğu tarafından başvurucunun Anayasa’nın 19. maddesinde güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği ve yine Anayasa’nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü

yapma haklarının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Aşağıda belirttiğimiz gerekçelerle, başvurucunun toplantı ve gösteri yürüyüşü yapma hakkının ihlal edildiğine ilişkin çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık), 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü kapsamında 1/5/2024 tarihinde yapılan gösterilerde kanuna aykırı toplantı ve yürüyüşlere silahsız katılarak ihtara rağmen kendiliğinden dağılmama ile görevi yaptırmamak için direnme suçlarının işlendiği iddiasıyla bir soruşturma başlatmıştır. Başsavcılık 17/7/2024 tarihli iddianame ile kanuna aykırı toplantı ve yürüyüşlere silahsız katılarak ihtara rağmen kendiliğinden dağılmama, görevi yaptırmamak için direnme, kamu malına zarar verme ve kasten yaralama suçlarından cezalandırılması istemiyle başvurucu hakkında aynı yer asliye ceza mahkemesinde kamu davası açmıştır.

İddianamede 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü kapsamında 1/5/2024 tarihinde Taksim Meydanı'na hareket etmek üzere bir grup göstericinin Fatih ilçesi Saraçhane Parkı'na gelmeye çalıştığı, kolluk görevlileri tarafından Fatih Kaymakamlığı'nın yasaklama kararının bu gruba tebliğ edildiği ve grubun dağılması noktasında ikaz edildiği, grup üyelerinin yapılan uyarılara rağmen yürüyüş yapmak istemeleri nedeniyle önlerine bariyer çekilerek yürüyüş yapmalarının engellendiği, protestocu grup üyelerinin bunun üzerine kolluk görevlilerine fiil olarak saldırdığı ve çok sayıda kolluk görevlisinin yaralandığı belirtilmiştir. İddianamede kolluk görevlilerince gösteriler sırasında kaydedilen görüntüde başvurucunun da göstericilerin arasında yer aldığının tespit edildiği ileri sürülmüştür.

İddianameyi kabul eden Asliye Ceza Mahkemesi, 6/6/2024 tarihinde başvurucunun tutukluluk hâlinin devamına karar vermiştir. Başvurucunun anılan karara itirazı Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 25/6/2024 tarihinde kesin olarak reddedilmiştir. Bu karar başvurucuya aynı tarihte tebliğ edilmiş olup, başvurucu 2/7/2024 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu, toplantı ve gösteri yürüyüşüne katılması nedeniyle tutuklama tedbirine başvurulması açısından Ağır Ceza Mahkemesine itirazda bulunmuş ve başvuru yolunu tüketmiştir. Ancak toplantı ve gösteri yürüyüşüne müdahale edildiği iddiası açısından başvurucu doğrudan bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurucu, Türk hukuk sistemindeki mevcut hukuki yollardan olan hem idarenin mesuliyetini saptayabilecek hem de gerektiği takdirde zararın ödenmesini sağlayabilecek tam yargı davası yolunu tükettiklerine ilişkin herhangi bir bilgi ve belgeyi Anayasa Mahkemesine sunmamıştır. Bu tespitler çerçevesinde başvurucunun tazminat davası yolunu tükettiğine dair dosya içerisinde bir bilgi ya da belge bulunmamaktadır. Açıklanan gerekçelerle, başvuru yolları tüketilmediğinden toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının ihlal edildiği iddiası açısından öncelikle başvurunun kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

Dosya kapsamında yer alan bilgiler çerçevesinde başvuruya konu olayın esası değerlendirildiğinde ise, Anayasa'nın 34. ve AİHS'nin 11/2. maddelerinde toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkına sınırlama getirilebileceği düzenlenmiştir. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Eckert v. France (24.10.2024, No; 56270/21) kararında, Fransa İdari makamlarının "sarı yelekler" hareketi bağlamında Bordeaux'da 11 Mayıs 2019 tarihinde gösteri yapılacağı bilgisi üzerine önceki çatışmalar ve şiddet olayları göz önüne alınarak kamu düzeninin bozulmasını önlemek amacı ile Bordeaux şehir merkezinde gösterileri yasaklayan bir idari emir çıkarılmasını acil bir sosyal ihtiyacı karşıladığını belirterek, Sözleşmenin 11. maddesine aykırı görmemiştir.

İl İdaresi Kanunu’nda, kamu düzeninin korunması amacıyla valilikler tarafından toplantı ve gösteri yürüyüşüne kısıtlama ve yasaklama getirilebileceği öngörülmüştür. Yine 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Hakkında Kanun’da vali ve kaymakamların toplantı ve gösteri yürüyüşünü erteleyebileceği veya yasaklayabileceği hususlar açıkça düzenlenmiştir. 2911 sayılı Kanun’un 17. maddesinde, vali veya kaymakam, milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla belirli bir toplantıyı bir ayı aşmamak üzere erteleyebileceği veya suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlike mevcut olması halinde yasaklayabileceği düzenlenmiştir. Aynı Kanun’un 22. maddesinde ise, genel yollar ile parklarda, mabetlerde, kamu hizmeti görülen bina ve tesislerde ve bunların eklentilerinde ve Türkiye Büyük Millet Meclisine bir kilometre uzaklıktaki alan içinde toplantı yapılamayacağı ve şehirlerarası karayollarında gösteri yürüyüşleri düzenlenemeyeceği, genel meydanlardaki toplantılarda, halkın ve ulaşım araçlarının gelip geçmesini sağlamak üzere valilik ve kaymakamlıklarca yapılacak düzenlemelere uyulmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir.

Somut olayda, başvurucu hakkında düzenlenen iddianamede, Fatih Kaymakamlığı’nın yasaklama kararının gruba tebliğ edildiği ve grubun dağılması noktasında ikaz edildiği, önlerine bariyer çekilerek yürüyüş yapmalarının engellendiği, protestocu grup üyelerinin bunun üzerine kolluk görevlilerine fiil olarak saldırdığı ve çok sayıda kolluk görevlisinin yaralandığı, gösteriler sırasında kaydedilen görüntüde başvurucunun da göstericilerin arasında yer aldığının tespit edildiği belirtilmiştir. Buna göre, genel park ve meydanlarda ve genel yollarda toplantı yapılması Kanun ile yasaklanmış olduğu gibi, Kaymakamlığın yasaklama kararına rağmen toplantı ve gösteri yürüyüşü yapılması da mümkün olmadığından başvurucunun katıldığı toplantı ve gösteri yürüyüşünün Kanun’a uygun olduğu kabul edilemez. Yine, tutanaklarda kolluk görevlilerine saldırıldığı ve yaralanmalar olduğu belirtildiğinden toplantı ve gösteri yürüyüşünün barışçıl olmadığı da görülmektedir. Hal böyle olunca, başvurucunun toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının ihlal edildiği yönündeki çoğunluk görüşüne katılmak mümkün değildir.

Açıklanan nedenlerle, başvurucunun Anayasa’nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının ihlal edilmediği kanaatinde olduğumdan, aksi yöndeki çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye Ömer ÇINAR

ALİ RİZA BAŞ VE DİĞERLERİ

B. No: 2024/42454 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/42454

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ALİ RİZA BAŞ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/42454)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucular : 1. Ali Riza BAŞ 2. Emine BAŞ 3. Emine KOSİF 4. Fadime BAŞ 5. Habip BAŞ 6. Havva GAZİ 7. İbrahim BAŞ 8. Nezire DURUSU 9. Osman BAŞ 10. Resul BAŞ 11. Seyhan BAŞ 12. Yavuz Selim BAŞ

Vekili : Av. Cem BAŞ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamulaştırma bedelinin düşük belirlenmesi ve bu bedelin enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

2. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sisteminde (UYAP) yer alan veriler kapsamında başvuruculara 28/12/2023 tarihli ilk derece mahkemesi kararının ardından depo edilmiş olan kamulaştırma bedelinin ödendiği ve başvurucular vekilinin nihai kararı 31/5/2024 tarihinde öğrendiği tespit edilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

3. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Hüseyin Aşkan ([2. B.], B. No: 2017/15649, 21/7/2020) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Kararda; UYAP evrak işlem kütüğü üzerinde yapılan incelemede nihai kararın

açılarak okunduğu tespit edilen tarih, nihai kararın sonucunun öğrenildiği tarih kabul edilerek bireysel başvuru süresi bu tarihten itibaren başlatılmış ve başvurunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Somut olayda da nihai kararın başvurucular vekili tarafından UYAP üzerinden 31/5/2024 tarihinde okunduğu, bu durumda başvurunun otuz günlük bireysel başvuru süresi geçtikten sonra 8/7/2024 tarihinde yapıldığı anlaşılmıştır.

4. Açıklanan gerekçelerle başvurunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucular üzerinde BIRAKILMASINA 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ELİF GÖKÇE VE DİĞERLERİ

B. No: 2024/46726 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/46726

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ELİF GÖKÇE VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/46726)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucular : 1. Elif GÖKÇE 2. Fatma İLHAN 3. Muhammet KARAŞİN 4. Nuran KARAŞİN 5. Süreyya AKTAŞ

Vekili : Av. Agit ÖNEL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; kamulaştırma bedelinin düşük belirlenmesi, bu bedelin enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması ve yargılamanın uzun sürmesi nedenleriyle mülkiyet hakkı ile makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kamulaştırma Bedelinin Düşük Belirlenmesi Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

2. Anayasa Mahkemesine başvurulabilmesi için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması gerekir. Temel hak ve özgürlüklere saygı, devletin tüm organlarının anayasal ödevi olup bu ödevin ihmal edilmesi nedeniyle ortaya çıkan hak ihlallerinin düzeltilmesi idari ve yargısal makamların görevidir. Bu nedenle temel hak ve özgürlüklerin ihlal edildiğine ilişkin iddiaların öncelikle yargı mercileri önünde ileri sürülmesi, bu makamlar tarafından değerlendirilmesi ve bir çözüme kavuşturulması esastır (Ayşe Zıraman ve Cennet Yeşilyurt

[2. B.], B. No: 2012/403, 26/3/2013, § 16).

3. Somut olayda ilk derece mahkemesinin 27/9/2017 tarihli kararının ardından başvurucuların ya da murislerinin söz konusu karara karşı istinaf veya temyiz talebinde bulunduklarına ilişkin herhangi bir bilgi tespit edilememiştir. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) tarafından sunulan görüş yazısında da başvurucuların eldeki başvuruya konu edilen yargılamanın davalılarından R.K.'nın mirasçıları oldukları, ilk derece mahkemesi kararına karşı muris R.K.'nın ya da başvurucuların istinaf veya temyiz kanun yoluna başvurmadıklarının tespit edildiği belirtilmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı herhangi bir beyanda bulunmamıştır. Bu kapsamda başvurucuların kamulaştırma bedelinin düşük belirlendiğine yönelik olarak olağan kanun yollarını tüketmeden doğrudan bireysel başvuruda bulunması bireysel başvurunun ikincilliği ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

4. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırma Bedelinin Enflasyon Karşısında Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının ve Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

5. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası gereği bireysel başvurunun başvuru yollarının tüketildiği, başvuru yolu öngörülmemiş ise ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir (benzer yöndeki kararlar için bkz. Ahmet Sağlam [2. B.], B. No: 2013/3351, 18/9/2013, § 27; Erendiz Önal [1. B.], B. No: 2014/1133, 30/6/2014, §§ 24-34). İlk derece mahkemesi 18/10/2017 tarihinde kamulaştırma bedelinin ödenmesi gerektiğini ilgili bankaya bildirmiştir. Bakanlık tarafından sunulan görüş yazısında yargı kararı ile hükmedilen bedelin 1/9/2019 tarihinde ödendiği belirtilmiştir. Başvurucular, kendilerine tebliğ edilen Bakanlık görüşüne karşı da herhangi bir beyanda bulunmamıştır. Bu durumda 8/8/2024 tarihinde yapılan başvurunun süresinde olmadığı sonucuna varılmıştır.

6. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırma bedelinin düşük belirlenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırma bedelinin enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ve makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucular üzerinde BIRAKILMASINA 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ALİ YÜCEL GÜRER VE DİĞERLERİ

B. No: 2024/50618 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/50618

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ALİ YÜCEL GÜRER VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/50618)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucular : 1. Ali Yücel GÜRER 2. Ercan GÜRER 3.Fatma GÜRER 4. İbrahim GÜRER 5. Selcan GÜRER 6. Selda GÜRER 7. Yılmaz GÜRER

Vekili : Av. Nazmiye Yeşim GARAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; kamulaştırma bedelinin düşük belirlenmesi, bu bedelin enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması ve yargılamanın uzun sürmesi nedenleriyle mülkiyet hakkı ile makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

2. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sisteminde (UYAP) yer alan veriler kapsamında başvuruculara 21/9/2022 tarihli ilk derece mahkemesi kararının ardından depo edilmiş olan kamulaştırma bedelinin ödendiği ve başvurucular vekilinin nihai kararı 10/5/2024 tarihinde öğrendiği tespit edilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

3. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Hüseyin Aşkan ([2. B.], B. No: 2017/15649, 21/7/2020) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Kararda; UYAP evrak işlem kütüğü üzerinde yapılan incelemede nihai kararın açılarak okunduğu tespit edilen tarih, nihai kararın sonucunun öğrenildiği tarih kabul

edilerek bireysel başvuru süresi bu tarihten itibaren başlatılmış ve başvurunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Somut olayda da nihai kararın başvurucular vekili tarafından UYAP üzerinden 10/5/2024 tarihinde okunduğu, bu durumda başvurunun otuz günlük bireysel başvuru süresi geçtikten sonra 29/8/2024 tarihinde yapıldığı anlaşılmıştır.

4. Açıklanan gerekçelerle başvurunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucular üzerinde BIRAKILMASINA 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

HÜSEYİN KESKİN

B. No: 2024/58271 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/58271

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

HÜSEYİN KESKİN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/58271)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucu : Hüseyin KESKİN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; kamulaştırma bedelinin düşük belirlenmesi, kamulaştırma bedelinin tespiti davasında hükmedilen bedelin enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması ve gerekçesiz karar verilmesi nedenleriyle mülkiyet hakkı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

2. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden yapılan incelemede başvurucu vekilinin nihai kararı 8/7/2024 tarihinde öğrendiği tespit edilmiştir. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) tarafından sunulan görüş yazısında başvurucu lehine hükmedilen kamulaştırma bedelinin başvurucuya 13/1/2022 tarihinde ödendiği belirtilmiştir. Başvurucu tarafından Bakanlık görüşüne karşı sunulan beyanda ödeme tarihi yönünden herhangi bir açıklamaya yer verilmemiştir.

II. DEĞERLENDİRME

3. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Hüseyin Aşkan ([2. B.], B. No: 2017/15649, 21/7/2020) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Kararda; UYAP evrak işlem kütüğü üzerinde yapılan incelemede başvurucu vekili tarafından nihai kararın açılarak okunduğu tespit edilen tarih, nihai kararın

sonucunun öğrenildiği tarih kabul edilerek bireysel başvuru süresi bu tarihten itibaren başlatılmış ve başvurunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Somut olayda da nihai kararın başvurucu vekili tarafından UYAP üzerinden 8/7/2024 tarihinde okunduğu, bu durumda başvurunun otuz günlük bireysel başvuru süresi geçtikten sonra 21/10/2024 tarihinde yapıldığı anlaşılmıştır.

4. Açıklanan gerekçelerle başvurunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ŞEHMUS YAĞMUR

B. No: 2024/58451 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/58451

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ŞEHMUS YAĞMUR BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/58451)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucu : Şehmus YAĞMUR

Vekili : Av. Tuncay ERKUŞ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; taşınmaza kamulaştırma yapılmadan el atılması, kamulaştırmasız el atma tazminatının düşük belirlenmesi ve bunun karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuru, süresinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kamulaştırmasız El Atma Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

2. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Şevket Karataş ([GK], B. No: 2015/12554, 25/10/2018), Celalettin Aşçıoğlu ([1. B.], B. No: 2013/1436, 6/3/2014), Mustafa Asiler ([2. B.], B. No: 2013/3578, 25/2/2015) ile İbrahim Oğuz ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/5926, 6/10/2015) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvurucuların taşınmazlarına yapılan kamulaştırmasız el atmanın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleri ile 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda belirtilen usule uymadığı belirtilerek mülkiyet hakkına yapılan

söz konusu müdahalenin kanunilik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

3. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Düşük Belirlenmesi Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

4. Anayasa Mahkemesi kamulaştırma bedelinin/kamulaştırmasız el atma tazminatının taşınmazın gerçek değerini yansıtmadığı yönündeki şikâyetleri daha önce çeşitli kararlarında mülkiyet hakkı kapsamında incelemiştir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Mukadder Sağlam ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2013/2511, 22/1/2015), Abdülkerim Çakmak ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2014/1964, 23/2/2017), Ali Taşgeldi ([2. B.], B. No: 2018/30814, 16/11/2021) ve Hilmi Kocabey ([1. B.], B. No: 2019/21192, 21/5/2024) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu kararlarda taşınmaz bedelinin tespitinin teknik ve uzmanlık gerektirmesi nedeniyle bedel tespitinin uzman mahkemelerin ve Yargıtayın bu konudaki uzman dairelerinin yetki ve görevinde olduğunu, Anayasa Mahkemesinin görevinin taşınmazın bedelinin tespiti yönteminin gerçek bedelin ödenmesini temin edip etmediğini incelemekten ibaret bulunduğunu vurgulamıştır. Öte yandan Anayasa Mahkemesinin bir temyiz mercii olmadığına, inceleme yetkisinin sınırlı olduğuna ve bir temyiz mercii gibi hareket ederek mahkeme kararlarını her yönüyle hukuka uygunluk denetimine tabi tutmayacağına dikkat çekmiştir. Bununla birlikte Anayasa'nın 46. maddesi uyarınca kamulaştırma bedeli olarak gerçek değerin ödenmesi mülkiyetten yoksun bırakılan malikler için anayasal bir güvencedir. Bu madde ışığında Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine göre müdahalenin ölçülü olabilmesi için gerçek değerin ödenmesini sağlayabilmek amacıyla gerekli usule ilişkin güvencelerin etkili bir biçimde uygulanması, mahkemelerin ilgili ve yeterli bir gerekçe ile gerçek değeri belirlemeleri gerekir.

5. İncelenen olayda başvurucunun tazminat tutarının belirlenmesine ilişkin sürece katılarak savunma ve itirazlarını ortaya koyma imkânına sahip olduğu, kamu gücü kullanılarak elinden alınan taşınmazın gerçek bedelinin ödenmesi gerekliliğine ilişkin ilkeler de dikkate alındığında mülkiyet hakkının usuli güvencelerinin sağlandığı, ödenen tazminatın gerçek bedel olmadığına ilişkin şikâyetlerin ilgili ve yeterli gerekçelerle karşılandığı anlaşılmıştır. Netice itibarıyla mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklemediği ve kamu yararı ile mülkiyet hakkının korunması arasında olması gereken adil dengenin bozulmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

6. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

C. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Enflasyon Karşısında Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

7. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri, Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında

kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma tazminatlarının enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma tazminatlarının enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

8. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmı yönünden Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

9. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 4.000.000 TL maddi ve 2.000.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

10. Kamulaştırmasız el atma şikâyeti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucuya net 50.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

11. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Öte yandan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırmasız el atma tazminatının düşük belirlenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. 1. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Diyarbakır 3. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2012/471, K.2023/654) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucuya net 50.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 3.518,70 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 43.518,70 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

KEMALETTİN MUHTEŞEM YAZICI

B. No: 2024/62784 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/62784

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

KEMALETTİN MUHTEŞEM YAZICI BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/62784)

Karar Tarihi: 10/2/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Gökhan SÖNMEZ

Başvurucu : Kemalettin Muhteşem YAZICI

Vekili : Av. Ahmet Serkan CENGİZ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, taşınmaza kamulaştırma yapılmadan el atılması ve bunun karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuru, süresinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kamulaştırmasız El Atma Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

2. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Şevket Karataş ([GK], B. No: 2015/12554, 25/10/2018), Celalettin Aşçıoğlu ([1. B.], B. No: 2013/1436, 6/3/2014), Mustafa Asiler ([2. B.], B. No: 2013/3578, 25/2/2015) ile İbrahim Oğuz ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/5926, 6/10/2015) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvurucuların taşınmazlarına yapılan kamulaştırmasız el atmanın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleri ile 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda belirtilen usule uymadığı belirtilerek mülkiyet hakkına yapılan söz konusu müdahalenin kanunilik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Somut

başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

3. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

4. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

5. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

6. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 1.479.114,22 TL maddi ve 100.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

7. Kamulaştırmasız el atma şikâyeti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucuya net 50.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

8. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Öte yandan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. 1. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Kocaeli 2. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2021/144, K.2022/270) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucuya net 50.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 3.518,70 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 43.518,70 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

FAHRİ TIRPAN

B. No: 2024/64089 | Karar tarihi: 10.02.2026

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/64089

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

FAHRİ TIRPAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/64089)

Karar Tarihi: 10/2/2026

R.G. Tarih ve Sayı: 16/7/2026 - 33311

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Yusuf Enes KAYA

Başvurucu : Fahri TIRPAN

Vekili : Av. Dilan ESKİ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, mahsup talebinin reddedilmesi nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu hakkında İstanbul 5. Ağır Ceza Mahkemesinde 21/11/1980 tarihinde çeşitli suçlardan mahkûmiyet kararı verilmiştir. Bu mahkûmiyet hükümleri Yargıtay 6. Ceza Dairesinin 23/4/1991 tarihli onama kararıyla kesinleşmiştir.

3. Mahkûmiyet hükmünün infazı devam ederken Gaziantep 2. Ağır Ceza Mahkemesinin 13/4/1991 tarihli kararıyla 12/4/1991 tarihi itibarıyla başvurucunun şartla tahliyesine karar verilmiştir. Kararda, bihakkın tahliye tarihinin 29/6/2015 olduğu belirtilmiştir.

4. Başvurucu hakkında verilen şartla tahliye kararı 10/7/1991 tarihinde işlediği başka bir kasıtlı suçtan kaynaklı olarak (19/3/1998 tarihinde kesinleşen 12 yıl 6 ay hapis cezası) İstanbul 5. Ağır Ceza Mahkemesinin 10/6/1998 tarihli kararıyla geri alınarak bakiye cezanın (23 yıl 354 gün) yani 10/7/1991-29/6/2015 tarihleri arasındaki sürenin aynen infazına karar verilmiştir. Bu cezanın bihakkın tahliye tarihi 21/2/2019 tarihi olarak belirlenmiştir. Cezanın

infazına başlama tarihi (ceza infaz kurumuna giriş tarihi) müddetnamede 28/6/1995 olarak gösterilmiştir.

5. 1980 yılında kurulan mahkûmiyet hükmüne istinaden geriye kalan bakiye 23 yıl 354 gün cezanın bihakkın tahliye tarihi olan 21/2/2019'dan sonra da başvurucunun işlediği diğer kasıtlı suçlardan aldığı mahkûmiyet hükümlerinin (müebbet hapis ve 6 yıl 3 ay hapis) infazına başlanmasına karar verilmiştir.

6. Başvurucunun 23 yıl 354 günlük hapis cezasının infazı devam ederken 11/4/2013 tarihli ve 6459 sayılı Kanun'un 25. maddesiyle 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'a eklenen geçici 5. madde ile "7 Kasım 1982 tarihinden önce işlemiş olduğu bir suç dolayısıyla hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkûm olan kişi hakkında, mahkûm olduğu cezanın infazı sürecinde koşullu salıverildikten sonra deneme süresi içinde işlediği yeni bir suç sebebiyle koşullu salıverilme kararı geri alınmaz." hükmüne yer verilmiştir.

7. 30/4/2013 tarihinde yürürlüğe giren 5275 sayılı Kanun'a eklenen geçici 5. maddeye istinaden İstanbul 5. Ağır Ceza Mahkemesinin 2/10/2019 tarihli ek kararı ile geçici 5. maddenin yürürlüğe girdiği 30/4/2013 tarihi ile 1980 tarihli ilk suça istinaden infaz edilen bakiye 23 yıl 354 gün cezanın bihakkın tahliye tarihi olan 21/2/2019 arasındaki sürenin 21/2/2019 tarihinden itibaren infazına başlanan müebbet hapis cezasından mahsubuna karar verilmiştir.

8. Başvurucu hakkında 8/7/2024 tarihinde düzenlenen müddetnamede başvurucunun 6 yıl 3 ay hapis cezasına ilişkin karardan dolayı tutuklu kaldığı sürelerin infaz edilen bakiye 23 yıl 354 gün hapis cezasından mahsup edildiği, 5275 sayılı Kanun'un geçici 5. maddesinin yürürlük tarihi olan 30/4/2013 ile infazın tamamlandığı 21/2/2019 tarihi arasındaki sürenin (2.123 gün) hâlen infaz edilmekte olan müebbet hapis cezasından mahsup edildiği belirtilmiştir.

9. Başvurucu 5275 sayılı Kanun'a eklenen geçici 5. maddeye istinaden yalnızca maddenin yürürlük tarihi olan 30/4/2013 ile bihakkın tahliye tarihi olan 21/2/2019 arasındaki sürenin değil 23 yıl 354 günlük cezanın infazı için yeniden ceza infaz kurumuna girdiği 28/6/1995-21/2/2019 tarihleri arasındaki bakiye 23 yıl 354 günün diğer cezaların infazından mahsup edilmesi talebiyle infaz hâkimliğine başvurmuştur.

10. Edirne 2. İnfaz Hâkimliği (İnfaz Hâkimliği) başvurucunun 6 yıl 3 ay hapis cezasına ilişkin karardan kaynaklanan tutukluluk sürelerinin İstanbul 5. Ağır Ceza Mahkemesinin 10/6/1998 tarihli şartla tahliyeden geri alma kararı kapsamındaki bakiye 23 yıl 354 gün hapis cezasından mahsup edildiği, bu nedenle mahsuba konu edilecek başka bir süre bulunmadığı gerekçesiyle mahsup talebinin reddine karar vermiştir.

11. Başvurucu, İnfaz Hâkimliği kararına itiraz etmiştir. Edirne 1. Ağır Ceza Mahkemesi 25/10/2024 tarihinde itirazın reddine kesin olarak karar vermiştir.

12. Başvurucu, nihai kararı 7/11/2024 tarihinde öğrendikten sonra 25/11/2024 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

13. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

14. Başvurucu, 5275 sayılı Kanun'a eklenen geçici 5. madde ile birlikte ilk suçun infazına başlandığı 1995-2019 yılları arasında infazda geçirdiği sürenin yasal dayanağının ortadan kalktığını, bu sürenin (bakiye 23 yıl 354 gün) mahsup edilmemesinin hukuk sistemince belirlenenden daha fazla süre hürriyetinden yoksun kalmasına yol açtığını ifade ederek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucu; sürekli değişen infaz kanunlarının yarattığı belirsizlik ve öngörülemezlik nedeniyle mahkemelerin lehe olan uyarlamaları yapmadan karar vermesinin kanuna dayanmayan bir cezanın ortaya çıkmasına sebebiyet verdiğini, bu durumun Anayasa'nın 38. maddesinde düzenlenen suçta ve cezada kanunilik ilkesine aykırı olduğunu iddia etmiştir. Başvurucu son olarak cezasının infazına daha önce başlanması nedeniyle aynı yasal hükümler çerçevesinde olup infazına yasanın yürürlük tarihi olan 30/4/2013'ten sonra başlayan (daha geç teslim olan) bir hükümlüye kıyasla aleyhine bariz bir fark ve eşitsizlik oluştuğunu, benzer olayların farklı sonuçlar doğurması nedeniyle eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini belirtmiştir.

15. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 71. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca başvurunun içtihadın oluştuğu alana ilişkin olduğu değerlendirilerek Bakanlık görüşü beklenmeden incelenmesine karar verilmiştir.

16. Başvuru, kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı kapsamında incelenmiştir.

17. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

18. Mahsup, bir hüküm kesinleşmeden önce gerçekleşen ve kişi hürriyetini sınırlama sonucu doğuran hâller sebebiyle geçirilmiş sürelerin hapis cezasından indirilmesidir. Bir suç nedeniyle de olsa henüz hakkında mahkûmiyet hükmü bulunmayan bir kimsenin hürriyetinden mahrum edilmek suretiyle ortaya çıkan haksızlığı telafi etmek amacıyla mahsup müessesesine başvurulmaktadır. Özgürlükten yoksun kalınan sürelerin mahkûmiyetten indirilmesiyle bu haksızlık giderilmektedir. Mahsup kurumu adalet ve hakkaniyet duygusunun gereği olarak özgürlüğü kısıtlanmış bir kişi bakımından denkleştirme görevi görmektedir (Burhan Yaz (3) [GK], B. No: 2021/7919, 29/5/2024, § 41).

19. Kişi hürriyetini sınırlama sonucunu doğuran hâller nedeniyle geçirilmiş sürelerin mahkûmiyetten mahsup edilmesine ilişkin kararlar, hapis cezasının kapsamını belirlemekte; dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkını temelden etkilemektedir. Zira mahsup kurumu ceza infaz kurumunda kalınması gereken süre ile doğrudan ilgilidir. Bu gerekçelerle Anayasa Mahkemesi mahsubun Anayasa'nın 19. maddesi kapsamında bir güvence olarak kabul edilmesi gerektiği sonucuna varmıştır (Burhan Yaz (3), §§ 43, 44).

20. Mahsuba ilişkin olarak 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 63. maddesinde yer alan hükmün kesinleşmesinden önce gerçekleşen ve kişinin hürriyetini kısıtlayan bütün hâller nedeniyle geçirilen sürelerin hükmolunan hapis cezasından indirileceğine ilişkin düzenleme karşısında yargı organlarına mahsuba ilişkin bir takdir yetkisi tanınmadığı anlaşılmaktadır. İlgili yargı organları mahsuba ilişkin incelemelerinde mahsup şartlarının bulunup bulunmadığını incelemekle ve şartları oluşmuşsa mahsup kararı vermekle yükümlüdürler. Bu sisteme göre mahkûm kusuru ile tutuklu kalmış olsa dahi tutukluluk süresinin verilen cezadan indirilmesi zorunludur (Burhan Yaz (3), § 42; Ercan Bucak (2) [1. B.], B. No: 2014/11651, 16/2/2017, § 49).

21. Kişinin şartları oluştuğu hâlde mahsup talebinin reddedilmesi, mahsup talep ettiği ceza bağlamında hapiste kalma süresinin uzaması, hukuk sistemince belirlenenden daha fazla bir süre hürriyetinden yoksun kalması, dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edilmesi sonucunu doğuracaktır (Ramazan Özgün [2. B.], B. No: 2016/3932, 24/6/2020, § 37).

22. Başvuruda incelenecek mesele, İstanbul 5. Ağır Ceza Mahkemesinin 1980 tarihli mahkûmiyet hükmüne dayalı infaz sürecinde şartla tahliyenin geri alınması kararı nedeniyle başvurucunun 1995-2019 yılları arasında ceza infaz kurumunda geçirdiği sürenin 5275 sayılı Kanun'un geçici 5. maddesiyle getirilen lehe düzenleme karşısındaki hukuki niteliğidir. Bu kapsamda temel tartışma kanun koyucunun şartla tahliyenin geri alınmasını engelleyen iradesi ışığında fiilen infaz edilen bu sürenin haksız tutma ya da dayanağı kalmayan infaz statüsüne evrilip evrilmediği ve nihayetinde söz konusu sürenin başvurucunun kesinleşmiş diğer cezalarından mahsup edilip edilemeyeceğidir.

23. 30/4/2013 tarihinde yürürlüğe giren 5275 sayılı Kanun'a eklenen geçici 5. maddeye göre "7 Kasım 1982 tarihinden önce işlemiş olduğu bir suç dolayısıyla hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkûm olan kişi hakkında, mahkûm olduğu cezanın infazı sürecinde koşullu salıverildikten sonra deneme süresi içinde işlediği yeni bir suç sebebiyle koşullu salıverilme kararı geri alınmaz." Bu düzenleme belirli bir tarihsel döneme (12 Eylül darbesi öncesi ve hemen sonrası) atıfta bulunarak o dönemde işlenen suçlar nedeniyle hüküm giymiş kişilere yönelik bir infaz kolaylığı getirmiştir. Maddenin gerekçesinde, bu düzenlemenin Anayasa'nın halkoylamasına sunulduğu tarih olan 7/11/1982 tarihinden önce işlenen bir suç dolayısıyla hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkûm olan kişilerin koşullu salıverilmelerinin geri alınmasını hükümsüz kılmak amacıyla getirildiği belirtilmiştir.

24. İnfaz hukukunda kural olarak derhâl uygulama ilkesi geçerli olsa da 5237 sayılı Kanun'un 7. maddesinin (3) numaralı fıkrası ile koşullu salıverilme bu kuralın istisnası olarak kabul edilmiştir. Bu bağlamda koşullu salıverilme müessesesinde lehe olan kanunun geçmişe yürümesi ilkesi esastır. Geçici 5. madde, doğrudan koşullu salıverilme kararının geri alınmasıyla ilgilidir. Koşullu salıverilmeyle ilgili bu lehe düzenlemenin geçmişe yönelik etki doğurduğunun kabul edilmesi gerekir.

25. Dolayısıyla anılan maddenin yürürlüğe girmesiyle birlikte 7 Kasım 1982 öncesi işlenen suçlara ilişkin verilmiş olan koşullu salıverilmenin geri alınması kararları -infaz edilmiş olsun veya olmasın- tüm hüküm ve sonuçlarıyla birlikte ortadan kalkmıştır. Geri alma kararının hükümsüz kılınmasıyla birlikte koşullu salıverilmenin geri alınarak bakiye cezanın (23 yıl 354 gün) aynen infazına dair karara istinaden başvurucunun ceza infaz kurumunda geçirdiği süreler yasal dayanağını yitirmiş ve hukuki dayanaktan yoksun tutma hâline dönüşmüştür. Mahsup işleminin sadece düzenlemenin yürürlüğe girdiği 30/4/2013 tarihinden sonra infazda geçen süreyle sınırlandırılmasının hukuki bir dayanağı bulunmamaktadır. Nitekim İnfaz Hâkimliği de bu sınırlandırmaya ilişkin hukuki bir gerekçe sunamamıştır.

26. 2013 yılında yürürlüğe giren düzenleme 23 yıl 354 günlük bakiye cezanın aynen infazını hukuken dayanaksız hâle getirdiğinden başvurucunun bu karara istinaden ceza infaz kurumunda geçirdiği tüm sürelerin oluşan bu haksız durumu gidermek adına diğer cezalarından mahsup edilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

27. Nitekim Anayasa Mahkemesi daha önce Hasan Gülbahar ([2. B.], B. No: 2014/17112, 30/10/2018) başvurusunda, başvurucunun deneme süresi içinde işlediği ikinci suç nedeniyle

1997 yılında geri alınan koşullu salıverilme kararının geçici 5. maddenin getirdiği lehe düzenleme uyarınca kaldırılmasına rağmen bu süreçte hukuki dayanağı ortadan kalkan infaz sürelerinin ikinci suçtan aldığı hapis cezasından düşülmediğini tespit etmiştir. Anayasa Mahkemesi Türk hukuk sisteminde mahsup işleminin yargı organlarının takdirine bırakılmayan bir mecburiyet olduğu, geri alma kararının kaldırılmasıyla hukuki dayanağı kalmayan bu tutukluluk süresinin diğer cezadan mahsup edilmemesinin başvurucunun hukuk sistemince belirlenen süreden daha uzun ve keyfî bir şekilde ceza infaz kurumunda tutulmasına yol açtığı ve bu durumun mahkûmiyet kararına bağlı hukuka uygun bir tutma olarak nitelendirilemeyeceği gerekçeleriyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği sonucuna varmıştır (Hasan Gülbahar, §§ 49-52).

28. Tüm bu hususlar ışığında mahsup talebinin reddedilmesi nedeniyle başvurucunun kanunla belirlenenden daha uzun bir süre hürriyetinden yoksun bırakılmasının hukuki bir temeli bulunmadığından uzayan bu tutma süresinin kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı ile bağdaşmadığı sonucuna varılmıştır.

29. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 19. maddesinde güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

30. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 500.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

31. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Zira başvurucu hâlen ceza infaz kurumunda bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

32. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 19. maddesinde güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Edirne 2. İnfaz Hâkimliğine (E.2024/3898, K.2024/4113) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 3.518,70 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 43.518,70 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 10/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MUSTAFA KOÇYİĞİT

B. No: 2018/35625 | Karar tarihi: 11.02.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2018/35625

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

MUSTAFA KOÇYİĞİT BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2018/35625)

Karar Tarihi: 11/2/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : Elif ÇELİKDEMİR ANKITCI

Başvurucu : Mustafa KOÇYİĞİT

Vekilleri : Av. Senem DOĞANOĞLU Av. Hatice Kübra DİRİ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, gözaltı sürecinde hukuka aykırı fiziksel müdahaleye maruz kalınması ve bu olaya ilişkin olarak etkili soruşturma yapılmaması nedeniyle insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvurular süresi içinde yapılmıştır. Komisyon, adli yardım talebinin kabulüne ve başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir. 2019/23339 numaralı başvuru incelenen başvuruyla birleştirilmiştir. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

3. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde ilgili olaylar özetle şöyledir:

4. 1979 doğumlu olan ve Ankara'da yaşayan başvurucu, beyanına göre Başbakanlıkta uzman

olarak görev yapmaktayken 19/7/2016 tarihinde (o günün ilk saatlerinde) Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanmasına (FETÖ/PDY) üye olduğu şüphesiyle kolluk görevlileri tarafından gözaltına alınmıştır.

5. Başvurucu 20/7/2016 tarihinde Ankara Cumhuriyet Başsavcılığında (Başsavcılık) avukatıyla birlikte verdiği savunmasının ardından yeniden kolluk merkezine götürülmüştür. Başvurucu, gözaltına alındığı tarihten beş gün sonra 24/7/2016 tarihinde tutuklamaya sevk edilmiştir.

6. Ankara 9. Sulh Ceza Hâkimliğince (Sulh Ceza Hâkimliği) Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi'yle (SEGBİS) başvurucunun 24/7/2016 tarihinde sorgusu yapılmıştır. Başvurucu, Sulh Ceza Hâkimliği önünde üzerine atılı suçlamaları kabul etmemiş; gözaltında tutulduğu esnada kendisine işkence yapıldığını iddia ederek vücudunda bulunduğunu iddia ettiği izleri göstermek üzere karın ve boyun bölgesini hâkime göstermiştir. Sorgu hâkimi tarafından başvurucunun kollarındaki kelepçe izi dışında herhangi bir iz görülmediği SEGBİS Çözüm Tutanağı'nda belirtilmiştir.

7. Başvurucu, aynı tarihte tutuklanarak saat 23.40'ta Sincan T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna (İnfaz Kurumu) yerleştirilmiş; 10/8/2016 tarihinde Kırıkkale F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledilmiştir.

A. Sağlık Raporları

8. Başvurucunun gözaltı ve tutukluluk sürecinde hakkında genel adli muayene/sağlık raporları düzenlenmiştir. Ankara Ulus Devlet Hastanesi Hekimi A.U. tarafından düzenlenen ve tarihi belirtilmeyen 55 No.lu adli muayene raporunda başvurucunun "karnının ön cildinde 13 cmlik cilt altı yüzeyel lineer (çizgisel) ekimoz (morluk, çürüme), boyun arka kısımda 5 cmlik yüzeysel cilt altı ekimoz bulunduğu" tespit edilmiştir.

9. Ankara Ulus Devlet Hastanesi Hekimi Ş.A. tarafından düzenlenen ve tarihi belirtilmeyen 64 No.lu adli muayene raporunda başvurucunun "karnında yaklaşık 10 cmlik yüzeyel abrazyon (sıyrık), boyun arka kısımda 8 cmlik ve 7 cmlik yüzeyel abrazyon bulunduğu" tespit edilmiştir.

10. Ankara Gazi Mustafa Kemal Devlet Hastanesi tarafından 20/7/2016, 21/7/2016 (01.00 ve 14.17 saatlerinde olmak üzere iki defa), 22/7/2016, 23/7/2016, 24/7/2016 tarihlerinde farklı hekimlerce düzenlenen genel adli muayene raporlarında başvurucunun "bir şikayeti olmadığı, bir önceki muayene bulgularıyla bir farklılık/ ek bir bulgu bulunmadığı, vücudunda darp ve cebir izine rastlanılmadığı" ifade edilmiştir.

11. Başvurucunun İnfaz Kurumuna yerleştirilirken İnfaz Kurumu Hekimliğince 25/7/2016 tarihinde hakkında düzenlenen raporda başvurucunun "şikayetinin bulunmadığı, sırtında çok sayıda ekimotik alan, göğsünde iyileşmekte olan ekimoz, sağ gluteal bölgesinde 15 cmlik ekimotik alan, sağ bacağının lateral bölgesinde geniş ekimoz" bulunduğu tespit edilmiştir.

12. Kırıkkale Yüksek İhtisas Hastanesi tarafından 27/9/2016, 20/10/2016, 14/11/2016 tarihlerinde düzenlenen sağlık raporlarında "başvurucunun depresif epizodlar, uyum bozukluğu tanısıyla medikal tedavi hazırlandığı" belirtilmiştir. Yine aynı Hastane tarafından düzenlenen 22/11/2016 tarihli raporda "intervertebraldisk bozuklukları, deri hipoestisi tanısıyla medikal tedavi hazırlandığı", 1/6/2017 tarihli raporda "4-5 gündür melena tarif ettiği, tuşede melena görüldüğü, GİS kanama açısından gastroentoloji olan bir merkeze

sevkinin uygun olacağı" ifade edilmiştir.

13. Ankara Adli Tıp Şube Müdürlüğünün (Adli Tıp Kurumu) 11/7/2017 tarihli sağlık raporunda başvurucunun gözaltında bulunduğu süre içinde alınan adli muayene raporları incelenerek başvurucunun yaralanmasının basit tıbbi müdahaleyle giderilebilecek ölçüde hafif olduğu ve yaşamını tehlikeye sokmadığı belirtilmiştir.

14. Adli Tıp Kurumu 1/6/2018 tarihli raporunda başvurucunun tutukluluk döneminde Kırıkkale Yüksek İhtisas Hastanesinden alınan ve ayrıntılarına yukarıda (bkz. § 12) yer verilen sağlık raporlarını incelemiş, yeni travmatik bulguların tarif ve tespit edilmediği ancak başvurucuda raporlanan depresif bozukluğun kötü muamele sonucu gelişip gelişmediğine başvurucunun muayenesi sonucunda karar verilebileceği açıklanmıştır.

B. Kolluk Görevlileri Hakkında Yürütülen Soruşturma Süreci

15. Başvurucunun eşi D.K.nın 16/8/2016 tarihli ve başvurucunun gözaltında darbedildiği iddiasını içeren şikâyet dilekçesine istinaden Başsavcılık, kolluk görevlileri hakkında soruşturma başlatmıştır.

16. Başsavcılık, başvurucunun eşini şikâyetçi olarak dinlemiştir. D.K.nın ifadesinin ilgili kısmı şöyledir:

"...ayrıntılarını şikayet dilekçemde belirttiğim üzere eşim Mustafa KOÇYİĞİT 19/07/2016 tarihinde gözaltına alınmış olup, halen Kırıkkale F Tipi Ceza İnfaz Kurumu' nda tutuklu bulunmaktadır. Eşim ile yaptığım görüşmede kendisine gözaltı süresince işkence yapıldığını, bu kapsamda soğuk tazyikli su ile ıslatıldığını, hortumla dövüldüğünü, 3 gün ayakta bekletildiğini, cinsel organının darp edildiğini söyledi. Eşime bu şekilde işkence yapan ve kötü muamelede bulunan ancak hangi birimde olduğunu bilmediğim Ankara İl Emniyet Müdürlüğü bünyesinde görevli Polis Memuru, Amirlerinden (Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü, Siber Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü, İstihbarat Şube Müdürlüğü ' nde görevli olabilirler) davacı ve şikayetçiyim dedi.

Ayrıca 15/08/2016 günü Kırıkkale F Tipi Ceza İnfaz Kurumuna eşimi ziyarete gitmiştim. Görüş sırasında (saat: 15: 00 sularında) iki kişinin eşimin yanında olduğunu gördüm. Eşimle görüşmeye başladıktan sonra bu şahıslar gitti. Eşime bu kişilerin kimler olduğunu sorduğumda 'Emniyet Müdürlüğü'nden geldiklerini, itirafçı olmam için baskı yaptıklarını,bu tarz görüşmenin iki günde bir yapıldığını' bana söyledi. Eşimin can güvenliğinden endişe etmekteyim, can güvenliğinin sağlanmasını talep ediyorum."

17. Başvurucunun şikâyet ve delilleri SEGBİS aracılığıyla 29/5/2017 tarihinde Başsavcılık tarafından tespit edilmiştir. Başvurucunun beyanının ilgili kısmı şöyledir:

"Cumhuriyet Başsavcılığına dilekçe veren D.K. benim eşim olur. Avukat S.d. de benim avukatımdır. Ben bu konuda avukatıma yaşadığım olayları ayrıntılarıyla anlattım. Ben 18 Temmuz 2016 tarihinde beni yakalayan şahısların kaç kişi olduğunu tam olarak bilmiyorum. Konya yolu üzerinde Makromarket önünde 3-4 sivil şahıs beni yakalayarak sivil bir otomobile bindirdiler. Ben ısrarla kim olduklarını sordum. Ancak bana cevap vermediler. Yakalama ve gözaltı kararı olup olmadığını sordum. Avukatıma haber verilmesini söyledim. Ancak hiç bir talebime cevap verilmedi. Daha sonra beni götürdükleri yerin Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığına ait bir yer olduğu kanaatindeyim. Ancak bana bir bilgi verilmedi.

Bana okuduğunuz avukatın yazdığı dilekçedeki beyanlarımı aynen tekrar ediyorum. Bu

beyanları Avukat S.D.ye ben anlattım. Ben maruz kaldığım olaylarla ilgili şikayetçiyim. Eşim D.K.nın verdiği şikayet dilekçesi ve beyanı da doğrudur. Ben eşim ve avukatım dilekçe verdiği için ayrıca dilekçe verme gereği duymadım.

Gerek İstihbarat Daire Başkanlığı olarak tahmin ettiğim yerde, gerekse TEM Şube Müdürlüğünde gözlerim kapalı olduğu için bana kötü muamelede bulunan şahısları görmedim. Ancak seslerini duydum."

18. Başsavcılık, başvurucunun gözaltında tutulduğu yeri gösteren kameraların görüntülerini İl Emniyet Müdürlüğünden istemiş; Emniyet Müdürlüğü 19/6/2017 tarihli yazı cevabında 15 Temmuz 2016 tarihinde FETÖ/PDY üyelerince gerçekleştirilen bombalı saldırılar sonucunda nezarethanelerin kullanılamaz hâle geldiğini, dolayısıyla şüphelilerin nezaret işlemlerinin Emniyet Müdürlüğünün spor salonu ve Başkent Spor Salonu'nda yapıldığını, kamera kaydının bulunmadığını bildirmiştir.

19. Başvurucunun yakalanması ve gözaltına alınmasına dair belgelerin ilgili kolluk birimlerinden gönderilmesi istenmiş ise de başvurucunun yakalanmasına veya gözaltına alınmasına ilişkin bir belgenin mevcut olup olmadığına dair bilgi verilmeksizin sadece 15 Temmuz 2016 tarihi gecesi ile ilgili olarak tutulan genel tutanak Başsavcılığa gönderilmiştir. 15/3/2017 tarihli tutanakta başvurucuyla ilgili bilgi olmadığı, olay günü darbe girişiminde bulunan askerî personelin bir kısmının vatandaşlar ve diğer askerî personel tarafından yakalanarak İl Emniyet Müdürlüğüne teslim edildiği, bu sırada kalabalık tarafından darbedildikleri, direnç gösteren üst rütbeli askerlere usulüne uygun güç kullanıldığının açıklandığı görülmüştür.

20. Başsavcılıkça 2/8/2018 tarihinde ilgili polis memurları hakkında kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar verilmiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Müştekidekinin ruhsal durumu ve depresif bozukluğunun maruz kaldığı işkence ve kötü muamele sonucu olduğuna dair delil bulunmadığı, 15 Temmuz darbe girişiminde Ankara ilinde hava saldırıları, askerlerin darbe için sokağa çıkmasının normal vatandaşın da ruhsal durumunu etkilediği, kaldı ki Fethullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması içerisinde yer alan müştekinin, yakalandıktan sonra bu şekilde depresif bozukluğunun olabileceği, müştekinin tutuklu bulunduğu Keskin Ceza İnfaz Kurumundan İstanbul'a sevkinin güvenlik gerekçesiyle gerçekleşemeyeceği, müştekinin vücudundaki basit tıbbi müdahaleyle giderilebilecek ölçüdeki izlerin işkence ve kötü muamele sonucu olduğuna dair delil bulunmadığı,

...

Görevlilerin şüphelilere baskı, taciz ve başka bir amaç ile bu işlemi gerçekleştirdiklerine dair bir delilin bulunmadığı, kanalizasyon, elektrik ve su şebekelerinin büyük zarar görmesi sebebi ile doğal ihtiyaçların karşılanmasında güçlük çekildiği, bunun da görevlilerin kasti davranışından kaynaklanmadığı, binanın zarar görmesinden ötürü olduğu, şüpheli sayısının çokluğu sebebiyle CMK'nın 93. Maddesi uyarınca şüphelilere kelepçe takıldığı, iaşe işlemlerinin eksiksiz karşılandığı, şikayetçinin gözaltında bulunduğu sırada kötü muameleye maruz kaldığı, doğal ihtiyaçlarının karşılanmadığına dair iddialarının soyut iddia dışında delillendirilmediği, dilekçesinde belirtilen iddialar ile ilgili görevliler hakkında kamu davası açmak için yeterli delil olmadığı anlaşılmakla..."

21. Başvurucu, Başsavcılık kararına itiraz etmiş; başvurucunun itirazı Ankara 7. Sulh Ceza Hâkimliğinin 1/10/2018 tarihli kararıyla reddedilmiş, anılan karar başvurucuya 16/10/2018

tarihinde tebliğ edilmiştir.

22. Başvurucu 13/11/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

C. Sağlık Görevlileri Hakkında Yürütülen Soruşturma Süreci

23. Başvurucu; gözaltı sürecinde düzenlenen sağlık raporlarının gerçeği yansıtmadığını, darbedilme olayını anlatmasına rağmen raporlarda şikâyetçi olmadığının yazıldığını, ayrıca raporların usulüne uygun düzenlenmediğini belirterek raporları düzenleyen doktorlar hakkında görevi kötüye kullanma, resmî belgede sahtecilik ve suçu bildirmeme suçlarını işledikleri isnadıyla 20/3/2019 tarihinde Başsavcılığa şikâyette bulunmuştur.

24. Başsavcılık 28/3/2019 tarihinde, hakkında şikâyetçi olunan hekimlerle ilgili kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar vermiştir. Karar gerekçesi şöyledir:

"Müştekinin daha önce işkence ve kötü muamele gördüğü iddiasıyla Cumhuriyet Başsavcılığımıza müracaatta bulunduğu, Cumhuriyet Başsavcılığımızın ... soruşturma no, ... karar no ve 02/08/2018 tarihli kararı ile kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verildiği, bu kararın kesinleştiği, Cumhuriyet Başsavcılığımızın ... soruşturma nolu dosyası kapsamında şikayete konu doktor raporları esas alınarak soruşturma yürütüldüğü, soruşturma devam ederken raporların içeriğine yönelik herhangi bir itirazda bulunmayan müştekinin raporların tanzim edilmesinin üzerinden yaklaşık 2,5 yıl geçtikten sonra hiçbir delil ve belge ibraz etmeden söz konusu raporların gerçeğe/usule aykırı olarak tanzim edildiğini iddia ettiği ancak iddiasını destekler nitelikte herhangi bir delil veya belge ibraz edemediği,

Aynı konuyla ilgili olarak daha önce Cumhuriyet Başsavcılığımızca soruşturma yürütülerek Cumhuriyet Başsavcılığımızın ... soruşturma no, ... karar no ve 02/08/2018 tarihli kararı ile kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmiş olması, söz konusu kararın kesinleşmiş olması, bu soruşturma kapsamında herhangi bir sahtecilik iddiası dile getirilmemiş veya bu yönde herhangi bir saptama yapılmamış olması hususları ile tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde müştekinin soyut iddiaları dışında atılı suçların işlendiğini gösterir şüpheliler hakkında kamu davası açılmasını gerektirecek yeterli delil elde edilemediği anlaşılmakla..."

25. Başvurucu, Başsavcılığın kararına itiraz etmiş; başvurucunun itirazı Ankara 5. Sulh Ceza Hâkimliğinin 9/5/2019 tarihli kararıyla reddedilmiş, anılan karar başvurucuya 25/6/2019 tarihinde tebliğ edilmiştir. Başvurucu, nihai kararı 28/5/2019 tarihinde öğrendiğini beyan etmiştir.

26. Başvurucu 24/6/2019 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

27. 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Kasten yaralama" başlıklı 86. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Kasten başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Kasten yaralama fiilinin kişi üzerindeki etkisinin basit bir tıbbi müdahaleyle giderilebilecek ölçüde hafif olması halinde, mağdurun şikayeti üzerine, dört aydan bir yıla

kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur.

(3) Kasten yaralama suçunun;

...

d) Kamu görevlisinin sahip bulunduğu nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,

...

İşlenmesi hâlinde, şikayet aranmaksızın, verilecek ceza yarı oranında artırılır."

28. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Bir suçun işlendiğini öğrenen Cumhuriyet savcısının görevi" başlıklı 160. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Cumhuriyet savcısı, ihbar veya başka bir suretle bir suçun işlendiği izlenimini veren bir hâli öğrenir öğrenmez kamu davasını açmaya yer olup olmadığına karar vermek üzere hemen işin gerçeğini araştırmaya başlar."

B. Uluslararası Hukuk

29. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 3. maddesi şöyledir:

"Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlere tabi tutulamaz."

30. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) Sözleşme'nin 3. maddesi ile ilgili içtihatlarında kötü muamele yasağının demokratik toplumların en temel değeri olduğunu vurgulamış; terörle ya da organize suçla mücadele gibi en zor şartlarda dahi mağdurların davranışlarından bağımsız olarak işkence, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlerin Sözleşme'yle yasaklandığını belirtmiştir. AİHM, kötü muamele yasağının Sözleşme'nin 15. maddesinde belirtilen toplum hayatını tehdit eden kamusal tehlike hâlinde dahi hiçbir istisnaya yer vermediğine dair içtihatlarını da hatırlatmıştır (Selmouni/Fransa, B. No: 25803/94, 28/7/1999, § 95; Labita/İtalya [BD], B. No: 26772/95, 6/4/2000, § 119).

31. Öte yandan bir muamele veya cezanın kötü muamele olduğunun söylenebilmesi için eylemin minimum ağırlık eşiğini aşması beklenir (Raninen/Finlandiya, B. No: 20972/92, 16/12/1997, § 55; Erdoğan Yağız/Türkiye, B. No: 27473/02, 6/3/2007 §§ 35, 37; Gafgen/Almanya [BD], B. No: 22978/05, 1/6/2010, §§ 88, 90; Costello-Roberts/Birleşik Krallık, B. No: 13134/87, 25/3/1993, § 30).

32. AİHM, sağlıklı olarak gözaltına alınan bir kişinin serbest bırakıldığı sırada yaralanması hâlinde bu yaralanmanın nasıl oluştuğu konusunda geçerli bir açıklama yapmanın devletin yükümlülüğünde olduğunu belirtmiştir (Selmouni/Fransa, § 87).

33. AİHM, Sözleşme'nin 3. maddesinin tartışılabilir ve makul şüphe uyandıran kötü muamele iddialarının etkin biçimde soruşturma yükümlülüğü getirdiğine dikkat çekmektedir (Labita/İtalya, § 131; Tepe/Türkiye, B. No: 31247/96, 21/12/2004, § 48). AİHM'in içtihadında tanımlanan etkinlik için minimum standartlar soruşturmanın bağımsız, tarafsız, kamu denetimine açık olmasını, yetkili makamların titizlikle ve süratli biçimde çalışmasını gerektirmektedir (Mammadov/Azerbaycan, B. No: 34445/04, 11/1/2007, § 73; Çelik ve İmret/Türkiye, B. No: 44093/98, 26/10/2004, § 55).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

34. Anayasa Mahkemesinin 11/2/2026 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip

gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

35. Başvurucu; gözaltında bulunduğu süreçte kolluk görevlileri tarafından darbedildiğini, çıplak bırakıldığını, hortumla dövüldüğünü, tazyikli soğuk su sıkıldığını, cinsel organının sıkıştırıldığını, waterboarding (su tahtası) işkence yönteminin uygulandığını, bu olayları tutuklamaya sevk edildiği Sulh Ceza Hâkimliğinde dile getirmesine rağmen soruşturma başlatılmadığını, daha sonra İnfaz Kurumundayken bu olayı avukatı ve eşine söylediğini, kendisini muayene eden doktorlara kötü muameleyi anlatmasına rağmen doktorların gerçeğe ve usulüne aykırı rapor düzenlediklerini, şikâyetçi olmasına rağmen raporlara şikâyetinin olmadığının yazıldığını ileri sürmüştür.

36. Başvurucu, ayrıca kolluk görevlileri ve doktorlar hakkındaki şikâyetlerinin etkili şekilde soruşturulmadığını, bu kapsamda ifadesinin SEGBİS aracılığıyla alındığını, kamera kayıtlarına ulaşılamadığını, yakalama ve gözaltına alma belgelerinin temin edilmediğini, kolluk görevlilerinin kimliklerinin tespit edilmediğini, kendisi ile birlikte gözaltında tutulan kişilerin tanık olarak ifadelerinin alınmadığını iddia etmiş; kötü muamele yasağı ile etkili başvuru hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

37. Bakanlık görüşünde, soruşturma kapsamında başvurucunun kötü muameleye maruz kaldığını iddia ettiği gözaltında bulunduğu tarihlerdeki tüm genel adli muayene raporlarının temin edildiği, muayene raporlarında başvurucunun iddia ettiği ağırlıkta bir muamele gördüğüne dair bir tespit olmadığı, başvurucunun vücudundaki hafif nitelikteki ekimozların tespit edildiği muayene raporlarında tarih olmadığı, dolayısıyla ekimozların gözaltına alındıktan sonra kolluk kuvvetlerinin muamelesi sonucu oluştuğuna dair somut bir delil olmadığı belirtilmiş; başvurucunun kötü muamele iddialarını soruşturma ve yargısal makamlar önünde gerekli özeni göstererek ileri sürmediği belirtilerek şikâyetlerin açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle başvurunun reddedilmesi gerektiği bildirilmiştir.

38. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı cevabında başvuru formunda dile getirdiği hususları yinelemiş; sağlık raporunda yaralanmasının tespit edildiğini, sorgusu sırasında maruz kaldığı kötü muameleyi dile getirdiğini, etkili soruşturma yapılmadığını ifade etmiştir.

B. Değerlendirme

39. Anayasa’nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı" başlıklı 17. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.”

40. Anayasa’nın "Devletin temel amaç ve görevleri" başlıklı 5. maddesi şöyledir:

“Devletin temel amaç ve görevleri, … Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.”

41. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun iddialarının kötü muamele yasağı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

42. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

i. Genel İlkeler

43. İnsan onurunun korunması amacıyla Anayasa'nın 17. maddesinin ilk fıkrasında maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkı güvence altına alınmış; aynı maddenin üçüncü fıkrasıyla da kişilere işkence ve eziyet yapılması, kişilerin insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulması yasaklanmıştır. Bu yasak için herhangi bir istisnanın kabul edilmemesi ve Anayasa'nın 15. maddesinde savaş, seferberlik hâllerinde veya olağanüstü hâllerde de maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne dokunulamayacağının ifade edilmesi yasağın mutlak niteliğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte yasak, tüm kötü muamele durumlarını kapsamaz. Bir muamelenin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının kapsamına girebilmesi asgari bir ağırlık derecesine (ciddiyet seviyesine) ulaşmasına bağlıdır. Asgari ağırlık derecesine ulaşılıp ulaşılmadığı görecelidir ve somut olayın koşullarının değerlendirilmesiyle belirlenir. Yapılacak değerlendirmede muamelenin süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ile mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi etkenler önem taşır. Bu etkenlere ardındaki kasıt veya saik ile birlikte muamelenin amacı da eklenebilir. Ayrıca gerilimin ve duyguların yükseldiği atmosfer gibi muamelenin yapıldığı bağlam da dikkate alınması gereken diğer bir etkendir (Cezmi Demir ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/293, 17/7/2014, §§ 80, 83; Ali Rıza Özer ve diğerleri [GK], B. No: 2013/3924, 6/1/2015, §§ 72, 74, 75; K.K. [GK], B. No: 2020/34532, 29/5/2024, § 26).

44. Güç kullanmaya yetkili kamu görevlilerinin, tutumu nedeniyle kendisine karşı güç kullanılması kesin olarak gerekli olmayan bir kişiye karşı fiziksel güce başvurmaları, kişi üzerindeki etkisi ne olursa olsun ilke olarak Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasını ihlal eder. Kesin gerekli olduğu hâllerde de güç, aşırıya kaçmadan kullanılmalı ve kişinin tutumuyla orantılı olmalıdır (Ali Rıza Özer ve diğerleri, § 81; K.K. § 27).

45. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasıyla yasaklanan muamelelerin varlığına ilişkin iddialar uygun delillerle desteklenmelidir. Bu delillerin değerlendirilmesinde ise sözü edilen delillerin iddiayı makul şüphenin ötesinde ispat edip etmediği gözetilmelidir. Bununla birlikte yeterince ciddi, açık ve tutarlı emareler ya da aksi ispat edilemeyen birtakım karineler de iddianın ispatı için yeterli kanıt teşkil edebilir (K.K., § 28; bazı değişikliklerle birlikte bkz. Cezmi Demir ve diğerleri, § 95; Ali Rıza Özer ve diğerleri, § 83).

46. Kişinin gözaltı veya tutukluluk gibi devletin kontrolü altında bulunduğu sırada yaralanması hâlinde yetkili makamlar, bu olaya ilişkin tatmin edici ve inandırıcı bir açıklama getirmekle yükümlüdür (S.D. [1. B.], B. No: 2013/3017, 16/12/2015, §§ 89, 90; Cengiz Kahraman ve Kenan Özyürek [1. B.], B. No: 2013/8137, 20/4/2016, § 95). Zira bu tür olayların gerçekleşme koşullarına ilişkin bilgiler çoğunlukla yetkili makamların erişimindedir (Ferit Kurt ve diğerleri [2. B.], B. No: 2018/9957, 8/6/2021, § 74).

47. Sözü edilen açıklama yükümlülüğü, mağdurun anlatımına şüphe düşüren delillerin ortaya konulması suretiyle yerine getirilebilir. İspat külfetinin yerine getirilip getirilmediğinin değerlendirilmesinde sadece yaralama olayı hakkında yürütülen soruşturma sonunda verilen karar değil tüm soruşturma evrakı dikkate alınır (tüm

soruşturma evrakı nazara alınarak kötü muamele yasağının maddi boyutunun değerlendirildiği karar için bkz. K.K.). Yükümlülüğün yerine getirilmemesi durumunda Anayasa Mahkemesi yaralanmanın devlet görevlilerinin güç kullanmasından ileri geldiği sonucuna varabilir (Tahsin Aycan [1. B.], B. No: 2021/51576, 2/10/2025, §22) .

48. Anayasa'nın 17. maddesi -"Devletin temel amaç ve görevleri" başlıklı 5. maddedeki genel yükümlülükle birlikte yorumlandığında- bireyin bir devlet görevlisinin hukuka aykırı ve Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasını ihlal eden bir muamelesine uğradığına ilişkin savunulabilir iddiası hakkında etkili bir soruşturma yürütülmesini gerektirir. Kötü muamelenin kasten yapıldığının ileri sürüldüğü durumlarda iddia hakkında ivedilikle bir ceza soruşturması başlatılmalıdır. Şikâyet olmadığında bile kişiye kötü muamelede bulunulduğuna ilişkin yeterince açık belirtiler varsa konuyla ilgili bir ceza soruşturması açılmalıdır. Ceza soruşturmasının Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği şekilde etkili olduğunun kabul edilebilmesi için soruşturmayı yürüten kişiler, olaya karışan kişilerden bağımsız olmalı; soruşturmada olayı aydınlatabilecek ve sorumluların belirlenmesini sağlayabilecek tüm delilleri toplamalıdır. Dahası soruşturma süreci gerektiği ölçüde kamu denetimine açık olmalı, mağdur soruşturmaya etkili şekilde katılabilmeli ve soruşturmada makul bir özen ve süratle hareket edilmelidir. Yetkililer, soruşturmayı sonlandırmak için aceleci davranmamalı ve temelden yoksun sonuçlara dayanmamalıdır (Tahir Canan [1. B.], B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 25; Cezmi Demir ve diğerleri, §§ 111, 112, 114-117; Ali Rıza Özer ve diğerleri, §§ 101-103).

ii. İlkelerin Olaya Uygulanması

49. Başvurucu terör örgütüne üye olma isnadıyla darbe teşebbüsünden birkaç gün sonra gözaltına alınarak yaklaşık beş altı gün gözaltında tutulduktan sonra tutuklanmıştır. Başvurucunun gözaltına alındığı 19/7/2016 tarihinde başvurucu hakkında düzenlenen bir sağlık raporu olmadığı görülmüştür. Başvurucunun gözaltında kaldığı süre boyunca ve gözaltından çıkarılırken alınan sağlık raporlarında darp veya cebir izi bulunmadığı belirtilmiştir.

50. Buna karşın tarihi belli olmayan iki sağlık raporunda başvurucunun yaralanma bulgularının tespit edildiği, ayrıca başvurucunun İnfaz Kurumuna giriş işlemleri sırasında yapılan fiziki muayenesinde vücudunda bir kısım izlerin bulunduğunun raporlandığı anlaşılmıştır. Dolayısıyla tarihi belli olmayan sağlık raporlarının başvurucunun gözaltına alınırken düzenlendiği öngörülebilirse de bu duruma ilişkin veri bulunmadığı nazara alındığında söz konusu varsayımın gerçekliği net değildir.

51. Başvurucunun gözaltına alınmasıyla ilgili resmî belgelerin başvuru ve soruşturma dosyasına yansımaması nedeniyle başvurucunun ne şekilde gözaltına alındığı tespit edilememiştir. Bu bağlamda somut olayda yakalama yapılıp yapılmadığı, yakalama mevcutsa yakalama anında başvurucunun buna direnip direnmediği veya kolluk güçlerince zor kullanılıp kullanılmadığı belli değildir.

52. Başvurucunun kolluk görevlilerinin kötü muamelesine maruz kaldığı iddiasıyla ilgili yapılan soruşturma sonunda Başsavcılık, yeterli delil olmadığından kolluk görevlileri hakkında ceza davası açılmamasına karar vermiştir. Başsavcılık, gerekçesinde başvurucunun hangi şartlarda gözaltına alındığı hususunda bir değerlendirme yapmamıştır.

53. Yakalanan veya gözaltına alınan kişilerin kötü muameleye maruz kalıp kalmadığının tespiti amacıyla alınan sağlık raporları, bu hususta bir şikâyet bulunması hâlinde

değerlendirmeye esas oluşturacak en önemli kanıtlardan biri olmakla birlikte devletin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasındaki yükümlülüğüne aykırı davranmadığını ispatlayabilecek nitelikte belgedir. Bu nedenle gözaltına alınırken, gözaltı süresi boyunca makul aralıklarla ve gözaltından çıkarılırken bireyler hakkında alınan raporlar kötü muamele iddialarında maddi gerçeğe ulaşmak için düzenlenmesi zorunlu kılınan araçlardır.

54. Kamu makamlarının yükümlülükleri arasında sayılan başvurucunun gözaltına alındığı tarihte hakkında düzenlenmesi gerekli raporun düzenlenmemesi veya mevcut raporun soruşturma dosyasına yansımaması başvurucunun iddialarını savunulabilir olmaktan çıkarmayacaktır. Dahası, rapor bulunmaması nedeniyle başvurucunun gözaltına alınmadan önce yaralanmış olabileceği ihtimalinin kamu makamlarınca bertaraf edilmemesinin başvurucu aleyhine yorumlanamayacağı açıktır.

55. Diğer taraftan gözaltından çıkarıldığı gün başvurucu hakkında düzenlenen raporda (24/7/2016 tarihli rapor) başvurucuda darp izi bulunmadığı belirtilirken aynı gün İnfaz Kurumuna saat 23.40'ta teslim edilen başvurucunun giriş işlemleri sırasında başka bir doktor tarafından hazırlanan raporda (Saat itibarıyla rapor tarihi 25/7/2016'dır.) vücudunun farklı yerlerinde morluk ve sıyrıkların tespit edilmiş olması karşısında başvurucunun gözaltı sürecinde vücudunda darp izi olmadığının belirtildiği diğer sağlık raporlarının gerçeği yansıtmadığı iddiasının temelsiz olmadığı değerlendirilmiştir.

56. Bu durumda başvurucunun yaralanma bulgularının tespit edildiği sağlık raporları da dikkate alındığında somut olayda başvurucunun gözaltı süresi içinde yaralandığı hususunda güçlü bir karine mevcuttur. Artık kamu makamlarından -söz konusu karinenin aksini ortaya koymadıkları sürece- sağlıklı olarak gözaltına alındığı varsayılan başvurucunun burada ne şekilde yaralandığını tereddüde yer vermeyecek şekilde açıklamaları beklenir. Somut olayda başvurucunun yaralanmasına açıklık getiren tutanak, belge, tanık beyanı veya başka bir delilin soruşturma dosyasında bulunmadığı görülmüştür. Soruşturma makamlarınca da başvurucunun iddialarının aksine yaralanma biçimi ve nedenine yönelik makul bir açıklama getirilmemiştir. Dolayısıyla kötü muamele yasağının maddi boyutu yönünden ihlal sonucuna ulaşılmıştır.

57. Diğer yandan kabul edilen kötü muamelenin nitelendirilmesi de gerekir. Somut olayda başvurucunun iddia ettiği olaylar vahim nitelikte olmakla birlikte bu olayların gerçekliği veya kolluk görevlilerinin bilgi almak, cezalandırmak veya yıldırmak amacıyla kötü muamelede bulundukları yönünde yeterli bilgi bulunmamaktadır. Ancak başvurucu hakkında düzenlenen sağlık raporları dikkate alındığında şikâyet konusu olayın insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele olarak nitelendirilmesi uygun görülmüştür.

58. Bu durumda Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının maddi boyutunun ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

Muhterem İNCE bu görüşe katılmamıştır.

59. Öte yandan deliller toplanırken titizlikle araştırma yapılmalı, bu bağlamda maddi gerçeğe ulaşılması amacıyla soruşturma makamlarınca çaba gösterildiği objektif şekilde ortaya konulmalıdır. Somut olayda Başsavcılık, kolluk görevlileriyle ilgili soruşturma kapsamında şüpheli kolluk memurlarının kimlik tespitine yönelik herhangi bir işlem yapmamış, iddia edilen olayla ilgili olarak kimsenin beyanına başvurmamıştır. Soruşturma makamı başvurucunun şikâyetini tespit etmekle yetinmiş ve soruşturma sonunda sadece

başvurucu hakkında alınan sağlık raporlarını değerlendirerek bir sonuca ulaşmıştır. Ancak Başsavcılık, mevcut sonuca ulaşırken hangi tarihte alındığı belli olmayan ve bir kısım yaralanmayı tespit eden raporları ilgili hastanelerden temin ederek rapor tarihlerini belirlememiştir. Bu bağlamda başvurucunun yaralandığı zaman aralığı dahi tespit edilmeksizin başvurucunun şikâyetiyle ilgili delil bulunmadığına yönelik incelemede beklenen özenin gösterilmediği sonucuna ulaşmıştır.

60. Bununla birlikte kolluk görevlileri hakkında ceza davası açılmamasına ilişkin karardan sonra başvurucunun sağlık görevlileri hakkında yaptığı şikâyet ile ilgili olarak soruşturma makamınca herhangi bir delil toplanmadan doktorlar hakkında da ceza davası açılmamasına karar verilmiştir.

61. Belirtmek gerekir ki Başsavcılığın verdiği söz konusu kararın dayanağı, başvurucunun olaydan yaklaşık 2,5 yıl sonra şikâyetçi olmasıdır. Başvurucunun uzun süre sonra şikâyetçi olması nedeniyle iddiaları soyut kabul edilmiş ise de özellikle İnfaz Kurumuna giriş raporundaki yaralanma bulgularıyla birlikte yapılan şikâyet değerlendirildiğinde başvurucunun şikâyet tarihinin tek başına iddialarını savunulabilir olmaktan çıkarmadığı, dolayısıyla olayda kötü muamele yasağının etkili soruşturma yükümlülüğünün ortadan kalkmadığı anlaşılmıştır. Ayrıca Başsavcılık, şüpheli doktorların savunmasını almamış; dolayısıyla yaralanmanın tespit edildiği raporlar ile yaralanmaların tespit edilmediği raporlar arasındaki çelişki giderilmemiştir.

62. Açıklanan gerekçelerle insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının usul boyutunun da ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

63. Başvurucu; ihlalin tespiti ile ilk başvurusu için 500.000 TL, ikinci başvurusu için 400.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

64. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 6216 sayılı Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği soruşturma makamının yapması gereken iş, yeniden soruşturma işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek soruşturma sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

65. İhlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucuya manevi zararları karşılığında net 380.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

B. 1. Anayasa’nın 17. maddesinde güvence altına alınan insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının maddi boyutunun İHLAL EDİLDİĞİNE Muhterem İNCE'nin karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. Anayasa’nın 17. maddesinde güvence altına alınan insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının usul boyutunun İHLAL EDİLDİĞİNE OYBİRLİĞİYLE,

C. Kararın bir örneğinin insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmak üzere Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına (Sor. No: 2016/118169 ve Sor. No: 2019/53092) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucuya net 380.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 11/2/2026 tarihinde karar verildi.

KARŞIOY GEREKÇESİ

İnsan onurunun korunması amacıyla Anayasa’nın 17. maddesinin ilk fıkrasında maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkı güvence altına alınmış; aynı maddenin üçüncü fıkrasıyla da kişilere işkence ve eziyet yapılması, kişilerin insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulması yasaklanmıştır. Bu yasak için herhangi bir istisnanın kabul edilmemesi ve Anayasa’nın 15. maddesinde savaş, seferberlik hâllerinde veya olağanüstü hâllerde de maddi ve manevi varlığın bütünlüğüne dokunulamayacağının ifade edilmesi, yasağın mutlak niteliğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte yasak, tüm kötü muamele durumlarını kapsamaz. Bir muamelenin Anayasa’nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının kapsamına girebilmesi, asgari bir ağırlık derecesine (ciddiyet seviyesine) ulaşmasına bağlıdır. Asgari ağırlık derecesine ulaşılıp ulaşılmadığı, görecelidir ve somut olayın koşullarının değerlendirilmesiyle belirlenir. Yapılacak değerlendirmede muamelenin süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ile mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi etkenler önem taşır. Bu etkenlere ardındaki kasıt veya saik ile birlikte muamelenin amacı da eklenebilir. Ayrıca gerilimin ve duyguların yükseldiği atmosfer gibi muamelenin yapıldığı bağlam da dikkate alınması gereken diğer bir etkendir (Cezmi Demir ve diğerleri, B. No: 2013/293, 17/7/2014, §§ 80, 83; Ali Rıza Özer ve diğerleri [GK], B. No: 2013/3924, 6/1/2015, §§ 72, 74, 75).

Kötü muameleye ilişkin iddiaların gerçekliği makul bir şüphenin ötesinde makul kanıtların varlığı gerekir. Bu nitelikteki bir kanıt, yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilemeyen birtakım karinelerden de oluşabilir. Özellikle kişinin sağlıklı olarak gözaltına alındığı ancak salıverildiği zaman vücudunda yaralanma tespit edildiği durumlarda, söz konusu yaralanmanın nasıl oluştuğu hususunda makul bir açıklama getirme yükümlülüğünün kamu makamlarına ait olduğu belirtilmelidir (Cezmi Demir ve diğerleri, §§

94, 95).

Devletin, kişinin maddi ve manevi varlığını koruma hakkı kapsamında sahip olduğu pozitif yükümlülüğün usule ilişkin boyutu da bulunmaktadır. Bu usul yükümlülüğü çerçevesinde devlet, doğal olmayan her türlü fiziksel ve ruhsal saldırı olayının sorumlularının belirlenmesini ve gerekiyorsa cezalandırılmasını sağlayabilecek etkili resmî bir soruşturma yürütmek durumundadır. Bu tarz bir soruşturmanın temel amacı, söz konusu saldırıları önleyen hukukun etkin bir şekilde uygulanmasını güvenceye almak ve kamu görevlilerinin ya da kurumlarının, sorumluluğunda meydana gelen olaylar için hesap vermelerini sağlamaktır (Cezmi Demir, § 110; benzer yöndeki AİHM kararları için bkz. Anguelova/Bulgaristan, B. No: 38361/97, 13/6/2002, § 137; Jasinskis/Letonya, B. No: 45744/08, 21/12/2010, § 72).

Kötü muamele yasağına ilişkin pozitif yükümlülüklerin usuli boyutunu oluşturan etkin soruşturma yükümlülüğünün bir sonuç yükümlülüğü değil, araç yükümlülüğü olduğu hatırda tutulmalıdır. Bu cümleden olarak, Anayasa'nın 17. maddesinin başvurucuya üçüncü tarafları adli bir suç nedeniyle yargılatma ya da cezalandırma hakkı ya da tüm yargılamaları mahkumiyetle veya belirli bir ceza kararıyla sonuçlandırma ödevi yüklediği şeklinde yorumlanamayacağı hususunun dikkate alınması gerekmektedir. (Cezmi Demir ve diğerleri, § § 113).

Yürütülen ceza soruşturmalarının amacı, kişinin maddi ve manevi varlığını koruyan mevzuat hükümlerinin etkili bir şekilde uygulanmasını ve sorumluların ölüm ya da yaralama olayına dair hesap vermelerini sağlamaktır. Bu bir sonuç yükümlülüğü değil, uygun araçların kullanılması yükümlülüğüdür (Serpil Kerimoğlu ve diğerleri, § 56).

Yürütülecek ceza soruşturmaları, sorumluların tespitine ve cezalandırılmalarına imkân verecek şekilde etkili ve yeterli olmalıdır. Soruşturmanın etkili ve yeterli olduğundan söz edebilmek için soruşturma makamlarının resen harekete geçerek olayı aydınlatabilecek ve sorumluların tespitine yarayabilecek bütün delilleri toplamaları gerekir. Dolayısıyla kötü muamele iddialarının gerektirdiği soruşturma; bağımsız, hızlı ve derinlikli bir şekilde yürütülmelidir (Cezmi Demir, § 114; benzer yöndeki AİHM kararları için bkz. Assenov ve diğerleri/Bulgaristan, B. No: 24760/94, 28/10/1998, § 103; Batı ve diğerleri/Türkiye, B. No: 33097/96-57834/00, 3/6/2004, § 136).

AİHM, Daşlık/Türkiye, (B. No: 38305/07, 13/6/2017) kararında özetle, olaya konu olan gözaltında işkence ve kötü muamele iddialarına dayanak olarak ileri sürülen raporlar ile beyan edilen şikayetler arasındaki uyumsuzluklara işaret ederek, ilgili ekimoz ve lezyonların bizatihi kamu görevlilerinin eylemlerinden kaynaklandığına dair tıbbi kanıtlar dahil herhangi bir somut verinin bulunmaması, anlatımlar ile bulgularının çelişkili bulunması ve iddiaların yeterli ölçüde birbirini desteklemediği polislerin kötü muameleleri bu kişiye yaptıklarının tespitine imkan sağlayacak hiçbir unsurun elinde bulunmadığı bulguları karşısında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin (Sözleşme) 3. Maddesinin esas yönünden ihlal edilmediğine karar vermiştir.

Başvuru konusu olayda başvurucu Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) tarafından FETÖ/PDY silahlı terör örgütüne yönelik yürütülen soruşturma kapsamında gözaltına alınmıştır. Başvurucunun eşi 16/8/2016 tarihinde ceza infaz kurumunda eşiyle görüşmesi sonrasında Başsavcılığa ilettiği şikâyet dilekçesinde eşinin gözaltında kaldığı süre içerisinde kolluk görevlileri tarafından kötü muameleye maruz bırakıldığını iddia etmiştir. Başvurucunun eşinin şikâyeti üzerine Savcılık tarafından iddiaya konu olaya ilişkin

soruşturma işlemlerine derhal başlanıldığının hatırdan uzak tutulmaması gerekmektedir.

Anayasa Mahkemesi Deniz Yazıcı (B. No: 2013/6359, 10/12/2014) kararında tamamıyla devletin hüküm ve kontrolü altında bulunulan bir zaman dilimde maruz kalınan davranışlar nedeniyle yapılan şikâyetler yönünden ancak tüm dosya kapsamındaki verilerin birlikte incelenmesi hâlinde bir sonuca ulaşılabileceğini belirtmiştir.

Anayasa Mahkemesi, asgari eşik seviyesini aştığı varsayılan kötü muamele iddialarının makul şüphe kalmayacak şekilde kanıtlanması şartını aramaktadır. Kötü muameleye maruz kalması nedeniyle mağdur olduğunu ileri süren kişilerin kötü muamele yasağı kapsamına giren ağırlıkta bir muamele görmüş olabileceklerini gösteren emareleri ve delilleri sunmaları gerekmektedir.

Soruşturma kapsamında başvurucunun kötü muameleye maruz kaldığını iddia ettiği gözaltında bulunduğu tarihlerdeki tüm genel adli muayene raporları temin edilmiştir. Temin edilen sağlık raporları arasında Ankara Ulus Devlet Hastanesince düzenlenen 55 no'lu adli muayene raporunda başvurucunun vücudunun iki yerinde yüzeysel ekimozlar tespit edilmiştir. Benzer şekilde aynı hastane tarafından düzenlenen 64 no'lu raporda benzer şekilde yüzeysel abrazyon (sıyrık) tespit edilmiştir. Her iki raporlar arasında bir uyumsuzluğundan varlığından söz edilemeyeceği anlaşılmaktadır. 20/7/2016, 21/7/2016, 22/7/2016 ve 24/7/2016 tarihlerinde alınan raporlarda ise önceki bulgulardan farklı bir bulgu olmadığı, başvurucunun aktif/güncel şikâyetinin bulunmadığı, darp cebir izine rastlanmadığı belirtilmiştir. Başvurucunun vücudundaki ekimozların tespit edildiği raporun gözaltına alınmadan önce mi alındıktan sonra mı alındığı dosya evrakından anlaşılamamaktadır. Başvurucunun iddiaları üzerine Adli Tıp Kurumu Başkanlığı ve Ankara Adli Tıp Kurumu Şube Müdürlüklerinden de kesin raporlar talep edilmiştir. Ankara Adli Tıp Kurumu Şube Müdürlüğü başvurucunun vücudundaki izlerin basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek nitelikte olduğunu belirtmiştir.

Bunun yanında, kişilerin işkence ve kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiaları bakımından yetkili makamlara zamanında başvurmaları gibi bir özen yükümlülüklerinde bulunduğunu kabul etmek gerekir. Bu kapsamda olmak üzere, somut olayda başvurucu Cumhuriyet Başsavcılığında verdiği 21/7/2016 tarihli ifadesinde, kolluk güçleri tarafından kendisine şiddet uygulandığına dair bir şikâyetinin bulunmadığının vurgulanması gerekmektedir. Başvurucu bu ifadesinde, daha sonra iddia ettiği gibi kötü muamele gördüğüne dair herhangi bir beyanatta bulunmamıştır. Bunun yanında, dosya kapsamında yer alan hiçbir adli muayene raporunda ayrıca İnfaz Kurumuna ilk kabul sırasında yapılan tıbbi tetkiklerde başvurucunun işkence ve/veya kötü muameleye maruz kaldığına ilişkin bir beyanın bulunmadığı da açıkça belirtilmiştir. Ayrıca, başvurucunun iddialarına bakıldığında korktuğu veya çekindiği için bu evrede herhangi bir şikâyet veya beyanda bulunamadığına veya bu iddiaları ileri sürdüğü hâlde muayene yapan doktorlar veya Başsavcılık tarafından dikkate alınmadığına ilişkin bir iddianın bulunmadığının da altının çizilmesi gerekmektedir. Başvurucunun kötü muameleye ve işkenceye maruz bırakıldığına dair ilk iddiasının sorgusu esnasında öne sürmüş olup bu evre öncesinde kendisinin herhangi bir iddiada bulunmadığı anlaşılmaktadır. Başvurucu ancak sorgu esnasında, karın ve boyun bölgesini göstererek ilgili hâkim önünde iddialarını dile getirmiştir. Sorguyu yapan hâkim bu iddialar karşısında, başvurucunun vücudunda kollarındaki kelepçe izi dışında bir iz görememiştir. SEGBİS ile kayıt altına alınan sorgusuna dair çözüm tutanağında bu husus belirtilmiştir.

Başvurucu 24/7/2016 tarihinde Sincan T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna teslim edilmişse

de kötü muamele iddiaları ilk kez 16/8/2016 tarihinde başvurucunun eşi tarafından Cumhuriyet Başsavcılığı önünde şikâyet konusu edilmiştir. Başvurucunun ilk kez 19/7/2016 tarihinde gözaltına alındığında 16/8/2016 tarihine kadar açıkça ve ayrıca şikâyetinin bulunmadığının bir diğer ifadeyle açık şikâyetin ancak ilk gözaltına alınmadan itibaren yaklaşık bir ay sonra yapıldığı göz önünde bulundurulması gereken bir husustur.

Tüm bu açıklamalar sonrasında, özet olarak somut olaydaki muayene raporlarında başvurucunun iddia ettiği ağırlıkta bir muamele gördüğüne dair bir tespitin bulunmaması, başvurucunun vücudundaki hafif nitelikteki ekimozların tespit edildiği muayene raporlarında tarih olmadığına ve dolayısıyla ekimozların gözaltına alınma sırasında veya gözaltına alındıktan sonra kolluk kuvvetlerinin muamelesi sonucu oluştuğuna dair somut bir delilin bulunmaması karşısında, Anayasa’nın 17. maddesi ve Sözleşme’nin 3. maddesi kapsamında işkence ve kötü muamele yasağının maddi boyutunun ihlal edilmediğini değerlendirdiğimden; çoğunluğun aksi yönündeki kararına katılamadım.

Üye Muhterem İNCE

HASAN HÜSEYİN KOŞAR

B. No: 2019/1267 | Karar tarihi: 11.02.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2019/1267

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

HASAN HÜSEYİN KOŞAR BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2019/1267)

Karar Tarihi: 11/2/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : Hüseyin Özgür SEVİMLİ

Başvurucu : Hasan Hüseyin KOŞAR

Vekili : Av. Mustafa DEMİR

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; beyanları mahkûmiyet kararında belirleyici ölçüde kanıt olarak kullanılan tanığın duruşmada sorgulanamaması nedeniyle tanık sorgulama hakkının, karar sonucunu değiştirebilecek nitelikteki esaslı iddiaların karşılanmaması nedeniyle de gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucu 1983 doğumlu olup bireysel başvuruya konu olayların geçtiği tarihte Kırklareli'nin Pınarhisar ilçesinde öğretmen olarak görev yaptığı sırada terör örgütlerine veya Millî Güvenlik Kurulunca devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplarla irtibatı olduğu gerekçesiyle 15/8/2016 tarihli ve 672 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Kamu Personeline İlişkin Alınan Tedbirlere Dair Kanun Hükmünde Kararname kapsamında kamu görevinden çıkarılmıştır.

3. Kırklareli Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) kamu kurumlarında görevli Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) mensuplarına yönelik araştırmalar sırasında örgütle irtibatlı olduğu gerekçesiyle kapatılan Aktif Eğitimciler Sendikasına (Aktif Eğitim-Sen) üye olan ya da üyeyken Sendikadan ayrılan öğretmenlerle sendika yöneticilerine yönelik soruşturma başlatmıştır.

4. Soruşturma sırasında, aralarında başvurucunun da bulunduğu kişilerin FETÖ/PDY'nin sosyal medya üzerinden propagandasını yaptıkları ve örgüte finansal destek sağladıkları yönünde iddialar nedeniyle Kırklareli Valiliğince idari soruşturma başlatıldığına dair bilgi verilerek bu kişiler hakkında Başsavcılığa 28/7/2016 tarihinde suç duyurusunda bulunulmuştur. Duyuru ekinde başvurucunun Aktif Eğitim-Sen'e 6/2/2014 tarihinde üye olduğu ve yine örgütle iltisaklı olduğu değerlendirilen Istranca Derneğinin 28/6/2015 tarihli üye hazirun listesinde kaydının bulunduğuna dair belgelere yer verilmiştir.

5. Başsavcılık tarafından başvurucu ve suç duyurusuna konu diğer kişilerin örgütsel ilişkilerinin belirlenmesine dair kolluk aracılığıyla yapılan araştırmalar sonucunda başvurucu hakkında ByLock programını kullandığına dair tespit de yapılmıştır.

6. Kollukta 1/11/2016 tarihinde müdafii ile birlikte hazır bulundurulan başvurucu;

i. Kendisi ile birlikte haklarında soruşturma yürütülen diğer şüphelilerin bir kısmını öğretmen ve Aktif Eğitim-Sen üyesi olmaları nedeniyle tanıdığını, bu şüphelilerden E.D., Y.K., Y.D., T.Ç., L.A., E.Ç. ve H.S. ile birlikte zaman zaman evlerinde bir araya gelerek risale okuyup sohbet ettiklerini fakat bu sohbetlerde kimsenin Hükûmet aleyhine konuşmadığını söylemiştir.

ii. Öğrencilik yıllarında arkadaşlarının daveti üzerine cemaat yurtlarına gittiğini fakat bu yurtlarda kalmadığını, babasının üzerine olan Zaman gazetesi aboneliğini 2006 yılında kendi üzerine aldığını, 2013 ya da 2014 yılına kadar gazete aboneliğinin sürdüğünü, bir dönem Sızıntı dergisine de abone olduğunu belirtmiştir.

iii. 2008-2010 yılları arasında Eğitimciler Birliği Sendikasına (Eğitim-Bir-Sen) üye olduğunu, 2012 yılında ise üyeliğini Aktif Eğitim-Sen'e aldığını, bu sendikada iki ay üye olarak kalıp yeniden Eğitim-Bir-Sen'e üye olduğunu, 2014 yılında Aktif Eğitim-Sen açıldığında tekrar bu Sendikaya üye olup Sendika kapanana kadar üyeliğini sürdürdüğünü belirtmiştir. Aktif Eğitim-Sen'e kimsenin etkisi olmadan, Sendikanın siyasetten uzak durduğunu ve öğretmenlerin özlük haklarını koruduğunu düşünerek üye olduğunu, Sendikanın 2014 ile 2016 yılları arasındaki bazı sosyal faaliyetlerine katıldığını ifade etmiştir. Istranca Derneği yönünden ise bu Derneğin organizasyonlarında yardımcı olmuş olabileceğini ama Derneğe üye olmadığını, kâğıt üzerinde üyeliği gözükmekteyse de bunu hatırlamadığını savunmuştur.

iv. Babası ile birlikte mevduatlarını değerlendirmek için 2006 yılında Bank Asyada kendi adına hesap açtıklarını, 2009 yılına kadar düzenli olarak birlikte yatırım yaptıklarını, bunun bir kısmını evlenirken kullandığını, ev alırken kredi almak için 2010 yılında diğer bankalara başvurduğu hâlde onay verilmediğini, ev alacağı müteahhidin yönlendirmesi ve talep ettikleri krediyi de veriyor olması sebebiyle Bank Asyadan 5 yıl geri ödemeli 80.000 TL bedelli konut kredisi çektiğini, kredi borcunun 2015 yılında bittiğini, Banka kapanana kadar da hesabının açık kaldığını belirtmiştir.

v. Twitter adlı sosyal paylaşım sitesinde hesabı olup bu hesabı aktif kullandığını ancak ByLock programını kullanmadığını söylemiştir.

7. Başvurucu, Başsavcılıkta 3/11/2016 tarihinde verdiği ifadesinde önceki savunmalarını tekrarlamıştır.

8. Soruşturmanın tamamlanması üzerine Başsavcılık tarafından 29/12/2016 tarihinde aralarında başvurucunun da bulunduğu kişiler hakkında terör örgütü üyeliği suçundan cezalandırılmaları talebiyle iddianame düzenlenmiştir. İddianamede, FETÖ/PDY

yapılanması, darbe teşebbüsünden önceki tarihlerde örgüte karşı ülke genelinde yürütülen bazı adli soruşturmalara yönelik Kırklareli'de yapılan ve Istranca Derneğinin de katıldığı basın toplantıları hakkında detaylı açıklamalara yer verildikten sonra başvurucunun hukuki durumuna özgü değerlendirme yapılmıştır. Bu kapsamda başvurucunun savunmasına, kamu görevinden çıkarılmasına, ByLock programını kullandığına dair tespite, örgütle iltisaklı olduğu gerekçesiyle kapatılan dernek ve sendikaya üye olmasına ve Bank Asyadaki hesap hareketlerine göre başvurucunun atılı suçu işlediği kanaatine varılmıştır.

9. Kırklareli 1. Ağır Ceza Mahkemesinde (Mahkeme) görülen yargılama sırasında Mahkemenin başvurucunun ByLock programını kullanıp kullanmadığının belirlenmesi hususunda Kırklareli İl Emniyet Müdürlüğüne gönderdiği müzekkereye verilen cevapta, başvurucunun ByLock kaydının belirlenemediği bildirilmiştir.

10. Başvurucu, müdafiinin de hazır bulunduğu 29/3/2017 tarihli celsede önceki savunmalarını genel olarak tekrarlamış; önceki savunmalarından farklı olarak Istranca Derneğinin eğitimi destekleme amacıyla kurulduğunu düşündüğü için bu Derneğe üye olduğunu belirtmiştir. Bank Asyadaki hesap hareketlerine ilişkin olarak Bankadaki 2014 yılında gerçekleşen hesap miktarındaki artışın eşinin çalıştığı kooperatifteki parayı üzerinde taşımak istememesinden kaynaklandığını, taşıt kredisini farklı bir bankadan çektiğini, bu Bankayı desteklemek amacıyla işlem yapmadığını ifade etmiştir. Bununla birlikte yine önceki beyanlarından farklı olarak sohbete katılmaya dair soruşturma evresinde verdiği ifadesinde bir karışıklık olduğunu, aslında amcasının üyesi olduğu Risale-i Nur adlı grubun sohbetlerine katıldığını, bu grubun FETÖ/PDY'den ayrı bir grup olduğunu, ifadesinde belirttiği kişilerin de örgütün düzenlediği sohbetlere katılmadığını, arkadaşlarıyla gerçekleşen sohbetlerin kendi aralarındaki sohbetler olduğunu savunmuştur.

11. Mahkeme 31/3/2017 tarihli üçüncü celsede; başvurucunun sendika ve dernek üyelik bilgileri ile Bank Asyadaki hesabının 2013 yılı Mayıs ayı ile 2014 yılı Şubat ayı arasındaki bakiye tablosunun getirtilmesine ve sosyal medya hesaplarının incelenmesine dair ara kararı vermiştir. Mahkeme ayrıca terör örgütü üyeliği suçundan farklı dosyalarda haklarında soruşturma yürütülen R.D. ve diğer bazı kişilerin kendi dosyalarında verdikleri ifadelerde başvurucu dışında davanın bazı sanıklarına yönelik olarak iddianamede de yer verilen beyanlarını dikkate almak suretiyle bu kişilere fotoğraf teşhisi yaptırılmasına ve sanıkların örgütsel konumları olup olmadığı hususunda ifadelerinin alınmasına da karar vermiştir. Bu talimat doğrultusunda Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğünce R.D.ye 7/5/2017 tarihinde fotoğraf teşhisi yaptırılıp kendisine gösterilen fotoğraflardaki kişilere dair beyanı tespit edilmiştir. "Fotoğraf teşhis tutanağı" başlıklı belgeye göre R.D.; başvurucunun fotoğrafı kendisine gösterildiğinde bu kişiyi sınıf öğretmeni olarak tanıdığını, başvurucunun 2009 yılına kadar cemaate yakın ve cemaat içinde olduğunu, sadece sohbetlere katıldığını, 17-25 Aralık sürecinden sonra başvurucunun akıbeti hakkında bilgi sahibi olmadığını ifade etmiştir.

12. Mahkeme, başvurucu ile aynı davada yargılanan sanıklardan A.T. ve C.A. hakkında R.D.nin istinabe yoluyla tanık olarak ifadesinin alınması hususunda 2/5/2017 tarihinde İstanbul Ağır Ceza Mahkemesine istinabe talebinde bulunmuş; talep yazısı ekinde de iddianameyi sunmuştur. R.D. 8/9/2017 tarihinde istinabe yoluyla tanık olarak alınan ifadesinde A.T. ve C.A. hakkında beyanlarda bulunmuştur.

13. Duruşmanın 25/5/2017 tarihli 4. celsesinde Mahkemenin gönderdiği talimatlara dair cevap yazıları ile R.D.nin beyanının alındığı Fotoğraf Teşhis Tutanağı okunmuştur.

Başvurucu 26/5/2017 tarihli 5. celsede R.D.nin beyanına karşı savunma yapmış; R.D.yi tarih öğretmeni olarak tanıdığını ve onu birkaç kez gördüğünü, R.D.nin kendisini tanımadığını, bu nedenle örgüt içinde yer aldığına dair beyanının temelsiz olduğunu ifade etmiştir. Aynı celsede beyanda bulunan başvurucunun müdafii de R.D.nin beyanlarındaki aleyhe hususları kabul etmediklerini, diğer yandan R.D.nin beyanlarının 17-25 Aralık sürecinden öncesine dair olduğunu belirtmiştir. Başvurucu müdafii Mahkemeye sunduğu 29/9/2017 tarihli dilekçede de iddianamede belirtilen delillere ve yargılama sırasında dosyaya gelen belgelere karşı beyanda bulunmuştur. Anılan dilekçede, Bank Asyada örgüte destek olma amacıyla yapılan hesap hareketi bulunmadığını, başvurucunun üye olduğu sendikanın yasal bir kuruluş olduğunu, Istranca Derneğinin ise faaliyetleri olmayan ve kısa süre sonra da kapatılan bir dernek olduğunu, sendika ve dernek üyeliklerini örgütsel amaçla yapmadığını, tanık R.D.nin başvurucu hakkındaki kolluk beyanının diğer sanıklara dair beyanlarından şablon olarak alınıp yazıldığını, R.D.nin istinabe yoluyla alınan ifadesinde başvurucudan bahsetmediğini belirtmiştir.

14. Mahkemece 27/10/2017 tarihinde başvurucu hakkında atılı suçtan 6 yıl 3 ay hapis cezasına hükmedilmiştir. Gerekçeli kararda FETÖ/PDY hakkında genel bilgilere yer verildikten sonra başvurucunun üyesi olduğu dernek ve sendikanın örgütle irtibatına dair açıklamalara değinilmiş, başvurucunun anılan Dernek ve Sendikaya üye olduğu, örgüte mali destek vermek amacıyla Bank Asyada hesap hareketlerinin bulunduğu, sosyal medyada örgütü öven paylaşımlarının olduğu ve başvurucunun beyanları ile tanık R.D.nin beyanlarına göre başvurucunun örgüt içinde yer aldığı ve örgütün sohbet adı altında yapılan toplantılarına katıldığı ifade edilmiştir. Gerekçeli kararın ilgili kısmı şöyledir:

"Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun 28.05.2015 tarihli Asya Katılım Bankası A.Ş. Hakkındaki mali durum tespit raporunda, 15.01.2014 tarihinde ulusal medyada yayınlanan ve Fetullah GÜLEN'e ait olduğu iddia edilen 25.12.2013 tarihli ses kaydında bankanın durumuna ilişkin bir kişinin Fetullah GÜLEN'e rapor verdiği, bankadan mevduat çıkışı olduğu, bankanın mevduat girişinin düzeltilmesi için 25.12.2013 tarihinde Fetullah GÜLEN tarafından örgüt üyelerine Asya Katılım Bankasında bulunan hesaplarına para yatırmaları yönünde talimat verdiği, 01.12.2013-30.06.2014 tarihleri arasında Asya Katılım Bankasında 334.000 hesabın açıldığı, 30.01.2014 tarihinde bir günde toplam 6.069 adet hesap açıldığı, 30.12.2013 tarihinde BDDK'nın incelemesine göre 2 günde 192.000 hesap açıldığı, hesaba yatırılan mevduatın bir kısmının diğer bankalardan çekilen kredi bedelleri olduğu, yani örgüt üyelerinin başka bankalardan kredi çekerek ele geçen parayı Asya Katılım Bankasına yatırdıkları, Asya Katılım Bankasına özellikle 25.12.2013 tarihi sonrasındaki para yatırma ve bu bankanın mevduat varlığını artırmaya yönelik eylemlerin terör örgütü lideri Fetullah GÜLEN'in talimatı neticesinde ve örgütün finans kaynaklarından olan Asya Katılım Bankasının işlem hacmini, spekülatif olarak artırarak zarar etmesini engellemek amacı ile örgüt faaliyeti kapsamında ve örgüt lehine yapılan örgütlü bir eylem olarak değerlendirilmesinin gerektiğine kanaat getirilmiştir. Bu kanaatimizin oluşumunda il imamı olduğunu belirttiği [Ş.B.] tarafından, [G.] Eğitim A.Ş'nin bütün personelinin katıldığı toplantıda, Bank Asya'ya para yatırılması talimatı verdiğine, örgüt lideri tarafından verilen bu talimatın Marmara genel sorumlusu [S.K.] tarafından [Ş.B.ye] iletildiğini bildiğine, hatta daha sonra yapılan toplantılarda yatırılan paranın yeterli olmadığı için kredi çekip bankaya para yatırın şeklindeki tanık [V.Ç.nin] beyanları da göz önünde bulundurulmuştur. Asya Katılım Bankası (Bank Asya) hesabı bulunan sanıklar yönünden bu husus aşağıda ayrıca tek tek değerlendirilmiştir.

...

Sanık Hasan Hüseyin KOŞAR'ın Asya Katılım Bankası (Bank Asya) 2014 Ocak ayında 5.664 TL hesabının bulunduğu ancak 2014 Mart ayında hesabında bulunan paranın yaklaşık bir kat artışla 12.335,32 TL'ye çıktığı anlaşılmış olup sanığın bunun olağan hesap hareketlerinden kaynaklandığına ilişkin beyanına yukarıda açıklanan nedenlerle itibar edilmemiş, bu paranın terör örgütü lideri Fetullah GÜLEN'in talimatı üzerine örgütün finans kaynaklarından olan Asya Katılım Bankasının işlem hacmini, spekülatif olarak artırarak zarar etmesini engellemek amacı ile örgüt faaliyeti kapsamında ve örgüt lehine yapılan örgütlü bir eylem olarak sanık tarafından gerçekleştirildiğine kanaat getirilmiştir.

FETÖ/PDY'ye aidiyetinin, FETÖ/PDY ile irtibatının veya iltisakının bulunduğuna kanaat getirilen Istranca Derneğine ve Aktif Eğitimciler Sendikası (Aktif Eğitim-Sen) üye olduğuna ilişkin sanığın ikrarı ve buna ilişkin dosya kapsamındaki bilgi ve belgeler, sanığın Asya Katılım Bankası (Bank Asya) hesabındaki artışı gösterir Bank Asya cevabi yazısı, MASAK raporu ve buna ilişkin mahkememizin yukarıdaki değerlendirmesi, sanığın cemaat sohbetlerine katıldığına, 2009 yılına kadar cemaat ile yakın olduğuna ve içerisinde olduğuna, sohbetlere katıldığına ilişkin tanık [R.D.nin] beyanı, sanığın 668 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler İle Bazı Kurum ve Kuruluşlara Dair Düzenleme Yapılması Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname ile milli güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen Fetullahçı Terör Örgütüne (FETÖ/PDY) aidiyeti, iltisakı veya irtibatı olan, terör örgütünün propaganda amacıyla kullandığı legal görünüm altında faaliyet gösteren gazetelerden Zaman gazetesine abone olduğuna, yine aynı nitelikteki Kimse Yok Mu Derneğine ufak çaplı para yardımında bulunduğuna ve FETÖ/PDY dershanelerine kurban parası adı altında yardımlarda bulunduğuna, sanıklarımızdan [Y.K., Y.T., T.Ç., L.A., E.Ç. H.S.] ile birlikte zaman zaman bir araya gelip evlerinde risale okudukları sohbetleri olduğuna ilişkin sanığın ikrarı, sanığın [T]witter hesabından 17-25 Aralık FETÖ/PDY operasyonlarını savunan ve kendisinin de bu FETÖ/PDY içinde yer aldığını gösterir, 'Hizmetteki abilerin çoğunun variyeti bu kadar bile değil. Biz miyiz rantçı' şeklindeki ve #HiçDurmadanHizmeteDevam aldırmadan, Ebu Akil'ce,...Ömer gibi.' paylaşımlarına ilişkin sanık hakkındaki açık kaynak araştırması ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; sanığın fiillerinin terör örgütü üyeliğini çağrıştırır süreklilik, çeşitlilik ve devamlılıkta olduğuna, sanık ile örgüt arasındaki (organik, canlı, etkin, hiyerarşik) bağın, sanığı FETÖ/PDY'den emir ve talimat almaya açık tuttuğuna, sanık Hasan Hüseyin KOŞAR'ın FETÖ/PDY silahlı terör örgütünün üyesi olduğuna ve bu nedenlerle, 5237 [s]ayılı TCK'nın 314/2 maddesi kapsamındaki 'silâhlı terör örgütüne üye olma' suçunun sanık yönünden sübut bulduğuna kanaat getirilmiştir."

15. Başvurucu Mahkeme kararına karşı;

i. Yargıtay kararlarına atıf yaparak terör örgütü üyesi olduğuna dair her türlü şüpheden uzak ve somut delil bulunmadığını, Bank Asyada örgüte destek olma amacıyla işlem yapmadığını, Istranca Derneğinin kâğıt üzerinde bir dernek olup herhangi bir faaliyetinin bulunmadığını ve bu Derneğin örgütle iltisaklı olmak gibi bir nedenle kapatılmadığını, Derneğin faaliyetsizlik nedeniyle üyeleri tarafından 28/6/2015 tarihinde kapatıldığını,

ii. Aktif Eğitim-Sen'in yasal olarak faaliyet gösteren bir sendika olduğunu ve özlük haklarını korumak için bu Sendikaya üye olduğunu, kollukta sohbete dair ifadesinin tutanağa yanlış geçirildiğini, bu ifadeyi yargılama sırasında düzelttiği hâlde önceki hatalı beyanının hükme esas alındığını, Zaman gazetesi aboneliği ile Kimse Yok Mu adlı derneğe yaptığı bağışı da

örgütsel amaçla gerçekleştirmediğini savunmuştur.

iii. Anılan dilekçede tanık R.D.nin beyanına ilişkin olarak tanığın fotoğraf teşhisinde kendisini 2009 yılına kadar sohbetlerde gördüğüne dair ifadesini fotoğrafı gösterilen bazı sanıklar yönünden de tekrarladığını hâlbuki bu sanıkların bazılarının Kırklareli'ye 2012 yılında geldiğini, dolayısıyla bu yöndeki ifadenin kendisi de dâhil birçok sanık yönünden tutanağa şablon olarak aktarıldığını söylemiştir.

iv. Tanığın sonradan istinabe yoluyla alınan ifadesinde de kendisi hakkında herhangi bir beyanda bulunmadığını, dolayısıyla tanığın beyanları arasında çelişki olup bu beyanların mahkûmiyete esas alınamayacağını ileri sürerek karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur.

16. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesi (Daire) 18/1/2018 tarihli kararı ile başvurucunun istinaf kanun yoluna başvuru talebini esastan reddetmiştir. Başvurucu, istinaf dilekçesinde ileri sürdüğü hususları tekrar ederek Daire kararına karşı temyiz kanun yoluna başvurmuş, (kapatılan) Yargıtay 16. Ceza Dairesi 17/9/2018 tarihinde Daire kararını onamıştır.

17. Başvurucu, nihai kararı 18/12/2018 tarihinde öğrendikten sonra 26/12/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

18. Komisyon, adli yardım talebinin kabulüne, kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkının, adil yargılanma hakkı kapsamındaki masumiyet karinesi ve silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkeleri ile suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddiaların kabul edilemez olduğuna; adil yargılanma hakkı kapsamında tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Tanık Sorgulama Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

19. Başvurucu, beyanı mahkûmiyete esas alınan tanık R.D.nin huzura getirtilmeyip ifadesinin istinabe yoluyla alınması nedeniyle tanığı sorgulayamadığını belirterek tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

20. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; olağan kanun yollarında dile getirilmediği vurgulanan bu ihlal iddiasının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Diğer yandan tanık R.D.nin ifadesi ile Teşhis Tutanağı'nın belirleyici delil olmadığı, başvurucunun da tanığın ifadesinden haberdar olup bu delile karşı itirazlarını etkili şekilde ileri sürme imkânına sahip olduğu ifade edilmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

21. Başvurucunun iddiaları, adil yargılanma hakkının güvencelerinden biri olan tanık sorgulama hakkı kapsamında incelenmiştir.

22. Bireysel başvuru yolunun ikincil niteliği gereği Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunabilmek için öncelikle olağan kanun yollarının tüketilmesi zorunludur. Başvurucunun bireysel başvuru konusu şikâyetini öncelikle yetkili idari ve yargısal mercilere usulüne uygun olarak iletmesi, bu konuda sahip olduğu bilgi ve delilleri zamanında bu makamlara sunması, bu süreçte dava ve başvurusunu takip etmek için gerekli özeni göstermiş olması gerekir (İsmail Buğra İşlek [1. B.], B. No: 2013/1177, 26/3/2013, § 17).

23. Somut olayda başvurucunun ihlale neden olduğunu ileri sürdüğü iddiayı yargılama sırasında ve olağan kanun yollarına başvuru dilekçelerinde dile getirmediği, böylece başvuru yollarını usulüne uygun tüketmediği anlaşılmaktadır.

24. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Gerekçeli Karar Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

25. Başvurucu; kolluk ifadesine hatalı olarak yazılan ve hükme esas alınan beyanını duruşmada düzelttiği hâlde bu hususun dikkate alınmadığını, tanık beyanlarının gerçeği yansıtmadığını, atılı suçu işlemediğini, üye olduğu Derneğin örgütle irtibatı nedeniyle kapatılmadığını, üyesi olduğu Sendikanın yasal şekilde faaliyet yürüttüğünü, Bank Asyadaki mutat hesap hareketlerine dayanılarak cezalandırıldığını, mahkûmiyet kararında bu konularda yeterli açıklamalara yer verilmediğini belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

26. Bakanlık görüşünde; Mahkemenin dava konusu maddi olay ve olguları, delilleri değerlendirmesi, hukuk kurallarını yorumlaması ve uygulaması, uyuşmazlıkla ilgili vardığı sonucu ve kullandığı takdir yetkisinin sebeplerini makul bir şekilde gerekçelendirdiği vurgulanmıştır. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

27. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının, davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

28. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan merciin, yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciine ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı farklılıklarla birlikte bkz. Mehmet Yavuz [1.B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

29. Somut başvuruda Mahkeme, gerekçeli kararda başvurucunun terör örgütü üyeliği suçundan mahkûmiyetine karar vermiştir. Bu karara göre başvurucu hakkındaki Bank Asya hesap hareketleri başvurucunun FETÖ/PDY liderinin ve yöneticilerinin talimatı doğrultusunda hareket ettiğini, başvurucunun FETÖ/PDY ile irtibatlı olduğu değerlendirilen dernek ve sendikaya üye olma, 2009 yılına kadar örgütün sohbet adı altında yaptığı toplantılara katılma ve sosyal paylaşım sitesinde 17/25 Aralık süreciyle ilgili paylaşımlarda bulunma eylemleri örgütün ideolojisini benimsediğini göstermektedir. Mahkemenin kararın gerekçesinde hükme esas aldığı delillerin ağırlığı hususunda herhangi bir değerlendirmede

bulunmadığı görülmüştür.

30. Anayasa Mahkemesi Gürcan Balık ([2. B.], B. No: 2020/16435, 17/11/2022) kararında başvurucunun Bank Asyadaki mevduatına ilişkin ileri sürdüğü iddiasının karar sonucunu değiştirebilecek nitelikte esaslı bir iddia olduğu hâlde bunun gerekçede karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır (aynı kararda bkz. §§ 68-72). Anayasa Mahkemesi anılan kararda öncelikle ilgili Yargıtay içtihadına atıf yapmak suretiyle bahse konu Bankada parasal bir işlem yapılmasının kategorik olarak örgütsel faaliyet kapsamında değerlendirilmediğini belirtmiştir. Nitekim Yargıtay kararlarında 22/7/2016 tarihinde faaliyet izni kaldırılıncaya kadar faaliyetlerine devam eden ve FETÖ/PDY ile iltisaklı olan Bank Asyada gerçekleştirilen mutat hesap hareketlerinin örgütsel faaliyet kapsamında değerlendirilemeyeceği kabul edilmektedir. Yargıtay önceki tarihli kararlarında mutat işlemlerin dışında kalan, örgüt liderinin talimatı üzerine örgütün amacına hizmet eden ve Bankanın yararına yapılan ödeme ve sair işlemleri suç delili olarak kabul etmiştir (ilgili kararlar için bkz. Gürcan Balık, §§ 39-47). Bununla birlikte Yargıtayın sonraki içtihadında, sanığın örgüte yardım kastıyla, bilerek ve isteyerek bu hesabı açtığını gösteren, kastını ortaya koyan yeterli delil bulunmadığı gerekçesiyle atılı suçtan beraatine karar verilmesi gerekirken mahkûmiyetine karar verilmesini bozma gerekçesi yaptığı anlaşılmaktadır (Ruhi Erginer ve diğerleri [2. B.], B. No: 2023/24807, 15/4/2025, §§ 14-16).

31. Başvurucu hakkında verilen mahkûmiyet kararına dayanak olarak değerlendirilen deliller, bu delillere ilişkin anayasal güvenceler yönünden Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay içtihadı yönünden ele alınacak olursa öncelikle Yargıtay örgütün profesyonel eylemlerinin kamuoyunca bilinir hâle geldiği süreçten önce icra edilen yapılanmanın evlerinde kalmak ve sohbetlere katılmak gibi faaliyetlerin nitelik, içerik ve mahiyeti itibarıyla silahlı terör örgütünün amacına hizmet ettiğinin -somut delil ve olgularla ortaya konulmadıkça- örgütsel faaliyet kapsamında kabul edilemeyeceğine karar vermiştir (birçok karar arasından bkz. Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 21/10/2024 tarihli ve E.2022/7057, K.2024/11904 sayılı; 21/10/2024 tarihli ve E.2022/5877, K.2024/11981 sayılı; 6/2/2024 tarihli ve E.2023/24146, K.2024/1337 sayılı kararları; (kapatılan) Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 30/10/2018 tarihli ve E.2017/3689, K.2018/3718 sayılı kararı). Anayasa Mahkemesi, sohbetlere katılma eyleminin başvurucunun örgüte üye olma suçundan cezalandırılmasında delil olarak kullanılabilmesi için başvurucunun katıldığı sohbetlerin örgütsel özellik taşıdığının belirlenmesini beklemektedir (Hasan Sarıcı [GK], B. No: 2018/37695, 9/10/2024, § 37; ayrıca örgütsel alanda kalan sohbet toplantılarının özelliklerine ilişkin olarak bkz. Bilal Celalettin Şaşmaz [1. B.], B. No: 2019/20791, 18/10/2022, § 20). Yargıtay kararlarında, kritik olduğu belirtilen tarihlerden sonra devam etmeyen, gizlilik ve himmet vermek/toplamak gibi örgütsel özellik taşıdığı da belirlenemeyen dinî sohbetlere katılmaktan ibaret eylemlere istinaden mahkûmiyet kararı verilmesinin mümkün olmadığı belirtilmiştir [birçok karar arasından bkz. (kapatılan) Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 10/2/2021 tarihli ve E.2019/10348, K.2021/972; 10/5/2018 tarihli ve E.2017/4179, K.2018/1541; Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 18/01/2023 tarihli ve E.2022/39058, K.2023/114; 6/2/2024 tarihli ve E.2023/1356, K.2024/1494 sayılı kararları].

32. Ayrıca Yargıtay uygulamasına göre kişilerin örgüte bağlı dernek ve sendika üyesi olma şeklindeki eylemlerinin sempati ve iltisak boyutunu aşan, örgüte yardım etme kastıyla hareket edildiğini ispat eden faaliyetler kapsamında değerlendirilmediği ve bu nedenle atılı suçun delili olarak kabul edilemeyeceğinin belirtildiği de anlaşılmıştır (Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 30/6/2022 tarihli ve E.2021/13507, K.2022/4206 sayılı; 29/9/2022 tarihli ve

E.2021/21414, K.2022/5210 sayılı kararları; ayrıca bkz. Hakan Darıcı ve diğerleri [1. B.], B. No: 2021/34045, 20/7/2023, §§ 17-19). Yargıtay ve Anayasa Mahkemesi kararlarına göre başvuruculların konumları ve kişisel özellikleri nazara alınarak FETÖ/PDY ile irtibatlı olduğu kabul edilen dernek ve sendikaya üye olma eylemlerinin anayasal örgütlenme özgürlüğü dışında ve örgütsel faaliyet veya örgüte yardım kastıyla hareket edilip edilmediğini ortaya koyan değerlendirmelerin yapılması gerekmektedir (Ruhi Erginer ve diğerleri, § 25; Cemile Doğan ve diğerleri [1. B.], B. No: 2022/20577, 19/11/2024, § 18; ayrıca Yahya Turgut [GK], B. No: 2021/43694, 9/10/2024, § 56). Diğer yandan Yargıtay, sanığın örgüt lehine sosyal medya paylaşımlarında bulunmasının ([kapatılan] Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 4/2/2020 tarihli ve E.2019/3727, K.2020/717 sayılı kararı) örgüt üyesi olduğunu ispat etmeye yeterli örgütsel faaliyetler kapsamında değerlendirilemeyeceğine karar vermiştir. Buna göre başvurucunun Bank Asya hesap hareketliliğine ilişkin delilin mahkûmiyet kararına götüren tek olmasa da belirleyici nitelikte delil olduğunun kabul edilmesi gerekir.

33. Başvurucu; aşamalardaki savunmalarında hesap hareketlerinin, hırsızlık yapılması endişesi nedeniyle parasını bankada tutmasından kaynaklandığını, anılan Bankadan kredi de çekmediğini, bu durumun sicil kayıtlarından ya da bu konularda sundukları delillerden de anlaşılabileceğini beyan etmiştir. Dernek ve sendika üyeliği açısından ise örgüte yardım amacıyla hareket etmediğini savunmuştur.

34. Gerekçeli kararda 2014 yılı ve sonrasında gerçekleşen bir kısım hesap hareketine değinilmiş ancak başvurucunun Bank Asyadaki hesabının hangi tarihte açıldığına, bu hesaba ilişkin bankacılık işlemlerinin FETÖ/PDY liderinin ve yöneticilerinin Bank Asyaya destek olunması şeklindeki talimatı öncesindeki niteliği ve hacmine, bu talimattan sonra anılan hesabın ne şekilde kullanıldığına, aktif kullanım olarak kabul edilen işlemlerin hacminin ne olduğuna dair herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Diğer bir ifadeyle söz konusu bankacılık işlemlerinin neden mutat olarak kabul edilemeyeceğine ilişkin yeterli bir değerlendirmeye yer verilmemiştir. Dolayısıyla başvurucunun örgüt liderinin ve yöneticilerinin Bank Asyaya destek olunması şeklindeki talimatı sonrasındaki bankacılık işlemlerinin bu talimattan önceki dönemle uyumlu olmadığı veya olağan dışı bir hesap hareketliliği niteliğinde olduğu ortaya konulmamıştır. Dahası başvurucunun Bank Asya nezdindeki 2014 yılı öncesi de dâhil olmak üzere hesap açılış bilgileri, aylık bakiye gelişimi ve tüm hesap hareketlerine ilişkin olarak alanında uzman bilirkişi marifeti ile bir inceleme de yaptırılmamıştır.

35. Mahkeme kararında, Bank Asya hareketleri itibarıyla sanıklar hakkında beraat kararı verilmesi gerektiğinden bahisle mahkûmiyet kararlarının bozulduğu Yargıtay kararlarındaki tespitlerin irdelenmediği, böylece başvurucunun konumu ve kişisel özellikleri nazara alınarak FETÖ/PDY ile irtibatlı olduğu kabul edilen dernek ve sendikaya üye olma eyleminin sempati ve iltisak boyutunu aşan ve örgüte yardım etme kastıyla hareket edilip edilmediğini ortaya koyan değerlendirmelerin yapılmadığı görülmüştür. Mahkûmiyet gerekçesinde örgüt liderinin talimatı üzerine mevduat hesabında artışa gidildiği veya mutat hesap hareketleri dışında bir işlemle bankaya likidite sağlandığı soyut ve genel ifadelerle dile getirilmiştir (bkz. § 14). Diğer yandan başvurucunun tanık R.D.nin dile getirdiği ve başvurucunun katıldığını iddia ettiği sohbet adı altındaki toplantıların 17/25 Aralık sürecinden önceki tarihlere ilişkin olduğuna dair savunması da karşılanmamıştır (bkz. §§ 13, 14). Dolayısıyla başvurucunun suç işlemek amacıyla kurulmuş örgütün amacını gerçekleştirmesine katkı sağlamak için hareket etmediğine, söz konusu işlemlerin rutin bankacılık işlemleri olduğuna, ayrıca tanık R.D.nin ifadelerinin 17/25 Aralık sürecinden öncesine tekabül ettiğine ilişkin kararın sonucunu değiştirebilecek nitelikteki iddialarının gerekçede

karşılanmadığı anlaşılmıştır.

36. Açıklanan gerekçelerle Anayasa’nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

37. Başvurucu, ihlalin tespiti ve yeniden yargılama yapılması talebinde bulunmuştur.

38. Başvuruda, tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

39. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Kırklareli 1. Ağır Ceza Mahkemesine (E.2017/11, K.2017/187) GÖNDERİLMESİNE,

D. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 11/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

NUR GÖZÜKÜÇÜK

B. No: 2020/40204 | Karar tarihi: 11.02.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2020/40204

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

NUR GÖZÜKÜÇÜK BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2020/40204)

Karar Tarihi: 11/2/2026

R.G. Tarih ve Sayı: 17/7/2026 - 33312

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : Şermin BİRTANE

Başvurucu : Nur GÖZÜKÜÇÜK

Vekili : Av. Ahmet AKGÜL

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, yeminli mali müşavir hakkında uygulanan mesleki kısıtlamanın kaldırılması istemiyle açılan davanın incelenmeksizin reddi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 30/12/2020 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla erişilen belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucu, Hazine ve Maliye Bakanlığı (davalı idare) tarafından hiçbir bildirimde

bulunulmadan hakkında tedbir-kısıtlama (koda alma) şeklinde uygulama yapıldığını, temsil ettiği mükelleflerinden bazılarının sözleşmelerini iptal etmeleri üzerine hakkında kısıtlama olduğunu öğrendiğini belirterek Hazine ve Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığına (Başkanlık) tedbirin kaldırılması ve doğan zararların giderilmesi amacıyla yazılı başvuru yapmıştır. Yapılan başvuruya herhangi bir yanıt verilmemiş ve başvuru zımnen reddedilmiştir. Başvurucu, zımnen redde ilişkin işlemin iptali ile maddi ve manevi tazminat ödenmesi talebiyle Ankara 17. İdare Mahkemesinde dava açmıştır.

6. Dava dilekçesinde başvurucu; meslek mensupları hakkında mevzuatta yer almayan herhangi bir yetkinin kullanılmasının ve kısıtlama uygulanmasının kanunilik ilkesinden yoksun olduğunu, kısıtlama işlemi sonucunda, sözleşme karşılığında yaptığı işlemlerin (tasdik, teyit ve bilgi yazıları) askıya alındığını, geciktirildiğini ve söz konusu tedbir nedeniyle sözleşme yaptığı mükelleflerin vergi iade tutarlarını alamadığını, bunun sonucunda yaptıkları sözleşmeleri iptal etme ve başka bir yeminli mali müşavirle çalışma yolunu seçtiklerini, müşteri çevresinin giderek azaldığını, bundan dolayı mesleki ve sosyal çevresinde sakıncalı ve kuşkulu bir meslek mensubu durumuna düştüğünü belirtmiştir.

7. Ankara 17. İdare Mahkemesince 22/11/2019 tarihinde davanın incelenmeksizin reddine karar verilmiştir. Kararda, davalı idare tarafından vergi kaybına sebep olduğu değerlendirilen, daha evvel disipline sevki bulunan veya durumları riskli görülen yeminli mali müşavirlerin listesinin oluşturulduğu, tüm vergi dairesi başkanlıkları ve defterdarlıklara gönderilen 13/7/2017 tarihli yazı ile bu müşavirlerin düzenlediği tüm tasdik raporlarının Başkanlığa gönderilmesi ve verilecek talimata göre işlem yapılmasının bildirildiği, başvurucunun da söz konusu listede yer aldığı belirtilmiştir. Dava konusu edilen işlemin Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından tüm vergi dairesi başkanlıkları ve defterdarlıklara gönderilen bir iç yazışma olduğu, davacının mesleki faaliyetine yönelik bir ceza veyahut müeyyide içermediği, görev ve yetkilerine kısıtlama getirilmediği açıklanmıştır. Bu sebeple söz konusu işlemin kesin ve yürütülebilir bir işlem olmadığı ve tek başına hukuki sonuçlar doğurmadığı, dolayısıyla idari davaya konu olmasının mümkün olmadığı ifade edilmiştir.

8. Başvurucu istinaf kanun yoluna başvurmuştur. İstinaf dilekçesinde başvurucu; işlemin sadece bir iç işlem olmadığını, hakkında hukuki sonuç doğuran ve menfaatini doğrudan ihlal eden kesin ve yürütülebilir bir işlem olduğunu, sözleşme yaptığı mükellefe ait katma değer vergisi iade talebi hakkında vergi müdürlüğünce isminin kısıtlı yeminli mali müşavirler listesinde yer aldığı gerekçesiyle işlem yapılmadığını belirtmiştir. Bu hususla ilgili olarak Diyarbakır Gökalp Vergi Müdürlüğünün 3/1/2020 tarihli yazısını sunmuştur.

9. Ankara Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesi 28/10/2020 tarihli kararla istinaf istemini reddetmiş ve kararı onamıştır.

10. Başvurucu, nihai kararı 5/12/2020 tarihinde öğrendikten sonra 30/12/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

11. Öte yandan başvurucu, Diyarbakır Gökalp Vergi Müdürlüğünün 3/1/2020 tarihli yazısında kısıtlı YMM listesinde isminin yer aldığı şeklindeki işlemin iptali için Ankara 6. İdare Mahkemesinde dava açmıştır. Mahkeme 22/2/2022 tarihinde dava konusu idari işlemin başvurucunun hak ve menfaatlerini etkileyecek sonuçlar doğuracağını, idari davaya konu olacak nitelikte kesin ve yürütülmesi zorunlu işlem olduğunu belirtmiştir. Ayrıca davacının tasdik yetkisini kötüye kullandığının tespit edilmesi durumunda 1/6/1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu'nda

belirtilen disiplin cezalarının uygulanmasının mümkün olduğu, mevzuatta yeminli mali müşavirlerin kısıtlı yeminli mali müşavirler listesine alınması şeklinde bir düzenleme bulunmadığı, dolayısıyla dava konusu işlemin hukuka uygun bulunmadığı gerekçesiyle işlemin iptaline karar vermiştir. Davalı idare tarafından söz konusu karara karşı yapılan istinaf kanun yolu başvurusu, Ankara Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesinin 9/11/2022 tarihli kararıyla kesin olarak reddedilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. İlgili Mevzuat

12. İlgili mevzuat için bkz. Meltem Yürekli [2. B.], B. No: 2019/10203, 29/3/2023, § 16.

B. Danıştay İçtihadı

13. Danıştay İkinci Dairesinin 7/3/2019 tarihli ve E.2018/3320, K.2019/1063 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

“Bu hükümden anlaşılacağı üzere, bir idari işlemin iptal davasına konu edilebilmesi için kesin ve yürütülmesi zorunlu bir işlem olması gerekmektedir. Kesin ve yürütülmesi zorunlu işlem; hukuk düzeninde sonuç doğuran, başka bir makamın onayına ihtiyaç göstermeyen ve ilgilinin hukukunda değişiklikler meydana getiren işlemdir.

Hazırlık işlemleri ise; idarelerin, kesin ve icrai işlemleri tesis etmeden önce yaptıkları ön çalışmalar olup, bireyler üzerinde herhangi bir hukuksal etki yaratmayan, hazırlayıcı işlem niteliğini taşıyan ve tek başına dava konusu edilemeyecek işlemlerdir.

Uyuşmazlık konusu bireysel işlemler incelendiğinde; turne çalışması sırasında, yüksek miktarda avans çekme ve çekilen avans tutarlarını zamanında mahsup etmeme eylemi nedeniyle hakkında tahkikat yapılması zorunluluğu doğan davacı hakkında inceleme yapmak üzere başmüfettişlerin görevlendirilmesi, bu başmüfettişlere görevlerini bildiren işlemler, davacı hakkında disiplin soruşturması yapılabilmesi için verilen izin ve başmüfettişler tarafından hazırlanan raporlar, idarece tesis edilecek nihai işlemler için bir ön çalışma niteliği taşıyan hazırlık işlemleri olup, tek başına dava konusu edilemeyecekleri gibi, bu işlemlerin hukuka aykırı olduğu iddiası da sadece hazırlık işlemlerinin sonucunda tesis edilecek esas işleme karşı açılacak davada ileri sürülebilir.

Bu durumda, bu haliyle kesin ve yürütülebilir niteliği bulunmayan işlemlerin iptali istemiyle açılan davanın esasının incelenme olanağı bulunmamaktadır.”

14. Danıştay Beşinci Dairesinin 6/12/2016 tarihli ve E.2016/19739, K.2016/8692 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

“İcrai işlem, kamu kudretinin üçüncü kişiler üzerinde ayrıca başka işlemin varlığına gerek olmaksızın, doğrudan doğruya çeşitli hukuki sonuçlar doğurmak suretiyle etkisini gösterdiği işlemler olarak tanımlanmaktadır. İcrailik kavramından farklı bir anlam taşıyan kesinlik ise, işlemin uygulanmaya hazır, tamam bir işlem olduğunu ifade etmektedir. Dolayısıyla bir işlemin idari davaya konu olabilmesi için hukuksal sonuç doğuran bir işlem niteliğinde bulunması, bir diğer ifadeyle hukuk düzeninde değişiklik meydana getirmesi zorunludur.

İdari davaya konu olması bakımından idari işlemde aranılan özellikleri taşımayan hazırlıkniteliğindekiçalışmaların,idareniniç yapısıve işleyişiyleilgili işlemlerin, tavsiye,mütalaa,teklif, düşünce gibi bilgi verici veya hazırlığa esas işlemlerin ve üçüncü kişilerin hukukunu henüz etkilemeyen işlemlerin davakonusuolamayacağıaçıktır.

...

Olayda; davacı hakkında soruşturma açılması, bu soruşturmayla ilgili olarak muhakkik atanması işlemleri birer hazırlık işlemi olup, davacının hukukunu etkileyen kesin ve yürütülmesi zorunlu işlem niteliği bulunmamaktadır.”

V. İNCELEME VE GEREKÇE

15. Anayasa Mahkemesinin 11/2/2026 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

16. Başvurucu; hakkında getirilen mesleki kısıtlama nedeniyle iş kaybı yaşadığını, bu kısıtlamanın yasal dayanağı bulunmadığını, işlemin icrai olduğuna ilişkin kanıtlar sunduğu hâlde bunların dikkate alınmadığını belirterek adil yargılanma hakkının ve etkili başvuru hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

17. Anayasa’nın 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.”

18. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvuru adil yargılanma hakkı kapsamında yer alan mahkemeye erişim hakkı bakımından incelenmiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

19. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Müdahalenin Varlığı ve Hakkın Kapsamı

20. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında herkesin yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddiada bulunma ve savunma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla mahkemeye erişim hakkı, Anayasa’nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün bir unsurudur. Diğer yandan Anayasa'nın 36. maddesine "adil yargılanma" ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerce de güvence altına alınan adil yargılanma hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni (Sözleşme) yorumlayan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının mahkemeye erişim hakkını içerdiğini belirtmektedir (Özbakım Özel Sağlık Hiz. İnş. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti. [2. B.], B. No: 2014/13156, 20/4/2017, § 34).

21. Mahkemeye erişim hakkı bir uyuşmazlığı mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyuşmazlığın etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına gelmektedir (Özkan Şen [2. B.], B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52).

22. Bireysel başvuruya konu olayda başvurucuya mesleki kısıtlama uygulanmasına dair işlemin iptali istemiyle açılan dava, işlemin kesin ve yürütülebilir olmadığı gerekçesiyle

reddedilmiştir. Davanın esasının incelenmemesi nedeniyle başvurucunun mahkemeye erişim hakkına yönelik bir müdahalede bulunulduğu açıktır.

b. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

23. Anayasa'nın 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

24. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşulları yerine getirmediği müddetçe Anayasa'nın 36. maddesinin ihlalini teşkil edecektir.

25. Bu sebeple müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanun tarafından öngörülme, haklı bir sebebe dayanma, ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir.

(1) Kanunilik

26. İdare Mahkemesi, başvurucunun açtığı davayı 2577 sayılı Kanun'un 15. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendi uyarınca reddetmiştir. Dolayısıyla müdahalenin kanuni dayanağının bulunduğu görülmektedir.

(2) Meşru Amaç

27. İdari işlemin kesinlik niteliği bulunmadığı gerekçesiyle iptal davasının incelenmeksizin reddedilmesinin usul ekonomisi ile iyi adalet ve kamu yönetimi ilkeleri gözetilerek kamu yararının gerçekleştirilmesine yönelik meşru bir amaca dayandığı sonucuna ulaşılmıştır (benzer yönde değerlendirme içeren karar için bkz. Muhammed Mustafa Balaban [1.B.], B. No: 2018/9314, 14/9/2022, § 67) .

(3) Ölçülülük

28. Ölçülülük ilkesi; elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, gereklilik ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, orantılılık ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2016/13, K.2016/127, 22/6/2016, § 18; Mehmet Akdoğan ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 38).

29. Anayasa Mahkemesi, bireysel başvuru kapsamında yaptığı değerlendirmelerde kişinin mahkemeye başvurmasını engelleyen veya mahkeme kararını anlamsız hâle getiren, bir başka anlatımla mahkeme kararını önemli ölçüde etkisizleştiren sınırlamaların mahkemeye erişim hakkını ihlal edebileceğini ifade etmiştir (Özkan Şen, § 52).

30. 3568 sayılı Kanun'un 12. maddesinin dördüncü fıkrasında yeminli mali müşavirlerin, yaptıkları tasdikin doğruluğundan sorumlu oldukları, doğru olmaması hâlinde -tasdikin kapsamı ile sınırlı olmak üzere- ziyaa uğratılan vergilerden ve kesilecek cezalardan mükellefle birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu oldukları düzenlenmiştir. Bunun yanı sıra anılan Kanun'un 48. maddesinde yeminli mali müşavirler hakkında, muhasebe ve müşavirlik hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesi maksadı ile durumun niteliğine ve ağırlık

derecesine göre uyarma, kınama, mesleki faaliyetten alıkoyma, ''yeminli'' sıfatını kaldırma, meslekten çıkarma şeklinde disiplin cezaları düzenlenmiştir. Ayrıca Kanun'un 47. maddesinde yeminli mali müşavirlik meslek mensuplarının görevleri sırasında veya görevleri sebebiyle işledikleri suçlardan dolayı fiillerinin niteliğine göre 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun kamu görevlilerine ait hükümleri uyarınca cezalandırılacakları belirtilmiş, 49. maddesinde ise fiillerinin ağırlığına göre çeşitli para ve hapis cezaları öngörülmüştür.

31. Başvuruya konu yargılamada İdare Mahkemesi kararında dava konusu işlemin tedbir mahiyetinde bir iç işlem olduğu, bu sebeple söz konusu işlemin kesin ve yürütülebilir olmadığı ve tek başına hukuki sonuçlar doğurmadığı, dolayısıyla idari davaya konu olmasının mümkün olmadığı gerekçesine yer verilmiştir.

32. Somut olayda yargılama dosyasına sunulan bilgi ve belgeler ile Ankara 17. İdare Mahkemesinin kararında yer alan değerlendirmeler dikkate alındığında başvurucunun Gelir İdaresi Başkanlığı kayıtlarında kısıtlı yeminli mali müşavirler listesine alındığı, söz konusu kısıtlamanın da başvurucunun düzenlediği tüm tasdik raporlarının Başkanlığa gönderilmesini ve Başkanlık talimatına göre işlem yapılmasını içerdiği anlaşılmıştır. Başvurucunun istinaf dilekçesi ve ekindeki Diyarbakır Gökalp Vergi Müdürlüğünün 3/1/2020 tarihli yazısında ve dayanağı olan Gelir İdaresi Başkanlığının 13/7/2017 tarihli yazısında, başvurucunun düzenlediği tüm tasdik raporlarının işleme konulmadan önce konunun detaylı bir yazı ile Başkanlığa gönderilmesi, alınacak talimata göre raporların işleme konulması, başvurucunun tam tasdik sözleşmesi düzenlediği mükellefler hakkında diğer yeminli mali müşavirlere verdiği teyit ve bilgi yazılarına itibar edilmemesinin bildirildiği görülmüştür. Başvurucunun söz konusu yazıları istinaf dilekçesine eklemek suretiyle dava konusu işlemin hak ve menfaatlerini etkilediğini, mesleki yönden kısıtlandığını, bunun müşteri çevresi ve yürüttüğü mesleği kapsamında olumsuz etkileri olduğunu yargı mercileri önünde açıkladığı ancak söz konusu iddialarına yargı kararlarında cevap verilmediği açıktır.

33. Bunun yanı sıra 3568 sayılı Kanun ve ilgili mevzuatta yeminli mali müşavirlerin sorumlulukları ve haklarında uygulanacak yaptırımlar düzenlenmesine rağmen idarenin kısıtlı yeminli mali müşavirler listesine alınması şeklindeki uygulamasının kanuni dayanaklarının ortaya konulmadığı, idarenin bu işlem bakımından yetkili olup olmadığının yargı kararlarında tartışılmadığı anlaşılmıştır.

34. Bu durumda somut olayda iptali istenen idari işlemin kesinlik niteliği taşıyıp taşımadığının, dolayısıyla davaya konu edilebilirliğinin değerlendirilmesiyle ve 2577 sayılı Kanun'da düzenlenen usul kurallarının uygulanmasıyla ilgili olarak mahkemenin yorumunun başvurucunun hukuksal durumunu etkileyen idari işlemden doğan uyuşmazlığı mahkeme önüne taşımasını engellediği, bu durumun başvurucuya ağır bir külfet yüklediği değerlendirilmiştir. Bu sebeple başvurucunun mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalenin ölçüsüz olduğu sonucuna varılmıştır.

35. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

36. Başvurucunun mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden diğer ihlal iddiaları hakkında ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

37. Başvurucu, ihlalin tespiti ve yeniden yargılama yapılması talebinde bulunmuştur.

38. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

39. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa’nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 17. İdare Mahkemesine (E.2019/47, K.2019/2298) GÖNDERİLMESİNE,

E. 446,90 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.446,90 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 11/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ADEM GÜL

B. No: 2021/16755 | Karar tarihi: 11.02.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/16755

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ADEM GÜL BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/16755)

Karar Tarihi: 11/2/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : Volkan SEVTEKİN

Başvurucu : Adem GÜL

Vekili : Av. Celal SÖYLEMEZ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, yargı kararının uygulanmaması nedeniyle kararın icrası hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

A. Uyuşmazlığın Arka Planı

2. 25/8/2011 tarihli ve 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye (652 sayılı KHK) 1/12/2016 tarihli ve 6764 sayılı Kanun'un 13. maddesi ile "Personele ilişkin geçiş hükümleri" başlıklı geçici 12. madde eklenmiştir. Anılan maddenin ilgili kısmı şu şekildedir:

"...

(2) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde; 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Bakanlığa ait bölümünde yer alan Bakanlık Maarif Müfettişi unvanlı toplam serbest kadro adedini geçmemek üzere, Maarif Müfettişi, Eğitim Müfettişi, Millî Eğitim Denetçisi ve İl Eğitim Denetmeni unvanlarını ihraz etmiş olup halen Bakanlık teşkilatında görevli olanlar ile Bakanlık teşkilatında şube müdürü ve üstü kadrolarda fiilen çalışanlar ve millî eğitim uzmanı ile millî eğitim uzman yardımcılarından

yönetmelikte belirlenen yabancı dil ve tez şartını karşılayanlar arasından yapılacak mülakâtta başarılı olanlar, 9/3/2016 tarihli ve 6682 sayılı 2016 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile belirlenen atama sayı sınırlarına tabi tutulmaksızın Bakan Onayı ile Bakanlık Maarif Müfettişi olarak atanabilir. Bakanlık teşkilatında halen şube müdürü ve üstü kadrolarda çalışanlar ile millî eğitim uzmanı ve millî eğitim uzman yardımcıları arasından yapılacak atamaların sayısı, ihdas edilen Bakanlık Maarif Müfettişi kadro sayısının yüzde beşini geçemez. Bu fıkra uyarınca yapılacak mülakât, adayın;

a) Bir konuyu kavrayıp özetleme, ifade yeteneği ve muhakeme gücünün,

b) Temsil kabiliyeti, davranış ve tepkilerinin mesleğe uygunluğu, liyakati ile genel ve fiziki görünümünün,

c) Özgüveni, ikna kabiliyeti ve inandırıcılığının,

ç) Genel yetenek ve genel kültürünün,

d) Çağdaş, bilimsel ve teknolojik gelişmelere açıklığının,

puan vermek suretiyle değerlendirilmesi yöntemidir. mülakât komisyonu başkan ve üyeleri tarafından verilen puanlar ayrı ayrı tutanağa geçirilir. mülakât komisyonunun oluşturulması ile komisyonun çalışma usul ve esasları Bakanlıkça belirlenir."

3. Kanun'un verdiği yetkiye istinaden şube müdürü ve üstü kadrolarda asaleten ve fiilen çalışanlar için Millî Eğitim Bakanlığı makamı onayı ile 2016 ve 2017 yılları için ayrı ayrı Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı Maarif Müfettişi Yazılı Sınav, Mülakât ve Atama Kılavuzu yayımlanmıştır.

B. 2016 ve 2017 Yıllarına Ait Kılavuzların İptaline İlişkin Dava Süreçleri

4. Tüm Eğitimciler ve Eğitim Müfettişleri Sendikası (Sendika) tarafından 2016 yılı Kılavuzu'nun iptali ve yürütmenin durdurulması talepleriyle Danıştay İkinci Dairesinde (İkinci Daire) dava açılmıştır. Bu kapsamda yürütülen yargılamada öncelikle yürütmenin durdurulması isteminin kısmen kabulüne ilişkin olarak İkinci Dairenin 20/6/2017 tarihli kararına itirazda bulunulması üzerine Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun (İDDK) 9/10/2017 tarihli kararı ile kılavuzun tamamı için yürütmenin durdurulması yönünde karar verilmiştir. Esasa ilişkin olarak ise İkinci Daire, 27/6/2018 tarihli karar ile kılavuzun sadece bir kısım maddesi yönünden iptal kararı vermiş; geri kalan kısmı için davanın reddine hükmetmiştir. Kararın gerekçesinde; kılavuzun "Mülakâta Başvuruya Engel Durumlar" başlıklı V. maddesinin 1. fıkrası ile 4 No.lu ekinin 1. sırasında (Başmüfettiş Adedi) getirilen düzenlemelerin 652 sayılı KHK ve geçici 12. maddesinde yer almadığını, dolayısıyla bu durumun üst düzeydeki hukuk normunda yer almayan bir konunun alt düzeydeki bir hukuksal norm ile genişletilmesi anlamını taşıdığını ve hukuka uygun olmadığını belirtmiştir. Kararın temyiz edilmesi üzerine İDDK tarafından yapılan incelemede, 13/12/2018 tarihli karar ile davanın redde ilişkin kısımları yönünden bozmaya hükmedilmiştir. Kararın gerekçesinde; iptaline karar verilen hükümler için ortaya konulan gerekçenin kılavuzun tamamını hukuka aykırı hâle getirir nitelikte olduğu, davalı Millî Eğitim Bakanlığınca kılavuzun Kanun'da verilen yetkinin kapsamına uygun olarak yeniden düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Bunun üzerine İkinci Daire 10/3/2020 tarihli kararıyla bozmaya uymak suretiyle kılavuzun tamamının iptaline hükmetmiş ve karar İDDK incelemesinden geçerek 5/7/2021 tarihinde kesinleşmiştir.

5. 2017 yılı kılavuzuna karşı ise 25/11/2017 tarihli mülakatta 75 puan aldığı hâlde başarısız

sayılan M.T. tarafından iptal davası açılmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı savunmasında, kılavuzun 20/8/2017 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği'ne (Teftiş Kurulu Yönetmeliği) istinaden çıkarıldığını ileri sürmüştür. İkinci Daire tarafından yapılan inceleme neticesinde 25/6/2024 tarihli karar ile yukarıdaki karara benzer bir gerekçe ortaya konularak davanın kabulüne ve kılavuzun tamamının iptaline hükmedilmiştir. Kararın gerekçesinde; dava konusu kılavuzun 652 sayılı KHK'nın geçici 12. maddesine istinaden çıkarıldığı, anılan maddede mülakat komisyonunun oluşturulması ile komisyonun çalışma usul ve esaslarının Millî Eğitim Bakanlığınca belirleneceği hususunun hüküm altına alındığı, bunun dışında kalan konuların ise kılavuzla düzenlenmesinin olanaklı olmadığı ancak yönetmelik ile düzenlenebileceği belirtilmiştir. Karar İDDK incelemesinden geçerek 26/3/2025 tarihinde kesinleşmiştir.

C. Başvuruya Konu Dava Süreci

6. Başvurucu, Millî Eğitim Bakanlığı nezdinde şube müdürü olarak görev yapmakta iken 652 sayılı KHK ile getirilen düzenlemeye istinaden Millî Eğitim Bakanlığı maarif müfettişliği için 11/11/2017 tarihinde yapılan yazılı sınava katılmış; yazılı sınavda başarılı olması üzerine 25/11/2017 tarihli mülakata çağrılmıştır. Anılan mülakattan 71,67 puan alarak 52. sırada yer alan başvurucuya atanmaya hak kazanamadığı bildirilmiştir.

7. Başvurucu, başarısız sayılma işlemine karşı Ankara 8. İdare Mahkemesi (8. İdare Mahkemesi) nezdinde iptal davası açmıştır. Mahkeme; başvurucunun talebini, 2016 yılı Kılavuzu'na istinaden düzenlenen mülakatın iptal edilmesi şeklinde özetlemiştir. Mahkeme; değerlendirmesinde, mülakatın dayanağını oluşturan 2017 yılı kılavuzunun (şube müdürü ve üstü kadrolarda asaleten ve fiilen çalışanlar için) 12/10/2017 tarihli makam onayına istinaden geçici 12. maddeye dayanılarak çıkarıldığını, geçici 12. maddeye göre sadece mülakat komisyonunun oluşturulması ile komisyonun çalışma usul ve esaslarının Millî Eğitim Bakanlığınca belirleneceğini, bunun dışında kalan konuların ise yönetmelik ile düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir. Diğer yandan 2016 yılı kılavuzunun tamamının iptali talebiyle açılan davada İDDK tarafından 9/10/2017 tarihinde yürütmenin durdurulması kararı verildiğini ifade eden Mahkeme; 2017 yılı kılavuzunun da bir bütün olarak incelenmesi neticesinde, dayanağı Kanun hükmüyle yetki verilmeyen ve ancak yönetmelik ile düzenlenmesi mümkün olan bazı kuralları bünyesinde yer vererek kapsamını aştığı, dolayısıyla bu kılavuza dayanılarak yapılan mülakatın hukuka uygun olmadığı sonucuna vararak 22/3/2019 tarihli kararı ile başarısız sayılma işleminin iptaline hükmetmiştir. Karar, istinaf incelemesinden geçerek 24/10/2019 tarihinde kesinleşmiştir.

8. Mahkeme kararının yerine getirilmesi amacıyla 8/6/2018 tarihli Millî Eğitim Bakanlığı oluru ile 12/9/2019 tarihinde tekrar mülakat yapılmış ve 67,67 puan ile başvurucunun başarısız sayılması yönünde işlem tesis edilmiştir. Başvurucu, mülakatın dayanağı kılavuz hükümlerinin yargı kararlarıyla tamamen iptal edilmesine rağmen yok hükmündeki kılavuza göre yapılan mülakat uygulamasının hukuka aykırı olduğunu ileri sürerek bu sefer de Ankara 18. İdare Mahkemesi (18. İdare Mahkemesi) nezdinde iptal davası açmıştır. Başvurucu, davalı Millî Eğitim Bakanlığının mahkeme kararı gereği Yönetmelik çıkartarak bu düzenlemeye istinaden mülakatı yapması gerektiği hâlde hukuka aykırı olduğu sabit olan kılavuza istinaden mülakat yaptığını iddia etmiştir. Davalı Millî Eğitim Bakanlığı ise 652 sayılı KHK'ya dayanılarak hazırlanan Teftiş Kurulu Yönetmeliği'nin yürürlüğe girdiğini, bu Yönetmelik'e istinaden söz konusu 2017 yılı kılavuzunun hazırlanarak uygulamaya konulduğunu ve Millî Eğitim Bakanlığı oluru ile mülakatın düzenlendiğini iddia etmiştir.

9. 18. İdare Mahkemesince yapılan değerlendirme neticesinde, 4/6/2020 tarihli karar ile dava konusu işlemin iptaline hükmedilmiştir. Kararın gerekçesinde; başvurucunun 2016 yılı kılavuzu uyarınca 25/11/2017 tarihinde yapılan mülakattan 71,67 puan alarak başarısız sayılma işleminin mahkeme kararı ile iptal edildiği, kararın icrası amacıyla yeniden mülakat düzenlendiği ancak bu mülakattan da 67,67 puan alarak başarısız sayıldığı belirtilmiştir. 2016 yılı kılavuzuna dair yargılama sürecine ve İDDK'nın 13/12/2018 tarihli bozma kararına değinen 18. İdare Mahkemesince başvurucunun İDDK kararı gereği Millî Eğitim Bakanlığınca yeniden yapılacak düzenlemeler uyarınca organize edilen mülakata çağrılması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca 8. İdare Mahkemesinin 22/3/2019 tarihli kararının gerekçesi dikkate alınmadan, davaya konu mülakatın hukuken yürürlükte bulunmayan kılavuz ve eki değerlendirme formuna göre yapıldığı belirtilmiş ve mülakatın iptaline hükmedilmiştir.

10. Mülakatın iptali kararı istinaf incelemesinden geçerek 20/11/2020 tarihinde kesinleşmiştir. İstinaf incelemesini yapan Ankara Bölge İdare Mahkemesi 3. İdari Dava Dairesi (Bölge İdare Mahkemesi), davalı Millî Eğitim Bakanlığının daha önce kılavuz ile yürüttüğü işlemleri, İkinci Daire ve İDDK kararları doğrultusunda yeni bir yönetmelik düzenleyerek yürütmek yerine Millî Eğitim Bakanlığı oluru ile yürütmeye çalıştığını, dolayısıyla yargı kararının, gerekçelerine uygun olarak yerine getirilmediğini belirtmiştir.

11. Nihai karar başvurucuya 1/4/2021 tarihinde; davalı Millî Eğitim Bakanlığına ise 10/3/2021 tarihinde tebliğ edilmiştir.

12. Millî Eğitim Bakanlığınca 2/4/2021 tarihli dilekçe ile tavzih (açıklama) talebinde bulunulmuştur. Dilekçede, 8. İdare Mahkemesi kararının gereği olarak hâlihazırda Teftiş Kurulu Yönetmeliği kapsamında çıkarılan 2017 yılı kılavuzuna istinaden mülakat düzenlendiği belirtilmiş; istinaf kararında geçen "yeni bir yönetmelik düzenleyerek" ifadesi ile mevcut Yönetmelik haricinde ayrıca bir yönetmelik düzenlemesi yapılması gerekliliğinin mi kastedildiği konusunun anlaşılamadığı ifade edilmiştir. Bölge İdare Mahkemesi, 22/4/2021 tarihli ara kararı ile tavzih talebinin reddine hükmetmiştir. Kararın gerekçesinde, davalı Millî Eğitim Bakanlığınca sunulan istinaf dilekçesine değinen Bölge İdare Mahkemesi, Millî Eğitim Bakanlığının savunmasında, yargı kararını yerine getirmek amacıyla yine Millî Eğitim Bakanlığı makamının oluru ile dava konusu mülakatın yapıldığının belirtildiğine dikkat çekmiştir. İstinaf incelemesine yönelik kararda ise yeni bir yönetmelik düzenlemek suretiyle işlemleri yürütmek yerine Millî Eğitim Bakanlığı oluru ile işleri yürütmenin yargı kararını gerekçesine uygun olmadığının belirtildiğini, bu gerekçenin, dava konusu mülakat için ayrıca yönetmelik çıkarılması şeklinde bir anlatıma yer vermediği belirtilerek tavzih talebi reddedilmiştir.

13. Başvurucu, Millî Eğitim Bakanlığına ibraz ettiği 20/7/2020 ve 7/9/2021 tarihli dilekçeleri ile mahkeme kararlarının yerine getirilmesini ve müfettiş olarak atanmasını talep etmiş ancak Millî Eğitim Bakanlığınca bu taleplere istinaden herhangi bir cevap verilmemiştir.

14. Başvurucu, 19/4/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

15. Başvurucu; ilgili mevzuata göre en geç otuz gün içinde mahkeme kararlarının uygulanması gerektiğini, davalı idarenin ise mahkemelerin iptal kararları karşısında hiçbir işlem tesis etmeyerek keyfî şekilde eylemsiz kaldığını, idarenin eylemsiz kalması nedeniyle müfettişlere sağlanan özlük ve mali haklardan yoksun bırakıldığını belirterek hukuk devleti

ilkesinin, eşitlik ilkesinin, silahların eşitliği ilkesinin, mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

16. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlığın görüş yazısında; 2017 yılı kılavuzunun Yönetmelik'e istinaden çıkarıldığı, öte yandan 652 sayılı KHK'nın geçici 12. maddesi ile Millî Eğitim Bakanlığına verilen yetkinin bir yıllık süre ile sınırlandırıldığı, bu sürenin de 9/12/2017 tarihi itibarıyla sona erdiği, bu kapsamda meydana gelen fiilî ve hukuki imkânsızlık nedeniyle yeni bir işlem tesis edilemediği belirtilmiştir. Mahkeme kararlarında doğrudan doğruya başvurucunun başarılı sayılması ya da müfettiş kadrosuna atanması yönünde bir gerekçenin bulunmadığı hususuna dikkat çekilen yazıda, Millî Eğitim Bakanlığından temin edilen görüş ve ilgili belgeler de incelenmek suretiyle somut olayın kendine özgü koşulları ve Anayasa Mahkemesi içtihadı gözetilerek karar verilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

17. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından gönderilen yazıda da geçici 12. madde ile tanınan yetkinin bir yıllık süre ile sınırlı olduğu ve sürenin 9/12/2017 tarihi itibarıyla sona erdiği hususu vurgulanmıştır. Öte yandan Teftiş Kurulu Yönetmeliği'nin 20/8/2017 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdiğini belirten Millî Eğitim Bakanlığı; 652 sayılı KHK, 6764 sayılı Kanun, 14/7/1965 sayılı ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile Teftiş Kurulu Yönetmeliği hükümleri uyarınca 2017 yılı kılavuzunun hazırlandığını, başvurucunun da anılan Yönetmelik'e dayanılarak çıkarılan kılavuz hükümleri çerçevesinde düzenlenen mülakata girdiğini ifade etmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı ayrıca Teftiş Kurulu Yönetmeliği'nin iptali ya da yürütmesinin durdurulmasıyla ilgili herhangi bir mahkeme kararı olmadığını belirterek 20/11/2020 tarihli istinaf incelemesi neticesinde verilen kararın uygulanmasında tereddüde düşüldüğünü zira istinaf kararına göre yönetmelik çıkarılarak yeniden işlem tesis edilmesi gerektiğini, öte yandan kılavuzun zaten Teftiş Kurulu Yönetmeliği'ne istinaden çıkarıldığını, bu kapsamda kararın açıklanması talebiyle istinaf mahkemesi nezdinde yapılan tavzih talebinin reddedildiğini belirtmiştir.

18. Başvurucu, Bakanlığın yazısına cevaben gönderdiği dilekçesinde; idarenin bütün eylem ve işlemlerini çıkardığı yönetmelikler kapsamında yerine getirdiği hâlde şube müdürlerine yönelik maarif müfettişliği alımında yönetmelik çıkarmadığını, hukuki ve idari teamüllere aykırı olarak doğrudan KHK'ya dayanarak kılavuz çıkardığını belirtmiştir. Başvurucu, 8. İdare Mahkemesinin ilk iptal karar tarihinin 22/3/2019 olduğuna ve yetki süresi sona erdiği hâlde idarece 12/9/2019 tarihinde mülakat düzenlendiğine dikkat çekerek yetki süresinin sona erdiğine dair savunmanın gerçeği yansıtmadığını ileri sürmüştür. İdarenin hiçbir hukuki dayanağı olmadığı hâlde usulsüz şekilde il millî eğitim müdürlerini müfettişlik kadrolarına atadığını, kendisiyle ilgili olarak ise yazılı sınavda ve mülakatta başarılı olduğu hâlde atama gerçekleştirmediğini iddia etmiş; Anayasa'nın 36., 125. ve 138. maddelerinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

19. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Bu çerçevede başvurucunun yukarıda yer verilen şikâyetlerinin özünün kesinleşmiş yargı kararlarının uygulanmamasına ilişkin olduğu görüldüğünden başvurucunun tüm iddiaları, niteliği gereği kararın icrası hakkı kapsamında incelenmiştir.

20. Anayasa Mahkemesi Erol Aksoy (2) ([GK], B. No: 2016/11026, 12/12/2019) kararında; 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 28. maddesinin üçüncü fıkrasında öngörülen tazminat yolunun idarenin mahkeme kararlarını uygulama yönündeki

anayasal yükümlülüklerini ortadan kaldırmadığını, bu tazminat hükümlerinin kararın uygulanmamasının alternatif bir yolu olarak kabul edilemeyeceğini ve idareyi kararı uygulamaktan alıkoymaması gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca idarenin hukuki veya fiilî imkânsızlıklar olsa dahi her durumda kararı uygulamak için elinden gelen her gayreti gösterdiğini ve ilgiliye eski hâle getirme ilkesine göre en uygun alternatif çözümü önererek yargı kararına uyma iradesini taşıdığını ortaya koyması gerektiği belirtilmiştir. Bu doğrultuda kesinleşmiş yargı kararlarının uygulanmadığı durumlarda kararın icrası hakkından şikâyet edebilmek adına başvuruculara başka bir yolu tüketmeye, tazminat davası açmaya zorlanamayacağı tespit edilmiştir (Erol Aksoy, §§ 47-58).

21. Somut başvuruda, iptale ilişkin kesinleşmiş bir mahkeme kararının icra edilmediği yönünde ihlal iddiasında bulunulduğundan başvurucunun ayrıca başka bir yolu tüketmesi gerekmemektedir. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan kararın icrası hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

22. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında; herkesin yargı organlarına davacı veya davalı olarak başvurabilme ve bunun doğal sonucu olarak da iddia, savunma ve adil yargılanma hakkı güvence altına alınmıştır. Anılan maddeyle güvence altına alınan adil yargılanma hakkı, kendisi bir temel hak niteliği taşımasının ötesinde diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmayı ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden biridir. Bu bağlamda Anayasa'nın yasama ve yürütme organları ile idarenin mahkeme kararlarına uyma zorunluluğunu ve mahkeme kararlarının değiştirilemeyeceği ile uygulanmasının geciktirilemeyeceğini ifade eden 138. maddesinin de adil yargılanma hakkının kapsamının belirlenmesinde gözetilmesi gerektiği açıktır (Arman Mazman [2. B.], B. No: 2013/1752, 26/6/2014, § 57).

23. Anayasa’nın 36. maddesinde ifade edilen hak arama özgürlüğü ve adil yargılanma hakkı, sadece yargı mercileri önünde davacı ve davalı olarak iddia ve savunmada bulunma hakkını değil yargılama sonunda hakkı olanı elde etmeyi de kapsayan bir haktır (AYM, E.2009/27, K.2010/9, 14/1/2010). Kararın icrası hakkı; mahkemeye erişim hakkı ve karar hakkı ile birlikte adil yargılanma hakkının güvencelerinden olan mahkeme hakkının bir unsurunu oluşturmaktadır (Filiz Fırat [1. B.], B. No: 2014/10305, 5/12/2017, § 29). Mahkeme kararlarının uygulanması yargılamanın dışında olmakla birlikte onu tamamlayan ve yargılamanın sonuç doğurmasını sağlayan bir unsurdur. Karar uygulanmazsa yargılamanın da bir anlamı olmayacaktır. Bu nedenle yargı kararlarının uygulanması mahkeme hakkı kapsamında değerlendirilmektedir. Buna göre yargılama sonucunda mahkemenin bir karar vermiş olması yeterli değildir, ayrıca bu kararın etkili bir şekilde uygulanması da gerekir. Hukuk sisteminde, nihai mahkeme kararlarını taraflardan birinin aleyhine sonuç doğuracak şekilde uygulanamaz hâle getiren düzenlemeler bulunması veya mahkeme kararlarının icrasının herhangi bir şekilde engellenmesi hâllerinde mahkeme hakkı da anlamını yitirecektir (benzer yöndeki değerlendirmeler için Ahmet Yıldırım [1. B.], B. No: 2012/144, 2/10/2013, § 28).

24. Kararın icrası hakkının ihlal edildiği iddiasına konu edilen hükmün uygulanıp uygulanmadığının anlaşılabilmesi için hükmün içeriğinin saptanması gerekir. Bu bağlamda hükmün gerekçesinde yer alan hukuki değerlendirmenin belirleyici olacağı izahtan varestedir.

25. Somut olayda, başvurucu 652 sayılı KHK'ya getirilen düzenleme uyarınca maarif

müfettişliği alımı için yapılan yazılı sınava ve mülakata girmiş; mülakattan başarısız sayılmasına yönelik işlem için iptal davaları açmıştır. Mahkemeler, başvurucunun iptal talebini değerlendirirken mülakata dayanak yapılan kılavuzu dikkate almışlar ve kılavuzun Danıştay tarafından yürütmesinin durdurulduğu ve iptal edildiği hususlarına dikkat çekerek doğrudan kılavuza istinaden düzenlenen mülakatların hukuka uygun olmadığına hükmetmişlerdir. Nitekim bahsi geçen kılavuzların Danıştay tarafından da farklı tarihlerde iptal edildiği görülmektedir. Danıştayın iptal gerekçesi de Mahkemelerin davanın kabulü gerekçesi de aynı hususa dayanmaktadır. Buna göre kararların gerekçesinde; dava konusu kılavuzların 652 sayılı KHK'nın geçici 12. maddesine istinaden çıkarıldığı, anılan maddede mülakat komisyonunun oluşturulması ile komisyonun çalışma usul ve esaslarının Millî Eğitim Bakanlığınca belirleneceği hususunun hüküm altına alındığı, bunun dışında kalan konuların ise kılavuzla düzenlemesinin olanaklı olmadığı ancak Yönetmelik ile düzenlenebileceği belirtilmiştir. Diğer bir ifadeyle kanun hükmüyle yetki verilmeyen ve ancak yönetmelik ile düzenlenmesi mümkün olan bazı kuralları bünyesinde barındıran kılavuza dayanılarak yapılan mülakatın hukuka uygun olmadığı sonucuna varılmıştır (bkz. §§ 4, 5, 7, 9). Öte yandan müfettiş alımı sürecinin doğrudan kılavuz yahut Millî Eğitim Bakanlığı onayı ile yürütülemeyeceğinin ısrarla vurgulandığı kararlarda, Millî Eğitim Bakanlığının Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği'ne göre Kılavuz çıkarıldığı yönündeki iddiası ise ne idari işlemin iptali davalarında ne de kılavuz iptali davalarında karşılık bulmuştur.

26. Başvuruya konu olayda 652 sayılı KHK ile getirilen düzenlemeye istinaden Millî Eğitim Bakanlığınca yapılan mülakatın sürecinin hukuka uygun olmadığı mahkeme kararlarıyla sabit hâle gelmiştir. Dahası her ne kadar Millî Eğitim Bakanlığı savunmasında 2017 yılı kılavuzuyla ilgili bir yargı sürecinin olmadığını ileri sürmüş ise de hem 2016 yılı hem de 2017 yılı Kılavuzlarının hukuka aykırı bulunarak iptal edildiği izahtan varestedir (bkz. §§ 4, 5). Öte yandan Bakanlığın görüş yazısı ile Millî Eğitim Bakanlığının savunma yazısında müfettiş alımı yetkisinin süreyle sınırlandırıldığı hususunun ileri sürüldüğü görülmektedir. Buna göre geçici 12. maddede, Millî Eğitim Bakanlığının müfettiş alımı yapabilmesi anılan düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl süreyle sınırlandırılmıştır ve bu süre 9/12/2017 tarihi itibarıyla sona ermiştir. Başvurucu ise tam bu noktada 8. İdare Mahkemesinin 22/3/2019 tarihli iptal kararından sonra bu kararın yerine getirilmesi amacıyla 8/6/2018 tarihli Millî Eğitim Bakanlığı oluru ile düzenlenen 12/9/2019 tarihli mülakatı hatırlatmaktadır (bkz. §§ 16-18).

27. Kararın icrası hakkı; uyuşmazlığın mahiyeti, icra edilecek kararın niteliği, yargılama sırasında veya sonrasında meydana gelen maddi ve hukuki koşulların olası etkileri nedeniyle yargı kararının mutlak anlamda aynen uygulanmasının sağlanması yönünde bir güvenceyi içermemektedir. Bunun yanında bir iptal kararını icra etmenin fiilen veya hukuken imkânsız olduğu olağanüstü koşullarda dahi idarenin uygulama yükümlülüğü ortadan kalkmamaktadır. Aynen icranın hukuken veya fiilen imkânsız olduğu hâllerde ifanın şeklinde değişikliğe gidilmesi mümkün görülmelidir. Aynen icranın önünde engellerin mevcut olduğu durumlarda icra biçiminde değişikliğe gidilmesi mümkün olsa da bunun ilgilinin yeniden yargıya başvurmasına gerek kalmayacak şekilde yapılmasına ve alternatif tedbirin kişiye sağlayacağı tatminin aynen icraya nazaran bariz bir nispetsizlik içinde olmamasına özen gösterilmelidir. İdare, hukuki veya fiilî imkânsızlıklar olsa dahi her durumda kararı uygulamak için elinden gelen her gayreti gösterdiğini ve kararı uygulama yönündeki engellerin aşılamaz olduğunu ispatlamak zorundadır. Bu gibi hâllerde idare, ilgiliye eski hâle getirme ilkesine göre en uygun alternatif çözümü önererek söz konusu karara uyma

iradesinde olduğunu açıkça ortaya koymalıdır (benzer değerlendirmeler için bkz. Erol Aksoy, § 53).

28. İdari işlemlerin geriye yürümezliği ilkesi, hukuki güvenlik ve hukuki belirlilik ilkelerinin bir gereği olarak idare hukukunda geniş kabul bulmuştur. Buna göre idare, tesis edildiği andan itibaren hüküm ve sonuç doğuran işlemler yapabilecektir. Bu ilke, sadece bireysel işlemler için değil düzenleyici işlemler için de geçerlidir. Bu kapsamda idarenin tek taraflı irade beyanı ile ortaya koyduğu yönetmelik ve tüzük gibi düzenleyici işlemler için de anılan ilkenin geçerli olduğu kabul edilmektedir. Bu ilkenin en önemli istisnası ise idari işlemlerin bizzat idarece geri alınması yahut mahkeme kararı ile iptal edilmesidir. Danıştay ve Anayasa Mahkemesi kararlarında belirtildiği gibi idari bir işlemin iptali yönünde verilen mahkeme kararı, söz konusu işlemin hukuka aykırı olduğunu tespit etmekte ve işlemi ortadan kaldırmaktadır. Karara konu idari işlem ve bu işlemin doğurduğu hukuksal sonuçlar iptal kararı üzerine geriye etkili olarak ortadan kalkmakta ve idari işlem hiç yapılmamış sayılmaktadır. İdare Mahkemesi tarafından verilen iptal kararı sadece söz konusu işlemin değil bu işleme bağlı olarak gerçekleştirilen diğer tasarrufların da ortadan kaldırılması sonucunu doğurmaktadır. Ayrıca iptale ilişkin karar ister genel ister bireysel nitelikte olsun her şeyden evvel davanın taraflarını (davalı idareyi ve ilgili kişileri) bağlayıcı niteliktedir. Tüm bu hususlar idare hukukunun genel ilkeleri arasında yer almakta olup Anayasa'nın 36. ve 125. maddelerinin etkin bir şekilde uygulanmasına hizmet etmektedir (İrfan Şen [2. B.], B. No: 2019/39177, 11/1/2023, § 52).

29. Somut olaya dönmek gerekirse mülakat sonunda tesis edilen başarısız sayılma işlemlerinin mülakatın hukuka aykırı olduğu belirtilerek iptal edildiği görülmektedir. Bu kapsamda iptal kararı geriye etkili olarak sonuç doğuracaktır. Dolayısıyla her ne kadar KHK ile tanınan yetki süresi sona ermiş olsa da mahkeme kararlarının geriye etkili sonuç doğurduğu hususu dikkate alındığında idarenin hatasını telafi etmek için yeniden mülakat düzenleyemeyeceğini söylemek çok katı bir yorum olarak görünmektedir. Nitekim 8. İdare Mahkemesinin iptal kararını yerine getirmek üzere yeniden mülakat düzenlendiği anlaşılmaktadır. Kaldı ki söz konusu mülakat yetki süresi içinde başlatılan bir işin devamı niteliğindedir. Ancak Danıştay ve mahkeme kararları doğrultusunda usulüne uygun çıkarılmış bir yönetmeliğe dayanılmadan düzenlenecek bir mülakat yine iptal sonucuyla karşı karşıya kalacaktır.

30. Tüm bu anlatılanlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde, Millî Eğitim Bakanlığının usulüne uygun yasal prosedürü gerçekleştirmeden çıkardığı kılavuzların ve düzenlediği mülakatların mahkeme ve Danıştay kararları ile iptal edildiği görülmektedir. Millî Eğitim Bakanlığının söz konusu yargı kararlarının gereği olarak başvurucunun usule uygun şekilde organize edilen bir mülakata girmesini sağlaması gerekir.

31. Bu hâle göre başvurucu lehine verilen kesinleşmiş iptal kararlarının var olduğu ve uygulanmadığı, uygulanmama konusunda başvurucunun herhangi bir kusurunun da bulunmadığı görülmektedir. Öte yandan idarenin de iptal hükümlerinin uygulanmasını sağlamak adına uygun yasal prosedür oluşturmak suretiyle bir girişimde bulunmadığı anlaşıldığından başvurucunun kararın icrası hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

32. Açıklanan gerekçelerle başvurucunun Anayasa’nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamında kararın icrası hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

33. Başvurucu; ihlalin tespiti ile müfettiş olarak atamasının yapılmasını, özlük haklarının geçmişe dönük olarak iadesini, bu kapsamda her ay için 4.000 TL olarak hesaplanacak şekilde maddi tazminat ile 50.000 TL manevi tazminatın ödenmesini talep etmiştir.

34. Bireysel başvuru kapsamında bir temel hak ve hürriyetin ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural, mümkün olduğunca eski hâle getirmenin yani ihlalden önceki duruma dönülmenin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle devam eden ihlalin durdurulması, ihlale konu kararın veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekmektedir (Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, § 55). İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilmeden önce ihlalin kaynağının belirlenmesi gerekir. Buna göre ihlal; idari eylem ve işlemler, yargısal işlemler veya yasama işlemlerinden kaynaklanabilir. İhlalin kaynağının belirlenmesi uygun giderim yolunun belirlenebilmesi bakımından önem taşımaktadır (Mehmet Doğan, § 57).

35. İhlalin idari eylem ve işlemden kaynaklandığı durumlarda 30/11/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca Anayasa Mahkemesi her somut olayın koşullarını dikkate alarak yapılması gerekenlere hükmeder (Ali Kayan [2. B.], B. No: 2015/9814, 20/3/2019, § 86).

36. İlgili mahkemenin tespit edilen ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırma imkânının bulunmadığı durumlarda ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için kararın bir örneğinin ilgili idareye gönderilmesi gerekebilir. Bu bağlamda idarece öncelikle yapılması gereken şey, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı doğrultusunda bir temel hak ve hürriyetin ihlaline yol açan idari eylem veya işlemin ortadan kaldırılarak tespit edilen ihlalin sonuçlarını gidermek için gereken işlemlerin yapılmasıdır. Bu çerçevede ihlal, yerine getirilmeyen usule ilişkin bir eksiklikten kaynaklanıyorsa söz konusu işlemin hak ihlaline yol açmayacak şekilde yeniden (veya daha önce hiç yapılmamışsa ilk defa) yapılması icap etmektedir (Ali Kayan, § 87).

37. Anayasa Mahkemesi, kesinleşmiş yargı kararlarının, idari makamlarca uygulanamaması nedeniyle başvurucunun adil yargılanma hakkının ihlal edildiği sonucuna varmıştır. Dolayısıyla somut başvuruda ihlalin idarenin ihmalinden kaynaklandığı tespit edilmiştir. Bu durumda yargı kararlarının uygulanması amacıyla usulüne uygun çıkarılmış bir yönetmeliğe dayanılarak başvurucuya yeniden düzenlenecek bir mülakata girme hakkı sağlanması ve tespit edilen ihlalin giderilmesi için eski hâle getirme kuralına göre kararın idareye gönderilmesi gerekir.

38. Öte yandan başvurucu, müfettiş olarak atamasının gerçekleştirilmesi ve geriye dönük özlük haklarının tesisi ile buna bağlı olarak maddi tazminat talep etmiştir. Ancak söz konusu iptal kararları başvurucuya doğrudan müfettiş olarak atanması yönünden bir hak değil sadece usulüne uygun düzenlenmiş bir mülakata girme hakkı sağlamaktadır. Anılan mülakatta başvurucunun başarılı sayılıp sayılmayacağı hususu idarenin takdir yetkisi dâhilindedir. Dolayısıyla bu kapsamda başvurucunun maddi tazminat talebinin reddi gerektiği sonucuna varılmıştır.

39. Başvurucu ayrıca 50.000 TL manevi tazminat talep etmiştir. İhlalin tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararın karşılığında başvurucuya talebi doğrultusunda 50.000

TL manevi tazminatın ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kararın icrası hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki kararın icrası hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Yargı kararının en kısa sürede icra edilmesi için kararın bir örneğinin Millî Eğitim Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucuya net 50.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekalet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 11/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

EMİNE TURAN VE DİĞERLERİ

B. No: 2021/22775 | Karar tarihi: 11.02.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/22775

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

EMİNE TURAN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/22775)

Karar Tarihi: 11/2/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : Yüksel GÜNARSLAN

Başvurucular : 1. Emine TURAN 2. Mehmet TURAN 3. Seyfullah TURAN

Vekili : Av. Fahri TİMUR

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kolluk görevlisinin güç kullanımı sonucu meydana gelen ağır nitelikteki yaralanmadan kaynaklanan zararların tazmini talebiyle açılan tam yargı davasında hükmedilen tazminat miktarının yetersiz olması, bilirkişi raporu ve mahkeme kararlarına karşı yapılan itirazların tartışılmaması, yaralanan kişiye keyfî ve gerekçesiz şekilde kusur isnat edilerek tazminat miktarından kusur oranında indirim yapılması, yasal koşulları oluşmadığı hâlde aleyhe vekâlet ücretine hükmedilmesi ve yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle yaşam hakkıyla bağlantılı etkili başvuru hakkı ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucu Seyfullah Turan 23/4/2009 tarihinde Hakkâri'de gerçekleşen toplumsal olaylara müdahale eden bir kolluk görevlisinin güç kullanımı sonucu hayati tehlike geçirecek şekilde yaralanmıştır. Yaralandığı tarihte on yedi yaşında olan başvurucu Seyfullah Turan, diğer başvuruculların oğludur.

3. Olay tarihinde ulusal bir haber ajansı, güvenlik güçlerinin başvurucu Seyfullah Turan'a yönelik müdahalesini görüntülemiş ve bunu tüm yurtta paylaşmıştır. Görüntülerde boş bir arazide birkaç çocuğun sağa sola kaçıştığı sırada kar maskesi takması nedeniyle yüzü

görülemeyen özel kıyafetli bir polis memurunun aynı arazide bulunan ancak çevreye bakındığı ve kaçmayıp olduğu yerde beklediği görülen bir çocuğa arkasından yaklaştığı, kolundan tutarak kendisine doğru çektiği ve elindeki gaz tüfeğinin dipçiği ile başına çok şiddetli şekilde art arda iki kez vurduğu, çocuğun darbelerin etkisiyle olduğu yerde yığılıp kaldığı, memurun çocuğa tüfeğin dipçiğiyle yerde hareketsiz durumdayken de aynı şiddetle vurmaya devam ettiği ve daha sonra tekme attığı yer almaktadır.

4. Tam da bu sırada yüzünde gaz maskesi bulunan başka bir polis memurunun diğer memurun yanına gittiği, ikisinin arasında içeriği anlaşılamayan kısa bir konuşma geçtiği, sonrasında gaz maskeli polisin yerde yatan çocuğa eğilerek baktığı, bir kolunu havaya kaldırıp bıraktığında kolun olduğu gibi yere düştüğünü görünce hemen olay yerinden uzaklaştığı ve bu şekilde görüntüden çıktığı görülmektedir.

5. Görüntülere göre diğer polis memuru da kısa bir süre bekleyip yerde yatmakta olan çocuğa eğilerek baktıktan ve hareketsiz durumda olduğunu gördükten hemen sonra olay yerinden ayrılmıştır. Yüzü herhangi bir örtü ile kapalı olmayan, elinde taş, sopa ve benzeri bir saldırı aleti de bulunmayan çocuk tüm bu olup bitenler sırasında aldığı darbelerin etkisiyle bilincini tamamen kaybetmiş şekilde yerde yatmakta ve yaşananlara herhangi bir tepki vermemektedir (Olayın gerçekleşme koşullarına ilişkin detaylı açıklamalar için bkz. Seyfullah Turan ve diğerleri [1. B.], B. No: 2014/1982, 9/11/2017, §§ 9-22).

A. Anayasa Mahkemesinin Seyfullah Turan ve Diğerleri Kararına Konu Ceza Soruşturması Süreci

6. Hakkâri Cumhuriyet Başsavcılığınca (Başsavcılık) olaya ilişkin olarak başlatılan soruşturma neticesinde polis memuru B.T. hakkında zor kullanma yetkisinin sınırını aşarak başvurucu Seyfullah Turan'ı kasten yaraladığı iddiasıyla 28/5/2009 tarihli iddianame düzenlemiştir.

7. B.T. hakkında düzenlenen iddianamenin kabulüyle açılan kamu davası Yargıtay 5. Ceza Dairesinin 1/2/2010 tarihli kararıyla Isparta Nöbetçi Asliye Ceza Mahkemesine nakledilmiştir.

8. Başsavcılık ayrıca başvuruculaların olaya müdahale etmeyip başvurucu Seyfullah Turan'ı olay yerinde yaralı şekilde terk ettiğini ileri sürdükleri polis memuru F.Y. hakkında yaptıkları şikâyet üzerine başlatılan soruşturma kapsamında 12/8/2011 tarihinde kovuşturmaya yer olmadığına karar vermiştir.

9. Davanın nakli sonrası yargılamayı yürüten Isparta 3. Asliye Ceza Mahkemesi (Isparta Asliye Ceza Mahkemesi) B.T.nin gaz tüfeğinin dipçiğiyle vurmak suretiyle baş bölgesinde kemik kırıkları oluşmasına ve hayati tehlike geçirmesine neden olacak şekilde başvurucu Seyfullah Turan'ı yaraladığı hususunun tartışmasız olduğunu belirttikten sonra olayda zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın kast olmaksızın aşıldığı değerlendirmesiyle sanığın 6 ay 7 gün hapis cezası ile mahkûmiyetine karar vermiştir. Mahkeme 22/12/2011 tarihli kararında ayrıca söz konusu cezayı içeren hükmün açıklanmasını geri bırakmıştır. Bu karar itiraz kanun yolu incelemesinden geçerek 3/1/2014 tarihinde kesinleşmiştir.

B. Anayasa Mahkemesinin Seyfullah Turan ve Diğerleri Kararı

10. Başvurucular 14/2/2014 tarihinde Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunarak olaya ilişkin yürütülen ceza yargılaması sürecinde yaşam hakkı, adil yargılanma hakkı ve etkili başvuru hakkı ile insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edildiğini

ileri sürmüştür. Başvurucular bu kapsamda polis memuru B.T.nin toplumsal olaylarla herhangi bir ilgisi bulunmayan başvurucu Seyfullah Turan'ı hedef alarak doğrudan öldürme kastı ile hareket etmesine rağmen olaya ilişkin davada güç kullanmaya dair koşulların oluştuğunun ve bu koşulların içinde bulunulan psikolojik durum nedeni ile aşıldığının kabul edilerek eylem ile açıkça orantısız, dolayısıyla da caydırıcı olmayan bir cezaya karar verildiğini, dahası hükmün açıklanmasının geri bırakılması ile bu yetersiz cezanın tüm sonuçları itibarıyla da etkisiz bırakıldığını iddia etmiştir. Başvurucular ayrıca başvurucu Seyfullah Turan'ı B.T. ile diğer polis memuru F.Y.nin olay yerinde yaralı şekilde bıraktığını iddia etmiştir. Başvurucular Mehmet Turan ve Emine Turan, tüm bunların yanında oğullarına yönelik şiddet eylemi nedeni ile üzüntü duydukları gibi bu üzüntülerinin olayın görüntülerinin medyada yer almasıyla daha da artarak ızdıraba dönüştüğünü ileri sürmüş; bu nedenle şiddet eyleminin kendileri bakımından da insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele olduğunu iddia etmiştir (Seyfullah Turan ve diğerleri, §§ 101-105).

11. Anayasa Mahkemesi söz konusu başvuru kapsamında verdiği 9/11/2017 tarihli kararda başvurucu Seyfullah Turan'a yönelik güç kullanımına ilişkin iddiayı yaşam hakkı, bu kişinin olay yerinde yaralı şekilde terk edildiğine ilişkin iddiayı ise insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağı kapsamında incelemiştir (Seyfullah Turan ve diğerleri, §§ 111-113). Anayasa Mahkemesi başvurucular Mehmet Turan ve Emine Turan'ın yaşama hakkı ve insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddialarının kişi bakımından yetkisizlik nedeniyle, başvurucu Seyfullah Turan'ın insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının ise başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir. Anayasa Mahkemesi son olarak başvurucu Seyfullah Turan bakımından yaşam hakkının ihlal edildiği yönündeki iddiayı kabul edilebilir bularak esastan incelemiştir (Seyfullah Turan ve diğerleri, §§ 114-142).

12. Anayasa Mahkemesi yaşam hakkının maddi boyutu kapsamında yaptığı değerlendirmede (Seyfullah Turan ve diğerleri, §§ 149-162) somut olayda öldürücü güç kullanmanın zorunlu olduğu ve bu nitelikteki bir güç kullanımına başka türlü müdahale olanağı kalmaması nedeniyle son çare olarak başvurulduğunun söylenemeyeceği, söz konusu gücün orantılı biçimde kullanılmadığının açıkça ortada olduğu gerekçesiyle yaşam hakkının maddi boyutunun ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır.

13. Yaşam hakkının usul boyutu kapsamında yaptığı değerlendirmede (Seyfullah Turan ve diğerleri, §§ 170-197) ise Anayasa Mahkemesi öncelikle davanın Hakkâri'ye 1.500 km uzaklıktaki Isparta'ya herhangi bir gerekçe gösterilmeden nakledilmesiyle başvurucunun davaya meşru menfaatlerini korumak için katılabilmesinin önüne geçilerek soruşturmanın bu yönüyle etkililiğinin derinden zedelendiği kanaatine ulaşmıştır. Anayasa Mahkemesi ayrıca olayda ağır suç meydana getiren eyleme karşılık olarak yetersiz cezaya hükmolunmasını ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasını yaşam hakkına yönelik benzer ihlallerin önüne geçilebilmesi amacıyla caydırıcılığın sağlanması için devletin sorumluların uygun ve yeterli cezalar ile cezalandırılmalarını sağlayabilecek nitelikte bir ceza soruşturması yürütme konusundaki yükümlülüklerine açıkça aykırılık oluşturduğunu belirterek yaşam hakkının etkili soruşturma yürütülmesine ilişkin usul boyutunun ihlal edildiğine karar vermiştir.

14. Anayasa Mahkemesi başvurucu Seyfullah Turan'a yaşam hakkının maddi boyutunun ihlali nedeniyle 35.000 TL manevi tazminat ödenmesine ve kararın bir örneğinin yaşam hakkının usul boyutunun ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için Adalet Bakanlığına

(Bakanlık) gönderilmesine karar vermiştir.

C. Anayasa Mahkemesinin İhlal Kararı Sonrasındaki Ceza Soruşturması Süreci

15. Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı sonrasında Yargıtay 5. Ceza Dairesi davanın Elazığ Asliye Ceza Mahkemesine nakline karar vermiştir.

16. Yeniden yargılama kapsamında davaya bakan Elâzığ 5. Asliye Ceza Mahkemesi sanığın eyleminin kasten öldürmeye teşebbüs suçunu oluşturma ihtimaline binaen görevsizlik kararı vermiştir. Bu aşamadan sonra yargılama Elâzığ 3. Ağır Ceza Mahkemesince (Ağır Ceza Mahkemesi) yürütülmüştür.

17. Ağır Ceza Mahkemesi 17/6/2022 tarihinde sanık polis memurunun kasten yaralama suçundan 6 yıl 3 ay hapis cezası ile mahkûmiyetine karar vermiştir. Yargıtay 1. Ceza Dairesi 9/9/2024 tarihinde hapis cezasını 5 yıl 15 ay olarak değiştirmek suretiyle hükmün düzeltilerek onanmasına karar vermiştir.

D. Tam Yargı Davası Süreci

18. Başvurucular, 24/6/2010 tarihinde Van 1. İdare Mahkemesi (İdare Mahkemesi) nezdinde İçişleri Bakanlığı aleyhine tam yargı davası açmış; dava dilekçelerinde başvurucu Seyfullah Turan için 80.000 TL maddi ve 70.000 TL manevi, diğer başvurucular için toplam 90.000 TL maddi ve 80.000 TL manevi tazminat talep ettiklerini belirtmiştir.

19. Başvurucular Mehmet Turan ve Emine Turan İdare Mahkemesine sundukları 6/6/2014 tarihli dilekçeyle maddi tazminat taleplerinin 85.000 TL'lik kısmından feragat ettiklerini bildirmiştir.

20. Adli tıp konusunda uzman üç kişilik bilirkişi heyetince düzenlenen 3/7/2015 tarihli raporda başvurucu Seyfullah Turan'ın dört aylık iş göremezlik süresi haricinde genel çalışma gücünde bir kaybı olmadığı belirtilmiştir. Başvurucular 7/10/2015 tarihli dilekçeyle anılan rapora yönelik itirazlarını İdare Mahkemesine bildirmiştir.

21. İdare Mahkemesi 18/9/2015 tarihinde, başvurucu Seyfullah Turan'ın maddi tazminat talebinin kısmen kabulüyle çalışamadığı günlere karşılık gelen 2.142,71 TL maddi tazminat ödenmesine, diğer başvuruculaların olaydan kaynaklanan maddi zararlarını ispat edememeleri nedeniyle bu yöndeki taleplerinin reddine karar vermiştir. İdare Mahkemesi ayrıca manevi tazminat taleplerinin kısmen kabulüne karar vererek başvurucu Seyfullah Turan için 20.000 TL, diğer başvurucular için de ayrı ayrı 10.000 TL ödenmesine karar vermiştir.

22. Danıştay Onuncu Dairesi (Daire) 29/4/2016 tarihinde, meydana gelen zararda başvurucu Seyfullah Turan'ın müterafik kusuru bulunduğu gözetilerek bir karar verilmesi ve tazminat hesabının da bu durum nazara alınarak yapılması gerekirken olayda tümüyle idarenin kusuru olduğu kabul edilerek tazminat miktarının belirlenmesinde hukuki isabet bulunmadığı gerekçesiyle söz konusu kararı bozmuştur.

23. İdare Mahkemesi bozma kararına uymak suretiyle önceki kararında belirlediği tazminat miktarları üzerinden %50 oranında müterafik kusur indirimi yaparak başvuruculara toplam 21.071,35 TL maddi ve manevi tazminat ödenmesine 4/2/2021 tarihinde karar vermiştir. İdare Mahkemesi ayrıca davacılar ve davalı idare lehine ve aleyhine 4.071,35 TL nispi vekâlet ücretine hükmetmiştir. Başvurucular bu karara karşı 8/3/2021 tarihinde temyiz kanun yoluna başvurmuştur.

24. Başvurucular, temyiz başvurusunda bulunduktan hemen sonra 9/3/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

25. Daire 14/3/2024 tarihinde temyiz taleplerinin reddine ve İdare Mahkemesi kararının onanmasına karar vermiştir. Başvurucular ve davalı idare bu karara karşı karar düzeltme talebinde bulunmuştur.

26. Başvuruculaların karar düzeltme talebini kabul eden Daire, somut olayda polis memuruna yönelen haksız bir hareketi bulunmayan başvurucu Seyfullah Turan'ın olayın meydana gelmesinde müterafik kusuru olmadığı gerekçesiyle davacıların temyiz talebinin kabulüne ve İdare Mahkemesi hükmünün bozulmasına 3/12/2024 tarihinde karar vermiştir.

27. Bozma sonrası yargılama neticesinde İdare Mahkemesi 23/5/2025 tarihinde maddi ve manevi tazminat taleplerinin kısmen kabulüne, başvuruculara 2.142,71 TL maddi ve başvurucu Seyfullah Turan için 35.000, diğer başvuruculaların her biri için 20.000 TL olmak üzere toplam 75.000 TL manevi tazminatın idareye başvuru tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte davalı idare tarafından davacılara ödenmesine karar vermiştir. Davalı idare ve başvurucular bu karara karşı temyiz kanun yoluna başvurmuştur.

28. Bireysel başvurunun incelendiği tarih itibarıyla tam yargı davasının temyiz kanun yolu aşamasında derdest olduğu tespit edilmiştir.

29. Komisyon başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

30. Başvurucular adli yardım talebinde bulunmuştur. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvuruculaların adli yardım taleplerinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

31. Başvurucular, Anayasa Mahkemesinin ceza soruşturmasına ilişkin olarak verdiği ihlal kararındaki tespitlerin tam yargı davasında da geçerli olduğunu ve hakkaniyete uygun bir yargılama yapılamayacağını gösterdiğini beyan ederek Anayasa'nın 17. maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Ayrıca tam yargı davası sürecinde verilen mahkeme kararlarına ve alınan bilirkişi raporuna yönelik itirazlarının tartışılmadığını, tazminat miktarlarının çok düşük olacak şekilde belirlendiğini, bu miktarlar üzerinde de gerekçesiz ve keyfî olarak müterafik kusur indirimi yapıldığını, yasal koşulları oluşmadığı hâlde aleyhe vekâlet ücretine hükmedildiğini ve yargılamanın çok uzun sürdüğünü belirterek adil yargılanma hakkı ve bu hakla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiğinden yakınmıştır.

32. Bakanlık görüşünde, somut başvuruda öncelikle kabul edilebilirlik koşullarının karşılanıp karşılanmadığının incelenmesi gerektiği, esasa ilişkin yapılacak değerlendirmede ise Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanlarında başvuru formundaki iddialarını tekrarlamıştır.

33. Başvurucular, tazminat davasının nedeninin kolluk görevlilerinin haksız güç kullanımı olduğunu açıkça belirtmiştir. Bu gücün muhatabı da başvurucu Seyfullah Turan'dır. Anayasa Mahkemesine göre kolluk görevlilerinin güç kullanması sonucu meydana gelen ölüm olayları ile yaşamsal tehlike durumları hakkında yürütülmesi gereken soruşturma, şüphesiz ceza soruşturmasıdır (Okan Göçer [2. B.], B. No: 2017/29596, 13/1/2021, § 58). Bununla birlikte güç kullanımından kaynaklanan zararların tazmini istemiyle açılan tam yargı davasına yönelik şikâyetlerin ihlalin daha önce yargısal merciler ya da Anayasa Mahkemesince tespit

edilmesi hâlinde yaşam hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkı kapsamında incelenmesi gerekir (kötü muamele yasağı yönünden yapılan benzer değerlendirmeler için bkz. Abdullah Yaşa [GK], B. No: 2015/12486, 5/11/2020, § 46; Aslı Leman Atlı [2. B.], B. No: 2018/4065, 5/10/2022, §§ 66, 67).

34. Anayasa Mahkemesi önceki kararında başvurucu Seyfullah Turan'ın yaşam hakkının öldürmeme yükümlülüğüne ilişkin maddi boyutunun ihlal edildiğini tespit etmiştir. Bu durumda adı geçen başvurucu yönünden aleyhe hükmedilen vekâlet ücreti ile makul sürede yargılama yapılmadığına ilişkin şikâyet dışında kalan şikâyetler, yaşam hakkıyla bağlantılı etkili başvuru hakkı yönünden değerlendirilmelidir.

35. Öte yandan başvurucular Mehmet Turan ve Emine Turan'ın yaşam hakkı ve insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddiaları önceki başvuruda kişi bakımından yetkisizlik nedeniyle kabul edilemez bulunmuştur. Sözü edilen başvurucuların açtığı tazminat davasının dava ehliyeti nedeniyle reddedilmediği ve tazminata hükmedildiği gözetildiğinde somut başvuruya konu ihlal iddialarının adil yargılanma hakkı güvenceleri yönünden ele alınması gerekir.

A. Başvurucu Seyfullah Turan Yönünden Yaşam Hakkıyla Bağlantılı Etkili Başvuru Hakkı

36. Anayasa’nın 40. maddesinde güvence altına alınan etkili başvuru hakkı; anayasal bir hakkının ihlal edildiğini ileri süren herkese hakkın niteliğine uygun olarak iddialarını inceletebileceği makul, erişilebilir, ihlalin gerçekleşmesini veya sürmesini engellemeye ya da sonuçlarını ortadan kaldırmaya (yeterli giderim sağlamaya) elverişli idari ve yargısal yollara başvuruda bulunabilme imkânı sağlar. Bunun için sözü edilen başvuru yollarının sadece hukuken mevcut bulunması yeterli olmayıp uygulamada da etkili olması, eş ifadeyle başarı şansı sunması gerekir. Bununla birlikte bir başvuru yolunun gerek hukuken gerekse uygulamada genel anlamda etkili olması, somut olay bakımından etkili başvuru hakkına ilişkin bir müdahale bulunup bulunmadığının değerlendirilmesine engel değildir (Yusuf Ahmed Abdelazım Elsayad [2. B.], B. No: 2016/5604, 24/5/2018, §§ 60, 61). Ayrıca etkili başvuru hakkı bakımından inceleme yapılabilmesi kural olarak Anayasa’da teminat altına alınan ve ihlal edildiği iddia edilen hakkın, özgürlüğün ya da yasağın ihlal edildiğine önceden karar verilmesi şartına bağlı değildir (Abdullah Yaşa, § 64).

37. Başvurucunun yaşam hakkıyla bağlantılı etkili başvuru hakkına ilişkin iddiasının temel olarak yasal koşulları oluşmadığı hâlde müterafik kusur indirimi uygulanarak belirlenen maddi ve manevi tazminat miktarlarının yetersizliğine yönelik olduğu anlaşılmıştır. Somut olayda tam yargı davası devam ederken yapılan bireysel başvurudan sonraki süreçte Daire olayda başvurucunun müterafik kusurunun bulunmadığı gerekçesiyle İdare Mahkemesi kararının bozulmasına 3/12/2024 tarihinde karar vermiştir. Bozma kararı sonrasında tazminat miktarları müterafik kusur indirimi uygulanmaksızın yeniden belirlenmiş olup yargılama temyiz kanun yolu aşamasında devam etmektedir. Bütün bu süreç ve İdare Mahkemesinin temyiz incelemesinde olan kararı dikkate alındığında yaşam hakkının ihlal edildiğine yönelik şikâyetin etkili şekilde incelenmesine imkân sağlanmadığı söylenemeyecektir. Bu nedenle yaşam hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkına yönelik bir ihlalin olmadığının açık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

38. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Tüm Başvurucular Yönünden Adil Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

39. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında anılan şikâyetle ilgili olarak uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

40. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Adil Yargılanma Hakkı Kapsamındaki Diğer İhlal İddiaları

41. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 45. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca bireysel başvuru yoluyla Anayasa Mahkemesine başvurulabilmesi için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması gerekir.

42. Bireysel başvuru, iddia edilen hak ihlallerinin derece mahkemelerince düzeltilmemesi hâlinde başvurulabilecek ikincil nitelikte bir kanun yoludur. Bireysel başvuru yolunun bu niteliği gereği, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunulabilmesi için öncelikle olağan kanun yollarının tüketilmesi zorunludur. Bu ilke uyarınca başvurucunun Anayasa Mahkemesi önüne getirdiği şikâyetini öncelikle ve süresinde yetkili idari ve yargısal mercilere usulüne uygun olarak iletmesi, bu konuda sahip olduğu bilgi ve kanıtlarını zamanında bu makamlara sunması, aynı zamanda bu süreçte dava ve başvurusunu takip etmek için gerekli özeni göstermiş olması gerekir (İsmail Buğra İşlek [1. B.], B. No: 2013/1177, 26/3/2013, § 17).

43. Somut olayda incelemeye konu tam yargı davasının temyiz kanun yolu aşamasında derdest olduğu görüldüğünden başvuruculların hukuk sisteminde mevcut yargısal yolları tüketmeksizin bireysel başvuruda bulunduğu anlaşılmıştır.

44. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. 1. Başvurucu Seyfullah Turan yönünden yaşam hakkıyla bağlantılı etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Tüm başvurucular yönünden makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Tüm başvurucular yönünden adil yargılanma hakkı kapsamındaki diğer ihlal iddialarının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvuruculaların yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 11/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

CİHAN EREL VE DİĞERLERİ

B. No: 2021/30893 | Karar tarihi: 11.02.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/30893

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

CİHAN EREL VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/30893)

Karar Tarihi: 11/2/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : Leyla Nur ODUNCU

Başvurucular : Cihan Erel ve diğerleri [bkz. ekli listenin (B) sütunu]

Vekilleri : bkz. ekli listenin (C) sütunu

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kararın sonucunu değiştirebilecek nitelikteki esaslı iddiaların karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuruda başkaca temel hak ve özgürlüklerin ihlal edildiği iddiaları da bulunmaktadır.

2. Başvuruculaların Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanmasına (FETÖ/PDY) üye olma, terör örgütüne bilerek ve isteyerek yardım etme suçlarını işledikleri sonucuna varılarak mahkûmiyetlerine karar verilmiştir. Gerekçeli kararlarda mahkûmiyete temel olarak tek veya belirleyici delil şeklinde Bank Asya verilerine dayanılmıştır. Başvuruculaların bir kısmı yönünden tanık beyanları, çalışma kayıtları gibi deliller de değerlendirmeye alınmıştır.

3. Kararların gerekçelerinde, başvuruculaların örgüt talimatı sonrasında hesap açtırdıkları, yeni açtırdıkları ya da mevcut olan hesaplara para yatırdıkları, döviz alım satım işlemleri yaptıkları, kanun hükmünde kararnameler ile kapatılan işyerlerinde harcama yaptıklarının kredi kartı ekstrelerinden tespit edildiği hususlarına yer verilmiştir.

4. Başvurucular hakkındaki hükümler, istinaf ve temyiz aşamasından geçerek kesinleşmiştir.

5. Başvurular, süresi içinde yapılmıştır.

6. Ekli listenin (A) sütununda gösterilen dosyalar, konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle 2021/30893 numaralı bireysel başvuru dosyasıyla birleştirilmiş ve inceleme 2021/30893 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmüştür.

7. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

8. Ekli listenin (E) sütununda adli yardım talebinde bulunduğu belirtilen ve ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvuruculara adli yardım taleplerinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

A. Gerekçeli Karar Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

9. Başvurucular; Bank Asyadaki mutat hesap hareketlerine dayanılarak ve bilirkişi raporunda lehe tespitler bulunmasına rağmen cezalandırıldıklarını, bankacılık işlemlerini örgütsel faaliyette bulunma amacıyla gerçekleştirmediklerini, mahkûmiyet kararında bu konularda yeterli açıklamalara yer verilmediğini ileri sürmüştür. Ayrıca bir kısım başvurucu, isminin kamuya açık belgelerde gizlenmesi talebinde bulunmuştur.

10. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvuruculara iddialarının esas itibarıyla derece mahkemelerince verilen kararlarda delillerin değerlendirilmesinde isabet olmadığına, dolayısıyla kararın sonucuna ilişkin olduğu belirtilmiştir. Anayasa Mahkemesi kararlarına yer verilmiş, yapılacak incelemede başvuruculara ihlal iddiaları yönünden Anayasa ve mevzuat hükümleri doğrultusunda somut olayların kendine özgü koşullarının gözönüne alınması gerektiği değerlendirilmiştir.

11. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanlarında başvuru formlarında yer alan iddialarını tekrar etmiştir.

12. Anayasa Mahkemesi, Bank Asya verilerinin mahkûmiyette belirleyici delil olarak kabul edildiği bir yargılamanın şikâyet konusu yapıldığı başvuruda başvurucunun mutat hesap hareketlerine dayanılarak ceza verildiği yönündeki savunması hakkında mahkûmiyet kararında yeterli açıklamalara yer verilmemesini gerekçeli karar hakkı kapsamında değerlendirmiştir (Gürcan Balık [2. B.], B. No: 2020/16435, 17/11/2022).

13. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

14. İlgili mevzuat için bkz. Gürcan Balık, §§ 34-37; Yargıtay kararları için bkz. Hakan Darıcı ve diğerleri [1. B.], B. No: 2021/34045, 20/7/2023, §§ 13-21; Ruhi Erginer ve diğerleri [2. B.], B. No: 2023/24807, 15/4/2025, §§ 15-17.

15. Anayasa Mahkemesi, önüne gelen birçok başvuruda gerekçeli karar hakkının kapsam ve içeriğini belirlemiştir. Anayasa Mahkemesi; özellikle açık ve somut bir biçimde öne sürülen iddia ve savunmaların davanın sonucuna etkili, başka bir deyişle davanın sonucunu değiştirebilecek nitelikte olması hâlinde davayla doğrudan ilgili olan bu hususlara mahkemelerce makul bir gerekçe ile yanıt verilmesi gerektiğine dikkat çekmiştir (Muhittin Kaya ve Muhittin Kaya İnşaat Taahhüt Madencilik Gıda Turizm Pazarlama Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. [2. B.], B. No: 2013/1213, 4/12/2013, §§ 25, 26; Yasemin Ekşi [1. B.], B. No:

2013/5486, 4/12/2013, §§ 56, 57; Vesim Parlak [2. B.], B. No: 2012/1034, 20/3/2014, §§ 33, 34; Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31-39; Münür Ata [2. B.], B. No: 2014/4958, 22/1/2015, §§ 37-43; Hikmet Çelik ve diğerleri [2. B.], B. No: 2013/4894, 15/12/2015, §§ 54-59; Şah Tarım İnşaat Turizm Seyahat Yatçılık San. ve Tic. Ltd. Şti. [2. B.], B. No: 2013/7847, 9/3/2016, §§ 36-48).

16. Anayasa Mahkemesi, Gürcan Balık kararında başvurucunun Bank Asyadaki mevduatına ilişkin ileri sürdüğü iddiasının karar sonucunu değiştirebilecek nitelikte esaslı bir iddia olduğu hâlde bunun gerekçede karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır (aynı kararda bkz. §§ 68-72). Anayasa Mahkemesi, anılan kararında öncelikle ilgili Yargıtay içtihadına atıf yapmak suretiyle bahse konu Bankada parasal bir işlem yapılmasının kategorik olarak örgütsel faaliyet kapsamında değerlendirilmediğini belirtmiştir. Nitekim Yargıtay kararlarında 22/7/2016 tarihinde faaliyet izni kaldırılıncaya kadar faaliyetlerine devam eden ve FETÖ/PDY ile iltisaklı olan Bank Asyada gerçekleştirilen mutat hesap hareketlerinin örgütsel faaliyet kapsamında değerlendirilemeyeceği kabul edilmektedir. Yargıtay önceki tarihli kararlarında mutat işlemlerin dışında kalan örgüt liderinin talimatı üzerine örgütün amacına hizmet eden ve Bankanın yararına yapılan ödeme ve sair işlemleri suç delili olarak kabul etmiştir (ilgili kararlar için bkz. Gürcan Balık, §§ 39-47). Bununla birlikte Yargıtayın sonraki içtihadında sanığın örgüte yardım kastıyla bilerek ve isteyerek bu hesabı açtığını gösterir, kastını ortaya koyan yeterli delil bulunmadığı gerekçesiyle atılı suçtan beraatine karar verilmesi gerekirken mahkûmiyetine karar verilmesini bozma gerekçesi yaptığı anlaşılmaktadır (bkz. Ruhi Erginer ve diğerleri, §§ 15-17).

17. Kişinin örgüt liderinin talimatıyla işlem yaptığının kuşkuya yer bırakmayacak biçimde tespiti bakımından Bank Asya nezdinde 2014 yılı öncesi de dâhil olmak üzere hesap açılış bilgileri, aylık bakiye gelişimi ve tüm hesap hareketlerine ilişkin kayıtların dosyaya celbedilip incelenmesi, temin edilen kayıtlar üzerinde uzman bilirkişi raporu alınıp örgüt liderinin talimatından sonra ve bu talimat doğrultusunda katılım hesabı açma, döviz veya altın alma, para yatırma vb. işlemlerinin bulunup bulunmadığının tespit edilmesi gerekir (Yargıtay kararları için bkz. Raziye Akçay, B. No: 2019/1665, 28/6/2022, §§ 24, 27; Serkan Gölge, B. No: 2019/22453, 13/9/2022, §§ 30-39; Hakan Darıcı ve diğerleri, §§ 13-21).

18. Somut başvuruda ilgili yargı mercilerinin gerekçeli kararlarında, başvuruculara terör örgütüne üye olma ya da terör örgütüne bilerek ve isteyerek yardım etme suçlarından mahkûmiyetlerine karar verilmiştir. Bir kısım başvurucu yönünden diğer deliller bulunmakla birlikte aşağıda yapılan açıklamalar da dikkate alındığında Bank Asya hesap hareketleri başvuruculara cezalandırılmasında tek ya da belirleyici delil hâlini aldığı anlaşılmıştır. Bu kararlara göre başvurucular hakkındaki Bank Asya hesap hareketleri onların FETÖ/PDY lideri ve yöneticilerinin talimatı doğrultusunda hareket ettiğini göstermekte ve örgütsel saikle bankacılık işlemleri yaptıklarını ortaya koymaktadır.

19. Mahkemelerin kararlarının gerekçesinde hükme esas aldığı delillerin ağırlığı hususunda herhangi bir değerlendirmede bulunmadığı görülmüştür. Başvurucular hakkında kurulan mahkûmiyet hükümlerine dayanak olarak değerlendirilen deliller, bu delillere ilişkin anayasal güvenceler yönünden Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay içtihadı yönünden ele alınacak olursa öncelikle Yargıtay, örgütün profesyonel eylemlerinin kamuoyunca bilinir hâle geldiği süreçten önce icra edilen yapılanmanın evlerinde kalmak ve sohbetlere katılmak gibi faaliyetlerin içerik ve mahiyeti itibarıyla silahlı terör örgütünün amacına hizmet ettiğinin somut delil ve olgularla ortaya konulmadıkça örgütsel faaliyet kapsamında

kabul edilemeyeceğine karar vermiştir [birçok karar arasından bkz. Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 21/10/2024 tarihli ve E.2022/7057, K.2024/11904 sayılı; 21/10/2024 tarihli ve E.2022/5877, K.2024/11981 sayılı; 6/2/2024 tarihli ve E.2023/24146, K.2024/1337 sayılı kararları; (kapatılan) Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 30/10/2018 tarihli ve E.2017/3689, K.2018/3718 sayılı kararı]. Anayasa Mahkemesi, sohbetlere katılma eyleminin başvurucunun örgüte üye olma suçundan cezalandırılmasında delil olarak kullanılabilmesi için başvurucunun katıldığı sohbetlerin örgütsel özellik taşıdığının belirlenmesini beklemektedir (Hasan Sarıcı [GK], B. No: 2018/37695, 9/10/2024, § 37. Ayrıca örgütsel alanda kalan sohbet toplantılarının özelliklerine ilişkin olarak bkz. Bilal Celalettin Şaşmaz [1. B.], B. No: 2019/20791, 18/10/2022, § 20). Yargıtay kararlarında kritik olduğu belirtilen tarihlerden sonra devam etmeyen, gizlilik ve himmet vermek/toplamak gibi örgütsel özellik taşıdığı da belirlenemeyen dinî sohbetlere katılmaktan ibaret eylemlere istinaden mahkûmiyet kararı verilmesinin mümkün olmadığı belirtilmiştir [birçok karar arasından bkz. (kapatılan) Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 10/2/2021 tarihli ve E.2019/10348, K.2021/972; 10/5/2018 tarihli ve E.2017/4179, K.2018/1541; Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 18/01/2023 tarihli ve E.2022/39058, K.2023/114; 6/2/2024 tarihli ve E.2023/1356, K.2024/1494 sayılı kararları].

20. Anayasa Mahkemesi Metin Birdal kararında ([GK], B. No: 2014/15440, 22/5/2019) temel hak ve özgürlükler kapsamında kalan birtakım eylemlerin terör örgütü üyeliği suçundan mahkûmiyet kararında delil olarak değerlendirilmesini incelemiştir (Metin Birdal, §§ 60-72). Anayasa Mahkemesine göre yargı mercilerince başvurucunun terör örgütünün hiyerarşik yapısına dâhil olduğunu gösteren deliller birlikte incelenmeli; temel haklar kapsamında kalan her bir delil terör örgütünün amacı, niteliği, bilinirliği, kullandığı şiddetin türü ve yoğunluğu ile somut olayın ilgili diğer şartları dikkate alınarak değerlendirilmelidir (Metin Birdal, § 72). Mahkemelerce değerlendirmeye alınan yazı ve paylaşımlar (Yargıtay birçok kararında doğrudan terör örgütünün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek nitelikte olup olmadığının gerekçede değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. bkz. Yargıtay 3. Ceza Dairesinin E.2023/24095, K.2024/8203, 11/6/2024; Yargıtay 3. Ceza Dairesinin E.2022/22314, K.2024/7881, 11/6/2024 sayılı kararları), toplantılara katılma bu ilkeler çerçevesinde incelenmelidir. Sadece başvuruculaların yazı ve paylaşımlarına değinilmekle yetinilmemeli, söz konusu içerikler hakkında -Anayasa Mahkemesinin yukarıda anılan kararlarında belirtilen ilkeler çerçevesinde- değerlendirme yapılmalıdır. Benzer şekilde kişilerin Sosyal Güvenlik Kurumu kayıtlarına göre örgüte müzahir kurum veya kuruluşlarda çalışmaları [tek başına örgütsel bir faaliyet olarak kabul edilemeyeceğine ilişkin birçok karar arasından bkz. (kapatılan) Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 2/3/2021 tarihli ve E.2019/5505, K.2021/1793 sayılı kararı; Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 20/10/2022 tarihli ve E.2021/14774, K.2022/6617 sayılı kararı], örgüte müzahir otelde konaklamaları (kategorik olarak örgütsel faaliyet olarak kabul edilemeyeceğine ilişkin tespitler için bkz. Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 1/3/2023 tarihli ve E.2021/ 9204, K.2023/884; 29/11/2023 tarihli ve E.2022/23978, K.2023/9667; (kapatılan) Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 29/4/2019 tarihli ve E.2019/664, K.2019/3014 sayılı kararları) anılan ilkeler çerçevesinde değerlendirilmelidir.

21. Yargıtay kararlarına göre Garson kod adlı gizli tanıktan ele geçirilen veriler mahkûmiyet için yeterli olmayıp bunun için destekleyici bir ifade, beyan yahut başkaca bilgi ve belge bulunup bulunmadığının araştırılması gerekmektedir (Sinan Bulut [1. B.], B. No: 2019/14914, 10/5/2023, §§ 27, 47; M.G. [2. B.], B. No: 2020/5305, 11/5/2023, § 32).

22. Gerekçeli kararda tanık beyanına dayanılan başvurucular bakımından tanığın

başvurucuların bulunmadığı bir celsede dinlenmesi, başvurucular yönünden dezavantajlı bir durum oluşturmaktadır. Anayasa Mahkemesi, birçok kararında tanık kavramını sanığa isnat edilen fiil hakkında bilgi veren herhangi bir kişi şeklinde özerk yorumlamış ve tanık sorgulama hakkı ile ilgili ilkeleri belirlemiştir. Anayasa Mahkemesi, tanık sorgulama hakkıyla ilgili olarak verdiği kararlarında somut bir yargılama öncesinde veya haricinde elde edilen tanık beyanlarının delil olarak kabulünün yargılamanın adilliğine zarar verip vermediğini değerlendirmek için üç aşamalı bir test uygulanması gerektiğini ifade etmektedir. Buna göre ilk olarak tanığın mahkemede hazır edilmemesinin geçerli bir nedeni olup olmadığına bakılmalıdır. Ancak buna ilişkin geçerli bir nedenin ortaya konulmaması, tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğinin kabul edilmesi için yeterli değildir. İkinci olarak sanığın sorgulama veya sorgulatma imkânı bulamadığı tanığın verdiği beyanın mahkûmiyetin dayandığı tek veya belirleyici delil olup olmadığı değerlendirilmelidir. Sorgulama veya sorgulatma imkânı tanınmayan tanığın beyanının tek veya belirleyici delil olduğunun tespit edilmesi durumunda ise üçüncü aşama olarak savunma tarafının maruz kaldığı bu zorlukların telafi edilmesi amacıyla yeterli düzeyde karşı dengeleyici güvenceler sağlayan bir usulün yürütülüp yürütülmediği ortaya konulmalıdır (Atila Oğuz Boyalı [2. B.], B. No: 2013/99, 20/3/2014, §§ 34-56; Selçuk Demir [2. B.], B. No: 2014/9783, 22/1/2015, §§ 27-46; AZ. M. [2. B.], B. No: 2013/560, 16/4/2015, §§ 45-67; Baran Karadağ [2. B.], B. No: 2014/12906, 7/5/2015, §§ 49-76; Orhan Güleryüz [1. B.], B. No: 2019/30221, 28/12/2021, §§ 33-42; Abdurrahim Balur [2. B.], B. No: 2013/5467, 7/1/2016, § 80; Onur Urbay [1. B.], B. No: 2014/6222, 6/3/2019, §§ 36, 40; Zekeriya Sevim [2. B.], B. No: 2018/18989, 16/6/2021, §§ 44, 51; Metin Akdemir (2) [1. B.], B. No: 2020/3964, 21/9/2022, § 36; Uğur Özcan [1. B.], B. No: 2021/12137, 26/7/2022, § 40). Suç tipi için kanunda belirlenen cezanın ağırlığı arttıkça duruşmada hazır bulunarak savunma yapmanın da öneminin artacağı hususunda tartışma yoktur (Mehmet Ergün [GK], B. No: 2019/34180, 25/7/2023, § 41).

23. Son olarak Yargıtay, sanıktan ele geçirilen dijital materyallerde salt ByLock kalıntısı bulunduğuna dair dijital veri raporu doğrultusunda mahkûmiyet kararı verilemeyeceğini kabul etmektedir [(kapatılan) Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 18/11/2019 tarihli ve E.2019/8435, K.2019/6977 sayılı kararı]. Benzer şekilde Eagle program kalıntısının sanık aleyhinde değerlendirilmeyeceğine karar veren ilk derece mahkemesi kararının onanmasına da karar vermiş (Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 22/3/2023 tarihli ve E.2022/318, K.2023/1442 sayılı kararı); kişilerin Eagle isimli programı kullanmalarının örgütsel bir faaliyet olarak kabul edilemeyeceğini belirtmiştir (birçok karar arasından bkz. Yargıtay 3. Ceza Dairesinin E.2021/10685, K.2022/6720, 25/10/2022; E.2021/7421, K.2022/6209, 17/10/2022 sayılı kararları).

24. Yukarıda yapılan açıklamalar sonucunda Bank Asya hesap hareketliliğine ilişkin delilin bazı başvurucular yönünden mahkûmiyet kararlarına götüren tek bazıları yönünden ise belirleyici nitelikte delil olduğunun kabul edilmesi gerekir.

25. Başvurucular; ilgili yargı mercilerindeki savunmalarında hesap hareketlerinin kredi kartı kullanımı, düğünde hediye edilen altınları hesaba para/altın olarak yatırma, para ödünç alma ya da vermeden kaynaklanan rutin bankacılık işlemleri olduğunu; hırsızlık yapılması endişesi nedeniyle altın ve paralarını konutlarında değil Bankada tuttuklarını, araç/konut satın alma amacıyla gerçekleştirdikleri işlemler olduğunu, bu durumun sicil kayıtlarından ya da bu konularda sundukları delillerden de anlaşılabileceğini, kredi başvurusunda bulunmaları nedeniyle hesap açma işlemi gerçekleştirdiklerini, kredi sözleşmesinin kritik tarihten öncesinde yapıldığını ve ödemelerinin kredi taksitlerine ilişkin olduğunu beyan

etmiştir. Ayrıca ticaretle uğraştıkları, ticari işletmeleri, hac işlemleri, bireysel emeklilik, okul taksitleri için hesap açtıkları şeklinde beyanda bulunmuştur. Başvurucular; konut kredisi finansman oranının miktarı, faizsiz bankacılık yapan bir banka olması, indirim ve taksit imkânları, kurumsal firmalardan yapılan alışverişlerde anlaşmalı bankalar arasında yer alması nedeniyle Bank Asyayı tercih ettiklerini, ihracat yaptıklarını, hesap hareketlerinin hesaplarına aktarılan ihracat bedelleri olduğunu, diğer bankalarla da işlemler yaptıklarını belirtmiştir. Bunlara ek olarak başvurucular; örgüt liderinin talimat tarihinden önce de bu Bankada hesap hareketleri olduğunu, Bankanın fona devri sonrasında da bankacılık işlemlerine devam ettiklerini, kritik tarihten çok önce Banka ile işlem yaptıklarını, uzun zamandır Bank Asyadaki hesaplarını kullanmadıklarını, bu nedenle para hareketlerinden haberdar olmadıklarını, hesap hareketini kendilerinin gerçekleştirmediklerini, ilgili dekontlardan ya da işlem türünden durumun anlaşılabileceğini, Banka hakkında çıkan haberler akabinde kamuda oluşan algı sonrasında yatırımlarını geri çektiklerini, hesaplarını kapattıklarını iddia etmiştir.

26. Vurgulamak gerekir ki bireysel başvuru yolunda Anayasa Mahkemesinin görevi bir yargılamanın sonucu itibarıyla adil olup olmadığını değerlendirmek değildir. Dolayısıyla başvurucular hakkında isnat edilen terör örgütü üyesi olma ya da terör örgütüne bilerek ve isteyerek yardım etme suçlarının sübuta erip ermediği veya toplanan delillerin suçun sübutu için yeterli olup olmadığı meselesi, ilkesel olarak Anayasa Mahkemesinin ilgi alanı dışındadır (Metin Birdal, § 47; Yılmaz Çelik [GK], B. No: 2014/13117, 19/7/2018, § 45). Bundan başka bir ceza yargılamasında hangi delillerin hükme esas alınabileceğinin belirlenmesi meselesi de esas itibarıyla Anayasa Mahkemesinin görev alanında değildir (Türk ceza muhakemesi hukuku uygulamasına ilişkin bazı değerlendirmeler için bkz. Metin Birdal, §§ 67-71).

27. Somut olayda mahkeme kararlarına bakıldığında birtakım banka verileri dikkate alınarak mahkûmiyet sonucuna varıldığı görülmüştür. Bununla birlikte özellikle Yargıtay içtihadında yer verilen (Ruhi Erginer ve diğerleri, §§ 15-17) ilkelerin herhangi bir şekilde kararlarda tartışılmadığı, bu çerçevede Yargıtay içtihadında ortaya konulması gerektiği belirtilen, başvuruculaların örgütsel faaliyet veya örgüte yardım kastıyla bilerek ve isteyerek bu hesabı açtıklarını gösteren, kastlarını ortaya koyan yeterli delil bulunup bulunmadığı hususunun kararlarda yeterince değerlendirilmediği anlaşılmıştır. Dolayısıyla mahkûmiyet kararlarında başvuruculaların, örgüt liderinin ve yöneticilerinin Bank Asyaya destek olunması şeklindeki talimatı üzerine örgütsel faaliyet kastıyla hesap açtıklarının, bankacılık işlemleri yaptıklarının yeterli gerekçeyle ortaya konulamadığı görülmüştür.

28. Bunların yanında mahkemeler, bankacılık verileri üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırmıştır. Ancak yerleşik Yargıtay uygulamasının aksine bilirkişi raporlarının hesabın açılmasından itibaren tüm hesap hareketlerini konu almadığı, sadece Aralık 2013 veya Ocak 2014 ve sonrası işlemler dikkate alınarak raporların hazırlandığı, ilgili raporların Yargıtay içtihatlarına uygun olacak şekilde yeteri kadar açıklayıcı nitelikte olmadığı tespit edilmiştir. Gerekçeli kararlarda 2014 yılı ve sonrasında gerçekleşen bir kısım hesap hareketine değinilmiş ancak başvurucunun Bank Asyadaki hesabının hangi tarihte açıldığına, bu hesaba ilişkin bankacılık işlemlerinin FETÖ/PDY lideri ve yöneticilerinin Bank Asyaya destek olunması şeklindeki talimatı öncesindeki niteliği ve hacmine, bu talimattan sonra anılan hesabın ne şekilde kullanıldığına, aktif kullanım olarak kabul edilen işlemlerin hacminin ne olduğuna ilişkin herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Diğer bir ifadeyle söz konusu bankacılık işlemlerinin neden mutat kabul edilemeyeceğine ilişkin yeterli bir

değerlendirmede bulunulmamıştır. Dolayısıyla başvuruculların örgüt liderinin ve yöneticilerinin Bank Asyaya destek olunması şeklindeki talimatı sonrasındaki bankacılık işlemlerinin bu talimattan önceki dönemle uyumlu olmadığı veya olağan dışı bir hesap hareketliliği olduğu ortaya konulamamıştır. Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay 16. Ceza Dairesi kararlarında da belirtilen hususların değerlendirildiğine ilişkin herhangi bir ifadeye yer verilmemiştir. Sonuç olarak başvuruculların suç işlemek maksadıyla kurulmuş örgütün amacını gerçekleştirmesine katkı sağlamak için hareket etmediklerine, söz konusu işlemlerin rutin bankacılık işlemleri olduğuna ilişkin kararın sonucunu değiştirebilecek nitelikteki iddialarının gerekçede karşılanmadığı anlaşılmıştır.

29. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

30. Mevcut başvuruda ulaşılan sonuç ve uygun görülen giderim gözetildiğinde, yapılacak yeniden yargılamada ilgili mahkemelerce başvuruculların yargılamanın esasına ilişkin diğer şikâyetlerinin değerlendirilebileceği anlaşıldığından başvuruculların eldeki başvuruda değerlendirme konusu yapılmayan diğer ihlal iddiaları hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkı ile Kişi Hürriyeti ve Güvenliği Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddialar

31. Ekli listenin (G) sütununda belirtilen başvurucular, yargılandıkları ceza davalarının uzun zamandır devam etmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvuruculların iddialarının Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023), Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024, §§ 25-42) kararları doğrultusunda başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekmektedir.

32. Ekli listenin (H) sütununda belirtilen başvuruculların suç isnadına bağlı tutmanın hukuki olmaması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddialarının Mehmet Emin Kılıç ([2. B.], B. No: 2013/5267, 7/3/2014, §§ 19-32), Mehmet Şimşek ([1. B.], B. No: 2018/10953, 22/7/2020, §§ 47-70) kararları doğrultusunda süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekmektedir. Ayrıca ekli listenin (İ) sütununda belirtilen başvuruculların mahkûmiyete bağlı tutmanın hukuka aykırı olması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddialarının Ç.Ö. ([GK], B. No: 2014/5927, 19/7/2018, §§ 27-53) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekmektedir.

III. GİDERİM

33. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

34. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir

(yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

35. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

36. Başvurucular maddi zarara ilişkin bilgi/belge sunmadığından maddi tazminat talebinin, ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından manevi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kamuya açık belgelerde kimliklerinin gizlenmesi talebinde bulunan başvuruculların kimliklerinin gizli tutulması taleplerinin KABULÜNE,

B. Adli yardım talebinde bulunan başvuruculların adli yardım taleplerinin KABULÜNE,

C. 1. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın süre aşımı ve açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

D. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

E. Başvuruculların değerlendirme konusu yapılmayan diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK BULUNMADIĞINA,

F. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (D) sütununda belirtilen mahkemelere GÖNDERİLMESİNE,

G. Başvuruculların tazminat taleplerinin REDDİNE,

H. Ekli listenin (F) sütununda belirtilen vekâlet ücretleri ile (E) sütununda belirtilen harçların bu tabloda gösterildiği şekilde başvuruculara ÖDENMESİNE,

İ. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

J. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 11/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MAHSUN CEKLİ

B. No: 2021/31145 | Karar tarihi: 11.02.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/31145

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

MAHSUN CEKLİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/31145)

Karar Tarihi: 11/2/2026

R.G. Tarih ve Sayı: 17/7/2026 - 33312

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : Hüseyin Özgür SEVİMLİ

Başvurucu : Mahsun CEKLİ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, beraat kararı verilen bir eylem hakkında ikinci kez yargılama yapılması nedeniyle aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesinin ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuru, kovuşturma evresinde gerçekleştirilen işlemler ve mahkûmiyet kararı verilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkının diğer birtakım güvencelerinin ihlal edildiğine ilişkin şikâyetleri de içermektedir.

2. Başvurucu 1974 doğumlu olup bireysel başvuru konusu olayın geçtiği tarihte üzerinde çalıntı kaydı olması nedeniyle kolluk görevlileri tarafından durdurulan otomobilde yakalanmıştır. Olaya ilişkin olarak kolluk görevlilerinin düzenlediği 14/11/2016 tarihli tutanakta; başvurucunun görevlilere kimliğini M.C. olarak beyan ettiği ancak sürücü belgesi ile ilgili sorulara verdiği cevaplar nedeniyle kendisinden şüphe edilmesi üzerine M.C. adlı kişinin sistemde kayıtlı cep telefonunun arandığı, telefonu açan kişinin kendisini M.C. olarak tanıttığı ve sorulan T.C. kimlik numarasını doğruladığı, bu durum başvurucuya sorulduğunda telefonla görüşülen kişinin kardeşi M.C. olduğunu ve ona ait nüfus cüzdanını kullandığını söylediği belirtilmiştir. Konuya ilişkin olarak Bursa Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) başvurucu hakkında resmî belgede sahtecilik ve başkasına ait kimlik veya

kimlik bilgilerinin kullanılması suçlarından soruşturma başlatmıştır.

3. Başvurucu; müdafiinin de hazır bulundurulmasıyla kollukta aynı tarihte şüpheli sıfatıyla alınan ifadesinde çalıntı olduğu belirtilen otomobile ilişkin anlatımlarının yanı sıra görevlilere ibraz ettiği nüfus cüzdanını 2010 yılında Diyarbakır Nüfus Müdürlüğünden kendisinin çıkarttığını, bu belgedeki bilgilerin ikiz kardeşi M.C.ye ait olduğunu, kendisi hakkında yakalama kaydı olduğunu öğrenmesi nedeniyle üzerinde kendisine ait fotoğrafın ve kardeşine ait kimlik bilgilerinin bulunduğu nüfus cüzdanını taşımaya başladığını söylemiştir.

4. Nüfus kaydına göre 1975 doğumlu olan M.C. kollukta ifade sahibi sıfatıyla alınan beyanında başvurucunun kendisinin ağabeyi olduğunu, onunla yıllardır görüşmediğini, kolluğun bilgi vermesi üzerine başvurucunun kendisi gibi davranıp nüfus müdürlüğünden kayıp bildirimiyle nüfus cüzdanı çıkarttığını öğrendiğini söylemiştir.

5. Başsavcılık başvurucunun ifadesinden hareketle nüfus cüzdanının Diyarbakır'da çıkarıldığı kanaatine ulaşarak 11/5/2017 tarihinde soruşturmayı resmî belgede sahtecilik suçu yönünden ayırdıktan sonra bu suça ilişkin soruşturmanın Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından tamamlanması için yetkisizlik kararı vermiştir.

A. Başvurucu Hakkında Bursa 8. Asliye Ceza Mahkemesinde Görülen Ceza Davasına İlişkin Süreç

6. Başsavcılıkça yetkisizlik kararı verildiği tarihte, başvurucu hakkında iftira suçundan 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 268. maddesine atfen 267. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca cezalandırılması talebiyle iddianame düzenlenmiştir. Anılan iddianamenin "Suç" başlıklı kısmında iftira suçunun yanı sıra başkasına ait kimlik veya kimlik bilgilerinin kullanılması suçuna da yer verildikten sonra başvurucuya atılı eyleme dair şu anlatımda bulunulmuştur:

"İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının 18/10/2016 tarih ve 2016/119138 Soruşturma sayısı ile aranma kayıtlarına alındığı belirtilen ... plaka sayılı aracın 14/11/2016 günü Bursa ili Osmangazi ilçesi Yeni Yalova Yolu 13. Km üzerinde kolluk görevlilerince uygulama noktasında yakalandığı, [M.C.] adına tanzim edilmiş nüfuz cüzdanını kullanan şahsın parmak izinden kimlik tespiti yapıldığında, ... T.C. Kimlik Numaralı Mahsun CEKLİ olduğunun tespit edildiği, şüpheli Mahsun CEKLİ'nin ifadesinde, yakalandığında görevlilere ibraz ettiği nüfus cüzdanını 2010 yılında Diyarbakır Nüfus Müdürlüğünden kendisinin çıkarttığını, aranma kaydının çıktığını öğrendiğini, bu nedenle kendisine ait kimliği taşımayıp kardeşi ve ikizi olan [M.C.nin] bilgilerinin bulunduğu üzerinde kendi fotoğrafı bulunan Diyarbakır Nüfus Müdürlüğünden almış olduğu kimliği taşımaya başladığını beyan ettiği, böylelikle şüphelinin üzerine atılı suçu işlediği... [değerlendirilmiştir.]"

7. Söz konusu iddianame üzerine başvurucu hakkında Bursa 8. Asliye Ceza Mahkemesinde yargılamaya başlanmıştır. Yargılamanın 7/11/2017 tarihli celsesinde başvurucu; önceki savunmasına ek ve kısmen de bu savunmadan farklı olarak kardeşi M.C.ye ait nüfus cüzdanını kullandığını ancak bu belgede fotoğraf değişikliği vb. tahrifat yapmadığını, M.C.nin ikiz kardeşi olması nedeniyle zaten fotoğraflarının birbirine benzediğini ve bu belgenin sahte olmadığını söylemiştir. Bu celsede, davaya konu eylemin 5237 sayılı Kanun'un 206. maddesinde düzenlenen resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan suçunu oluşturma ihtimaline binaen başvurucunun bu suçtan da ek savunması alınmış ve başvurucu önceki savunmalarını tekrar ettiğini söylemiştir. Yargılamanın 1/2/2018 tarihli

son celsesinde ise suça konu nüfus cüzdanı duruşmaya getirtilerek bu belge ve başvurucu ile mağdur M.C.ye ait Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi'ndeki (UYAP) fotoğraflar üzerinde yapılan gözlemler Duruşma Tutanağı'na aktarılmıştır. Buna göre;

i. Belgenin M.C. adına düzenlenmiş, üzerindeki lamine kaplaması kısmen kalkmış, arka yüzündeki lamine kaplamasının büyük bir bölümü açık olan fotoğraf üzerinde soğuk damga izi bulunan eski ancak gerçek bir nüfus cüzdanı olduğu, üzerindeki fotoğraf değiştirilmiş ise konunun uzmanı olmayan kişiler tarafından ilk bakışta sahteliğinin kolaylıkla anlaşılamayacağı ve aldatıcılık yeteneğinin bulunduğu,

ii. Belgedeki fotoğrafta yer alan kişinin M.C. olduğunun açıkça anlaşıldığı, başvurucunun savunmasının aksine kendisi ile M.C. kardeş olmakla birlikte nüfus kayıtlarına göre ikiz olmadıkları, UYAP'ta kayıtlı fotoğraflara göre başvurucu ile M.C.nin birbirlerine son derece benzediği, aralarındaki farkların küçük ayrıntısal çehre unsurları olduğu, dolayısıyla somut olayda sahte belge düzenleme ya da kullanmanın söz konusu olmadığı belirtilmiştir.

iii. Duruşma Tutanağı'nda ayrıca nüfus cüzdanının bu belgede yazılı T.C. kimlik numarasının gözaltı öncesi düzenlenen doktor raporuna yazılması dışında herhangi bir belgede de kullanılmadığı tespitine yer verilmiştir.

8. Yargılama sonunda 1/2/2018 tarihinde başvurucu hakkında beraat kararı verilmiş ve bu karar istinaf kanun yoluna başvurulmaksızın 23/3/2018 tarihinde kesinleşmiştir. Bursa 8. Asliye Ceza Mahkemesi başvurucu hakkında iftira ile başkasına ait kimlik veya kimlik bilgilerinin kullanılması suçlarından 26/3/2018 tarihinde iki ayrı kesinleşme şerhi düzenlemiştir. Beraat kararının gerekçesi şöyledir:

"Dosya kapsamına göre; her ne kadar sanık hakkında iftira suçundan cezalandırılması istemi[y]le kamu davası açılmış ise de, yukarıda yapılan saptamalar ışığında mağdur [M.C.ye] bir suç atılmasının söz konusu olmadığı iftira suçunun yasal unsurlarının bulunmadığı gibi dosyada bulunan nüfus cüzdanının sahte olmayıp [M.C.ye] ait olduğu, yalnızca sanığın kendi üzerinde taşıdığı, öte yandan kamu görevlisine yalan beyanda bulunma suçu yönünden ise dosyada sanığın kimliği ile ilgili yalan beyanda bulunmadığı kuşku üzerine yapılan araştırmada kimliğinin zaten ortaya çıktığı anlaşılmakla sanık hakkında iddianame ve ek savunma ile atılı suçun yasal unsurlarının oluşmaması nedeniyle atılı suçtan sanığın beraatine, adli emanetin 2016/10144 sırasında kayıtlı nüfus cüzdanının ise sahibi mağdur [M.C.nin] iadesine karar verilmesi gerektiği sonucu ile yasal ve vicdani kanaatine varılmıştır."

B. Başvurucu Hakkında Bursa 23. Asliye Ceza Mahkemesinde Görülen ve Bireysel Başvuruya Konu Olan Ceza Davasına İlişkin Süreç

9. Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı, resmî belgede sahtecilik suçuna dair soruşturmada Yenişehir Nüfus Müdürlüğüne (Nüfus Müdürlüğü) 6/7/2017 tarihinde müzekkere göndererek başvurucunun 2010 yılında nüfus cüzdanı talep ederken ibraz ettiği belgelerin gönderilmesi talimatı vermiş; Nüfus Müdürlüğünden gönderilen 22/8/2017 tarihli yazıda ise başvurucunun belirtilen tarihte nüfus cüzdanı aldığına dair kaydın bulunmadığı, bu kişinin 3/1/2006 tarihinde bir nüfus cüzdanı aldığı ancak mevzuat gereği saklanma süresinin dolması nedeniyle de buna dair belgenin 2017 yılı Ocak ayında imha edildiği belirtilmiştir.

10. Soruşturma sonucunda Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığının suça konu belgenin ilk kez Bursa'da kullanıldığına, nerede üretildiğinin belli olmadığına, diğer yandan başvurucu hakkında Bursa 8. Asliye Ceza Mahkemesinde açılan davanın derdest olduğuna, böylece her

iki suçtan yargılamanın birlikte görülmesi gerektiğine dair değerlendirmelerde bulunarak karşı yetkisizlik kararı vermesi üzerine oluşan olumsuz yetki uyuşmazlığı, Batman 3. Ağır Ceza Mahkemesince Başsavcılığın yetkisizlik kararının kaldırılması suretiyle 27/12/2017 tarihinde çözülmüştür.

11. Başsavcılık, başvurucunun resmî belgede sahtecilik suçunu işlediğinden bahisle 5237 sayılı Kanun'un 204. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca cezalandırılması talebiyle 1/2/2018 tarihinde hakkında iddianame düzenlemiştir. Anılan iddianamede başvurucuya atılı eylem şu şekilde anlatılmıştır:

"İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının 18/10/2016 tarih ve 2016/119138 Soruşturma sayısı ile aranma kayıtlarına alındığı belirtilen ... plaka sayılı aracın 14/11/2016 günü Bursa ili Osmangazi ilçesi Yeni Yalova Yolu 13. Km üzerinde kolluk görevlilerince uygulama noktasında yakalandığı, [M.C.] ismini ve kimliğini kullanan şahsın parmak izinden kimlik tespiti yapıldığında ... T.C. Kimlik Numaralı Mahsun CEKLİ olduğunun tespit edildiği, şüpheli Mahsun CEKLİ'nin ifadesinde özetle, yakalandığında görevlilere ibraz ettiği nüfus cüzdanını 2010 yılında Diyarbakır Nüfus Müdürlüğünden kendisinin çıkarttığını, aranma kaydının çıktığını öğrendiğini, bu nedenle kendisine ait kimliği taşımayıp kardeşi ve ikizi olan [M.C.nin] bilgilerinin bulunduğu üzerinde kendi fotoğrafı bulunan Diyarbakır Nüfus Müdürlüğünden almış olduğu kimliği taşımaya başladığını beyan ettiği, böylelikle şüphelinin üzerine atılı suçları işlediği anlaşılm[ıştır.]"

12. Bursa 23. Asliye Ceza Mahkemesinde (Mahkeme) görülen yargılama sırasında mağdur sıfatıyla ifadesi alınan M.C. kendisine ait nüfus cüzdanının ağabeyi olan başvurucu tarafından kullanıldığını, başvurucuyla yedi sekiz yıldır görüşmediğini söylemiştir. Başvurucu ise savunmasında M.C. ile birlikte Diyarbakır Nüfus Müdürlüğüne gidip ona nüfus cüzdanı çıkarttıklarını, hakkında yakalama kararı olduğu için nüfus cüzdanını M.C.den alıp kullanmaya başladığını, kolluk görevlilerine ibraz ettiği bu kimliğin sahte değil M.C.ye ait gerçek nüfus cüzdanı olduğunu, bu konuyla ilgili Bursa 8. Asliye Ceza Mahkemesinde de yargılanıp beraat ettiğini, kollukta verdiği ifadede de benzer yönde beyanda bulunduğu hâlde sözlerinin tutanağa yanlış aktarıldığını savunmuştur.

13. Yargılama sırasında Mahkeme, mağdur ile başvurucunun teşhise elverişli fotoğraflarının çektirilmesine, mağdur adına nüfus cüzdanı başvuru talebinde bulunulup bulunulmadığı araştırılarak varsa bu konudaki belgelerin getirtilmesi ile suça konu nüfus cüzdanının üzerindeki fotoğraf da dâhil olmak üzere belgede tahrifat yapılıp yapılmadığı, belgenin sahte olup olmadığı, sahte ise de aldatma kabiliyeti olup olmadığı hususunda Bursa Kriminal Polis Laboratuvarı Müdürlüğünden (Polis Kriminal) uzmanlık raporu alınmasına karar vermiştir. Polis Kriminal tarafından düzenlenen 20/12/2018 tarihli uzmanlık raporunda suça konu nüfus cüzdanının renk, motif, desenler, kâğıt yapısı, baskı kalitesi, UV ışığa duyarlılık ve diğer detay unsurlar yönünden orijinal belgelere benzerlikler gösterdiği, bu bulgulara göre belgenin orijinal olduğu sonucuna varılmış; diğer yandan belge üzerinde iki kat lamine olduğu ve laminelerinin fotoğraf hanesine denk gelen bölümlerinin kısmen koparılarak alındığı görülmüşse de fotoğraf değişikliği yapılıp yapılmadığı hususunda herhangi bir kanaat beyan edilmesinin mümkün olmadığı, bu hususun belgeyi düzenleyen makamdan sorulmasının faydalı olacağı bildirilmiştir.

14. Mahkeme söz konusu nüfus cüzdanı ile Polis Kriminalin uzmanlık raporunu Nüfus Müdürlüğüne göndererek belge üzerindeki fotoğrafta değişiklik yapılıp yapılmadığının bildirilmesine ve başvuru sırasında ibraz edilen belgelerin onaylı suretlerinin

gönderilmesine dair ara kararı vermiştir. Nüfus Müdürlüğü 2016 yılında arşiv yerinin değişmesi sırasında bazı belgelerin kaybolduğunu, M.C. adına 17/12/2010 tarihinde düzenlenen nüfus cüzdanına dair talep belgesinin de kaybolan belgeler arasında yer alması nedeniyle nüfus cüzdanı üzerinde fotoğraf değişikliği yapılıp yapılmadığı konusunda tespitte bulunulamayacağını bildirmiş ve M.C.nin Nüfus Müdürlüğünden 8/3/2011 tarihinde aldığı nüfus cüzdanına ilişkin talep belgesinin onaylı suretini Mahkemeye göndermiştir.

15. Diğer yandan Mahkeme, mağdurun ve başvurucunun teşhise elverişli fotoğraflarını nüfus cüzdanı ile birlikte 7/2/2019 tarihinde İstanbul Jandarma Kriminal Laboratuvar Amirliğine (Jandarma Kriminal) göndererek tüm fotoğrafların karşılaştırılmasına ve nüfus cüzdanı üzerindeki fotoğrafın başvurucuya ait olup olmadığı konusunda rapor düzenlenmesine dair ara kararı vermiştir. Jandarma Kriminal tarafından düzenlenen 10/7/2019 tarihli uzmanlık raporunda nüfus cüzdanı üzerindeki fotoğrafın başvurucuya aidiyetinin kuvvetle muhtemel olduğu mütalaa edilmiştir. Anılan raporun "Açıklamalar" başlıklı kısmında "Kuvvetle Muhtemel Aynı" tabirinin karşılaştırılan parametrelerin yüzde 75'in üzerinde benzer olmasını ve uzman kararının iki örneğin aynı kişiye ait olduğu yönünde belirtilmesini ifade ettiğine dair ibare bulunmaktadır.

16. Yargılamanın 23/10/2019 tarihli son celsesinde başvurucu; uzmanlık raporları ile Nüfus Müdürlüğünün yazısında belirtilen hususlar doğrultusunda suça konu belge üzerinde tahrifat yapılmadığını, belgenin Nüfus Müdürlüğü tarafından verildiğini, Jandarma Kriminal tarafından inceleme sadece fotoğraf üzerinden yapıldığı gibi 10/7/2019 tarihli uzmanlık raporunda da fotoğraftaki kişinin kendisi olduğunun kesin olarak saptanamadığını savunmuştur.

17. Yargılama sonucunda Mahkeme başvurucunun resmî belgede sahtecilik suçundan 1 yıl 8 ay hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar vermiştir. Mahkûmiyet gerekçesinde başvurucu ile mağdurun aşamalardaki ifadeleri ile uzmanlık raporlarına değinen Mahkeme;

i. Başvurucunun kollukta müdafiinin de hazır bulundurulmasıyla ve şüpheli sıfatıyla alınan ifadesinde suça konu nüfus cüzdanını kendisinin çıkarttığını ve belge üzerindeki fotoğrafın da kendisine ait olduğunu söylemesi, benzer şekilde mağdurun da kendi nüfus cüzdanını başvurucuya vermediğini beyan etmesi ve Jandarma Kriminalin uzmanlık raporunu birlikte gözönünde bulundurduğunda başvurucunun kovuşturma evresindeki inkâra yönelik savunmalarına itibar etmediğini,

ii. Somut olayda başvurucunun mağdurun ikiz kardeşi olduğunu vurguladığını, başvurucunun mağdurla olan benzerliğinden faydalanıp Nüfus Müdürlüğüne onun adına nüfus cüzdanı düzenlenmesi için başvurduğunu, M.C. yerine kendisine ait fotoğrafı ibraz ettiğini, böylece fotoğraf orijinal olsa dahi M.C.nin bilgileriyle düzenlenen ve bu nedenle sahte olan nüfus cüzdanını temin edip kullanmak suretiyle atılı suçu işlediğini değerlendirmiştir.

18. Başvurucu, mahkeme kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurmuş; dilekçesinde suça konu belgenin orijinal olduğunu, belgedeki fotoğrafın M.C.ye ait olup belgeyi orijinal hâliyle taşıdığını, soruşturma evresinde Nüfus Müdürlüğünden hata sonucu mağdur yerine kendisine ait nüfus cüzdanı için başvuruda bulunulup bulunulmadığının sorulduğunu, gelen olumsuz cevap üzerine iddianame düzenlendiğini, belgenin kullanılmadığını, maddi vakıa olarak kabul edilen eylemin mahkûmiyet kararı verilen suç yerine ancak resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan suçunu oluşturabileceğini, aynı eylemden dolayı farklı mahkemede yapılan yargılama sonucu verilen beraat kararı kesinleştiği hâlde yeniden

yargılanarak bu kez mahkûmiyet kararı verildiğini ileri sürmüştür.

19. Bursa Bölge Adliye Mahkemesi 8. Ceza Dairesi (Daire) 21/5/2021 tarihinde, suça konu nüfus cüzdanı üzerinde Daire Heyetince gözlem yapıldığını belirtmiş; buna göre nüfus cüzdanının üzerinde iki kat lamine olduğu, üstteki laminenin kısmen yırtılmış olduğu, T. seri numarasını taşıdığı, arkasında iki ıslak imza ile bir ıslak mührün bulunduğu, görünüm itibarıyla nüfus idaresi tarafından düzenlenen nüfus cüzdanlarıyla aynı olduğu, fotoğrafın kendi alanından daha dar kesilmiş olduğu, belgenin arka yüzünde görülebilen soğuk mühür izinin ön yüzünde de kısmen görülebildiği, bu hâliyle üçüncü kişiler nezdinde aldatıcılık özelliği olduğu açıklamalarına yer vererek başvurucunun istinaf kanun yoluna başvuru talebini kesin olmak üzere esastan reddetmiştir.

20. Başvurucu, nihai kararı 31/5/2021 tarihinde öğrendikten sonra 29/6/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

21. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

22. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

A. Aynı Fiilden Dolayı Birden Fazla Yargılanmama veya Cezalandırılmama İlkesinin İhlal Edildiğine İlişkin İddia

23. Başvurucu; hakkında iftira suçundan verilen beraat hükmü kesinleşmesine ve bu hükümde suça konu belgenin sahte olmadığına, dolayısıyla resmî belgede sahtecilik suçuna dair değerlendirmelerde de bulunulmasına karşın iftira suçuna konu iddianamede yer verilen olay ve olgular bire bir tekrar edilerek bu kez resmî belgede sahtecilik suçundan cezalandırılması için iddianame düzenlendiğini, Mahkemece kabul edilen bu iddianame üzerine açılan yeni kamu davası sonucunda da atılı suçtan mahkûmiyet kararı verildiğini belirterek aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, konuya ilişkin yargısal içtihatlara değinildikten sonra ihlal iddiaları ele alınırken söz konusu içtihatlar ile somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

24. Başvurucunun şikâyetleri adil yargılanma hakkının güvencelerinden biri olan aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesi kapsamında incelenmiştir.

25. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan adil yargılanma hakkı kapsamındaki aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

26. Anayasa'da aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama (ne bis in idem) ilkesi açıkça düzenlenmemiştir. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesi önceleri hukuk devleti ilkesinin temel ilkeleri arasında yer aldığını kabul ettiği bu ilkeyi Ünal Gökpınar ([GK], B. No: 2018/9115, 27/3/2019) kararında hukuk devleti ve hukuki güvenlik ilkesi konusundaki kendi içtihadından hareketle ve bazı uluslararası hukuk metinlerine referansla Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının bir unsuru olarak görmüştür (Ünal Gökpınar, § 50). Kişilerin haklarında yürütülen ve kesinleşen bir

ceza yargılaması sürecinin ardından tekrar yargılanmamalarını veya cezalandırılmamalarını güvence altına alan aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesi ile adil yargılanma hakkı kapsamındaki cezai süreçler yönünden hukuki güvenliğin sağlanması amaçlanmıştır. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne ek (7) No.lu Protokol'de ayrı bir hak olarak düzenlenmesine rağmen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında bu ilkenin adil yargılanma hakkı ile bağlantılı özel bir güvence olduğu vurgulanmıştır. Bazı uluslararası sözleşmelerde de aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesi açık bir biçimde adil yargılanma hakkının bir güvencesi olarak kabul edilmiştir (Ford Otomotiv Sanayi A.Ş. [GK], B. No: 2019/40991, 23/3/2023, § 146; Ünal Gökpınar, § 49).

27. Anayasa Mahkemesinin 4/11/2021 tarihli ve E.2019/4, K.2021/78 sayılı kararında konuya ilişkin uluslararası belgeler de dikkate alınarak aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesi, hiç kimsenin ceza yargılamasında kesin/kesinleşmiş bir hükümle mahkûm edildiği ya da beraat ettiği bir fiilden dolayı ceza yargılaması kapsamında yeniden yargılanamayacağı veya cezalandırılamayacağı biçiminde tarif edilmiştir. Söz konusu kararda bu ilkeye aykırılık sonucuna varılabilmesi için gerçekleşmesi gereken bazı koşullar ceza ile ilgili bir yargılama sürecinin olması, bu sürecin kesin/kesinleşmiş mahkûmiyet veya beraat hükmüyle sonuçlanmış olması, ceza ile ilgili bir yargılama sürecinin yeniden işletilmesi, farklı yargılama süreçlerinin aynı fiile ilişkin olması ve ilkenin istisnalarından birinin olmaması şeklinde sıralanmıştır (AYM, E.2019/4, K.2021/78, 4/11/2021, § 27; Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.,§ 147).

28. Somut olayda başvurucu hakkında düzenlenen her iki iddianamede de aynı olay ve olgulara yer verildiği (bkz. §§ 6, 11), ayrıca Bursa 8. Asliye Ceza Mahkemesinin kararında suça konu belgenin sahte olmadığına dair değerlendirmelerde de bulunulduğu anlaşılmıştır (bkz. §§ 7, 8). İddianamelerde yer verilen olay ve olgular ise çalıntı ihbarına konu olması nedeniyle durdurulan otomobilde yakalanan başvurucunun kolluk görevlilerine kardeşi M.C. adına düzenlenmiş nüfus cüzdanını ibraz ederek bu belgeyi kullanması ve iddianameye aktarılan kolluk ifadesinde kabul ettiği üzere idari makamlardan bu belgeyi kendi fotoğrafı ile M.C.ye ait kimlik bilgileri üzerinden düzenletip taşıdığı iddialarıdır. Bu noktada her iki davaya konu suçların unsurlarına ilişkin mevzuat da dikkate alındığında söz konusu iddiaların esasında farklı suçları oluşturabilecek birden fazla fiil içerdiği sonucuna ulaşmak mümkün görünmektedir.

29. Öte yandan Başsavcılığın iftira suçu yönünden 11/5/2017 tarihli ilk iddianameyi düzenlemeden önce başvurucu hakkında resmî belgede sahtecilik suçu yönünden soruşturmayı ayırdığı (bkz. § 5), dolayısıyla ilk iddianamede bu suçtan kamu davası açılmasını amaçlamadığı da açıktır. Nitekim Başsavcılık anılan iddianamede birden fazla fiil içerisinden başvurucunun çalıntı otomobil nedeniyle kendisi hakkında soruşturma ve kovuşturma yapılmasını engellemek amacıyla, kardeşi M.C. adına düzenlenen nüfus cüzdanını kullandığı iddiasına konu fiili esas almış; iddianameye konu suçları da başkasına ait kimlik veya kimlik bilgilerinin kullanılması ve iftira olarak belirtmiştir (bkz. § 6). Bu durumda ayırma kararı ve iddianamedeki nitelendirme de dikkate alındığında olgu olarak değinilse de başvurucunun kendi fotoğrafını ibraz ederek kardeşine ait kimlik bilgileri üzerinden nüfus cüzdanı edindiği iddiasına konu fiili ve bu fiil nedeniyle resmî belgede sahtecilik suçunu Başsavcılığın bu iddianamede kamu davasına konu etmediği anlaşılmıştır.

30. Buna ek olarak beraat hükmünde suça konu belgenin sahte olmadığı kabul edilmiş olmakla birlikte bu yöndeki kabulün asıl olarak kamu davasına konu edilen iftira suçu ile

kamu davasına konu edilen fiilin niteliğinin değişmesi ihtimali gözönünde bulundurularak başvurucunun ek savunmasının alındığı resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan suçunun unsurlarının oluşup oluşmadığının değerlendirilmesinde dikkate alındığı görülmektedir. Kaldı ki bu kabule karşın yargılama sonunda başvurucu hakkında resmî belgede sahtecilik suçu yönünden bir karar verilmediği ve kesinleşme şerhlerinin de iftira ve başkasına ait kimlik veya kimlik bilgilerinin kullanılması suçları yönünden düzenlendiği de gözden kaçırılmamalıdır (bkz. § 8).

31. Olumsuz yetki uyuşmazlığının çözümlenmesi üzerine Başsavcılık başvurucu hakkında ilk iddianamede yer verilen olay ve olguları tekrar ederek bu kez de başvurucunun resmî belgede sahtecilik suçundan cezalandırılması talebiyle 1/2/2018 tarihinde iddianame düzenlemiştir (bkz. §§ 10, 11). Mahkeme bu suç yönünden yürüttüğü kamu davasında ise suça konu belgenin sahte olup olmadığına dair araştırmalar yaptıktan sonra anılan nüfus cüzdanının orijinal olmakla birlikte başvurucuya ait fotoğraf ile talepte bulunulması üzerine içeriği itibarıyla sahte olduğu sonucuna ulaşarak başvurucunun atılı suçtan mahkûmiyetine karar vermiştir (bkz. § 17). Sonuç olarak Başsavcılığın ayırma kararı, benzer olay ve olgular içermekle birlikte her iki iddianamede kamu davalarına konu edilen eylemlerin hukuki olarak birbirinden farklı nitelendirilmeleri, iftira suçuna konu yargılama sonucunda başvurucu hakkında resmî belgede sahtecilik suçundan karar verilmeyip kesinleşme şerhlerinin de farklı suçlar yönünden düzenlenmiş olması birlikte değerlendirildiğinde her iki dava sürecine kaynaklık eden eylemlerin aynı olmadığı anlaşılmıştır. Böylelikle ceza yargılaması sonucunda verilen beraat kararından sonra yeni bir yargılama süreci başlatılmış ise de ikinci davaya konu eylemin ilk davaya konu eylem ile aynı olmaması nedeniyle -somut olayın kendine özgü koşullarında- aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesinin ihlal edilmediği anlaşılmıştır.

32. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesinin ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

B. Diğer İhlal İddiaları

33. Başvurucunun mağdura ait fotoğrafların Mahkemece Jandarma Kriminale gönderilmemesi sonucunda fotoğraf incelemesinin yalnızca kendisine ait fotoğraflar üzerinden yapılması, nüfus cüzdanı üzerindeki fotoğrafın mağdura ait olup olmadığının incelenmemesi nedeniyle silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine ilişkin iddiasının Mahkemece Jandarma Kriminale gönderilen talimat yazısı ekinde mağdura ait fotoğrafların da yer alması nedeniyle Cemal Günsel ([GK], B. No: 2016/12900, 21/1/2021) kararı, kararın sonucunu değiştirebilecek nitelikteki esaslı iddialarının yanıtsız bırakılması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının Abdullah Topçu ([1. B.], B. No: 2014/8868, 19/4/2017, §§ 77, 78) ve Yasemin Ekşi ([1. B.], B. No: 2013/5486, 4/12/2013, §§ 53-59) kararları, suçu işlediğine yönelik oluşan şüphe Mahkemece aleyhine yorumlanmak suretiyle haksız olarak mahkûmiyet kararı verilmesi nedeniyle de yargılamanın sonucu itibarıyla adil olmadığına ilişkin iddiasının da Ahmet Sağlam ([2. B.], B. No: 2013/3351, 18/9/2013, § 42) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. 1. Aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Diğer ihlal iddialarının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama veya cezalandırılmama ilkesinin İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

D. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetlerine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA,

E. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 11/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

SEYFİ GÜR

B. No: 2021/41572 | Karar tarihi: 11.02.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/41572

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

SEYFİ GÜR BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/41572)

Karar Tarihi: 11/2/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : Hüseyin ERAL

Başvurucu : Seyfi GÜR

Vekili : Av. Muhammet Salih KAYA

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, mahkûmiyet kararı veren hâkimin bu karara yönelik itirazı incelemeye yetkili olan yüksek görevli mahkemenin heyetinde de görev alması nedeniyle tarafsız mahkemede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuruda ayrıca adil yargılanma hakkının farklı güvencelerinin ihlal edildiği iddiası da bulunmaktadır.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 6/8/2021 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucunun müşteki E.A.yı silahla tehdit ettiğine yönelik 112 Acil Çağrı Merkezine

yapılan ihbar üzerine Oltu Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) tarafından başvurucu hakkında 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun'a muhalefet etme ve silahla tehdit suçları kapsamında soruşturma başlatılmıştır.

6. Soruşturma kapsamında ifadesi alınan E.A.; başvurucuyla aralarında su anlaşmazlığına bağlı husumet bulunduğunu, olay günü aracından indikten sonra başvurucunun yanına gittiğini, konuştukları esnada başvurucunun tehdit içeren sözler söylediğini ve aracından aldığı silahla kendisine yönelik bir el ateş ettiğini beyan etmiştir. Aralarındaki husumeti doğrular şekilde beyanda bulunan başvurucu ise E.A.nın, tarlada çalışırken yanına geldiğini, kendisine hakaret ve tehdit içeren sözler söylediğini ve kendisini korumak için ruhsatlı silahıyla havaya doğru bir el ateş ettiğini ifade etmiştir.

7. Kolluk görevlileri, olayda kullanılan silah ve içinde bulunan fişeklerin başvurucu tarafından rızaen teslim edildiğine ve olay yerinde bir adet boş kovan bulunduğuna dair tutanak düzenlemiştir. Ayrıca başvurucuya ait olup olayda kullanılan silahın 31/3/2024 tarihine kadar taşıma ruhsatının bulunduğuna ilişkin belge dosyaya ibraz edilmiştir. Van Jandarma Kriminal Laboratuvar Amirliği tarafından düzenlenen 7/6/2021 tarihli inceleme raporunda ise teslim edilen fişeklerin 6136 sayılı Kanun kapsamındaki fişeklerden olduğu ve olay yerinde bulunan boş kovanın ise başvurucuya ait silahtan atılmadığı bildirilmiştir.

8. Oltu Sulh Ceza Hâkimliği başvurucu tarafından teslim edilen on fişeğe el konulmasına karar vermiştir. Diğer taraftan Başsavcılık, 6136 sayılı Kanun'a muhalefet suçuyla ilgili olarak başvurucu hakkında yürütülen soruşturmanın silahla tehdit suçu bakımından yürütülen soruşturmadan ayrılmasına karar vermiştir.

9. Başsavcılık tefrik edilen suç yönünden 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 250. maddesinde belirtilen seri muhakeme usulünün uygulanmasına karar vermiştir. Bu doğrultuda hazırlanan ve başvurucunun 6136 sayılı Kanun'un 13. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca 3.600 TL adli para cezasıyla cezalandırılmasıyla birlikte ele geçirilen fişeklerin müsaderesini içeren 7/7/2021 tarihli "Seri Muhakeme Kabul Tutanağı" başvurucu ve müdafii tarafından imzalanmıştır. Başsavcılık anılan tutanak doğrultusunda başvurucunun cezalandırılması amacıyla 7/7/2021 tarihli talepnameyi düzenlemiştir.

10. Hâkim H.A.nın görev yaptığı Oltu Asliye Ceza Mahkemesince (Mahkeme) aynı tarihte başvurucunun 6136 sayılı Kanun'a muhalefet suçundan 3.600 TL adli para cezasıyla cezalandırılmasına ve adli emanette kayıtlı on adet fişeğin müsaderesine itiraz kanun yolu açık olmak üzere karar verilmiştir.

11. Başvurucu; karara karşı sunduğu itiraz dilekçesinde, kendisine ait silahın ruhsatlı olmasına rağmen 6136 sayılı Kanun'a muhalefet suçundan ceza verilmiş olmasının açık bir hata olduğunu ileri sürmüştür.

12. İtiraz üzerine 5271 sayılı Kanun'un 268. maddesi gereği Mahkeme hâkimi Ş.Y.A. tarafından düzenlenen 14/7/2021 tarihli gönderme yazısında "...Mahkememizin kararında CMK.nun 268. maddesi anlamında düzeltilecek herhangi bir yön bulunmadığı anlaşıldığından aynı madde uyarınca söz konusu karar hakkında itiraz incelemesi yapılmak [üzere]" dosya itiraz mercii olan Oltu Ağır Ceza Mahkemesine (Ağır Ceza Mahkemesi) 14/7/2021 tarihinde gönderilmiştir.

13. Başkan F.D. ile üyeler Ş.Y.A. ve H.A.dan oluşan Ağır Ceza Mahkemesi heyeti "... kararın usul ve yasaya uygun olduğu, somut olayın oluş ve kapsamına uygun şekilde ceza takdir

edildiği ve kanun hükümlerinin doğru şekilde uygulandığı" gerekçesiyle 16/7/2021 tarihinde başvurucunun itirazının kesin olarak reddine karar vermiştir.

14. Başvurucu, nihai hükmü 30/7/2021 tarihinde öğrenmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

15. 5271 sayılı Kanun'un "Yargılamaya katılamayacak hâkim" başlıklı 23. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bir karar veya hükme katılan hâkim, yüksek görevli mahkemece bu hükme ilişkin olarak verilecek karar veya hükme katılamaz."

16. 5271 sayılı Kanun'un "Seri muhakeme usulü" başlıklı 250. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinde seri muhakemeye tabi suçların yer aldığı düzenleme şu şekildedir:

"10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun 13 üncü maddesinin üçüncü fıkrası ile 15 inci maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında belirtilen suçlar..."

17. 5271 sayılı Kanun'un "Seri muhakeme usulü" başlıklı 250. maddesinin (14) numaralı fıkrası şöyledir:

"Dokuzuncu fıkra kapsamında mahkemece kurulan hükme itiraz edilebilir. İtiraz mercii, itirazı üçüncü ve dokuzuncu fıkralardaki şartlar yönünden inceler."

18. 5271 sayılı Kanun'un "İtiraz usulü ve inceleme mercileri" başlıklı düzenleme şu şekildedir:

"Kararına itiraz edilen hâkim veya mahkeme, itirazı yerinde görürse kararını düzeltir; yerinde görmezse en çok üç gün içinde, itirazı incelemeye yetkili olan mercie gönderir."

19. 5271 sayılı Kanun'un "İtiraz usulü ve inceleme mercileri" başlıklı 268. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (c) bendi ise şu şekildedir:

"Asliye ceza mahkemesi hâkimi tarafından verilen kararlara yapılacak itirazların incelenmesi, yargı çevresinde bulundukları ağır ceza mahkemesine ve bu mahkeme ile başkanı tarafından verilen kararlar hakkındaki itirazların incelenmesi, o yerde ağır ceza mahkemesinin birden çok dairesinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisini izleyen daireye; son numaralı daire için birinci daireye; o yerde ağır ceza mahkemesinin tek dairesi varsa, en yakın ağır ceza mahkemesine aittir."

B. Yargıtay İçtihadı

20. Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 13/2/2017 tarihli ve E.2016/12360, K.2017/981 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 23/1. maddesindeki ''bir karar veya hükme katılan hakim, yüksek görevli mahkemece bu hükme ilişkin olarak verilecek karar veya hükme katılmaz.' şeklindeki düzenleme karşısında, ilk kararı veren hakimin olayla ilgili kanaatinin oluştuğu, görüşünün ilk hükümle belirginleştiği, itiraz aşamasında ya da bu aşamaya götürecek talebin kabule değer olup olmadığına dair vereceği kararda önceki kanaat ve görüşünün etkisi altında kalabileceği, bu sebeple itiraz isteminin kabule değer olup olmadığına ilişkin kararın ilk kararı veren hakim dışında bir hakimin bulunacağı heyet

tarafından verilmesi gerekir. Bu durumda mahkumiyet kararı veren hakimin, itiraz merci olarak bir üst mahkeme heyetinde görev almasının CMK'nın 23/1. maddesine aykırılık oluşturduğu [anlaşılmıştır]."

21. Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 23/9/2021 tarihli ve E.2021/7938, K.2021/9052 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"Hakimin, vermiş olduğu ve itiraz yoluna başvurulmuş kararı veya temyiz edilmiş hükmü inceleyecek yüksek görevli mahkemedeki karara katılamayacağı gözetilmeden, iddianamenin iadesine karar veren mahkeme heyetinde görev alan üye hakimin, iş bu iade kararına vaki Cumhuriyet savcısınca yapılan itirazı incelemekle görev ve yetkili olan ağır ceza mahkemesine üye hakim sıfatıyla katılmak suretiyle 5271 sayılı CMK'nın 23/1 maddesine muhalefet edilmesinde isabet bulunmadığından istemin kabulüne karar verilmiştir."

C. Uluslararası Hukuk

22. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes medeni hak ve yükümlülükleri ile ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, kanunla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir..."

23. Sözleşme'nin 6. maddesinde, adil yargılanma hakkının bir unsuru olarak davanın tarafsız bir mahkemede görülmesini isteme hakkından açıkça söz edilmiş olup Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihadında tarafsızlık, genel olarak ön yargı veya yanlılık olmamasını ifade etmektedir (Piersack/Belçika, B. No: 8692/79, 1/10/1982, § 30). Yerleşik içtihada göre tarafsızlığın varlığı öznel (subjektif) yöntem ve nesnel (objektif) yöntem esas alınarak belirlenir. Öznel yöntem kişisel kanaatin ve belirli bir yargıcın davranışının dikkate alınması, diğer bir deyişle yargıcın belirli bir davada kişisel bir ön yargıya sahip olup olmadığının belirlenmesini; nesnel yöntem ise mahkemenin, oluşumunun tarafsızlık konusunda herhangi bir meşru şüpheyi ortadan kaldırmak için yeterli güvenceleri sağlayıp sağlamadığının belirlenmesini ifade eder (Fey/Avusturya, B. No: 14396/88, 24/2/1993, § 28). Bir başka anlatımla tarafsızlığın varlığı, bir davada belirli bir yargıcın kişisel kanaatlerini belirleme çabası şeklindeki subjektif test ile bir yargıcın tarafsızlığından haklı kuşku duyulmasına engel olan yeterli güvencelere sahip olup olmadığının belirlenmesi şeklindeki objektif teste göre saptanır (De Cubber/Belçika, B. No: 9186/80, 26/10/1984, § 24).

24. Objektif ve subjektif tarafsızlık arasındaki sınır kesin olmayıp yargıcın öznel bakımdan tarafsız olduğu varsayımının çürütülmesine olanak verecek deliller sunulmasının güç olabileceği kimi davalarda, nesnel tarafsızlık şartı önemli bir ek güvence sağlar. Nitekim tarafsızlık ile ilgili sorun bulunan başvuruların büyük çoğunluğunda objektif yönteme başvurulmuştur (Micallef/Malta [BD], B. No: 17056/06, 15/10/2009, § 95).

25. Subjektif testle ilgili olarak her hâlükârda aksine kanıt bulunmadıkça bir hâkimin kişisel tarafsızlığının bulunduğu varsayılmaktadır. Objektif test bakımından ise yargıcın kişisel tutumundan farklı olarak kendisinin tarafsızlığı hakkında kuşku uyandıracak belirli olguların bulunup bulunmadığı tespit edilmelidir. Bu noktada objektif tarafsızlığın belirlenmesinde hâkimin tarafsızlığına ilişkin herhangi bir meşru kaygıyı, korkuyu bertaraf edecek yeterli güvence sunulup sunulmadığı önemlidir. AİHM içtihatlarında, tarafsızlık konusunda

görünüşün dahi önem taşıyabileceği, bir başka deyişle adaletin sadece yerine getirilmesi değil ama aynı zamanda yerine getirildiğinin görülmesi ve böylece demokratik toplumda mahkemelerin hak arayanlara güven vermesi gerektiği vurgulanmaktadır (Micallef/Malta, §§ 94, 97, 98).

26. Bu çerçevede hakkında tarafsız olmadığından kaygı duymak için haklı bir sebep bulunan bir hâkim, davadan çekilmelidir. Bu durum; belirli bir davada, bir yargıcın tarafsız olmadığından kaygılanmak için haklı bir sebebin bulunup bulunmadığına karar verilirken sanığın bakış açısının önemli olduğunu fakat belirleyici olmadığını ihsas etmektedir. Belirleyici olan şey, bu kaygının objektif olarak haklı görülüp görülemeyeceğidir. Bu ise her olayın kendi şartlarına bağlıdır (Hauschildt/Danimarka, B. No: 10486/83, 24/5/1989, §§ 47-49).

27. Kural olarak bir hâkimin yargılamadan önce aynı hususta daha önce karar vermiş olması, tarafsızlığıyla ilgili olarak ortaya çıkan şüpheleri haklı göstermez (Ökten/Türkiye (k.k.), B. No: 22347/07, 3/11/2011); önemli olan yargılama yapılmadan önce bu hâkimin aldığı tedbirlerin kapsamıdır. Dahası bir hâkimin dava dosyasını derinlemesine bilmesi, davanın esası hakkında karar vermesi sırasında tarafsız olarak değerlendirme yapmasını engelleyen bir ön yargı bulunduğu anlamına gelmez. Sonuç olarak mevcut ilk verilerin değerlendirilmesi, nihai değerlendirme hakkında ön yargı oluşturmaz (Morel/Fransa, B. No: 34130/96, 6/6/2000, § 45).

28. AİHM, Fazlı Aslaner/Türkiye (B. No: 36073/04, 4/3/2014) başvurusunda; temyiz incelemesi yapan Danıştay Dairesi üyelerinin, ilk derece mahkemesinin bu temyiz kararına uymayarak kararında ısrar etmesi üzerine dosyanın geldiği ve otuz bir üye ile toplanan Danıştay İdari Dava Daireleri Kuruluna katılmalarının tarafsızlığa aykırı olduğu iddiasını incelemiştir. Temyiz incelemesinde görev alan üç üyenin davanın esası hakkında karar verilmesinde meşru olarak taraf olmuş gibi görünebileceklerine değinen AİHM, bu durumun İdari Dava Daireleri Kurulunun tarafsızlığının somut olayda bozulduğunu değerlendirmek için tek başına yeterli olmadığını belirtmiştir (Fazlı Aslaner/Türkiye, § 36). AİHM, bu tür durumlarda üyelerin sergiledikleri tutum ve kararın verilmesindeki rolleriyle ilgili olarak söz konusu üyelerin sayısı gibi diğer unsurları da dikkate almak gerektiğini, bu bağlamda kararların oyçokluğu ile alındığı, kurul hâlinde yargılama yapan mahkemelerde görev yapan hâkimlerin düşük sayısını dikkate alarak benzer şikâyetleri daha önce reddettiğine dikkat çekmiştir. Diğer taraftan AİHM, hem kurula katılan ilgili hâkimlerin yüksek sayıda olmasını hem de bu hâkimler tarafından icra edilen başkanlık veya raportörlük görevlerini dikkate alarak tarafsız bir mahkemece yargılanma hakkının ihlal edildiği sonucuna vardığını da hatırlatmıştır (Fazlı Aslaner/Türkiye, §§ 37-39).

29. AİHM, bu belirlemelerden sonra söz konusu üç üyenin oy hakkına sahip olarak kurulda yer almalarını hiçbir ciddi gerekçenin mutlak zorunlu hâle getirmemesi sebebiyle objektif tarafsızlık sorunu bakımından ilgili hâkimlerin sayısının veya oranının belirleyici olmadığı ve sayı ile ilgili değerlendirmelerin söz konusu sorunun incelenmesi üzerinde bir etkisinin bulunmadığı kanaatine varmıştır (Fazlı Aslaner/Türkiye, § 40). AİHM burada yeni bir kıstas ortaya koymuş olup bu kıstasa göre tarafsızlıkla ilgili belirleyici olan husus, ilgili hâkimlerin oranı veya sayısı değil bu hâkimlerin kurula katılmalarını mutlak gerekli kılan önemli bir gerekçenin bulunup bulunmadığıdır.

30. AİHM ayrıca anılan üç üye arasında yer alan T.Ç.nin, Danıştay başkanvekili sıfatıyla İdari Dava Daireleri Kuruluna başkanlık yaptığını ve bu bağlamda görüşmeler sırasında

tartışmaları yönettiğini ve bu durumun tarafsızlık görünümünü etkileyen ek bir durum oluşturduğunu gözlemlediğini belirterek anılan iki unsurun başvurucunun İdari Dava Daireleri Kurulunun tarafsızlığıyla ilgili endişelerini haklı gösterdiği sonucuna varmış ve başvurucunun adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir (Fazlı Aslaner/Türkiye, §§ 41, 42).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

31. Anayasa Mahkemesinin 11/2/2026 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Tarafsız Mahkemede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

32. Başvurucu; mahkûmiyet kararı vermiş olan hâkimin, anılan karara yönelik yapmış olduğu itiraz başvurusunu inceleyen heyette yer aldığını, bu durumun 5271 sayılı Kanun'un 23. maddesine aykırı olduğunu, tarafsız olmayan hâkim tarafından yapılan denetimin etkili sayılamacağını, gerekçeli kararın somut ve olaya özgü açıklama içermediğini, silah ruhsatı olmasına rağmen ceza aldığını ileri sürmüştür.

33. Bakanlık görüşünde; mevcut başvuruda öncelikle kabul edilebilirlik şartlarının karşılanıp karşılanmadığının ve olağan kanun yollarının tüketilip tüketilmediğinin incelenmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca tarafsızlığın öznel ve nesnel olmak üzere iki boyutunun bulunduğu, bu kapsamda hâkimin birey olarak mevcut davadaki kişisel tarafsızlığının yanı sıra kurum olarak mahkemenin kişide bıraktığı izlenimin de dikkate alınması gerektiği açıklanmıştır.

2. Değerlendirme

34. Anayasa’nın "Hak arama hürriyeti" başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

35. Başvurucunun iddiaları adil yargılanma hakkı kapsamındaki tarafsız mahkemede yargılanma hakkı yönünden incelenmiştir.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

36. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan adil yargılanma hakkı kapsamındaki tarafsız mahkemede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Genel İlkeler

37. Anayasa'nın 36. maddesine 2001 yılı değişiklikleriyle eklenen "adil yargılanma" ibaresine ilişkin gerekçede Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerce güvence altına alınan adil yargılanma hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Bu sözleşmelerden AİHS ile AİHS'i yorumlayan AİHM içtihadındaki adil yargılanma hakkı güvencelerinden birini tarafsız mahkemede yargılanma hakkı oluşturmaktadır (bkz. §§ 24-31).

38. Genel olarak tarafsızlık davanın çözümünü etkileyecek bir ön yargı, tarafgirlik ve menfaate sahip olunmaması davanın tarafları karşısında ve onların leh ve aleyhlerinde bir düşünce veya menfaate sahip olunmamasını ifade eder (Tahir Gökatalay [2. B.], B. No: 2013/1780, 20/3/2014, § 61).

39. Mahkemelerin tarafsızlığı kavramı, görülecek davalar karşısında bizzat mahkemenin kurumsal yapısı ile davaya bakmakla görevli hâkimin tutumu üzerinden açıklanmaktadır. Buna göre tarafsızlığın öznel ve nesnel olmak üzere iki boyutu bulunmakta olup hâkimin birey olarak mevcut davadaki kişisel tarafsızlığı öznel tarafsızlık, kurum olarak mahkemenin kişide bıraktığı tarafsızlık izlenimi ise nesnel tarafsızlık olarak adlandırılmaktadır. Anayasa'nın 36. maddesinde mahkemelerin tarafsızlığından açıkça bahsedilmemekle beraber Anayasa Mahkemesi içtihadı uyarınca tarafsız mahkemede yargılanma hakkı da adil yargılanma hakkının zımni bir unsurudur. Ayrıca mahkemelerin tarafsızlığı ve bağımsızlığının birbirini tamamlayan iki unsur olduğu dikkate alındığında -Anayasa'nın bütünselliği ilkesi gereği- Anayasa'nın 138., 139. ve 140. maddelerinin de tarafsız bir mahkemede yargılanma hakkının değerlendirilmesinde gözönünde bulundurulması gerektiği açıktır (Tahir Gökatalay, § 60).

40. Mahkemelerin kuruluşu ve yapılanmasıyla ilgili yasal ve idari düzenlemelerin nesnel olarak tarafsız olmadığı izlenimi vermemesi gerekir. Esasında kurumsal tarafsızlık, mahkemelerin bağımsızlığı ile bağlantılı bir konudur. Tarafsızlık için öncelikle bağımsızlık ön koşulu gerçekleşmeli ve ek olarak kurumsal yönden de taraf görüntüsü verecek bir yapılanma oluşmamalıdır (AYM, E.2014/164, K.2015/12, 14/1/2015). Bunun yanı sıra yargılama makamının tarafsızlığına ilişkin herhangi bir meşru kaygı veya korkuyu bertaraf edecek yeterli güvenceleri sunması da gerekmektedir (Tahir Gökatalay, § 62).

41. Öznel tarafsızlık ise hâkimlerin görülecek davaya ilişkin öznel tutumlarıyla ilgilidir. Davaya bakacak olan hâkimin davanın taraflarına karşı eşit, yansız ve ön yargısız durması, hiçbir telkin ve baskı altında kalmadan hukuk kuralları çerçevesinde vicdani kanaatine göre karar vermesi gerekir. Anayasa ve kanunlar karşısında hâkimlerden beklenen de budur (AYM, E.2014/164, K.2015/12, 14/1/2015). Hâkimler, hâkimliğin gerektirdiği her türlü yüksek nitelikleri taşısalar bile kamu vicdanında tarafsızlıkları konusunda kuşku uyandıracak düzenlemelerden kaçınmalıdır (AYM, E.2013/82, K.2014/100, 4/6/2014).

42. Yargılamayı yürüten mahkeme üyelerinin taraflardan biriyle veya anlaşmazlık konusu ile maddi veya manevi yönden yakın bir bağının bulunması ya da yargılama sürecinde sarf ettiği ifadeleri ile tarafsız olamayacağı yönünde meşru bir kanaat uyandırması, bunun yanı sıra davadan önce dava ile doğrudan bağlantılı bir konumda bulunması da tarafsızlığı ihlal edebilir. Bununla birlikte belirli bir uyuşmazlıkta yargılamayı yürüten hâkimin taraflardan birine yönelik ön yargılı ve taraflı bir tutumunun, kişisel bir kanaatinin veya menfaatinin, bu bağlamda kişisel bir taraflılığının söz konusu olduğunu ortaya koyan bir delil bulunmadığı ve bu husus kanıtlanmadığı müddetçe tarafsız olduğunun bir karine olarak varsayılması zorunludur (Tahir Gökatalay, § 62). Bir başka deyişle aksi yönde delil bulununcaya kadar bir hâkimin kişisel olarak tarafsız olduğunun kabulü gerekir.

43. Bu bağlamda hukukumuzda, hâkimin tarafsız kalamayacağı varsayılan veya tarafsızlığından kuşku duyulabilecek durumlarda hâkimin kendi mahkemesinin yetki ve görevine giren belli bir davaya bakamayacağı veya bakmayı reddedilebileceği kabul edilmiştir. Hâkimin yasaklılığı ve reddi kurumları hâkimin bakacağı davada tarafsızlığını sağlamaya yönelik olup temel bir hak olan adil yargılanma hakkıyla ilişkilidir (AYM,

E.2011/142, K.2013/52, 3/4/2013).

44. Kanun yolu, bir yargı yeri tarafından verilen ve hukuka aykırı olduğu ileri sürülen bir kararın kural olarak başka bir yargı yeri tarafından incelenmesini sağlayan hukuki yoldur. Kanun yolunun amacı, yargı yerleri tarafından verilen kararların kural olarak başka bir yargı yeri tarafından denetlenmesine imkân tanınmak suretiyle daha güvenceli bir yargı hizmeti sunmaktır. Bunun nasıl yapılacağı ise usul hükümleri ile gösterilmektedir (AYM, E.2014/164, K.2015/12, 14/1/2015). Anayasa Mahkemesi içtihadında, adil yargılanma hakkına ilişkin güvencelerin kanun yolu aşamasında da sağlanması gerektiği belirtilmiştir. Buna göre kanun yollarına ilişkin usullerin ve kanun yollarındaki yargılamanın da adil yargılanma hakkına uygun olması gerekir (Emine Karagülmez [1. B.], B. No: 2013/3673, 11/12/2014, § 21).

45. Bu çerçevede ilke olarak gerek kanun yolu incelemesinin etkililiğinin sağlanması gerekse kanun yolu incelemesinin objektif tarafsızlık esaslarına uygun yapılmadığı izleniminin oluşmaması için ilk derecede kararı veren hâkimin dosyanın kanun yolu incelemesinde bulunmaması gerekir. Bununla birlikte bu hususa uyulmaması tek başına kanun yolu incelemesinin etkisiz ve tarafsız olduğu sonucuna götürmez. Her olayın kendi koşulları içinde değerlendirilmesi gerekir. Bu çerçevede tarafsızlığının bozulup bozulmadığını değerlendirmek için bu şekilde önceki aşamalarında görev alan hâkimlerin özellikle kurul hâlinde yargılama yapan mahkemelerdeki oy sayısı, bu üyelerin kararın verilmesindeki rolleri gibi diğer unsurları da dikkate almak gerekir (Kemal Demir [1. B.], B. No: 2014/17141, 6/7/2017, § 69).

ii. İlkelerin Olaya Uygulanması

46. Somut olayda, başvurucu hakkında verilen mahkûmiyet kararı Hâkim H.A.nın görev yaptığı Mahkemece verilmiştir (bkz. § 10). Başvurucunun anılan karara itirazı üzerine, itiraz dilekçesinde belirtilen sebepler doğrultusunda kararda düzeltilecek bir husus bulunmadığı belirtilerek dosyanın yüksek görevli itiraz merciine gönderilme işlemi o tarihte Mahkemede görevli Hâkim Ş.Y.A. tarafından gerçekleştirilmiştir (bkz. § 12). Gönderme işlemi sonrasında, başvurucunun itirazının reddine ilişkin kararı veren heyet ise Başkan F.D. ile üyeler Ş.Y.A. ve H.A.dan oluşmuştur (bkz. § 13).

47. Başvurucu, mahkûmiyet kararı veren hâkimin yüksek görevli mahkemenin gerçekleştirdiği itiraz incelemesine katılması nedeniyle tarafsız mahkemede yargılanma hakkının ihlal edildiğinden şikâyet etmiştir.

48. Yukarıda da açıklandığı üzere 5271 sayılı Kanun'un 23. maddesi uyarınca bir karar veya hükme katılan hâkim, yüksek görevli mahkemece bu hükme ilişkin olarak verilecek karar veya hükme katılamayacaktır. Anılan Kanun'un 268. maddesinin (2) numaralı fıkrasında ise kararına itiraz edilen hâkimin, yapılan itirazı yerinde görmesi hâlinde dosyayı itirazı incelemeye yetkili merciye göndermeksizin kararını düzeltebileceği hükme bağlanmıştır. Anayasa Mahkemesi, tarafsızlığın öznel ve nesnel olmak üzere iki boyutu bulunduğunu, hâkimin birey olarak mevcut davadaki kişisel tarafsızlığı öznel tarafsızlık, kurum olarak mahkemenin kişide bıraktığı tarafsızlık izlenimi ise nesnel tarafsızlık olarak adlandırılmaktadır (bkz. § 39).

49. Somut olayda, başvurucunun hâkimin/hâkimlerin öznel tarafsızlıkları ile ilgili bir şikâyeti bulunmamaktadır. Başvurucunun şikâyeti, nesnel tarafsızlığa ilişkindir. Başvurucunun mahkûmiyet kararına yönelik itirazı, anılan kararı veren Hâkim H.A. ile ileri sürülen itiraz

sebeplerine göre kararda düzeltilecek bir yön bulunmadığını belirten Hâkim Ş.Y.A.dan oluşan üç kişilik heyet tarafından oybirliğiyle reddedilmiştir. Buna göre başvurucu hakkında mahkûmiyet kararı veren hâkim ile itirazla ilgili görüşünü açıklayarak dosyayı itiraz mercine gönderen hâkimin, itiraz incelemesini gerçekleştiren heyette yer almış olmasını nesnel tarafsızlıkla bağdaştırmak mümkün değildir. Dolayısıyla başvurucunun tarafsız mahkemede yargılanma hakkına yönelik endişesinin nesnel bir gerekçeye dayandığı tespit edilmektedir.

50. Benzer şekilde AİHM, adli süreç içerisinde aynı hâkimin farklı görevler ifa etmesinin yargının taraflı olduğu hususunu gündeme getireceğini kabul etmiştir (Kaya/Belçika, B. No: 10089/18, 22/1/2026, § 41; Kyprianou/Kıbrıs [BD], B. No: 73797/01, 15/12/2005, § 121). Bu doğrultuda başvurucu hakkında mahkûmiyet kararını veren ve yine -kovuşturmanın esasıyla ilgili görüşünü ortaya koyacak nitelikteki yargılama işlemiyle- başvurucu tarafından yapılan itirazı yerinde görmeyerek dosyanın itiraz merciine gönderilmesine karar veren hâkimlerin nesnel tarafsızlık görünümleri yönünden bir sorun olduğu açıktır. Bu bağlamda, itirazı inceleyen heyette görev yapan tüm üye sayısı birlikte değerlendirildiğinde, başvurucu hakkında mahkûmiyet kararı veren hâkim ile itirazı yerinde görmeyen hâkimin itiraz incelemesini gerçekleştiren heyette yer almasının tek başına nesnel tarafsızlığa aykırı olduğu söylenebilecektir.

51. Açıklanan gerekçelerle başvurucunun adil yargılanma hakkı kapsamındaki tarafsız mahkemede yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

52. Başvuruda adil yargılanma hakkı kapsamındaki tarafsız mahkemede yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden, kararda varılan sonuca ve uygun görülen giderime göre başvurucunun adil yargılanma hakkına ilişkin diğer şikâyetleri hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

B. Diğer İhlal İddiaları

53. Başvurucunun hukuka aykırı müsadere kararı verilmesine bağlı olarak mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasını itiraz dilekçesinde ileri sürmediği dikkate alınarak Ayşe Zıraman ve Cennet Yeşilyurt ([2. B.], B. No: 2012/403, 26/3/2013, § 17) kararı doğrultusunda başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

54. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması, 1.000 TL maddi tazminat ile 5.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

55. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

56. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

57. İhlalin niteliğine göre yeniden yargılamanın yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından manevi tazminat, başvurucu uğradığını iddia ettiği maddi zararla ilgili bilgi ve belge sunmadığından da maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Tarafsız mahkemede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Diğer ihlal iddialarının kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa’nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki tarafsız mahkemede yargılanma hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Adil yargılanma hakkına ilişkin diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin tarafsız mahkemede yargılanma hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılması amacıyla Oltu Ağır Ceza Mahkemesine (2021/284 D.İş) iletilmek üzere Oltu Asliye Ceza Mahkemesine (E.2021/274, K.2021/283) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

F. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 11/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ATİKE BİLMEZ VE DİĞERLERİ

B. No: 2021/44249 | Karar tarihi: 11.02.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/44249

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ATİKE BİLMEZ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/44249)

Karar Tarihi: 11/2/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : Hüseyin ERAL

Başvurucular : 1. Atike BİLMEZ 2. Fadime SANCAR 3. Ünzüle ÖZKARA

Vekili : Av. Filiz AY ERDAL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucular 4/4/2014 tarihinde nüfus kaydının düzeltilmesine ilişkin olarak Kula Asliye Hukuk Mahkemesinde (Mahkeme) dava açmıştır. Mahkeme 3/6/2021 tarihinde gerçekleştirilen otuzuncu celseye kadar taraf teşkilinin sağlanmasına yönelik işlem yapmıştır.

3. Başvurucular 15/6/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

4. Bireysel başvuru yapıldıktan sonraki süreçte Mahkemece 15/12/2022 tarihinde davanın kabulüne karar verilmiştir. Anılan karar istinaf kanun yoluna başvurulmaksızın 23/1/2023 tarihinde kesinleşmiştir.

5. Komisyon, makul sürede yargılanma hakkı dışındaki şikâyetlerin kabul edilemez olduğuna ve anılan hakka ilişkin şikâyetin kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

6. Başvurucular, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

7. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 12/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'la 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'a eklenen 5/A maddesi, ayrıca anılan Kanun'un geçici 3. maddesinde yapılan değişiklik gereği 12/3/2024 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

8. Açıklanan gerekçelerle başvurunun başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucuların üzerinde BIRAKILMASINA 11/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

AYHAN BOZKAYA

B. No: 2021/57788 | Karar tarihi: 11.02.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/57788

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

AYHAN BOZKAYA BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/57788)

Karar Tarihi: 11/2/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : Hüseyin Özgür SEVİMLİ

Başvurucu : Ayhan BOZKAYA

Vekili : Av. Hüseyin AYGÜN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ihlal kararına dayanılarak yeniden yapılan yargılamada önceki hükmün onaylanması nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvurular 30/11/2021 ve 13/12/2021 tarihlerinde yapılmıştır. 2021/59861 numaralı başvuru dosyasının kişi yönünden hukuki irtibat nedeniyle 2021/57788 numaralı başvuru dosyası ile birleştirilmesine, incelemenin 2021/57788 numaralı başvuru dosyası üzerinden yürütülmesine karar verilmiştir. Komisyon; adli yardım talebinin kabulüne, adil yargılanma hakkına ilişkin şikâyetin kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

A. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin İhlal Kararına Konu Ceza Davası Süreci

5. Dörtyol'da PKK silahlı terör örgütü mensupları tarafından 15/10/2003 tarihinde Kürkçüler E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna (İnfaz Kurumu) ait hizmet aracına uzun namlulu silahlarla saldırılması sonucunda bir jandarma erinin şehit olup iki erin de yaralanması olayıyla ilgili olarak Dörtyol Cumhuriyet Başsavcılığı soruşturma başlatmıştır. 19/11/2003 tarihinde de Dörtyol'daki otoban üzerinde örgüt mensuplarıyla örgüte gıda, giyim vb. malzemeler taşıyan kişilerin buluşacakları yönünde alınan istihbarat doğrultusunda yapılan gözetlemeler sırasında yol üzerinde bir otomobilin durduğu, olay yerine gelen dört örgüt mensubundan ikisinin malzemeleri aldığı, diğer ikisinin de otomobile binip gittikleri tespit edilmiş; kolluk görevlilerinin teslim olmaları yönünde çağrıda bulunması üzerine çıkan çatışmada M. ve A. kod adlı iki örgüt mensubu mühimmatları ve otomobilden aldıkları malzemelerle birlikte ölü ele geçirilmiştir. 20/11/2003 tarihinde durdurulan otomobilde bulunan dört kişiden birinin başvurucu, diğerlerinin de Y.A., Ö.D. ve N.A. oldukları tespit edilmiş; bu kişiler yakalanarak gözaltına alınmıştır. Otomobilde yapılan aramada Kalaşnikof marka tüfek ile içinde mermiler bulunan şarjör, tabancalar, el bombaları, dinamit lokumları, 16 adet C-4 patlayıcı, bomba fünyeleri vb. ele geçirilmiştir.

6. 15/10/2003 tarihli olaya dair kolluk tarafından yapılan araştırma kapsamında 16/10/2003 tarihinde kollukta bilgi sahibi sıfatıyla ifadesi alınan Ö.F.Y.;

i. Olay günü saat 19.05 sıralarında arkadaşı M.E. ve ona ait otomobille Adana'dan Ceyhan'a giderken olay yerine geldiklerinde yol kenarında ellerinde Kalaşnikof marka tüfek olan iki kişi gördüğünü, bu iki kişinin sola dönüş yapmak üzere duran jandarma aracına seri olarak ateş ettiğini,

ii. Arkadaşıyla korkup otomobili durdurduktan sonra koltuk aralarında yattıklarını, sonra da geri gidip kaçmaya başladıklarını, saat 19.45 sıralarında telefonuyla jandarmayı arayıp haber verdiğini, geri giderlerken bu iki kişiden birinin kendilerine doğru alev topu şeklinde bir cisim fırlattığını, bu cismin önlerine düştükten sonra alev dağıtarak patladığını,

iii. Gördüğü kadarıyla ateş eden bu iki kişiden kendilerine göre önde olanın 30 yaşlarında ve 180 cm boyunda, küt bıyıklı, kısa saçlı, kot pantolonlu, kahverengi kemerli, mavi beyaz çizgili gömlekli ve esmer; ikinci kişinin ise yaklaşık 175 cm boyunda, ilk kişiden biraz daha kilolu, kot pantolonlu, sıfır yaka hâkî tişörtlü olduğunu, ikinci kişiyi net göremediği hâlde ilk tarif ettiği kişiyi otomobillerinin farının aydınlatması nedeniyle daha net görebildiğini söylemiştir.

7. Başvurucunun soruşturma evresinde kollukta, kendisine yaptırılan yer gösterme işleminde, Dörtyol Cumhuriyet Başsavcılığında ve tutuklanması talebiyle sevk edildiği sorguda alınan ifadelerinde müdafii hazır bulundurulmamıştır. Başvurucu, kollukta alınan ifadesinde;

i. "Hüseyin" kod adıyla örgütte yer aldığını, 19/11/2003 tarihli çatışmada ölen M. kod adlı örgüt mensubuyla eylem yapmak için Adana'ya gittiklerini, kendisini Adana'dan gelen M. kod adlı örgüt mensubunun amcası olan H.K.nın aracıyla götürdüğünü, Adana'da H.K. ile Ş.K.nın evinde kaldıklarını, burada H.K.ya para verip kendilerine telefon ve SIM kart almasını söylediklerini, aynı gün H.K.nın kendilerine telefon ve kart alıp teslim ettiğini,

ii. Nasıl bir eylem yapmaları gerektiği hususunda H.K.ya danıştıklarını, H.K.nın da eylem

için otomobile ihtiyaçları olduğunu söyleyince Almanya'da ikamet eden ve kendisi gibi örgüt mensubu olan babası H.B.ye telefon açıp 1.000-1.500 avro civarında paraya ihtiyaçları olduğunu söyleyip parayı Ceyhan'da bulunan İ. ya da Z. Bankasından birinin şubesine H.K. adına yatırmasını istediğini, bir gün sonra kendisini arayan babasının parayı yatırdığını söylemesi üzerine H.K.nın parayı alıp döndüğünü,

iii. H.K.nın bu para ile otomobil aldığını, hep birlikte otomobille Adana'da gezip nasıl bir eylem yapabileceklerini düşündüklerini, diğer örgüt mensubu Ş.K.nın jandarma aracına eylem yapmayı teklif ettiğini, Ş.K.nın İnfaz Kurumu yakınında bulunan A. Petrol adlı işyerinde çalıştığını, bu nedenle o işyerine gidip keşif yaptıklarını, olay günü eylem yapmak için yanında M. kod adlı örgüt mensubu, M.Ku. ve H.K. olduğu hâlde olay yerine geldiklerini, M.Ku.nun Ş.K.nın çalıştığı işyerinde bekleyip jandarma aracı geldiğinde onlara haber vermekle, H.K.nın da eylem sonrası kendilerini otomobille kaçırmakla görevli olduğunu,

iv. Saat 19.30 sıralarında M.Ku.nun kendisini arayıp aracın geldiğini söylediğini, o esnada olay yerinde bulunan evlerden birinin sahibiyle karşılaşıp ona "Biraz sonra burada savaş olacak, silahlar patlayacak, jandarma vuracağız, defol evine git." diye bağırdığını, araç geldikten sonra M. kod adlı örgüt mensubuyla jandarma aracına silahla ateş edip el bombası attıktan sonra kendisinin H.K.yı arayıp çağırdığını, H.K.nın bir saat sonra gelmesi üzerine hep birlikte olay yerinden kaçtıklarını,

v. Antalya'da eylem kararı aldıktan sonra A. kod adlı örgüt mensubundaki Kalaşnikof marka tüfeği alıp B. kod adlı N.A. ile birlikte N.A.nın babası Y.A.ya ait otomobille yola çıktıklarını, kısa süre sonra yolda otomobildeki mühimmatla birlikte yakalandıklarını söylemiştir.

vi. Başvurucu, Dörtyol Cumhuriyet Başsavcılığında alınan ifadesinde ise Kuzey Irak'ta örgütün gerçekleştirdiği eylemlere katıldığını kabul etmekle birlikte Türkiye'de bir eyleme karışmadığını savunmuştur. Başvurucu, tutuklanması talebiyle sevk edildiği sorguda verdiği ifadesinde ise örgüt mensubu olduğunu ve örgütte "Hüseyin" kod adını kullandığını kabul etmesinin yanı sıra İnfaz Kurumu aracına yönelik silahlı saldırıya da katıldığını söylemiştir.

8. Dörtyol Cumhuriyet Başsavcılığı, soruşturmaya Adana Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığınca (Başsavcılık) devam edilmek üzere yetkisizlik kararı vermiştir. Başvurucunun kolluktaki ifadesinde adı geçen ve olaya ilişkin hakkında soruşturma yürütülen kişilerden H.K. da 25/10/2003 tarihinde müdafii hazır bulundurulmaksızın soruşturma evresinde alınan ifadesinde;

i. M. kod adlı örgüt mensubunun kendisinin yeğeni olduğunu, bu kişiden uzun zamandır haber alamadığını, olaydan önce bu kişinin kendisini ev telefonundan araması üzerine onunla iletişim kurduğunu ve kendisine ulaşabilmesi için kullanmakta olduğu 05...08 numaralı hattan arayabileceğini söylediğini,

ii. Olaydan önce M. kod adlı örgüt mensubunun talebi üzerine aldığı 05...45 ve 05...97 numaralı SIM kartları Ş.K.nın evinde bekleyen "Hüseyin" ve M. kod adlı örgüt mensuplarına verdiğini, olaydan önce gözcülük yapan M.Ku.ya kendi adına kayıtlı 05...21 numaralı hattı verdiğini, olay günü her iki örgüt mensubunu otomobille olay yerine getirip onlardan haber beklemek üzere eve döndüğünü, bir süre sonra M.Ku.nun kendisini telefonla arayıp şifreli şekilde eylemin gerçekleştiğini söyleyip yanına geldiğinde onda bulunan SIM kartı geri aldığını, saat 20.00 ila 20.30 sıralarında M. kod adlı örgüt mensubunun kendisini telefonla arayıp yerlerini söylediğini, sonra da bu kişileri olay yerinden alıp götürdüğünü,

iii. Yakalandığında üzerinde ele geçirilen 05...39, 05...97, 05...08 numaralı SIM kartlarına ilişkin olarak 05...39 numaralı kartın kayınpederi M.D. adına kayıtlı olduğunu ancak bu telefonu oğlu M.K.nın kullandığını ve telefon bozulunca oğlunun kartı kendisine verdiğini, 05...97 numaralı SIM kartı yeğeni olan M. kod adlı örgüt mensubunun isteği doğrultusunda getirttiğini ve eylem sırasında bu kartı kullandığını, 05...08 numaralı SIM kartın da yeğeni Ş.K.ya ait olup onun telefonu bozulduğu için kartı kendisinin kullandığını, eylemde kullanması için M.Ku.ya verdiği 05...21 numaralı SIM kartı ondan teslim aldıktan sonra kaybettiğini, olay sırasında kullanması için M. kod adlı örgüt mensubuna 05...38 numaralı SIM kartı verdiğini, olay sırasında da bu kişinin kendisini söz konusu hattan aradığını, telefonunda kayıtlı olan 05...54 numaralı hattı da kendisine ulaşması için yine bu örgüt mensubunun söylediğini, bu hattın o tarihte Amanos kırsalında bulunan örgüt mensupları tarafından kullanıldığını beyan etmiştir.

9. Başsavcılık, İnfaz Kurumu aracına saldırı ve sonrasında Amanos kırsalında yaşanan silahlı çatışma eylemleriyle ilgili olarak aralarında başvurucu ile H.K., M.Ku., Ş.K., N.A. ve bu kişilerin kollukta alınan beyanlarında isimlerini verdikleri toplam on bir kişi hakkında 23/12/2003 tarihinde iddianame düzenlemiştir. Anılan iddianameye konu kişilerin soruşturma evresinde alınan ifadeleri doğrultusunda Başsavcılığın 15/10/2003 tarihli olaya dair değerlendirmesinde;

i. Başvurucu; H.K., N.A., Ş.K. ile M. kod adlı örgüt mensubunun jandarma aracına saldırı yapmayı kararlaştırdıktan sonra ertesi gün keşif çalışmalarına başladıkları, bu toplantıda M.Ku.ya gözcülük, H.K.ya eylem sonrası otomobille olay yerinden örgüt mensuplarını kaçırma, Ş.K.ya jandarma aracının geliş gidiş saatlerinin tespiti, başvurucu ile M. kod adlı örgüt mensubuna da bizzat eylemi gerçekleştirme görevi verildiği,

ii. H.K.ya ait 05...21 numaralı GSM hattının SIM kartının M.Ku.ya verildiği, 15/10/2003 tarihinde hep birlikte olay yerine geldikleri, eylemin yapıldığı yere bir kilometre kala başvurucu ile M. kod adlı örgüt mensubunun otomobilden indiği, H.K.nın M.Ku.yu Ş.K.nın çalıştığı A. Petrol adlı işyerine getirip oradan ayrıldığı, saat 19.30 sıralarında M.Ku.nun cep telefonuyla başvurucuyu arayıp jandarma aracının geldiğini bildirdiği, bunun üzerine başvurucu ile M. kod adlı örgüt mensubunun jandarma aracına çapraz ateş açtıkları, ardından da M. kod adlı örgüt mensubunun üzerindeki el bombasını aracın arkasına attıktan sonra olay yerinden kaçtıkları, H.K.nın telefonla M.Ku.yu aradığında M.Ku.nun eylemin gerçekleştiğini şifreli olarak söylediği, sonra da H.K.nın evine gelip kendisindeki SIM kartı H.K.ya teslim ettiği, başvurucu ile M. kod adlı örgüt mensubunun saat 23.30 sıralarında H.K.yı arayıp bulundukları yeri bildirmeleri üzerine H.K.nın da belirtilen yere gidip onları aldığı ve Dörtyol ilçesinin üst tarafına bırakıp Adana'ya döndüğü ileri sürülmüştür.

iii. Başsavcılık, iddianamede başvurucunun suç tarihinde yürürlükte bulunan 1/3/1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 125. maddesi uyarınca devletin egemenliği altında bulunan toprakların bir kısmını devlet idaresinden ayırmaya teşebbüs suçundan cezalandırılması talebinde bulunmuştur.

10. Adana 1 No.lu Devlet Güvenlik Mahkemesinde (DGM) görülen yargılamanın 16/3/2004 tarihli oturumunda müdafii ile birlikte hazır bulunan başvurucu, 1994 yılından beri örgüt mensubu olup örgüt içinde "Hüseyin" kod adını kullandığına dair ifadesini tekrar etmiş; buna ek olarak altı kişilik bir grupla birlikte 2003 yılının Nisan ayında Suriye üzerinden Amanos kırsalına geçtiklerini, 19/11/2003 tarihinde yakalanana kadar da Amanos kırsalında kaldıklarını, erzak bulmak için M. kod adlı örgüt mensubuyla birlikte onun amcası olan H.K.

ile irtibata geçtiklerini ancak 15/10/2003 tarihinde gerçekleşen jandarma aracına yönelik saldırıyı gerçekleştirmediğini, soruşturma evresindeki ifadelerini kolluğun kendisine baskı yapıp tehdit etmesi nedeniyle o şekilde vermek zorunda kaldığını savunmuştur. Aynı celsede hazır bulunan sanık H.K. da soruşturma evresinde 15/10/2003 tarihli eyleme dair verdiği ifadesini benzer şekilde inkâr etmiştir. Diğer yandan sanıklardan M.Ku. da olayda gözcülük yapmadığını söyleyerek suçlamayı reddetmiştir.

11. Yargılama sırasında dosyanın devredildiği (kapatılan) Adana 6. Ağır Ceza Mahkemesinde (CMK 250. madde ile görevli) devam eden yargılamanın 10/2/2005 tarihli celsesinde başvurucu müdafii 15/10/2003 tarihli olaydan sonra soruşturma evresinde tanık olarak ifadesi alınan Ö.F.Y.nin ateş edenlerden birini iyi gördüğüne ve eşkâlini bildirdiğine dair anlatımına atıfta bulunarak bu kişinin duruşmada hazır edilip başvurucuyla yüzleştirilmesini, ayrıca başvurucunun babası tarafından yapıldığı ileri sürülen para havalesinin ilgili bankalardan sorulup araştırılmasını talep etmiştir. Celse sonunda olayın özelliğine göre gelecek tanığın gerçekleri söylemeyeceği ve aradan uzun zaman geçmesi nedeniyle olayı hatırlamama ihtimali bulunduğu, hesapların incelenmesinin ise dosyaya katkı sağlamayacağı gerekçeleriyle başvurucu müdafiinin talepleri reddedilmiştir.

12. Yargılama sonunda Adana 6. Ağır Ceza Mahkemesi 22/12/2005 tarihinde verdiği kararla sanıklardan Ş.K.nın yakalanamaması nedeniyle dosyasının ayrılmasına, başvurucunun yanı sıra sanıklar N.A., H.K. ve M.Ku.yu atılı suçtan müebbet hapis cezasına mahkûm etmiş, temyiz edilen bu karar Yargıtay tarafından usuli nedenlerle bozulmuştur.

13. Bozma üzerine yapılan yargılama sonucunda Adana 6. Ağır Ceza Mahkemesince 22/6/2007 tarihli kararla başvurucunun yanı sıra sanıklar N.A., H.K. ve M.Ku. atılı suçtan önceki hüküm gibi müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiştir. Mahkûmiyet gerekçesinde başvurucu da dâhil olmak üzere söz konusu sanıkların soruşturma evresinde verdikleri ifadeleri doğrultusunda 15/10/2003 tarihinde jandarma aracına iştirak hâlinde saldırıda bulunmak suretiyle vahim nitelikte eylem gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Anılan karar, Yargıtay incelemesinden geçerek 12/2/2009 tarihinde kesinleşmiştir.

14. Başvurucu, mahkûmiyetle sonuçlanan davaya ilişkin olarak 18/8/2009 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) başvurmuştur. Başvurucu -diğerlerinin yanında- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 6. maddesinin (1) ve (3) numaralı fıkraları kapsamında kollukta müdafi yardımından faydalanamadığını, yargılamayı yürüten mahkemenin müdafi olmaksızın polis tarafından alınan ifadelerini mahkûmiyet kararında kullandığını belirterek bunu şikâyet konusu yapmıştır.

15. AİHM, Bozkaya/Türkiye (B. No: 46661/09, 5/9/2017) kararında başvurucunun adil yargılanma hakkı kapsamındaki müdafi yardımından yararlanma hakkına dair şikâyetini kabul edilebilir bulmuş; başvurucunun kollukta müdafii hazır olmaksızın verdiği ifadelerin mahkûmiyette delil olarak kullanılmasının yargılamanın adilliğini zedelediğine ve dolayısıyla Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile (3) numaralı fıkrasının (c) bendinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

B. Başvurucu Hakkındaki Yeniden Yargılama Süreci

16. Başvurucu 24/12/2018 havale tarihli dilekçesiyle anılan karara dayanarak yargılamanın yenilenmesi talebinde bulunmuştur. Dosyanın devredildiği Hatay 2. Ağır Ceza Mahkemesi (Mahkeme) 27/3/2019 tarihli ek kararıyla talebi kabule değer bulmuş ve yargılamanın yenilenmesi talebinin esası hakkında değerlendirme yapmak amacıyla dosyanın yeni bir

esasa kaydedilmesine karar vermiştir.

17. Yargılamanın 12/6/2019 tarihli ilk oturumunda müdafileri ile birlikte hazır bulundurulan başvurucu;

i. Örgüte üye olduğunu kabul ettiğini ancak ihlal kararı öncesinde kesinleşen mahkûmiyet kararına dayanak olan jandarma aracına saldırma eylemini gerçekleştirmediğini, bu olayın gerçekleştiği tarihte Almanya'da olduğunu ve 2003 yılının Kasım ayında Türkiye'ye gelip yakalandığını,

ii. Örgüt içinde "Hüseyin" yerine "Redur" kod adını kullandığını, kollukta alınan ifadesini baskı altında verdiğini, sorgu sırasında da yanlarında polisler olduğu için kolluk ifadesini tekrar etmek zorunda kaldığını,

iii. Önceki yargılama sırasında olaya dair teşhiste bulunan Ö.F.Y.nin dinlenmesi talebini mahkemenin aradan uzun zaman geçtiği ve tanığın olayı hatırlamayacağı şeklinde soyut bir gerekçeyle reddettiğini, H.K.yı da tanımadığını ve babası tarafından H.K.ya para gönderilip gönderilmediğinin araştırılması talebinin de reddedildiğini beyan etmiştir.

18. Celse sonunda Mahkeme, Ö.F.Y.nin Mahkemede hazır edilerek tanık sıfatıyla ifadesinin alınmasını ve H.K. ile başvurucunun babası arasında para transferi olup olmadığının araştırılmasını kararlaştırmıştır.

19. Yargılamanın başvurucunun da müdafileri ile birlikte hazır bulunduğu 20/9/2019 tarihli üçüncü celsesinde hazır edilen Ö.F.Y.nin tanık sıfatıyla ifadesi alınmıştır. Tanığın ifadesi şöyledir:

"Aradan uzun zaman geçtiği için çok net hatırlamamakla birlikte Adana'da bir yakınım ile yolculuk yaparken seyir halinde yolun sağına doğru yönelmiş iken iki tane askeri araç gördüm, bunların durduğunu fark ettim, hatırladığım kadarıyla vakit olarak hava tam karanlık değildi. Akşam üstü vakitleriydi. Olayın olmuş olduğu bölgede sol tarafta ceza evine giriş için cep vardı. Yolun sağı solu düz araziydi. Yolun bizim sağımızdan askeri araçlara doğru ateş açıldığını ve askeri araçların camlarının kırıldığını gördüm, derhal jandarmaya telefonla olayı bildirdim, araçlara bir saldırı olduğunu bildirip hızlı bir şekilde araçla olay yerinden ayrıldım. Sol tarafta taranan jandarma aracından başka az ilerde bir jandarma aracı daha vardı, orada biri var mı görmedim. Benim gördüğüm kadarıyla sağdan iki kişinin ateş ettiğini gördüm. Sol tarafta biri var mıydı görmedim. O tarihte vermiş olduğum ifadem geçerlidir. Gördüğüm şahısları bu gün yaş fizik ve şeklen tarif edemeyeceğim. Aradan çok uzun zaman geçti, çok net hatırlamıyorum."

20. Mahkemenin müzekkere gönderdiği banka şubelerinden gönderilen yazılarda, belirtilen tarih aralıklarında söz konusu para transferlerine dair kayıtların bulunmadığı, diğer yandan bankaların belge saklama yükümlülüklerinin de mevzuat gereği on yıl ile sınırlı olduğu belirtilmiştir.

21. İhlal kararı öncesi yapılan yargılama sonucunda hakkındaki mahkûmiyet kararı kesinleşen N.A.nın yargılamanın 18/12/2019 tarihli celsesinde hazır edilerek tanık sıfatıyla ifadesi alınmıştır. Tanığa kollukta verdiği ifadesi sırasında M. kod adlı örgüt mensubu ile başvurucunun kendisine jandarma aracına eylem düzenlediklerini anlattıklarına dair ifadesi okunarak sorulduğunda araca saldırı yapıldığını radyodan duyduğunu, bunu kendisine örgüt mensuplarının anlatmadığını, başvurucuyu tanıdığını ve bu kişinin örgüt içinde "Hüseyin" kod adını kullandığını ve "Redur" şeklinde kod adı kullandığından haberdar olmadığını,

kollukta ifadesi alınmadan önce polisler tarafından darbedildiğini beyan etmiştir. Başvurucu ise tanığın aleyhe beyanlarını kabul etmediğini söylemiştir. Celse arasında Mahkeme, H.K.nın beyanları doğrultusunda olayda kullanıldığı belirtilen 05...08, 05...45, 05...97 ve 05...38 numaralı GSM hatlarına ilişkin HTS kayıtlarının getirtilmesine dair Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna (BTK), ayrıca başvurucunun kollukta alınan ifadesinde olay anına dair anlatımında yer verdiği "Cezaevi kavşağının karşısında bulunan evde ikamet ettiği anlaşılan doğu kökenli Kürt vatandaşı olduğunu anladığını söylediği kişiye kızarak 'Biraz sonra burada savaş olacak, silahlar patlayacak, jandarma vuracağız, defol evine git.'" dediğini beyan ettiği kişinin araştırılması hususunda kolluğa müzekkere göndermiştir. Kolluk tarafından yapılan araştırmada söz konusu beyanda adı geçen kişinin E.K. olduğu ve Gaziantep'te ikamet ettiği tespit edilmiştir.

22. Yargılamanın 27/2/2020 tarihli celsesinde hazır edilen E.K. tanık sıfatıyla alınan ifadesinde jandarma aracına yapılan saldırıyı hatırladığını ancak olay günü kendisinin Adana'da olmayıp Gaziantep'te ev yaptırmakta olduğunu, o anda Adana'daki evde eşi ve çocuklarının bulunduğunu, olaydan sonra eşinin kendisine olayı haber verdiğini, ardından Adana'ya gidip eşiyle konuştuğunda kendisine herhangi bir teröristle konuştuğuna dair bir şey anlatmadığını söylemiştir. Başvurucu, bu celsede de M. kod adlı örgüt mensubunu tanıdığını ve o öldürülene kadar onunla birlikte olduklarını beyan etmiştir. Celse sonunda Mahkeme, başvurucu müdafiinin araştırılmasını istediği hususlar doğrultusunda, olayda kullanılan otomobilin ruhsat sahibinin ve E.K.nın eşinin tanık sıfatıyla ifadelerinin alınmasını, başvurucunun olay tarihinde çekilen fotoğraflarının tanık Ö.F.Y.ye gösterilerek başvurucuyu teşhis edip etmeyeceğinin kendisinden sorulmasını, olay tarihinde İnfaz Kurumunun yakınında akaryakıt istasyonu bulunup bulunmadığının ve varsa bu işyerinde davanın sanıklarından Ş.K.nın çalışıp çalışmadığının araştırılmasını kararlaştırmıştır.

23. E.K.nın eşi olan B.K. 16/7/2020 tarihli celsede hazır edilerek tanık sıfatıyla alınan ifadesinde olay günü evde otururken dışarıdan gürültü duyduğunu ancak dışarı çıkıp bakmadığını, olay öncesinde ve sonrasında herhangi bir teröristle karşılaşmadığını, olay anında eşi E.K.nın da evde olmadığını söylemiştir.

24. Kolluk tarafından celse arasında Mahkemeye gönderilen 6/7/2020 tarihli yazıda İnfaz Kurumu yakınında ifadelerde belirtilen isme sahip bir akaryakıt istasyonu olmadığı, İnfaz Kurumuna yakın yerde K. Petrol adlı akaryakıt istasyonu olmakla birlikte bu işyerinin de dört yıldır faaliyet gösterdiği, öncesinde söz konusu işyeri ve bu işyerinde Ş.K.nın çalışıp çalışmadığı hususunda bir tespit de yapılamadığı belirtilmiştir. Tanık Ö.F.Y. de istinabe yoluyla alınan 23/10/2020 tarihli ifadesinde olayın üzerinden çok zaman geçtiği için başvurucuyu ve kendisine gösterilen fotoğraftaki kişiyi hatırlamadığını söylemiştir.

25. Yargılamanın 3/12/2020 tarihli celsesinde Mahkeme; başvurucuya celse arasında GSM operatöründen gönderilen HTS kayıtları doğrultusunda olay sırasında kullanıldığı değerlendirilen 05...97 numaralı hattın M.Ku.nun kullandığı 05...21 ve yine olaya katılan diğer kişilerin kullandığı değerlendirilen 05...38 numaralı hatlarla irtibatlı olduğuna, bu hattın olay saatlerinde M.Ku.nun kullandığı hattan arandığına, başvurucunun o tarihlerde Almanya'da olduğunu beyan etmesine rağmen hattın Adana yakınlarında sinyal verdiğine dair tespitlerle ihlal kararı öncesindeki yargılamanın 16/3/2004 tarihli celsesinde Amanos kırsalına 2003 yılının Nisan ayında geldiğine dair ifadesini okumuştur. Başvurucu ise söz konusu hattı kendisinin kullanmadığını ve olayın failleriyle irtibat kurmadığını, önceki yargılama sırasında verdiği ifadeleri aradan uzun zaman geçtiği için hatırlamadığını söylemiş ve yeniden yapılan yargılama sırasındaki savunmasının doğru olduğunu

savunmuştur.

26. BTK'dan temin edilen GSM hatları üzerinde yapılan inceleme üzerine düzenlenen 3/3/2021 tarihli analiz raporunda başvurucunun kullandığı değerlendirilen dört ayrı GSM hattından 05...38 ve 05...97 numaralı iki hattan olay tarihinde karşılıklı irtibat kurulduğu, diğer iki hattan karşılıklı iletişim kurulmadığı belirtilmiştir.

27. Yargılamanın 9/3/2021 tarihli son celsesinde başvurucu, analiz raporunu kabul etmediğini söylemiştir. Yargılama sonunda Mahkeme, başvurucunun ihlal kararı öncesinde kurulan hüküm uyarınca müebbet hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar vermiştir. Mahkûmiyet gerekçesi şöyledir:

"Cezaevi aracının taranması olayında yer alan [H.K.nın] 25.10.2003 tarihli ifadesinde [S.K.] tarafından kendisine gönderilen [05...45 ve 05...97] numaralı GSM hatlarını Hüseyin Kod - Ayhan Bozkaya ve [M. kod adlı örgüt mensubuna] verdiğini beyan ettiği, [Ayhan da] kolluk ifadesinde [H.K.nın] kendilerine numarasını hatırlamadığı telefon kartlarını getirdiğini, olay günü [M.Ku.] isimli şahsa [Ş.K.nın] çalıştığı yol güzergahında bulunan benzin istasyonunda bekleyerek, cezaevi aracının geldiğini görünce kendilerini aramaları görevi verdiğini, saat 19:30 sıralarında [M.Ku.nun] kendisini arayarak aracın geldiğini söylediğini beyan ettiği, olay günü hükümlü Ayhan'ın kullandığı anlaşılan [05...97] numaralı hattın HTS kayıtlarında, [H.K.ya] ait olan fakat olay günü kullanması için [M.Ku.ya] verilen [05...21] numaralı hat tarafından olayın gerçekleştiği değerlendirilen 15/10/2003 tarihinde saat 19.55 de arandığı anlaşılmıştır. Dolayısı ile hükümlü Ayhan'ın kolluk ifadesinin hts kayıtları ile de teyit edildiği, kolluk beyanının HTS kayıtları ile somutlaştığı anlaşılmıştır. Hükümlünün kabul etmediği kollukta vermiş olduğu beyanlarını teyit edecek şekilde [M.Ku.] isimli kişinin [05...21] nolu hattan hükümlü Ayhan'ın kullandığı ... 0097 nolu hattan olay günü saat 19.55 de arayarak jandarma aracının geldiğini haber verdiğinin sabit olduğu anlaşılmıştır. Söz konusu HTS analizlerinin hükümlünün kollukta alınan beyanlarını doğruladığı anlaşılmıştır.

Yine hükümlünün yeniden yapılan yargılamada verdiği ifadesinde olay tarihinde Almanya'da olduğunu iddia etmesine rağmen kullandığı anlaşılan [05...97] nolu hattın olay tarihli baz bilgisinde hükümlünün Adana sınırları içinde olduğu anlaşılmaktadır. Kaldı ki Ekim ayında Almanya da olan birisinin, bir ay geçmeden Kasım ayında Türkiye'de ayrıntıları el koyma tutanağında belirtilen çok sayıda silal mühimmatla birlikte yakalanmasının ve yer göstermesi sonucu çok sayıda yaşam malzemesi ve mühimmatın ele geçirilmesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğu, Almanya'dan henüz gelmiş olan birisinin araziyi bu kadar iyi bilmesinin de beklenemeyeceği, bu hususun bile tek başına hükümlünün yeniden yargılama sonrası verdiği ifadelerin doğru olmadığını, hükümlünün hazırlık aşamasında vermiş olduğu beyanların dosya kapsamıyla daha uyumlu olduğunu gösterdiği açıktır.

Diğer yandan hükümlünün 27.02.2020 tarihli celsede ve 16/03/2004 tarihli duruşmada Amanos kırsalına geldikten sonra yakalanıncaya kadar Amanoslardan ayrılmadığını beyan ettiği, Adana F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumunda iken Adana 6. Ağır Ceza Mahkemesine yazdığı 11/12/2005 tarihli dilekçesinde ise, kendisinin [M. kod adlı M.K.] ile birlikte örgüte mali kaynak sağlamak bahanesiyle bir kez Adana'ya gittiklerini, Adana'da [M. kod adlı örgüt mensubunun] bir arkadaşının evinde 2-3 gün kaldıklarını kendisinin evden hiç ayrılmadığını, [M.K.nın] zaman zaman evden ayrıldığını belirttiği, duruşmada da dilekçesini doğruladığı, hal böyle iken aşamalarda çelişkili beyanlarda bulunduğu,

Yine sanık mahkememizdeki savunmasında olayın gerçekleştiği tarihte Amanoslar bölgesinde bulunmadığını, Almanya'da bulunduğu iddia ettiği, ancak Adana Özel Yetkili Ağır

Ceza Mahkemesi'nde avukatı hazır olduğu halde vermiş olduğu ve sonraki yargılamalarda da inkar etmediği beyanlarında 2013 yılı Nisan ayında Amanoslar bölgesine geldiğini beyan ettiği, bu husus hatırlatılarak çelişki sorulduğunda, Adana Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki beyanını hatırlamadığını belirttiği görülmüştür. Görüldüğü üzere sanığın mahkemede müdafisi ile birlikte verdiği beyanlarının da kolluk ifadesinin bir kısımını teyit ettiği, mahkemelerdeki beyanları arasında dahi çelişki olduğu anlaşılmıştır.

Ayrıca tanık [Ö.F.Y.nin] her ne kadar olaydan yaklaşık 17 yıl sonra talimatla alınan beyanında olayın üzerinden uzun zaman geçmesi nedeniyle fotoğraftan sanığı teşhis edemeyeceğini beyan etmiş ise de, tanığın olaydan bir gün sonra 16/10/2003 tarihinde sanık henüz yakalanmadan önce kolluk tarafından alınan beyanında faillerden birinin mavi beyaz çizgili gömlekli diğer failin haki (askeri yeşil) renkli sıfır yaka tişört giydiğini beyan ettiği, sanığın olaydan yaklaşık 1 ay sonra yakalandığında çekilen dosya içerisinde yer alan fotoğrafında mavi beyaz çizgili 'V' yakalı kazak ve içerisinde sıfır yaka haki renkli tişört olduğunun görüldüğü, 18/10/2019 tarihli duruşmada yakalandığında yaklaşık 1 aydır üzerini değiştirmediğini ifade etmesi göz önüne alındığında tanığın beyanında geçen haki renkli tişörtlü failin hükümlü [başvurucu] olduğunun kabulü gerektiği, tanık bu beyanını hükümlü henüz yakalanmadan önce verdiğinden kolluk tarafından yönlendirme yapıldığından bahsedilemeyeceği anlaşılmıştır.

Yine hükümlü Ayhan Bozkaya kollukta baskı ve zorlamaya maruz kaldığı için kolluk ifadesini kabul etmediğini Adana Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemesi'nde ve mahkememizde beyan etmiş ise de, hazırlık aşamasında savcılık ve Sulh Ceza Mahkemesinde emniyet ifadesinin doğru olduğunu beyan ettiği anlaşılmıştır.

Her ne kadar Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi hükümlünün sadece kollukta müdafisi olmadan vermiş olduğu beyanlara dayanılarak mahkumiyet kararı verilmesinin adil yargılanma hakkının ihlali olduğuna karar vermiş ise de;

1- Hükümlünün kollukta vermiş olduğu beyanının ayrıntılı olduğu, sadece davaya konu jandarma aracının taranması değil diğer bir kısım olaylar ve kendisinin terör örgütü PKK'ya katılımına ilişkin beyanlarda bulunduğu, bu beyanlarını savcılık makamında ve tutuklamaya sevk edildiği sulh ceza mahkemesinde de aynen tekrar ettiği ve kollukta vermiş olduğu ifadesinin doğru olduğunu beyan ettiği anlaşılmıştır. Yine hükümlü yakalandığında içinde bulunduğu araçta ve üzerinde 1 adet uzun namlulu silah, 4 adet el bombası, çok sayıda şarjör, 4 adet uzun namlulu silah şarjörü, 4 adet makinalı tabanca şarjörü, 1 adet baretta tabanca ve buna ait mermiler, 100 adet mermi, 16 adet dinamit lokumu, 31 adet elektririkli 40 cm lik kablolu fünye, 3 adet el bombası fünyesinin ele geçirildiği, aynı gün Ayhan Bozkaya ile birlikte söz konusu araçtan gıda malzemesi almak için kırsaldan inen ve davaya konu olayda jandarma aracının taranmasına karışan [M. kod adlı M.K.] ile Agit kod isimli örgüt mensuplarının çıkan çatışmada uzun namlulu silahlarıyla, 2 adet el bombası ve yaşam malzemeleri ile birlikte ölü olarak ele geçirilmesi,

2- Jandarma aracının taranması eyleminde hükümlü Ayhan ve ölü geçirilen [M. kod adlı M.K.yı] aracıyla olay yerine götüren ve olaydan sonra olay yerinin yakınlarından yine aracıyla alan [H.K.nın] hazırlık ifadesinde olayı gerçekleştiren Ayhan Bozkaya ve [M.K.ya] ve gözcülük yapan [M.Ku.ya] verdiğini beyan ettiği hatların -yukarıda belirtildiği üzere- hts kayıtlarının yapılan incelemesinde, olay tarihinde olay yerinde baz bilgisi vermesi ve Ayhan'ın kolluk beyanındaki ' ...[M.Ku.] beni cepten arayarak jandarma aracının geldiğini haber verdi ...' söylemini doğrular nitelikte [M.Ku.nun] kullandığı [05...21] hattın Ayhan'ın

kullandığı [05...97] nolu hattı tam olay saatinde aradığına ilişkin hts kaydı bulunması, bu anlamda [H.K.] ve Ayhan Bozkaya'nın emniyet ifadesinin teyit edilmesi,

3- Ayhan Bozkaya'nın kendi içinde çelişkili beyanlarda bulunması, örneğin mahkememizde olay tarihinde Türkiye'de olmadığını, Almanya'da olduğunu iddia etmesine rağmen, inkar etmediği ve kabul ettiği Adana özel yetkili ağır ceza mahkemesinde -olayın gerçekleştiği 2003 yılı Ekim ayından önce- 2003 yılı Nisan ayında Hatay - Amanoslar bölgesine geldiğini beyan etmesi, bu çelişki hatırlatılınca da Adana'da verdiği beyanını hatırlamadığını söylemesi,

4- Ayhan Bozkaya ele geçirilmeden önce olayı gören tanıklardan [Ö.F.Y.nin] yukarıda belirtildiği üzere giydiği elbiselerden sanığı bire bir tarif etmesi,

5- Olay tarihi itibariyle ceza hukuku mevzuatımıza göre müdafi zorunluluğunun bulunmaması,

Göz önünde bulundurulduğunda, Ayhan Bozkaya'nın emniyet beyanının somut delillerler de teyit edildiği ve yukarıda anlatıldığı üzere, olay tarihinde jandarma aracının taranması eylemine katılarak bir jandarma erinin şehit edilmesi ve iki jandarma erinin yaralanması eylemine müşterek fail olarak katıldığı ve üzerine atılı suçu işlediği hususunda tam bir vicdani kanaate ulaşılmıştır. "

28. Başvurucunun mahkeme kararına karşı temyiz kanun yoluna başvurması üzerine Yargıtay 3. Ceza Dairesi 4/10/2021 tarihinde başvurucu hakkındaki önceki hükmün aynen onaylanması yerine yeniden hüküm kurulmasının hukuka aykırı olduğunu değerlendirmiş ve bu hususun bozmayı gerektirmeyeceği gerekçesiyle başvurucu hakkındaki önceki hükmün aynen onaylanması suretiyle düzeltilerek onanmasına karar vermiştir. Yargıtay kararında şu açıklamaya yer verilmiştir:

"Oluş, sanık savunmaları, tanık anlatımları ve tüm dosya kapsamına göre; aynı dosyada yer alan sanık [H.K.nın] hazırlık ifadesi ile HTS kayıtlarının sanığın soruşturma aşamasındaki (sorgu hakimliği dahil) ifadelerini doğrulaması, yine tanık [Ö.F.Y.nin] aşama beyanları bir bütün olarak nazara alındığında; yapılan yargılama sonunda toplanan deliller karar yerinde incelenip sanığın üyesi bulunduğu silahlı terör örgütünün Devletin egemenliği altında bulunan topraklardan bir kısmını devlet idaresinden ayırmaya çalışma amacına yönelik olarak vahamet arz eden olayı gerçekleştirdiği, sübutu kabul olunan eylemlerinin amaç suçun işlenmesi doğrultusundaki örgütsel bağlılık ve ülke genelindeki organik bütünlüğüne göre amacı gerçekleştirme tehlikesi yaratabilecek nitelikte olduğu belirlenip kovuşturma sonuçlarına uygun şekilde vasfı tayin edilmiş, cezayı azaltıcı sebebin niteliği takdir kılınmış, savunması inandırıcı gerekçelerle reddedilmiş, incelenen dosya kapsamına göre verilen hükümde bir isabetsizlik görülmemiş[tir.]"

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

29. İlgili ulusal hukuk kaynakları için bkz. Yavuz Arslan [1. B.], B. No: 2014/16433, 9/11/2017, §§ 28-34.

B. Uluslararası Hukuk

30. AİHM'e göre Sözleşme'nin 6. maddesinin üçüncü fıkrasının (c) bendi kapsamında suç isnadı altında bulunan kişi savunma hakkının kullanılmasında üç ayrı hakka sahiptir. Bunlar

kendisini bizzat savunma, seçtiği bir müdafi yardımından yararlanma, bir müdafi tayin etme olanağından yoksunsa ve adaletin yerine gelmesi için gerekli görülürse resen atanacak bir müdafi yardımından yararlanma haklarıdır. Dolayısıyla suç isnadı altında bulunan kişinin kendisini bizzat savunması talep edilemez (Pakelli/Federal Almanya, B. No: 8398/78, 25/4/1983, § 31). Bir suçla itham edilen herkesin avukat yardımından etkili bir şekilde yararlanma hakkı, mutlak bir hak olmamakla beraber adil yargılanma ilkesinin temel özelliklerinden birini oluşturmaktadır (Salduz/Türkiye [BD], B. No: 36391/02, 27/11/2008, § 51).

31. Kendini suçlamama hakkı, kamu makamlarının iddialarını şüphelinin/sanığın arzusu hilafına baskı ve zorlama metotlarıyla elde edilen delillere başvurmadan ispat etmelerini öngörmektedir (Jalloh/Almanya [BD], B. No: 54810/00, 11/7/2006, § 100; Salduz/Türkiye, § 54). AİHM, soruşturma evresindeki ikrarın kötü muamele veya işkence altında verildiği belirtilerek hâkim önünde reddedilmesi hâlinde bu konu irdelenmeden esasa geçilerek ikrarın dayanak olarak kullanılmasını bir eksiklik olarak değerlendirmiştir (Hulki Güneş/Türkiye, B. No: 28490/95, 19/6/2003, § 91). Bu kapsamda ikrarın hiç kimseyle görüşülmesine izin verilmeyen ve uzun süren bir gözaltı sırasında yapılmış olması gibi hususlar da gözönünde bulundurulmalıdır (Barbera, Messegue ve Jabardo/İspanya, B. No: 10590/83, 6/12/1988, § 87).

32. İlke olarak şüpheliye gözaltına alındığı ya da tutuklandığı andan itibaren avukat yardımından yararlanma imkânı sağlanmalıdır (Dayanan/Türkiye, B. No: 7377/03, 13/10/2009, § 31). Diğer taraftan AİHM, kolluk tarafından ifade alınma aşamasını da kapsayan müdafi yardımından yararlanma hakkının geçerli bir nedene dayanılarak kısıtlanabileceğini, bu durumda somut olay açısından yargılamanın bütününe bakılarak söz konusu kısıtlamanın adil yargılanmaya engel olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir (John Murray/Birleşik Krallık, B. No: 18731/91, 8/2/1996, § 63; Magee/Birleşik Krallık, B. No: 28135/95, 6/6/2000, § 41).

33. AİHM, bazı durumlarda kişinin talebi olmasa da resen ücretsiz olarak avukat tayin edilmesi gerektiğini belirtmektedir. Kişinin olanağının olmaması yanında ayrıca suçlama nedeniyle alabileceği özgürlükten mahrum bırakılmayı gerektiren bir ceza ve davanın karmaşıklığı, avukat yardımının sağlanmasını gerektiren bir hukuki menfaati ortaya çıkarmaktadır (Tunç/Türkiye, B. No: 32432/96, 27/3/2007, §§ 55, 56).

34. Mehmet Zeki Doğan/Türkiye (B. No: 3324/19, 13/2/2024) kararına konu olayda başvurucu, yeniden yargılama talebinin kabul edilmesinden sonra başlayan yargılamada ulusal mahkemelerin diğer sanıklardan baskı altında ve avukatlarının yokluğunda alınan delillere dayandığını, bu durumun adil yargılanma hakkını ihlal ettiğini belirterek AİHM'e ikinci defa bireysel başvuru yapmıştır. AİHM, esas incelemesi çerçevesinde öncelikle bir kararın kesinleşmesinden sonra ceza yargılamasının yeniden başlatılması durumunda, Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamındaki tüm güvencelerin yeniden açılma nedeni ne olursa olsun bu yargılama bir suç isnadının belirlenmesiyle ilgili olduğundan yeniden başlatılan sonraki yargılamada tam olarak uygulanacağını ilke olarak ortaya koymuştur. AİHM, yargılamanın yenilenmesinin üç aşamadan oluştuğunu, üçüncü aşamada derece mahkemesinin ya önceki mahkûmiyeti onaylayacağını ya da bu mahkûmiyeti iptal edip yeni bir karar vereceğini belirtmiştir. AİHM'e göre Türk ceza muhakemesi hukukunda, yargılamanın yeniden başlatılması otomatik olarak önceki mahkûmiyet kararının iptalini gerektirmez yani mahkûmiyet kararı, mahkemenin mahkûmiyet kararını iptal edebileceği ya da onaylayabileceği üçüncü aşamanın tamamlanmasına kadar geçerliliğini korur. Bununla

birlikte yargılamanın yenilenmesine ilişkin aşamalar sırasında mahkemeler, cezanın infazını askıya alabilir veya durdurabilir ve davanın yeniden incelenmesine kadar kişinin serbest bırakılmasına karar verebilir (Mehmet Zeki Doğan, §§ 58-60).

35. Bülent Bekdemir/Türkiye (B. No: 42881/18, 17/6/2025) kararına konu olayda;

i. Kolluk görevlileri tarafından şüphe üzerine durdurulan başvurucunun üzerinde tabanca ile fişekleri, bağış makbuzu, el yazılı belgeler ve TKP-ML/TİKKO ile bağlantılı pankart ele geçirilmiştir.

ii. Soruşturma sırasında önceki tarihte bir işyerine pankart asılıp havaya silahla ateş edilmesi eylemi sonucunda olay yerinde bulunan boş kovanların bir kısmının başvurucuda ele geçirilen tabancadan atıldığı, pankartlardaki parmak izlerinin başvurucuya ait olduğu ve başvurucuda ele geçirilen belgelerdeki yazıların da başvurucunun el yazılarıyla yazıldığı tespit edilmiştir.

iii. Başvurucu; müdafii hazır bulunmaksızın kollukta alınan ifadesinde TKP-ML/TİKKO üyesi olup önceki tarihte pankart asma ve havaya silahla ateş etme eylemlerini kendisinin gerçekleştirdiğini, örgüt içinde kod adı kullandığını söylemiş ve örgüt adına gerçekleştirdiğini söylediği molotofkokteyli atma, pankart asma, işyerlerinden örgüt adına para isteme, yasa dışı yürüyüşlere katılma gibi diğer eylemlere ve bu eylemleri kimlerle gerçekleştirdiğine dair açıklamalarda bulunmuştur.

iv. Başvurucunun beyanları doğrultusunda bazı kişiler örgüt üyesi oldukları ve beyanlara konu eylemleri gerçekleştirdikleri iddiasıyla yakalanıp gözaltına alınmış, bu kişilere yönelik adli işlemler sırasında örgüte ait silah ve bazı belgeler de ele geçirilmiştir. Ayrıca başvurucunun para istediğini söylediği işyerlerinin sahiplerinin bir kısmı da kendilerine gösterilen fotoğraflar üzerinden başvurucuyu örgüt adına kendilerinden para isteyen kişi olarak teşhis etmiştir.

v. Kolluk görevlileri, yakaladıkları yedi kişiye işyerine pankart asılması olayıyla ilgili yer gösterme işlemi yaptırmış ve bu kişiler başvurucunun molotofkokteyli atarak yolu kapattığına dair anlatımlarda bulunmuştur.

vi. Başvurucu müdafii, hazır bulunmaksızın Cumhuriyet savcısına verdiği ifadesinde ise önceki beyanlarını inkâr ederek sadece yasal bir yürüyüşe katıldığını kabul etmiştir. Başvurucu, tutuklanması talebiyle sorguya sevk edildiğinde de kollukta alınan ifadesini işkence altında verdiğini söylemiştir.

vii. Başvurucunun önceki beyanları ile bu beyanlardan hareketle elde edilen diğer deliller doğrultusunda aralarında başvurucunun da bulunduğu kişiler hakkında terör örgütüne üye olma ve ruhsatsız silah bulundurma suçlarından kamu davası açılmıştır. Yargılama sırasında işyeri sahipleri önceki ifadelerini tekrar etmiş, başvurucu ise müdafii hazır bulunmaksızın verdiği ifadelerinin işkence altında alındığına dair savunmasını tekrar etmiştir.

viii. Başvurucunun ilk ifadesi ve bu doğrultuda elde edilen diğer deliller doğrultusunda başvurucu hakkında birden fazla yağma suçundan da ek iddianame düzenlenmiştir. Yargılama sonucunda başvurucunun üzerine atılı tüm eylemleri gerçekleştirdiği ve bu eylemlerin örgütün sair efradı olma suçunu oluşturduğu kabul edilerek başvurucunun bu suçtan mahkûmiyetine karar verilmiştir. Yargıtay, başvurucunun örgüt adına vahamet arz eden olayları fiilen gerçekleştirdiği, dolayısıyla eylemlerin anayasal düzeni zorla ortadan kaldırmaya teşebbüs etme suçunu oluşturduğu gerekçesiyle mahkûmiyet kararını

bozmuştur. Bozmaya uyularak yapılan yargılama sonucunda başvurucunun diğer sanıklarla birlikte silahlı terör örgütünün üst düzey sorumlusu olduğunun, örgütün talimatları doğrultusunda eylemler yaptığının, sanıkların emniyet ve savcılık ifadeleri, teşhis ve yer gösterme tutanakları, yakalanan silah ve örgütsel dokümanlar ve dosyadaki diğer tüm mevcut delillerden anlaşıldığı belirtilerek silahlı terör örgütünün yöneticisi olarak anayasal düzeni zorla ortadan kaldırmaya teşebbüs etme suçundan neticeten müebbet hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir.

ix. Başvurucu, soruşturma evresinde müdafii hazır bulunmaksızın verdiği ifadelerin mahkûmiyet kararı açısından aleyhe delil olarak kabul edildiğini ileri sürerek temyiz kanun yoluna başvurmuş, Yargıtay bu kez mahkûmiyet kararını onamıştır (Bülent Bekdemir/Türkiye, §§ 5-30).

36. AİHM, Bülent Bekdemir/Türkiye kararında başvurucudan müdafii hazır bulundurulmaksızın alınan ifadenin, vahamet arz ettiği kabul edilen eylemlerin delillendirilmesinin temelini oluşturduğunu ve anayasal düzeni zorla ortadan kaldırmaya teşebbüs etme suçu bağlamında soruşturma evresi boyunca başvurucu aleyhindeki delil toplama sürecini şekillendirdiğini, bu nedenle önemli bir ispat değeri taşıdığını değerlendirmiştir. Dolayısıyla AİHM, yargılamanın bütününü dikkate alarak mahkûmiyet gerekçesinde müdafi hazır bulunmaksızın alınan ifadelere dayanılması nedeniyle müdafiden yararlanma hakkına verilen zararın kararda doğrulayıcı delil olarak başvurucunun yakalandığı sırada üzerinde örgütsel materyaller ele geçirilmiş olmasına ve sonradan işyeri sahipleri tarafından teşhis edilmesine de dayanılması itibarıyla telafi edilemediğini belirterek ihlal sonucuna ulaşmıştır (Bülent Bekdemir/Türkiye, §§ 56-65).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

37. Anayasa Mahkemesinin 11/2/2026 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Müdafi Yardımından Yararlanma Hakkıyla Bağlantılı Olarak Hakkaniyete Uygun Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

38. Başvurucu; AİHM'in ihlal kararındaki değerlendirmeler doğrultusunda yeniden yapılan yargılama sonucunda elde edilen delillerle kendisinin kollukta müdafii hazır bulundurulmaksızın verdiği ifadelerin test edilerek doğrulanması gerektiğini ancak bu süreçte ilk kez toplanan delillerin tümünün kendi lehine olup soruşturma evresinde alınan ifadelerini doğrulamadığı gibi Mahkemenin gerekçesinde yeniden ihlale neden olan kolluk ifadesine dayandığını, bu bağlamda AİHM tarafından verilen ihlalin ve sonuçlarının giderilmediğini belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

39. Bakanlık görüşünde;

i. Başvurucunun şikâyetlerinin esas itibarıyla yargılamanın sonucuna, delillerin değerlendirilmesine, hukuk kurallarının yorumuna ve uygulanmasına ilişkin olduğu, Anayasa’nın 148. maddesinin dördüncü fıkrasına göre kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin şikâyetlerin bireysel başvuruda incelenemeyeceği belirtilmiştir. Ayrıca Anayasa Mahkemesinin derece mahkemelerinin delilleri takdirinde bariz bir takdir hatası veya açık keyfîlik bulunmadıkça bu takdire müdahalesinin söz konusu olamayacağını birçok kararında dile getirdiği, somut olayda dosyadaki bilgi ve belgeler dikkate alınarak yapılan

yargılama ve kurulan hükümde herhangi bir bariz takdir hatası veya açık bir keyfîlik olmadığı ifade edilmiştir.

ii. Diğer yandan Bakanlık görüşünde, Anayasa Mahkemesinin verdiği ihlal kararları sonrasında derece mahkemelerince yapılması gereken işlemlere dair değerlendirmeler içeren Anayasa Mahkemesi kararlarına atıfta bulunulmuş ve somut başvuru açısından bu kararlarda yer verilen ilkelerin gözönünde bulundurulması gerektiği belirtilmiştir.

40. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında bireysel başvuru formunda dile getirdiği itirazlarını yinelemiştir.

2. Değerlendirme

41. Başvurucunun iddialarının adil yargılanma hakkının güvencelerinden olan müdafi yardımından faydalanma hakkıyla bağlantılı olarak hakkaniyete uygun yargılanma hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

42. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun bu kısmının kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Genel İlkeler

43. Bireysel başvuru incelemelerinde ölçü, norm Anayasa olup kanuna uygunluk denetimi yapılmamaktadır. Kanuni bir temele dayanmadan veya hukuka aykırı şekilde elde edilen delillerin kabul edilmesinin yargılamanın hakkaniyetini zedeleyip zedelemediğinin Anayasa'nın 36. ve 38. maddeleri açısından değerlendirilmesinde -yargılamanın bütünlüğü içinde- somut davanın kendine özgü koşulları dikkate alınmalıdır (Orhan Kılıç [GK], B. No: 2014/4704, 1/2/2018, § 51).

44. Temel hak ve özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesi amacıyla 4/11/1950 tarihinde imzalanan Sözleşme 10/3/1954 tarihli ve 6366 sayılı İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Koruma Sözleşmesi ve Buna Ek Protokolün Tasdiki Hakkında Kanun'la Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından onaylanmış ve onay belgesinin 18/5/1954 tarihinde Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne tevdi edilmesiyle Türkiye açısından yürürlüğe girmiştir. Bakanlar Kurulunun 22/1/1987 tarihli ve 87/11439 sayılı kararı ile Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna bireysel başvuru hakkı 25/9/1989 tarihli ve 89/14563 sayılı kararı ile de AİHM'in zorunlu yargı yetkisi tanınmıştır. Böylece Türkiye, Sözleşme'de bulunan temel hak ve özgürlükleri güvence altına alma yükümlülüğünü kabul etmiş ve yargı yetkisi içinde bulunan tüm bireylere hukuken bağlayıcı nitelikte ihlal kararı verebilecek bir uluslararası mahkemeye başvuru yapabilme hakkını tanımıştır (Sıddıka Dülek ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/2750, 17/2/2016, § 68).

45. Sözleşme ile güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklerin etkili bir şekilde korunması, AİHM tarafından verilen ihlal kararlarının iç hukukta gereği gibi yerine getirilmesi ile mümkündür. AİHM tarafından verilen ihlal kararlarının iç hukukta gereği gibi yerine getirilmemesi, Sözleşme ile güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklerin uygulamada etkili bir şekilde korunamadığı anlamına gelir (Sıddıka Dülek ve diğerleri, § 69). Nitekim AİHM tarafından verilmiş bir ihlal kararı, temel hak ve özgürlüklerin teoride olduğu

gibi pratikte de etkili bir şekilde korunabilmesi amacıyla 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile yargılamanın yenilenmesi sebebi olarak kabul edilmiştir. 5271 sayılı Kanun'da bu konuda ilgili yargısal mercilere takdir hakkı tanımayarak kesinleşen bir hükümle sonuçlanmış bir davanın yargılamanın yenilenmesi yoluyla tekrar görüleceği öngörülmüştür (Nihat Akbulak, [GK], B. No: 2015/10131, 7/6/2018, § 37).

46. Anayasa'da güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerden Sözleşme kapsamındaki herhangi birinin ihlal edildiği iddiasını bireysel başvuru yoluyla incelemek, Anayasa Mahkemesinin görev alanına girer. Aksinin kabulü, Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanı içinde yer alan temel hak ve özgürlüklerin bireysel başvuru yolu ile etkili bir şekilde korunmasını öngören Anayasa'nın amacı ile bağdaşmaz. Bu sebeple AİHM tarafından verilen bir ihlal kararının gereklerinin yerine getirilip getirilmediği Anayasa Mahkemesince incelenmelidir. Ancak Anayasa Mahkemesince yapılacak bu inceleme, olayların baştan itibaren yeniden değerlendirilmesi şeklinde değil AİHM tarafından verilen ihlal kararının gereklerinin yerine getirilip getirilmediği ile ilgili sınırlı olacaktır (Sıddıka Dülek ve diğerleri, § 70).

ii. İlkelerin Olaya Uygulanması

47. Somut olayda başvurucu, müdafi yardımından yararlanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin AİHM kararına dayanarak yargılamanın yenilenmesi talebinde bulunmuş; Mahkeme, talebi kabul etmiştir. Mahkeme, yargılamanın yenilenmesi sürecinde yeni deliller toplayarak ve bu delillere karşı başvurucunun müdafii huzurunda savunmasını alarak önceki hükmün onaylanmasına karar vermiş; karar temyiz denetiminden geçerek kesinleşmiştir. Bunun üzerine başvurucu, ihlal kararının gereğinin yerine getirilmediği gerekçesiyle bireysel başvuruda bulunmuştur. Bu durumda Anayasa Mahkemesi tarafından incelenecek husus; AİHM'in ihlal kararı sonrasında yargılamanın yenilenmesini talep eden başvurucunun müdafi yardımından yararlanma hakkı kapsamında ileri sürdüğü iddiaların etkili ve yeterli bir şekilde incelenip incelenmediği, AİHM tarafından verilen ihlal kararının gereklerinin yerine getirilip getirilmediğidir.

48. Başvurucuya isnat edilen suçlar kapsamındaki eylemlere ilişkin yeniden yapılan yargılama sırasında başvurucu, müdafi yardımından yararlandırılmış ve Mahkeme, başvurucu ile hükümlü H.K.nın soruşturma evresinde dile getirdikleri olguları test etmek amacıyla çeşitli delilleri de toplamıştır. Mahkemenin başvurucu hakkındaki yargılamanın yenilenmesine konu olan Yargıtayın "önceki hükmün onaylanması" şeklinde düzelterek onadığı mahkûmiyet kararı incelendiğinde başvurucunun yargılama aşamasında alınan beyanları arasında da birçok noktada çelişkiler bulunduğuna (bkz. § 27), bu kapsamda hükümlü H.K.nın soruşturma evresinde verdiği ifadelerin HTS kayıtlarıyla ve başvurucunun yargılama sırasında müdafii huzurunda verdiği 16/3/2004 tarihli ifadesiyle doğrulanmasına, başvurucu yakalandığı zaman üzerinde bulunan kıyafetlerin tanık Ö.F.Y.nin soruşturma evresindeki ifadesinde olaya karışan kişiler arasından net olarak görüp tarif ettiği kişinin kıyafetleriyle uyumlu olduğuna dair değerlendirmelere de yer verildiği görülmektedir.

49. Mahkeme, ayrıca başvurucunun soruşturma evresinde alınan ifadesini destekleyen -19/11/2003 tarihinde kolluk görevlileriyle girdiği silahlı çatışmada öldürülen M. kod adlı örgüt mensubunda ve başvurucunun olay sonrası yakalandığı otomobilde ele geçirilen mühimmatlar gibi- başka doğrulayıcı delillerin de bulunduğuna vurgu yapmış ve M. kod adlı örgüt mensubu ve hükümlüler H.K. ve M.Ku. ile birlikte hareket ederek 15/10/2003 tarihinde jandarma aracına yönelik saldırıyı gerçekleştirdiği kanaatine varmıştır (bkz. § 27).

50. Bununla birlikte 765 sayılı Kanun'un 125. maddesi uyarınca devletin egemenliği altında bulunan toprakların bir kısmını devlet idaresinden ayırmaya teşebbüs suçundan kurulan mahkûmiyet gerekçesinde başvurucunun müdafii hazır bulunmaksızın alınan beyanlarına yeniden yer verilmiştir. Dahası anılan gerekçeye bakıldığında bu beyanların vahim eylem olarak değerlendirilen 15/10/2003 tarihli eylem yönünden yürütülen soruşturmada başvurucuya ulaşılmasının temelini oluşturup muhakeme sürecinin seyrini doğrudan etkilediği ve bu beyanlar çerçevesinde yapılan araştırmalar doğrultusunda başvurucu aleyhine doğrulayıcı delil olarak değerlendirilen diğer delillere ulaşıldığını değerlendirmek mümkün görünmektedir. Bu bağlamda Mahkeme gerekçesinde başvurucunun müdafii hazır bulunmaksızın alınan ifadeleri dışında ve bu ifadelerden bağımsız olarak elde edilen diğer deliller doğrultusunda da anılan eylem yönünden şüpheli olarak tespit edilebileceğini ve hakkında mahkûmiyet kararı verilebileceğini ortaya koyamamıştır.

51. Diğer yandan başvurucu yakalandığında kendisinde örgütsel materyaller ele geçirilmesi de Mahkeme tarafından tek başına vahim nitelikte eylem olarak değerlendirilmediği gibi bu deliller vahim nitelik taşıdığı belirtilen 15/10/2003 tarihli eylem bakımından tek veya belirleyici delil olarak da kabul edilmemiştir. Dolayısıyla gerekçeye bakıldığında başvurucunun müdafii hazır bulunmaksızın alınan beyanlarından hareketle mahkûmiyet kararına konu suçun terör örgütüne üye olma vb. suçlar yerine olay tarihinde yürürlükte bulunan ve hüküm tarihi itibarıyla da başvurucu lehine olduğu kabul edilerek uygulanan, 765 sayılı Kanun'un 125. maddesinde düzenlenen Devletin egemenliği altında bulunan toprakların bir kısmını devlet idaresinden ayırmaya teşebbüs suçu olarak nitelendirildiği anlaşılmaktadır. Bu nedenle yargılamanın bütünü de gözetildiğinde başvurucu hakkında yeniden yapılan yargılama üzerine verilen mahkûmiyet kararında müdafii hazır bulunmaksızın verdiği ifadelere yeniden yer verilmesi ve tek veya belirleyici delil olmamakla birlikte yeniden bu ifadelere dayanılması suretiyle müdafiden yararlanma hakkına verilen zarar, başvurucunun yakalandığı sırada ele geçirilen örgütsel materyallerin yanı sıra bu ifadeleri desteklediği ve doğrulayıcı nitelikte olduğu kabul edilen delillere de dayanılması itibarıyla telafi edilememiştir.

52. Açıklanan gerekçelerle başvurucunun adil yargılanma hakkı kapsamındaki müdafi yardımından faydalanma hakkıyla bağlantılı olarak hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Diğer İhlal İddiaları

53. Başvurucunun bireysel başvuru formunda öz itibarıyla dahi olsa dile getirmeyip ilk kez Bakanlık görüşüne karşı beyanını içeren 18/9/2023 tarihli dilekçesinde ileri sürdüğü;

i. AİHM, ihlal kararının gereğinin yerine getirilmesi sürecinde hapis cezasının infazına devam edilmesi nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının Yaşar Alat ([GK], B. No: 2021/65564, 21/11/2024) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle,

ii. Yeniden yargılama yapan Mahkeme heyetinin sürekli değişmesi, karar veren heyetin delillerle yüz yüze gelmemesi ve yargılamanın uzun sürmesi nedenleriyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddialarının da Ümüt Demir ([2. B.], B. No: 2012/1000, 18/9/2014, § 31); Sinan Oğan ([2. B.], B. No: 2017/32685, 2/6/2020, § 29) ve Ferhat Yildeniz ([1. B.], B. No: 2017/20129, 15/12/2020, § 29) kararları doğrultusunda süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

54. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 300.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

55. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

56. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da -mahkemece hüküm kurulmadan önce dosyaya sunulan diğer delillerle hükmün kurulmasından sonra başvurucu hakkında dosyaya giren yeni deliller de dâhil olmak üzere- delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

57. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından da manevi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Müdafi yardımından faydalanma hakkıyla bağlantılı olarak hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Diğer ihlal iddialarının kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki müdafi yardımından faydalanma hakkıyla bağlantılı olarak hakkaniyete uygun yargılanma hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin müdafi yardımından faydalanma hakkıyla bağlantılı olarak hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Hatay 2. Ağır Ceza Mahkemesine (E.2019/214, K.2021/180) GÖNDERİLMESİNE,

Ç. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

D. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru

tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 11/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ERCAN ŞAHİN

B. No: 2021/60284 | Karar tarihi: 11.02.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/60284

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ERCAN ŞAHİN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/60284)

Karar Tarihi: 11/2/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : Ali KOZAN

Başvurucu : Ercan ŞAHİN

Vekili : Av. Alperen ŞAHİN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, resen emeklilik işleminin iptali talebiyle açılan davanın reddedilmesi nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Emniyet müdürü rütbesinde görev yapan başvurucu 4/6/1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'na 27/3/2015 tarihli ve 6638 sayılı Kanun'un 32. maddesiyle eklenen geçici 27. madde uyarınca resen emekli edilmiştir.

3. Başvurucunun bu işlemin iptali talebiyle açtığı dava, Batman İdare Mahkemesince (Mahkeme) oyçokluğuyla reddedilmiştir. Kararın gerekçesinde; gerekli şartları haiz olan personeli resen emekliye sevk etmek hususunda İdareye 3201 sayılı Kanun'un geçici 27. maddesi ile geniş bir takdir yetkisi tanındığı, bu kapsamda emekliye sevki zorunlu kılacak bir neden belirtilmesinin de gerekmediği, söz konusu yetkinin kamu yararı ve hizmet gerekleri dışında saikle tesis edildiğine ilişkin bilgi ve belgenin dava dosyasına sunulamadığı vurgulanmıştır. Karşıoyda ise, Danıştayın ilgili kararlarına atıf yapılarak başvurucudan daha kötü sicile sahip olanların çalışmaya devam ettiği yönündeki tespite yer verilmek suretiyle emekliye sevkin objektif kriterler belirlenmeden yapıldığı ve emekliye sevki zorunlu kılacak başkaca bir nedenin de ileri sürülmediğinin vurgulandığı, bu bağlamda dava konusu işlemin

iptal edilmesi gerektiğinin belirtildiği görülmüştür.

4. Başvurucunun temyiz başvurusu, Danıştay Beşinci Dairesi tarafından kararın hukuka ve usule uygun olduğu gerekçesiyle reddedilerek onanmıştır.

5. Başvurucu, kararın düzeltilmesi talebinde bulunmuştur. Danıştay Onikinci Dairesi (Daire) karar düzeltme talebini aynı gerekçeyle açıklamalı olarak 22/11/2022 tarihinde reddetmiştir. Kararda; başvurucunun Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) ile iltisak ve irtibatı bulunduğundan bahisle 3/10/2016 tarihli ve 675 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (675 sayılı KHK) ile rütbelerinin alındığını belirtmiştir. Bununla birlikte idari işlemlerin hukuka uygunluğunun yargısal denetiminin kural olarak söz konusu işlemlerin tesis edildikleri tarihteki hukuki duruma göre yapılması esas ise de dava konusu edilen işlemlerin niteliğine göre idari işlemin tesis edildiği tarihten önceki dönemi ilgilendirmesi koşuluyla yargılama sürecinde veya daha sonra ortaya çıkan tüm bilgi ve belgelerin işlemin hukuka uygunluk denetiminde gözönünde bulundurulması gerektiğini vurgulamıştır. Bu bağlamda dava konusu resen emeklilik işleminin tesis edildiği tarih itibarıyla, görevine devam ettirilen personel ile resen emekliliğine karar verilen personelin değerlendirilmesinde dikkate alınması gereken ölçütlerin eşit, objektif ve istikrarlı bir şekilde uygulanması gerekmekle birlikte gelinen aşamada meydana gelen yeni hukuki durum itibarıyla resen emekliliğe sevk edilen bir kısım personelin rütbelerinin geri alınmasına konu olan fiillerin işlem tarihinden önceki dönemleri kapsayabileceğini ve bu durumun resen emeklilik konusunda yapılacak değerlendirmeyi etkileyeceğinin de dikkate alınması gerektiğinin açık olduğunu ifade etmiştir.

6. Nihai kararı 22/11/2022 tarihinde öğrendikten sonra başvurucu 21/12/2022 tarihinde bireysel başvuru yapmıştır.

7. Komisyonca başvurucunun makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna, diğer iddialar yönünden ise başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

8. Başvurucu; aktif bir şekilde görev yaparken ve mesleği ile ilgili haklı beklentileri varken öngöremediği bir zamanda emekli edildiğini, idarenin kendisine tanınan takdir yetkisini keyfî bir şekilde kullandığını iddia etmiştir. Mahkemenin gerekçesinde rütbesinin geri alınmasına dayanılmamasına rağmen Dairenin bu durumu da karar düzeltme talebinin reddi sebeplerinden sayarak gerekçe ikame ettiğini, emeklilik sonrası gelişen durumun önceki idari işleme dayanak olmasının hukuken mümkün olmadığını ifade etmiştir. Başarısızlığına ya da yetersizliğine yönelik somut bir durumun gösterilmediğini vurgulamıştır. Bu bağlamda başvurucu hukuki güvenliğinin ve haklı beklentisinin ortadan kaldırıldığını belirterek sonuç olarak gerekçeli karar hakkı, mülkiyet hakkı ile masumiyet karinesinin ve eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

9. Bakanlık görüşünde; yargısal makamlar tarafından başvurucunun itirazları dikkate alınarak ilgili mevzuat uyarınca talebinin incelendiği ve resen emekliye sevk edilmesine ilişkin işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varıldığı hususu ile ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü koşulları hatırlatılmış ve bunların dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu; bu görüşe cevabında

başvuru formundaki iddialarını yinelemekle birlikte rütbesinin hakkında verilen bir ceza nedeniyle alınmadığını, Batman Cumhuriyet Savcılığındaki ceza soruşturmasının ise kovuşturmaya yer olmadığına dair kararla sonuçlandığını belirtmiştir.

10. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun iddiaları adil yargılanma hakkının güvencelerinden biri olan gerekçeli karar hakkı kapsamında değerlendirilmiştir.

11. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

12. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

13. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan merciin, yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciine ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Mehmet Yavuz [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).”

14. 3201 sayılı Kanun'un geçici 27. maddesi, madde gerekçesinde de belirtildiği üzere emniyet teşkilatında kıdeme dayalı otomatik terfi sistemi nedeniyle bozulan kadro piramidinin düzeltilmesi amacıyla yığılmalar meydana gelen emniyet müdürü rütbesinde bulunan personelden emeklilikle ilgili şartları haiz olanların resen emekli edilmesi gerekliliğinden hareketle getirilmiştir. Düzenlemenin iptali talebiyle açılan davanın reddine ilişkin kararda da vurgulandığı üzere Anayasa Mahkemesi, getirilen bu düzenlemeyle idareye verilen takdir yetkisinin kamu yararını gerçekleştirmek amacıyla ve objektif kriterlere uygun olarak kullanılabileceğini belirtmiştir (AYM, E.2015/41, K.2017/98,4/5/2017).

15. Bu kapsamda bahse konu resen emeklilik müessesesinin uygulanması ile ilgili olarak hem Anayasa Mahkemesinin anılan kararında hem de Danıştayın ortaya koyduğu ilkelerde belirtilen temel husus 3201 sayılı Kanun'un geçici 27. maddesi uyarınca haklarında resen emeklilik kararı verilen kişilere uygulanan ölçütlerin eşit, objektif ve istikrarlı bir şekilde uygulanmış olduğunun ortaya konulması yönündeki gerekliliktir. Bu gerekliliğin belirlenmesinde ise yargı yerleri, idareye verilen takdir hakkının kamu yararı ve hizmetin gereklilikleri doğrultusunda kullanıldığının ortaya konulması şeklindeki temel prensibi

kararlarına yansıtmıştır (ilgili mevzuat ve Danıştay kararları için bkz Halil Dinler [2. B.] 2021/4667,15/4/2025,§§12-22, 39).

16. Anayasa Mahkemesi; başvuru konusu olayı Danıştay içtihatlarını da gözeterek incelediği kararında FETÖ/PDY ile iltisakı veya irtibatı olduğu gerekçesiyle rütbeleri geri alınan kişilerin iltisak veya irtibatlarını ortaya koyan eylemlerinin önceki dönemleri kapsayabileceği ve bunun da resen emeklilik konusunda yapılacak değerlendirmeyi etkileyebileceği ifade etmekle birlikte, idarenin işleminin eşit, objektif ve istikrarlı uygulama başlığı altında kişiselleştirilmiş olmasının önemli olduğunu vurgulamıştır. Rütbenin geri alınması işleminin OHAL Komisyonu kararıyla ya da yargısal makamlarca iptal edilmesi hâlinde resen emeklilik işleminin de dayanağının kalmayacağını vurgulayan Anayasa Mahkemesi buradan hareketle salt rütbelerin geri alınması şeklindeki işlemin varlığından hareketle daha önce tesis edilen resen emeklilik işleminin hukuka uygun olduğunun söylenemeyeceğinin altını çizmiştir. Bu bağlamda eşit, objektif ve istikrarlı uygulama ilkesi kapsamında kişiselleştirilmiş gerekçelerin başvurucunun rütbelerinin geri alınmasına sebep olan FETÖ/PDY ile iltisak veya irtibatlarını ortaya koyar nitelikteki eylemleri değerlendirilerek resen emeklilik işleminin iptali talebiyle açılan davada bir sonuca varılması gerektiğini vurgulamıştır (Halil Dinler, §§ 40-42).

17. Söz konusu olayda da başvurucu hakkındaki işlemin eşit ve objektif nedenlere dayandığının rütbenin alınmasına dair olay ve olgular değerlendirilmek ve kamusal yarar gözetilmek suretiyle yeterli gerekçeyle ortaya konulmadığı görüldüğünden anılan karardaki değerlendirmeler ve sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum olmadığı anlaşılmıştır. Sonuç olarak yargısal makamlar tarafından bahsedilen yönde bir değerlendirme yapılmaksızın konu ile ilgili mevcut içtihadın aksine salt idarenin geniş takdir hakkının varlığından ve başvurucunun rütbesinin geri alınmasından hareketle ortaya konulan gerekçenin ilgili ve yeterli nitelikte olduğu söylenemez.

18. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

19. Başvurucunun diğer ihlal iddialarının gerekçeli karar hakkından ihlal kararı verildiği ve yeniden yargılama öngörüldüğü gözetildiğinde bu aşamada incelemesine gerek olmadığı değerlendirilmiştir.

III. GİDERİM

20. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 500.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

21. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

22. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın sonucuyla ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak, yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

23. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından başvurucunun tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddialarının incelenmesine GEREK OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Batman İdare Mahkemesine (E.2015/1065, K.2016/117) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

F. 487,60 TL harçtan ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin bilgi için Danıştay Onikinci Dairesine (E.2021/930, K.2021/2210) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 11/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

YUSUF KOYUNCU

B. No: 2022/20463 | Karar tarihi: 11.02.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/20463

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

YUSUF KOYUNCU BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/20463)

Karar Tarihi: 11/2/2026

R.G. Tarih ve Sayı: 17/7/2026 - 33312

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : Alperen KONAK

Başvurucu : Yusuf KOYUNCU

Vekili : Av. Oğuz GÜREL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, aleyhe kanunun geçmişe uygulanması yasağına aykırı olarak mahkûmiyet kararı verilmesi nedeniyle suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Manyas Cumhuriyet Başsavcılığı başvurucunun çocuğun nitelikli cinsel istismarı, kişi hürriyetinden yoksun kılma ve özel hayatın gizliliğini ihlal suçlarını işlediği iddiası ile hakkında soruşturma başlatmıştır. Soruşturma neticesinde Manyas Cumhuriyet Başsavcılığı, başvurucunun üzerine atılı çocuğun nitelikli cinsel istismarı suçunun 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adlî Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un 12. maddesinin birinci fıkrası gereği Ağır Ceza Mahkemesinin görevine girdiğinden dosyayı fezlekeyle Bandırma Cumhuriyet Başsavcılığına (Başsavcılık) göndermiştir. Başsavcılık, başvurucunun anılan suçlardan cezalandırılması talebiyle 6/8/2014 tarihinde iddianame düzenlemiştir.

3. İddianamenin kabulüyle açılan dava, Bandırma Ağır Ceza Mahkemesince (Mahkeme) görülmeye başlanmıştır. Mahkemece 5/11/2014 tarihinde duruşma hazırlığı işlemleri

yapılmıştır. Tensip tutanağında diğerlerinin yanı sıra mağdur G.İ.nin şikâyet ve delillerinin tespiti ile tanık beyanlarının tespiti için talimat yazılmasına karar verilmiştir.

4. Mahkemenin 12/11/2014 tarihli kararıyla başvurucunun özel hayatın gizliliğini ihlal ve çocuğun basit cinsel istismarı suçlarından beraatine, çocuğun nitelikli cinsel istismarı suçundan 15 yıl ve kişi hürriyetinden yoksun kılma suçundan 6 yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir.

5. Başvurucu, anılan karara karşı 17/11/2014 tarihli dilekçe ile temyiz kanun yoluna başvurmuştur. Yargıtay 14. Ceza Dairesinin (Ceza Dairesi) 11/6/2015 tarihli kararıyla çocuğun nitelikli cinsel istismarı suçundan kurulan hükmün onanmasına karar verilmiş, kişi hürriyetinden yoksun kılma suçu yönünden ise "...olay günü mağdurenin kafe işleten arkadaşı sanığa mesaj çekmek suretiyle kafede buluşma teklifinde bulunması üzerine kapalı olan kafeyi açan sanığın yanına geldiği ve burada yalnız kaldığı sanıkla aynı zamanda düğün salonu olarak da kullanılan kafede sohbet eden mağdurenin bilgisayara bakmak için gelin odasına geçmelerinin ardından sanığın mağdureye karşı nitelikli cinsel istismar suçunu işleyip süre itibariyle bu eylemle sınırlı olacak şekilde tuttuğu mağdureyi sonradan kafeden gönderdiği anlaşıldığından, mevcut hâliyle olayda sanığın işlediği çocuğun nitelikli cinsel istismarı suçu dışında ayrıca kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun kanuni unsurlarının oluşmadığı gözetilerek müsnet suçtan beraatine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde mahkumiyetine hükmedilmesi..." gerekçesiyle bozulmasına karar verilmiştir.

6. Ceza Dairesinin çocuğun nitelikli cinsel istismarı suçu yönünden verdiği 11/6/2015 tarihli onama kararına Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı 31/12/2019 tarihli itiraznameyle 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 308. maddesinin (2) ve (3) numaralı fıkraları gereğince itiraz etmiş, Ceza Dairesi itirazı kabul ederek kararını kaldırmış ve bozma kararı ile dosyayı Mahkemeye göndermiştir.

7. Mahkeme bozma kararına istinaden yaptığı yargılama sonucu başvurucunun reşit olmayanla cinsel ilişki suçundan 2 yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına karar vermiştir. Mahkemenin gerekçesi şöyledir :

"... Sanık [başvurucu] hakkında her ne kadar beden veya ruh sağlığını bozacak şekilde çocuğun nitelikli cinsel istismarı suçundan cezalandırılması istenilmiş ise de, mağdurun ifadeleri, mağdurun gerçekleştiği iddia edilen olaydan hemen sonra yetkili makamlara başvurmadığı, aradan yaklaşık 15 gün geçtikten sonra etrafındaki arkadaşlarının yönlendirmesiyle şikayetçi olduğu, olay sırasında mağdurenin 17 yaşında olduğu, mağdurenin sanıkla buluşmayı kendisinin talep ettiği ve rızasıyla internet kafeye gittiği, sanıkla birlikte yemek söyleyip yedikleri, olaya ilişkin tanık beyanları ve dosya içerisinde bulunan doktor raporları bir bütün olarak değerlendirildiğinde sanığın mağdureyle zorla cinsel ilişkiye girdiğine ilişkin her türlü kuşkudan uzak somut ve yeterli delil bulunmadığı, bu haliyle sanığın eylemlerinin 5237 sayılı TCK'nın 104/1'inci maddesinde düzenlenen reşit olmayanla cinsel ilişki suçunu oluşturduğu anlaşıldığından sanığın reşit olmayanla cinsel ilişki suçundan cezalandırılmasına karar verilmiştir..."

8. Başvurucu, karara karşı 25/1/2021 tarihli dilekçeyle temyiz kanun yoluna başvurmuştur. Başvurucu; temyiz dilekçesinde diğerlerinin yanı sıra suç tarihinin 21/4/2013 olduğunu, hapis cezasına konu 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 104. maddesindeki reşit olmayanla cinsel ilişki suçundaki cezanın alt ve üst sınırlarının değiştirilmesine dair düzenlemenin 18/6/2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanun'un 60. maddesiyle yapıldığını, Mahkemenin suçun işlendiği tarihteki hükmü uygulaması gerekirken

bunu dikkate almayarak ceza verdiğini ileri sürmüştür. Yargıtay 9. Ceza Dairesi 9/12/2021 tarihli kararında yerinde görülmeyen temyiz taleplerinin reddiyle hükmün onanmasına karar vermiştir.

9. Başvurucu, nihai kararı 20/1/2022 tarihinde öğrendikten sonra 17/2/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

10. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

11. Başvurucu, hakkında verilen mahkûmiyet kararına konu suçta 21/4/2013 tarihli suç tarihinden sonra 18/6/2014 tarihinde gerçekleşen aleyhe düzenlemeye göre cezalandırılması nedeniyle suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

12. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, açık bir şekilde düzenlense dahi kanun maddelerinin mahkemeler tarafından yorumlanması gerektiği, bariz takdir hatası ve açık keyfîlik içermeyen tespit ve sonuçların Anayasa Mahkemesinin inceleme alanı dışında olduğu vurgulanmış; konuya ilişkin Anayasa Mahkemesi içtihatlarına dikkat çekilmiştir. Bakanlık görüşüne karşı başvurucu, beyanda bulunmamıştır.

13. Başvurucunun yukarıda yer verilen şikâyetlerinin özü, eylem tarihinde yürürlükte bulunan düzenlemeye göre ceza verilmeyip daha sonrasında aleyhe yapılan düzenlemeye göre ceza tayin edilerek hapis cezası uygulanmasıdır. Bu nedenle ihlal iddiaları suçta ve cezada kanunilik ilkesi kapsamında incelenmiştir.

14. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

15. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 7. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Hiç kimse, işlendiği zaman ulusal veya uluslararası hukuka göre suç oluşturmayan bir eylem veya ihmalden dolayı suçlu bulunamaz. Aynı biçimde, suçun işlendiği sırada uygulanabilir olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez."

16. 5237 sayılı Kanun'un "Zaman bakımından uygulama" başlıklı 7. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"...(1) İşlendiği zaman yürürlükte bulunan kanuna göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. İşlendikten sonra yürürlüğe giren kanuna göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı da kimse cezalandırılamaz ve hakkında güvenlik tedbiri uygulanamaz. Böyle bir ceza veya güvenlik tedbiri hükmolunmuşsa infazı ve kanunî neticeleri kendiliğinden kalkar..."

17. 5237 sayılı Kanun'un "Reşit olmayanla cinsel ilişki" başlıklı 104. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"...(1) Cebir, tehdit ve hile olmaksızın, onbeş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişi, şikâyet üzerine, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (18/6/2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesiyle bu fıkrada yer alan “altı aydan iki” ibaresi “iki yıldan beş” şeklinde değiştirilmiştir.)..."

18. Anayasa’nın “Suç ve cezalara ilişkin esaslar” başlıklı 38. maddesinin (1) fıkrasında yer alan suçta ve cezada kanunilik ilkesi uyarınca hangi fiillerin yasaklandığının ve bu yasak fiillere verilecek cezaların hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak biçimde kanunda gösterilmesi, kuralın açık, anlaşılır ve sınırlarının belli olması gerekmektedir. Kişilerin yasak fiilleri önceden bilmeleri düşüncesine dayanan bu ilkeyle temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması amaçlanmıştır (AYM, E.2019/9, K.2019/27, 11/4/2019, § 13).

19. Suçta ve cezada kanunilik ilkesi, temel hak ve özgürlüklerin somutlaştırıldığı uluslararası sözleşmelerde de yer almaktadır. Bu ilke Türkiye Cumhuriyeti’nin taraf olduğu Sözleşme’nin “Kanunsuz ceza olmaz” başlıklı 7. maddesinin birinci paragrafında “Hiç kimse, işlendiği zaman ulusal veya uluslararası hukuka göre suç oluşturmayan bir eylem veya ihmalden dolayı suçlu bulunamaz. Aynı biçimde, suçun işlendiği sırada uygulanabilir olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez.” şeklinde, Medenî ve Siyasî Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme’nin 15. maddesinin birinci paragrafında ise “Hiç kimse, işlendiği zamanda ulusal ya da uluslararası hukuk bakımından suç sayılmayan bir fiil ya da ihmal yüzünden suçlu sayılamaz. Suç sayılan bir fiile, işlendiği zaman yürürlükte olan bir cezadan daha ağır ceza verilemez. Fiilin işlenmesinden sonra yasalarda bu fiile karşılık daha hafif bir ceza öngörülecek olursa, fiili işleyene bu ikinci ceza uygulanır.” biçiminde düzenlenmiştir (AYM, E.2020/16, K.2020/33, 25/6/2020, § 16).

20. Suçta ve cezada kanunilik ilkesi Anayasa’nın 13. maddesinde ifade edilen temel hak ve özgürlüklerin ancak kanunla sınırlanabileceğine ilişkin kuralın suç ve cezalar yönünden özel düzenlemesi olarak değerlendirilebilir. Suçta ve cezada kanunilik ilkesi, cezalandırmanın temel haklara etkisinden kaynaklanan özel önemi nedeniyle zaman içinde bir ceza hukuku kavramı olarak alt ilkeler de içerecek şekilde gelişmiştir. Bu bağlamda hukuki belirliliğin ve hukuk güvenliğinin gereği olarak Anayasa’nın 38. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “…kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez.” hükmüyle aleyhe kanunun geçmişe uygulanması yasaklanmıştır. Ceza normlarının zaman bakımından uygulanmasını düzenleyici nitelikteki bu kural, kanunilik ilkesinin bir alt ilkesi olan aleyhe kanunun geçmişe uygulanması yasağı olarak ifade edilmektedir (AYM, E.2020/87, K.2022/44, 21/4/2022, § 26).

21. Bireysel başvuru konusu olayda Mahkeme, Ceza Dairesinin bozma kararı sonrasında yaptığı yargılamada başvurucu hakkında çocuğun nitelikli cinsel istismarı suçundan açılan kamu davasında mağdura yönelik mevcut eyleminin vasfını değiştirerek reşit olmayanla cinsel ilişki suçunu oluşturduğunu belirtmiş ve anılan suçtan mahkûmiyet kararı vermiştir (bkz. § 7). Başvurucu, bu karara karşı yapmış olduğu temyiz başvurusunda suçun işlendiği tarihte yürürlükte bulunan kanun maddesinin daha lehe olduğunu ve fazla ceza tayin edildiğini ileri sürmüştür (bkz. § 8). Ancak Yargıtay 9. Ceza Dairesi, başvurucunun temyiz dilekçesinde ileri sürdüğü hususları değerlendirmeksizin hükmün onanmasına karar vermiştir.

22. Mahkûmiyete konu eylemde cezayı düzenleyen kuralın yürürlük tarihinden sonra işlenip işlenmediği hususu suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiği iddiasının değerlendirilebilmesi için önemlidir (bkz. §§ 15-17). Bahse konu yargılamada suç tarihinin 21/4/2013 olduğu nazara alındığında 28/6/2014 tarihinde yürürlüğe giren ve ceza miktarı itibarıyla aleyhe değişiklik getiren 6545 sayılı Kanun ile değişik 5237 sayılı Kanun'un 104. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre hüküm kurulması suretiyle fazla ceza tayin edildiği anlaşılmıştır. Bu bağlamda eylem tarihinde daha lehe olan cezai nitelikte bir hüküm olduğu hâlde sonradan yürürlüğe giren kanun maddesine göre başvurucunun cezalandırıldığı ve

cezai nitelikte aleyhe kanunun geçmişe uygulandığı anlaşılmıştır. Buna karşın yargılamayı yapan mahkemelerce başvurucunun bu hususta ki itirazları değerlendirilmemiştir. Sonuç olarak başvurucunun eylem tarihinde yürürlükte olmayan kanun maddesine dayanılarak cezalandırılması nedeniyle Anayasa'nın 38. maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

23. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 38. maddesinde düzenlenen suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

III. GİDERİM

24. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

25. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

26. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

27. İhlalin niteliğine göre yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından manevi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa’nın 38. maddesinde güvence altına alınan suçta ve cezada kanunilik ilkesinin İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Bandırma 1. Ağır Ceza Mahkemesine (E.2020/200, K.2020/187) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 11/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

LEYLA KAVURAN

B. No: 2022/24959 | Karar tarihi: 11.02.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/24959

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

LEYLA KAVURAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/24959)

Karar Tarihi: 11/2/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : Şermin BİRTANE

Başvurucu : Leyla KAVURAN

Vekili : Av. Mehmet SEVEN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, işçilik alacakları ile manevi tazminat talebinin kabul edilmesi istemiyle açılan davada aleyhe vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının; manevi tazminat talebinin reddedilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucunun iş akdi feshedilmiştir. Başvurucu, iş akdinin haksız olarak feshedildiği iddiasıyla işçilik alacakları ve 5.000 TL manevi tazminat istemiyle dava açmıştır. İş mahkemesi sıfatıyla davayı inceleyen Erzincan 1. Asliye Hukuk Mahkemesi kıdem, ihbar tazminatı, yıllık izin ücretinin kabulüne; fazla mesai, genel tatil ve işsizlik tazminatı talebinin reddine ayrıca manevi tazminat talebinin 1.000 TL'lik kısmının kabulüne, fazlaya ilişkin kısmının reddine karar vermiştir. Kararda başvurucu hakkında tutulan tutanakların son dönemde yoğunlaştığı, başvurucunun stres nedeniyle psikolojik tedavi görerek ilaç kullanmaya başladığı anlaşıldığından manevi tazminat koşullarının oluştuğu gerekçesine yer verilmiştir.

3. İstinaf kanun yoluna başvurulması üzerine Erzurum Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesi; başvurucunun işten çıkarılmasının haklı sebebe dayanmadığının anlaşıldığı,

bununla birlikte olayda mobbing koşullarının oluşmadığı gerekçesiyle yerel mahkemenin kararının ortadan kaldırılmasına, davanın kısmen kabulüne karar vermiştir. Kararda, davacıya yönelik gerçekleştirildiği iddia edilen söz ve eylemlerin mobbing teşkil edecek şekilde ve süreklilik arz edecek nitelikte olmadığı, işverence işin yürütülmesi sırasında görülen aksaklıkların tutanak altına alınıp işçinin savunmasının alınmasının ve işçiye disiplin cezası verilmesinin tek başına mobbing olarak nitelendirilemeyeceği belirtilmiştir.

4. Anılan kararda kıdem, ihbar tazminatı ve yıllık izin ücreti yönünden toplamda 19.061 TL işçilik alacağının faiziyle birlikte başvurucuya ödenmesine; fazla mesai, genel tatil ve işsizlik tazminatı ile manevi tazminat talebinin reddine hükmedilmiştir. Kararda 5.100 TL vekâlet ücretinin davalıdan alınarak başvurucuya ödenmesine, başvurucunun da davalıya 5.300 TL vekâlet ücreti ödemesine hükmolunmuştur. Karar kesin olarak verilmiştir.

5. Başvurucu, nihai hükmü 11/2/2022 tarihinde öğrendikten sonra 10/3/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Mahkemeye Erişim Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

6. Başvurucu, aleyhe vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucunun iddialarına ilişkin Adalet Bakanlığına bildirimde bulunulmuştur.

7. Anayasa Mahkemesince anayasal ve kişisel önem kriteri daha önce K.V. ([GK], B. No: 2014/2293, 1/12/2016) kararında incelenmiş, temel ilkeleri belirlenmiştir. Buna göre kanunda anayasal ve kişisel önemden yoksun başvuruların kabul edilemez bulunabilmesi için iki şart öngörülmüştür: Anayasal önem olarak adlandırılabilecek olan birinci şart başvurunun Anayasa'nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi açısından önem taşımaması, kişisel önem olarak adlandırılabilecek olan ikinci şart ise başvurucunun önemli bir zarara uğramamasıdır.

8. Kişisel önem şartı, başvurucunun önemli bir zarara uğramamış olmasını ifade eder (K.V., § 66). Bu çerçevede her başvuru kendine özgü şartları çerçevesinde değerlendirilmeli ve inceleme yapılırken ihtilaf konusu maddi bir zarar söz konusu ise objektif anlamda miktarın az olup olmadığı, belirlenen miktar az veya çok olsa dahi başvurucu açısından bu miktarın önemi (başvurucunun işi/mesleği, davanın kendisi açısından önemi ve gelir durumuna göre kıyaslanması), başvurunun önemli ilkesel sorunlarla ilgili olup olmadığı ve başvurucunun olaydaki tutum ve davranışları dikkate alınmalıdır.

9. Bunun yanında kişisel önem şartı çerçevesinde objektif anlamda maddi zararın tespiti bakımından paranın zaman içinde enflasyon karşısında değer kaybedebileceği dikkate alındığında başvuru tarihindeki takvim yılına göre değerlendirme yapılması gerektiği kuşkusuzdur. Diğer bir ifadeyle bireysel başvurular, eğer başvuruda bir maddi zararın varlığı söz konusu ise kişisel önem şartı değerlendirilirken başvurunun yapıldığı tarihteki takvim yılı itibarıyla incelenecektir. Özellikle bu durum, başvurunun yapıldığı yıldan sonraki bir takvim yılında karara bağlanan başvurular için önem arz etmektedir. Son olarak belirtmek gerekir ki kişisel önem şartı uygulanırken gözetilmesi gereken diğer bir husus ise objektif anlamda yapılacak değerlendirmenin sonuca varılması bakımından tek başına bir önem taşımamasıdır. Yukarıda değinilen unsurlar birlikte değerlendirilerek başvurunun kişisel anlamda bir önem taşıyıp taşımadığı belirlenecektir (bazı değişikliklerle birlikte

Ahmet Baş [GK], B. No: 2019/42746, 17/5/2023, § 45).

10. Başvuruya konu olayda 19.061 TL alacağın faiziyle birlikte başvurucuya ödenmesine hükmedilmiştir. Söz konusu alacağın reddedilen kısmı yönünden başvurucunun 300 TL vekâlet ücreti ödemesine karar verilmiştir. Başvurucunun manevi tazminat talebi reddedilmiş, bu kısım yönünden 5.000 TL vekâlet ücretine hükmedilmiştir. Başvurucu aleyhine hükmedilen vekâlet ücretinin toplamının 5.300 TL olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla başvuru tarihi (2022 yılı) itibarıyla bireysel başvuruya konu edilen değerin objektif anlamda önemli bir miktar olarak görülemeyeceği değerlendirilmiştir. Takdir edilen vekâlet ücretinin başvurucunun içinde bulunduğu kişisel koşullara göre kendisine ciddi anlamda zarar verdiği ve kendisi için ne denli önemli olduğu hususunda somut verilere dayalı herhangi bir açıklamanın olmadığı da gözetildiğinde önemli bir zararın oluştuğu kanaatine ulaşılamamıştır. Başvurucunun ekonomik durumu, davanın niteliği ve yargılama süreci ile başvuruya konu müdahalenin kapsamı dikkate alındığında başvurunun anayasal ve kişisel bir öneminin olmadığı sonucuna varılmıştır (benzer yönde bkz. Kamuran İpekyüz [1. B.], B. No: 2021/61481, 10/12/2024, § 11).

11. Açıklanan nedenlerle başvurunun bu kısmının anayasal ve kişisel önemden yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Hakkaniyete Uygun Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

12. Başvurucu; Bölge Adliye Mahkemesi kararında manevi tazminat talebinin tümüyle reddedildiğini, mobbingin varlığına dair sunduğu delillerin değerlendirilmediğini belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

13. Başvurucunun iddialarının hakkaniyete uygun yargılanma hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

14. Anayasa'nın 148. maddesinin dördüncü fıkrasında kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin şikâyetlerin bireysel başvuruda incelenemeyeceği belirtilmiştir. Bu kapsamda ilke olarak mahkemeler önünde dava konusu yapılmış maddi olay ve olguların kanıtlanması, delillerin değerlendirilmesi, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması ile uyuşmazlık konusunda varılan sonucun adil olup olmaması bireysel başvuru konusu olamaz. Ancak bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlüklere müdahale teşkil eden, bariz takdir hatası veya açık bir keyfîlik içeren tespit ve sonuçlar bu kapsamda değildir (konuya ilişkin birçok karar arasından bkz. Ahmet Sağlam [2. B.], B. No: 2013/3351, 18/9/2013, § 42).

15. Ancak temel hak ve özgürlüklere müdahalenin söz konusu olduğu durumlarda mahkemelerin takdir ve değerlendirmelerinin Anayasa'daki güvencelere etkisini nihai olarak değerlendirecek merci Anayasa Mahkemesidir. Bu itibarla Anayasa'da öngörülen güvenceler dikkate alınarak bireysel başvuru kapsamındaki temel hak ve özgürlüklerin ihlal edilip edilmediğine ilişkin herhangi bir inceleme kanun yolunda gözetilmesi gereken hususun incelenmesi olarak nitelendirilemez (Şahin Alpay (2) [GK], B. No: 2018/3007, 15/3/2018, § 53).

16. Diğer taraftan Anayasa Mahkemesi, çok istisnai durumlarda temel hak ve özgürlüklerden biri ile doğrudan ilgili olmayan bir şikâyeti kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin yasak kapsamına girmeden inceleyebilir. Açık bir keyfîlik nedeniyle yargılamanın hakkaniyetinin temelden sarsıldığı ve adil yargılanma hakkı kapsamındaki usule ilişkin güvencelerin anlamsız hâle geldiği çok istisnai hâllerde, aslında

yargılamanın sonucuna ilişkin olan bu durumun bizatihi kendisi usule ilişkin bir güvenceye dönüşmüş olur. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin, mahkemelerin değerlendirmelerinin usule ilişkin güvenceleri anlamsız hâle getirip getirmediğini ve açık bir keyfîlik nedeniyle yargılamanın hakkaniyetinin temelden sarsılıp sarsılmadığını incelemesi, yargılamanın sonucunu değerlendirdiği anlamına gelmez. Sonuç olarak Anayasa Mahkemesi, mahkemelerin delillerle ilgili değerlendirmelerine ancak açık bir keyfîlik ve adil yargılanma hakkı kapsamındaki usule ilişkin güvenceleri anlamsız hâle getiren bir uygulama varsa müdahale edebilecektir (Ferhat Kara [GK], B. No: 2018/15231, 4/6/2020, § 149; M.B. [GK], B. No: 2018/37392, 23/7/2020, § 83).

17. Uyuşmazlığa konu olayda Bölge Adliye Mahkemesince başvurucunun mobbing iddialarının değerlendirildiği görülmektedir. Kararda işveren tarafından gerçekleştirildiği iddia edilen söz ve eylemlerin mobbing teşkil edecek şekilde ve süreklilik arz edecek nitelikte olmadığı, işverence işin yürütülmesi sırasında görülen aksaklıkların tutanak altına alınıp işçinin savunmasının alınmasının ve işçiye disiplin cezası verilmesinin tek başına mobbing olarak nitelendirilemeyeceği, bu nedenle manevi tazminat koşullarının oluşmadığı gerekçesine yer verilmiştir. Bu kapsamda Bölge Adliye Mahkemesi kararında bariz takdir hatası veya açık keyfîlik oluşturan bir hususun bulunmadığı, başvurucunun ihlal iddialarının kanun yolu şikâyeti niteliğinde olduğu değerlendirilmiştir.

18. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın anayasal ve kişisel önemden yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 11/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ALI HAIDAR ASGHARI

B. No: 2022/28621 | Karar tarihi: 11.02.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/28621

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ALI HAIDAR ASGHARI BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/28621)

Karar Tarihi: 11/2/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : Ayşe Didem ÖZDEMİR AKCA

Başvurucu : Alı Haıdar ASGHARI

Vekili : Av. Hülya PAŞAOĞLU

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, sınır dışı etme işleminin iptali talebiyle açılan davada süre yönünden ret kararı verilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Trabzon Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğünce 2/11/2021 tarihinde başvurucu hakkında sınır dışı etme kararı verilmiş, karar başvurucuya 3/11/2021 tarihinde Farsça ve Türkçe olarak görüşmeci huzurunda tebliğ edilmiştir. Sınır Dışı Etme Kararı Tebliğ Formu'nun ilk sayfasında değerlendirmeyi yapan birimin Trabzon Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğü olduğu, karar tarihinin 2/11/2021, sayısının 385 olduğu, formun ikinci sayfasında Trabzon Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğü tarafından karar verildiği, kararın tebliğinden itibaren yedi gün içinde idare mahkemesine başvurulabileceği belirtilmiştir.

3. Başvurucu vekili, başvurucu ve aile üyesi diğer dört kişi hakkında verilen sınır dışı etme kararının iptali talebiyle Erzurum Valiliği aleyhine Erzurum 1. İdare Mahkemesinde 10/11/2021 tarihinde 2021/1917 Esas sırasına kayden görülen davayı açmıştır. Başvurucu vekili, dava dilekçesiyle davacılar hakkında Erzurum Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğünce verilen, tarih ve sayısını belirtmediği sınır dışı etme kararının iptalini talep etmiş; ek olarak Trabzon Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğünün beş farklı sınır dışı etme kararının tebliğine

ilişkin beş ayrı tebliğ formu sunmuştur.

4. Erzurum 1. İdare Mahkemesi 8/12/2021 tarihinde 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 5. maddesi ve 15. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendi gereğince başvurucu vekilinin kararın tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde her bir davacı için ayrı ayrı yeniden dava açmakta serbest olmak üzere dava dilekçesinin reddine karar vermiştir. Kararda yenilenecek dilekçelerde aynı yanlışlıklar yapıldığı takdirde 2577 sayılı Kanun'un 15. maddesinin (5) numaralı fıkrası uyarınca davanın reddedileceği, yeniden açılacak davalarda görülen davanın esas ve karar numarasının belirtilmesi gerektiği açıklanmıştır.

5. Başvurucu vekili dilekçe ret kararından sonra Erzurum Valiliği aleyhine 11/1/2022 tarihinde Erzurum 1. İdare Mahkemesinde Erzurum Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğünce başvurucu hakkında verildiğini belirttiği sınır dışı etme kararının iptali talebiyle dava açmıştır. Başvurucu vekili dava dilekçesinde davanın delillerinin 2021/1917 esas numaralı dava dosyası içinde yer aldığını belirterek anılan delillerin fotokopilerinin celbini talep etmiştir.

6. Erzurum 1. İdare Mahkemesi 21/2/2022 tarihinde başvurucunun sınır dışı edilmesine ilişkin 2/11/2021 tarihli Trabzon Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğü işleminin iptali talebiyle açılan dava yönünden işlemi tesis eden Trabzon Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğünün bulunduğu Trabzon İdare Mahkemesinin yetkili olduğu gerekçesiyle yetkisizlik kararı vermiştir.

7. Yetkisizlik kararını takiben dava dosyası resen Trabzon İdare Mahkemesine gönderilmiştir. Trabzon İdare Mahkemesince 10/3/2022 tarihinde davanın süre aşımı nedeniyle kesin olarak reddine karar verilmiştir. Kararda, dava konusu sınır dışı etme kararının başvurucuya 3/11/2021 tarihinde, tercüman eşliğinde, kendi dilinde ve tercümeli olarak bir nüshası teslim edilmek suretiyle tebliğ edildiği, başvurucunun bu tarihi takiben yedi gün içinde ve en geç 10/11/2021 tarihinde dava açması gerekirken 11/1/2022 tarihinde dava açtığı, dolayısıyla dava konusu işlemin tebliği tarihinden itibaren yedi günlük yasal süre içinde dava açılmadığı açıklanmıştır.

8. Başvurucu vekili, nihai kararı 18/3/2022 tarihinde elektronik tebligatı açarak öğrenmiştir. Başvurucu 23/3/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

9. Komisyon tarafından başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir. Bölüm tarafından 23/3/2022 tarihinde tedbir kararının kaldırılmasına ilişkin yeni bir karar verilinceye veya başvurunun kabul edilemez olduğuna, başvurucunun hakkının ihlal edilmediğine ya da başvurunun düşmesine karar verilinceye kadar başvurucunun sınır dışı edilmesine dair işlemin geçici olarak durdurulmasına karar verilmiştir.

10. Başvurucu vekili karara karşı istinaf talebinde bulunmuş, Samsun Bölge İdare Mahkemesi 27/5/2022 tarihinde kesin kararın istinaf yoluyla incelenmesinin mümkün olmaması gerekçesiyle istinaf başvurusunun incelenmeksizin reddine karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

11. Anayasa Mahkemesi tarafından adli yardım talebinin kabul edilebilmesi için gereken şartlar Mehmet Şerif Ay ([2. B.], B. No: 2012/1181, 17/9/2013, § 23) kararında, yabancıların adli yardım talepleri konusunda benimsenen ilkeler ise Nadali Agheli Kohne Shahri ([1. B.], B. No: 2014/12633, 9/9/2015, §§ 17, 18) kararında yer almaktadır. Anılan ilkelere göre adli

yardım için gerekli şartlar mevcutsa karşılıklılık şartı gerçekleşmese bile yabancının adli yardım talebi kabul edilmelidir. Somut başvuruda yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

12. Başvurucu, sınır dışı etme işleminin iptali talebiyle açtığı davada süre yönünden ret kararı verilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, ihlal iddialarının incelenmesi sırasında ilgili mevzuat hükümleri ve içtihatlar ile somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği bildirilmiştir. Başvurucu; Bakanlık görüşüne karşı beyanında 2/11/2021 tarihli sınır dışı etme kararına karşı 10/11/2021 tarihinde süresi içinde dava açtığını, dilekçe ret kararı üzerine 30 günlük süresi içinde 11/1/2022 tarihinde yeniden iptal davası açtığını ifade etmiştir.

13. Yabancıların ülkeye girişleri, ülkede ikamet etmeleri ve ülkeden çıkarılmaları uluslararası hukukta da kabul edildiği üzere devletin egemenlik yetkisi kapsamındadır ancak anılan işlemlerin Anayasa'da güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklere müdahale oluşturması hâlinde bireysel başvuruya konu edilebilmesi mümkündür (A.A. ve A.A. [GK], B. No: 2015/3941, 1/3/2017, § 54).

14. Sınır dışı işlemleri, suç isnadı veya medeni hak ve yükümlülükle ilgili olmadığından adil yargılanma hakkının konusuna girmemektedir (Aıgul Mavlıanova [1. B.], B. No: 2016/6293, 9/11/2017, § 27).

15. Başvuru konusu olayın medeni hak ve yükümlülük ya da suç isnadıyla ilgili olmaması nedeniyle başvuruda adil yargılanma hakkı kapsamında bir inceleme yapılması mümkün değildir.

16. Açıklanan gerekçelerle başvurunun konu bakımından yetkisizlik nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın konu bakımından yetkisizlik nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Sınır dışı etme işlemine ilişkin verilen tedbir kararının SONLANDIRILMASINA,

D. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA,

E. Kararın bir örneğinin bilgi için İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığına ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 11/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ÖZGÜR ERDOĞAN

B. No: 2022/50784 | Karar tarihi: 11.02.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/50784

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ÖZGÜR ERDOĞAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/50784)

Karar Tarihi: 11/2/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : Alperen KONAK

Başvurucu : Özgür ERDOĞAN

Vekili : Av. Mert YAŞAR

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kararın sonucunu değiştirebilecek nitelikteki esaslı iddiaların karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Kırgızistan Cumhuriyeti vatandaşı olan mağdurun dolandırılması olayıyla ilgili Antalya Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) soruşturma başlatmıştır. Olaya ilişkin kolluk görevlileri tarafından düzenlenen fezleke evrakında şu açıklamalara yer verilmiştir:

i. Antalya Emniyet Müdürlüğüne (Müdürlük) müracaat eden mağdurun 9/8/2016 tarihinde kolluk görevlileri tarafından alınan ifadesinde kısaca; Antalya bölgesinde bulunan otellere yabancı dil bilen sezonluk işçi temin ettiğini, aynı işi yapmakta olan T. Organizasyon isimli şirketin sahibi olan başvurucu ile iş nedeniyle tanıştıklarını, başvurucu vasıtasıyla da diğer şüpheli C.Ç. ile tanıştıklarını belirtmiştir. Mağdur, ifadesinin devamında 12/4/2016 tarihinde şüpheliler Özgür Erdoğan (başvurucu) ve C.Ç. ile buluştuklarında başvurucunun yönlendirmesi ile şüpheli C.Ç.nin kendisine kârlı bir işin olduğundan bahsetmiş; Kırgızistan'dan 2010 yılı basımlı Amerikan Dolarlarını getirmesi hâlinde 2006 yılı veya daha öncesi basımlı Amerikan Dolarlarını %25 kârlı bir şekilde değiştireceklerini teklif etmiş, kendisi de bu teklifi kabul etmiştir. Mağdur 24/4/2016 tarihinde şüpheliler Özgür Erdoğan,

C.Ç. ve K.B. ile tekrar buluşup 8.000 Amerikan doları vererek karşılığında 10.000 Amerikan Doları almıştır. Daha sonrasında 27/6/2016 tarihinde yine şüpheliler C.Ç. ve K.B. ile buluştuğunu ve bu sefer 105.000 Amerikan Doları verdiğini, şüpheli K.B.nin parayı alarak uzaklaştığını, şüpheli C.Ç.nin ise kendisine havaalanına gitmesini, parayı orada vereceklerini söylediğini, bunun üzerine havaalanına gittiğini ancak şüphelilerin gelmediğini, bir gün sonra şüpheli C.Ç. ile buluştuklarını, kendisine 300.000 Amerikan Doları daha getirmezse parayı alamayacağını söylediğini, bu şahısların kendisini dolandırdığını belirterek şikâyetçi olmuştur.

ii. Konu ile ilgili olarak 11/8/2016 tarihinde tekrar Müdürlüğe gelen mağdur, şüpheli K.B. ile görüştüğünü ve havaalanında 300.000 Amerikan Doları vermesi üzerine anlaştıklarını kolluk görevlilerine iletmiştir. Kolluk görevlileri Cumhuriyet Savcısından aldıkları talimat üzerine mağdurun şüpheli ile anlaştığı meblağ için sembolik para poşeti hazırlamış ve mağdur ile birlikte havaalanına gitmiştir. Mağdurun şüpheliye sembolik para poşetini vermesi sonrası havaalanı çıkışında şüpheli K.B.nin kullandığı araç kolluk görevlilerince durdurularak şüpheli K.B. hakkında yakalama işlemi yapılmıştır.

iii. Şüpheli K.B.nin kolluk görevlilerince alınan ifadesinde kısaca; mağduru şüpheli C.Ç. vasıtasıyla tanıdığını, mağdur ve eşinin sık sık kendi işlettiği kafeye geldiğini, şüpheli Özgür Erdoğan'ı tanımadığını, yakalandığı gün mağduru havaalanından almak için geldiğini, mağdurun dolandırılması ile bir ilgisi olmadığını beyan etmiştir.

iv. Başvurucunun ifadesinin alınması için kolluk görevlilerince ikametgâhına gidilmiş ancak adresinde bulunamamıştır. Buna ilişkin kolluk görevlilerince tutanak tanzim edilmiştir. Ayrıca mağdurun, şüpheliler K.B. ve C.Ç. ile yaptığı görüşme kayıtlarına ilişkin belgeler de tahkikat evrakına eklenmiştir.

3. Başsavcılık, başvurucunun ifadesi alınamadığından dolayı hakkında yakalama çıkarılmasını talep etmiş; Antalya 1. Sulh Ceza Hâkimliği 12/8/2016 tarihli kararı ile başvurucu hakkında yakalama kararı vermiştir. 19/8/2016 tarihinde başvurucu yakalanmış ve kolluk görevlilerince şüpheli olarak ifadesi alınmıştır. Başvurucu ifadesinde özetle; mağdur ile aynı işi yapması nedeniyle tanıştığını, şüpheli C.Ç. ile uzun yıllardır arkadaş olduğunu, şüpheli K.B.yi tanımadığını, mağdur ile şüpheli C.Ç.yi denk gelmesi nedeniyle tanıştırdığını, şüpheli C.Ç.nin mağdurun parasını alıp geri vermediğini ortak arkadaşlarından duyduğunu, kendisinin mağdurun dolandırılması olayı ile bir ilgisi olmadığını belirtmiştir. Başvurucunun ifadesinin ilgili kısmı şöyledir:

"... Benim C.Ç. ile N. Hanım [müşteki] arasındaki görüşmede dolar alışverişi ile ilgili şahit olduğum tek konu ilk görüşmede C.Ç., N. Hanıma 'Kırgızistan ve Rusya ile Çinde bazı dolarların daha doğrusu Saddam zamanında Saddam'a gönderilen bir kısım dolarların başka ülkelerde kullanılamayacağını, kendilerinin bu dolarları alıp karşılığında %20 fazlası ile para verebileceklerini' söyledi. Kırgızistandan dolar getirmesi karşılığında bu dolarları kendilerinin alıp %20 kar payı ile satın alabileceğini söyledi. N. hanımda bu durumu kabul etti ve Kırgızistana gidip para getireceğini söyledi. Hatta ben buna pek inanmamıştım. Ayrıca ilk seferde benim yanımdan C.Ç. ile N. hanım kalkıp K.B. isimli şahsın yanına götürdü. Orda da bu durumu konuşmak için aralarında görüştüler ancak aralarında ne konuştuklarını bilmiyorum. 8.000 USD'luk para alışverişinde aralarındaki görüşmede ise ben sadece N. hanımı Havalimanından alıp oteline getirip E. isimli cafeye bıraktım. Ancak içeriye girmedim. Bunun dışında poliste verdiğim ifadeler doğrudur. Bunun dışında hiçbir görüşmede para alışverişinde bulunmadım. Üzerime atılı suçlamayı kabul etmiyorum..."

4. Başsavcılık, başvurucunun tutuklanması talebi ile Nöbetçi Sulh Ceza Hâkimliğine sevk etmiş; Antalya 5. Sulh Ceza Hâkimliği başvurucunun tutuklanması talebinin reddine, yurt dışına çıkmamak ve ikametgâhının bulunduğu yerdeki karakola düzenli olarak başvurmak şeklinde adlî kontrol altına alınmasına karar vermiştir.

5. Başsavcılık, soruşturma sonucunda başvurucunun ve diğer şüphelilerin dolandırıcılık suçunu işlediği iddiasıyla 19/8/2016 tarihinde iddianame düzenlemiştir.

6. İddianamenin kabulü ile açılan dava, Antalya 10. Asliye Ceza Mahkemesinde (Mahkeme) görülmeye başlanmıştır. Yargılamada dördüncü celse katılanın (mağdurun) eşi olan tanık T.M.U. dinlenmiştir. Tanık T.M.U.nun ifadesinin ilgili kısmı şöyledir:

"... 105 bin Doların verildiği gün de ben eşimin yanındaydım, eşim kendi çantasından çıkartıp 105 bin Doları restoranda masanın etrafında sanıklar K.B. ve C.Ç.nin bulunduğu sırada masanın üzerine koymak suretiyle onlara verdi, sanık K.B. kendi yanında getirdiği kumaştan imal bir torba gibi bir şeyin içine bu parayı alıp koydu, sonra ben geliyorum deyip içeriye bölmeye geçti, bir iki dakikaya geleceğini söyleyen sanık K.B.yi yaklaşık 1 saat bekledik, dönmedi, sonra biz orada beklerken sanık C. Ç. sanık K. B. ile görüştü, paramızın havaalanında verileceğini söyledi, beraber havaalanına gideceğimiz sırada sanık C. Ç. başka bir araca bindi ve bunun üzerine eşim(mağdur) neden bizimle gelmiyorsun diye sordu, o da ben kendi aracımla sizi takip edeceğim dedi, ancak havaalanına o da gelmedi..."

7. Mahkeme, görülen yargılama sırasında altıncı celse sanıkların üzerilerine atılı suçun uzlaşma kapsamında olan suçlardan olması ve uzlaşma bürolarınca işlemlerin yapılması gerektiğinden bahisle 23/3/2017 tarihinde yargılamanın durdurulmasına karar vermiştir. Mahkemenin bu kararına karşı katılan vekili ve sanık K.B. müdafii tarafından itiraz edilmiş, Antalya 4. Ağır Ceza Mahkemesi (İtiraz Makamı) tarafların itirazını kabul ederek Mahkemenin kararını kaldırmıştır.

8. İtiraz Makamının kararı sonrası Mahkemece yargılamaya devam edilmiştir. Mahkeme tarafından ikinci celse katılan başvurucu ve diğer sanık K.B.nin beyanları alınmış; duruşmada hazır bulunan tanık F.B.nin gelecek celse dinlenmesine karar verilmiştir. Üçüncü celse tanık F.B.nin ifadesi alınmış, duruşmada hazır bulunan başvurucu, müdafii, diğer sanık K.B. ve müdafii tanığa sorularını sormuştur. Mahkemece diğerlerinin yanı sıra katılanın verdiği telefondaki konuşmaların ve yazışmaların çözümü için bilirkişiye gönderilmesine karar verilmiştir. Tanık F.B.nin ifadesi şöyledir:

"... Ben katılanın eşini daha önceden tanırım, katılanı ise tanıklık yapacağım olayla ilgili olarak olaydan bir gün önce tanıdım, bana başlarından geçen olayı ve nasıl dolandırıldıklarını anlattılar, konu yargıya intikal etti dediler, bu çerçevede bir sohbet oldu, ertesi sabah saat:06.00 da oteldeki odamda katılanın eşi tarafından uyandırıldım, benden bir görüşme olacak gel bize yardımcı ol dedi, ben de kahvaltı salonuna indim, şuanda mahkemede bulunan sanık Özgür Erdoğan avukatıyla birlikte geldi, ben, katılan ve eşi de kahvaltıda biraradaydık, konuşma davaya geldi, avukat yanlarında paranın hazır olduğunu bu konuda şikayetlerinin geri çekilmesini talep ettiklerini söylediler, daha önce güvence bedeli olarak yatırılan 35000 TL üzerine 40 000 TL daha getirdiklerini ve 75 000 TL ödeyeceklerini söylediler, bu suretle bu olayın dışında tutulmayı talep ettiler, sanık Özgür Erdoğan'dan bu suça karıştığına dair bir itiraf duymadım, diğer sanıkların da bu işe karıştığına dair bir itiraf olmadı, katılan bu paranın az olduğunu en azından üçte birini ödenmesini istediğini söyledi, sonuç olarak bir anlaşma olmadı, ben bu davayı katılanın eşi ile samimiyetime binaen takip ediyorum, geçen celse de tanık olarak dinleneceğim

düşüncesiyle duruşmada bulunmuştum, duruşmayı izledim, katılan bana bu görüşmeleri kaydettiğini söyledi, önceden bilgim yoktur..."

9. Dördüncü celsede bilirkişi raporu sunulmuştur. Anılan raporda katılan tarafından teslim edilen cep telefonundaki Whatsapp uygulaması üzerinden katılan ile sanıklar C.Ç. ve başvurucuyla olan konuşmaların yazıya aktarıldığı belirtilmiştir. Mahkemece taraflara bilirkişi raporunu incelemeleri ve beyanlarını sunmaları için süre verilmiştir. Beşinci celse taraflar bilirkişi raporuna karşı beyanda bulunmuş ve raporun eksik ve hatalı olduğunu ileri sürmüş; Mahkeme ise bilirkişiden ek rapor alınmasına karar vermiştir.

10. Altıncı celse taraflar bilirkişiden araştırılmasını istediği hususları iletmişlerdir. Yedinci celsede bilirkişi raporu sunulmuş, başvurucu ise bilirkişi raporuna konu ses kayıtlarının hukuka aykırı delil mahiyetinde olduğunu ileri sürmüştür. Bu celse bilirkişi duruşmada dinlenmiş ve telefon görüşmelerine ilişkin kayıtların incelenmesini tamamlayamadığını, ek süre verilmesini talep etmiş; Mahkeme, bilirkişiye ek raporun tanzimi için süre vermiştir.

11. Mahkemece daha sonrasında sekizinci celse bilirkişiye tekrar süre verilmiş, dokuzuncu celse taraflara esas hakkında beyanda bulunmaları için süre verilmiş, onuncu celse yine bilirkişi raporu beklenmiş ve on birinci celse bilirkişi raporu hazırlanmış ve dosya arasına alınmıştır. Başvurucu müdafii, bilirkişi raporuna konu olan ses kayıtları ve mesajlaşmaların hukuka aykırı delil mahiyetinde olduğunu yinelemiştir.

12. Mahkeme yargılama sonucunda başvurucunun da aralarında olduğu sanıklar hakkında dolandırıcılık suçundan 2 yıl 6 ay hapis cezası ile cezalandırılmalarına karar vermiştir. Mahkemenin gerekçeli kararı şöyledir:

"Kırgızistan Cumhuriyeti Vatandaşı olan katılanın Türkiye Ülkesi Antalya Bölgesinde otellere sezonluk işçi temin ettiği, suç tarihinden takriben 3 yıl öncesinde sanık Özgür Erdoğan ile tanıştığı, sanık Özgür Erdoğan'ın 2016 yılı içerisinde diğer sanık C.Ç. ile katılanı tanıştırdığı ve aynı yılın nisan ayı içerisinde katılan ve sanık K.B. hariç diğer sanıkların birlikte oturdukları sırada sanıklardan Özgür'ün, sanık C.Ç.ye hitaben 'N. hanıma[katılan] bu karlı işten bahsetsene' demesi üzerine sanık C.Ç.nin katılana Kırgızistan 2010 yılı basımı dolar getirmesi durumunda getireceği dolarlar karşlığında %25 fazlası ile ödeme yapılmasını sağlayacaklarını beyan etmesi üzerine daha sonraki bir tarihte katılanın öncelikle tüm sanıklarla buluştuktan sonra 8.000 doları sanık K.B.ye teslim ettiği, sanık K.B.nin de karşılığında 10.000 amerikan dolarını katılana verdiği, katılanın gerçekleştirmiş olduğu işlem nedeniyle karlı çıktığını düşünmesi ve sanıklarında, katılana 'büyük iş yapalım' demeleri üzerine katılanın Kırgızistan ülkesine tekrar giderek 105.000 doları toplamak suretiyle 27/4/2016 tarihinde Antalya iline geldiği, sanıklardan C.Ç. ve K.B. ile buluştuğu ve sanık K.B.ye parayı teslim ettiği, sanık K.B.nin katılana kısa bir süre beklemesini söyledikten sonra parayı da almak suretiyle katılanın yanından ayrıldığı, bu esnada diğer sanık C.Ç.nin katılana hava limanına gitmesini, işlerin karıştığını, parayı hava limanında vereceklerini söyleyerek katılanı hava limanına gönderdiği, akabinde sanık K.B.nin, katılana paranın büyükler tarafından alındığını, polise gitmemesi gerektiğini, paranın yetmediğini, 30.000 dolar daha getirdiği takdirde kar payı verebileceğini söyleyerek katılanın İstanbul'a gitmesini sağladığı, katılanın bir süre İstanbul'da bekledikten sonra paranın da gelmemesi üzerine dolandırıldığını fark ettiği, bu süreçten sonra katılanın devamlı suretle sanık C.Ç. ve K.B. ile telefon ve whatssup aracılığıyla paranın tekrar iadesi hususunda görüşmeler yaptığı, katılanın sanıkları yakalatabilmek amacıyla kendisine teklif edilen 30.000 doların da getirilmesi halinde kar payının verileceğinin söylenmesi üzerine sahte olarak oluşturduğu

dolar görünümlü kâğıt parçaları ile tekrardan İstanbul'a geldiği, durumu polislere bildirdiği, akabinde kendisini karşılamaya gelen sanık K.B.ye parayı teslim ettiği ve paranın aracın ön konsolunda bulunduğu esnada polisler tarafından suç üstü yapıldığı, bu olayın kolluk tarafından tutanak ve anlatımları ile sabit olduğu, bu haliyle sanık Özgür'ün, diğer sanık C.Ç.ye katılanın da bulunduğu ortamda karlı dolar alışverişinden katılana bahsetmesini söyleyerek hileli hareketlerle katılanı olayın içine çekerek ve katılanın güvensizliğini ortadan kaldırarak sanıklar K.B. ve C.Ç. ile dolar işini yapmasını sağladığı, C.Ç. ve K.B. de 105.000 doları katılandan aldıktan sonra kar payını da vereceklerini iddia ederek katılanı olay yerinden çeşitli hileli hareketlerle uzaklaştırdıkları, sanıkların iştirak halinde yukarıda bahsedilen hileli hareketlerle katılanı aldatıp kendi yararlarına menfaat elde ettikleri sanık savunmaları, katılan beyanları, katılanın eşi olan ve mahkememizce samimi olduğu değerlendirilen tanık T.M.U.nun beyanları ve tüm dosya kapsamından anlaşılmıştır.

Her ne kadar sanıklar üzerilerine atılı suçlamaları kabul etmemişler ise de, katılanın tüm aşamalardaki istikrarlı beyanları, sanıklarla aralarında önceye dayalı husumet bulunmaması nedeniyle iftira atmasını gerektirecek bir durumun bulunmaması, sanık Özgür'ün 19/8/2016 tarihli kollukta alınan beyanında katılanın beyanlarını doğrular nitelikte kısmi ikrarda bulunmuş olması, sanıklardan C.Ç. ve Özgür'ün tespit edilebildiği kadarıyla 96 kez, sanık K.B. ile katılanın 36 kez, sanık Özgür ile katılanın 15 kez görüşme yaptıkları, bu haliyle katılanın beyanlarını doğrular şekilde bir çok görüşme yapıldığının HTS kayıtları ile sabit olduğu değerlendirildiğinde tüm sanıkların sadece inkâra dayalı soyut savunmalarına itibar edilememiş ve aşağıdaki şekilde sanıkların mahkumiyeti şeklinde hüküm kurulmuştur."

13. Başvurucu, anılan karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 9. Ceza Dairesi (İstinaf Dairesi) aralarında başvurucunun da bulunduğu sanıkların istinaf kanun yoluna başvuru taleplerini 7/3/2022 tarihinde esastan reddetmiştir.

14. Başvurucu, nihai kararı 7/3/2022 tarihinde öğrendikten sonra 5/4/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

15. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Gerekçeli Karar Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

16. Başvurucu; istinaf kanun yolunda dile getirdiği itirazlar doğrultusunda kendisi ve diğer sanıklar hakkında ayrı ayrı değerlendirme yapılmadığını, son bilirkişi raporundan haberdar olmadığını, bilirkişi raporuna konu ses kaydının hukuka aykırı delil mahiyetinde olduğunu, buna ilişkin itirazlarının gerekçeli kararda tartışılmadığını, diğer sanıkların suçuna iştirak etmediğine dair davanın esasına etkili itirazları konusunda değerlendirme yapılmadan mahkûmiyet kararı verilmesi nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

17. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; gerekçeli karar hakkına ilişkin mevzuat hükümleri ile yargısal içtihatlara değinildikten sonra anılan hakkın ihlal edildiğine dair iddianın incelenmesinde ilgili mevzuatın, yargısal içtihatların ve somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

18. Başvuru, adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı yönünden

incelenmiştir.

19. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

20. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının, davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

21. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan merciin, yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciine ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı farklılıklarla birlikte bkz. Mehmet Yavuz [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

22. Somut olayda başvurucu hakkında dolandırıcılık suçunu işlediğinden bahisle hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir. Mahkeme gerekçeli kararında, başvurucunun katılanın da bulunduğu bir ortamda diğer şüpheli C.Ç.yi hileli harekette bulundurmasına yönlendirerek suça iştirak ettiğinden bahsedilmiştir. Mahkeme tarafından ayrıca başvurucunun soruşturma aşamasındaki beyanında katılan beyanlarını doğrular nitelikte kısmi ikrarda bulunduğundan bahsedilmiş, başvurucunun da aralarında olduğu sanıkların inkâra dayalı savunmalarının soyut nitelikte olduğu belirtilerek itibar edilmemiştir (bkz. § 12).

23. Başvurucu; kendisi ve diğer sanıklar hakkında ayrı ayrı değerlendirme yapılmadığını, bilirkişi raporuna konu ses kaydının hukuka aykırı delil mahiyetinde olduğunu belirterek karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Kanun yolu incelemesi yapan istinaf dairesinin yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaştığı açıktır. İstinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin gerekçede nelerin dikkate alındığı belirtilmiş, dosyanın incelenmediği kuşkusuna sebep olacak şekilde bir değerlendirme yapılmamıştır.

24. Bu noktada belirtmek gerekir ki Anayasa Mahkemesinin doğrudan ilgili soruşturma ve yargılama makamlarının yerine geçerek delil değerlendirmesi yapması söz konusu olamaz. Bu konuda asıl sorumlu ve yetkili olanlar ilk elden olayları inceleyen yetkili adli ve idari mercilerdir (Cemil Danışman [1. B.], B. No: 2013/6319, 16/7/2014, § 58). Mahkemenin gerekçeli kararından anlaşıldığı üzere başvurucunun üzerine atılı suçu işlediğine dair deliller ayrı ve açık olarak tartışılmış ve karşılanmıştır. Bir başka deyişle, başvurucu hakkında dolandırıcılık suçunun sübut bulduğunu kabul eden yerel mahkeme somut olay bağlamında taraf ve tanık beyanları, bilirkişi raporları ve diğer delilleri değerlendirmiş;

kararını gerekçelendirmiş ve hüküm kurmuştur. Yerel mahkemenin kararı gerekçeli olup hukuk kurallarının uygulanmasında bariz takdir hatası veya açık bir keyfîlik de mevcut değildir.

25. Açıklanan gerekçelerle başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

B. Diğer İhlal İddiaları

26. Başvurucunun;

i. Tanık F.B.nin celseleri izlemesi ve ses kayıtlarının hukuka aykırı şekilde elde edilmesi nedeniyle hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasında Mahkemenin başkaca delillere dayanarak karar vermesi nedeniyle Orhan Kılıç ([G.K.], B. No: 2014/4704, 1/2/2018) ve Jakop Gabriel ([1.B.], B. No: 2013/2392, 15/4/2015) kararları doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna,

ii. Delillerin toplanmaması, bilirkişi incelemesi yapılmaması ve bir kısım talebinin reddedilmesi nedeniyle silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine ilişkin iddiasının müdafii yardımından faydalanan başvurucunun yargılamaya etkin olarak katılma imkânının elinden alındığına dair bir bulgu saptanmadığı dikkate alınarak Yüksel Hançer ([1. B.], B. No: 2013/2116, 23/1/2014, §§ 14-21) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle,

iii. Yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının Veysi Ado ([GK] B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararı doğrultusunda başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle,

iv. Davasına bakmakla yetkilendirilen mahkeme veya hâkimin ön yargılı işlem ve tutumlarda bulunduğuna ilişkin iddiasının Çetin Doğan (3) ([GK], B. No: 2021/30714, 15/2/2023, §§ 228-234) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle,

v. Belediye meclis üyesi iken hapis cezası alması nedeniyle seçilme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının Mansur Yavaş ve Cumhuriyet Halk Partisi ([1. B.], B. No: 2014/5425, 23/7/2014, § 35) kararı doğrultusunda konu bakımından yetkisizlik nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Diğer ihlal iddialarının kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

C. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA,

D. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 11/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

SEBİHA CAN VE DİĞERLERİ

B. No: 2022/51983 | Karar tarihi: 11.02.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/51983

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

SEBİHA CAN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/51983)

Karar Tarihi: 11/2/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : Şermin BİRTANE

Başvurucular : Sebiha CAN ve Diğerleri [bkz. ekli listenin (C) sütunu]

Vekilleri : bkz. ekli listenin (D) sütunu

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamu görevlisinin açıkta kaldığı döneme ilişkin olarak maaş dışında kalan mali haklarının ödenmesine karar verilmesi talebiyle açtığı davanın süre aşımından reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucular, kamu görevlisi olarak çalışmaktayken 15/8/2016 tarihli ve 672 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Kamu Personeline İlişkin Alınan Tedbirlere Dair Kanun Hükmünde Kararname (672 sayılı KHK) uyarınca kamu görevinden çıkarılmıştır. Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme (OHAL) Komisyonu (Komisyon) tarafından başvurucuların kamu görevine iadesine karar verilmiş ve başvurucular görevlerine başlamışlardır.

3. Başvurucular, kamu görevinden çıkarıldığı ve yeniden göreve başladığı tarihler arasında kalan döneme ilişkin olarak maaş ve hak kazandığı diğer mali haklarının (performans ücreti, ders ücreti) yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesini talep etmiştir.

4. İdareler tarafından başvuruculara ödeme yapılmıştır. Başvurucular, maaş farklarının ödendiği ancak ödenmeyen diğer ücretler (ek ders, eğitim-öğretim yılına hazırlık ödeneği, nöbet ve egzersiz ücretleri gibi) ile maaş faizlerine ilişkin alacakların da ödenmesi için

yaptıkları başvurunun reddi üzerine idare mahkemelerinde dava açmışlardır.

5. Yargılama süreçleri sonunda davaların süre aşımı nedeniyle reddine karar verilmiştir. Kararlarda; başvuruculara görevden uzaklaştırıldığı döneme ilişkin maaş farklarının idare tarafından ödendiği, başvuruculara söz konusu ödeme tarihi itibarıyla maaşının yasal faizinin ve ferî alacaklarının ödenmediğinden haberdar olduğu, dolayısıyla altmış günlük dava açma süresinin bu tarihten itibaren işlemeye başladığı, başvuruculara söz konusu süreyi geçirdikten sonra dava açtıkları gerekçesine yer verilmiştir. Başvurucular hakkındaki hükümler, istinaf kanun yolundan geçerek kesinleşmiştir.

6. Başvurular, süresi içinde yapılmıştır. Başvuruların kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Adli Yardım Talebi

7. Başvuruculardan Muhittin Koluş, adli yardım talebinde bulunmuştur. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

B. Mahkemeye Erişim Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

8. 2022/57905, 2022/58405, 2022/65297 numaralı başvuruların 2022/51983 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

9. Başvurucular, taleplerinin idare tarafından reddi üzerine süresi içerisinde dava açtıklarını, yapılan toplu ödemede ödemeye dair herhangi bir açıklama bulunmadığını, mahkemenin aşırı şekilci yorumu neticesinde davanın süre aşımından reddine karar verilmesi sonucunda mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

10. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvuruculara temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucular, Bakanlığın görüşüne karşı beyanlarında başvuru formlarında yer alan iddialarını tekrar etmiştir.

11. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

12. Somut olayda davanın süre aşımından reddedilerek esasının incelenmemesi nedeniyle başvuruculara mahkemeye erişim hakkına yönelik bir müdahalede bulunulduğu görülmektedir.

13. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Osman Vırıt kararında ([1. B.], B. No: 2020/13947, 8/2/2024) başvurucunun taleplerinin idarece kısmen karşılandığı, maaş ödemesi dışındaki mali haklarına yönelik müspet ya da menfi bir cevap verilmediği belirtilmiştir. Diğer bir deyişle, ortada yalnızca maaş ödemesine yönelik fiilen yapılan bir ödeme dışında başvurucunun diğer taleplerinin kabulüne ya da reddine ilişkin bir idari işlem bulunmadığı gibi yapılan bu ödemenin diğer mali hakların daha sonra ödeneceğine ya da ödenmeyeceğine ilişkin kesin bir bilgiyi içermediği ifade edilmiştir. Bu durumda sadece maaş tutarına ilişkin olan ödeme üzerine başvurucunun diğer mali hak taleplerinin reddedildiğini öğrendiği kabulüyle davanın süresinde olmadığı

değerlendirmesinin başvurucu açısından öngörülebilir olmadığı tespiti yapılmıştır. Dolayısıyla Mahkemenin dava açma süresinin başladığı tarihi belirlemesine ilişkin öngörülebilir olmayan yorumunun mahkemeye erişim hakkına yönelik katı bir yorum olduğu, bu yorumun başvurucu üzerinde ağır bir külfete sebep olduğu, bu suretle başvurucunun katlanmak zorunda kaldığı külfetin hedeflenen meşru amaçlarla karşılaştırıldığında orantısız olduğu değerlendirilmiştir. Sonuç olarak başvurucunun mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

14. Somut başvurularda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

15. Açıklanan gerekçelerle Anayasa’nın 36. maddesinde güvence altına alınan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

16. Başvuruculların mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürdüğü görülmekte ise de mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden diğer ihlal iddiası hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek olmadığı değerlendirilmiştir.

III. GİDERİM

17. Başvurucular, ihlalin tespiti ile tazminat talebinde bulunmuştur.

18. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

19. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın sonucuyla ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

20. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. Başvurucu Muhittin Koluş'un adli yardım talebinin KABULÜNE,

C. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR

OLDUĞUNA,

D. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

E. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

F. Kararın bir örneğinin mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ilgili yargı mercilerine (Ekli tabloda mahkeme bilgileri yer almaktadır) GÖNDERİLMESİNE,

G. Başvuruculların tazminat talebinin REDDİNE,

H. Ekli listenin (E) sütununda belirtilen harçlardan oluşan yargılama giderlerinin, (C) sütununda belirtilen başvuruculara ÖDENMESİNE,

İ. Vekille temsil edilen başvuruculara ekli listenin (F) sütununda belirtilen vekâlet ücretlerinin bu tabloda gösterildiği şekilde ÖDENMESİNE,

J. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

K. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 11/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MUHARREM SELİM CAN

B. No: 2022/65121 | Karar tarihi: 11.02.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/65121

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

MUHARREM SELİM CAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/65121)

Karar Tarihi: 11/2/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : Mehmet Yavuz YAŞAR

Başvurucu : Muharrem Selim CAN

Vekili : Av. Mehmet Furkan TAMKOÇ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; sözleşmenin feshi sonrası yoksun kalınan mali hakların ödenmesi talebiyle açılan davada, davanın sonucuna etkili iddiaların kararda karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının, yargılamanın makul sürede sonuçlandırılmaması nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucu, Mevlana Üniversitesi (Üniversite) Mühendislik Mimarlık Fakültesinde Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümünde araştırma görevlisi olarak görev yapmaktadır. Başvurucunun Üniversite çalışma düzenine uyum konusunda problem yaşadığı, mesai saatleri ile ilgili olarak kendisine birden fazla yazılı ve sözlü ihtarda bulunulmasına rağmen söz konusu eylemlere devam ettiğinden bahisle 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun 25. maddesinin ikinci fıkrasının (e) ve (h) bentleri gereğince 9/6/2014 tarihinde sözleşmesi feshedilerek görevine son verilmiştir.

3. Başvurucu, anılan işlemin iptali ve işlem nedeniyle yoksun kaldığı brüt maaşlarının kanuni faizi ile birlikte kendisine ödenmesi istemiyle Konya 2. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) dava açmıştır. Mahkeme 27/3/2015 tarihinde dava konusu işlemin iptaline, başvurucunun tazminat isteminin kısmen kabulü ile yoksun kalınan net maaşlarının dava

açma tarihi olan 4/8/2014'ten itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte başvurucuya ödenmesine, fazlaya ilişkin tazminat isteminin ise reddine hükmetmiştir. Mahkeme karar gerekçesinde, başvurucunun görevine son verilmesine ilişkin dava konusu işlemin doğrudan 4857 sayılı Kanun hükümleri uyarınca gerçekleştirilmesinin yükseköğretim kurumlarında istihdam edilen akademik personelin mesleki güvencelerine ilişkin Anayasa'nın 130. maddesi ile 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu hükümlerine aykırı olduğunu vurgulayarak dava konusu işlemde hukuka uyarlık görülmediğinin altını çizmiştir. Mahkeme gerekçesinde ayrıca idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğunu belirterek yargı kararıyla hukuka aykırılığı tespit edilen dava konusu işlem nedeniyle yoksun kalınan net maaşlarının dava açma tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte ödenmesi gerektiğini belirtmiştir.

4. Üniversite, karara karşı temyiz kanun yoluna başvurmuştur. Danıştay Sekizinci Dairesi (Daire) 19/4/2016 tarihli kararıyla temyiz isteminin reddi ile anılan kararın onanmasına karar vermiştir. Anılan karar üzerine Üniversite karar düzeltme kanun yoluna başvurmuştur. Aynı Daire 26/11/2018 tarihli kararı ile Üniversitenin 23/7/2016 tarihli ve 29779 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 667 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararname ile kapatılarak tüzel kişiliğinin sona erdiği gerekçesiyle karar düzeltme dilekçesinin işlemden kaldırılmasına, işlem yapılmak üzere dosyanın Mahkemesine gönderilmesine hükmetmiştir.

5. Mahkeme bu karar üzerine 18/2/2019 tarihli ara kararı ile karar düzeltme dilekçesinin işlemden kaldırılmasına, kararın bir örneğinin başvurucuya ve Maliye Bakanlığına (İdare) tebliğine karar vermiştir.

6. Maliye Bakanlığı, Üniversite yerine hasım olma talebinde bulunarak karar düzeltme kanun yoluna başvurmuştur. Daire, İdarenin hasım olma talebini yerinde görmüştür. Bu doğrultuda 21/10/2019 tarihli kararıyla başvurucunun tazminat isteminin kısmen kabulüne ilişkin kararın onanmasına dair kısım yönünden karar düzeltme isteminin kabulüne ve bozulmasına, dava konusu işlemin iptaline ilişkin kısmın onanması yönünden yapılan karar düzeltme isteminin ise reddine karar vermiştir. Dairenin uyuşmazlığın tazminat istemine yönelik gerekçesi şu şekildedir:

"Olayda, davacının görevine son verilmesine ilişkin işlemin doğrudan İş Kanunu hükümleri uyarınca tesis edildiği ve Mahkemece akademik personelin görevine son verme işlemlerinde 2547 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması gerektiği gerekçesiyle bu işlemin iptal edildiği anlaşılmakla, bu iptal kararı üzerine davalı idarece iptal kararının gereklerinin yerine getirilmesi kapsamında 2547 sayılı Kanun hükümleri uygulayarak davacının görevine yine son verilebileceği açıktır.

Bu nedenle, bu aşamada davacının tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekirken, İdare Mahkemesince davacı isteminin kısmen kabul edilerek yoksun kaldığı net maaşların yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesinde hukuka uygunluk bulunmamıştır."

7. Dosyanın bozulan kısmı hakkında yeniden bir karar vermek üzere uyuşmazlığı inceleyen Mahkeme, bozma kararına uyarak 24/6/2020 tarihli kararı ile uyuşmazlığın başvurucunun yoksun kaldığı maaşların yasal faiziyle birlikte tazmini talebi yönünden davanın reddine temyiz yolu açık olmak üzere hükmetmiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Olayda, davacının görevine son verilmesine ilişkin işlemin doğrudan İş Kanunu hükümleri uyarınca tesis edildiği ve Mahkemece akademik personelin görevine son verme işlemlerinde

2547 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması gerektiği gerekçesiyle bu işlemin iptal edildiği anlaşılmakla, bu iptal kararı üzerine davalı idarece iptal kararının gereklerinin yerine getirilmesi kapsamında 2547 sayılı Kanun hükümleri uygulayarak davacının görevine yine son verilebileceği açıktır."

8. Başvurucu anılan karara karşı temyiz kanun yoluna başvurmuştur. Daire 13/4/2022 tarihli kararıyla temyiz isteminin reddi ile anılan kararın onanmasına hükmetmiş ve karar kesinleşmiştir.

9. Nihai karar 10/5/2022 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir. Başvurucu 8/6/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Gerekçeli Karar Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

10. Başvurucu, açtığı davanın husumet değişikliğinden sonra bir anda görüş değiştirilmek suretiyle üstelik yetersiz gerekçeyle reddedildiğini ileri sürmüştür. Başvurucu; bozma kararında İdarenin yerine geçilerek işten atılabileceği şeklinde gerekçe kurulduğunu, sonrasında da Mahkemenin yanlış karar verdiğini belirterek gerekçeli karar hakkının ve hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

11. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; başvurucunun temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Bakanlık görüşünün ekinde Selçuk Üniversitesi Rektörlüğü ve Konya Valiliğinin yazıları sunulmuştur. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı başvuru formundaki iddialarını tekrarlamıştır.

12. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun şikâyetlerinin özünün Mahkemenin davanın reddine karar verirken olgusal değerlendirme ve hukuki gerekçe oluşturmamasına yönelik olması nedeniyle başvuru, gerekçeli karar hakkı kapsamında incelenmiştir.

13. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının, davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

14. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan merciin, yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciine

ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı farklılıklarla birlikte bkz. Mehmet Yavuz [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

15. Bozma kararı öncesi Mahkeme, karar gerekçesinde başvurucunun görevine son verilmesine ilişkin dava konusu işlemin doğrudan 4857 sayılı Kanun hükümleri uyarınca gerçekleştirilmesinin yükseköğretim kurumlarında istihdam edilen akademik personelin mesleki güvencelerine ilişkin Anayasa ve 2547 sayılı Kanun hükümlerine aykırı olduğunu vurgulayarak iptaline hükmetmiştir. Mahkeme, yoksun kalınan brüt maaşların kanuni faizi ile birlikte ödenmesi istemine ilişkin gerekçesinde ise idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğunu belirterek yargı kararıyla hukuka aykırılığı tespit edilen dava konusu işlem nedeniyle yoksun kalınan net maaşlarının dava açma tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte ödenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Danıştay, karar düzeltme aşamasında yaptığı bozma gerekçesinde ise başvurucunun görevine son verilmesine dair dava konusu işlemin iptaline ilişkin kısmı yerinde bulmuş ancak başvurucunun görevine son verilmesine ilişkin işlemin Mahkemece iptal edilmesi üzerine, davalı idarece iptal kararının gereklerinin yerine getirilmesi kapsamında 2547 sayılı Kanun hükümleri uygulanarak başvurucunun görevine yine son verilebileceği, bu sebeple mevcut aşamada başvurucunun tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

16. Eldeki başvuruda yargı mercileri, varılan sonuca hangi nedenle ulaştığını ve delillerin değerlendirilmesini başvurucu ve üçüncü kişiler tarafından objektif olarak anlaşılmasına imkân verecek yeterli gerekçeyle ortaya koymuştur. Yargı mercilerinin yaptığı yorum hukuk kurallarının somut olaya uygulanmasına yönelik olup bu yorumun bariz takdir hatası veya açık bir keyfîlik oluşturan bir unsur içermediği anlaşılmıştır. Dolayısıyla başvuru konusu olayda yargılamanın esasına tesir eder nitelikte karşılanmayan bir iddia bulunmadığından gerekçeli karar hakkının ihlal edilmediği sonucuna ulaşılmıştır.

17. Açıklanan gerekçelerle başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

18. Başvurucu, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

19. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda, anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

20. Dolayısıyla makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddia yönünden başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik nedenleri incelenmeksizin başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 11/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

K.Ş.

B. No: 2022/73898 | Karar tarihi: 11.02.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/73898

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

K.Ş. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/73898)

Karar Tarihi: 11/2/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

GİZLİLİK TALEBİ KABUL

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : Mehmet Yavuz YAŞAR

Başvurucu : K.Ş.

Vekili : Av. Senem DOĞANOĞLU

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; disiplin cezasına karşı açılan iptal davasında hukuk kurallarının hatalı uygulanması nedeniyle hakkaniyete uygun yargılanma hakkının, kararda kullanılan ifadeler nedeniyle de masumiyet karinesinin ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

A. Bireysel Başvuru Süreci

2. Başvurucu, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Teknoloji ve Sanayi Ana Bilim Dalında araştırma görevlisi kadrosuyla 15/11/2012 tarihinde atanmıştır. Başvurucunun İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsündeki doktora eğitimi başvurusu sırasında ibraz ettiği 3/8/2014 tarihli ve 651 sayılı Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Geçici Mezuniyet Belgesi'nin sahte olduğunun Galatasaray Üniversitesi Rektörlüğünün 20/6/2019 tarihli yazısıyla bildirilmesi üzerine başvurucu hakkında disiplin soruşturması başlatılmıştır.

3. İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü (İdare) tarafından yürütülen soruşturma neticesinde hazırlanan 22/6/2020 tarihli raporda başvurucunun İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler

Enstitüsü İktisat Doktora Programı'na başvuru ve kayıt esnasında sunduğu belgelerden "Galatasaray Üniversitesi" başlıklı 3/8/2014 tarihli geçici mezuniyet belgesinin sahte olduğu, söz konusu hususun ilgili Üniversite tarafından 13/6/2019 tarihli yazıyla taraflarına bildirildiği belirtilmiştir. Soruşturma raporunda ayrıca başvurucunun İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsündeki öğrenci dosyasında yer alan geçici mezuniyet belgesinin düzenlenme tarihinin 3/8/2014 olmasına rağmen yine aynı dosyada başvurucunun yüksek lisans mezuniyetini tevsik eden bu belgenin yanında bu defa tez aşamasında öğrenci olduğunu gösteren 3/9/2014 tarihli transkript belgesinin bulunmasının da geçici mezuniyet belgesinin sahteliği yönündeki iddiayı desteklediği vurgulanmıştır. Bunun üzerine 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 53. maddesinin (b) fıkrasının (4-a) bendinde yer alan "Hizmet içinde resmî bir belgeyi tahrif etmek, yok etmek, gizlemek veya sahte olarak düzenlemek, sahte belgeyi bilerek kullanmak, kullandırmak" hükmü uyarınca iki yıl süreyle kademe ilerlemesinin durdurulması cezasıyla cezalandırılması yönünde teklif getirilmiştir.

4. Soruşturma raporunda getirilen teklif üzerine İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Disiplin Kurulunun 24/7/2020 tarihli kararıyla başvurucunun 2547 sayılı Kanun'un 53/b-4-a maddesi uyarınca iki yıl süreyle kademe ilerlemesinin durdurulması cezasıyla tecziye edilmesine karar verilmiştir. Bu karara başvurucunun yaptığı itiraz Üniversite Disiplin Kurulunun 22/10/2020 tarihli kararıyla reddedilmiştir.

5. Başvurucu, belirtilen Disiplin Kurulu işleminin iptali istemiyle İstanbul 14. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) iptal davası açmıştır. Başvurucu, dava dilekçesinde sahte belge sunduğu iddiasına dayalı olan yazıların İdare tarafından ne suretle teslim alındığının ortaya konulmadığını ve kabul anlamına gelmemekle birlikte isnat edilen fiile ilişkin olarak soruşturmaya süresinde başlanmadığını ve zamanaşımı nedeniyle ceza verilemeyeceğini iddia etmiştir. Başvurucu; ayrıca kendisinin üretmediği ve sunmadığı bu yazıya ilişkin bilirkişi incelemesi yapılmadığını, sahte belge sunma eyleminin kim tarafından işlendiği kesin olarak kanıtlanamıyorsa ilgili hakkında disiplin cezası tesis edilmeyeceğini vurgulamıştır. Başvurucu; son olarak dava dilekçesinde İstanbul Üniversitesinin doktora programı kapsamında araştırma görevlisi de olduğu için bütünleşik doktora programına başvurduğunu, koşulları karşıladığından geçici mezuniyet belgesine ihtiyacının olmayacağının açık olduğunu savunmuştur. Mahkeme 17/9/2021 tarihli kararla dava konusu işlemin iptaline hükmetmiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Olayda, davacının disiplin cezası ile cezalandırılmasına ilişkin dava konusu işlemin sebebinin, Sosyal Bilimler Enstitüsündeki doktora eğitimi programına 05/09/2014 tarihinde yaptığı kayıt sırasında sunduğu '03/08/2014 tarih ve 651 sayılı Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Geçici Mezuniyet Belgesi'nin sahte olarak düzenlemesi veya sahte belgeyi kullanması iddiası olduğu, anılan iddia üzerine 24/06/2019 tarih ve 124149 sayılı soruşturma oluru ile davacı hakkında disiplin soruşturması açıldığı ve soruşturmacı tarafından getirilen teklif doğrultusunda, İktisat Fakültesi Disiplin Kurulunun 24/07/2020 tarih ve 2020/1 sayılı kararıyla disiplin cezası verildiği görülmektedir.

Yukarıda yer verilen 2547 sayılı Kanun'un 53/C maddesi ile disiplin cezasını gerektiren fiil ve hallerin işlendiği tarihten itibaren iki yıl içinde disiplin cezası verilmediği takdirde, zamanaşımı süresinin dolmasından dolayı disiplin cezası verilemeyeceğinin kurala bağlandığı, yine aynı Kanun'un 53/A-n bendine göre, bir fiilden dolayı ilgili hakkında ceza soruşturması veya kovuşturması yapılıyor olmasının, aynı fiilden dolayı disiplin soruşturması yapılmasına, ceza verilmesine ve bu cezanın yerine getirilmesine engel olmadığı, ceza

kovuşturmasının bekletici mesele yapılması durumunda disiplin soruşturmasına ilişkin zamanaşımı sürelerinin duracağının düzenlendiği, dolayısıyla anılan istisnalar dışında kanun maddesi ile getirilen soruşturma ve ceza zamanaşımına ilişkin sürelerin ilgililer bakımından yasal güvence niteliği taşıdığı ve kamu düzenine ilişkin olduğu, bu sürelere uyulmaması durumunda ilgililerin sürekli disiplin cezası tehdidi altında bırakılabileceği açıktır.

Bu durumda, davacının 2 Yıl Süreyle Kademe İlerlemesinin Durdurulması cezasıyla cezalandırılmasına esas teşkil eden fiilinin, sahte olduğu iddia edilen '03/08/2014 tarih ve 651 sayılı Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Geçici Mezuniyet Belgesi'nin 05/09/2014 tarihinde Sosyal Bilimler Enstitüsündeki doktora eğitimi programına kayıt sırasında sunulması olduğu, anılan fiil sebebiyle disiplin cezası verilmeden önce davacı hakkında herhangi bir adli soruşturma yürütülmediği, dolayısıyla adli soruşturmanın bekletici mesele yapılması gibi bir hususun da bulunmadığı dikkate alındığında, fiil tarihinden (05/09/2014) itibaren iki yıl içinde disiplin cezası verilmesi gerekmekte olup, ceza verme zamanaşımı süresi dolduktan sonra başlatılan disiplin soruşturmasına istinaden Fakülte Disiplin Kurulunun 24/07/2020 tarih ve 2020/1 sayılı kararıyla disiplin cezası verildiği anlaşıldığından, bu cezaya yapılan itirazın reddine dair dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna varılmıştır."

6. İdare, karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. İdare; istinaf dilekçesinde başvurucunun beyanının aksine Sosyal Bilimler Enstitüsünde Bütünleşik Doktora Programı uygulanmadığını, dolayısıyla doktora programına kaydolabilmek için yüksek lisans mezunu olmanın zorunlu olduğunu iddia etmiştir. İdare, ayrıca başvurucunun kesin kayıt aşamasında doldurduğu "İkamet Adres Beyan Formu" ile "Öğrenci Kayıt Bilgi Formu"nda yer alan imzalarından kesin kayıt işlemini kendisinin yaptığının ve 3/9/2014 tarihli transkript belgesinin kesin kayıt evrakı ile birlikte dosyasına yerleştirildiğinin tespit edildiğini vurgulamıştır. İdare son olarak vekâletname ile başvurulmamış olması hâlinde, başkaları tarafından verilen belgelerin öğrenci dosyasına dâhil edilmediğini belirterek adı geçen ve sahte olduğu tespit edilen geçici mezuniyet belgesinin bizzat başvurucunun verdiğinin belirlendiğini vurgulamıştır. Başvurucu, istinafa cevap dilekçesinde ise sahte olduğu belirtilen belgenin boşandığı eski eşi tarafından ilgili İdareye sunulmuş olabileceğini ileri sürmüştür.

7. İstanbul Bölge İdare Mahkemesi Yedinci İdari Dava Dairesi (Bölge İdare Mahkemesi) 14/6/2022 tarihli kararla davalı idarenin istinaf başvurusunun kabulüne, mahkeme kararının kaldırılmasına ve davanın reddine kesin olarak hükmetmiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şu şekildedir:

"Olayda, istinafa konu idare Mahkemesince, '... fiil sebebiyle disiplin cezası verilmeden önce davacı hakkında herhangi bir adli soruşturma yürütülmediği, dolayısıyla adli soruşturmanın bekletici mesele yapılması gibi bir hususun da bulunmadığı dikkate alındığında, fiil tarihinden (05/09/2014) itibaren iki yıl içinde disiplin cezası verilmesi gerekmekte olup, ceza verme zamanaşımı süresi dolduktan sonra başlatılan disiplin soruşturmasına istinaden Fakülte Disiplin Kurulunun 24/07/2020 tarih ve 2020/1 sayılı kararıyla disiplin cezası verildiği anlaşıldığından, bu cezaya yapılan itirazın reddine dair dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı' gerekçesiyle iptal kararı verilmiş ise de, disiplin soruşturmasına esas alınan, 03/08/2014 tarih ve 651 sayılı Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Geçici Mezuniyet Belgesi'nin sahte olduğu, anılan sahte belgeye dayanılarak 05/09/2014 tarihinde Sosyal Bilimler Enstitüsündeki doktora eğitimi programına başvuruda bulunduğu ve sahte belgeye dayanarak araştırma görevlisi

kadrosunda bulunduğunun görülmesi karşısında disiplin cezasına konu fiilin işlendiği tarihten sonra da etkisinin devam etmesi nedeniyle 2547 sayılı Kanunun 53/C maddesinde öngörülen 2 yıllık ceza zamanaşımı süresinin aşılmadığı anlaşıldığından, anılan gerekçeye dayanılarak dava konusu işlemin iptaline karar veren idare mahkemesi kararında hukuka uyarlık, sahte belgeye dayanılarak başvuruda bulunan davacı hakkında yürütülen soruşturmaya istinaden tesis edilen dava konusu disiplin cezasında hukuka aykırılık bulunmadığı sonuç ve kanaatine varılmıştır."

8. Nihai karar 6/7/2022 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiş, başvurucu 2/8/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

B. Bireysel Başvurudan Sonraki Süreç

9. Başvurucu hakkında İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü doktora eğitimi programına yaptığı başvuruda 3/8/2014 tarihli ve 651 sayılı gerçeğe aykırı yüksek lisans geçici mezuniyet belgesi sunmak suretiyle resmî belgede sahtecilik yaptığından bahisle İstanbul Üniversitesi Rektörlüğünce 24/9/2020 tarihli lüzumu muhakeme kararı verilmiştir. Başvurucunun anılan karara yaptığı itirazı inceleyen Danıştay Birinci Dairesi 7/4/2021 tarihli kararıyla atılı suçtan dolayı başvurucu hakkında kamu davası açılmasını gerektirecek nitelikte olduğuna karar vererek itirazın reddiyle lüzumu muhakeme kararının onanmasına hükmetmiştir.

10. Başvurucu hakkında açılan kamu davasında İstanbul 32. Asliye Ceza Mahkemesince (Ceza Mahkemesi) 12/12/2023 tarihinde başvurucunun üzerine atılı suçu işlediğine ilişkin mahkûmiyet hükmü kurmaya yeter, kesin ve inandırıcı delil elde edilemediğinden atılı suçtan beraatine hükmedilmiştir. Kararın gerekçesinde; başvurucunun aşamalarda alınan savunmalarında suçlamayı kabul etmediği, üniversite yazı cevabından resmî belgede sahtecilik suçuna konu edilen sahte belge aslının bulunamadığı, bu nedenle de belge üzerinde inceleme yapılarak sahte olup olmadığı, aldatma kabiliyetinin bulunup bulunmadığının tespit edilemediği vurgulanmıştır. Bu tespitlerden hareketle Ceza Mahkemesi tarafından sahte olarak kim tarafından ve nasıl düzenlendiği belli olmayan bu belgeyi başvurucunun ibraz ettiğine ilişkin somut bir delil bulunmadığına hükmedilmiştir. Anılan karar, istinaf edilmeksizin kesinleşmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

11. Başvurucu, yargılamada bariz takdir hatası yapıldığını ve açık bir keyfîlik bulunduğunu iddia etmiştir. Başvurucu, ayrıca Bölge İdare Mahkemesince sahte olduğu ileri sürülen belgeyi kendisinin sunmadığı ile ilgili iddiası başta olmak üzere uyuşmazlığın esasına yönelik herhangi bir değerlendirme ve araştırmanın yapılmadığını ileri sürerek hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ve gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucu, son olarak sahte belgeye dayanarak başvuruda bulunduğuna ilişkin olarak görüş belirten Bölge İdare Mahkemesinin gerekçesinin masumiyet karinesini ihlal ettiğini ileri sürmüştür. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

12. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun iddialarının adil yargılanma hakkı kapsamındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkı kapsamında incelenmiştir.

13. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini

gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

14. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı, maddi adaleti değil şeklî adaleti temin etmeye yönelik güvenceler içermektedir. Bu bakımdan adil yargılanma hakkı, davanın taraflardan biri lehine sonuçlanmasını garanti etmemektedir. Adil yargılanma hakkı, temel olarak yargılama sürecinin ve usulünün hakkaniyete uygun olarak yürütülmesini teminat altına almaktadır (İsmet Murtezaoğlu [1. B.], B. No: 2018/17312, 18/10/2022, § 33).

15. Anayasa'nın 148. maddesinin dördüncü fıkrasında kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin şikâyetlerin bireysel başvuruda incelenemeyeceği belirtilmiştir. Bu kapsamda ilke olarak mahkemeler önünde dava konusu yapılmış maddi olay ve olguların kanıtlanması, delillerin değerlendirilmesi, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması ile uyuşmazlıkla ilgili varılan sonucun adil olup olmaması bireysel başvuru konusu olamaz. Ancak bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlüklere müdahale teşkil eden, bariz takdir hatası veya açık bir keyfîlik içeren tespit ve sonuçlar bu kapsamda değildir (konuya ilişkin birçok karar arasından bkz. Ahmet Sağlam [2. B.], B. No: 2013/3351, 18/9/2013).

16. Ancak temel hak ve özgürlüklere müdahalenin söz konusu olduğu durumlarda derece mahkemelerinin takdir ve değerlendirmelerinin Anayasa'daki güvencelere etkisini nihai olarak değerlendirecek merci, Anayasa Mahkemesidir. Bu itibarla Anayasa'da öngörülen güvenceler dikkate alınarak bireysel başvuru kapsamındaki temel hak ve özgürlüklerin ihlal edilip edilmediğine ilişkin herhangi bir inceleme, kanun yolunda gözetilmesi gereken hususun incelenmesi olarak nitelendirilemez (Şahin Alpay (2) [GK], B. No: 2018/3007, 15/3/2018, § 53).

17. Diğer taraftan Anayasa Mahkemesi, çok istisnai durumlarda temel hak ve özgürlüklerden biriyle doğrudan ilgili olmayan bir şikâyeti kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin yasak kapsamına girmeden inceleyebilir. Açık bir keyfîlik nedeniyle yargılamanın hakkaniyetinin temelden sarsıldığı ve adil yargılama hakkı kapsamındaki usule ilişkin güvencelerin anlamsız hâle geldiği çok istisnai hâllerde aslında yargılamanın sonucuna ilişkin olan bu durumun bizatihi kendisi usule ilişkin bir güvenceye dönüşmüş olur. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin derece mahkemelerinin değerlendirmelerinin usule ilişkin güvenceleri anlamsız hâle getirip getirmediğini ve açık bir keyfîlik nedeniyle yargılamanın hakkaniyetinin temelden sarsılıp sarsılmadığını incelemesi, yargılamanın sonucunu değerlendirdiği anlamına gelmez. Sonuç olarak Anayasa Mahkemesi, derece mahkemelerinin delillerle ilgili değerlendirmelerine ancak açık bir keyfîlik ve adil yargılanma hakkı kapsamındaki usule ilişkin güvenceleri anlamsız hâle getiren bir uygulama varsa müdahale edebilecektir (Ferhat Kara [GK], B. No: 2018/15231, 4/6/2020, § 149; M.B. [GK], B. No: 2018/37392, 23/7/2020, § 83).

18. Adil yargılanma hakkı, hukuk kuralının davanın başvurucu lehine sonuçlanmasını temin eden yorumunun esas alınmasını güvence altına almamaktadır. Uyuşmazlığa uygulanacak hukuk kurallarının yorumlanması, yukarıda belirtildiği gibi derece mahkemelerinin takdirindedir. Bununla birlikte derece mahkemelerinin hukuk kurallarını yorumlarken Anayasa'nın 2. maddesinde düzenlenen ve Cumhuriyet'in nitelikleri arasında sayılan hukuk devleti ilkesini gözönünde bulundurmaları gerekir. Esasen hukuk devleti ilkesi, Anayasa'nın tüm maddelerinin yorumlanmasında dikkate alınması zorunlu olan bir ilkedir. Bu bağlamda Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının kapsam ve

içeriğinin yorumlanmasında da hukuk devletinin gerekleri gözetilmelidir (M.B., § 84).

19. Bu noktada hukuk devletinin gereklerinden birini de hukuk güvenliği ilkesi oluşturmaktadır (AYM, E.2008/50, K.2010/84, 24/6/2010, E.2012/65, K.2012/128, 20/9/2012). Kişilerin hukuki güvenliğini sağlamayı amaçlayan hukuki güvenlik ilkesi; hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar. Belirlilik ilkesi ise yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olmasını, ayrıca kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesini ifade etmektedir (AYM, E.2013/39, K.2013/65, 22/5/2013).

20. Başvuruculaların medeni haklarıyla ilgili uyuşmazlıklarda uygulanan hukuk kurallarının açıkça keyfî veya hakkın tesliminden kaçınacak (adaleti hiçe sayacak) biçimde yorumlanması, usule ilişkin güvenceleri anlamsız hâle getireceğinden adil yargılanma hakkının ihlal edildiğinden söz edilebilir. Zira bu hâlde derece mahkemesinin yorumunun başvurucular tarafından öngörülmesi mümkün olmayıp hukuk kurallarının öngörülemez biçimde yorumlanması, hukuk devleti ilkesini örseler. Özellikle hak ve özgürlükleri kısıtlayıcı hükümlerin geniş yoruma tabi tutulması, keyfîliğe ve bireylerin kendilerini hukuk karşısında güvensiz hissetmelerine yol açar (M.B., § 86).

21. Aşağıdaki hâllerde aslında yargılamanın sonucuna ilişkin olan bir durumun bizatihi kendisinin usule ilişkin bir güvenceye dönüştüğü kabul edilebilir:

i. Somut olayda uygulanan veya uygulanması gereken hukuk kurallarının kabul edilebilir herhangi bir yorumuna dayanılmaması,

ii. Delil ile bu delilin ispat aracı olarak kullanıldığı vakıa arasında kurulan bağın kabul edilebilir bir muhakemeye dayanmaması veya mantık dışı bir çıkarıma dayanması,

iii. Yanlış olduğu açık olan olguların hükme esas alınması,

iv. Somut olayın açıkça belirli olan koşullarının gözetilmemesi,

v. Belirli bir hususu ispat ettiğinde kuşku bulunmayan bir delilin açıkça keyfî olarak dikkate alınmaması,

vi. Maddi olayın tespitinde aksi ispat edilemeyecek ve savunma yapmayı anlamsız kılacak varsayımlara dayanılması,

- Yargılamanın sonucuyla ilgili hususları usule ilişkin bir güvenceye dönüştüren durumlar, yukarıda belirtilenlerle sınırlı değildir. Bunlara benzer hâllerde de Anayasa Mahkemesince bireysel başvuru kapsamında denetim yapılabilir. Bununla birlikte belirtilen eksikliklerin adil yargılanma hakkının ihlaline yol açabilmesi için bunların ayrıca yargılamanın hakkaniyetini zedelediğinin tespit edilmiş olması gerekmektedir (İsmet Murtezaoğlu, § 40).

22. Anayasa Mahkemesi, Kenan Öztериş ([2. B.], B. No: 2012/989, 19/12/2013) kararında Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin (AYİM) yorumunun 1/3/1926 tarihli ve 765 sayılı mülga Türk Ceza Kanunu'nun 95. maddesinin açık hükmüne aykırılık teşkil ettiğini belirterek olayda başvurucu hakkında verilen mahkûmiyetin tecil edilmesinin sonuçlarıyla ilgili açık bir kanun hükmü bulunduğu ve bu hükme verilecek olağan anlam belli olduğu hâlde AYİM İkinci Dairesinin açık olan kanun hükmüne olağanın dışında farklı bir anlam verip buna göre uygulama yaptığı ve böylece kararın öngörülemez nitelikte olup bariz takdir hatası içerdiği

gerekçesiyle Anayasa'nın 36. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

23. Benzer şekilde Anayasa Mahkemesi, Mehmet Geçgel ([1. B.], B. No: 2014/4187, 18/4/2019) kararında başvurucu hakkında hükmedilen cezanın 21/12/2000 tarihli ve 4616 sayılı 23 Nisan 1999 Tarihine Kadar İşlenen Suçlardan Dolayı Şartla Salıverilmeye, Dava ve Cezaların Ertelenmesine Dair Kanun kapsamında ertelenmiş olması nedeniyle hakkında ceza hukuku ilkelerine göre mahkûmiyet hükmü bulunmamasına rağmen İdare Mahkemesinin ortada gerçek bir mahkûmiyet varmış gibi değerlendirme yaparak başvurucunun tazminat talebini reddettiği kararının bariz takdir hatası içerdiği kanaatine ulaşmış ve başvurucunun hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

24. Bireysel başvuruya konu olayda başvurucu, İstanbul Üniversitesinin doktora programı kapsamında araştırma görevlisi de olduğu için bütünleşik doktora programına başvurduğunu ve bu kapsamda kaydının yapıldığını, bir diğer anlatımla sahte olduğu belirtilen yüksek lisans geçici mezuniyet belgesiyle kaydının yapılmadığını, şayet böyle bir durum varsa bunun eski eşi tarafından verilmiş olabileceğini ileri sürmüştür. İdare ise başvurucunun beyanının aksine Sosyal Bilimler Enstitüsünde bütünleşik doktora programı uygulanmadığını dolayısıyla doktora programına kaydolabilmek için yüksek lisans mezunu olmanın zorunlu olduğunu ve söz konusu başvuruların şahsen yapıldığını belirtmiştir. İdare, ayrıca vekâletnameyle başvurulmamış olması hâlinde başkaları tarafından verilen belgelerin öğrenci dosyasına dâhil edilmediğini ifade ederek adı geçen ve sahte olduğu tespit edilen geçici mezuniyet belgesini bizzat başvurucunun verdiğinin belirlendiğini vurgulamıştır.

25. Mahkeme, kayıt tarihi olan 5/9/2014'ten itibaren iki yıl içinde disiplin cezası verilmesi gerektiğini vurgulayarak ceza verme zamanaşımı süresinin dolduğu gerekçesiyle işlemi iptal etmiştir. Bölge İdare Mahkemesi ise disiplin cezasına konu fiilin işlendiği tarihten sonra da etkisinin devam ettiğine dikkati çekerek ceza verme zamanaşımının bulunmadığını belirledikten sonra yine sahte olduğu konusunda tereddüt bulunmayan belgeye dayalı olarak elde edilen faydanın bizzat başvurucu tarafından kullanıldığı yorumu ile yürütülen soruşturmaya istinaden tesis edilen dava konusu disiplin cezasında hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varmıştır.

26. Somut olayda sahteliği konusunda ihtilaf bulunmayan bir belgeye dayalı olarak elde edilen akademisyen kadrosunun ya da akademik ünvanın, sahteliğin anlaşılması sonrasında kadro ya da ünvanı elde etme koşullarında eksiklik olduğu gerekçesiyle -herhangi bir süreye bağlı olmaksızın- sonlandırılmasında hukuki bir sorun bulunmadığı açıktır. Bununla birlikte eldeki başvuruya konu husus, akademisyen kadrosunun ya da akademik ünvanın koşullarda eksiklik nedeniyle sonlandırılması değildir. Başvuruya konu mesele, sahte belge olayı kapsamında hangi süreler içinde disiplin cezası verilebileceğidir.

27. Mevcut başvuru bağlamında ceza zamanaşımını düzenleyen 2547 sayılı Kanun’un 53/C maddesinin ilgili kısmında disiplin cezası verilmesini gerektiren fiillerin işlendiği tarihten itibaren iki yıl geçmişse disiplin cezası verilemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

28. Sahte belge kullanımına dayalı cezalandırmaya karşı yapılan mevcut başvuru bağlamında, 2547 sayılı Kanun’un 53/C maddesindeki “Disiplin cezası verilmesini gerektiren fiillerin işlendiği tarihten itibaren iki yıl…geçmiş ise disiplin cezası verilemez.” şeklindeki hüküm kapsamında “…disiplin cezasına konu fiilin işlendiği tarihten sonra da etkisinin devam etmesi nedeniyle 2547 sayılı Kanunun 53/C maddesinde öngörülen 2 yıllık ceza zamanaşımı süresinin aşılmadığına” ilişkin Bölge İdare Mahkemesi yorumu Kanun’un

“fiillerin işlendiği tarihi” esas alan açık hükmüne olağanın dışında farklı bir anlam yüklenip buna göre uygulama yapılmasına ve bu nedenle ilgili makamlarca ulaşılan sonucun öngörülemez nitelikte olmasına yol açmıştır.

29. Bu nedenle başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

30. Başvurucu, masumiyet karinesinin de ihlal edildiğini ileri sürmüşse de adil yargılanma hakkı kapsamındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkı yönünden ulaşılan sonuç gözetildiğinde söz konusu ihlal iddiaları yönünden ayrıca inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

31. Başvurucu, ihlalin tespiti ve yeniden yargılama yapılması ile 300.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

32. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

33. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından başvurucunun tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kamuya açık belgelerde başvurucunun kimliğinin gizli tutulması talebinin KABULÜNE,

B. Hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Diğer ihlal iddiasının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

E. Kararın bir örneğinin hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul Bölge İdare Mahkemesi Yedinci İdari Dava Dairesine (E.2021/2130, K.2022/1169) iletilmek üzere İstanbul 14. İdare Mahkemesine (E.2021/122, K.2021/1177) GÖNDERİLMESİNE,

F. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

G. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

H. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

İ. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 11/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MEHMET DÜBÜŞ

B. No: 2022/77653 | Karar tarihi: 11.02.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/77653

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

MEHMET DÜBÜŞ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/77653)

Karar Tarihi: 11/2/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : Eren Can BENAKAY

Başvurucu : Mehmet DÜBÜŞ

Vekili : Av. Galip OKUR

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, özel ağaçlandırma çalışması yapılması için verilen iznin iptal edilmesine karşı açılan davada davanın sonucuna etkili iddianın kararda karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, Tekirdağ'ın Avşar köyünde yer alan 176 numaralı bölüm üzerinde fidan dikmek suretiyle özel ağaçlandırma çalışması yapmak için gerekli projeleri hazırlayarak 2/5/2008 tarihinde başvuru yapmıştır. Orman İşletme Müdürlüğü ve Bölge Müdürlüğünün olumlu görüş vermesi üzerine Orman Genel Müdürlüğü 31/3/2010 tarihli olur ile başvurucuya belirtilen sahada ağaçlandırma yapılması için 49 yıl izin verilmiştir. Daha sonra Çevre ve Orman Bakanlığı Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğünün 19/11/2008 tarihli yazısı gerekçe gösterilerek Çanakkale Orman Bölge Müdürlüğünün 6/9/2010 tarihli işlemi ile başvurucuya verilen özel ağaçlandırma izni iptal edilmiştir. Bu işlemin Tekirdağ Orman İşletme Şefliğinin 24/9/2010 tarihli yazısıyla başvurucuya bildirilmesi üzerine başvurucu 23/11/2010 tarihinde iptal davası açmıştır.

3. Tekirdağ İdare Mahkemesi (Mahkeme) 23/9/2011 tarihinde Çanakkale Orman Bölge Müdürlüğünün 6/9/2010 tarihli işleminin iptaline, Tekirdağ Orman İşletme Şefliğinin

24/9/2010 tarihli işlemi yönünden davanın reddine karar vermiştir. Kararda 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanunu ile 23/8/2012 tarihli ve 28390 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ağaçlandırma Yönetmeliği hükümleri uyarınca Çevre ve Orman Bakanlığı personeline ve birinci derece yakınlarına özel ağaçlandırma izni verilmeyeceğine dair emredici bir düzenleme bulunmadığı belirtilmiştir. Başvurucunun Çevre ve Orman Bakanlığı personeli olduğu bilindiği hâlde ağaçlandırma izni verildiği ve başvurucunun bu konuda idareyi yanıltıcı herhangi bir beyanı bulunmadığı ifade edilmiştir. Bu nedenle özel ağaçlandırma izninin iptaline ilişkin Çanakkale Orman Bölge Müdürlüğü işleminde hukuka uyarlık olmadığı değerlendirilmiştir. Tekirdağ Orman İşletme Şefliğinin işleminin ise bildirici bir işlem niteliğinde olması nedeniyle idari davaya konu olabilecek kesin ve yürütülmesi zorunlu olmadığı kanaatine varıldığı açıklanmıştır.

4. Orman Genel Müdürlüğü karara karşı 12/12/2011 tarihinde, başvurucu ise 26/12/2011 tarihinde temyiz yoluna başvurmuştur. Danıştay Sekizinci Dairesi (Danıştay) 27/3/2017 tarihinde kararın bozulmasına karar vermiştir. Karar gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Orman ve Su İşleri Bakanlığı (Çevre ve Orman Bakanlığı) Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü'nün 17/8/2010 gün ve 2010/12 sayılı Genelgesi'nde de, Bakanlık personeline ve birinci derecede yakınlarına ormanlık alanlarda özel ağaçlandırma gayesi ile saha tahsisi yapılmayacağı ve özel orman fidanlığı tesisi için kredi tahsisinde bulunulmayacağı düzenlenmiştir.

19/11/2008 tarih ve 65360 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Ağaçlandırma Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü yazısında, il müdürü, şube müdürü ve birim mühendisleri ile yetki ve sorumluluğu bulunan teknik elemanların kendi sorumluluk alanlarındaki ormanlık sahalarda özel ağaçlandırma yapma çalışması yapmalarının etik olmayacağı belirtilmiştir.

...

17/8/2010 gün ve 2010/12 sayılı Genelge'nin, davalı bakanlık personelinden bazılarının özel ağaçlandırma gayesi ile orman alanlarından kendi adlarına veya birinci derece yakınlarının adlarına saha tahsisi yaptırmak için müracaatta bulundukları, bazılarına tahsis yapıldığı, işi yürütmekle ve gerektiğinde kontrol ve denetlemekle görevli Bakanlık personelinin ayrıcalıklı ve öncelikli konuma geçtiği şeklinde yapılan şikayetler üzerine, kamuoyunda oluşan olumsuz intiba ve yanlış anlaşılmaları önlemek ve bu yolla kamu yararını gerçekleştirmek amacıyla yürürlüğe konulduğu belirtilmiştir.

2531 sayılı Kamu Görevlerinden Ayrılanların Yapamayacakları İşler Hakkında Kanun'un "Yasak ve süresi" başlıklı 2. maddesinde, birinci madde de sayılan idarelerdeki görevlerinden her ne sebeple olursa olsun ayrılanların, ayrıldıkları tarihten önce iki yıl süre ile hizmetinde bulundukları idareye karşı, ayrıldıkları tarihten başlayarak üç yıl süreyle, o idarenin faaliyet alanları ile ilgili konularda doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak görev ve iş alamayacakları, taahhüde giremeyecekleri, komisyonculuk ve temsilcilik yapamayacakları hükme bağlanmış ve yine aynı Kanunun 4. maddesinde, bu Kanuna aykırı hareket edenlere altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verileceği düzenlenmiş olup, kamu görevinden ayrılan bir kimse hakkında, daha önce çalıştığı idarenin faaliyet alanı ile ilgili olarak belirli bir süre yasak getirilmiş olması karşısında, Orman ve Su İşleri Bakanlığı ve Orman Genel Müdürlüğünün denetim ve sorumluluğunda bulunan ormanlık alanda, kendi personeline görev yaptığı idareden bağımsız olarak özel ağaçlandırma faaliyeti yapabilmesi için belirli bir süre saha tahsisine izin verilmesinin, anılan idarelerin personellerinin görev ve sorumlulukları ile çelişeceği açıktır.

Nitekim, Orman ve Su İşleri Bakanlığı (Çevre ve Orman Bakanlığı) Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü'nün 17.08.2010 gün ve 2010/12 sayılı Genelgesi'nin iptali istemiyle açılan davada Dairemizin 5/2/2015 gün E.2010/8972, K.2015/459 sayılı kararı ile davanın reddine karar verilmiştir.

Her ne kadar 17/8/2010 gün ve 2010/12 sayılı Genelge davacıya özel ağaçlandırma izni verilmesine ilişkin 31/3/2010 tarihli olurdan sonra çıkarılmış olsa da, dava konusu işlemin tesis edildiği 24/9/2010 tarihinde, 19/11/2008 tarih ve 65360 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü yazısının bulunduğu; ayrıca, Genelge'nin mevzuata uygunluğu hususunda Dairemizce verilen davanın reddine dair karar da dikkate alındığında, davacının söz konusu sahada özel ağaçlandırma yapmasının etik olmayacağından bahisle izninin iptaline dair tesis edilen işlemde hukuka aykırılık, aksi yönde verilen Mahkeme kararında hukuka uygunluk bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır."

5. Başvurucu, karara karşı 5/6/2017 tarihinde karar düzeltme yoluna başvurmuştur. Danıştay 10/4/2018 tarihinde karar düzeltme talebini reddetmiştir.

6. Mahkeme 18/7/2018 tarihinde bozma kararına uyarak davayı reddetmiş, kararda Danıştayın 27/3/2017 tarihli kararında belirttiği hususlara yer vermiştir. Başvurucu, karara karşı 3/8/2018 tarihinde temyiz yoluna başvurmuştur. Danıştay 22/9/2021 tarihinde temyiz istemini reddetmiştir. Başvurucu, karara karşı 28/10/2021 tarihinde karar düzeltme yoluna başvurmuş, Danıştay 19/4/2022 tarihinde karar düzeltme istemini reddetmiştir.

7. Nihai karar başvurucuya 25/6/2022 tarihinde tebliğ edilmiş, başvurucu 20/7/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

8. Başvurucu, 49 yıllığına dava konusu taşınmazda hak tesis edildikten sonra çıkarılan bir genelgeyle hakkının elinden alınmasından yakınmıştır. Yeni bir düzenlemenin yürürlüğe girdikten sonraki işlemlere uygulanması gerektiğini, geçmişe uygulanmasının hukuka aykırı olduğunu belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

9. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvurucunun temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği bildirilmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

10. Başvuru, gerekçeli karar hakkı kapsamında değerlendirilmiştir.

11. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

12. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve buna uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmaz. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine

uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesi için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

13. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan mercinin yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması, bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciinde ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Mehmet Yavuz [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

14. Mahkeme, kararında dava konusu işlemi hukuka uygun kabul ederken 17/8/2010 tarihli genelgeye dayanmıştır. Kararda, genelgenin orman alanlarının ağaçlandırılması için yapılan tahsislerde Çevre ve Orman Bakanlığı personelinin öncelikli hâle gelmesi nedeniyle gelen şikâyetler üzerine yürürlüğe konulduğunu, genelgeye karşı açılan davanın Danıştay tarafından reddedilerek genelgenin hukuka uygun kabul edildiği, bu değerlendirmelerden hareketle de başvurucunun söz konusu sahada özel ağaçlandırma yapmasının etik olmayacağı sonucuna ulaştığını belirtmiştir ancak Mahkeme, genelgenin çıkarılma amacı olan, Çevre ve Orman Bakanlığı personeli hakkında yapılan şikâyetler kapsamında başvurucu hakkında bir şikâyet olup olmadığını belirlememiştir. Başvurucu hakkında böyle bir şikâyet varsa içeriğinin ne olduğunu, bu konuda Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından herhangi bir işlem yapılıp yapılmadığını, başvurucunun ağaçlandırma dışında bir kullanımda bulunup bulunmadığını değerlendirmemiştir.

15. Öte yandan başvurucuya 49 yıllığına izin verildikten sonra çıkarılan bir genelgenin başvurucuya uygulanması, işlemin tesis edildiği tarihte Çevre ve Orman Bakanlığının 19/11/2008 tarihli yazısının olması nedeniyle yasal ve yerinde kabul edilmiştir. Söz konusu yazıda ise il müdürü, şube müdürü, birim mühendisleri ile yetki ve sorumluluğu bulunan teknik elemanların kendi sorumluluk alanlarındaki ormanlık sahalarda özel ağaçlandırma çalışması yapmalarının etik olmayacağı belirtilmiştir. Başvurucunun belirtilen elemanlardan olup olmadığı ise kararda açıklanmamıştır. Ayrıca yazıda etik olmama durumu ifade edilmiş olsa da başvurucunun yaptığı çalışmaların irdelenerek neden etik olmadığı Mahkemece ortaya konulmamış, neden bu yazıyla genelgenin geçmişe uygulanmış sayılmayacağı açıklanmamıştır. Oysa yazıya tabi personel ile genelgeye tabi personelin farklı olması, yazıda açıkça etik olmama hâlinin belirtilmesi, genelge ile yazının tarihleri arasında iki yıl bulunması karşısında Mahkemenin genelgenin geçmişe uygulanmadığı sonucunu açık ve anlaşılır şekilde kararında göstermesi gerekir.

16. Kural olarak mahkeme kararlarında esasa ilişkin hususlarda yeterli gerekçe bulunması hâlinde kanun yolu merciince bu karara atıf yapılarak değerlendirme yapılması makul görülebilir. Mahkeme kararlarında gerekçe bulunmadığı hâllerde ise kişilerin ileri sürdüğü esaslı itirazlar, kanun yolu mercii tarafından gerekçeli şekilde karşılanmalıdır. Somut olayda mahkeme kararının yukarıda belirtilen bağlamda bir gerekçe içermediği, Danıştay tarafından ise bu karara atıf yapılıp herhangi bir değerlendirme yapılmadığı anlaşılmıştır (Diren Taş [1. B.], B. No: 2019/38230, 24/1/2024, § 36).

17. Sonuç olarak başvurucunun genelgenin uygulanmasına dair şikâyetlerinin idari yargılama mercileri tarafından değerlendirilmediği, genelgenin başvurucu nezdinde

şahsileştirilerek geçmişe yönelik uygulanmasının neden haklı olarak kabul edilmesi gerektiğinin yargılama mercilerinin gerekçelerinde yer almadığı anlaşılmıştır. Bu itibarla yargılama süreci bir bütün olarak değerlendirildiğinde başvurucunun gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

18. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

19. Başvurucu, ihlalin tespiti ve yeniden yargılama yapılması talebinde bulunmuştur. Başvurucunun tazminat talebi bulunmamaktadır.

20. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

21. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın sonucuyla ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Tekirdağ 1. İdare Mahkemesine (E.2018/1034, K.2018/1089) GÖNDERİLMESİNE,

D. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 11/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

SERPİL YEŞİL UĞUR

B. No: 2022/85303 | Karar tarihi: 11.02.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/85303

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

SERPİL YEŞİL UĞUR BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/85303)

Karar Tarihi: 11/2/2026

R.G. Tarih ve Sayı: 5/8/2026 - 33331

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : Nuray KOVANCI

Başvurucu : Serpil YEŞİL UĞUR

Vekili : Av. Doğukan ÖZDOĞAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; vekâlet ilişkisinden kaynaklanan alacağın ödenmemesi nedeniyle başlatılan icra takibine yapılan itirazın iptali talebiyle aleyhe açılan davada davanın sonucuna etkili iddianın kararda karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucu ile avukat olan davacı arasında başvurucunun murisinin ölümünden sonra kalan malların intikali için gerekli işlemleri yapmak üzere 11/11/2006 tarihinde avukatlık ve hukuk danışmanlığı ücret sözleşmesi imzalanmıştır. Başvurucu 8/9/2009 tarihli ihtarname ile "gördüğüm luzüm üzerine" demek suretiyle davacıyı vekâletten azletmiştir.

3. Davacı, toplam 227.205,21 TL alacağı olduğunu belirterek başvurucu aleyhine ilamsız icra takibi başlatmıştır. Ödeme emri, başvurucuya tebliğ edilmiş; başvurucunun ödeme emrine itiraz etmesi üzerine icra takibinin durmasına karar verilmiştir. Davacı, takibe yapılan itirazın iptaline ve alacağın yüzde kırkından az olmamak üzere icra inkâr tazminatına karar verilmesi talebiyle 13/10/2009 tarihinde itirazın iptali davası açmıştır.

Dava dilekçesinde; kendisinin vekil olarak bütün yükümlülükleri yerine getirdiğini ancak davalının kendisini haksız olarak azlettiğini, gerek vekâlet ücret sözleşmesi kapsamında gerek sözleşme kapsamı dışında başvurucu adına vekâleten takip ettiği işler için hak ettiği vekâlet ücretlerinin tahsili için icra takibi başlattığını ve takibe itiraz edildiğini belirtmiştir. Başvurucu; cevap dilekçesinde davacı avukatın bilgilendirme yükümlülüğünü yerine getirmediğini, mirasçılar ile arasında gereksiz bir husumete yol açtığını ve kusurlu davranışları nedeniyle davacıyı azlettiğini ifade etmiştir.

4. İstanbul 3. Asliye Hukuk Mahkemesi (Mahkeme) 12/5/2015 tarihinde icra takibine itirazın kısmen iptaline, takibin 182.448 TL üzerinden temerrüt tarihinden itibaren işletilecek yasal faizi ile birlikte talepnamedeki asıl alacağa talep edilen %18 katma değer vergisi (KDV) talebi çıkarılarak diğer koşullarla devamına, %40 icra inkâr tazminatı olan 72.979,20 TL'nin başvurucudan tahsiline karar vermiştir. Karar gerekçesinde; bilirkişinin kök ve ek raporunu ibraz ettiğini, davacı avukatın işi layıkıyla yerine getirdiği için vekâlet ücretini talep etmekte haklı olduğunu, vekâlet ücreti hesabında sözleşmede net %12,5 oranı üzerinden avukatlık ücreti kabul edildiğini ve bu oranın geçerli olacağı kanaatine varıldığını belirtmiştir.

5. Başvurucu vekili, karara karşı temyiz kanun yoluna başvurmuştur. Yargıtay 13. Hukuk Dairesince hükmün başvurucu yararına bozulmasına karar verilmiştir. Karar gerekçesinde, başvurucunun savunmaları üzerinde ayrıntılı şekilde durulmadan ve azlin haklı olup olmadığı değerlendirilmeden yazılı şekilde davanın kısmen kabulüne karar verilmesinin usul ve kanuna aykırı ve bozma nedeni olduğu belirtilmiştir. Davacı vekilinin karar düzeltme talebi de 7/3/2019 tarihli kararla reddedilmiştir.

6. Mahkemece bozmaya uyularak yapılan yargılama sonucunda 7/10/2020 tarihinde davanın kısmen kabulüne, 182.448 TL'nin 11/9/2009 tarihinden itibaren işletilecek yasal faizi ile birlikte başvurucudan alınarak davacıya verilecek şekilde takip talebindeki %18'lik KDV'nin çıkarılması şartı ile itirazın iptali ile takibin bu şekilde devamına, bakiyeye yönelik talebin reddine, asıl alacak üzerinden hesaplanacak %20 icra inkâr tazminatının başvurucudan alınarak davacıya verilmesine karar verilmiştir. Mahkemenin karar gerekçesinde, 9/4/2020 tarihli bilirkişi raporu ve dinlenen davacı tanıklarının beyanlarının bir bütün olarak değerlendirildiği belirtilmiş ve azlin haklı olmadığı değerlendirmesinde bulunulmuştur. Vekâlet ücreti miktarı hesaplamasında taraflar arasında yazılı ücret sözleşmesi bulunduğu, sözleşmede dava değerinin %12,5 oranı üzerinden vekâlet ücreti ödeneceğinin kararlaştırıldığı, bu hususun tarafları bağladığı ifade edilmiş ve bozma kararı üzerine yapılan yargılamada alınan 9/4/2020 tarihli raporda ulaşılan değerlendirmelere dayanılmıştır.

7. Davacı vekili 18/1/2021 tarihinde sunduğu dilekçe ile davanın dayanağı icra takibinin yapılış tarihine ve dosyanın Yargıtay denetiminden geçmiş olmasına göre kararda %40 oranında icra inkâr tazminatına hükmedilmesi gerekirken %20 oranında icra inkâr tazminatına hükmedildiğini, açık bir hata söz konusu olduğunu belirterek icra inkâr tazminatı oranının %40 olarak düzeltilmesini talep etmiştir.

8. Söz konusu dilekçe, Mahkemece ''tavzih dilekçesi''' ismiyle başvurucu vekiline 24/1/2021 tarihinde tebliğ edilmiştir.

9. Mahkeme; dosya üzerinden yaptığı inceleme sonucunda 2/2/2021 tarihli karar ile davacı vekilinin talebinin kabulüne, hüküm kısmında yer alan %20 oranında tazminatın maddi hata sonucu yazıldığı gerekçesiyle bu oranın %40 olarak 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 304. maddesi uyarınca tashihine ve kararın gerekçeli karara

eklenmesine yasal yollar açık olmak üzere karar vermiştir.

10. Söz konusu karar, Mahkemece ''tavzih karar evrakı'' ismiyle 8/2/2021 tarihinde başvurucu vekiline tebliğ edilmiştir. Mahkemenin gerekçeli kararı da başvurucu vekiline 16/2/2021 tarihinde tebliğ edilmiştir.

11. Taraf vekilleri, karara karşı temyiz kanun yoluna başvurmuştur. Başvurucu vekili 2/2/2021 tarihli temyiz dilekçesinde davacının başta bilgi verme yükümlülüğü olmak üzere vekâlet sözleşmesinden kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmediğini, müvekkilinin davacı avukatı azletmek zorunda kaldığını, Mahkemenin haklılıklarını kanıtlar nitelikteki tanık beyanlarını gözardı ettiğini, tüm dosyalar bakımından avukatlık ücretine hükmedilmesinin hukuka aykırı olduğunu, davacıya ödenen miktar mahsup edildikten sonra Mahkemece davanın kabulüne karar verildiğinden davacı taraf aleyhine kötü niyet tazminatına hükmedilmesi gerekmekteyken bu hususun gözardı edildiğini ifade etmiştir. Davacı vekili ise temyiz dilekçesinde vekâlet ücreti alacaklarının icra takibindeki asıl alacak miktarı kadar olması gerektiğinden davanın aynen kabulüne karar verilmesi gerekirken kısmen kabule dair oluşturulan nihai kararın ve bu kabule göre asıl alacağa eklenmesi gereken KDV bakımından bir karar oluşturulmamasının hukuka aykırı olduğunu belirtmiştir.

12. Başvurucu vekili 17/2/2021 tarihinde verdiği dilekçeyle de Mahkemece %20 oranında hükmedilen icra inkâr tazminatı oranının usule aykırı olarak "tavzih kararı" başlıklı karar ile %40'a çıkarılmasının usul hükümlerine aykırı olduğunu belirterek temyiz taleplerinin kabulüne karar verilmesini talep etmiştir.

13. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi (Daire) 20/1/2022 tarihinde hükmün onanmasına karar vermiştir. Başvurucu vekili, karar düzeltme talebinde bulunmuştur. Dilekçede; Mahkemenin tavzih kararı ile düzenlenemeyecek bir hususu tavzih ile düzenlediğini, ayrıca tavzih usulüne de uymadığını, Mahkemenin yasal yollar açık olmak üzere karar verdiğini belirtmişse de yasal yollardan kastının ne olduğu ile ilgili herhangi bir açıklama yapmadığını, başvurucu lehine kötü niyet tazminatına hükmedilmesi gerektiğini, davacının bilgi verme yükümlülüğüne aykırı davrandığını, itirazları dikkate alınmadan sadece tek bir bilirkişi raporu alınarak karar verildiğini, dosyanın ek rapora dahi gönderilmediğini ifade etmiştir. Başvurucu vekilinin karar düzeltme talebi 13/6/2022 tarihli kararla reddedilmiştir.

14. Başvurucu, nihai kararı 6/8/2022 tarihinde öğrendikten sonra 31/8/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Gerekçeli Karar Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

15. Başvurucu; kararda davacı lehine %20 oranında hükmedilen icra inkâr tazminatı oranının usule aykırı olarak tavzih kararı ile %40'a çıkarıldığını, kararın açık ve bariz takdir hatasıyla verildiğini belirterek adil yargılanma hakkı ve hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

16. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvuru, gerekçeli karar hakkı kapsamında incelenmiştir.

17. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini

gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

18. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve buna uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmaz. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesi için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

19. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan mercinin, yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciinde ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı farklılıklarla birlikte bkz. Mehmet Yavuz [1.B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

20. Anayasa Mahkemesinin gerekçeli karar hakkı bağlamındaki görevi, uyuşmazlığın esası yönünden önem taşıyan meselelere ilişkin olarak yargı mercilerinin ilgili ve yeterli bir gerekçe ortaya koyup koymadıklarını incelemekten ibarettir. Anayasa Mahkemesinin yargı mercilerinin açıkça keyfî olmadığı veya bariz bir takdir hatası içermediği sürece gerekçelerini denetleme gibi bir görevi olmadığı gibi söz konusu kararlardaki hukuka aykırılıkları gidermek de görevi değildir (Halit Kabadağ [1. B.], B. No: 2019/3589, 23/11/2021, § 30).

21. Söz konusu uyuşmazlıkta Mahkeme 7/10/2020 tarihli kararında asıl alacak üzerinden hesaplanacak %20 oranında icra inkâr tazminatına hükmetmiştir. Davacı vekili 18/1/2021 tarihinde sunduğu dilekçe ile açık bir hata olduğunu belirterek icra inkâr tazminatı oranının %40 olarak düzeltilmesini talep etmiştir. Mahkeme 2/2/2021 tarihli kararı ile davacı vekilinin talebinin kabulüne, hüküm kısmında yer alan %20 oranında tazminatın maddi hata sonucu yazıldığı gerekçesiyle bu oranın %40 olarak 6100 sayılı Kanun’un 304. maddesi uyarınca tashihine ve kararın gerekçeli karara eklenmesine karar vermiştir. Mahkemenin kararı, temyiz ve karar düzeltme yollarından geçerek kesinleşmiştir.

22. Mahkemenin 2/2/2021 tarihli kararı 6100 sayılı Kanun’un 304. maddesinde yer alan hükmün tashihi düzenlemesine dayanmaktadır. 6100 sayılı Kanun’un "Hükmün tashihi" başlıklı 304. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca, hükümdeki yazı ve hesap hataları ile diğer benzeri açık hatalar, mahkemece resen veya taraflardan birinin talebi üzerine düzeltilebilir. Hüküm tebliğ edilmişse hâkim, tarafları dinlemeden hatayı düzeltemez. Davet üzerine taraflar gelmezse dosya üzerinde inceleme yapılarak karar verilebilir. Buna göre hükmün tashihi yoluyla yazı ve hesap hataları ile diğer benzeri açık hatalar düzeltilebilir. Hüküm, taraflara tebliğ edilmiş ise tashih talebi hakkında taraflar dinlendikten sonra ya da davete rağmen tarafların gelmemesi hâlinde dosya üzerinden karar verilmesi

gerekmektedir. Uyuşmazlıkta davacı vekilinin hüküm tebliğ edilmeden önce 18/1/2021 tarihinde sunduğu dilekçe ile maddi hata inceleme talebinde bulunduğu anlaşılmıştır. Öte yandan söz konusu dilekçe, Mahkemece başvurucu vekiline 24/1/2021 tarihinde tebliğ edilmiştir. Mahkeme, daha sonra 2/2/2021 tarihinde dosya üzerinden yaptığı inceleme sonucunda davacı vekilinin talebinin kabulüne karar vermiştir (bkz. §§ 7-10).

23. İtirazın iptali davasına ilişkin olarak 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 2/7/2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanun'un 11. maddesiyle değiştirilen 67. maddesinin ikinci fıkrasında bu davada borçlunun itirazının haksızlığına karar verilirse borçlunun, takibinde haksız ve kötü niyetli görülmesi hâlinde alacaklının, diğer tarafın talebi üzerine iki tarafın durumuna, davanın ve hükmolunan şeyin tahammülüne göre ret veya hükmolunan meblağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere uygun bir tazminatla mahkûm edileceği düzenlenmiştir. 6352 sayılı Kanun'un 11. maddesiyle bu fıkrada yer alan "yüzde kırkından" ibaresi "yüzde yirmisinden" şeklinde değiştirilmiştir.

24. 2004 sayılı Kanun'un 6352 sayılı Kanun'un 38. maddesi ile eklenen geçici 10. maddesinde bu Kanun'un ilgili hükümlerinin yürürlüğe girdiği tarihten önce başlatılan takip işlemleri hakkında değişiklikten önceki hükümlerin uygulanmasına devam edileceği düzenlenmiştir.

25. Yargıtay 2004 sayılı Kanun'un 67. maddesinin ikinci fıkrasında değişiklik yapan 6352 sayılı Kanun'un 11. maddesinin 5/7/2012 tarihinde yürürlüğe girdiğine, 5/7/2012 tarihinden önce yapılmış olan icra takipleri üzerine açılan ve açılacak olan itirazın iptali davalarında icra inkâr tazminatının asgari %40 olarak, 5/7/2012 tarihinden sonra yapılan icra takipleri üzerine açılacak itirazın iptali davalarında ise icra inkâr tazminatının asgari %20 olarak uygulanması gerektiğine karar vermiştir (birçok karar arasından bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 19/2/2025 tarihli ve E.2024/6116, K.2025/1067 sayılı; Yargıtay 6. Hukuk Dairesinin 30/1/2013 tarihli ve E.2012/17676, K.2013/1276 sayılı; 18/12/2024 tarihli ve E.2024/225, K.2024/4931 sayılı kararları).

26. Eldeki uyuşmazlıkta davacı vekilinin icra inkâr tazminatı oranına ilişkin kararın açık hataya dayalı olarak verildiği iddiasıyla düzeltilmesi talebi üzerine Mahkemece hükümde %20 olarak hükmedilen icra inkâr tazminatı oranı 6100 sayılı Kanun'un 304. maddesi uyarınca %40 olarak düzeltilmiştir.

27. Başvurucu, mahkeme kararında icra inkâr tazminatı oranı %20 olarak hükmedilmesine rağmen tashih yoluyla bu oranın %40 olarak belirlenmesinden şikâyet etmiştir. Başvurucunun bu iddiasını 17/2/2021 tarihli dilekçesinde ve karar düzeltme dilekçesinde açık bir biçimde dile getirdiği görülmüştür (bkz. §§ 12, 13).

28. Belirli bir davaya ilişkin olarak delilleri değerlendirme, kanun kurallarını yorumlama, kararda tam olarak hangi unsurların bulunması gerektiğine karar verme yetkisi kural olarak yargılamayı yapan mahkemeye ait olmakla birlikte mahkemenin esasa etkili iddialara ilişkin olarak ilgili ve yeterli bir gerekçe sunması hakkaniyete uygun yargılanmanın gerçekleşmesi adına bir zorunluluktur (Seyhan İlğaz [1. B.], B. No: 2014/7475, 17/7/2018, § 39). Mahkeme 2/2/2021 tarihli kararında hüküm kısmında yer alan %20 oranında tazminatın maddi hata sonucu yazıldığı gerekçesiyle bu oranın %40 olarak tashihine karar vermiştir.

29. Kural olarak mahkeme kararında esasa ilişkin hususlarda yeterli gerekçe bulunması hâlinde kanun yolu mercilerince bu karara atıf yapılarak değerlendirme yapılması makul görülebilir. Mahkeme kararında gerekçe bulunmadığı hâllerde ise başvuruculların ileri

sürdüğü esaslı itirazların kanun yolu mercileri tarafından gerekçeli şekilde karşılanması gerekir. Uyuşmazlıkta başvurucunun 17/2/2021 tarihli dilekçesinde ve karar düzeltme dilekçesinde ileri sürdüğü iddiaya ilişkin olarak Dairece herhangi bir değerlendirme yapılmadığı görülmüştür. Diğer bir ifadeyle başvurucunun kararda davacı lehine %20 oranında hükmedilen icra inkâr tazminatı oranının usule aykırı olarak %40'a çıkarıldığına dair iddiaları yeterli bir şekilde açıklığa kavuşturulmamıştır. Bu nedenle yargılama süreci bir bütün olarak değerlendirildiğinde başvurucunun gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

30. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

31. Başvurucunun diğer temel hak ve özgürlüklerinin de ihlal edildiğini ileri sürdüğü görülmekte ise de gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden diğer ihlal iddiaları hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

32. Başvurucu, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

33. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında anılan şikâyetle ilgili olarak uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

34. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

35. Başvurucu, ihlalin tespiti ve ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması talebinde bulunmuştur.

36. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66;

Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

37. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın sonucuyla ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Yargıtay 3. Hukuk Dairesine (E.2022/4340, K.2022/5721) iletilmek üzere İstanbul 3. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2019/103, K.2020/188) GÖNDERİLMESİNE,

E. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 11/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

FATİH DOĞAN

B. No: 2022/102980 | Karar tarihi: 11.02.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/102980

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

FATİH DOĞAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/102980)

Karar Tarihi: 11/2/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : Leyla Nur ODUNCU

Başvurucu : Fatih DOĞAN

Vekilleri : Av. Fatma Dilşat ÖZTÜRK GÖZELLİK Av. Sonay ATICI AKSOY

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, süresi içinde temyiz sebepleri bildirilmediği gerekçesiyle başvurucunun temyiz talebinin reddine karar verilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Kasten öldürme suçunu işlediği iddiasıyla Kayseri Cumhuriyet Başsavcılığınca hazırlanan iddianamenin Kayseri 1. Ağır Ceza Mahkemesince (Mahkeme) kabul edilmesiyle başvurucu hakkında kamu davası açılmıştır. Mahkemenin 2/5/2018 tarihli kararıyla başvurucunun kasten insan öldürmeye teşebbüs suçundan yaş küçüklüğü sebebiyle indirimi de yapılarak 7 yıl 2 ay 20 gün hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar verilmiştir.

3. Başvurucu, anılan karara karşı 28/5/2018 tarihinde istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Başvurucunun istinaf başvurusu, Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 1. Ceza Dairesi (Ceza Dairesi) tarafından duruşma açılmak suretiyle incelenmiş ve Mahkeme hükmünü kaldırarak yeniden hüküm kurmuştur. Ceza Dairesi kararının hüküm fıkrasında kanun yoluna ilişkin şu hususlara yer verilmiştir:

"Suça sürüklenen çocuk ve müdafinin yüzüne karşı, Cumhuriyet Savcısı ...'ın katılımı ve

mütalaaya uygun olarak,

...

Suça sürüklenen çocuk hakkında kan gütme saikiyle öldürmeye teşebbüs suçundan kurulan hüküm yönünden tefhim tarihinden itibaren 15 gün içinde dairemize verilecek dilekçe veya tutanağa geçirilmek üzere zabıt katibine beyanda bulunmak veyahut da bir başka İlk Derece Ceza Mahkemesi veya Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Dairesi aracılığıyla dilekçe gönderilmesi; tutuklu veya hükümlü bulunanlar bakımından ise cezaevi idaresine bir dilekçe verilmesi veyahut zabıt katibine veyahut ceza ve tutukevi müdürüne beyanda bulunup tutanak tutulması suretiyle, Yargıtay ilgili Ceza Dairesi'ne temyiz kanun yolu açık olmak üzere 07/12/2018 tarihinde oy birliği ile karar verildi. Karara karşı başvurulabilecek kanun yolu, şekli ve süresi anlatıldı."

4. Başvurucu müdafii, hükmün yüze karşı açıklanmasından (tefhimden) itibaren süresinde 17/12/2018 tarihli dilekçe ile temyiz talebinde bulunmuştur. Ceza Dairesi, gerekçeli kararı başvurucu müdafiine 16/1/2019 tarihinde tebliğ etmiştir. Başvurucu müdafii 31/1/2019 tarihinde temyiz sebeplerini gösterir ek dilekçeyi Ceza Dairesine sunmuştur.

5. Yargıtay 1. Ceza Dairesi, temyiz sebeplerini gösterir dilekçenin 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 295. maddesinde belirtilen yedi günlük yasal süre geçtikten sonra sunulduğu gerekçesiyle 5271 sayılı Kanun'un 298. maddesi uyarınca temyiz talebinin reddine karar vermiştir.

6. Nihai kararı 5/12/2022 tarihinde öğrenen başvurucu 6/12/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Mahkemeye Erişim Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddialar

7. Başvurucu; gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 5271 sayılı Kanun'un 295. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen yedi günlük kanuni sürede gerekçeli temyiz dilekçesini sunması gerektiğinin, aksi takdirde temyiz talebinin reddedileceğinin kendisine bildirilmediğini belirterek Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

8. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, Anayasa Mahkemesinin mahkemeye erişim hakkına yönelik kararlarına atıfta bulunularak mevcut başvuruda başvurucunun adil yargılanma hakkı kapsamında mahkemeye erişim hakkının ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve mevzuat hükümleri doğrultusunda somut olayın kendine özgü koşullarının gözönüne alınması gerektiği ifade edilmiştir.

9. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında başvuru formundaki iddialarını yinelemiştir.

10. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

11. Başvurucunun yaptığı temyiz talebinin temyiz sebeplerini içeren dilekçeyi süresinde vermediği gerekçesiyle reddedilmesini konu alan Hüseyin Volkan Kurt ([GK], B. No: 2019/42687, 8/3/2023) kararında Anayasa Mahkemesi, mevzuat hükümleri, Yargıtay Ceza

Genel Kurulu ve Yargıtay ceza dairelerinin kararlarını dikkate alarak mahkemeye erişim hakkı bağlamında değerlendirmelerde bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi, başvurucunun mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalenin ihlal oluşturup oluşturmadığını üç aşamalı inceleme yöntemi çerçevesinde değerlendirmiştir: Başvurucunun temyiz sebeplerini bildirmemesi nedeniyle temyiz talebinin reddine dair kararın 5271 sayılı Kanun'un 298. maddesine dayandığı görülmüştür. Dolayısıyla somut olayda başvurucunun mahkemeye erişim hakkına yönelik müdahalenin kanuni dayanağının olduğu anlaşılmıştır. Süresi içinde temyiz sebeplerini içeren dilekçenin sunulmaması nedeniyle temyiz talebinin reddedilmesi ile temyiz mahkemelerinin içtihat mahkemesi olma fonksiyonuna uygun olarak gereksiz yere meşgul edilmemesinin ve böylelikle nitelikli talepler üzerinde yoğunlaşmasının temin edilmesini amaçladığına işaret edilmiştir. Bu çerçevede, müdahalenin meşru bir amacının bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Anılan kararda ölçülülük ilkesi yönünden ise özellikle yeni sistemde temyiz kanun yoluna ilişkin usul kurallarının uygulanmasında Yargıtay ceza daireleri ile Ceza Genel Kurulu arasında yorum farklılıkları ortaya çıktığına dikkat çekilmiştir. Bu çerçevede kararlara karşı hangi kanun yoluna, ne şekilde ve ne sürede başvurulacağı ile bu başvuruların sonuçlarına dair eksik veya yanıltıcı bilgilendirmelerin yapıldığı durumlarda, sürelerin ne zaman ve hangi şartlarda başlayacağı konusunda uygulama birliğinden söz edilemeyeceği belirtilmiştir. Yargı mercileri arasındaki bu tür farklı uygulamaların taraflar açısından kanunun öngörülebilirliği ve hukuki güvenlik ilkesi bakımından ciddi sorunlara yol açtığı ifade edilmiştir (Hüseyin Volkan Kurt, §§ 11-29, 34-55).

12. Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Dairesi, başvurucuya yalnızca temyiz için öngörülen genel nitelikteki on beş günlük süreye ilişkin ihtarda bulunmuş ancak 5271 sayılı Kanun'un 295. maddesi uyarınca gerekçeli kararın tebliğinden itibaren yedi gün içinde temyiz sebeplerini içeren ek dilekçe verilmesi gerektiği yönünde bir bilgilendirme yapmamıştır. Diğer bir ifadeyle temyiz süreci bir bütün olarak değerlendirilmemiş, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren temyiz gerekçelerini ihtiva eden ek dilekçe vermesi konusunda başvurucu eksik bilgilendirilmiştir. Buna rağmen eksik bilgilendirme içeren karara karşı süresi içinde gerekçe sunmayan başvurucunun temyiz talebi reddedilmiştir. Anayasa Mahkemesi, bu tür ağır bir müdahalenin varlığı hâlinde mahkemelerin dengeleyici tedbirler alma yükümlülüğü bulunduğunu vurgulamıştır. Özellikle temyiz sebeplerinin zamanında sunulmamasının sonuçları hakkında ilgilinin açıkça bilgilendirilmesi gibi önlemler alınmadan doğrudan ret kararı verilmesinin mahkemeye erişim hakkını güçleştirdiği ve başvurucuya aşırı külfet yüklediği için orantısız olduğu belirtilmiştir. Sonuç olarak başvurucunun mahkemeye erişim hakkına yönelik müdahalenin ölçüsüz olduğu sonucuna varılmıştır (Hüseyin Volkan Kurt [GK], §§ 45-56).

13. Nitekim 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile konu hakkındaki ilgili mevzuatta değişiklik yapılmıştır. Buna göre 5271 sayılı Kanun'un 291. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "hükmün açıklanmasından itibaren on beş gün" ibaresi "hükmün gerekçesiyle birlikte tebliğ edildiği tarihten itibaren iki hafta" şeklinde değiştirilmiş ve maddenin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır. Böylece temyiz başvurusunda sürenin, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren başlayacağı ve iki hafta olduğu öngörülmüştür. Ayrıca 7499 sayılı Kanun'la yapılan değişiklik ile 5271 sayılı Kanun'un 295. maddesinin tamamının yürürlükten kaldırılması ile temyiz başvurusundaki süre ve usule ilişkin yedi ve on beş günlük ayrıma son verilmiş, böylelikle uygulamada oluşabilecek tereddütlerin giderilmesi amaçlanmıştır.

14. Bu başvuruda da Hüseyin Volkan Kurt kararındaki değerlendirmelerden ayrılmayı gerektirecek bir durum söz konusu değildir.

15. Açıklanan gerekçelerle başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

16. Başvurucu, ek olarak eksik ve hatalı değerlendirme ile verilen mahkûmiyet hükmü nedeniyle adil yargılanma ve masumiyet karinesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Mevcut başvuruda ulaşılan sonuç ve uygun görülen giderim gözetildiğinde yapılacak yeniden yargılamada ilgili mahkemelerce başvurucunun yargılamanın esasına ilişkin diğer şikâyetlerinin değerlendirilebileceği anlaşıldığından başvurucunun eldeki başvuruda değerlendirme konusu yapılmayan diğer ihlal iddiaları hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkı, Kişi Hürriyeti ve Güvenliği Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddialar

17. Başvurucu, yargılamanın uzun sürmesinden şikâyet etmiştir. Başvurucunun anılan iddiasının Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023), Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024, §§ 25-42) kararları doğrultusunda başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekmektedir.

18. Başvurucunun suç isnadına bağlı tutmanın hukuki olmaması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının Mehmet Emin Kılıç ([2. B.], B. No: 2013/5267, 7/3/2014, §§ 19-32), Mehmet Şimşek ([1. B.], B. No: 2018/10953, 22/7/2020, §§ 47-70) kararları doğrultusunda süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekmektedir. Ayrıca başvurucunun mahkûmiyete bağlı tutmanın hukuka aykırı olması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının Ç.Ö. ([GK], B. No: 2014/5927, 19/7/2018, §§ 27-53) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekmektedir.

III. GİDERİM

19. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat talep etmiştir.

20. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

21. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

22. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Başvurucunun uğradığını iddia ettiği maddi zarar ile tespit edilen ihlal arasında illiyet bağı bulunmayıp başvurucu da yeterli bilgi ve belge sunmadığından maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiaların süre aşımı ve açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması amacıyla yeniden yargılama yapılması için Yargıtay 1. Ceza Dairesine iletilmek üzere Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 1. Ceza Dairesine (E.2018/3256, K.2018/2466) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat taleplerinin REDDİNE,

F. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 11/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi

MESUT HACIDERVİŞOĞLU

B. No: 2022/104416 | Karar tarihi: 11.02.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/104416

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

MESUT HACIDERVİŞOĞLU BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/104416)

Karar Tarihi: 11/2/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : Yusuf KARABULAK

Başvurucu : Mesut HACIDERVİŞOĞLU

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ceza infaz kurumu tarafından verilen disiplin cezasına karşı yapılan şikâyette uyuşmazlığın esasına etkili iddiaların ilgili ve yeterli gerekçeyle karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu; Türkoğlu Açık Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olarak bulunmakta, aynı zamanda Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi (Üniversite) Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Giyim Üretim Teknolojisi Bölümü 1. sınıfta okumaktadır. Başvurucu, örgün usulde eğitim görecek olması sebebiyle Türkoğlu Açık Ceza İnfaz Kurumundan Kahramanmaraş E Tipi Açık Ceza İnfaz Kurumuna (Ceza İnfaz Kurumu) nakil yoluyla gelmiştir.

3. Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olan ve başvurucuyla birlikte örgün eğitim gören bir mahpusun kullandığı cep telefonunu kurum görevlilerine teslim etmesi ve başvurucuyla cep telefonu üzerinden yazışma yaptığını göstermesi üzerine, başvurucu da okuldayken cep telefonu kullandığını kurum görevlilerine itiraf etmiştir. Başvurucu, eşine ait olan telefonu sabah okula giderken aldığını, akşam okul çıkışında eşine iade ettiğini, sadece okuldaki hocaların verdiği ders notlarını telefonuna indirerek eğitime katkı olması amacıyla telefon kullandığını, ders dışında farklı amaçlar için kullanmadığını, cep telefonu kullanmanın yasak

olduğunu bilmediğini beyan etmiştir.

4. Bu duruma ilişkin düzenlenen tutanağa istinaden başvurucu hakkında disiplin soruşturması başlatılmış ve savunmasının istenmesi üzerine başvurucu yazılı savunmasını yapmıştır. Başvurucu, görevlilerce okuldayken denetlenecekleri yönünde uyarıda bulunulduğunu ancak cep telefonu kullanılmaması gerektiği yönünde bir uyarının yapılmadığını, ilk defa ceza infaz kurumundan üniversiteye gittiğini, bu konuyla alakalı kendilerine bir bilgilendirme yapılmadığını, cep telefonu kullanımıyla ilgili bir yasaktan haberinin olmadığını, eşine ait olan cep telefonuna ders notlarını attırarak çıktılarını aldığını belirtmiştir. Cep telefonu kullandığını bildiren diğer mahpus da cep telefonu kullanmanın yasak olduğunu bilmediğini, bu konunun kendisine yazılı veya sözlü olarak tebliğ edilmediğini ifade etmiştir.

5. Ceza İnfaz Kurumu Disiplin Kurulu Başkanlığı (Disiplin Kurulu) 13/10/2022 tarihli kararında öncelikle 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 37. maddesine atıfta bulunarak düzeni, güvenliği ve disiplini bozan davranışların disiplin cezasıyla cezalandırılacağını, eğitim sebebiyle geçici olarak kurum dışında bulunulması hâllerinde işlenilen suçların kurum içinde işlenmiş olarak değerlendirileceği belirtilmiştir. Başvurucunun Üniversitede cep telefonu kullanması sebebiyle 5275 sayılı Kanun'un 44. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (g) bendinde yer alan her türlü ateşli silah, mermi, patlayıcı madde, kesici, delici, yaralayıcı, bereleyici alet, yakıcı, aşındırıcı, boğucu, bayıltıcı, kör edici gaz ve ecza, her türlü zehir ve uyuşturucu ilaç ve madde, cep telefonu, telsiz ve sair elektronik haberleşme aracını kuruma sokmak, bulundurmak ve kullanma disiplin suçunu işlediği gerekçesiyle 11 gün hücreye koyma cezası vermiştir. Kararda; başvurucu her ne kadar cep telefonunu doküman almak için kullandığını beyan etmişse de bu beyana itibar edilmediği, başvurucunun mevcut durumunu ve telefon kullanamayacağını öğretim görevlisine beyan etmesi durumunda dokümanların CD ortamına aktarılabileceği, ceza infaz kurumunda bu belgeleri bilgisayar ortamında izleyip görebileceği, ayrıca ücreti tarafınca karşılanmak şartıyla çıktı alabileceği belirtilmiştir. Bununla birlikte uzun yıllardır hükümlü olarak çeşitli ceza infaz kurumlarında kalan başvurucunun cep telefonunun yasak olduğunu öğrenmiş olacağı, ceza infaz kurumlarına kabullerinde tutuklu ve hükümlülere Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü İyileştirme ve Topluma Kazandırma Daire Başkanlığınca hazırlanan Hükümlü ve Tutuklu El Kitabı'nın verildiği ifade edilmiştir. Öte yandan, başka bir mahpusun telefonundan gösterilen mesajda başvurucuya "Mesut ayık ol, kontrole geldiler, memet telefonu yakaladı" şeklinde mesajdan başvurucunun söz konusu cep telefonunu kullandığı tespitine yer verilmiştir.

6. Başvurucu, hakkında verilen hücreye koyma disiplin cezasına karşı 28/10/2022 tarihinde Kahramanmaraş İnfaz Hâkimliği (Hâkimlik/İnfaz Hâkimliği) nezdinde şikâyet başvurusunda bulunmuştur. Dilekçede; cep telefonu kullanmanın yasak olduğunu bilmediğini, bilakis eğitim görmesi sebebiyle serbest olduğunu düşündüğünü, diğer hükümlü arkadaşının attığı mesajı görmediğini, kurum görevlilerine telefon kullandığını kendisinin söylediğini ifade etmiştir.

7. İnfaz Hâkimliği 3/11/2022 tarihinde şikâyeti reddetmiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şu şekildedir:

"...her ne kadar hükümlü ceza infaz kurumunda cep telefonu kullanmanın yasak olduğunun kendisine tebliğ edilmediğini belirtmiş ise de, kanunları bilmemenin mazeret olarak kabul

edilemeyeceği, savunmalarında da geçtiği üzere ders çalışmak amacıyla cep telefonu kullandığını ikrar etmiş olması karşısında eylemi sabit olduğundan usul ve yasaya uygun karara karşı yapılan itirazın reddi ile cezanın onanmasına..."

8. Başvurucu 11/11/2022 tarihinde İnfaz Hâkimliği kararına itiraz etmiştir. Kahramanmaraş 1. Ağır Ceza Mahkemesi (Ağır Ceza Mahkemesi) 21/11/2022 tarihinde Hâkimlik kararının usul ve kanuna uygun olduğu gerekçesiyle itirazın reddine karar vermiştir.

9. Başvurucu, nihai hükmü 29/11/2022 tarihinde tebellüğ ettikten sonra 6/12/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

10. Komisyonca, adli yardım talebinin kabulü ile başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

11. Başvurucu; diğer öğrenciler gibi eğitim amaçlı cep telefonunu kullanması nedeniyle cezalandırıldığını, cep telefonu kullanımının yasak olduğunun tarafına bildirilmediğini belirterek eğitim hakkı kapsamında eşitlik hakkı ile bilgi edinme hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

12. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, ifade özgürlüğü ve ifade özgürlüğü ile birlikte eşitlik hakkının ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

13. Başvurunun gerekçeli karar hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

14. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

15. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının, davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

16. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan merciin, yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciine ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı farklılıklarla birlikte bkz. Mehmet Yavuz [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

17. Somut olayda başvurucu, örgün eğitim gördüğü Üniversitede eşine ait cep telefonu kullandığını kurum görevlilerine iletmesi üzerine hakkında başlatılan disiplin soruşturması sonucunda disiplin cezasıyla cezalandırılmıştır. Disiplin Kurulu, Üniversite ile Ceza İnfaz Kurumu arasında bir ayrımda bulunmaksızın Üniversitede cep telefonu kullanılmasını Ceza İnfaz Kurumunda kullanmak olarak değerlendirerek cezalandırma yoluna gitmiştir. Başvurucu, Üniversitede cep telefonu kullanmanın yasak olduğunu bilmediğini, denetlenecekleri yönünde bilgi verilmesine karşın cep telefonu kullanmanın yasak olduğuna ilişkin yazılı ve sözlü bir bildirim tebliğ edilmediğini disiplin soruşturması ve yargılama sürecinde ileri sürmüş; eşine ait cep telefonunu eğitim amaçlı kullandığını, cep telefonuna başka bir mahpus tarafından gönderilen mesajı görmediğini belirtmiştir. Başvurucuyla birlikte eğitim gören ve cep telefonu kullandığı anlaşılan bir diğer mahpus tarafından da cep telefonu kullanımının yasak olduğunun bildirilmediği beyan edilmiştir.

18. İnfaz Hâkimliğince cep telefonu kullanımının yasak olduğuna yönelik 5275 sayılı Kanun'un 22. maddesinde düzenlenen usulde bildirimde bulunulmadığına ilişkin başvurucunun esaslı iddiasıyla ilgili olarak herhangi bir şekilde değerlendirmede bulunulmadığı anlaşılmaktadır. İnfaz Hâkimliğinin kararına bakıldığında (bkz. § 7), başvurucuya naklen geldiği Ceza İnfaz Kurumunda yapılan tebliğlere yönelik bir araştırmaya gidilmediği, bunun yanında başvurucunun kendisine başka bir mahpus tarafından atılan mesajın görülüp görülmediği ve aralarında bir mesajlaşma olduğuna yönelik inceleme yapılmadığı, kanunu bilmemenin mazeret olmadığı gerekçesiyle şikâyetin reddine karar verildiği görülmektedir. Benzer iddialar öne sürülerek Ağır Ceza Mahkemesine yapılan esaslı itirazların da herhangi bir değerlendirmeye yer verilmeksizin reddedildiği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, yargı mercilerince en azından başvurucunun iddialarına yönelik neden değerlendirme yapma gereği duyulmadığının kararlarda belirtilmesi, esasa etkili bir iddianın makul ve yeterli bir gerekçeyle karşılanması açısından önem arz etmektedir.

19. Kural olarak mahkeme kararlarında esasa ilişkin hususlarda yeterli gerekçe bulunması hâlinde kanun yolu merciince bu karara atfen değerlendirme yapılması makul görülebilir. Mahkeme kararlarında gerekçe bulunmadığı hâllerde ise kişilerin ileri sürdüğü esaslı itirazların kanun yolu mercii tarafından gerekçeli bir şekilde karşılanması gerekir. Bu itibarla somut olayda yargısal fonksiyonun esasını oluşturan uyuşmazlığın içinde yer alan maddi ve hukuki sorunların bütünüyle ele alınması ve karara bağlanması işlevinin ilgili yargısal mercilerce yeterli bir gerekçe sunulmayarak yerine getirilmediği, böylece gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

20. Açıklanan nedenlerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

21. Başvurucu, haksız bir şekilde disiplin cezasına maruz kaldığını belirterek eşitlik ilkesinin ve bilgi edinme hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir. Mevcut başvuruda gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşıldığından eşitlik ilkesinin ve bilgi edinme hakkının ihlal edildiğine yönelik iddialarla ilgili olarak bu aşamada bir inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

22. Başvurucu, ihlalin tespiti talebinde bulunmuştur.

23. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için

yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

24. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Kahramanmaraş 1. İnfaz Hâkimliğine (E.2022/8775, K.2022/8921) GÖNDERİLMESİNE,

E. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 11/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

HASAN ALP KÖSELİ

B. No: 2023/15184 | Karar tarihi: 11.02.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/15184

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

HASAN ALP KÖSELİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/15184

Karar Tarihi: 11/2/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucu : Hasan Alp KÖSELİ

Vekili : Av. Ökkeş Özgür KARABULUT

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamulaştırmasız el atma, kamulaştırmasız el atma tazminatının düşük belirlenmesi, enflasyon karşısında değer kaybına uğraması, aleyhe yargılama giderine hükmedilmesi ve yargılamanın uzun sürmesi nedenleriyle mülkiyet hakkının ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvuru, süresi içinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kamulaştırmasız El Atma Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

2. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Şevket Karataş ([GK], B. No: 2015/12554, 25/10/2018), Celalettin Aşçıoğlu ([1. B.], B. No: 2013/1436, 6/3/2014), Mustafa Asiler ([2. B.], B. No: 2013/3578, 25/2/2015) ile İbrahim Oğuz ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/5926, 6/10/2015) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvurucuların taşınmazlarına yapılan kamulaştırmasız el atmanın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleri ile 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı

Kamulaştırma Kanunu'nda belirtilen usule uymadığı ifade edilerek mülkiyet hakkına yapılan söz konusu müdahalenin kanunilik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

3. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Düşük Belirlenmesi Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

4. Anayasa Mahkemesi, kamulaştırma bedelinin/kamulaştırmasız el atma tazminatının taşınmazın gerçek değerini yansıtmadığı yönündeki şikâyetleri daha önce çeşitli kararlarında mülkiyet hakkı kapsamında incelemiştir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi Mehmet Akdoğan ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013; Mukadder Sağlam ve diğerleri [2. B.], B. No: 2013/2511, 22/1/2015; Abdülkerim Çakmak ve diğerleri [2. B.], B. No: 2014/1964, 23/2/2017; Ali Taşgeldi [2. B.], B. No: 2018/30814, 16/11/2021 ve Hilmi Kocabey [1. B.], B. No: 2019/21192, 21/5/2024 kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu kararlarda taşınmaz bedelinin tespitinin teknik ve uzmanlık gerektirmesi nedeniyle bedel tespitinin uzman mahkemelerin ve Yargıtayın bu konudaki uzman dairelerinin yetki ve görevinde olduğunu, Anayasa Mahkemesinin görevinin taşınmazın bedelinin tespiti yönteminin gerçek bedelin ödenmesini temin edip etmediğini incelemekten ibaret bulunduğunu vurgulamıştır. Öte yandan Anayasa Mahkemesinin bir temyiz mercii olmadığına, inceleme yetkisinin sınırlı olduğuna ve bir temyiz mercii gibi hareket ederek mahkeme kararlarını her yönüyle hukuka uygunluk denetimine tabi tutmayacağına dikkat çekmiştir. Bununla birlikte Anayasa'nın 46. maddesi uyarınca kamulaştırma bedeli olarak gerçek değerin ödenmesi, mülkiyetten yoksun bırakılan malikler için anayasal bir güvencedir. Bu madde ışığında Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine göre müdahalenin ölçülü olabilmesi için gerçek değerin ödenmesini sağlayabilmek amacıyla gerekli usule ilişkin güvencelerin etkili bir biçimde uygulanması, mahkemelerin ilgili ve yeterli bir gerekçe ile gerçek değeri belirlemeleri gerekir.

5. Somut başvuruda başvurucunun tazminat tutarının belirlenmesine ilişkin sürece katılarak savunma ve itirazlarını ortaya koyma imkânına sahip olduğu, kamu gücü kullanılarak elinden alınan taşınmazın gerçek bedelinin ödenmesi gerekliliğine ilişkin ilkeler de dikkate alındığında mülkiyet hakkının usuli güvencelerinin sağlandığı, ödenen tazminatın gerçek bedel olmadığına ilişkin şikâyetlerin ilgili ve yeterli gerekçelerle karşılandığı anlaşılmaktadır. Sonuç olarak mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklemediği ve kamu yararı ile mülkiyet hakkının korunması arasında olması gereken adil dengenin bozulmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

6. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

C. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Enflasyon Karşısında Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

7. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017); Mehmet Akdoğan ve diğerleri; Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018); Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018); Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve

Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma tazminatlarının enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma tazminatlarının enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

8. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

D. Aleyhe Yargılama Giderine Hükmedilmesi Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

9. Anayasa Mahkemesi olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Kübra Yıldız ve diğerleri ([GK], B. No: 2018/32734, 28/7/2022); Mehmet Komutan ([1. B.], B. No: 2020/10899, 30/4/2024) ve Hilmi Kocabey kararlarında kamulaştırma bedelinin tespiti ve tescili ile kamulaştırmasız el atma davalarında aleyhe hükmedilen yargılama gideri ve vekâlet ücreti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetlerde uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvurucular aleyhine yargılama gideri ve vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin mülkiyet hakkını ihlal ettiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda kamulaştırmasız el atma nedeniyle açılan davada aleyhine yargılama giderine hükmedilen başvurucu yönünden de anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmadığı değerlendirilmiştir.

10. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

E. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

11. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'la 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'a eklenen 5/A maddesi ve ayrıca anılan Kanun'un geçici 3. maddesinde yapılan değişiklik gereği 12/3/2024 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

12. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

13. Başvurucu, ihlalin tespiti ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

14. Kamulaştırmasız el atma şikâyeti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucuya manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

15. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması ve kamulaştırmasız el atma davasında aleyhe yargılama giderine hükmedilmesi nedenleriyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Öte yandan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırmasız el atma tazminatının düşük belirlenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

4. Aleyhe yargılama giderine hükmedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

5. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. 1. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

3. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının aleyhe yargılama giderine hükmedilmesi nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması ve aleyhe yargılama giderine hükmedilmesi nedenleriyle mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 5. Hukuk Dairesine (E.2020/2362, K.2022/1829) gönderilmek üzere Manisa 4. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2020/94, K.2020/61) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucuya net 50.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 1.480,40 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 41.480,40 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 11/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

SALİH ATAMAN

B. No: 2023/26605 | Karar tarihi: 11.02.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/26605

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

SALİH ATAMAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/26605)

Karar Tarihi: 11/2/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : Hüseyin ERAL

Başvurucu : Salih ATAMAN

Vekili : Av. Kadri KAYGUSUZ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ceza davasında delillerin eksik ve hatalı değerlendirilmesi sonucu mahkûmiyete karar verilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Van Merkez 6. Hudut Alay komutanı olarak görev yapan başvurucu hakkında Van Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) tarafından Anayasa'yı ihlal ve Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanmasına (FETÖ/PDY) üye olma şüphesiyle soruşturma başlatılmıştır.

3. Soruşturma neticesinde Başsavcılık, başvurucunun Anayasa'yı ihlal ve silahlı terör örgütüne üye olma suçundan cezalandırılması talebiyle 30/1/2017 tarihli iddianame düzenlemiştir. İddianamenin kabulü ile açılan dava, Van 4. Ağır Ceza Mahkemesince (Mahkeme) görülmeye başlanmıştır.

4. Mahkeme 21/12/2018 tarihli kararıyla başvurucunun Anayasa'yı ihlal suçundan beraatine, silahlı terör örgütüne üye olma suçundan ise 10 yıl hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar vermiştir. Gerekçeli kararda; başvurucunun FETÖ/PDY tarafından ilan edilen sıkıyönetim listesinde Van sıkıyönetim komutanı olarak gösterilmiş olmasına, darbe girişiminin

gerçekleştiği zaman diliminde örgütün bölge müdürü konumundaki mahrem imam tarafından aranmasına ve tanıkların başvurucuyla ilgili örgütsel anlatımlarına dayanılmıştır.

5. Başvurucu, anılan karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Erzurum Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesinin 11/10/2019 tarihli kararıyla istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

6. Başvurucu, istinaf kararına karşı temyiz talebinde bulunmuştur. Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 22/2/2022 tarihli kararıyla hüküm onanmış ve mahkûmiyet hükmü kesinleşmiştir.

7. Komisyon, adil yargılanma hakkı dışındaki şikâyetlerin kabul edilemez olduğuna, anılan hakka ilişkin şikâyetlerin kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

8. Başvurucu; FETÖ/PDY'ye üye olma suçundan yargılandığı davada delillerin eksik ve hatalı değerlendirildiğini, gerekçeli kararda esaslı savunmalarının karşılanmadığını ve tanıkları sorgulama hakkı verilmediğini belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

9. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvurunun öncelikle kabul edilebilirlik kriterleri yönünden değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiş; ayrıca somut olay ele alınırken mevzuat hükümleri ile konuya ilişkin yer verilen Anayasa Mahkemesi kararlarının dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır. Başvurucu, Bakanlık görüşüne ilişkin beyanında genel olarak bireysel başvuru formundaki iddialarını yinelemiştir.

10. Başvurucunun iddiaları adil yargılanma hakkı çerçevesinde incelenmiştir.

11. Bireysel başvuruların 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca başvuru yollarının tüketildiği tarihten, başvuru yolu öngörülmemiş ise ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde Anayasa Mahkemesine doğrudan veya diğer mahkemeler yahut yurt dışı temsilcilikler vasıtasıyla yapılması gerekir.

12. Anayasa Mahkemesinin olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Birnur Doğan ([GK], B. No: 2020/34420, 31/1/2024) ve Hüseyin Aşkan ([2. B.], B. No: 2017/15649, 21/7/2020) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeler belirlenmiştir. Kararlarda, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi'nde (UYAP) kullanıcıların kendilerini ilgilendiren bilgi ve belgelere ulaşabildikleri, her türlü bilgi ve belge alışverişini gerçekleştirebildikleri vurgulanmıştır. Ayrıca tüm bu işlemlerin veri tabanında saklandığı ve belgeler/evrak üzerinde yapılan işlemlerin UYAP evrak işlem kütüğünde kayıt altına alındığı açıklanmıştır. Bu çerçevede, başvurucu ya da (seçilmiş veya atanmış) müdafiinin nihai kararı açarak okuduğu tespit edilen tarih, nihai kararın sonucunu öğrendiği tarih kabul edilerek bireysel başvuru süresi bu tarihten başlatılmış ve başvurunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

13. Başvuru konusu olayda, Yargıtay kararına ilişkin olarak UYAP evrak işlem kütüğü üzerinde yapılan incelemede ilgili nihai kararın başvurucuyu yargılama sırasında vekâletnameli olarak temsil eden müdafii Av. T.H.S. tarafından 26/3/2022 tarihinde okunduğu görülmektedir. Bu kapsamda 26/3/2022 tarihinden itibaren otuz gün içinde bireysel başvuruda bulunulması gerekirken 6/5/2022 tarihinde yapılan bireysel başvuruda

süre aşımı olduğu sonucuna varılmıştır.

14. Açıklanan gerekçelerle başvurunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 11/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

AYLA AKYÜZ VE DİĞERLERİ

B. No: 2023/31164 | Karar tarihi: 11.02.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/31164

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

AYLA AKYÜZ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/31164

Karar Tarihi: 11/2/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucular : 1. Ayla AKYÜZ 2. Aysel AVCU 3. Fatih TELLİ 4. Gülümser TELLİ 5. Menderes TELLİ

Vekili : Av. Harun MUŞ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamulaştırma bedelinin düşük belirlenmesi, enflasyon karşısında değer kaybına uğraması ve yargılamanın uzun sürmesi nedenleriyle mülkiyet hakkı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvuru, süresi içinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kamulaştırma Bedelinin Düşük Belirlenmesi Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

2. Anayasa Mahkemesi, kamulaştırma bedelinin/kamulaştırmasız el atma tazminatının taşınmazın gerçek değerini yansıtmadığı yönündeki şikâyetleri daha önce çeşitli kararlarında mülkiyet hakkı kapsamında incelemiştir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi Mehmet Akdoğan ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013; Mukadder Sağlam ve diğerleri [2. B.], B. No: 2013/2511, 22/1/2015; Abdülkerim Çakmak ve diğerleri [2. B.], B. No: 2014/1964, 23/2/2017; Ali Taşgeldi [2. B.], B. No: 2018/30814, 16/11/2021 ve Hilmi

Kocabey [1. B.], B. No: 2019/21192, 21/5/2024 kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu kararlarda taşınmaz bedelinin tespitinin teknik ve uzmanlık gerektirmesi nedeniyle bedel tespitinin uzman mahkemelerin ve Yargıtayın bu konudaki uzman dairelerinin yetki ve görevinde olduğunu, Anayasa Mahkemesinin görevinin taşınmazın bedelinin tespiti yönteminin gerçek bedelin ödenmesini temin edip etmediğini incelemekten ibaret bulunduğunu vurgulamıştır. Öte yandan Anayasa Mahkemesinin bir temyiz mercii olmadığına, inceleme yetkisinin sınırlı olduğuna ve bir temyiz mercii gibi hareket ederek mahkeme kararlarını her yönüyle hukuka uygunluk denetimine tabi tutmayacağına dikkat çekmiştir. Bununla birlikte Anayasa'nın 46. maddesi uyarınca kamulaştırma bedeli olarak gerçek değerin ödenmesi mülkiyetten yoksun bırakılan malikler için anayasal bir güvencedir. Bu madde ışığında Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine göre müdahalenin ölçülü olabilmesi için gerçek değerin ödenmesini sağlayabilmek amacıyla gerekli usule ilişkin güvencelerin etkili bir biçimde uygulanması ve mahkemelerin ilgili ve yeterli bir gerekçe ile gerçek değeri belirlemeleri gerekir.

3. Somut başvuruda başvurucuların kamulaştırma bedelinin belirlenmesine ilişkin sürece katılarak savunma ve itirazlarını ortaya koyma imkânına sahip olduğu, kamu gücü kullanılarak elinden alınan taşınmazın gerçek bedelinin ödenmesi gerekliliğine ilişkin ilkeler de dikkate alındığında mülkiyet hakkının usuli güvencelerinin sağlandığı, ödenen bedelin gerçek bedel olmadığına ilişkin şikâyetlerin ilgili ve yeterli gerekçelerle karşılandığı anlaşılmaktadır. Sonuç olarak mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklemediği ve kamu yararı ile mülkiyet hakkının korunması arasında olması gereken adil dengenin bozulmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

4. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırma Bedelinin Enflasyon Karşısında Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

5. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017); Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013); Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018); Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018); Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma tazminatlarının enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma tazminatlarının enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

6. Açıklanan gerekçelerle Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

7. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri

belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'la 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'a eklenen 5/A maddesi ve ayrıca anılan Kanun'un geçici 3. maddesinde yapılan değişiklik gereği 12/3/2024 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

8. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

9. Başvurucular; ihlalin tespiti ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuşlardır.

10. Kamulaştırma bedelinin değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Öte yandan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırma bedelinin düşük belirlenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

3. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Bakırköy 12. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2021/637, K.2021/367) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvuruculara tazminat taleplerinin REDDİNE,

E. 1.480,40 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 41.480,40 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 11/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

SEVDA DAL

B. No: 2023/56684 | Karar tarihi: 11.02.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/56684

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

SEVDA DAL BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/56684

Karar Tarihi:11/2/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucu : Sevda DAL

Vekili : Av. Şerife OĞUZ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; kamulaştırma bedelinin düşük belirlenmesi, enflasyon karşısında değer kaybına uğraması ve yargılamanın uzun sürmesi nedenleriyle mülkiyet hakkı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvuru, süresi içinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kamulaştırma Bedelinin Düşük Belirlenmesi Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

2. Anayasa Mahkemesi, kamulaştırma bedelinin/kamulaştırmasız el atma tazminatının taşınmazın gerçek değerini yansıtmadığı yönündeki şikâyetleri daha önce çeşitli kararlarında mülkiyet hakkı kapsamında incelemiştir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi, Mehmet Akdoğan ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013; Mukadder Sağlam ve diğerleri [2. B.], B. No: 2013/2511, 22/1/2015; Abdülkerim Çakmak ve diğerleri [2. B.], B. No: 2014/1964, 23/2/2017; Ali Taşgeldi [2. B.], B. No: 2018/30814, 16/11/2021 ve Hilmi Kocabey [1. B.], B. No: 2019/21192, 21/5/2024 kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri

belirlemiştir. Bu kararlarda, taşınmaz bedelinin tespitinin teknik ve uzmanlık gerektirmesi nedeniyle bedel tespitinin uzman mahkemelerin ve Yargıtayın bu konudaki uzman dairelerinin yetki ve görevinde olduğunu, Anayasa Mahkemesinin görevinin taşınmazın bedelinin tespiti yönteminin gerçek bedelin ödenmesini temin edip etmediğini incelemekten ibaret bulunduğunu vurgulamıştır. Öte yandan Anayasa Mahkemesinin bir temyiz mercii olmadığına, inceleme yetkisinin sınırlı olduğuna ve bir temyiz mercii gibi hareket ederek mahkeme kararlarını her yönüyle hukuka uygunluk denetimine tabi tutmayacağına dikkat çekmiştir. Bununla birlikte Anayasa'nın 46. maddesi uyarınca kamulaştırma bedeli olarak gerçek değerin ödenmesi, mülkiyetten yoksun bırakılan malikler için anayasal bir güvencedir. Bu madde ışığında Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine göre müdahalenin ölçülü olabilmesi için gerçek değerin ödenmesini sağlayabilmek amacıyla gerekli usule ilişkin güvencelerin etkili bir biçimde uygulanması ve mahkemelerin ilgili ve yeterli bir gerekçe ile gerçek değeri belirlemeleri gerekir.

3. Somut başvuruda başvurucunun kamulaştırma bedelinin belirlenmesine ilişkin sürece katılarak savunma ve itirazlarını ortaya koyma imkânına sahip olduğu, kamu gücü kullanılarak elinden alınan taşınmazın gerçek bedelinin ödenmesi gerekliliğine ilişkin ilkeler de dikkate alındığında mülkiyet hakkının usuli güvencelerinin sağlandığı, ödenen bedelin gerçek bedel olmadığına ilişkin şikâyetlerin ilgili ve yeterli gerekçelerle karşılandığı anlaşılmaktadır. Sonuç olarak mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklemediği ve kamu yararı ile mülkiyet hakkının korunması arasında olması gereken adil dengenin bozulmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

4. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırma Bedelinin Enflasyon Karşısında Değer Kaybına Uğraması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

5. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017); Mehmet Akdoğan ve diğerleri; Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018); Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018); Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma tazminatlarının enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma tazminatlarının enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

6. Açıklanan gerekçelerle Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

7. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'la

9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'a eklenen 5/A maddesi ve ayrıca anılan Kanun'un geçici 3. maddesinde yapılan değişiklik gereği 12/3/2024 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

8. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

9. Başvurucu; ihlalin giderilmesi talebinde bulunmuştur.

10. Kamulaştırma bedelinin değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırma bedelinin düşük belirlenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

3. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Niksar 1. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2021/214, K.2022/274) GÖNDERİLMESİNE,

D. 1.480,40 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 41.480,40 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına

başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 11/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ALAATTİN ÖMERCA VE DİĞERLERİ

B. No: 2023/63228 | Karar tarihi: 11.02.2026

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/63228

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ALAATTİN ÖMERCA VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/63228

Karar Tarihi: 11/2/2026

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL Selahaddin MENTEŞ Muhterem İNCE Yılmaz AKÇİL

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucular : 1. Alaattin ÖMERCA 2. Ali ÖZTÜRK 3. Anakız ÖMERCA 4. Ayşe BUYRUK 5. Emine KUYRUKCU 6. Emire ÖMERCAN 7. Fahrettin ÖMERCA 8. Fatma ULAŞ 9. Ganime ÖZTÜRK 10. Gazi KARLAPAK 11. Gülsadiye AYVALI 12. Gülsüme KAYA 13. Halise DEMİREZEN 14. Halit KARLAPAK 15. Hamide YÜKSEL 16. Hava KARLAPAK 17. Hicran UZUNER 18. İbrahim ÖZTÜRK 19. Keziban KARLAPAK 20. Mehmet KARLAPAK 21. Mehmet KOÇ 22. Mehmet ÖMERCAN 23. Meliha DOĞANAY 24. Muharrem ÖMERCA 25. Musa ÖZTÜRK 26. Nuh ÖMERCA 27. Nuri ÖMERCA 28. Ömer ÖMERCA 29. Rahmiye ÇİNKAYA 30. Satire GEDİK 31. Seyfettin KARLAPAK 32. Suat KARLAPAK 33. Şaban KOÇ 34. Tevekkül ÖMERCA 35. Tuğba KOÇ BALCI 36. Zeliha ŞAHİN

Vekili : Av. Şule BOYRAZ TOYDAŞ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın düşük belirlenmesi, enflasyon karşısında değer kaybına uğraması ve yargılamanın uzun sürmesi nedenleriyle mülkiyet hakkı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvuru, süresi içinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

2. Başvurucu Ali Öztürk'ün 24/11/2023 tarihinde, Fatma Ulaş'ın 22/3/2025 tarihinde bireysel başvuruda bulunduktan sonra vefat ettikleri tespit edilmiştir. Başvurucu Keziban

Karlapak'ın ise 13/1/2017 tarihinde başvuru yapılmadan önce vefat ettiği tespit edilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Başvurucu Keziban Karlapak Yönünden

3. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 83. maddesi ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 51. maddesi gereği başvurucunun istismar edici, yanıltıcı ve benzeri nitelikteki davranışlarıyla bireysel başvuru hakkını açıkça kötüye kullandığının tespit edilmesi hâlinde başvuru reddedilir ve yargılama giderleri dışında ilgilinin 2.000 Türk lirasından fazla olmamak üzere disiplin para cezasıyla cezalandırılmasına karar verilir.

4. Bu kapsamda özellikle Mahkemeyi yanıltmak amacıyla gerçek olmayan maddi vakıalara dayanılması veya bu nitelikte bilgi ve belge sunulması, başvurunun değerlendirilmesi noktasında esaslı olan bir unsur hakkında bilgi verilmemesi durumunda başvuru hakkının kötüye kullanıldığı kabul edilebilecektir (S.Ö. [2. B.], B. No: 2013/7087, 18/9/2014, § 29, Mehmet Güven Ulusoy [GK], B. No: 2013/1013, 2/7/2015).

5. Başvuru konusu olayda, UYAP üzerinden yapılan araştırmada başvurucu Keziban Karlapak'ın 13/1/2017 tarihinde vefat ettiği tespit edilmiştir. Avukat Şule Boyraz Toydaş tarafından 11/8/2023 tarihinde başvurucu adına mülkiyet hakkının ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasıyla bireysel başvuru yapılmış, başvuru formunda başvurucunun öldüğü konusunda bir bilgiye yer verilmemiştir.

6. Kamu gücü tarafından hakkı ihlal edilen kişinin bireysel başvuru yapmadan önce ölmesi durumunda ölen kişi adına bir başkası tarafından bireysel başvuru yapma imkânı bulunmamaktadır (Abdurrehman Uray [1. B.], B. No: 2013/6140, 5/11/2014, § 30).

7. Açıklanan nedenlerle başvuru tarihinden önce vefat eden başvurucu adına vekâlet ilişkisi sona ermiş olan avukat tarafından yapılan bireysel başvurunun başvuru hakkının kötüye kullanımı nedeniyle reddine karar verilmesi gerekir.

8. Bu durumda Av. Şule Boyraz Toydaş aleyhine Anayasa Mahkemesini yanıltıcı nitelikte başvuru yapması nedeniyle 6216 sayılı Kanun'un 51. maddesi ve İçtüzük'ün 83. maddesi uyarınca takdiren 2.000 TL disiplin para cezasına hükmedilmesi gerekir.

B. Başvurucular Ali Öztürk ile Fatma Ulaş Yönünden

9. Anayasa Mahkemesi Abdurrahman Beycur ve diğerleri ([GK], B. No: 2023/76490, 31/7/2025) kararında başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra vefat etmesi hâlinde bireysel başvurudan haberi olmayan mirasçılarının hak kaybına uğramaması için yapılması gerekenler hususunda genel ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi; mirasçıların hak kaybına uğramalarını engellemek, bireysel başvuruların neticelendirilmesini sağlamak gerekliliğini birlikte karşılayabilecek bir yol olarak 6216 sayılı Kanun'un 49. maddesinin (7) numaralı fıkrası ile İçtüzük'ün 84. maddesinin verdiği yetkiyle 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 26. maddesinin başvuru tarihinden sonra ölüm hâli için de uygulanabileceği kanaatine varmıştır. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi hâlinde bu kişi yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesinin uygun olacağı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında vefat etmiş olan başvurucunun mirasçısı olduğunu bilgi ve belgeleriyle ispat eden kişilerin ise makul bir süre içinde bireysel başvuruyu takip etme iradesini ortaya koymaları hâlinde -mirasçıların menfaatlerinin bulunup bulunmadığını da

gözeterek- başvurunun incelenmesine devam edilebileceğini belirtmiştir. Bu kapsamda bireysel başvuru yaptıktan sonra ölen bir başvurucunun mirasçılarının başvuruyu devam ettirme yönündeki taleplerini Anayasa Mahkemesine iletme yükümlülüğünün kendileri üzerinde olduğu kaydedilmelidir. Öte yandan Anayasa'nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi durumunda dahi başvurunun incelenmeye devam edilebileceği vurgulanmalıdır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

10. Açıklanan gerekçelerle başvurucu Ali Öztürk ile Fatma Ulaş yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekir (benzer yönde bkz. Abdurrahman Beycur ve diğerleri, §§ 31-43).

C. Diğer Başvurucular Yönünden

1. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Enflasyon Karşısında Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

11. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma tazminatlarının enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma tazminatlarının enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

12. Açıklanan gerekçelerle Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

2. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Düşük Belirlenmesi Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

13. Anayasa Mahkemesi, kamulaştırma bedelinin/kamulaştırmasız el atma tazminatının taşınmazın gerçek değerini yansıtmadığı yönündeki şikâyetleri daha önce çeşitli kararlarında mülkiyet hakkı kapsamında incelemiştir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi Mehmet Akdoğan ve diğerleri; Mukadder Sağlam ve diğerleri [2. B.], B. No: 2013/2511, 22/1/2015; Abdülkerim Çakmak ve diğerleri [2. B.], B. No: 2014/1964, 23/2/2017; Ali Taşgeldi [2. B.], B. No: 2018/30814, 16/11/2021 ve Hilmi Kocabey [1. B.], B. No: 2019/21192, 21/5/2024 kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu kararlarda taşınmaz bedelinin tespitinin teknik ve uzmanlık gerektirmesi nedeniyle bedel tespitinin uzman mahkemelerin ve Yargıtayın bu konudaki uzman dairelerinin yetki ve görevinde olduğunu, Anayasa Mahkemesinin görevinin taşınmazın bedelinin tespiti yönteminin gerçek bedelin ödenmesini temin edip etmediğini incelemekten ibaret bulunduğunu vurgulamıştır. Öte yandan Anayasa Mahkemesinin bir temyiz mercii

olmadığına, inceleme yetkisinin sınırlı olduğuna ve bir temyiz mercii gibi hareket ederek mahkeme kararlarını her yönüyle hukuka uygunluk denetimine tabi tutmayacağına dikkat çekmiştir. Bununla birlikte Anayasa'nın 46. maddesi uyarınca kamulaştırma bedeli olarak gerçek değerin ödenmesi mülkiyetten yoksun bırakılan malikler için anayasal bir güvencedir. Bu madde ışığında Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine göre müdahalenin ölçülü olabilmesi için gerçek değerin ödenmesini sağlayabilmek amacıyla gerekli usule ilişkin güvencelerin etkili bir biçimde uygulanması ve mahkemelerin ilgili ve yeterli bir gerekçe ile gerçek değeri belirlemeleri gerekir.

14. Somut başvuruda başvuruculara tazminat tutarının belirlenmesine ilişkin sürece katılarak savunma ve itirazlarını ortaya koyma imkânına sahip olduğu, kamu gücü kullanılarak elinden alınan taşınmazın gerçek bedelinin ödenmesi gerekliliğine ilişkin ilkeler de dikkate alındığında mülkiyet hakkının usuli güvencelerinin sağlandığı, ödenen bedelin gerçek bedel olmadığına ilişkin şikâyetlerin ilgili ve yeterli gerekçelerle karşılandığı anlaşılmaktadır. Sonuç olarak mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklemediği ve kamu yararı ile mülkiyet hakkının korunması arasında olması gereken adil dengenin bozulmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

15. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

3. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

16. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'la 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'a eklenen 5/A maddesi ve ayrıca anılan Kanun'un geçici 3. maddesinde yapılan değişiklik gereği 12/3/2024 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

17. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

18. Başvurucular; yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuşlardır.

19. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 6216 sayılı Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875,

7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Öte yandan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından diğer tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurucu Keziban Karlapak yönünden yapılan başvurunun başvuru hakkının kötüye kullanılması nedeniyle REDDİNE,

B. Başvurucular Ali Öztürk ile Fatma Ulaş yönünden başvuruların ölüm nedeniyle İŞLEMDEN KALDIRILMASINA,

C. Diğer Başvurucular yönünden;

1. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın düşük belirlenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

D. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

E. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 4. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2018/671, K.2023/271) GÖNDERİLMESİNE,

F. Tazminat taleplerinin REDDİNE,

G. 6216 sayılı Kanun'un 51. maddesi ve Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 83. maddesi uyarınca Avukat Şule Boyraz Toydaş'ın 2.000 TL disiplin para cezası ile CEZALANDIRILMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Ankara Barosuna GÖNDERİLMESİNE,

İ. 2.220,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 42.220,60 TL yargılama giderinin diğer başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

J. Ödemelerin kararın tebliğini takiben diğer başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

K. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 11/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.